Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Epistolae

https://hdl.handle.net/1874/327860

Band gerepareerd Nov. 1959

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 158

K 3 A D
N. 8
T. 156

Hs.
3 D ~~5~~ 8

156 *(Eccl. 158, antea 296u.) Membr. fol. 211 ff. 2 col. Saec. XV.*

S. Bernardus, Epistolae.

Fol. 1a. Incipit prima pars Epistolarum beati Bernardi cet. Fol. 211a. Epistola domini iohannis abbatis Casemarij ad bernardum. Fol. 211b. Explicit epistolare beati Bernardi, cet.

„Pertinet ad Carthusienses prope Traiectum inferius."

Perkamenten [illegible] leeswijzer ligt in het hs. (70/7)
[illegible] Sept. 1948 [illegible]

No. 1.

pertinet ad carthusienses ppe traiectū inferius,

nº. 256. x.

Nº. 296. u.

Incipit forma ps epistolarum beati Ber-
nardi abbatis Clareuallensis etc.
Tabula ista continet ordinationes
et distinctiones Epistolarum postea
ponendarum

Ad robertum nepotem suum
Ad fulconem ligonensem puerum
Ad quosdam canonicos regulares
Ad arnoldum abbatem morimundi
Ad adam monachum unde supra
Ad brunonem coloniensem unde supra
Item ad adam monachum unde supra
Ad brunonem coloniensem postea archiepiscopum
Ad eundem iam archiepiscopum coloniensem
Ad carthusienses et guidonem priorem
Ad eundem
Ad petrum diaconum cardinalem et legatum Ad eundem
Ad matheum legatum
Ad ottonem trecensem Episcopum
Ad magistrum ghysbertum episcopum
Ad hugonem rothomagensem episcopum
Ad guidonem lausanensem episcopum
Ad arducionem gebenensem
Ad eundem iam Episcopum
Ad hugonem militem templi
Ad abbatem sancti nycasii remensis
Ad hugonem potiniacensem abbatem
Ad rogonem monachum
Ad hugonem abbatem
Ad eundem
Ad comitem theobaldum
Ad eundem Ad eundem
Ad eundem Ad eundem
Ad henricum senonensem archiepiscopum
Ad ludouicum regem francorum ex parte ecclesie
Ad dominum papam honorium
Ad eundem ex parte gaufridi carnotensis
Ad stephanum metelensem episcopum

Ad hamericum sedis apostolice cancellarium
Ad dominum papam honorium
Ad eundem Ad hamericum
cancellarium sedis apostolice romane
Ad eundem Ad eundem
Ad eundem
Ad gaufridum carnotensem
Ad eundem Ad eundem
Ad ebaldum cathalaunensem
Ad richuinum tullensem episcopum
Ad henricum Ad alexandrum
Ad alphusum abbatem
Ad gaufridum
Ad monachos flamanos
Ad eosdem Ad guidonem ab
batem trium fontium Ad eundem
Ad monachos trium fontium. ad eosdem
Ad reynaldum Ad eundem
Ad eundem Ad archardum
pruliacensem abbatem
Ad magistrum hugonem de sancto victore
Ad sigerium abbatem sancti dyonisii
Ad abbatem lucam
Ad abbatem sancti iohannis carnothensis
Ad symonem abbatem sancti michaelis
Ad wilhelmum abbatem sancti theodrici
Ad eundem
Ad ogerium canonicum regularem
Ad eundem Ad eundem
Ad eundem Ad eundem
Ad abbates suessioni congregatos
Ad abbatem cuiusdam monasterii transmarini
Ad archiepiscopum eboracensem Ad ri
chardum fontanensem et tres sequentes
Ad ducem conradum
De machabeis ad quem scrip
serit ignoratur.

Pertinet ad carthusienses prope traiectum inferius.

ACADEMIA TRAIECTINA

Incipit forma ps eplarum bti Bnrdi abbatis clareuallensis Tabula continet ordinationes et distinctiones eplarum postea ponendarum

Hic incipiunt epistole sine titulis

Ad magistrum galterum de calvo monte
Ad romanum romane sedis subdiaconum
Ad magistrum henricum mirdach
Ad thomam prepositum de bernerla
Ad thomam de sancto audomaro
Ad illustrem iuvenem ganfridum
Ad p. episcopum gaufridi consolatoria
Ex persona helye monachi ad p. episcopum
Ad gaufredum luxomensem
Ad sophiam virginem
Ad altam sanctimonialem
Ad quandam sanctimonialem trecensem
Ad ermegardem quondam comitissam
Ad eandem
Ad beatricem nobilem matronam
Ad ducem et ducissam lothoringie
Ad ducissam
Ad ducissam burgundie
Ad henricum anglorum regem

Hic mento alias proponitur
mirabili novitate quam ...
sub divo ... scribens
non ... plumia madefacta

Hic Robertus est nepos ...
erat apud ... quibus
quibus oblatus a parentibus
in pueritia quodam fuerat
ut apparet in ... ...

Incipit Epistola prima ad Roberttum nepotem suum. 2.

Satis et plusquam satis sustinui dulcissime fili roberte, si forte dei pietas et tua pro se et mea pro te aures dignaretur inmittere, tibi scilicet inspirando salutarem compunctionem, michi quam de tua salute leticiam. Sed quoniam usque adhuc frustratum me cerno ab expectatione mea, iam non valeo tegere dolorem meum et anxietatem reprimere: dissimulare et tacere. Vnde contra iuris ordinem rogor revocare lesus eum qui me lesit, spretus contemptorem requirere, et iniuriam passus iniuriatori satisfacere, rogare denique a quo rogari debueram. Dolor quippe meus non deliberat, nec verecundatur, non consulit rationem, non metuit dignitatis dampnum: lege non obtemperat, iudicio non acquiescit, modum ignorat et ordinem: id omnino et solummodo satagente animo, ut vel careat quod se doleat habere, vel habeat quod se doleat carere. At inquis: Nec lesi quemquam nec sprevi: sed spretus potius ego ac multifarie lesus tamen fugi malefactorem meum. Cui sui iram ferre, si iniurias fugi? An non expedit cedere persecutori an resistere, fugere ferientem an referire? Recte, assentio; Non ut contendere cepi hec, sed ut contentionem dirimere. Fugere persecutorem non est culpa fugientis: sed persequentis. Non contradico, Obmitto quod factum est, non requiro cur vel quo factum est. Culpas non discutio, non retracto causas: non recordor iniurias. Solet enim hec magis instigare: quam mitigare discordias. Solum quod michi magis cordi est loquor: me miserum quod te careo quod te non video, quod sine te vivo pro quo mori michi vivere est sine quo vivere mori. Non igitur quero cur abieris; sed quod iam non redieris quero. Non causas discessionis: sed moras causor regressionis. Veni igitur et pax erit: revertere et satisfactum est. Redi inquam redi: et

letus cantabo Mortuus fuerat et reuixit : perierat et inuentus est Fuerit certe mee culpe quod dis cessisti : delicato quippe adoles centulo austerus eram et tene rum in durus nimis et humane tractabam Hinc enim et prius quondam aduersum me quantum memini murmu rare solebas : hinc etiam nunc sicut audium absenti derogare non ces sas Non tibi imputetur Possem for sitan excusare et dicere quod sic lasciui pueritie motus coherzendi erant et rudibus annis debebantur aspera in disciplinae districtionis initia : scriptura attestante que ait Percu te filium tuum virga et liberabis animam eius a morte Et rursus Quos enim diligit dominus corripit : flagellat autem omnem filium quem reci pit Et illud Utiliora sunt vul nera amici quam oscula inimici Sed fuerit ut dixi mee culpe quod discessisti : ne dum pro rea tus perpetratore contenditur : emen datio retardetur Aut vero vel procul dubio incipiet esse et tue si non parcas confitenti indulgeas confitenti quod potui quidem aliquando in aliquibus fuisse erga te indis cretus : sed certe non maliuolus Nos si et in futuro hanc ipsam indis cretionem meam suspectam habes noveris me iam me non esse quia nec te puto fore qui fuisti Mutatus mutatum inuenies et quem ante metuebas magistrum

comitem amplectere securus Itaque siue mea culpa [illegible] recesseris ut tu putas et ego non excuso siue tua ut multi putant et si ego non accuso siue mea similiter et tua quod ego magis puto ex hoc iam si redire renueris solus profecto inexcusabilis eris Vis ab omni culpa liber esse Re uertere Si iam agnoscis ig nosco Ignosce et tu michi ubi meam agnosco Alioquin aut tibi nimis indulges qui tuam cul pam et agnoscis et dissimulas aut michi nimis inmisericors es cui nec satisfacienti ignoscendum putas Iam si redire recusas aliam quere occasionem nam falso blandiaris conscientie tue quia non erit ultra quod formidare debeas de rigore districtionis mee Neque enim formidandus est qui futurus sim presenti formidolo sus : cui adhuc absenti iam sum toto corpore prostratus totis af fectus visceribus humilitatem exhibeo caritatem promitto et tu times Intrepidus veni quo te vocat humilitas trahit caritas Securus accede talibus preuentus obsidibus Fu gisti seuerum reuertere ad man suetum Reuocet te mea leni tas quem seueritas effuga uit Vide fili quam te cupiam du cere non spiritu seruitutis iterum in timore sed spiritu adoptionis

Humilis inuitatio fugientis

al' perhibet

Attende mansuetudinem hominis et prelati Nota

in quo clamare et tu nō confunda
ris abba pater. cum utiqȝ tanti
doloris mei non minus apud te
sed blandimentis precibus nō ter
roribus agens. Alius aliter for
sitan temptaret Et ve(r)e q(ua)s ali9
non magis discuteret reatū. & in
teret metū. non opponeret vo
tū & pponeret iudiciū nō argu
et inobediencie. non indignaret
apostasie. q(uod) de tunicis ad pel
liceas. de oleribus ad delicias.
q(uod) demqȝ ad diuicias de paup(er)te
transieris. Sed ego noui animū tuū.
qui facilius possit amore flecti
q(uam) timore compelli Demqȝ quid
necc(ess)ē est bis pungē non recalci
trantē. valde timidū magis ex
terrere. p se satis erubescentē
confundē amplius. cui sua ra
tio mgrā cui ppa consciā virga
& ingenita verecundia lex disci
pline est. Nā si cui mirū vi
deat(ur) quo(modo) verecūd9 puer sim
plex timoratus ausus fuerit ꝯ
voluntatē fr(atru)m. mgri impiū.
regulare decretū. sinū deserē
et votū et locum. miretur &
q(uod) & dd' scitati subreptū sit. q(uod)
sapiē salomonis illusū. q(uod) sam
son fortitudini obviatū Qui
pthoplaustū dolo captū expu
lit de patria felicitatis. quid
mirū si tenero subripuit adoles
centulo in loco horroris & vas
te solitudinis. Huc accedit
q(uod) nec sicut illos babiloīcos
senes spes decepit eum. nec sicut
gyezi pecunie amor nec honoris
ambicio sicut iulianū apostatā.
sed fefellit eum sanctitas. seduxit
religio. pdidit auct(orit)as seniorū
Queris quō. Primo q(ui)dem mis
sus est magnus quidā prior ꝗsi
princeps priorum & foris q(ui)dē
appns in vestimentis ouiū intꝰ
serus aut lup9 rapax. decept9 q(ue)
custodib9 estimantib9 quidem
ouem esse ve ve admissus ē so
lus ad solū lupus ad ouiculā.
nec refugit ouicula lupū que &
ipā putauit ouem. Quid plā.
Attrahit allicit blandit(ur). & no
ui ewangelii pdicator commen
dat crapulā. pcimoniā damp
nat. voluntariā pauptatē mise
riam dicit. ieiunia vigilias si
lentiū manuūqȝ labores vocat
insaniam Econtra ociositatē ꝯte
placōem nuncupat. edacitatē
loquacitatē curiositatē cunctam
demqȝ intēpanciā noiat discretioē
Nunquid inquit delectat(ur) dns de
cruciatib9 meis. Ubi pcipit
scriptura quempiam sese interficē.
Qualis vō religio ē fodē terrā.
siluam excidere. stercora depor
tare. Nunquid nō s(e)n(tent)ia veritatꝰ
est mia(m) volo & non sacrificiū.
& nolo mortē peccatoris sed ut mḡs
conuertat(ur) et viuat. & bti mi(sericor)
des qm ipi mia(m) consequentur.
Ut quid vero dns cibos creauit.
si non liceat manducare. Ut

quid nobis corpa dedit si phibe
at sustentare. Denique qui sibi
neque cui bonus. Nullus umquam
[sapiens] sanus carnem suam odio habuit.
Talibus tandem allegationibus male
credulus puer consentiens seducitur.
seductorem sequitur et claustrum du
citur, tondetur, raditur, lauatur,
exuitur vestimentis vetustis sor
didis, induitur preciosis nouis
ac nitidis, et ita in conuentum
suscipitur. Sed cum quali pu
tas honore, cum quo triumpho,
cum quanta reuerentia. Defertur
enim super omnes coetaneos suos: et
tamquam victor rediens a pugna:
sic laudatur pecator in desideriis
anime sue. Sustollitur in altum in sta
tu non mediocri collocatur: ita
ut multis senioribus prelatus sit
adolescens. Fauet blanditur con
gratulatur ei vniuersa fraternitas: ex
ultant omnes tamquam victores capta
preda quando diuidunt spolia. O mihi
bone Iesu quam multa facta sunt per vni
us animule perditionem. Cuius ad hec
constantiam robustissimum pectus non
emollesceret. Cuius interior constan
tius spiritualis oculus non turbaret.
Cui inter talia ad suam liceat re
currere conscientiam. Nullus denique
in tanta pompa vel veritatem vale
at cognoscere vel obtinere humilitatem.
Mittitur interea pro eo romam et
apostolica compellatur auctoritas: et ut pro
non neget assensum suggeritur ei
infantem olim a parentibus oblatum
fuisse monasterio. Non fuit qui
refelleret: nec enim contradictor est
expectatus. Iudicatum est de parte:
abiudicatum est absentibus. Iustifi
cati sunt qui iniuriam fecerunt: excide
runt a causa qui passi sunt absque
satisfactione. Absolutus reus: fir
matur priuilegio crudeli nimium
clemens sententia absolutionis: qua re
portata firmaretur fluctuanti male
suasa stabilitas, securitas du
bitanti. Et hic tenor litterarum hec
iudicii summa. hec totius cause dif
finitio: ut teneat qui tulerunt:
sileant qui amiserunt. Inter hec
autem perit anima pro qua Christus mor
tuus est: et hoc quia clamare
nescius voluit. Fit professio super professionem.
sionem vouetur quod non soluetur:
promittitur quod non tenebitur. Et cum
primum pactum irritum factum sit in secundo
geminatur preuaricatio: ut sit super
modum peccans peccatum. Veniet ve
niet qui male iudicata reiudi
cabit, illicite iudicata confutabit:
qui faciet iudicium iniuriam patien
tibus: qui iudicabit in iusticia
pauperes et arguet in equitate pro
mansuetis terre. Veniet pro certo
qui per prophetam minatur in psalmo dicens
Cum accepero tempus: ego iusticias
iudicabo. Quid faciet de iniustis
iudiciis, qui ipsas quoque iusticias
iudicabit. Veniet inquam veniet
dies iudicii ubi plus valebunt
pura corda quam astuta verba: et
bona conscientia quam marsupia plena.

al' iniusta

qn̄quidē iudex ille nec fallitur
verbis nec flectitur donis. Tuū
dn̄e ihū tribunal appello. me
tuo iudicio seruo. tibi cōmitto
cām̄ meam. Dn̄e dn̄s sabaoth
qui iudicas iuste et probas re
nes et corda cui⁹ oculi sicut nolūt
fallere ita falli non pn̄t. tu vi
des qui tua vides qui q̄runt et
sua. tu nosti q̄bus ei visceribꝰ
i cunctis temptacōibꝰ suis ḡp affueri q̄ᵗ
q̄ciens pro eo gemitibus aures
tue pietatis pulsauerim. q̄lit̄
ad queqꝫ illius scandala ꝑturba
cōes molestias ego urebar cō
torquebar affligebar. Et nūc
timeo ne frustra. Puto ei q̄ntū
expertus sum adolescent' ꝑ se sat'
feruētis et insolescentis nec corpi
expedire talia fomēta nec men
ti illa glorie vestimēta. Itaqꝫ
arbiter meus dn̄e ihū de vultu
tuo iudiciū meū prodeat. ocli
tui videant equitates. videat
et iudicent quid potius stare
debuerit. an votū pr̄is de filio
an filij de se ipō. p̄sertim cū fi
lius aliquid mai⁹ deuouerit
Videat et famulus tu⁹ legislator
nr̄ bn̄dictus quid regulari⁹ fiat.
vtrū qd̄ fcm̄ est de infātulo nes
ciente ipō an qd̄ ipē ꝑ se p⁹modū
sciens et prudēs fecit cū iā eta
tē haberet ut de se loqretur.
q̄tēqꝫ dubiū non sit, ꝓmissū illū
fuisse non donatū. Nec enī pe
ticio quā regula p̄cipit pro eo

fcā fuit a parentibus. nec manus
illius inuoluta cum ipā peticōe
palla altaris. ut sic offret̄ corā
testibus. Ostendit̄ deinde t̄ra
q̄ cum illo et pro illo data dicit̄
fuisse. Sed si cum t̄ra eū rece
perūt. cur et non cum t̄ra eū
tenuerūt. An forte iquirebāt
magis datū q̄ꝫ fructū. et plu
ris estimata est t̄ra q̄ꝫ aīā. Alio
quin. ablatus mōsterio qd̄ q̄re
bat in s̄clō. Nutriend⁹ dō. cui
expositus erat dyabolo. Ouis
xp̄i. cur patere iuenta ē morsi
bus lupi. De s̄clō quippe nō
de cluniaco. te teste roberte
venisti cisterciū. Quesisti. pe
tisti. pulsasti. sed ꝓpt' tuā adhuc
teneritudinē. te licet inuito di
latus es ꝑ bienniū. Quo tp̄e
patienter expleto. et absqꝫ ca
lūpnia tuis demū p̄ntibus.
insūs q̄ꝫ si meministi lacrimis diu
exspectatam impetrasti iam
et quē satis desideraueras obti
nuisti ingressū. Post hec per
annū iuxta regulā i oī paciā
probatus. ꝑseuerant⁹ et absqꝫ
oī querela cōuersatus. p⁹ an
nū sponte ꝓfessus. tūc p̄mū
s̄clari veste reiecta r̄ligionis
habitū recepisti. O insensate
puer. quis te fascinauit nō
soluere vota tua que distinxe
runt labia tua. An non vel
ex ore tuo iustificaberis. vel
ex ore tuo cōdempnaberis. Quid

de ptit voto sollicitus es negli
gens tui ! cum ex ore tuo nō il
lius habeas iudicari . Tuorū
non illius vota laborū exigē
dus es Et quid tibi frust quis
piam blandit de aplica licen
tia ! cuius cōsciam diuina liga
tā tenet sententia . Nemo inquit
mittens manū suā ad aratrū et
respiciens retro . aptus ē regno
dei Nunquid et hoc psuadebit
non esse respicē retro ! q dicit
tibi euge euge . Filiole ! si te
ablactauerint priores nō acq
escas eis . noli crede oī spiritui
Sunt tibi milia nutrij . vn9 aut
sit tibi consiliari9 ex mille Tol
le orōnes ! respue blandimē
ta . adulacōi9 claude aures .
Te interoga de te . qz tu te me
lius nosti qz alius Attēde cor
tuū ! discute intencōez ! cōsule
veritatē . tua tibi consciā rn
deat cur abieris ! cur ordiez
tuū . cur fres . cur locū . cur
me qui et ppinquius tr carne
et ppinquior tibi spit sum dse
rueris Si ut artius ut recti9
ut pfectius viueres ! secur9 esto
qz non retro aspexisti . sed et
glāre cum aplō dicens Que
retro sunt oblitus et ad ea q
ante sunt extentus . sequor ad
palmā glorie Sin alias noli
altū sape sed timeas . qm ut
tū venia tū dixerim qdqd ti
bi amplius indulges in victu

vestitu qz supfluo in vbis ocio
sis in vagacōe licenciosa et cu
riosa qz videlicet pmisisti . qz
apud nos tenuisti ! hoc pcul
dubio retro respicē est . puā
ricari est apostatare est . Sed
et hoc dico fili non ut te con
fundā sed ut tamqz filiū meū
moneā . qz etsi in cristo mltos
hēas pedagogos ! sz nō mul
tos pres Nam et si dignaris
et vbo et ex° meo in religione
ego te genui ! nutrivi deinde
lacte qd solum adhuc puulus
cape poteras . daturus pane
si expectares ut grandesceres
Sed heu qz pprope et intempes
tiue ablactatus es Et vēor ne
totū qd foueram blandimētis
roborauerā adhortacōib9 .
oroibus solidauerā iāiamqz
euanescat ! deficiat et peat .
et lugeam miser nō tā cassi
laboris dapnū qz dapnate
prolis miserabilē casū Pla
cet ne tibi qz nunc ali9 glatur
de te q nichil vtiqz laborauit
in te . Simile michi contigit
qd et illi metrici apd salonē .
cui videlicet puulus suus ab
altera q suū a se oppressū ex
tinxerat furtim sublat9 ē Tu
qz de sinu michi et vtero absci
sus es Ablatū gemo . repeto
violent euulsū Nō possum
obliuisci viscerā mea . qnm
in riū pte detracta nō modi

dica ! non pt non retorqui ps
reliqua Veruptamen quo tuo
commodo qua tui necitate hec
nobis moliti sut amici mei ! q°
rum manus sanguine plene st
quorum aiam meam ptransiuit gla
dius ! quorum dentes arma et
sagitte et lingue eorum gladius
acutus . Na vtiqz mi si in aliq°
eos vmqz offenderam qd michi
conscius no sum . plenam prsus
rependere vicem Mirum vero
si non plus talione recepi . si
videlicet tale aliquid in eos
deliquisse potui . quale nunc
ab eis ptuli Nam ut verum fa
tear non os de ossibus meis
vel carnem de carne mea sed tu
lerunt michi gaudium cordis mei !
fructum spei mei ! coronam spei
mee . et velut michi sentire
videor aie mee dimidium Vt
quid hoc . Forte inserti sunt
tui . et certum certo ducenti indig
nantes ! ne pares post me in sui
transtulere ductum O molesta
caritas . o dura necitas Tam
tuam dilexere salutem ut in meam
impingeret Nisi me perempto
tu saluari non poteras . Et
vtinam ipi te absqz me salua
rent . vtinam et si ego morior
tu viuas Sed quid . Salus
ergo mea in cultu vestium et ciborum
est opulentia ! qz in solo victu
vestitu moderato . Si pellicee
lenes et calide si pannum subtiles

et preciosi si longe manice et am
plum caputium si optorium siluestre
et molle stramentum sim faciant !
quid moror et ego qr te no sequor .
Sed hec insinuantur fomenta sunt .
non arma pugnantium Ecce eni q
mollibus vestiuntur . in domibus re
gum sunt Vinum et siliam mulsum et
pinguia corpi militat no spui .
frixus non aiam saginat sed carnem
Multi in egipto fres . multo tpe
deo sine piscibus seruiebant Piper .
gingiber . cyminum . saluia . et mil
le huiusmodi spes salsamentorum .
palatum qdem delectant sed libidi
nem incendunt ! et tu mi in hys
securitatem pones . Tu cum hys
securam duces adolescentiam . Pru
denter sobrieqz conuersanti satis
est ad omne condimentum sal cum fa
me Que sola non expertita
necesse est alias atqz alias de nescio
quibus succis extraneis confici
permixtiones . q vix palatum repet !
gulam reuocet . excitet appetitum
Sed quid faciet siquis q aliud no
pt . Hunc scio qr delicat9 es . et
qr hys assuetus modo duriore
non possis Sed quid si potes
facere ut possis . Queris quo .
Surge pringere ! tolle otium !
exere vires . moue brachia cplo
sas explica man9 ! exercitare in ali
quo ! et statim senties sola te ap
petere q famem tollat . no fauces
demulceant Reddit quippe
sapores rebus exercitium . qs tulit

mercia. Multa que asperius ordo
suus: post laborem sumes cum desiderio.
Siquidem ocium parit fastidium; ex-
ercitium famem: fames autem miro modo
dulcia reddit que fastidium fecerat
insipida. Olus faba pultes pa-
nis quoque cibarius cum aqua quiescenti
quidem fastidio sunt: sed exercitato
magne videntur delicie. Iam forte
tunicis dissuetus, exhorres in-
nixe eis: tam propter hyemis frigus
quam propter estatis ardorem. Sed numquid
quod legisti qui timet pruinam veniet
super eum nix. Vigilias times et ieiunia;
manuumque labores. Sed hec
levia sunt meditanti flammas perpe-
tuas. Recordatio denique tenebrarum
exteriorum: facit non horrere solitu-
dinem. Si futuram cogitas de ver-
bis ociosis discussionem: non valde
displicet silentium. Fletus eternus
stridor ille dentium ante cordis oculos
reductus: paries tibi reddit mattam
et culcitram. Denique si totum de noc-
te quod regula precipit bene ad psalmos
vigilaveris: nimis durus erit
lectus quo quiete non dormias. Si
tantum in die quantum professus es ma-
nibus laboraveris: durus erit
cibus quem libenter non comedas.
Surge miles Christi surge; excutere
de pulvere; revertere ad prelium
unde fugisti: fortius post fugam prelia-
turus gloriosius triumphaturus. Ha-
bet quidem Christus multos milites qui
fortissime ceperunt, steterunt vice-
runt: paucos autem qui de fuga conversi

rursus se periculo ingesserunt quod
declinaverant; rursus fugaverunt
hostes quos fugiebant. Et quia
omne rarum preciosum: gaudeo te de
illis esse posse qui quanto rariores
tanto apparebunt gloriosiores. Alias
autem si multum timidus es: cur vel
times ubi non est timor; non autem
times ubi magis est timendum. An
quia fugisti ex acie; putas te
manus hostium evasisse. Libe-
tius te insequitur adversarius fugi-
entem quam sustineat repugnantem: et
audacius insistit a tergo: quam resis-
tat in facie. Securus nunc proiectis
armis carpis matutinos sopnos.
cum illa hora Christus resurrexerit;
et ignoras quod proiectis armis et
tu timidior et hostibus minus tremen-
dus sis. Armatorum multitudo
circumvallaverit domum; et tu dor-
mis. Iam ascendunt aggerem;
iam dissipant sepem: iam ruunt
per posticum. Tucius ergone est
tibi ut te inveniant solum quam cum
aliis; nudum in lecto quam arma-
tum in campo. Expergiscere; sume
arma et fuge ad commilitones
tuos quos ante fugiens deserueras:
ut qui te ab eis disiunxerat ipse
te denuo timor iungat. Quid ar-
morum refugis pondus et asperitatem
delicate miles. Adversarius instans
et circumvolantia spicula faciant
clipeum non esse oneri: loricam
non sentiri vel galeam. Et quidem
subito procedenti de umbra ad

ad solem de ocio ad laborem que
terrentur. oc. quod incipit. sed cum
ab hys dissuescere et ad illa pau
lisper assuescere cepit. usus tol
lit difficultatem. invenitque facile
esse quod impossibile ante putavit. So
lent enim fortissimi milites audi
ta buccina ante congressum formi
dare. At ubi ad prelium ventum
fuerit. spes victorie et timor ne
vincantur reddit intrepidos.
Quid vero tu trepidas cum firma
unanimitas armatorum circummu
niet. cum angeli assistent a late
re. cum dux xpus perducit suos ad
arma ad victoriam et dicens confi
dite ego vici mundum. Si xpus
pro nobis. quis contra nos. Se
curus potes pugnare, ubi se
curus es de victoria. O vere tu
ta pro xpo et cum xpo pugna. in
qua nec vulneratus nec prostratus
nec exulatus nec milies si fieri
possit occisus fraudaberis a
victoria. tamen ne fugias. So
la causa qua perdere possis vic
toriam. fuga est. Fugiendo po
tes illam amittere. moriendo non po
tes. Et beatus si pugnando moria
ris. quia mortuus mox coronaberis.
Ve autem tibi. si declinando pug
nam perdis et victoriam simul et coro
nam. Quod avertat a te fili di
lectissime. quia in iudicio de hys me
is litteris maiorem tibi habet mise
re dampnationem si nulla profecit vite emen
dacioni. Ad fulconem lingoniensem

puerum Epistola secunda qui relicta
milicia spiritali seculum ad instanciam
avunculi repetiit. xx

8. Bone indolis adolescen
ti fratri fulconi. bernardus
peccator. inde letari in adolescentia
unde in senectute non peniteat.
Non miror si miraris. sed miror
si non mireris. Unde michi si ad
te scribere velle cum rusticus sco
lasticum monachus. cum nulla hinc
tibi occasio necessaria occurrat nulla
se ratio patens ostendat. At si
attendes quod scriptum est sapientibus
et insipientibus debitor sum et illud
caritas non querit que sua sunt.
forsitan intelligis quidquid illa
iusserit non esse presumptum. Caritas
enim ad te obiurgandum me compulit.
que tibi condolet quamvis non dolen
ti. que tibi miseretur quamvis non mise
rabili. Et inde magis dolet quod cum
sis dolendus non doleas. et inde
magis miseretur quod cum miser sis
miserabilem non es. Nec frustra
forsitan tibi compatitur. dummodo
patienter tu audias unde compatitur.
Vult te tuam sentire miseriam ut
incipias miser non esse. vult te
tuum sentire dolorem ut iam non
habeas unde doleas. O bona
mater caritas. que sive foveat infir
mos sive exerceat provectos sive
arguat inquietos diversis diver
sa exhibens. sic filios diligit
universos. Cum te arguit mitis
est. cum blanditur simplex est.

Pie solet seuire : sin dolo mulce
re : patient' nouit irasci : humilit'
indignari Ipa est homi m'r et
angloru . non solu que in t'ra s3
etiam que in celo sut pacificauit
Ipa est q deu hoi placans : hoe3
deo reconsiliauit Ipa e in ful
co : q fr'es illos cu quib' olim
dulces capiebas cibos . habita
re facit vni' moris i domo Hec
talis tamq3 honorabilis m'r a
te se q'ritur offensam : expostu
lat lesa : lesa tn non puocat, s3
spreta te r'uocat : ondens tibi
in te de se veraciter sc'ptu ee :
caritas patiens est . benig'a est .
licet lesa licet offensa Si con
uersus fueris ad illa : obuia
bit tibi quasi mater honorifica
ta : contempta siu oblita recipiet i
amplexu tuu : gaudens q pdi
derat esse inuentu q' mortuus
fuerat viuu Sed in q° iquis
q° contempsi . lesi : Audi ; In eo . paul dubio
q te q in sinu suo lacte nutri
endu materno susceperat an te
pus ablactasti : q expertu lact'
dulcedine in quo posses cres
cere in salute tam leuiter tam fa
ciliter exsufflasti O puer isen
sate . o puer mag' sensu q3 eta
te : quis te fascinauit a bene
incepto itine tam cito discedere :
Auunculus iquies . Sic adam
quonda uxore : uxor serpente
ad excusandas excusatoes in
pctis ptendebat . vterq3 tame
digne sue culpe excepit sinam
Nolo decanu accuses : nolo pil
lu te excuses Inexcusa'l es em
Illius culpa tua no excusat Ad
nam ille fecit : Aliquid te ra
puit : Aliquid vim intulit :
Rogauit non ligauit : blandie°
attraxit non violent' traxit
Quis te cogebat crede blan
dienti : assentire attrahenti :
Ille sua nondu reliq'rat : quid
miru si te qui suus eras req're
bat : Hic agnu de grege vi
tulu de armeto cu pdidit req
rit et nemo causat' : te q3 qui
multis ouib' vel vitulis ap°
eum pluris es adeptu si repet'
qs miretur : Siquide no usur
pat sibi illam pfroem : siquis
abstulerit tua ne repetas Re
petebat ergo suu : q' sua ad'
tenebat At tu qui iam sclm
spreueras : sclarem seq' debas :
Fugit ouis tremebunda venie
te lupo : abscondit se columba
tremens accipitre viso : de cau
nula sua mus esuriens exire
no audet ambiete catto : et tu
cu videbas fure currebas cu
eo Aliquid aliud n' fure dixe
rim : qui preciosa margarita
xpi id est aiam tua furari no
timuerit : Volebam si possem
illius errorem dissilere : ne odi
um et nullu fructu consequerer
ex veritate Sed no potui fa
teor iniuctu transire : q usq3 ho

die comperi spiritu sancto p omib9 astitisse Nam q manu sua no retinz
a malo qd pt. licet quz frustret
effcus non nim9 culpat affcus
In me certe fervore novicii extinguere voluit. sed deo gras no
valuit Alteri qz nepoti suo uuirico cognato tuo milita astitit.
sed quid nocuit. pmo plimu
prestitit Destitit iuictus tande
senex avunculus a psecucoe. extitit iuictus puer nepos glosi
or de temptacoe Sed heu quo
te vicit. qui illu vincere no potuit.
Aut quo qui te vicit. ab illo supatus est. Nuqd te fortior ille.
nuqd ve prudentior. Certe q
antea utruqz noverat. uuricu
fulconi anponebat At p9qz
ventu est ad bellu. exit9 indicavit homi errasse iudiciu.
Ibi pch pudor turpit9 fugit q
pferebatur. ibi fortiter vicit
qui inferior putabat Sed qd
de avunculi dicu malicia. qui
a xpi milicia retrahit nepotes
suos ut secu trahat ad iferos.
Itane solet beare amicos. No
xps vocat secu meciu mansuros. avunculus revocat secu
meciu arsuros Miror si non
iam ei xps irascat. et dicit
Quociens volui congregare nepotes tuos qadmod gallina congregat pullos sub alis. 2 noluisti. Ecce relinquet dom9 tua
deserta; Cristus dicit sinite pui
los venire ad me talium est enim
regnu celor. avunculus dt sinite nepotes meos ut ardeat mecum Cristus dicit mei sut. mi
debent servire. sed optz iquit
avunculus mecu eos rep pire
Cristus dicit mei sut. ego eos
redemi. sed ego iquit avuncul9
eos nutrivi Tu e quide ait xps
Istos nutriusti sed pane meo no
tuo. ego vero redemi no sanguine tuo sed meo Sic carnal
avunculus cont pveni spiritum
certat p nepotib9. qs diu carpt
bonis onerare terrenis. celestibus exhedat Xpus tn no reparaa arbitratus si suos qs fecit et redemit sanguine pprio
ad se venientes collegerit. iusqd ani pmiserat Et eu q venit
ad me, non eiciā foras. Fulcoi
prius pulsanti letus apuit.
letus amplexib9 letu excepit
Quid plura. Vetem hoiem
exuit. novu induit. qdqz
solo noie extiterat. morib9 2
vita canonicu pfitet Fama
volat bonus odor xpo. reino
iuctus tuiqz diffusa pvenit
ad aures avunculi Quid g9
faceret carnal nutricius. q carnis quā nutrierat qz carnalit9
amabat solaciu pdebat. Et
si alijs fuit res illa odor vite ad vitam. sed non illi Quare. qz
animalis ho non pcipit ea q sut
spus dei. stulticia ei ei videt

tibi

Nam tristi spm̄ si h̄ret. nō tam
de carne doleret. q̄ de spū gau
deret Sed q̄ t̄rena nō q̄ sursū
sūt sapiebat: turbat⁹ ⁊ tr̄is
tale aliqd ferri volvebat Nō
audio. Ve michi: a q̄nta spe
cecidi Sed quid. Debet ne sta
re quidqd absq̄ consilio meo abs
q̄ mea licentia fecerit. Nō ius
q̄ lex q̄ iustitia q̄ ratio: ut quē
ex utero nutriend̄ suscepi ali⁹
fruatur adulto. Iam caput as
psus canis heu vite mee r̄liquū
expendā ī merore. q̄ me dese
ruit baculus senectutis mee
Heu michi Si hac nocte expe
titur a me aīā mea: que p̄paui
cui⁹ erunt. Promptuaria mea
plena eructātia ex hoc in illud:
oues mee fetose habūdātes in
egressibus suis: boues mee
crasse cui remanebūt. Predia
prata dom⁹ argētea vasa et
aurea: cui congregata sūt.
Ditiores et (ditiorē) facerat questuosiores
ecctīe mee hōres acq̄sierā m̄.
reliq̄s et si non licebat hr̄e spē
tā in fulcone hēbam Nō igitur
faciam. Propter illū vnū tot
⁊ tanta p̄dam. Nā quidqd sī
illo possideo: amisse me iudico;
Num potius ⁊ ista retinebo. et
illū reuocabo si potero Sȝ quo.
Firmū est auditū est. ⁊ qd̄ fīm
est non pt̄ nō fieri: ⁊ qd̄ ē au
ditū est celatū esse nō potest
Fulco canonicus est regularis

Si reuertit̄ ad sclm̄: notabil̄
erit ⁊ infamis. sed tolleabili⁹
est hoc audiri de illo q̄ viuer̄
sine illo Cedat ergo nc̄ hoestas
vtilitati: pudor necitati Ma
lo non parcere vercundie pueri.
q̄ misera sūbiacē tristicie.
Acquiescens ergo cōsilio car
nis ⁊ oīs oblitus et legis: tīg
leo paratus ad p̄dam ⁊ sic lee
na rapto catulo rapiēs ⁊ ru
giens sacra non verit⁹ scōꝝ
irrupit hītaculū in q̄o tyrun
culū suū xp̄s absconderat a
contradictōē linguarꝫ postea
admixtur⁹ consorcio angloꝝ.
q̄rit et flagitat sibi reddi ne
potē suū: q̄ritur ⁊ clamat
iniuste se relictū ab eo. xp̄o re
clamāte ⁊ dicente Nō agis
miser. Quid furis: qd̄ me
p̄sequeris. Non suffirit t̄ q̄
tuā tuo q̄ exemplo mltoꝝ m
aīas tuleris: si nō etiā huc
ausu sacrilego rapias de ma
nu mea. Nō times tu futurū
iudiciū. An cōtempnis t̄rorē
meū. Cur hoc facis. Cur bel
lū indicis. Terribili vtiq̄ ⁊
ei qui aufert spm̄ principū
Insane redi ad cor tuū: memo
rare nouissiā tua. ⁊ non pec
cabis Memorare etiā q̄ sbā tua.
⁊ vtilit̄ timeb̄ Et tu puer si
assenseris: si acq̄eueris. mor
te morieris; Memento vxoris
loth de sodoma q̄dē erecte

quia d̃o credidit: sed in via
mutatē quia retro respexit
Discite in eva ? qui nō lice
at retro respire ei: q semel
man⁹ ad aratrū misit Aui
culus tuus qͥt aux tuā: q
cū pdidit suā Verba oris
eius iniquitas & dolus No
li intellige fili mi ut male
agas: noli intendē ī vani
tates & insanias flas Erre
in via qua ābulas abscon
dit laq̃os: tendit rethia
Molliti sūt sermoēs e⁹ sup
oleū: et ipi sūt iacula Vide
fili mi: ne capiaris a labijs
iniquis & a lingua dolosa;
Configat carnes tuas dn̄i⁹
timor: ne te decipiat car
10 nalis amor Blandit᷑: et
sub lingua eius labor et
dolor: lacinat᷑ et insidiat᷑
Insidiat᷑ ut rapiat paupē:
rape paupem dū attrahit
eum Caue igit̃ fili mi ne
acqescas carni & sangui:
nā gladi⁹ me⁹ devorabit car
nes Sperne blandimēta cō
tēpne pmissioēs Pmittit mg̃:
sed ego maiora Offert plā:
sed ego plūima Dimittes er
go pro ternis celestia: p tpa
libus etna. Alioquin opt;
te solue vota tua que dis
tinxert labia tua Juste exi
gitur ad soluend̄: qui nō
cogitur ad vouend̄ Nā et

si tū pulsares nō repuli: tū
ut intres nō cpuli Nō licet
ergo dimitte qd̄ spōte pmisisti:
non fas require que p te di
misisti En vtriq; vrm̄ pmo
neo: vtriq; salubrit᷑ consulo
Tu inqt xp̄s ad auunculū re
gulārem ne reducas ad sclm̄:
q; si reducis seducis: & apos
tatare facis Tu regulāis sclā
rem ne sequeris: q; si illū seq
ris me psequeris: tu de tēpo
rali iniuriā facis Tu si seduxeris
animā p qua mortu⁹ sū: ani
cis mee te cōstituis inimicū
Qui nō colligit mecū dispgit:
q̃to magis qui collcā disper
git: Tu vō si ei cōsentis: a me
dissentis: q; q nō est mecū q̄
me est Q̃tomg̃ q mecū fuit
si me dserit: cont̃ me est:
Tu si retinueris puulū q ad
me venit: seductor atq; sacri
legius iudicaberis Tu vō si qd̄
edificaueras iterū destruis:
puaricatorē te cōstituis Am
bos vos nccē est meo iudicio
pntari & ābos meo assistē tri
bunali Alter de ppria puari
cacoē: Alter de alti⁹ seductiōe
iudicabit᷑ Et vn̄ alter ī iniq
tate sua mouet᷑: inde mouet
sanguis d̄ manu alti⁹ requi
retur Hec & hijs silia vt̃ius;
teste consciā vtriq; xpe iusibi
liter sed tribi᷑ intonabas:
hijs sacris monitis ābor me

tes pie tñendo pulsabas Quis
ad hec non timeret . tñendo nõ
resipisceret ! nisi q̃ more aspidis
surde z obturãtis aures suas
voce͂ venefici incãtãtis sapiet
aut nõ audiret q̃ se audire dis
similaret . Sed usq̃ iam satis s
mimus longã ꝓtrahim⁹ epl'az !
dũ inuti loqmur rem silentio
dignã . Cur tantis circuiti⁹
ad veritate͂ ãbim⁹ ! dũ pu
denda reuelare tĩem⁹ . Dicã
tñ dicã cũ pudore mĩtis q̃q̃ tñ :
et si volo occultare non valeo .
Sed quare cũ pudore . Vt qd
me scribe͂ pudeat ! qd illos
nõ puduit face͂ . Si pudeat
audie͂ qd ĩpudent⁹ egert . nõ
pigeat eme͂dare qd libet⁹ non
audiuit Prochdolor neutꝝ is
torũ reuocare potuit ! q̃ illũ
al' pudor a seductioe͂ timor et ratio ! q̃
hunc a prauitate͂ tioꝛ vel
ꝓfessio Quid plã . v̓ba p̃cipi
tatiois gemat lingua dolosa :
ꝯtrepit dolore͂ z ꝑsuasit iniq̃tate͂
Subuertit peruersus q̃usũ . re
uerti canis ad vomitũ Ecclia
mrã sui ꝯtrepit alũpnũ : que͂
meli⁹ hebat amissũ Sic lug
dunũ studio sile͂ z industria
sui decani eiusde͂ decani nepo
tem suũ canoĩcũ q̃ bñ pdide
rat : male corrupit Sicut s
fulcone͂ btõ augustinõ : sic oth
bertũ iste sc̃o bñdcõ subripuit
O q̃ ordinaci⁹ ipe͂ cũ sc̃o suus
effice͂ . z q̃ cũ pruso sc̃s puerte͂
O q̃ pulchri⁹ sene͂ sclarem
puer religiosus ad se traheret
ac si vinceret vterq̃ ! q̃ religi
osum sclaus ad se trahet in
quo victus e͂ vterq̃ O sene
infelice͂ ! o auunculũ crudele͂ :
qui iam decrepit⁹ stati mo
ri [illegible] turus nepotis
ani͂ [illegible] ꝑus it
ferit ! q̃ ut [illegible] prior
suor hret he͂dem a xp̃i sorte
ꝑuauit Sed qui sibi neq̃ est .
cui bonus erit . Malunt in
suis facultatib⁹ hre͂ successo
rem : q̃ pro iniq̃tatib⁹ intcesso
rem Sed quid ad me de decani
nis nigris inris qui principa
tũ meruert in ecclĩjs ! claue͂
sine tenet . z p̃mas cathedras
i conuẽtib⁹ possidet . Vide
rint ipi q̃liter subditos iudi
cent ! fugitiuos reuocet ! reuo
catos si ita voluerint iterũ
effuget ! dispsos colligant !
collectos dispgant qd ad me .
Fateor ꝓpt te in fulco aliquã
tulũ in illos modũ mẽ pui
excessi : dũ tuam de illis cupio
palliare ṽcundiã ! tpare
culpam Omitto ergo illos :
ne nõ tam rephensioi q̃ re
phensori iuste idignet ! n
tam de sua correctione cogitet .
q̃ inchi de ꝑsũptioe calũp
nient . Non eccliẽ principe͂
sed pueꝝ scolare͂ obiurgare

cepi? qui nesciat indignari, non
norit irasci. Nisi forte et tu sen
sum puerilis et non malitia ad ip
sum michi calumpnieris et dicas
primo quid michi et ipsi? Quid
ad illum de parvo meo? Numquid
ergo sum monachus? Et ad
hoc fateor quod respondeam non habeo,
nisi quod confisus sum tum
de tua quam in te
credidi ingenita
mansuetudine, tum de divina cari
tate quam et in principio epistole
excusasse me memini. Cuius
zelo tum tui erroris misertus
tum tue miserie compassus sic
quidem supra modum et morem meum
de te non meo me intromiseram.
Gravis lapsus tuus ac mise
rabilis casus provocat me
ut hec presumpserim. Quem enim
coetaneorum tuorum me vidisti
arguere? cui vel brevissi
mas litteras aliquando direxisse?
Non quod tamen ceteros omnes sanctos pu
taverim, aut nichil in eis re
prehensione dignum invenerim.
Cur ergo inquis singulariter me
reprehendis? cum in aliis vide
as quod iustius reprehendere pos
sis. Ad quod ego: Propter sin
gularitatem erroris tui, propter
immanitatem peccati tui. Nam et si
plerique alii perdite vivunt, et
si inordinati et indisciplinati sunt,
non tamen ordinem ac disciplinam
professi sunt. Sunt quidem peccatores,

forsitan

sed nondum prevaricatores. Tu
vero quantumlibet modeste et honeste
te vivas, si sobrie si caste si
omnino religiose te habeas, dico tamen
est minus acceptum tua religio
quia deturpat voti prevaricatio.
Ideo karissime ne te tuis coeta
neis compares a quibus te profes
sio separat, nec de tua comparatione secula
ri tibi forte paulo castior
continentiorque blandiaris, cum tibi
dominus dicat: Utinam te calidum aut
frigidum invenissem. Hic apte
ostendit quia minus deo tepidus pla
ces quam si vel quales illi sunt frigi
dus esses. Illos utique deus pati
enter exspectat de frigore quandoque
ad calorem proficere; te vero indig
nans advertit de calore iam
in teporem defecisse. Et quia te
pidum te invenit, incipiam, inquit,
te evomere de ore meo. Et meri
to, quia tu ad tuum vomitum re
disti, quia tu eius gratiam evomu
isti. Heu quomodo Christum tam cito fasti
dis, de quo scriptum est: mel et
lac sub lingua eius. Miror
quod ad cibum dulcissimum nause
aris, si tamen gustasti quam dulcis
est dominus. Aut certe nondum gus
tasti et nescis quid sapit Christus,
ideo non appetis inexpertum;
aut si gustasti et dulce non
sapuit, sanum non habes pa
latum. Ipse quidem est dei sapientia
que ait: Qui comedit me adhuc
esuriet, et qui bibit me adhuc

sitiet Sed quō pt̄ esurire aut
sitire xpm̄ . plenus cotidie fili
quis porcoꝝ . Non pt̄ bibē
simul calicem xpi . ⁊ calicē deō
moꝝ Calix deōmoꝝ supbia
est . calix demonioꝝ detract⁹
⁊ inuidia est . crapula et ebrie
tas est Que cū impleuerit . al
ventrē vel mentē tuā . xpc
in te non inueniet locū Non
mireris qd̄ dico In domo
auunculi tui . nō potes īebria
ri ab vbertate dom⁹ dī Cur
īquis . q̄ domus delicaꝝ ē
Quō aqua ⁊ ignis simul esse
nō pnt̄ . sic spūales ⁊ carna
les delicie in eodē se nō pati
unt . Vbi crapulā ⁊ ebrietatis
int̄ pocula sentit xpc . vina
sua dulciora sup mel ⁊ fauū
menti cōmiscere nō dignatur
Vbi curiosa ciboꝝ diuisitas .
vbi diūs supellectilis disco
loꝝ varietas oclos pit̄ pascit
⁊ ventrē . celestis pan̄s ieiu
nā deserit mentē Eya iuue
nis letare in adolescētia tua .
ut discedente pariter cū etate
tpali leticia . succedat q̄ te
absorbeat etna tristicia Sed
absit hoc ab adolescētulo
nrō . auertat hoc dn̄s a pu
ero suo Qui potius disp
dat dn̄s vniūsa labia dolo
sa eoꝝ qui t̄ tale ꝯsiliū do
nat . qui t̄ dicūt cotidie eu
ge euge . ⁊ qui q̄rūt aīam

tuam Hij sūt cū qbus habi
tas . quoꝝ praua colloquia
adolescentis bonos mores
corrūpūt Sed q̄z diu iā nō
exis de medio eoꝝ . Quid
facis in vrbe . qui claustꝝ
elegeras . Quid t̄ cū slō .
qui sclm̄ spreueras . Funes
ceciderūt tibi in p̄clarus . et
tu opibus inhias terrenis
Si vis hr̄ē simul ⁊ hec ⁊ illa .
breuit̄ tibi rn̄debit̄ Meme
to fili . q̄ recepisti bona ī vita (1 fili)
tua Recepisti siq̄ nō rapu
isti . ne eciā de hoc t̄ frustra
blandiaris . q̄ tuis cōtent⁹
aliena non rapias Verū p
tū que sūt illa tua . Benefi
cia ecclie . Recte Quia sur
gis ad vigilias . vadis ad
missas . horis chori diur
nis nocturnis q̄z freq̄ntas .
bn̄ facis Sic eccle p̄bendā
non gratis accipis . Dignū
est qui altari deseruit de alta
ri viuat Conceditur igit̄
tibi ut si bn̄ deseruis de altari
viuas . nō aūt ut de altari
luxurieris ut de altari supbi
as . ut inde t̄ cōpares frena
aurea . sellas depictas cel
amiq̄ deargentata . varia gri
seaq̄z pellicea a collo ⁊ maib⁹
ornatu purpureo diuisificata
Demiq̄z quidqd p̄ter victū vic
tū ⁊ simplicē vestitū de alta
ri retines tuū nō est . rapiā

est sacrilegiū est Orabat q̄dē
sapiens tantū victui suo neā
tribui : non supflua Habē
tes ait apls victū ⁊ vestitū :
nō victū ⁊ ornatū Et quidā
alius sāūs Si dederit m̄qt m̄
dn̄s panē ad manducandū :
⁊ vestimētū quo opiar Nota
quo opiar Sic ergo ⁊ nos cō
tenti sim⁹ vestimētis quib⁹
opiam̄ nō quib⁹ lasciuia⁹ :
nō quib⁹ supbiam⁹ : nō q̄b⁹
similari mulierculis vel placē
re studeam⁹ Sed hec sicut
in quis cū quibus habito Si
nō facio qd̄ ceteri de singlari te
notabor ꝓptea mq̄ exi d̄ me
dio eoꝝ : ne aut in vrbe nota
biliter viuas : n̄ exē⁹ peās
alioꝝ Quid agis in vrbe de
licate miles : Cōmilitones
tui quos fugiēs deseruisti ·
pugnāt ⁊ vincūt : pulsant
⁊ intrāt . celū rapiūt ⁊ reg
nāt : ⁊ tu sedēs sup ābulato
rē tuū īdutus purpura et
bisso circūis plateas : vicos
pambulas Hec sūt pacis
ornamēta : nō belli mum
mēta An dicis pax ⁊ nō est
pax : Purpura nō ꝓpulsat
libidinē : non supbia non
auariciā repellit : ⁊ si qua st
alia ignea īimici iacula nō
extinguit Deniq̄ qd̄ magis
metuis febrē non ꝓhibet :
mortē non arcet Vbi sūt
arma bellica : vbi scutū fidei :
vbi galea salutis : vbi pan̄e
lorice : Quē trepidas : plēs
sūt nobiscū q̄ cū illis Sume
arma : resume vires : dū ad
pliū durat Assūt angli spec
tatores ⁊ ꝓtectores : adest ipē
dn̄s adiutor et susceptor : q̄
docet manus tuas ad pliūm
⁊ digitos tuos vsq̄ ad bellū
Pcedam⁹ ī adiutoriū sūm :
ne si forte sīn nob pugnet sīn
nobis vincant : sīn nob ing̃
diant : ⁊ nouissīe cū clausa
fuerit ianua sero pulsātib⁹
deintus nob r̄ndeat Amen
dico vobis : nescio vos Fac te
q̄so prius sciri : fac te prius
videri : ne tūc nesciaris ad
glam : sciaris aūt ad penā
Si te x̄ps agnoscit ī bello , ⁊ cog
noscet in celo : ⁊ sicut ꝓmi
sit maīfestabit tibi seipm :
Si tn̄ tu penitēdo , ⁊ resipiscēdo
talē te exhibueris ut cū fi
ducia possis dicē , Tuꝰ qq̄ s
cum sicut ⁊ cogitus sū Hys
iterim cōmonicōib⁹ venind̄
adolescentis anī pulsatū
eē sufficiat Jam enī in āis
pcibus etiā ꝑ eo diuīa pul
sanda ē pietas : q̄ si ad ictus
mrāꝝ īnectionū ei⁹ mente
vel parū mollitā īuenerit :
confido de ipsa q̄ citius
nos de ipō letificabit

Ad quosdam Canonicos regulares
Epistola tercia

15. Exhortacio illa in litteris vris tam salubris tam copendiosa : insignia sciencie mira caritatis vre indicia innuentibus nobis et congratulantibus profert. Sed que de laudibus nris pro vra devocione que tn non probastis tam excellentia premisistis ; etsi ad humilitatis quoque formam qz tu ex vobis est non mediocriter nos instruere potuit ! consciencias tn nras multo inferius latentes qz tu in nobis est vehementer exterruit ; Quis enim mem suam attendens conversacionem ! tanta de se et tam indebita sine magno vel metu vel periculo possit audire :. De huiusmodi quippe alieno seu eciam proprio iudicio se committere :. securum non est Qui enim iudicat nos :. dns est Ceterum de fratribus de quorum salute vram nimirum caritatem sollicitam esse cognovimus :. ut securos vos reddamus noveritis militorum virorum illustrium et maxime clarissimi viri wilhelmi cathaulanensis epi hortatu et consilio ad nos declinasse. seque a nobis suscipi multis precibus ac supplicacionibus impetrasse :. ea videlicet racione et intencione ! ut ob tenorem arcioris vite ab institucione beati augustini ad observancias beati benedicti dei adiutorio sic transeat ut tn ab eius magisterio qui omnibus est unus magister in celo et in terra non discedat :. illamque primam fidem quam apud vos primo quam prius in baptismo suo promiserunt non irritam faciat sed salvam integramque custodiat Talibus itaque taliter susceptis ! absit ut sinceritatem vram aut in suscipiendo lesam aut in tenendo ledendam esse credamus :. dum tn illos si forte infra annum probacionis qui regulariter constitutus est cepta deserere et ad vos redire velle contigerit ! invitos non detineamus Alioquin carissimi fratres. vra non refert ut spiritum libertatis qui in eis est anathemate inconsulto frustra impediere mitamini :. nisi forte quod dns avertat que vra non que ihu cristi sunt querere studeatis

Ad arnaldum morimundi abbatem.

14. Dno abbati arnaldo frater bernardus de claravalle :. spiritum compunctionis et consilii Primum scire te volo dompnum cisterciense nerdum quoniam tuus nuncius venit ad nos de flandria quo paulo ante per nos transierat remeasse :. et ob hoc nec litteras accepisse quas ei missisti prioribus ! et adhuc esse tante a te presumpte novitatis ignarum

al' nos

Felix interim, cui tam tristes
rumores vel ad tempus liceat
ignorare. Deinque quod de tuo des
perando nos reconmendo in ter di
cis, ne quod quasi mortuusse
apud te fixum est frustra tr
literas digendo dissuadere co
narer, in hoc tibi obediens
fortasse, pro ratione non debui
revera, at pre dolore fateor
non potui. Cum et si pro certo sci
rem ubi te oportune invenissem,
ipse potius venissem quam has
misissem, effrenatus fortassis
per me ipsum quod nullis literis
possum. Rides forsitan mea
huius tam crassam fiduciam,
utpote sepe pertinacie consciu(s),
ad quam utique flectendam nul
lam vim, nullam prece, nullam
spes prevalere industriam. At
vero ego de illius potentia non
diffidens qui dixit omnia possi
bilia sunt credenti, fidenter et
michi usurpabam illam sententiam
omnia possum in eo qui me confor
tat, quamvis in magna parte lapi
dei cordis tui obstinationem
et ipse non ignorem, utinam nunc
tamen sive fructuose sive frustra
tuo lateri adhererem. Quam
quam me movet adversum te frustra
nescio an fructuose latere
vel in famem, non solum verbis,
sed et vultu et oculis tuis, pro
inde provolutus vestigiis te
nere pedes, amplecterer ge

nua, totus quoque a collo pendens
illud michi dulcissimum caput
deosculareter, quod sub uno me
cum proposito suavi iugo Christi iam
pluribus annis attritum est. Fle
rem quoque quantum valerem, rogarem
et obsecrarem per dominum Ihesum, quatenus
parceres primo quidem eius cruci
qua utique redemit quos tu quantum
in te est perimis, colligit
quos tu dispergis. Perimis
inquam et dispergis, sive quos tecum
ducis, sive quos hic deseris,
quibus utique etsi diversum, non
dispar tamen utriusque metuis
periculum. Deinde etiam parceres
et nobis amicis tuis, quibus
licet immeritis non nisi fletum
et lacrimas reliquisti. O si mi
hoc licuisset, flexisse forsi
tan affectione, quem ratione non pos
sum, pectus quoque illud ferreum quod
nec Christi timor in hac re dum
taxat cedere acquiescit, fraterna
forte pietas emollisset. Sed
heu et hanc nobis copiam
subtraxisti. O magna mei
cordis columpna patienter quaeso
audi amicum tuum vel absentem,
tue penitus discessionis impa
tientem, tuo medullitus et la
bori et periculo compatientem.
Omnium quam magna cordis mei
columpna, non metuis magna
ruente te maior paulo durius
ruinam secutura. At ego
inquis non ruo, scio quod faciam

bonā conscīam habeo Esto
cōdn⁹ tibi de te Sed nūqd de
nobis ? qui iam ꝛ grauia tuo
ex discessu gemētes sustine⁹
scandala ꝛ grauiora pauē
tes expectam⁹ pericula . An
ꝛ tu qꝫ nō ignoras ista sed
dissilas . Nunq̄ ꝛoē ergo ml'
torū faciendo ꝛuīnā te rue
re non psumis ? qui in hoc
videlicet positus eras . ut nō
qđ tibi est vtile ß mgł qđ a⁹ls
nec que tua sūt sed que ihū
xpi sūt q̄rere dēas . Quō
inqꝫ securꝰ abis ? q' gregē
t' cōmisso oem̄ de se securitatē
ipꝑetuū auferas . Qs occur
ret lupis incursantib⁹ ? qs
consolabit' in tribulacōi⁹ ? qs
pūidebit ī temptacōib⁹ ? qs
demqꝫ leoni resistet rugienti
ꝛ q̄renti q̄ deuoret . Pate
bit sine dubio morsib⁹ ma
lignātiū : q' deuorat plebē
xpi sicut escam panis Heu
quid facient nouelle planta
cōes ? q̄ p manus tuas q̄site
erat diuisis in locis ꝛ locis
horroris ꝛ vaste solitudīs .
Quis circūfodiet ? qs ipm
īpinguabit fimo ? qs sepē cīrcū
dabit ? quis surrexētes sol
licitus erit resecindē surculos .
Aut flante pꝓ temptacōu̍
vento tenerrīe adhuc heu
facile eradicabūt' : ꝛ inter
frutecta certe simul' exorientia

cui non est qui purget suffo
cante nullū afferet fructū
Que cū ita sint : iudica tu
quale hoc tuū bonū est q̄si
vel esse poterit bonū cū tan
tis malis ; Quātulibet digꝰ
fructū te fructus pme q̄sidas ?
nōne hui⁹ spinis nēc est
suffocari . Nōne demqꝫ si rē
offeras ꝛ rē nō diuidis pec
cas . Quid enī . Rēe ne for
te diuidē dices esse soli aīe
tue consulere ? ꝛ filios tuos
quos orphanos relinquis
q̄silio pꝛīno destituē . O mi
seros ꝛ miseabiles ꝛ eo mise
rabiliores quo viuo se q̄spi
ciūt orbari pre . Sqꝫ dubitā
ri te q̄ optuerit an rē tibi
consulas ? in eo videlicꝫ q̄
absqꝫ consilio frm̄ ꝛ coabba
tū tuorū absqꝫ pris ꝛ mgri tui
licentia rem tā nouā psumis
Illud etiā multos pmaxiē
mouet . q̄ pueros imbecilles
ꝛ delicatos iuuenes tecū du
cis Alioquin : si boni ꝛ ro
busti sūt desolate domui
fuerant necīj Si delicati ꝛ
imbecilles ut dixi : dure ac
laboriose pegrinacōi non
erūt ydonei Sed et egēdis
aīabus eoꝝ nequaq̄ te vl
tra cōdn⁹ velle esse ꝓpositū .
quippe cui⁹ agnoui⁹ esse
ꝓpositū pastoralē abicē sar
cinā duntaxat tuoꝝ ? sed ꝛ

deinceps viuẽ tibi Valde eñ
icongruũ esset ut alibi p̃sūp
tuose non vocatus r̃sumeres.
qd alibi p̄hibitus incōsulte
relinquis Sed iam ne oīa sci
enti. multa sup̃fluo ingerã.
in fine ⁊ in fide t' polliceor si
optunitatẽ loq̃ndi tecũ michi
dederis daturũ me opam. q̃re
idipm̄ qd inordiatẽ ⁊ piculosẽ
aggressus es licite ⁊ ob hoc
secure pagas Ad adam·
mõrchũ Epistola quinta

TVa michi satis apta 16.
humilitas ⁊ istantis piculi
neccitas. p̃bet m̄ fiduciã que
mendi te acrius ⁊ arguẽdi li
berius; O insensate q̃s te fas
cinauit tam cito recedẽ ab iº
salubrimo cõsilio in q° t' dudũ
puter ⁊ michi deo solo teste
guentũ est. Cogita isipiẽs
vias tuas. ⁊ cõuerte pedes
tuos in testiõnia dn̄i Nõ re
cordaris q̄ p̃mo i mõsteio
maiori tue guʃacõis inicia
dedicasti. scdõ apud forsina
tũ nrẽ te qualicũq3 pudẽtie
gmẽdasti. 3° i morimũdo
stabilitatẽ tuã f̃inasti. q̃r
to mecũ rursus inito gsilio
suggeste tibi ab abbate ar
naldo pegnacoi p° vagacoĩ
igenue abrenũciasti. ipius
q3 t' consorciũ si nõ licite ipẽ
posset abire. illicitũ iudicas
ti. Aliud eñ. licite ne illũ

dices recedẽ qui ⁊ sibi ⁊ gmis
sis lacrimabile scandalũ reli
quit. nõ gmissoꝝ licẽtiam
exspectauit. Sed q̃d. Quoꝝ
sũ inquies tendut hec que
sic retractare voluisti. Vt
te maifeste leuitat' arguã.
ut est ⁊ nõ est ap° te euidẽt'
esse ondam. sicq3 errorẽ tuũ
iam tandẽ agnoscẽs ⁊ eru
bescens. vel sero discas ab
aplõ nõ oĩ sp̃ui credẽ. a
salomone discas multos q̄dẽ
amicos vnũ gsiliariũ hrẽ de
mille. discas precursoris dn̄i
exẽplo nõ solũ mollib9 non
vestiri. sed nec i modũ ve
to agitate arũdinis gsferi
⁊ vento doctine. discas ex
euãg° domũ tuã sup̃ petrã
fundare. discas ⁊ cũ discipl'
serpentis non obliuisci pru
dentiã cũ simpliᵗᵉ colũbe.
⁊ cũ ex hijs q3 ex alijs atq3 aˡᵍˢ
scp̃turaꝝ testiõnijs hac col
ligas sũmã. q3 tũ t' videlicet
vsq3 mõ milleformis i' seduc
tor illusit. qui cũ in te boᵐ
iiciũ non valuit ip̃edire.
iuidit p̃seuerãcie. h°inim
icũ sue posse sufficẽ malicie
iudicãs si hanc posset auf
re tibi quã solam v̊tutũ no
uẽãt coronam Obsecro te p
viscera mẽ xp̄i ut nullaten9
abeas. ã vel nõ priusq3 ad
nos loco q̄dem optiõ vem

ad adam mõrchũ epl̃a quinta

as loqui: si qd forte tantis ma
lis que nobis ex vra discessioe
aut venisse sentim⁹ a veťia
metuim⁹ ꝗat r̃mediū inueni
Ad dompnū brunonem episcopum
Colomiensem
Dilecto brunoni
illustri et dilcō suo. b 17
nardus abbas dcūs de clara
valle salutē et si qd pt pccō
ris orō Ex quo dudū venit
mi iuuenem gratiā cepi⁹ noti
ciam: nō puto vos mē pau
tatis fuisse oblitū: et ob hoc
nō timide tāq ad extraneū: ꝫ
fidentissime scribo ad vos ꝗua
volo ut ad notiā et familiarē
mīni Arnaldus abbas mori
mūdensis in graue toci⁹ or
dis nri scandalū suū nup mo
terii satis inordinate dserint;
Nimpe q nec coabbatū suo
rū in tam scrupuloso fcō ex
spectauit ꝯsiliū: nec ipi⁹ cui
ppriū debat subiectioꝫ ab
batis saltē expectauit licētiam
vel assensū Sed cū esset hō
sub ptāte ꝯstitutus hns et
ipē sub se milites: ptātis
quidē spariens supioris alie
nū quidē iugū a ꝯpria cer
uice supbus abiecit: suū
aut̃ supbioꝛ subiectis retinuit
Siquidē de mag̃ multitudie
monachoꝝ qs īuenis mane et
quidam faciūt congregauat
non xpō sed sibi: paucis ad
modū hns qs simplicioribus
ac remissioribus relictis ꝯso
latis: meliores ꝗsqꝫ ac pfcio
res. sui socios errores assūp
sit Inter quos tres qꝫ nos
maxime ablatōe turbauit
ausus est etiā seducere et semi
ducere statuit: euerhardū vi
delicet frēm et adā qꝫ bn̄ nos
tis nobilē illū puerꝫ conrā
dū qꝫ et pridem nō sn̄ scan
dalo tulerat de colonia Nos
tri si opam dare volueritis:
vrā ꝯfidim⁹ r̃uocari posse
industriā Nam de ꝑ̃fr̃ arnaldi
reuocatōe: qꝛ iā in plurib⁹
eius inflexibilis aīmi ob
stinatiem pbauim⁹: iniussū
vos laborare nos nolum⁹
Audiui⁹ aut euerhardū et
adā et nōnullos eiusdē ꝯsor
tij alios frēs: in vrīs adh᷑
ptibus demorari Nō si vīm
est: optet eos interim p
vos si dignamini querere:
flectere pcibus: et oē quidē
et columbinā eoꝝ simplicitate
prudentia istrue serpētina:
ut non putent obediāꝫ inobe
dienti adherē: ne licite se
posse sequi confidant illicite
vagantē: ne seductū dese
rere pfessū ordinē ppter
inordinatū hoiem: cū ipm
qꝫ angelm de celo si aliud eis
evangelizauerit dubitare
nō opteat aplm̄ auctē

anathema dicē: & ab ipso
docuant apl'ō se ab oī fr̄e a
bulante inquiete dēre sub
trahere Qui vos q̄z docent
supbe non sape nec spare
in incerto diuitiaꝝ: donec
omibus renunciante pba
tū sibi xp̄s venderet discipu
lum

Ad adā mōchū Epl'a septima

SI maneres i caritate 17.
quā i te olim c̄i noui
aut putaui': caritat pro
dāpna sentires: q̄ vtiqz sūt
scandala pusilloꝝ Nec eni
caritas caritate offenderet
q̄ cternet: cū sentiret offen
sam; Nā seipam nō pt ne
gare: nec in seipā diuisa est
Nouit poti' in se diuisa qui
gere: quicta diuidē nescit
Proinde dixi si maneret i te
nō sileret: nō qesceret: non
dissilaret: gemes & estuās
& intra pmi pectus tuū pcl
dubio submurmurās illud
Quis scandalizat: & e nō
vror. Siquidē benigna ē:
pacē diligit: congaudet vnitati
Sola quippe est q̄ illā gnat:
colligat: solidat & qsuat
vbicūqz fuerit consuerit i vin
culo pacis Infensa g° vob
hac tā hōrabili mrē vnit
& pacis: quo pacto q̄so viz
qdcūqz sacrificiū dō fore ac
ceptū psūitis cū absqz illa
nec martiriū qdē aliqd esse
aplus putet. Aut qua rōe
vobis forte non esse infesta
qfiditis: cui' castris viscerib'
cui' claris pignorib' tā in
huāne agendo nec pepist
nec patris: scindetes vni
tatē rupentes vinclm pac.
Ponend est g° innu' qdniz
offic patis: & pus hnti adu
sū vos nō sn sed sum mlti
tudi consiliandū. Ecce nimirz
vniuse fr̄nitatis vnitas adu
sus vram paucitatē quodā
veluti vri discessus gladio
sauciata qrit: q̄siqz plages
miserabilit dicit Filij mris
mee pugnauert contra me
Et merito Qui eni nō est cū
illa contra illam est Putas
sn gemitu tā iustū filie ge
mitū possit mr caritas audi
re. Ideo & ipā mris lacrimas
iungēs suas: aut de vobis
Filios enutriui & exaltaui: ipi
aut spreuert me Caritas
aut ipē dus est. pax nr̄a xp̄s:
qui fecit vtraqz vnū In tri
nitate: maxie vnitas qmēdat
Cū ergo caritas pax & vni
tas irata cognoscit: qd hz
i regno xp̄i et dei. Sed for
te dicis Abbas nr̄ abduxit
nos. & seni nre precepit Nuqd
& inobedietes esse debui'.
Scis quidē nisi forte oblit'
sis: qd quidā de cōmuto meū

Ad adā mōchū septima

iam conspirati scandali consilio
ac diligenti mutua collatione
discusso inter nos conuenerit.
In quo si permansisses, et de te
illud incongrue non diceretur: Beatus
vir qui non abiit in consilio
impiorum. Sed esto. Debuistis
obedire filii patri, magistro suo
discipuli. Libuerit certe abbati
monachos suos ducere quo volue
rit, et docere quod libuerit, sed
quamdiu vixit. Nunc vero mortuo
illo quem vel audire doctorem
vel sequi ducem cogimini, quo
adhuc tam graue scandalum
emendare cunctemini? Nemo
iam prohibet, non dico me, sed
deum verum per os Ieremie be
nigne vos conuertentem audire.
Ait enim: Numquid qui cadit non
resurget, et qui auersus est non
reuertetur? Ait et ille mori
ens interdixit ne vel post mortem suam
temptetis resurgere, post auer
sionem mutare audeatis de
conuersione? Itane etiam de
functo necesse est vos obedire,
et obedire contra caritatem, obe
dire in vestre ipsorum salutis periculum?
Sed arbitrare nequaquam firmius seu
tenacius dices esse vinculum ab
batis ad subditos quam coniu
gii ad se ipsos quos ipse deus
copulans et non homo inuiola
bili sacramento ligauit. Sed saluato
re loquente: Quod deus coniunxit homo
non separet, apostolus tamen asserere

te solutam esse a lege viri mu
lierem illam mortuo illo. Tu
te estimas abbatis defunc
ti lege teneri, et hoc contra
legem que sanctior est, legem vi
delicet caritatis. Et hec dixi
non quod putem vos vel viuente
in hoc paruisse debere, aut
vel dicenda esse obedientia ta
liter paruisse. Alioquin
generalis de huiusmodi illa sententia est:
Declinantes autem in obligationes
adducet dominus cum operantibus iniqui
tatem. At ne forte quis abba
ti in malo etiam obedientiam ab
hoc maledicto liberandam esse conten
dat, audi alibi apertius: Filius
non portabit iniquitatem patris,
et pater non portabit iniquitatem filii.
Ex his ergo liquido apparet ma
la imperantibus non esse parendum,
presertim cum prauis obtemperans
impiis in quo homini videris obe
diens, deo plane qui omne quod preter
eam agitur interdixit, inobedi
entem te exhibes. Valde enim
peruersum est profiteri te obedien
tem in quo nosceris superiorem
propter inferiorem, id est diuinam
propter humanam soluere obedientiam.
Quid enim? Non iubet homo,
prohibet deus, et ego audiam
hominem surdus deo? Non sic
apostoli. Clamant quippe dicentes:
Melius est obedire deo quam homini
bus. Hinc dominus in euangelio
phariseos increpans, Quare et

vos inquit trāsgredimini man
datū dei propter trāsgressiones (traditiones)
vestras. Et p ysayam. Sine cau
sa autem colunt me: mādata
hec doctrinas hominum tenentes
Et item ad prothoplaustum. Pro
eo quod obedisti voci uxoris
tue plus quam mee: maledicta
terra in opere tuo. Igitur facere
malum quodlibet etiam iubente
constat nō esse obedientiam sed potius
inobedientiam. Sane hoc aduer
tendum quod sunt quedam pure bona
quedam pura mala: et in hiis
nulla debere hominibus obedientia.
quoniam nec illa omittenda sunt eciam
cum prohibentur: nec ista vel
cum iubentur committenda. Porro
porro inter hec sunt media quedam
que pro modo loco tempore vel persona
et mala possunt esse et bona: et
in hiis lex est posita obediencie
tamquam in ligno sciencie boni et mali
quod erat in medio paradisi. In
hiis profecto fas nō est nostrum
sensum sentencie prelatorum preferre iniquorum.
in hiis omnino prelatorum nec iussio
nec prohibicio contempnenda.
Videamus ne forte tale fuerit
quod iniunximus in vobis: et ob
hoc forsitan iniungi nō de
buerit. Quod euidencius elu
cebit si premisse distinccionis exempla
subiecero. Fides spes et cari
tas et cetera talia sunt pura
bona: que male nō possunt vel
iuberi vel teneri: bene nō

possunt vel prohiberi vel nō tene
ri. Pura mala sunt furtum
sacrilegium et cetera (adulterium) talia: que utique
nec vel bene precipi vel perfici
possunt: nec male prohiberi vel
non fieri. Aduersus hec nō est
lex. Nullius quippe prohibicio
valet obuiare preceptis: nul
lius iussio valet preiudicium
prohibitis. Sunt deinde media que
quidem per se nec bona nec mala esse
noscuntur: possunt tamen indifferenter et
bene precipi et male prohiberi vel iube
ri sed male nullatenus in hiis
a subditis obediencia. Ex hiis
sunt ut exempli gracia ponam ieiu
nare vigilare legere et quecumque
talia. Continendo vero quod media quidem
dam superiorum bonorum pleniusque
seu malorum transcenduntur racione. Nam
coniugium nempe et fieri liceat et
non fieri: factum tamen solui non
licet. Nō ergo ante nupcias me
dium esse liquebat: in iam coniugan
tis puri boni vim optinet
Item propria possidere sclauum
quidem homini medium est: quoniam et
nō possidere licet: monacho vero
quia iam possidere nō licet pu
rum malum est. Vides ne iam se
perationem fieri. Cum potissimum me
bro discrimine exerceat. Si pu
ris apponendum bonis: probabile
est. Si puris malis deputan
dum: vituperabile est. Sin vero
collocandum inter media: via qui
dem excusari potest forsitan p

obediam: mora vero penitus non praestet, quae non sit pro obedientia Nam mortuo iam abbati si quid ante iussit quod non debuit: nequaquam esse parendum superiorum patefecit disputatio Et si res per se satis iam elucescat: tamen propter quosdam qui querunt occasiones ubi ratio non suppeditat clarum faciam breviter et ita clarum ut omnis dubietatis umbra dispereat: quod nec purum nec medium bonum sed plane purum fuit malum sic obedisse sic virum monasterium reliquisse Et quidem taceo de mortuo qui suum et solum iudicem iam habet deum: et vere suo domino suo stat aut cadit: ne forte indignatus et merito indignatus dicat dominus Tulerunt homines a me iudicium Tamen ad correctionem viventium non quidem quod gessit sed quod iussit discutio: utrum videlicet ista iussio vim habere debuerit: quatenus in scandalum multorum ei fuerit obsequendum Et praetermittendum quod si qui simpliciter nihil tale suspicantes mali, male licet proficiscentem sunt secuti: putantes eum episcopi lingonensis et abbatis cisterciensis, nam utriusque debitor erat licentiam proficisci Non utique nonnullos de illo contractu sic credidisse, incredibile non est Nostra haec illos non tangit reprehensio: dummodo ubi compererint sine mora regrediantur.

Igitur adversus illos tantummodo immo pro illis sermo est nobis: qui scientes et prudentes magis immiserunt in ignem: qui consilio praesumptoris secuti sunt praesumptorem: non audientes apostolum prohibentem et denuntiantem ut se ab omni fratre ambulante inordinate subtraherent: contemnentes et ipsius vocem domini dicentis Qui non colligit mecum dispergit Vos autem fratres: vos inquam apte et specialiter notat illud apud iheremiam quod cum dolore quidem reminiscor opprobrium Haec est inquit gens: quae non audivit vocem dei sui Dei enim proprie vox est ista: hostem suum proprio designantis ex officio et tamquam digito demonstrantis: ut simplices ab eius impio detrahat consectatu Qui non est inquit mecum: dispergit Ac si dicat In hoc iam te mecum non intelligas: si sequeris dispersorem Deo ergo clamante qui non colligit mecum dispergit: sequi vos oportuit dispersorem: Deo inquam vos invitante ad colligendum: homini potius ad dispergendum obsequi debebatis: Aegros contemnebat: subditos exponebat: socios conturbabat: et vos videntes furem currebatis cum eo Silere de mortuo statueram: sed compulsus sum fateor aliquantulum praetergredi: dummodo potuerit

impbari obediencia si nō ꝯpro-
ba onderet et iussio Porro
iussio hoīs ⁊ actio cū diuisa
non fuerint . impꝯle visū ē
vnā sine altera vel approbari
vel reprobari . liquet tn̄ huius
cemoī iussioni nō fuisse ob
tpand . deo quippe impāte
contra . Itē maioꝝ īstitut
minoꝝ non esse pponēda ? a
oībus puata non pudica
⁊ impia q̄s dubitat . Nā
ex regula sc̄i bn̄dicti h° hē
mus Possem ꝗdē abbem
cistercien ad mediū deduc
cere . q̄ vtiqȝ supior illo ꝗtū
pr̄ filio ꝗtū mgr̄ dis°lo ꝗtū
demqȝ abbas ꝯsso sibi mō
cho merito se a vobis ppt
ipm ꝯqritur fuisse ꝯteptū
Possem ⁊ epm Cui⁹ nichilo
q̄ non est expectatus ꝯss⁹
iexcusabilis fuit ⁊ ꝯtept⁹ .
cū ad ipos ⁊ de ipīs dn̄s di
cat ; Qui vos spnit me sp
nit Sed qui possit hys duo
bus appom ⁊ anpom vō
in pontificis tamqȝ ꝯsuioꝝ
auctās cui⁹ quippe vos ap
unt pmultos fuisse licē ?
q̄ ⁊ ipā licētia suo ꝗdē loco
est discutiēda . tal' poti⁹ pfeā .
cui⁹ oīno fas nō sit ꝗ̄ dicen
dū aucti Certe sūm⁹ ille
pontifex qui p sanguinē pp
um solus ⁊ semel introiuit
in scā etna rēdepcōe īuēta ?

trīsica voce denūciat ī ew̄ .
ne quis vni de pusillis ei⁹
audeat scandalizare Vobis
aut vin⁹ donet scādalū . si
non vltra pcessit malū . si
tilis sequat̄ veiā culpā . ex
qua graue dapnū nō orit
Nūc vō q̄d dubiū nō ē plu
bus scandalizatis ? q̄s apte
non videat q̄ȝ inhuāne hu
manā iussioēȝ dīne ptulei
tis . Nō quidē audere q̄s
nisi amens dicē audeat bo
nū esse a' bonū fieri posse ?
ꝗ̄telibȝ dignit̄ hoiē ppipie
te . Nō aut nec bonū est
nec bn̄ fieri pt . purū pcul
dubio malū est . Vn̄ ꝯsequēt
aduerti q̄ iter vem ī ītoꝝ
vsurpatū scādalū ac p hoc
⁊ contra dī mādatū ! nō pu
rum bonū aut mediū . sȝ pu
rū oīno fuit malū . quꝗdē ⁊
bonū purū sp bonū ē ⁊ me
diū bn̄ fieri pt Quo q° vl'
abbatis iussio vel pape pis
sio licitū facē valuit q̄d pu
rum sicut irrefutabilit̄ pba
tū est malū fuit ! cū supi⁹
nichiloī⁹ allegatū sit ea q̄
h⁹ sūt idest pure mala vt
nūqȝ iuste iuberi sic nec li
cite posse fieri . Video q̄ȝ ia
ms excusacō de huāna obedi
vbi in deū ꝯuicit̄ sīn trāsgssio .
Nec timēdū michi arbitr
q̄ ad illud dī ꝯsiū de sibi

nuntiato scandalo pharizeorum
refugiatis: ut quo ille nichili
pendebat dicens sinite illos
ceci facti sunt duces cecorum:
ita et vra vobis scandala nō
esse timenda existimetis Vides
nempe: quam nil simile habeat in
hac parte comparatio Nam si comparas
personas: ibi pharizei superbi, hic
pauperes xpi scandalizantur. Si
causas: ubi veritas hic levi
tas in causa esse cognoscitur. Rur
sus quod et supra propositum est vos
nō solum divinis humana sed et
omnibus privata pretulisse ipsa
Hoc solum ad probacionem sufficiat,
quod vre illi et insolite novitati
et insoleti presumpcionem nō tantum
nostri ordinis universitas: sed
etiam omnium monasteriorum et consue
tudo et institucio reclamare
videtur. Nō et vos quasi nō immerito
timentes nec satis de propria
causa confidentes: remorsus ac
remordentes consciencias apostolicam
conati estis delinire licentia
O frivolum satis remedium: quod
nō est aliud nisi more prothoplaustorum
cauterizatis conscienciis
texere perizomata: videlicet
ad velamentum nō ad medi
camentum Apostolicam requirunt
licentiam consilium, et impetr
avimus Vtinam licentia non
quesissetis, sed consilium: ideo nō
ut liceret: sed an liceret Vn
tamen querebatis licentiam.

Vt liceret quod nō licebat Fa
cere utique volebatis quod nō
licebat: sed quod nō licebat
malum erat Mala est intencio
que in malum tendebat: nisi forte
tale hoc fuisse dicatur quod absque
licentia quidem non liceret:
liceret autem si cum licentia fieret
Verum id iam superius irrefragabili
exclusum est racione Nec enim deus
ubi ait nolite contempnere unum
ex hiis pusillis qui in me cre
dunt addidit etiam nisi cum licentia:
aut dicens qui scandalizaverit
unum de pusillis meis etc. de
travit subiungens sine licentia
Constat igitur ubi veritas,
et veritas necessaria in causa nō est nec
licite scandalum quodlibet a quo
libet posse committi: nec iuste
precipi posse, nec innoxie consen
tiri Huius causa patrandi ma
li querendam putastis esse licentiam
Sed ad quid: An ut quanto li
centius tanto securius: et
quanto securius tanto periculosius
pecaretis: Mira cautela et
stupenda prudentia Malum
quod iam corde conceperat: ope
tamen cauti fuerunt nō implere
nisi cum licentia Conceperunt
dolorem: sed non peperunt in
quitatem, donec in quo papa
conceptum probavisset assensum
Quo lucro: quo ve saltem
compendio mali: Numquid ideo
aut malum esse desiit, aut mi

noratum est. quia ipse gessit.
Quis vero malum esse neget as
sensum prebere malo. Non tamen
pontificem summum neque fecisse
crediderim. nisi aut circumuentum
mendacio aut importunitate vic
tum. Num etenim aliter huiusmodi
vobis licentiam indulgeret.
seminandi videlicet scandala
scismata suscitandi. animos con
tristandi. fratrum conturbandi
pacem et confundendi unitatem.
Apparuit quoque insuper contempnendi episcopum.
Et hec quia necessitate non habeo
dicere. tum rei exitus satis indi
cet. Perfectos namque plagiarios.
perfectum non timuimus. Huius ergo ta
libus et tam iniustis malis da
re assensum. exhibere obsequ
ium impendere adiutorium.
tu michi obedientiam nominas
modestiam nuncupas mansue
tudinem appellas. Tu michique
conaris pessima vicia virtutum
palliare nominibus. An te
putas hoc sine iniuria facere domini
virtutum. qui virtutibus facis iniu
riam. vanissimam presumptionem tur
pissimam levitatem crudelissi
mam dissentionem. obedientie man
suetudinis modestie nominibus ve
las. et velatis sordibus sacra
illa vocabula maculas.
Hanc ego numquam emuler obe
dientiam. talem michi numquam li
beat modestiam vel potius mo
lestiam imitari. huiusmodi

mansuetudo longe sit fiat a
me. Talis siquidem obedientia
omni est contemptu deterior. talis
quoque modestia ultra omnem mo
dum extendit. Ultra dicam an
citra. Sed verius forsitan.
et utroque competentius dixerim extra.
Qualis demumque illa est man
suetudo. que etiam ipso auditu
omnium aures exasperat. Volo
tamen ut eam parum michi non ex
hibeas. Cum sis tu paries ut
a quolibet etiam quo non licet
pertrahi non contendas. liceat
et michi nunc obsecro paulo
confidentius agere tecum. Alioquin
male multum merui de te.
si quod nemini soles soli michi indig
nandum putaveris. Igitur tua
conventio consideratur(?) Volens an
invitus perfectus es. Si ex vo
luntate. iam non ex obedientia.
Si autem invitus. suspirium vi
deris habuisse impium tui
obsequii gravabaris. Ubi
vero suspirio. ibi distrussio(?)
nulla. Verum tu ut tue partes
capes vel dares exprimetur.
nichil dissentiens trahi te
passus es. non solum preter vo
luntatem tuam sed et contra. O
patientiam omni digna impatientia.
Non possum fateor non irasci
huic contentiose patientie. Vide
bas dispergentem et sequebaris.
scandala dictantem audie
bas et obsequebaris. Vera pa

al' quid

al' contentiose

na est. pati vel agere contra
quod libeat sed non contra quod li
ceat Mirum est quod homines au
diebas furtive susurrantem.
deum vero non audiebas aperte
reclamantem. tali quidem celitus
emisso tonitruo Ve illi per quem
scandala venerit Non tamen ad
dominus sed et sanguis ipsius clamo
re nichilominus vehementi sur
dis licet terribiliter intonue
bat Clamor eius: effusio eius
dispsis Effusus quippe pro filiis dei.
ut eos congregaret in unum.
iuste fremebat in dispersores
Odit nimirum dispersores. qui non
novit nisi colligere Magnus
est clamor et vehemens. qui
corpora de sepulchris. animas
ab inferis excitavit Terram
celos que tuba illa convenit
in unum; quippe que in celis et
que in terris sunt pacificans In
omnem terram exivit: sonus eius
et uram non valuit corrumpere sur
ditatem Vox nempe eius in vir
tute: vox illa in magnificentia
Et quid clamat. Exurgat
deus: et dissipentur inimici eius
Et item Disperge illos in virtu
te tua; et depone eos protector
meus domine Sanguis christi est su
per adam: sanguis christi est quasi propheta
congregatus adversus ipsos
dispersores qui tuba exaltat
voce sua. clamat autem se dis
persores disperge: qui per dispersis

sis colligendis effusus est
Etsi eius vocem tu non audis:
audit tamen eam de cuius latere
emanavit Quomodo propheta non
audit: qui abel sanguinem au
diebat. Sed quid ad me inquis
ille viderit cum michi quidem devo
tus non erat Non est discipulus
super magistrum; Docendus non
docturus eius lateri adhe
rebam: sequi debui non
preire preceptorem auditor O
istorum temporum simplex paule!
si tamen et ille alterum se tibi ex
hibuisset anthonium: ut
quidquid vel leviter de la
biis eius procederet nunc non
habes discutere! sed sine cunc
tatione ad omnia nichil hesi
tans obedires O monachum
obedientissimum! cui ex quibus li
bet sermonum verbulis ne
unum quidem iota pretervolat
Non attendit quale sit quod pre
cipit. hoc solo contentus quod
precipitur; Et hec est obedientia
sine mora. Si ita oportet: sine causa
legitur in canonica Omnia probate: quod bonum est tenete Si
ita oportet! Deleamus ita de
libro euvangelii Estote pruden
tes sicut serpentes: suffici
ente quippe quod sequitur et sim
plices sicut columbe Nec
dico a subditis mandata
prepositorum esse diiudicanda:
ubi nil iubetur deprehenditur

dimus contrarium institutis.
Sed nec iam assero et pruden
tiam qua advertitur si quid ad
versatur et libertatem qua et
ingenuitas contempnatur. Ceterum
iste nichil inquit hec inter
rogare: viderit ille qui ius
serit. Dic ergo si dato in ma(n)us
gladio suum te iussisset in
iugulum aemari(?) consensisses?
aut si se tuo voluisset impul
su in aquam vel ignem precipi
tem dare obtemperasses. Non
ne etiam ab hiis non prohi
bere cum possis in crimen tibi
deputatur homicidii. Age
ergo: vide ne forte sub pretex
tu obediencie in quippiam ei gra
vius inserviens. Non ignoras
qui dixerit nam nisi hinc for
tasse non credens: expedire
scandala facientibus demergi
potius in profundum maris.
Cur hoc dixerit: nisi quia sig
nare voluit tamen gravia illis
in posterum manere tormenta
ut eis comparata mors temporalis
ne penalis esse videatur sed
commoda. Qui ergo eum
scandala facere nutristi, nunquid
enim sequendo eum obsequendo illi?
nonne utilius iuxta premissam
veritatis sententiam mola asi
naria in collo eius suspen
dens et sic eum demergens in
profundum maris. Quid ergo.
Tu obedientissimus

ille discipulus illum priorem et
preceptorem tuum quem ne puncto qui
dem temporis vel transverso ut dici
pedis a te quamdiu vixit pas
sus es elongari ita ut in fo
veam quoque post eum non quidem
cecis sed apertis more balaam
oculis cadentem non sis cunctatus?
tu ne magistro tuo illum ita beari
dum putasti obsequio. ut mor
te illi graviorem exhibueris
obedientiam. Revera nunc exper
ior quam vera sit illa sententia:
Inimici hominis domestici eius.
Sic itaque sentiens sic consci
pe tibi nonne si sapis gemis
et si non desipis tremis? quia
per eius obedientiam non meo sed
veritatis iudicio peior inven
ta sit homicidio. Si hec non
ignoras? quomodo non trepi
das. Aut si trepidas quomodo
non emendare festinas. Alio
quin quale hinc ad illud terrifi
cum tribunal conscientiam portas
ubi iudex teste non indiget?
ubi veritas discutit intentio
nes? ubi inquisitio culparum
pertingit ad intima cordis?
ubi denique secretissimos seces
sus mentium dominus intues
tigat intuitus. et ad subitum
illum solis iustitie splendorem.
coram expansis sinus conscientia
sive bona sive mala erit
meat quod celabat. Ibi sunt adam
facientes et consentientes pari pe

na pimenta: ibi fures et so
cii furum silenter sunt excepturi
sinam: ibi par bibunt iudicium
et qui lactant et qui lactant
peccatores Age igitur iam dicere:
quid ad me ille viderit Tan
ge picem: et dic non sum inqui
natus ab ea Absconde ignem
in sinu tuo: et te iactato non
aduri Pone denique porcionem
tuam cum adulteris: nichilque
tua interesse putato Non itaque
ysayas Redarguit enim semetipsum
non solum quia ipse immundus sed
quia socius immundorum sit: quia inqui
ens vir pollutus labiis ego
sum et in medio populi polluta
labia habentis ego habito Re
darguit autem se dixerim non
quia cum malis habitaret, sed quia
mala non redarguit Sic neque
pe ait Ve michi quia tacui Non
vero malum ipse facere acquies
ceret: quod se in aliis non redar
guisse redarguit. Quid enim
etiam david: Nonne alieni con
tagione peccati se senserat inqui
nari posse cum diceret: cum homi
bus operantibus iniquitatem et
non communicabo cum electis eorum.
Denique et orat dicens Ab oc
cultis meis munda me domine.
et ab alienis parce servo tuo
Unde etiam malorum quorum noluit
participare malum: studuit de
clinare consortium Ait enim
Non sedi cum consilio vanitatis.

et cum iniqua gerentibus non
introibo Huic versiculo conti
nuit et subsequens Odivi inquit
ecclesiam malignantium: et cum
impiis non sedebo Audi de
mum et sapientis consilium Fili
mi ait Si te lactaverit pecca
tores: ne acquiescas eis Tu er
go adversus hec atque alia huiusmodi
innumera veritatis testimonia
putasti cupiam obediendo.
Odiosa perversitas Obedie
virtus que semper militat veritati:
adversus veritatem attingi
Felicem ergo ego dixerim fratris
henrici inobedientiam: cui cito re
sipiscenti ab errore et reverten
ti ab itinere iherusalem non contigit
exprimi obedientiam Quam potiorem
nunc et dulciorem sui huius
inobedientie carpit iam usque de
gustat fructum: bonam habens
conscientiam quod ceteris collegis su
is sua firma corda gravi
scandalo concutientibus ipse
inter fratres in proposito et ordi
ne suo conversetur sine querela
Cuius ego si optio detur pi
gram potius elegerim ino
bediam cum ipsius conscientia: quam
horum studiosam obedientiam cum
scandalo Existimo enim quod me
lius agit iste sic inobediens
abbati sed non caritati suan
do unitatem in vinculo pacis:
quam illi qui ita obtemperant
homini unum ut unum preferat uni

tati ꝯfidenter et hec addide
rim: expedire magis cuilibet
sola unius hois puritati obe
diam qz reliquis omnibus pieta
tis bonis et votis ꝓpe ꝓfessio
nis Siquidem ut cetera tace
am duo pͥncipue nob in mo̅s
terio conversantibus servan
da tradunt, subiectio ab
bati et stabilitas in loco; et ita
observanda ut neutra ꝓpe
diat alteram . nec alterutra si
bi preiudicet : ut ubi gra sic
te stabilem in loco exhibeas
ut abbati subici non contep
nas; sic obedias abbati sub
iectus ut stabilitatem non
omittas Porro si detesta
ris in loco licet perseverante
qui abbatis forte contemptum
subdit imperiis; miraris si
reprehendimus obedientiam que
vobis virum deserendi locum
vel causa extitit vel occasio:
presertim cum in professione re
gulari sic permittat stabi
litas . ut de subiectione abbati
exhibenda nulla penitus
mentio fiat Sed eris for
sitan sequens mi Quid ergo
tu facis de stabilitate tua
quam apud cistercium firmas
ti; et nunc alibi habitas. Ad
quod respondeo Ego quidem cisterci
ensis monachus ibidem ꝓfessus
ab abbate meo ubi nunc ha
bito missus sum: sed mis

sus in pace missus sum sine scan
dalo sine discordia; missus iux
consuetudinem et concessam institucionem
Quamdiu ergo in eadem qua mis
sus sum pace et concordia perse
vero; quamdiu in unitate fra
tribus perseverata non pfero . ce
tus et subiectus in quo sum posi
tus permaneo secura dico con
scientia quod promisi firmiter teneo
Quomodo enim stabilitatis pre
varicator voti . qui unitatis non
rumpo vinculum; pacis fir
mamentum non desero . Et si
corpus absentaverit obedientia:
sed spiritum semper presentem ibi tenet
concors devotio et in nullo dis
similis conversatio Qua die at
quod quidem deus avertat aliis
incipiam vivere legibus; aliis
moribus conversari; diversis de
servire observanciis; adinventis
et nova; extraneas usurpare
consuetudines: transgressorem
ꝓfessionis promissam stabilitatem
iam non me tenere confido .
Dico ergo per omnia abbati ob
temperandum: sed salva ꝓfessione
Verum tu ꝓfessus secundum regu
lam sancti benedicti: ubi promisis
ti obedientiam promisisti et stabi
litatem; Nec si obediens quidem
stabilis autem non fueris; dum
offendis in uno factus es omnium
reus Et omnium reus et ipsius obe
dientie Vides itaque pondus tue
obedientie . Quam nempe stabi

lutatis transgressioz suffitit
excusare : q nec quide sibi
valet patrocinari. Ite vo
tu est solepniter ac regulari
ter psiteri in psentia abbatis
In psentia ergo tm . no ad mi
tu eciam ipsius fit cuius pro
fessio Testis pinde adhibe
abbas no dictator psessio
nis adiutor no fraudator
adimpleccois : vindex non
auctor puaricacois. Ad q
Pona i manu abbatis qd
absq ulla excepcoe cora deo
et sris eius ppria manu et ore
firmaui : audies ex regula
si qn aliter fecero a deo meo
esse dapnandu qd irrideo.
Si abbas meus q etia an
gelus de celo contraria iusse
rit : libere resecabo hui
obediam : q me transgressorem
appry voti et peiorare faciat
nome dei mei. Deo ei me
e iuxta scripture veritate ex
ore meo vel cdepnado vel
iustificando : et qr os qd me
titur occidit aiam : et qr deo
veraciter canit. pdes oes
qui loquut mendaciu : et qr
vnusqsq onus suu portabit
et vnusqsq racoem p se reddet
Alioquin . qua fronte psal
la mentiens in cospcu dei et
anglorum illud de ps Red
dam tibi vota mea que
distinxerut labia mea.

Videit demq abbas meus
qd sibi faciend putet de eo
qd ex regula ad ipm spalit
dirigitur ut psente regula in
omnibus cseruet : et item qd
vniusalit pcipit et nemo
excipit : ut omes scilicet
p oia magrum sequa regula :
nec ab ea temere declinet
a quoq. Ego sic ipm sequi
decreui sp et vbiq magrm :
ut nequaq a regule qua teste
ipo iuraui et statui custodi
re deuiem magisterio. Oc
curram breuiter quod q a
latere surge nobis posse
videt : et sic ia nimis loga
finiam eplam. Videor ne
pe cotraria loqui rei qua
facio. Queri etem a me pt
si hos dapno q abbat suu
no solu cosensu sed et iussu
suu mosteriu desert : quo
pacto illos recipia et deti
neam q de alienis moste
riis fracto stabilitat voto
et ctepto semiorum impio ad
nrm ordine venint. Ad qd
quide breuis rnsio sed pi
culosa. Veor nam displice
qbusda qd dicturus su. Ce
teru michi mag vereduz
puto : ne tacedo veritate
illu versiclm no veraciter
cante. Justicia tua no ab
scondi in corde meo : verita
te tua et salutare tuu dixi

Hac ergo ratione suscipimus illos.
qui non putamus esse malum si vo
ta labiorum suorum que in locis
quidem suis promittere potuerint
sed nequaquam persolvere deo qui ubi
que est. ubicumque poterit reddat.
et solius rupte stabilitatis
dampna reliquorum preceptorum re
gularium integra observancie
compenset. Si tamen displicet hoc
et murmurat adversus homines
querentem salutem suam. et indebite
pro me salutis auctore. Nonne
oculus tuus nequam est quia ille
bonus est. O quisquis es
qui saluti invides aliene. pro
certo vel tue. An nescis quod invi
dia dyaboli mors intravit
in orbem terrarum. Attende itaque
quod tibi. Si enim ubi invidia ibi
mors. profecto non potest simul quis
invidere et vivere. Si querat ho
quod. et ubi persolvat deo quod
pollicitus est. quid tu perdis.
Quid molestus es fratri tuo.
qui satagit quemadmodum quod pres
serunt de labiis suis non fi(...)
at irrita. Fortassis si aliquis
te pecunie tu eum debitorem te
neres. circuire cogeres mare et
aridam. donec usque ad novis
simum quadrantem debitum red
deret universum. Quid tibi de te
meruit deus tuus. qui non
vis ut et ipse a suo quod sibi est
debitore recipiat. Primo uni
invides duobus te reddis offen

sos. deo et domino servi obsecro
et domino gratia servum fraudare co
naris. Tu quare illum potius non
ymitaris. et ipse videlicet per
solvendo quod debes. Putas
ne et tuum non requiret debitum.
An potius magis propter hoc irri
tas impie deum. quia dicis in
corde tuo non requiret. Non
inquis. Nos ergo dampnas qui
similiter non faciunt. Non. Sed au
di quid et de ipsis sentiam. et
noli frustra calumpniari. Non
me vis odiosum facere multis
milibus sanctorum qui sub nostra profes
sione non modo quiescentes more
tamen aut sancte vivunt et beate de
functi sunt. Num ignoras quod reli
querat sibi dominus septem milia
virorum. qui non curvaverunt genu
a sua ante baal. Audi ergo
emule. calumpniator auscul
ta. Dixi tamen de aliis monasteri
is venientes ad nostram recipien
dos censuerim. numquid non
venientes dampnavi. Excuso
istos. non istos accuso. Soli
sunt mundi. quos accusare nec
volo nec valeo. Quibus excep
tis si quis de ceteris ad regule cupiat tamen
sive puritatem sed propter scanda
lum non audeat. quia certe ob cer
tam corporis infirmitatem. puto
quod non peccat. dum tamen in suo
studeat loco sobrie et iuste et
pie conversari. Nam si qua ex
more monasterii minus forte

districte quam regula precepisse
videtur observare compellit?
excusabit hoc forsitan aut illa
caritas qua cuncta migrare ad
melius propter scandalum usque illa
caritas operit multitudinem peccatorum?
aut illa humilitas qua proprie con
scius infirmitatis se reputat ip
sum. Siquidem et de ipsa scriptum est
Deus humilibus dat gratiam. Al
ta quidem hactenus locutus sum cui
minus opus non habeas: quippe
cui sit et ingenium velox ad intel
ligendum quod dicitur? et volun
tas agilis ad eligendum quod uti
liter suadetur. Sed licet spatiat
quidem ad te: non tamen tam multa
propter te scribenda putavi. Hec
itaque quibus deus forte providit
necessaria. Te autem ut meum iam olim
familiarissimum paucis et cum omni
fiducia moneo: ne iam diutius
animabus desiderantium te in tue quon
dam anime horrendum periculum tua
conspiratione suspendas. En tua eo
rumque ni fallor qui tecum sunt
mors et vita: in manu tua est.
Arbitramur enim quicquid feceris
tu aut volueris: illos esse factu
ros. Alioquin: apte denuncia
illis quia iuxta omnem abbatum
maiorum non contempnendam sententiam
qui merito pressit in vos qui rece
dierint vivent: et qui remanse
rint morientur

Ad brunonem Episcopum Coloniensem
epistola octava.

26. Queris a me consilium
vir illustris bruno:
an volentibus te promovere ad
episcopatum acquiescere debeas.
Quis hoc mortalium diffinire
presumat? Deus forsitan vo
cat? quis audeat dissuadere?
Forsitan non vocat? quis appro
pinquare consulat? Utrum vero vo
catio dei sit an non quis scire
possit? excepto spiritu qui etiam
scrutatur profunda dei. vel cui
forte revelaverit ipse? Magis
quoque dubium reddit consilium illa
in litteris tuis humilis sed terribilis
confessio: qua vitam tuam tam gra
viter. et ut credo non nisi vera
citer accusas. Nec enim negan
dum est: huiusmodi vitam indig
nam esse tam sacri ministerii dig
nitate. Sed rursum non immeri
to et ratione times. nam et nos
ipsi metuimus si ob malum con
scientie de commisso sibi talento
non facis lucrum: nisi per alio
negotiandi genere et si minus co
piose minus tamen et periculose fruc
tificare valeres. Horreo fate
or: sic enim tibi ut michi loquens
dico quod sentio. Horreo inquam
consideras unde quo voceris:
presertim cum nullum intervenerit
penitentie tempus per quod utriusque hu
iusmodi periculosissimus transitus fiat.
Et quidem rectus ordo requirit:
ut prius propriam deinde alienas
curare studeas conscientias. Primus

gradus pietatis est: de quo
scriptum est Miserere anime tue pla
cens deo. Ex hoc autem ad mise
randum proximum tuo iam transi
te mutas ordinatam procedit: quip
pe cum ad sui quisque mensuram
amare precipitur. Quod si in hunc
modum quo te hactenus amasti
et tibi committendos amatus es:
malo ego quidem tibi non gra
ti quam sic diligi; Si autem plus te
diligere didicisti: et me forsi
tan scies amare. Sed quid si
dominus suam accelerat gratiam et mul
tiplicet tibi maiorem: et sit ad
restituendam innocentiam efficta
cior velox clementia quam diut
na penitentia. Beatus siquidem:
cui non imputavit dominus peccatum.
Nam quis accusabit adversus
electos dei. Si deus iustificat:
quis est qui condempnet. Hoc
salutis compendium sanctus ille latro
secutus: uno eodemque die sil
et confessus latrocinia et intro
ductus est in gloriam: brevi
quodam contentus ponte crucis
ad transeundum de regione dis
similitudinis in terram viventium:
et de luto fecis in paradisum vo
luptatis. Hoc subitum preter
remedium percepit felix illa pecca
trix: cui repente ubi habunda
verat delictum habundare cepit
et gratia. Absque multo penitentie la
bore dimissa sunt ei peccata multa
quoniam dilexit multum: et in bre
vi meruit recipere mutatione la
titudinem: que ut scriptum est operit
multitudinem peccatorum. Hoc et
ille paraliticus in evangelio dum
atque celerrimum potentissime
bonitatis persensit beneficium:
prius mente quam carne curatus.
Sed aliud est celerem adipisci
veniam peccatorum et aliud de ipsis
sceleribus ad infulas mox pro
vehi dignitatum. Video tamen
matheum de theoloneo ad
apostolatus culmen assumptum. Sed
hoc rursum me conturbat quod
non prius audiebat cum ceteris co
apostolis suis ite in orbem predicate
evangelium omni creature. quam egerat
penitentiam: misso tempore ac labore
secutus dominum quocumque ierit perma
nens cum eo in temptationibus suis.
Sed et si occurrat de ambrosio
quod de tribunalibus ad sacerdo
cium raptus fuerit: non me
valde confortat: cum a puero mun
dam in mundo duxerit vitam:
et sic etiam fuga et latebris
multisque dissimulationum modis
declinare conatus sit. Si de
saulo quoque fratribus competente paulus
repente vas electionis repente
doctor gentium in exemplum ducitur:
hoc exemplum variat similitudo
quod ille ideo magis consecutus est
quia ignorans ipso teste peccavit
manens in incredulitate: quisquis
si tale quidpiam gratis bene et
utiliter factum fuisse agnoscat.

de quo veraciter dici pt hec
est mutatio dextre excelsi !
nō tū exemplū q̄z imādm
afferre dēat Hec interim
a me, adid qd̄ q̄rīs suspēsiue r̄n̄sa
sufficiat Neqz eni possu vn̄
certus nō sū certū pferre
sniām Sic ꝯtingē debet q̄ren
ti rem vbi nō sit Jmo a ꝓphā
ꝯsiliū a sapiente q̄rendū est
Nunq̄ eni de luto limpidū qd
q̄z haurire potestis . Vnū tn̄
est qd̄ aico absqz piculo 2 ne
quaq̄z sn̄ fructu ipendē pos
su9 : inē videlicet ꝓ hac re
oroīs ad deū qualemq̄z suffra
giū. Deo igit̄ relinq̄ntes sui
qd̄ ignoram9 secretū ꝯsilij !
ipm̄ supplici deuocōe 2 deuo
ta supplicacōe p̄cemur . ut i
vobis 2 de vobis opet̄ qd̄ 2
se deceat 2 vobis expediat
Habetis aut̄ 2 dim̄ robertū ;
q̄ melius p̄ntē p̄ns de tali
bus interrogare potestis Na̅
tanto vir ille i diuinis sapien
dis misterijs vob̄ ꝓmptior
erit : q̄nto 2 deo ꝓpior eē ꝯgsit

Ad eundem brunonem Episco
pum Coloniensem

Dignacōis vr̄e susce
pi deuotus scripta !
2 ad iniūcta sollicit9 sui : 2
si profui vos ꝓbabitis Sed
de hoc satis Porro i eadē
caritate audeo que sequūt̄
Si cunctos q̄ vocāt̄ ad ministe
riū ꝯstat eligi 2 ad r̄gnū ꝓ
fecto securi9 ē colomeñ archi
epūs Q2 si 2 saulē i rēgno et
iudā in sacdocio legi̅ elegis
se nō alius q̄z ipē dn̄s ! 2 nō
pt solum scp̄tura q̄ h̄° asserit ;
tneat necē est colomeñ archi
epūs Si vō qd̄ verū ē 2 iª snīā
hodieqz viget q2 nō multos
nobiles nō multos sapiēs
nō multos potētes elegit
deus ! nuq̄d nō tp̄lire tien
di timi h2 ~~eps~~ colomeñ ar
chiepūs . Curem9 ergo i al
to positi nō altū sape : sed
timere ! sed humilib9 ꝯsen
tire Principē inquit te ꝯsti
tuerīt : esto i illis tn̄ vn9 ex
illis Et itm̄ Q̄to maior es :
tanto humilia te i omib9 Sapi
ens ē qui h° ꝯsulit : quippe
haut secus sentiēs ab ipā
sapiā q̄ ait Qui maior est
vrm̄ fiat sicut iunior Alio
quin iudiciū durū hijs qui
p̄sunt timeat ptiūs Seru9
q̄z sciens volūtatē dn̄i sui 2
nō faciens digna , ꝑ vapu
labit multis Timeat q̄ no
uit lrātura ! timeat nobi
lis : q2 iudex omi nō ē accep
tor psonar2 Iste ꝓfcō necrīj
timoris funiculus c̄ diffi
cile rūpit̄ Durus ne videor q2
nō blandior ! q̄ metū incutio !
q̄ animo cupio incutiū sapiē :
Sic in ꝯtingat sp̄ beare ai

cos: idest currendo salubrit'. non adulādo fallaciter. Ad illud me puocat q' dicit btūs homo qui sp̄ ē pauid9. Ab h' reuocat q' ait ppl̄e me9 q' te btīficat: ī errorē īducit

Ad domnum Guidonem priorem Carthusie. ceterosq3 mo[nachos]

xl. INter pres re[ligiosos] chos do[mino] ill[ustri] 28.
uerētissimis ⁊ mt' ai
cos carissimis Guidoī pori
carthusiensi ceteris q3 frīs q'
cū eo sunt. fr̄ bnardus de cla
rauallle salutē etnā. Dritatis
vr̄e lrās tam letus licz excepi.
q̄ audi9 olim desideraueram.
Legi eas: ⁊ quas voluebam
lrās ī ore: scintillas sentiebā
ī pectore. q'b9 cōcaluit cor
meū intra me tāq3 ex illo igne
q̄ misit dn̄s in trā. O q̄ntus
in illis meditacōib9 exardes
cit ignis: e quibus h' cemoī
euolant scintille. Vrā ī' sue
censa ⁊ succendēs salutatio sic
michi ut veru fatear accep
ta fuit ⁊ est: q'ī nō ab hoīe
sed ab illo q' mādat salutes
iacob descendē videt'. Non
me sane arbitr' salutatū ī
via. nō in trāsitu: nō velut
ex ore ut assolet 9suetudīs
sed plane ut sentio ex viscerī
bus caritatis pdiit. hec tā
grata ⁊ īopiāta bndcō. Bn
dcī vos a dnō q' me ī bndcōī
bus dulcedinis tāte puenī
re curastis. ut daret' puero
vrō vobis prius scrībentib9 fi
ducia rescribendi: scrībē q'dē
ad vos iam pridē gestiēti
sed nō p̄sumēti. Verebar enī
scrm̄ quā ī dnō habetis ī
portuūs scriptitacōib9 īfestrāe
quietē. iuge id' vrm̄ sacruz
silentiū a sclō. susurriū cū
deo vel ad modicū intrūpe,
mrāq3 ingerē auribus secre
tis penitus occupatis sup
mis q3 eulogiis. Timebā q'mō
molestius fieri vel moysi ī
monte vel helye in desto.
vel certe excubātī ī templo
samueli: si diuīnis attētissi
mos 9fabulacōi9 aliqtēn9
auocare teptasse. Clamat
samuel. loq're dn̄e q2 audit
seruus tu9. ⁊ ego me audirī
p̄sumerē. Timebā inq3
ne et si dauid elongāti se
⁊ fugiēti manētiq3 ī solitu
dine īportun9 īsistere. ī
dignās excusaret ⁊ dicēt. Di
ne me: nō audio te modo
Audiā poti9 q'd dulci9 ausil
to. audiā quid loq't' ī me
dn̄s deus: q'm loq'tur pacē
ī plebē suā ⁊ sup scōs suos.
⁊ ī eos q' cōuertūt' ad cor
Aut certe id' Declināte a me
maligni: ⁊ scrutabor mā
data dei mei. Quid enī: Ego
ne tu temerari9 esse. ut nūc
spōsi brachia suauit' q'es

centē audere sustinē dilcā
q̄usq3 vellet ipā. Putarē
me illico auditurū ab ipsa
Noli michi molest9 eē Ego
dilcō meo 2 dilc̄us me9 m̄,
qui pascit' int' lilia Veꝝ qd
nō audeo ego audet cari
tas. 2 cū oī fiducia pulsat
ad ostiū amici. neq̄q3 pu
tans se pati dēre 2pulsam
q̄ aīciaꝝ m̄rem se nouit.
nec vēĉur vrm̄ etsi q̄tussi
mū paulisꝑ iquietaē ociū
ꝓpt' suū negociū Ipā ꝓfcō
ipā cū wlt facit vos excedē
deo. ipā 2 cū voluit fecit
sobrios nobis. adeo ut m̄e
ducēcis idignū me nō mō
sustinē loq̄ntē. sed tacētem
insup benigne ꝓuocaē Am
plector benig̃ te. dig̃tioeꝫ
amīror. laudo 2 vēror pu
ritatē. qua de m̄is ꝑfcib9
q̄s putatis i dnō tātā exul
tacoē gl'am̄ Glorior et eo
plenū tāto testīōnio. 2 ser
uorū dei tam grata q̄3 gra
tuita admodū familiaritē de
lector Hec iā gl'a mea. hoc
gaudiū meū. hec delicie
cordis mei. q̄ nō frustra
leuaueri oclos meos i mō
tes! vn̄ quippe iā nō medio
cre venit auxiliū m̄. Hij iā
mōtes nobis stillarūt dul
cedinē. 2 adhuc spero q̄
stillabūt q̄usq3 et valles

mē h̄ndabūt frumēto
Festiuus em̄ michi dies i
ducēdus. 2 meoriale sem
piternū. i quo vrā illū vi
dē ac suscipe meruī. p q̄
firm̄ est ut i cordib9 vris
ego reciper; Et q̄dē iā an
receptatis ut appet i l'ris ves
tris. sed nūc arcius ut co
peri 2 familiarius. cū i vob
retulit de me que etsi nō
ꝓbauerit. putauit tn̄ Fi
delis quippe 2 religiosus.
absit ut aliť loq̄ret' q̄3 cre
didit En rūera i me expi
or qd ait saluator Qui re
cipit iustū i noīe iusti. m
cedē iusti accipiet Merce
dē quippe iusti dixerim q̄
iustus reputor. nō ob ād
nisi q̄ iustū recepi Nā si q̄
supaddita sūt. ea iust9 nō
tam ex veritate rei q̄3 ex
puritate sui locut9 est Au
distis. credidistis. exultas
tis. scripsistis. 2 me nō paꝝ
letificastis. nō solū q̄ aliq̄
locū grē 2 locū nō medio
crem apud vram meruī
sinitatē. sed 2 qd nob vroꝝ
nō parua ex pte puritas aīo
rū inotuit Paucis p certo
cepistis. cui9 sp̄s estis. Gau
deo pinde michi. gaudeo
2 vobis. mee utilitati et
vrē sinceritati Illa siq̄dem
vēa 2 sincēa ē caritas. et

omnino de corde puro et conscientia bona et fide non ficta indicanda precedere: qua proximi bonum eque ut nostrum diligimus. Nam qui magis aut certe solum diligit suum, convincitur non caste diligere bonum, quod utique propter se diligit non propter ipsum. Et hic talis non potest obedire prophete qui ait: Confitemini domino quoniam bonus. Confitetur quidem quia fortasse bonus est sibi, non autem quoniam bonus in se. Quapropter noverit in se dirigi ab eodem propheta opprobrium: Confitebitur tibi cum benefeceris ei. Est qui confitetur domino quoniam potens est, et est qui confitetur quoniam sibi bonus est, et item qui confitetur quoniam simpliciter bonus est. Primus servus est et timet sibi; secundus mercenarius est et cupit sibi; tercius filius et defert patri. Itaque et qui timet et qui cupit, uterque pro se agit. Sola que in filio est caritas non querit que sua sunt. Quamobrem puto de illo dictum: Lex domini immaculata convertens animas: quod sola videlicet sit que ab amore sui et mundi avertere possit animum et in deum dirigere. Nec mirum. Timor quippe nec amor privatus convertit animam: mutant interdum vultum vel actum, affectum nunquam. Facit etiam servus nonnunquam opus dei, sed quia non sponte, in sua adhuc duricia permanere convincitur. Facit et mercenarius, sed quia non gratis, propria trahi cupiditate agnoscitur. Porro ubi proprietas, ibi singularitas; ubi autem singularitas, ibi angulus; ubi angulus, ibi sine dubio sordes sive rubigo. Sit itaque servo sua lex timor ipse quo constringitur; sit mercenario sua cupiditas qua et ipse artatur, quando ab ipsa temptatur abstractus et illectus. Sed harum nulla aut sine macula, aut animas convertere potest. Caritas vero convertit animas, quas facit et voluntarias. Porro in eo eam dixerim immaculatam, quod nil sibi de suo retinere consuevit. Cui nempe de propriis michil est, totum profecto quod habet dei est. Quod autem dei est, immundum esse non potest. Lex ergo domini immaculata caritas est, que non quod sibi est utile querit, sed quod multis. Lex autem domini dicitur, sive quod ipse ex ea vivat, sive quod nullus eam nisi eius dono possideat. Nec absurdum videatur quod etiam deum vivere dixerim ex lege, cum non alia dixerim quam caritate. Quid vero in summa illa et beata trinitate summam et ineffabilem illam conservat unitatem, nisi caritas? Lex est ergo et lex domini caritas, que trinitatem in unitate quodammodo cohibet et colligat in vinculo pacis. Nemo tamen me estimet

caritatē hic accipe q̄litatē l'
aliqd accns? alioqn in do di
cem qd absit esse aliqd qd de9
nō est; sed sbam illā dīnam!
qd vtiqz nec nouū nec inso
litū est: dicente ihōe Deus
caritas est Dicit ergo et
caritas: et deus et dei donū
Itaqz caritas dat caritatē: sb
stātiua accidētalē; Vbi dan
tem sig̃t nomē est subē: vbi
donū qualitatis Hec ē g°
lex etna: creatrix et gubna
trix vniuersitatis Siquidē i
pondere et nūo et mēsura
p eam fcā sūt vniusa! et n'
fā lege relinquūt: cū ipā q̄z
lex oīm sine lege nō sit: nō
tn̄ alia q̄z seipā. qua et se
ipam et si nō creauit regit
tamē Ceterū serui et mercena
rii hūt legem! nō a dnō
sed quam ipi sibi fecerūt: hic
deū nō amādo. iste plus
aliud amando Habet iqz
legē nō dnī sed suā: illi tn̄
q̄ dnī est subiectā Et q̄sdē
suā sibi quisqz legē facē po
tuerit: nō tn̄ eā īmutabili
etne legis ordī subducē potue
rūt Tūc aūt dixerim qsqz
sibi suā fecisse legē: qn qz et
etne legi ppā ptulit volū
tatem puse vtiqz volēs su
um ymitari creatorē. ut ipē
sibi lex suiqz iuris ē ita iste q̄z
seipm regēt et legē sibi suā

facēt voluntatē Graue vtiqz
et īportabile iugū sup oēs
filios adam: heu īclinās et
incuruans ceruices nrās!
adeo ut vita nrā inferno ap
propinqueīt Infelix ego hō!
quis me liberabit de corpe
mortis huius. Quo vtiqz
sic pmor: ut nisi dn̄s adiu
uit me paulo min9 hītass
set in inferno aīa mea Sub
hoc grauat9 onere geme
bat: qui dicebat Quare
me posuisti contrariū tibi?
et fcūs sū michimet ipsi g̃
uis. Vbi dixit fcūs sū michi
metipi grauis ondit q
lex ipē sibi esset: n' ali9 hō
q̄z ipē sibi fecisset, Quod aūt
deo loqns pmisit, posuisti
me contrariū tibi: dei se tn̄
non effugisse legē idicā
uit Hoc quippe ad etnam
iustā q̄z dei legē ptinuit:
ut q' a deo noluit suauit
regi, penaliter a seipō rgē
tur! et qui spōte iugū suā
ue et onus leue abiecit.
ppriē voluntatis onus īporta
bile patet' īuitus Miro
itaqz mō etna lex fugitiuū
suū et posuit sibi cōtrariū
et retinuit subiectū: dū vi
delicet nec iustitie p meri
tis legē euasit! nec tn̄ cū
deo in sua luce i sua reqe
in sua glā remāsit subiec

tus preciti et submotus felicita
ti; Domine deus meus cur non
tollis peccatum meum. et quare non
aufers iniquitatem meam! ut ab
iecta sarcina grauis proprie vo
luntatis sub leui onere cari
tatis respirem. nec iam serui
li timore cohercear. nec mer
cenaria cupiditate illiciar!
sed agar spiritu tuo spiritu libertatis
quo aguntur filii tui, qui testimo
nium reddat spiritui meo quod et
ego unus sim de filiis dei
eadem lex michi fuerit que et
tibi! et sicut tu es ita et ipse
sim in hoc mundo. Hii siquidem
qui hoc faciunt quod ait
apostolus nemini quicquam debeant
nisi ut inuicem diligatis, procul
dubio sicut deus est ita et
ipsi sunt in hoc mundo. nec
serui nec mercenarii sunt.
sed filii. Itaque nec filii sunt sine
lege. nisi forte aliquis aliter
sentiat propter hoc quod scriptum
est Iustis non est lex posita;
Sed sciendum quod alia est lex
promulgata a spiritu seruitutis
in timore. alia a spiritu liber
tatis data in suauitate. Nec
sub illa coguntur esse filii.
nec sine ista patiuntur. Vis au
dire quia iustis non est lex
posita. Non accepistis aut
spiritum seruitutis iterum in timo
re. Vis audire quod tamen sine le
ge caritatis non sint. Sed

accepistis aut spiritum adoptio
nis filiorum. in quo clama
mus abba pater. Denique audi
iustum utrumque de se fatentem.
et quod non sit sub lege nec
tamen sit sine lege. Factus sum
inquit hiis qui sub lege erant
quasi sub lege essem. cum ipse
sub lege non essem. hiis qui
sine lege erant tamquam sine lege
essem cum sine lege dei non es
sem sed in lege essem Christi. Vnde
apte dicitur iusti non habent
legem aut iusti sunt sine lege.
sed iustis non est lex posita
hoc est tamquam non inuitis po
sita. sed voluntariis eo libe
raliter data quo suauiter
inspirata. Vnde et pulchre
dominus. tollite ait iugum meum
super vos. Ac si dicat Impo
no inuitis. sed vos tollite
si voltis. Alioquin non requi
em sed laborem inuenietis
animabus vestris. Bona itaque
lex caritatis et suauis. que non
solum leniter suauiterque por
tatur sed etiam seruorum mer
cenariorumque leges portabi
les ac leues reddit. quas
utique non destruit sed facit
ut impleantur dicente domino
Non veni legem soluere. sed adim
plere. Illam temperat. istam
ordinat. utramque leuigat
Numquam erit caritas sine timo
re sed casto. numquam sine cupi

ditate sed ordinata. Implet
ergo caritas legē serui cū
infudit devotionē. implet
et mercenarij cū ordiat cu-
piditatē. Porro timori p-
mixta devotio. ipsā non
annullat sed castificat. Pe-
na tn̄ tollitur sn̄ qua esse
nō potuit dū fuit servilis.
et timor manet in sclm̄ se-
culi castus et filialis. Nā
qd̄ legitur pfcā caritas foras
mittit timorē. pena intelli-
genda est q̄ servili ut diximꝰ
nūqꝫ deest timori. illo vide-
licet genere locucōis quo sepe
causa ponit̄ pro effcū. Deinde
qz cupiditas tuc recte a super-
veniente caritate ordinat̄. cū
mala quidē penitꝰ respuūt.
bonis verō meliora pferūt.
nec bona nisi pp̄ter melio-
ra appetūt. Quod cū plene p
dei grām assecutū fuerit.
diligent̄ corpus et vniu̇sa
corpis bona tm̄ ppt̄ aīam.
aīā pp̄ter deum. dm̄ pp̄ter
seipm̄. Veruptamē qr car-
nales sumꝰ et de carne cō-
cupiscētia nascim̄. necē ē
cupiditas vel amor noster
a carne incipiat. Que si rectō
ordine dirigitur. qbusdam
suis gradibꝰ duce grā pfi-
ciens spū tandē ↄsūma-
bitur. qr nō prius qd̄ spūā-
le sed qd̄ aīale. deīn qd̄ spi-

rituale. Et prius necē por-
temꝰ ymaginē terrestris.
deinde celestis. In primis igit̄.
diligit seipm̄ homo ppt̄ se.
Caro quippe est. et nil valet
sapere pter se. Cūqꝫ se videt
p se non posse subsistē. dm̄
q̄si sibi necessariū incipit dili-
gere. et p fidē inquirere. Di-
ligit itaqꝫ in scdō gradu
deum. sed pp̄ter se. nō ppt̄
ipm̄. At vero cū cepit ipm̄
occasione pp̄e necitatis co-
lere. et frequentare cogitādo
legendo orando obediēdo.
quasi huiꝰ cemoi q̄dā fami-
liaritate paulatim sensim
qz dm̄s innotescit. ↄsequēter et
dulcescit. et sic gustato qz
suavis est dm̄s trāsit ad ter-
ciū gradū. ut diligat dm̄
iam non pp̄ter se sed pp̄ter
ipm̄. Sane in hoc gradu
diu statur. et nescio si a
quoqꝫ homī quartꝰ in hac
vita pfcē apphendit. ut
se homo scilicet tm̄ pp̄ter
deū diligat. Asserāt hoc
siqui experti sunt. michi fa-
teor impossibile videt̄. Erit
aut̄ proculdubio cū introduc-
tus fuerit servꝰ bonus et
fidelis in gaudiū dm̄i sui
et inebriatus ab vbertate do-
mus dei. Quasi enī ebrius
miro q̄dam modo oblitꝰ
sui et a se penitus velut

desiciens totus pget in deu͂ !
⁊ deinceps adheres ei vnus
spus erit Arbitror h^o pphã
sensisse, cu͂ diceret Introibo i͂
potencias dn̄i : dne͂ memora
bor iusticie tue solius Dice
bat proſc͂o cu͂ intraret i͂ spua
les potencias dn̄i · exutu͂ se
iã vniuersis īfirmitatib^9 carna
lis : ut iam nil de carne ha
beret cogitare ! sed totus i͂
spu͂ meditaret iusti^e dei ~~tue~~ soli^9
Tuc͂ pfecto singula x^1 mebra
dice͂ poterut de se ; q͂d pau
lus aiebat de capite Et si
cognouim^9 s͂cdm carne͂ xpm͂,
sed ia͂ nuc͂ non nouim^9 Ne
mo ibi se cognoscet s͂cdm
carne͂ : q͂r caro et sãguis r͂g
nu͂ dei no͂ possidebut Non
q͂ carnis illic s͂ba no͂ sit fu
tura ! sed q͂ carnal' oĩs neces
situdo sit defutura ; carnisq͂z
amor amore spus sit absor
bendus ! et in fine q͂ nuc͂
sut hu͂ane affcões i͂ diui
nas quasdã potẽcias habe
ant comutari Tuc͂ sagena
caritatis q͂ nuc͂ tracta p h^o
mare magnu͂ ⁊ spaciosu͂
ex oi͂ genere pisciu͂ cõgre
gare non desinit : cu͂ pduc
ta ad litus fuerit ! malos
foras mittens bonos solu͂
modo retinebit Inside i͂ hac
vita ex oi͂ gn͂e pisciu͂ in^e
sinu͂ sue latitudis caritatis

rethe cõcludit : vbi se p tpe
oĩb^9 cõformãs · omiq͂z i͂ se
siue prospa siue adu͂sa trahi
riens suaq͂z q͂dãmodo friens !
nõ solu͂ gaudere cu͂ gaude͂
tibus. sed et flere cu͂ luge͂
tibus cõsueuit Sed cu͂ pue
nerit ad litus ! velut ma
los pisces oẽ q͂d triste pati
tur foras mittens ; sola q̄
placere et iocuda ee͂ pote
rut retinebit Nuq͂d tunc
v͂bigrã aut infirmabit^z cu͂
infirmis, aut vretur cu͂ scan
dalizatis ! vbi infirmitas et
scandala, pcul erut . Aut
certe lugebit eos q̄ an͂ no͂
egert pniaz ! vbi certu͂ est
sic neïe͂ fore q̄ peniteat · qm͂
q̄ peccet nõ erit . Aut certe
lugebit eos qui sn͂ pnia mo
riunt ! vbi certu͂ e͂ q͂ null^9
mouet^z . Absit at ut vl' eos
q̄ ignib^9 etnis cu͂ dyab^lo et
angelis ei^9 deputandi sut
plagat et defleat · i͂ illa cita
te quã flumis impet^9 letifi
cat ! cui^9 diligit dn͂s portas
sup oĩa tabernacla iacob ;
q͂ videlicet i͂ tabernaculis
et si qui gaudet^z de victoria
laborat^z tñ i͂ pugna et ple
riq͂z piclitãt^z de vita ! i͂ illa
aut patria nulla admitti^z
psus adu͂sitas siu͂ tristicia ;
q͂ uadmod' de illa sc͂ptu͂ est
Sicut letanciu͂ oim͂ : habi

tacio est in te Et iter. Leticia
sempiterna erit illis Deinque quo
mē recordabitur? vbi memora
bitur iusticie dei solius. Pm
de vbi iam nō erit miserie lo
cus a modo tēpus. nullus pfecto
esse poterit miseracionis affectus
Longū quidem adhuc texere ser
monē insaciabilis colloquendi ad
vos desiderio pulsor fratres mei
carissimi et desideratissimi: sed
tria sunt que finē induxerunt Primū
quidem quod maxime vereor ne
iam sim onerosius vobis. Secundo
quia pudet loquacitatis. Tercio
quia domesticis vrgeor curis
In fine precor miserēini mei
Et si exultastis in bonis de me
tamen auditis: certis quaeso compa
timini malis. Vidit fortas
sis qui vobis ea narravit ali
qua parva: et de parvis gran
dia estimavit. Vestra autem sinceri
tas facile credidit: quod liben
ter audivit Gratulor quidem
de caritate que omnia credit: sed
confundor pro veritate que omnia
novit. Volo vos michi cre
dere de me magis quam alteri: qui tamen
videt in facie Nemo quippe
scit que sunt in homine, nisi spiritus
hominis qui in ipso est Dico vobis
ego qui de me loquor ex conscientia
~~non ex~~ sed ex sciencia: non sum
talis qualis vel putor vel di
cor Non quidem tam servus fate
or quam certus experior: ita ut mi

malim vestris oracionibus speciali
ter obtinere: quam ut talis fiam
quale vestre littere predicant

Ad dompnum guidonem priorem
Carthusie. servosque degentes monachos

33. Amantissimo et reveren +(xii).
tissimo patri guidoni po
ri carthusiensi et suis fratribus adhe
rentibus ei, frater bernardus de cla
ravalle modicum id quod est. Pri
mum quia antecedens ad partes illas non
adieci pervenire usque ad vos, vi
dere facies vestras: et memorare
iniquitates et neritates meas.
et si vobis forsitan satisfacere
possum michi fateor non possum
Irascor occupacionibus meis qui
bus factum est ut non neglexe
rim sed ut nequiverim. Hoc
frequenter patior et ideo frequenter
irascor. dignus utinam cui omnes
sancti condoleant Alioquin dupliciter
miser sum: si nec miserabilis
sum Ego autem sine pietatis lo
cum ostendo in me: non meritum mi
sereri mei non quia dignus:
sed quia inops et pauper sum ego
Iusticia meritum querit: misericordia
miseriam intuetur Vera misericordia non
iudicat sed afficit: non utitur
discussione oratione contenta
Non exspectatur racio. ubi affectio
trahit Lugebat samuel saul:
miseratus non deliberans Fun
debat lacrimas david filio
patricide: et si non proficuas
pias tamen Ita et vos misereamini

mei. non quia merui sed q2
egeo Miserenm tīz maz con
secuti a dnō . ut sīt timore
a mūdi tumultib9 liberati
seruiatis ei Felices qs absco
dit in tabernaclo suo in die
malorū sub umbra alarū
suarz spantes donec trāseat
īniquitas Ceterū ego īfelix pau
per et nudus hō natus ad
laborē in plumis auicula
q̄ oī tpe in diuo exultans ve
to expositu et turbini . tur
batus et motus sū sicut
ebrius . et omīs consciētia
mea deuorata est Misernm
pinde et si nil merenti cer
te sic affecto Ad petrū car
dinalē epm Epistola . xij

XII (XVIII) (+) Dnō veneābili petro 35.
rōne ecciē dyacono car
dinali et legato . fr bnard9
seipm et q̄ātu pt Q2 ad vos
non veni ut mādastis . nō
mea pigricia sed cā fiut nō
qtepnenda Siquidē salua
vrā omīqz bonoz reuerētia .
michi ppositū est nequaqz
egredi de mōsterio n̄ certis
ex causis Quaz utiqz nulla
mō se obtulit . ut licite pos
sem vrē in hoc pmo et mē
satisface volūtati ; Verum
vos quid facitis de eo qd iā
dudū vrāū porū lrarum
pmissionē tēnius . vrō scilz
q̄ adhuc sustiēa9 aduentu .
Que illa deinde scpta sūt q̄
et ante vobis fieri iussistis
et nūc req̄ritis . nos oīno
nescim9 ideoqz nil pauim9
Ego em̄ me nescio quippiā
quiqz scptitasse de moralib9 .
qd vrē excellentie studio dig
nū putē Aliqui frēs nōnul
la ex hys q̄ me corā audie
re loqntem stilo suo excepe
re . Quorū vn9 vobis psto
est ptentor videlicz trecens
et archidiacon9 gebuin9 .
et facile hrē potestis si qua
placent q̄ ab illo excepta sūt
Tamē si cure vobis ē curis
vrīs vacuū fuerit et ita dig
nū iudicatis . dignm videli
cet vrē pmissā pntia expec
tantib9 adhibere filiolis .
tūc si quid ī maib9 iūentū
aut nrō posse adhuc elabo
rare studio visū fuerit . qd
forte delectet . vrē omīo pro
viribus non deero volūta
ti Diligim9 em̄ bonā famā
vrām . et vereremur quā ī
vobis circa res dei audiui9
sollicitudinē et sinceritatē .
et ideo valde gratū hēm9
si nrā vobis forte in aliq̄
esse possit officiosa rusticitas
Ad eundē petrū prefatum
Epistola 3a decima

XIII (XVIII) Cum totū me dedero 35.
vobis . parū ē ut dig
nū michi videar reppen

sasse vel omnimodum beniuolē
tie quā erga meam humilita
tem hēt vos apud Gaudeo
quidē de grā. sz tēpat fateor
ꝓ tanto fauore leticiā. qꝛ
eundē michi fauorē nō op9
sed opinio acquisierit Pudet
namqꝫ granditer exultme.
cū sentio ī me venerari vl' di
ligi nō quidē qđ sū sz qđ pu
tor Neqꝫ eni tūc diligor qm̄
sic diligor. sed nescio qđ in
me ꝓ me qđ non sū ego. Ꝓ
ut veri9 loquar nō nescio.
nā certissiē scio qꝛ nichil Nl
ꝑeul dubio est. quicqđ putat
eē et nō est Porro cū ama
tur qđ nō est sed eē putatur
nō amor vel amās nichil
est. sed qđ amat Mirādū
sed magis dolendū qꝫ miran
dū. qꝛ id qđ nichil ē ama
ri pt Hinc plane scimus
vnde et quo duēimus. qđ pdi
dimus. qđ īueimus Adhen
do ei qui sp et beate est. sp
et nos esse et beate eē pote
ram9 Adherendo aūt dixe
rim nō solū p cognitōem.
sed et p amorē Nā quidā
ex filijs adā cū cognouissent
deum. nō sicut deū glorifi
cauert aut grās egerūt.
sed euanuert ī cogitacōib9
suis Merito ꝓinde obscura
tū est insipiēs cor eorz. qꝛ
cū veritatē cognosceret et

cōtēpneret. iure rēpnt ī
penā. ut non cognosceret Heu
sic adhendo veritati p qđ
sed ab illa defluēdo p amo
rem. amādo scilicet ꝓ illa
vanitatē. hō vanitati simlis
fcūs est Et qđ vanius. qꝫ
diligere vanitatē. Et quid
neqius. qꝫ cōtēpnē veritatē.
Quid vō iustius. qꝫ cōtēp
toribus subtrahi et ipam cog
nicōem. Quid magꝫ iustū.
qꝫ ut iam de ei9 cognicōne
gloriari nō possit. q cogni
tā nō glificauit. Itaqꝫ appe
titus vanitatis. ē cōtemp
tus veritatis Cōteptus
veritatis. ē cā nr̄e cecitat.
Et qꝛ insr nō pbauert dm̄
hr̄e ī noticiā. tradidit illos
deus in reprobū sensum
Ex hac ergo cecitate ondit.
qꝛ pleruqꝫ p eo qđ est ama9
vel reprobam9 qđ nō est. qm̄
dū sum9 in hoc corpe. peg̃
nam ab eo qui sume est Et
quid est hō o deus. nisi qđ
innotuisti ei. Itaqꝫ si noticia
dei causa est ut hō aliqđ sit.
ignorācia facit ut nichil sit
Sed qui vocat ea q nō sūt
tamqꝫ ea q sūt. miseratus
qđamodo redactos ī nichilū
māna ī absconditū de quo
aplš ait et vita vrā absco
dita est cum xp̄o in deo.
qꝛ necdū possum9 contempla

ri p spem vel plane amplecti
p amore. dedit interim nob
et sape p fide et qrere p desi
deriu. Per que utiqz duo ad
esse de no esse sicd reducti.
fiei incipiam9 sicut aliqd ca
ture di. trsituri qz i viru
pfcm i mensura etatis plei
tudinis xpi Nd pcul dubio
erit cu iusticia couerte in
iudiciu hoc e fides i intel
lcm. iusticia videlicz q ex fi
de est in iudiciu plene ggm
tois. et iteru desideriu pe
grinacois i plenitudie co
mutabit dilcois Si em
adhuc absentes siciat fides
et desideriu. pntes pfecto
gsumat intellcs et amor.
Sicut aut fides ducit ad ple
na cognicoez. sic desideriu
ad pfcm dilcoem Et sicut
dicit nisi cdideritis non i
telligetis. sic dici eqz no ab
surde pt nisi desideraueritis
no pfte amabitis Intellcs
ergo e fructus fidi. pfecta
caritas desideri Interim
iustus ex fide viuit. na btis
ex intellcu Interim iustus
desiderat ad deu sicut cer
uus ad fontes aqru. na
btus haurit ia in gaudio
de fontib9 saluatoris. hoc
est delectatur i plenitudine
caritatis His ergo fortas
sis tsi duob9 aie brachiis

intellcu videlicz et amore
idest cognicoe et dilcoe vei
tatis. aplecti et cophendi
cu omib9 scis logitudo lati
tudo sblimitas atqz pfundu.
hoc est eternitas caritas vir
tus et sapia Et hec oia x6
Eternitas est. qz hec e vita
etna ut cognoscat te veru
deum et que misisti ihm xm
Caritas est qz dus e. Deus
em caritas est Est et dei
virtus. et di sapia Sed qn
hec erut. Cu videbi9 eu
sicuti est. Cu amabi9 eu
put est. Na exspcta9 catue
reuelacoem filior di exspcit
vanitati em catura subiec
ta est no volens De qua
vniusali vanitate iest no
bis et velle laudari cu si
m9 vitupabiles. et nolle
laudare quos scim9 ee lau
dabiles Sed et hoc vanu
est. qz nra pleruqz igran
cia et tacet qd est et pdi
cat qd no est Quid ad ita
dicem9. nisi qz vani filii
hoim mendaces filii hoim i
stateris. ut decipiat ipsi
de vanitate in idipm. lau
dant mendaciter. delecta
santer. ut et vani sint q
laudant et mendaces q lau
dant Alii adulatur et fic
ti sut. alii laudat qd putat
et falsi sut. Alii vtroqz

proprijs gloriant et vani st :
solus sapiens q cu aplo ait
Parco aut . ne qs me existimet
sup id qd videt i me et au
dit aliqd ex me Hec iterum
vobis nimis festine et ob
hoc nimis festine exaraui po
tius qz dictaui . ac fortassis
loquutus qz debui : sed oi
no veratus no potui put
sapui Sed ut inde sumat
epla finem vn sumpsit exordi
um : nolo vos de me incer
te fame nimis credulu ee .
q ut optime nostis sepe i sua
solet utrobiqz falli sentia . et
de laude videlicz et de vitu
pacione . pbate si placet et
estimate . qtus amor vel fa
uor vr et iustus 2 eo aplius
sit amico gratus . q° p meri
to moderatus : ut cu laus
de grauitate iudicij no de
mendacio pferri uult .
et si min9 honis . min9 qz onse
rat 2 oneris Est certe qm
me magis qstulusiriz sim
fuit ee verum . qm videlicz i re
bus di strenue sincereqz
ut oputet p vra vice versam
Hoc vt sp de vobis ve dica
tur : sp in vobis ve inveniat
libru qd qsistis ad trascri
bendu habetis Opuscula
mea que requiritis . 2 pau
ca sut et nichil est i eis oi
no qd vro studio dignu
putem Tu qr meli9 iudico
michi nrm culpari igemo
lu qz volutate . et pusillitati
potius ap9 vos imputari qz
obediam . q hor et que vob pla
cet ut mittam . scripto nobis
p pnitem nunciu significate
qr modo penes me non sunt
ab hijs q habent ea requi
ra et diligam qcuiqz manda
ueritis Et ut sciatis qd pe
tatis : scio me scripsisse libel
lu q intitulat de humilitate .
2 qtuor omelias i laudib9
virginis mris nre . huc titu
lu habet : sup illu videlicet
locu ewangelii 2m lucam ubi
dr missus e anglus gabriel .
necno apologiam ad qndam
amicu nrm . ubi aliqua dis
serui de clunacensib9 et
nris idest cystirtiensib9 obs
uantijs Sed et paucas ad
diuisos eplas dictaui Aliq
fres ex hijs q me coram au
diere loqte suo stilo exce
perunt . et penes se tenent
Utinam qd minime spero . mea
vobis i aliquo possit ee
offitiosa 2 usitat9

Ad mgrm ghisebertum .

41. Longe satis exijt ser xiv (24)
mo quem fecisti . 2 magi
nu dedit suauitatis odore
ad quoscuqz potuit puem
re Extincta e auaritia .

riu nō suave redoleat. Cari
tas regnat! cui dulce nō sa
piat. Qui hoc cognosceret oēs!
q̄ vē sapiens sis qui sapiē
hoste maximū cōtristi. Ho
certe tuo et sacerdotio dignū
et nonne. Tali p̄sto decebat
sp̄italem tuā ph̄yam clares
cere testimōio: hoc p̄clara
illa tua studia fine cōpleri
Vera illa et indubitata sapiā
est. q̄ turpia lucra cōtempnit:
et indignū sibi iudicat eod
cū ydolorū servitute cōtub
mo frui Non magnū fuit
mgrm ghiselbtū epm fieri:
sed epm laudomense pau
pem vivē. id plane mgm
fuit. Neq̧ eni tāto noī quod
q̧ augeri potuit glorie sub
limitas dignitatis. auxit
aut plimū humilitas paup
tatis. Pauperie equo aīo
ferre virtus patiētie est.
sponte appetē sapiē laus ē
laudat deniq̧ et admirabil
p̄dicat: qui p̄ aurū non
abijt. Qui vero et abierit!
plus nichil merebit. Ni
si q̄ vigil rō mirand' minime
ducit. si sapiēs sapient' agit
et ille sapiēs q̄ in cunctis h9
mūdi sapiētū lr̄is et stu
diis ludens. oēm q̧ studuit
et potuit diuinā q̄dā mo
renouare et innouare scrip
turā. Quid eni. Dispsisti.

dedisti paupib9 scilicet pe
cuniā. Quid veō pecunia ē
ad illā quā p̄ ea cōmutasti
iustitiā. Justitia inquit e9.
manet in sclm scli Num et
ita pecunia. Questuosū
sane honestūq̧ cōmertiū.
illā q̄ perit p̄ illa dare q̄
pmanet Dic. semp tibi ne
gotiari detur. bone et oī
laude p̄sequende mgr̄. Supest
ut laudabile p̄ncipiū con
dignū consequatur fine. et
cauda hostie capiti cōiun
gatur. Bndictionem tuā li
bent' accepim9. p̄sertim q̄
tanta tue h9 p̄fātiōis fuerit
cumulata iocūditate. lato
rem eplē etsi p̄ seipō satis
cōmedabile. tn̄ etiā pro me
vr̄e mīsericordie esse cupio
cōmedatū. et si quidē michi
pro sua hoēstate et religio
sitate carissim9;

Ad hugonem Rothomagen
Episcopum

xv (15) SI diei malitia invales
cit: non p̄ualeat
In turbat: non pturbet.
Mirabiles elationes maris.
sed mirabilior in altis dn̄s
Benigne si nō dissilias ē
git tecū usq̧ adhuc sup
na miseratio pr̄ illustris
Prouida naq̧ dispensatiō
ne non prius p̄fectus es
malis q̧ sanatus bonis. 41

quorum consilio et exemplo bonus fieres. et sic etiam postmodum inter malos vivere bonus posses Et quidem inter bonos bonum esse salutem habet. inter malos vero et laudem. Illud tante felicitatis est quante et securitatis, hoc tante virtutis quante et difficultatis. Quale nempe est istud tangere picem et non inquinari ab ea? in igne sine lesione versari et in tenebris absque caligine. Palpabant quondam tenebras egyptii. cum tamen de populo dei dicat scriptura Ubicumque ysrahel erat: lux erat. Erat david verus ysrahelita. et ideo caute dicebat se habitare non in cedar sed cum habitantibus cedar tamquam qui semper habitaret in lumine. licet ipsi fuerit cum habitantibus cedar corporalis cohabitatio. Unde et arguit quosdam non veros ysrahelitas esse quia conmixti inter gentes didicerunt opera eorum. et factum est illud eis in scandalum. Dico ergo Sufficiebat tibi apud clumacenses custodire innocentiam; sicut scriptum est Cum viro innocente innocens eris Porro apud rothomagenses opus est patientia. quemadmodum docet apostolus Servum dei inquit non oportet litigare. sed magis patientem esse ad omnes Nec solum patientem qui non vult vinci a malo. sed et pacificum qui vincat in bono malum Alterum ut malos portes. alterum ut et quos sustines sanes In patientia tua possides animam tuam. sed sis etiam pacificus, ut et commissos tibi possideas Nec tantum gloria. quam dicere posse cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus. Esto ergo patiens quia es cum malis. esto pacificus. quia prees malis Habeat caritas zelum. sed adhibeat pro tempore modum severitas Censura nunquam quidem remissa intermissa tamen. plerumque plus proficit Vigor iustitie semper fervidus sed nunquam preceps. sicut non omne quod libet licet sic non omne quod licet et libet statim etiam expedit Hec melius me ipse nosti. Idoque supplex deo Orari pro me instanter postulo quia incessanter pecco.

Ad dompnum matheum legatum.

42. Paratum quidem parere paratum cor meum. sed non eque et corpus XVI (21)

Ferventis siquidem acutis febribus exustum ardoribus et exhaustum sudoribus. non valuit sufficere spiritui prompto caro infirma Volui ergo. sed prevolanti voluntati obstitit ea quam dixi occasio Que an iusta sit

ipsi iudicent amici mei: qui
me omni exclusa excusatione obe
dientie et rethibus circumclusum coti
die de claustro ad civitates
pertrahere moliuntur. Simul quoque
attendant istum me occasionem
non fallaciter adinvenisse, sed
graviter pertulisse, ut vel
nunc expiant quia non est consi
lium contra consilium domini. Qui
bus si ego respondisse: exui me
tunica mea, quomodo induam
illam? lavi pedes meos
quomodo inquinabo illos? profecto
indignarentur. Nunc autem divi
no aut succenseant aut acqui
escant consilio iudicio: quo
factum est ut et si velim non va
leam proficisci. Sed grandis
incurrit sicut causa: grandibus
necessitas. Querendus ergo fue
rat: qui grandibus discrimi
nibus esset idoneus; Si me
talem putant: ego me talem
non esse nequaquam puto sed
scio. Denique sive grandia sint xvi (23)
sive parva ad que me ita per
urgent, ego causam non habeo.
Quero siquidem facilia an
sint an difficilia: que ad tur
bandum amicum silentium tam
opere curatis imponere amico.
Si facilia sunt: absque me
possunt fieri. Si difficilia: per
me non possunt effici: nisi for
te tanti estimor cui et ardua
et impossibilia serviant: tamquam

ea ego possum que nec alius
facere potest. Quod si ita est domine
deus: quomodo tuum de me solo
frustratum est iudicium ponens
sub modio lucernam que poterat
lucere super candelabrum: et
ut apertius loquar, temptans
me facere monachum et vo
lens abscondere in taberna
culo tuo in die malorum homi
nem necessarium mundo sine quo
episcopi non possunt sua pertracta
re negotia. Sed hoc mei
mihi prestiterunt ut nunc
quoque videar loqui turbatus
homo qui nunquam nisi serenus et
cum omni iocunditate soleo re
cordari. Vos tamen dico vobis
patres noveritis quia paratus sum
et non sum turbatus ut
custodiam mandata vestra. Vestre
autem indulgentie erit parcere in
ubi parcendum decreveritis.

Ad Ottonem trecensem Episcopum.

Pauperi episcopo paup abbas: paup 39
tatis consequi premium quod est
regnum celorum laudare vos
et iure laudare: si me non
revocaret illa summa. Nemi
nem laudaveritis in vita sua.
Siquidem rem dignam laude
egistis sed ei laus ascriben
da est a quo accepistis et
velle et perficere quod merito
laudaretur. Deum ergo pro vos

et in vobis glorificamus: qui
ad hoc in vobis voluit glo
rificari ut et vos redderet
gloriosum. Cum mirum tamen cum sit
mirabilis in maiestate sua
etiam in sanctis suis gloriosus
apparere dignatur ne solus
habeat gloriam. Ipse nempe li
cet sibi sufficiens sit ad omnem
magnificentiam: quaerit tamen
gloriam et in sanctis: non ut auge
at sibi sed ut suis communicet.
Novit autem qui sunt eius, sed
nobis non facile innotescit,
nisi cum ipse revelare digna
bitur. Scimus sane de qualibus
scriptum est: In labore hominum non
sunt, et cum hominibus non fla
gellabuntur. Et quia vobis haec
ipsa similiter non congruat: nichi
lominus modo cognoscimus. Scrip
tum quippe est: Quem diligit
dominus corripit: flagellat au
tem omnem filium quem recipit. Fla
gellatum video et emendatum:
quid aliud suspicer quam unum
esse filiis. Porro correctionis
vestrae clarum satis insigne tene
mus nunc: ipsam videlicet pau
pertatem. Nobilis revera ty
tulus paupertatis: quam ipse
dominus ore commendat propheticio:
Ego sum ait vir videns paup
tatem meam. Super omnes regi
os thesauros hic vos ty
tulus nobilitat amplius:
et reddit illustres. Domine
esse scripturis commemorasse su
perius: non esse laudandum hominem
in vita sua. Verum quomodo pos
sum me cohibere a laude il
lius qui post aurum abire
omnino desiit: et sperare contemp
sit in thesauris pecunie.
De quali nimirum viro scriptu
ra sic loquitur: Quis est hic
et laudabimus eum. Fecit
enim mirabilia in vita sua.
An fortassis non est quidem
laudandus homo in vita sua
quia temptatio est super terram:
nec ideo tamen laudandus non
est cum mortuus peccato vivat
deo. Vana quidem laus et
seductoria qua laudatur peccator
in desideriis animae suae; in quo
qui me beatificant, in erro
rem inducunt. Sed non idcir
co predicanda et multum ^commendanda^ non
erit illius vita qui dicere
potest: vivo autem iam non ego
vivit vero in me Christus.
Cum ergo laudatur homo in quo
iam vivit non ipse sed Christus:
non in sua laudatur sed in
Christi vita: ac per hoc non lau
datur contra sententiam quae prohi
bet hominem non laudari in
vita sua. Cur denique meis
laudibus dignus non erit,
quem suo quoque nominis deus lau
de dignatur: dicente david:
pauper et inops laudabunt
nomen tuum. Laudatur iob

quod sua patienter amisit. et non laudabitur episcopus qui et libenter amisit et liberaliter distribuit. Non est sprevit mortem qui iam nec dare nec retinere in sua habet potestate. quod utique multi faciunt. quorum videlicet testamentum non nisi in mortuis confirmatur. Sed adhuc inter spem vite metumque positus mortis. vivens libens que disposuit dedit pauperibus ut iusticia eius maneret in seculum seculi. Nunquid peritura similiter mansura erat in seculum seculi. Bona ergo recompensatio iusticie pro pecunia. quia pro eo quod teneri non poterat id restitutum est quod feliciter manet in eternum. Melior est enim incomparabiliter iusticia quam pecunia. eo quod illa ditet et repleat archam. hec animam. Denique sacerdotes dei induantur iusticia. multo utique decentius et ditius quam auro vel serico. Sed gratias deo qui iam hanc rerum in vobis et transitorie glorie gloriosum operata est contemptum. dum de anime periculo saluberrimum ingessit metum. O mira circa vos dei clementia. Mortem intentavit ne inferret. formidare vos voluit quam vos noluit experiri. Cum hoc fecit quid esset. nisi ne vestra essent vobis cariora quam vos.

Inter medullas artuum febris acuta seviebat. et tardante sudore cruciatus vehemens in dies ingravescebat. Cumque iam foris membris frigescentibus calor molestissimus introrsus se colligens exhaustam longa inedia viscera depasceret. pallida interim mortis ante oculos tristis versabatur ymago. et ecce tamquam de supernis vox emissa divinitus insonuerit. Ego sum qui doleo. non te sed iniquitates tuas. Mox ubi sacerdos dei ut pauper moreretur sua omnia pauperibus erogavit. reperit subito de internis dispatii iam sudoris sopitati fontes erumpere. sicque anime pariter et corporis suo ordine salus utriusque procedens. liquido demonstravit in vobis adimpletum quod in scriptura sua pollicetur deus. Ego occidam et ego vivere faciam. percutiam et ego sanabo. et non est qui de manu mea possit eruere. Percussit carnem ut animam sanaret. occidit avariciam ut iusti viveretis. Sic divinissimo et sanato quid superandum est nisi ut iam non sit qui vos de manu dei possit eruere.

si tn̄ ewangeliu illud cōsi
liū obseruare nō negligi
tis vite sanus sius es iam
noli pitare ne deteri9 tibi
aliquid cōtingat. Nō vi
delicet ideo pius pr̄ pmo
net qz non wlt ut cōtigat,
quippe qui non wlt mor
tē pctōris, sed ut mag9 cō
uertat et viuat. Et merito
Que em̄ vtilitas i sanguīe
pctōris. Non em̄ ifernus
cōfitebit' deo. neqz mors
laudabit deū. sed vos q
viuitis bndicite dnō 2 di
citis Non moriar sed viuā.
et narrabo opa dei Et id
Impulsus euersus sū ut ca
derē et dn̄s suscepit me

Ad guidonem lansentensem.
Episcopum

42. MAnū vram misistis XVII (26)
ad fortia. opus est
fortitudine Speculator do
mui ysrl' facti estis. op9
est prudentia Sapientib9 et
insipientib9 debitor estis.
opus ē iustitia Postremo
magnē tpantia op9 ē ne q
aliis prediat. ipē qd ab
sit rephbus fiat

Ad arducionem gebenensem
Episcopum

42. QRedim9 electionem tuā XVIII. (27)
a deo esse. quā tāto
cleri ppliqz cōsensu fuisse
celebratā accepi9 Gratu

lamur gratie eius ne dica
meritis tuis. qm̄ ne plus t
qz oportet blandiam. nō ex
opibus iustitie que fecisti.
sed sc̄dm̄ mīaz suā hec fecit
tibi Si seruus tu qd absit su
pbus. erit exaltatio in ruinā
Si aut cognoscas grām.
vide ne iuanum accepis.
Bonas fac de ceto vias tu
as et studia tua. et ministe
riū tuū Si vite sctitas no
pcessit. sequat saltē Tūc
vē fatebim' te puentū in
bndictoibus dulcedis. tibi
de bonis meliora spantes
Exultabim9 et letabim' qr
fidelis seruus et prudens
cōstitutus sit sup familia dm̄.
futurus ex hoc filius felix
et potens. sup oīa bona pa
tris cōstituēd9 Alioquin. si
altiorē qz meliorē delectat
esse. nō pimu sed pcipiciū
expatimus Optam9 et ro
gamus ne hoc cōtingat.
pati si opus est obuias ma
nus apponere. et p mō
exiguo posse uitare ad id
potius qd decet et expedit

Ad eundem episcopum

43. PRebet audaciā cari XIX (28).
tas. ut fiduciali9 lo
quar tibi Cathedra kme
quā nup sortitus es hoīem
multoz expetit meritoru.

que in te aut nulla aut nō
quātum satis ē precessisse dole
mus Siquidē et fcā tua et
studia preterita · i nullo prsus
visa sunt epali cōueniē offi
cio Quid tn̄ . Nō pt dubi
de hoc lapide suscitarē filiū
abrahe . Nō pt facerē deus ·
ut que pire debuerat bona
vel sequant̄ . Nō vtiqʒ et
libentius accipim⁹ . si cōtin
gat Nescio quo pacto pl⁹ em̄
placebit hec subita mutatio
dextre excelsi . q̄ si vite prio
ris merita suffragarentur
Dicem⁹ nēpe qr a dnō fcm̄
est istud . et est mirabile in
oculis nr̄is Sic paulus ex
psecutore doctor gētiū fcs
est ; Sic matheus de thelo
neo vocatus . sic ambrosi⁹
de pallacō assūptus ē . iste
ad epatū . ille ad aplatum
Sic q̄s plures alios nouim⁹
de vita et habitu sclari vti
liter extitisse pmotos Deni
qʒ nōne multociēs vbi
supabūdauerit delicta . vi
detur et supabūdare grā .
Et tu carissime hui⁹modi
atqʒ alijs citatus exemplis .
perringe sicut vir lūbos tu
os . bona facite deniqʒ
vias tuas et studia tua .
quaten⁹ nouissima tua anti
qua sopiant . et delicta
iuuētutis tue deleat vesp

tina correctio Paulum ymmo
ri curato ; in hōrificando
ministeriū tuū Honorificab
aut grauitate morū . ma
turitate consiliorum . actuū
honestate Hec sunt q of
ficiū epale maxīē nobili
tant et ornant Omnia fac
cū consilio . nec tn̄ omni aut
quorumcuqʒ . sed tm̄ bonorū
Bonos in consilio . bonos
in obsequio . bonos hēas
contubernales . qui vite et
honestatis tue custodes sint
et testes In hoc em̄ te bo
nū probabis . si testimōniū
bonū a bonis habueris .
Sunt cōmendati pietati vrē
paupes frēs nr̄i qui circa
vos sunt . alpēses illi de bo
no monte . et illi de alta tu
ba In hijs experiemur . q̄ta
vobis de nobis cura sit

Ad hugonem comitem militem templi.

Si causa dei factus es ex 45
comite miles paup
ex diuite . in hoc pfcō tibi
ut iustū ē congratulam⁹ .
et in te deū glorificam⁹ . scie
tes qr hec mutatio dextre
excelsi Ceterū q tua iocū
da presentia nobis ita nescio
quo dei iudicio est subtrac
ta . ut te ne mōdū videre
valeam⁹ sn̄ quo nuqʒ si fi
eri posset eē vellem⁹ . ho

cōmuniter fateor nō potui⁹
Quid enī. Possum⁹ne ob
liuisci antiq̄ morꝝ et bn̄ficio
rum que domui nr̄e tā lar
giter contulisti. Utinam
ipse pro tuu⁹ amore fecisti
ieternū nō obliuiscat̄ dn̄s
Nā nos q̄ꝫ tū in nobis est
minime prorsus ingrati meo
riam habundātie suaui
tatis tue mente t̄tine⁹. et
si licet ope mōstrare⁹ Q̄ꝫ
libenti aīo corpi tuo pñter
et aīe ꝓuidissem⁹. si datū
fuisset ut simul fuissemus
Qd̄ quia non est. restat ut
q̄ pñtem habere nō pos
simus. pro absēte orem⁹

Ad abbatem sancti Nichasii
remensem

Quanto tibi affūi con XXI (32.)
45. doleam. scit ille qui
meni onī dolores in corpe
suo tulit Q̄ꝫ libenter tibi
cōsulere si scire si possem.
succurrerem. tā efficacit̄ ipe
michi qui oīa scit et oīa pt
in cūctis meis necitatibus
ꝯsulat et succurrat Si fr̄ dro
go de sua discessioē me cō
suluisset. absit ut ꝯsenti
rem Si p⁹ discessionē ad
nos diuertisset. absit ut
suscipem Demūꝫ qd̄ solū
potui ad abbatē qui eū
suscepat m̄ris mox sicut
scis l̄ras misi Et nūc sup

hoc quid tibi ultra facē pos
sū pater. Iam vō q̄ꝫ tū ad
te ꝑtinet optime meū no
uit scitas tua ꝑfcos solere
uiros non solū in spe sed ꝛ
in tribulatōe gaudere. cō
solante eos scriptura et sic
loq̄ꝫte Vasa figuli probat
fornax. et hoīes iustos tēp
tatio Et iuxta ē dn̄s hijs
qui t̄bulato sūt corde Et p
multas tribulatōes opꝫ
nos intrare in regnū dei
Et oēs qui uolūt pie uiuē
in xp̄o ꝑsecutionē patiēt
Nec ideo tū nō inmeito hijs
q̄s uide⁹ in anxietate posi
tos amicis nr̄is ꝯpatim.
q̄bus utiqꝫ diū ꝯtinū ingrain⁹
defectū metiū⁹. cū q̄de sic
scis electis tribulatō opat
patientiā. patientia ꝓbatōeꝫ.
ꝓbatio spem. spes aūt nō cō
fundit. sic dapnandis et
repbis t̄bulatō parit cō
trio pusillanimitatē. pusil
lanimitas ꝑturbatōeꝫ. ꝑtur
batio desparatōem. et illa
interimit Ne ergo hec te tam
horrenda q̄d dn̄s auertat
emergat tēpestas aque.
ne hui⁹ tam tremēde abys
si absorbeat ꝓfundū. ne
ve urgeat sup te tū irreple
bilis puteus os suū. solli
cite studeat huius prudē
tia tua non uinci a malo

resip

sed vincē in bono malum
Vinces aūt spē in dō fortit̄
figendo. et rei finē lōganim
initer exspectando Et si qd̄e
ille respuerit siue ob tiōre
dei siue ob suū laborem.
bene inuauitē. bonū est
tibi humiliari sub potenti
manu dei. et neqq̄ velle
resistē supne dispositōi.
q̄ si ex deo est nō poterit
dissolui. Conandū est poti⁹
tibi tue licet iuste īdigna
tōis stimulos illa repmē
sētā. quā quidā sctōrū in
sili fertur causa ptulisse
Siquidē interrogātib⁹ eum
qbusdā cur suū in sui iniu
riam ab alia susceptū etiā
fugitiuū nō requireret Ne
quaq̄ inquit Vbicūqz enī
est. si bonus ē me⁹ est. frau
dulenter et non fidelit̄ co
sulo. si idipm a me ipō nō
exigo Nam cū vn⁹ nr̄ nō
solū religione pfess⁹ sed et
carni ppinqu⁹ clumaci me
inuito et susceptus sit et de
tentus. doleo quidē sed si
leo. et pro illis orans ut ve
lint ablatū reddere. et p
illo ut velit sponte redire.
Sim vero seruans ei vindic
tam qui futurus est iudiciū
iniuriam patientibus. et ar
guere habet in equitate pro
mansuetis tre. fratrem hu
gonem de lausana ore tuo
et mō spūs commone⁹ non
oī spiritui cedere et ne ci
to moueat certa p incer
tis desere. sciens dyabo
lū soli sp̄ pseuerancie insi
diari quam solā virtutē
nouit coronari. tucius q̄
esse in ea vocatiōe qua vo
catus est simplr̄ pseuera
re q̄ sub spē cuiusi melioris
boni idipm qd̄ cepit amit
tere. nec ad id qd̄ psumit
fortassis sufficere

Ad dompnū hugonem ponti
manensem abbatem.

XXII (33.) Dilectissimo dnō suo 46.
hugoni abbati. fr̄
bernardus abbas de cla
ra valle idem qd̄ sibi In
mis prioribus lr̄is a ego
q̄tū ex vr̄is ppendit mi⁹
apte scripsi qd̄ volui. aut
vos aliter intellexistis q̄
debuistis Siquidē que de
monachi illius susceptiōe
euentura denunciaui verā
citer iā timui. et adhuc
timeo ut scripsi Non tn̄ ad
hoc illa vobis pdixē stu
dui. vel qui suadere vel
consulere vel certe ut scri
bitis censerem illū debe
re reddi. quippe qui ipi⁹
iam dudū feruentissimū
desideriū noui. et poti⁹
ei q̄ nunc illud adimpleue

rit debeo congratulari. Gra
tum a familiarissimo nob
abbate eius et archiepo
remensi mee lre ad arcipien
du illum vehementer exi
gerent. ut a me si fieri
posset oem depellere sus
picoem tales ꝑut sciui
dictare curaui: quibus et
ipis satisfacere et vos con
tra eorundem calupnias i
minentes vobis illas non
tacendo premunire. Nec
me in illis lris ita sensis
se vram sagacitate vel ex
eo aduertere posse credidi.
qđ in fine illaru posuisse
me memini: si tn eo ex vob
oculo legeret quo ꝑ me
scptu fuit. Ila cu denuncia
tis malis que nõ imerito
vobis metuebã tandem inf
rem qđ si hec pati melius
duceris qz illu admittere mea
nichil interest. vos videri
tis. aut em verba mea
ipa sunt hec aut ꝓpe ipa.
cu itaqz hec in fine dixi.
quid aliud vobis qz illa su
piora dispensatorie ut nõ
dicam silatorie a me ita
scpta fuisse latent insinua
ui. Qr võ scpsistis me ꝑ
nitus eidē monacho de
arcipienda si ad nos diuer
tisset ipius absolucoē pri
uatim insinuasse. veritate
testor hoc veru nõ esse. Ego
ne de notissimo michi mõs
terio vel iactura vel super
ꝑparem monachu me posse
suscipere. quē nec vos qde
puto sine grandi scandalo
posse retinere. Sed esto
iudebã illum vobis et in
attrahe gestiēs aliqđ de
eius obtinenda absolucoe
machinari me posse spa
bam aut fingebã. ſz nu
quid credendu fuit me hoc
consiliu meu ipi nuncio
qđ vtiqz contra sinu mõste
riu excogitauerã voluis
se patere. Sed iam ne de
qđ de vra erga vos dilcoe
hucusqz credidistis falso
vos credidisse iuematis.
ꝓ vra ut video causa non
saltem eqz ut ꝓ mea ymo
multo amplius laborand
est michi: et hoc nõ qđ mõ vſz
ad hoc solebam ut videli
cet vra vnanimitas for
tius solidet. sed ne peni
tus dissoluat. Quid dica
vobis. Ego certe n vo
bis de vobis aliqđ tale cre
dere possem. quale vos
de me sola suspicoe diui
nastis. De cetero noueit
vra benignitas comitē theo
baldu vras ꝑ huberto lras
iã recepisse. sed n de suo
michi rescripto rndisse qdqz

Quid sup hoc vobis agen-
dū sit ipa vos melius pie-
tas edocebit. si pie hominis
iniuste exulantis miseriā
pensare non negligitis

Ad drogonem monachum.

xxvii (34) Quam nō inmerito tui 47.
iam dudū nō medio-
cri fuerā affectus amore.
iam appet dilectissime drogo
Et qui quidē totū erat pul-
chrū totū erat amabile qd
cernebatis. sed ego nescio
quid aliud de te supra id
qd videbam aut audiebam
ex te excellentiori dignū ve-
neratione presenserā Aliquid
forte celestis sponsi cui nunc
castius castis te amplexibus
impressisti iā tunc vocem
audieras dicentis ad pudi-
cissimā turturē suā aiam
tuam. tota pulchra es ami-
ca mea tota pulchra es
absq3 eo qd intrinsecus latet.
Quid fecisti. Quis hoc
crederet. Homo ac religio-
sus toti ciuitatis personabat
ita ut nichil tibi addi pos-
se putaret ex omnibus bonis
et tu velut ex sclauibus
unus. Monsterium tuum scilicet
deserens. iam attritū xpi
sarcina tollū noue rursū
disciplme obseruantijs sub-
mittere non erubescis.

In te nunc veram fore probam illā
sniam. qua dicitur Cum
consumatus fuerit homo.
tunc incipiet Inditium ergo
tue consumationis est qd nunc
cepisti. et in quo arbitris
te non comprehendisse id compre-
hendas. Nemo quippe perfectus
est. qui perfectior esse nō appe-
tat Et in eo quisq3 perfectiorem
se esse probat. quo ad maiorē
tendit perfectionem Sed ecce ca-
rissime is cuius studia mores
intrauit in orbem terrarum.
arcū suū tetendit et parauit
illū Et quia pulsus de cor-
de tuo intus parte cessit.
foris seuiat quantū poterit
Et ut aptius loquar. nes-
cis quia pharisei scandali-
sati sunt in hoc verbo qd fe-
cisti. Sed memēto non
omni scandalū ingnope-
curandū. iuxta visione
dni dicentis Sinite illos.
ceci sunt duces cecorū Melius
est enim ut scandalū oriatur
quam veritas relinquatur Memē-
to qui natus sunt in rui-
nam et in resurrectionem
multorum. et nō mireris si
tu quoque sis alijs odor vite in
vitam alijs mortis in mor-
te. Si maledictorum minita-
uerint. si anathematū
intorserint spicula. audi
ysaac pro te respondente

Qui maledixerit tibi sit ille
maledictus. et qui benedixerit
tibi benedictionibus repleatur
Deo et tu muro inexpugna
bili constrictus tue circumnimi
tus. dominus tuus inde et dic
Si consistant adversum me
castra. non timebit cor meum
Si exurgat adversum me preli
um. in hoc ego sperabo. Non
enim confunderis. cum sic
loqueris inimicis tuis in porta
Confido autem in domino quod si ad
primos ictus fortiter stete
ris. et nec minis eorum ces
seris nec blandimentis.
cito conteres sathanam sub
pedibus tuis. et tue vide
bunt recti et letabuntur. et
omnis iniquitas oppilabit os suum

Ad hugonem abbatem

48. Karissimo fratri et coab
bati hugoni. frater
bernardus de clara valle
debitum sincerissime dilectionis
affectum. Hubertum istum iniuste
ut aiunt exheredatum cuius nos
pro dei amore apud nostrum comi
tem tam tueri suscepimus. de
vestra confidentes caritate vestro
proximo committimus. per vos ut
fideliter speramus tue principi rec
domino cooperante reconsiliandum
patrie. uxori filiis rebus et
amicis suis restituendum. Hoc
autem satagendo et egenum
de manu peccatoris liberabitis
et oppressoris ipsius nichilominus
saluti consuletis. nobis quoque
vos non mediocriter officio
sum exhibebitis. sed et of
ficium implendo pacificorum
vobis inter filios dei sedem in
excelso collocabitis. De cetero
epistolam illam quam ad me iam oli
scribere dignata est sinceritas vestra.
non me sicut vos audisse au
divi incendio tradidisse sed
penes me adhuc servare
noveritis. Quid enim hoc li
voris immo quid furoris fu
roris fuisset. opus utile
et laudabile ubi nichil nisi
quod sane fidei quod doctrine
saluberrime quod spiritualis edi
ficationis est deprehendi potest
temerario dampnare iudi
cio. Excepto quod inter ami
cos contra veritatem nulla
debet esse meticulosa cum
sit periculosa palpatio. quod
hoc me fateor movit et
movet. quod illam inter nos
iam ante habitam de sacramen
tis collationem in principio
predicti opusculi defendere
et destruere conati estis
In qua utique collatione si vere
summa sine bene meministis.
an sensu congruat eccle
siastico vos videritis. Vestre
autem ingenue humilitatis est
non erubescere corrigi. si quod

aliquid aliter sapuistis

Ad hugonem abbatem.

XXV. (26) Dilectissimo suo et olim 48.
et modo dei gratia sancto ab
bati hugoni: frater bernardus
de clara valle in uerbera
tum sincere dilectionis affectum
Ad litteras vestre dignationis licet
quidem breuiores quam cupie
ram. longiores tamen quam me
ruerim. rescribere largius
et debui et volui: sed festi
nans nuncius non permisit Ne
tamen vacuus omnino recedat:
pro tantis quarum me debi
torem agnosco has tantul
las quas et vix exspectauit
velocissime reddidi Ubi
primum breuiter et veraci
ter insinuo antiquum meum
et dilectorem et dilectum totis
me caritatis visceribus et
suscipere ut catholicum. et
suscipere ut sanctum et amplec
ti ut carissimum Siquidem
de integritate fidei credo
vestre confessioni: fame et
opinioni de sanctitate: de af
fectu quem erga vos me
habere protestatus sum proprie
conscientie Nam quod illius sine
qua mee simplicitati ut michi
videbatur scrupulum moue
bat oblitum vos esse fatemini:
tamen libenter accipio quod
letus Compendiosam puris
sime veritatis assertionem
in litteris vestris nouissimis lego:
ita ut me potius sensus
vestros non intellexisse quam
vos quippiam male sensis
se pene crediderim Deinde
de modestie vestre fraterna
presumptione suadeo contentus
episcopum sanctum et doctum quem quie
te viuere permisistis mortuum
inquietare desinatis: ne
dum non valentem pro se res
pondere reprehenditis:
magis hoc ex caritatis ino
pia quam veritatis fiducia
descendere totum pro eo respon
dentem ecclesiam audiatis. Pro
huberto sicut rogaui vos
iterum rogo: ut verum ei in
poteritis nec consilium desit
nec suffragium

Ad comitem theobaldum.

XXVI. (27) Laudabili principi 49.
theobaldo: bernar
dus eorum qui in clara val
le sunt seruorum dei inutilis
seruus sospitatem et pacem
Quod de nostra infirmitate vos
audiui fuisse sollicitum:
non mediocriter gratum habeo
In hoc quippe dum vestram
erga me agnosco digna
tionem: deum quoque vos diligere
non dubito Quis enim tantil
lum tantus vel nosse dig
naretur: nisi propter deum.
Dum ergo constet quod dili

gnus deum et me propter
ipsum. miror quod ad unam
dei fiducia presumptam peti
tiunculam nec iniustam ut pu
to nec irrationabilem a vo
bis repulsus sum. Si aurum
si argentum vel quodcumque huius
quesissem. si quid dico quesis
sem nam etiam non querens
iam plurima largitatis
vestre beneficia suscepi. hoc autem
unum quod non mei sed dei
causa non tam michi quam vo
bis postulavi quid esset po
tuit quod accipere non merui.
Quid enim. Ergo ne iudi
catis indignum vel michi
ad petendum vel vobis ad
prebendum. ut homini cristiano
quod prohibet apud vos crimine
accusato postquam se purga
vit faciatis iniuriam. Aut
certe si non creditis quod ple
ne se purgaverit quia hoc
in vestra curia non fecit.
eiusdem rursus vos in vestri
presentia recipiatis satisfactionem.
et sic consequatur indulgen
tiam. An ignoratis quis
inminet. Cum accepero tem
pus ego iustitias iudica
bo. An non timetis quod rur
sum scriptum est quia in qua
mensura mensi fueritis re
metietur vobis. An nes
citis quia quam facile vos
hubertum tam facile immo

incomparabiliter facilius deus
theobaldum quoque exheredare
possit. Et quidem in talibus (ablat)
ubi culpa tam aperta atque
inexcusabilis esse videtur
quibus nulla nisi cum iustitie
periculo misericordie occasio
relinquatur. tunc tremens
et dolens in iudice vos
exhibere debetis. magis
videlicet officii compulsus
necessitate. quam vindicandi libi
dine. Ubi autem obiectum
crimen aut minus certum esse
cognoscitur. aut excusandum
esse suscipitur. hoc non solum
non renuere sed et liben
tissime debetis amplecti.
letus nimirum quia salva ius
titia pietas vestra locum inve
nit. Ecce hoc secundo suppli
co vestre excellentie. ut sic
deum vobis vultis mise
ri ita et vos huberto mi
sereamini. sive illa vobis
promissione dominica blandi
ente beati misericordes. quoniam ip
si misericordiam consequentur. seu
vos comminatione terrente
iudicium sine misericordia ei qui
non fecit misericordiam

Ad comitem theobaldum XXVII. (38.)

51\. Pio principi theobal
do. bernardus abbas
de claravalle. salutem et
orationem. Valde timeo.
ne occupatissimis auribus

vris crebris interpellacionibus meis presumptuosissime ingerere molestus fiam Sed quid faciam. Si vos offendere tineo sepius supplicando ad vos. quanto magis deum cui utique maius timoris debeo michi timendum est ne offendam non interpellando pro misero. Alias autem michi indulgeat benignitas vestra. quia non possum non miseri illius misereri pro quo iam enim et aliam vice importunius forsitan precator accessi. huberti videlicet mendici et pauperis. et hoc facti de divite quod infelicius est. Non possum non compati vidue et orphanis. sed viro orbatis prae quod est miserabilius Gratias ago vobis pro gratia quam de hac re in oculis vris invenire merui. et quod ipsius huberti pro se dignanter accepistis veram suscipe defensionem. et quod falsum adversus eum iniustissime repulistis accusatorem Illud autem quod ad consummandum pietatis opus reddendam uxori et liberis eius sua hereditate benignissime disposueratis. satis mirari non possum quid impedierit. ut tam pium verbum vrm nec dum factum consecutum sit Et quidem in aliis principibus si quando verbum levitatis aut etiam falsitatis deprehendimus. non novum nec etiam mirum reputamus At vero apud comitem theobaldum est et non nequaquam omnino patienter audimus. cui ut dicit simpliciter dicere iurare est. et leve mendacium grave periurium reputat Inter cetera quippe virtutum insignia que vram plurimum nobilitant dignitatem. vrm per orbem clarum reddunt et celebre nomen. precipue in vobis laudatur veritatis constantia Quis ergo suo hortatu vel consilio tantum robur firmissimi pectoris vri enervare temptavit. Quis inquam veritatis in vobis tam firmam tam eximiam tam omnibus prinitabile principibus proposituum evellere sua fraude conatus est. Fallaciter non veraciter vos diligit fraudulenter et non fideliter vobis consulit qui tam gloriosam de veritate famam vram obnubilare cupiditate sua contendit. dum verbum quod os vrm locutum est et verbum deo placitum vobis dignum pie iustum et iuste pium evacuare nescio qua malitia nocendo pauperi satagit Obsecro vos per misericordiam

dei ut eãdē consequamini vos
cauere ne supbiat impius
unde incendit paup. et
hoc potius agite qtenus pmis
sionis vr̄e veritas compleat.
quã quidē pmisistis dnō nor
berto deinde etiã nobis pol
licitus estis restiturū vos
humberto hereditatē ei9
et uxori et filijs

Ad eundem.

10. Cum multa in vr̄e er xxviii (39)
ga me dignacōnis
idicia pbeatis. hoc me
maxiē toto vobis affectu
dilcōnis astringit. qz cū sciã
me vram iã p multis au
sū fuisse interpellare digni
tatem. i nullo tn̄ me rpul
sū meminī. Hinc nō inmeri
to suis fidentior. rursus pro
no dubi9, canonicis de latiniacte pra
tor accedo Non quidē de
ipsorū iure nūc prior. iterum
quippe de iusticia vrã et
legalitate cōfidens. ut nc
hosti vrō in vrã curia pla
citanti de suo iure tiendū
eē existimē. Sed hoc ē qd
pro ipis et cū ipis ea quã
possū absens supplicacōe
deposco et qd eis omino 99
nouī esse neccīn. ut videli
cet ad vr̄e serenitatis vol
tū soluto illius clemencioē
atqz pmpciorē indulgen
tis accessū. qtenus vicinni eo

rū religioni debitā discant
exhibere reuerentiã. cū vos
beniuolū eis esse cognouerint
Et si quis forte militū seu
ministrorū vrōrū. res iuste
illorū contingē. aut quietem
quã in deo hr̄e debent
ifestare i aliquo teptauē
rit. p certo sciat se vram
sibi ob hanc rem gram.
grauissime rdditurū ofensā
Item aliud est qd supplex ex
oro Ne ~~forte~~ forte p bar
rū transeunti. occurit michi
mulier satis misereda. Illa
quippe eius i amaritudie
erat. et mea sup suis
doloribus cōmouit visce
ra. satis qz egit suis pri
bus ac lacrimis qtenus p ipa
apud vos intercedē derem
Ipsa est uxor belini illius
hois vri. in quē dudum
iuxta malū qd ipe gesse
rat multa et grauia red
didistis. Facite cū ea miaz.
ut et vos apud deū eã iue
matis Et quia semel cepi.
adhuc loquar cū dnō meo
In manu barrensis ppli
dudū facto duello. q vic
tus fuerat statim ex vrã
iussione oclos amisit. Isu
p quasi parua hec esset ma
la qz victus z oculis orba
tus est. res ei omēs sūe
a ministris vris sicut ipē

conqueritur ablate sint. Iusti
est sicut vobis placet: ut ei
vestra pietate restituatur tantum
ut misera eius vita possit
utcumque sustentari. Sed et
filiis eius morientibus prius
iniquitas non debet imputari,
quominus si qua sunt paterna
hereditent edificia. In fi
ne volumus vos sanctos episcopos
qui pro hiis que ad deum perti
nent in vestra civitate conve
nerunt: omni honore acceptione
dignos. Sed et ipsi legato
qui vos vestramque civitatem
tanti celebratione consilii
voluit honorari: pro omni
quantum in vobis est devo
tus et obediens assistitis
roborare et confirmare
bona que ab eo iussa et insti
tuta sunt curetis. Karissimum que
et venerabilem patrem episcopum I. lin
gonensem: habundan
tiori ut decet honore suscipiatis
piatis. Et de casamento
quod tenetis hominium quod de
betis: reverenter ei et
humiliter offeratis

Ad eundem

xxix (40) Dominus vobis commendamus 51.
in homine isto quem
videtis: paupertatem et re
ligionem: ut si unum in eo
non compatimini. alterum in
eo revereamini: quo nul
latenus ei negare id

possitis propter quod vos cum
tanto labore de longe requi
rere curavit. Itaque et si non
propter ipsum certe propter vos
ei succurrite; quia quantum vos illi
sua paupertas: tantum ymo quam
plus vobis illum nostrum fa
cit sua eque religiositas;
Denique de multis quos iam
eadem de causa ad vos
misimus: nullum fuisse recolimus
limus de quo magis deo
placere sciamus quam si huic
benefeceritis

Ad eundem

xxx (41) Timeo vos gravari in 52.
tam crebris supplicationibus
tionibus nostris: sed in hanc
oportunitatem urget me ca
ritas Christi et amorum nostrorum
tas. Hunc itaque et senem ut
videtis et de domo ut nos
scimus religiosa quem ad
vos misimus non remitti
vacuum supplicamus: et insu
per et vestris litteris ad avunculum
vestrum regem iturum munire
dignemini rogamus. Vellem
omnes servos dei si fieri pos
set vestros fieri debitores;
qui pro mammona iniquitatis
quandoque recipient vos in eter
na tabernacula

Ad henricum senonensium
archiepiscopum

xxxi. Domino venerabili hen
rico senonensium archi

epd : fr bernerdus si quid
pt pcdis oro Placuit pf
tanne vre : novu aliquid
a nobis dictatu requirere
Grauam pondere dignitatis :
sed dignacois munere gra
tulam Et blandit potē
tis fauor : et peticois ter
ret exactio Qui enim nos
sumus ut scribam epis :
Sed rursu qui sum qui nō
obediam epis : Vn dare
inde et negare cōpellor
qd postulor Scribere tante
altitudi supra me est : et
eidē non obedire grt me
est Vtrobiqz piculu : sed
in ea pte maius iminere
videtur si non obediero
Hac itaqz exiens qua im
appet : facio qd iubetis Dat
quippe ausum ipi dignitat
dignanter indulta familia
ritas : et excusat psump
cōem auctoritas impatis
Igitur ex quo regni celoru
claues deo auctore vob tra
ditas suscepistis : ac iuxta
viri fortis illi in leris ma
nu mitte ad fortia cepistis
si qua vos aut egisse que nō
deberetis aut ptulisse que
nolletis audiui : et illa
agente dolui. et cōdolu
im hec patienti Inter
hec aut recordabar illoru
versiculor : qui descendut

mare in nauibus facietes
opacoem in aquis multis
ascendut vsqz ad celos et
descendut vsqz ad abys
sos. aia eoru in malis ta
bescebat. turbati sut et
moti sunt sicut ebrius.
et ois sapiētia eoru deuo
rata est : et ideo nō iudi
cabam ut assolet : mag
quippe ad cōpassioz pvo
cabat huiscemodi cogita
cio Si enim temptacio est
cuiscuqz hominis vita sup
terra : qntis putas picul
patet vita pōtificis. cui
omni nccē est ferre tēpta
cōnes. Si ego latens in
cauerna et quasi sb mo
dio non quidē luces sed
fumigans ventoru tm in
petus nec sic declinare
sufficio qtminus tēptacō
nu varijsqz fatigat im
pulsibus instar vento
agitate arundinis hac il
lacqz circuferor : quid po
situs supra montē. posi
tus sup candelabru. So
lus michi seruandus : sol
tm ipē michi su scandalo
solus tedio. solus oneri
atqz piculo : ita ut ppe gu
le et ventri et oculo scan
dalisati frequenter irasci op
teat Quibus ergo moles
tijs angitur : qbus laces

situr iurijs : cui etiam etsi
ppria cessent nūq̄ tñ de alie
nis desunt foris pugne in
tus timores. Nup autē
nobis a vr̄is ptibus flare
cepit aura fecundior. Ru
moribus siquidē recentio
ribus nūciata sūt de vob̄
solito letiora. et nō incer
ta fama, sed ore veridico
ven̄ lis meldensis epi. Interroga
tus enī de esse vr̄o. vultu
alacri et tamq̄ bñ fidens
vñ interrogabat. puto in
quit hoiem ex hoc iam cō
silijs se subacturū carno
tensis epi. Hoc ab eo rñsū
tum letus arrepi. q̄ certꝰ
sū ꝯsilia viri fidelissima
fore. In nullo poterat no
bis melius cordis vr̄i ppo
situ cōmēdare. in nullo
spem dare certiorē vr̄i psec
tus in dn̄o. Secure n̄ fal
lor. psutis ambobus vr̄is
et vos et vr̄a credetis. Ta
libus intendēdo cōsiliarijs.
bonā vobis seruabitis fa
mā et conscīam. Sic dei sa
cerdotem. sic tante ciuitatis
decet epm. pueilibus nō
agi secularibus ve cōsilijs.
Omnēs iuxta pceptū et ī
nimici diligant. sed ad con
siliū soli eligant qui et
prudētes eē videāt et be
niuoli. Propterea dn̄s ipru
dentis discipuli et fratrum
infidele consiliū refutabat.
rñdens imprudo nō sapis
q̄ dei sunt. et maliuolis
vos ascendite ad diem fes
tum hunc. ego aūt nō as
cendam. Nec istorū mali
cie, nec illius iprudentie
se credendū putauit. Que
rens demq̄ cui credē debe
at dispensanda misteria.
et quasi difficile īueniens
sub ānnracōē interrogat.
Quis putas est fidelis ser
uus et prudens. que con
stituat dn̄s sup familiam
suam. Quobrem et petꝰ
curā oīuū traditurus. prius
eius studuit pbare beni
uolentiā. ter sciscitās an
se diligeret. Probauit et
prudentiā. qñ errantibꝰ
hominibus et putātibꝰ ipm̄
esse quēpiam ex pphis. ille
prudent veritate aduertēs
deū potius pphāū confes
sus est. Tu es inquit cristꝰ
filius dei viui. Ve mō gn̄i
ab impsīoē sua. Vix ī mul
titudine homī vnū reperi
as in vtraq̄ grā ꝯsūmatū.
Haut facile siquidē vl̄ pru
denti beniuolentiā. vel fide
li messe sapiam dephen
das. Sīt nuō aut sūt. q̄o
vtriusq̄ muneris exptes
esse consisteīt. Prudenter

igitur cogitastis: sacerdota
le onus epale opus curā q;
pastoralem digne nō pos
se āministrari sn̄ ɢsilio Hinc
ipā castorū mr̄ consiliorū
mr̄ sapiā de seipā loquēs:
ego ait sapiā habito in cō
silio Sed quali consilio:
Nūquid in qualicūq; ɢsilio:
Et eruditis ait intersum
cogitacōibus Sed et q̄ i̇ſi
da consilia declināda sūt:
p os salomonis taliter mo
net Causam tuā tracta
cū amico tuo. et secretum
tuū ~~alieno~~ (extraneo) ne reueles.
Pulchre q̄ p aliū quēdā
sapientē cū sn̄ consilio nl
agendū consulat: virorū
tn̄ consilij intuēs pauci
tatem ita loquit: Multi
sint tibi amici: vnus tn̄
sit tibi consiliari9 de mil
le Vnus inquit de mille.
Benignā ego non dubi
tauerim vobis esse deita
tem: cui de tanta carita
te inter mortales nō vnū
sed duos ipōs q̄ ydoneos
satis indulsit consiliarios
ꝓuidos beniuolos et ut fa
cile assint cōpulinales:
ut gratis debitores iure
subiectiōis horū acquies
cendo consilijs nec ꝑceps
eritis in sniā. nec vehe
mens in vindicta: non
in corrigendis remissior
non segnior in ꝑcendis: nō
pusillanis in expendendis
nec sup̄flu9 in victu. nec
notabilis in vestitu: nō
citus ad ꝑmittendū nō
ad reddendū tardus nec
dator ꝓdigus Iustorū cō
siliū longe semp faciet a
vobis malū: tpe vetus.
sed cupiditate nouū: sy
moniam scilicet et inuēm
eius auariciā: q̄ est ydo
lorū seruitus Et ut bre
ui omnia sermone ɢclu
dam: si hijs credideritis
in omnibus exemplo apli
honorificabitis ministerium
vrm̄ Ministeriū mēȝ nō
dominū Ipm̄ itaq; honorifi
cabitis. nō vos Nā quiq̄
rit que sua sūt: se cupit
honorari nō ministeriū Ho
norificabitis aūt nō cultu
vestiū: non equorū fastu:
nō amplis edificijs: sed
honestis morib9: studijs
spūalib9: opib9 bonis
Qz multi aliter Cernit
in nōnullis sacdotib9 ves
tiū cultus plim9: virtutū
nullus vel exiguus Quib9
ego si rememorē ī apliūm
nō in veste preciosa: vereor
ne indignet Dū minimū
idigniū ducant in se assup
tā sinam quā plus in vilio

rem sexum et ordine pla
tum fuisse recognouerint
qui vero non eode utunt me
dici ferro secundis regibus
quo et popularibus hoibus
aut capiti fiat iniuria si ip
sis forpicibus capilli excres
centes detondeant quibus
quibus et unguium fuerint
secuta supflua. Attamen
si dedignant pari cu mulie
ribus non quide a me sed
ab aplo feriri sma dedig
nentur et cu ipis eade mol
ui culpa. despici a iam tex
tricu sive pellificu et non
propriis rebus gloriari Hor
reant etia nimiru rubri
catas pelliculas quas gu
las vocant manibus circun
dare sacratis sed sacran
tibus tremenda misteria
Respuant et appone pec
tori qd decentius ornat
gemas sapie Pudeat et
collo circundare qd honesti
us atq suaviu xpi iugo
submitti Non xpi sunt hec
stigmata que isti mirtricu
exemplo circunferat i corpe
suo Muliebria potius
nosciuntur insignia que ubi
q sumptuosius et curiosius
ille sibi preparare consueuert
cogitantes nimiru que sunt
mundi quo placeant viris
Verum tu sacerdos dei al

tissimi cui ex hijs placere
gestis Mundo an deo Si
mundo quare sacerdos Si
deo cur qualis populus talis
et sacerdos Nam si place
re vis mundo quid tibi
prodest sacerdociu Nec eni
potes duobus dnis seruire
Qui aut vult amicus ee hu
mundi inimicus dei constituit
Et pha Deus inquit dissi
pauit ossa eoru qui hoibus
placent confusi sunt qm
deus spreuit eos Et aplus
ait Si hominibus placere
cristi seruus no esse Voles
itaq hominibus placere deo
non places Si deo no pla
ces no placas Cur ergo
dixi sacerdos Si vero qd
addidi placere intendis no
mundo sed deo cur qualis
pplus talis et sacerdos Eni
uero si sacerdos pastor e
et pplus ouis dignu est ut
i nullo appeat pastor oui
bus dissimilis Si instar mei
q ouis sum pastor meus cur
uus graditur vultu geres
deorsum et terram sp respici
ens et soli ventri mente
ieiunus pabula conquirens
i quo discernimur Ve si
venerit lupus et non erit
qui preuideat qui occurrat
qui eripiat Decet ne pas
tore more pecoru sensibus

incubare corporeis. herere in
infimis. inhiare terrenis?
et non potius erectum stare
ut hominem celum mente suspi
cere que sursum sunt quere
re et sapere non que super
terram. Ceterum mihi indig
natur si vel nutum facere au
deam? iubet quoque manum ori
supponere; dicens me mo
nachum qui non habeo iudi
care de episcopis. Utinam
et oculos michi claudas;
ut nec cernere possem que
contradicere prohibes. Mag
na vero presumptio si ovis cum
sim in impar ipsum pastorem
meum lupas sevissimas vani
tatem et curiositatem irrue
re cernens infremuero: quod
ad meum forte balatum cru
entis bestiis a quorum omnium
ratur et succurrat perituro
Quid facient de me qui ovi
cula sum quod et in ipsum pas
torem tanta feritate insili
unt. Et quidem si non volt
al' balare ut pro se clamem? numquid
vel pro me clamare lice
bit. Sed et si ego sileo ne
ponere videar in celum os
meum: clamatur tamen in ecclesia
non in veste preciosa. Clama
tur aut specialiter ad feias
ut erubescat in se reprehen
di episcopus quod in fragiliori
sexu audierit reprehendi.

An forte nulla timet con
fusio? si solus ego submu
sitare desiero. Numquid et
si ego non loquar? sua cuique
non loquitur conscientia.
Quid si alius audatior me
non quidem de apostolo ut ego
non de ewangelio non de
propheta non denique quippiam
ecclesiasticum sed et illud tamen
gentilium ingerat? dicite gentilium
pontifices in freno quid
facit aurum. Vel tolerabi
lius cernitur in luto quam in fre
no. Hoc me etiam tacente.
et si non curia regum tamen
penuria pauperum clamat.
Sileat licet fama: sed non
fames. Fama quidem silet.
quia non potest mundus odisse
vos. Nam quomodo mundus ar
guet peccatum? a quo lauda
tur potius peccator in desi
deriis anime sue et iniquus
benedicitur. Clamant vo.
nudi? clamant famelici:
conqueruntur et dicunt Dicite
pontifices: in freno quid
facit aurum. Numquid aurum
a freno repellit frigus
sive esuriem. Nobis fa
me et frigore miserabi
liter laborantibus? quid
conferunt tot mutatoria
vel extensa in perticis vel
plicata in manticis. Nostrum
est quod effunditis. nobis

crudeliter subtrahit quod inaniter expenditis. Et nos enim dei plasmatio sumus, et nos sanguine Christi redempti: nos ergo fratres vestri. Videte ergo quale sit de fraterna portione pascere oculos vestros. Vita nostra vobis cedit in superfluas copias: nostris necessitatibus subtrahitur quidquid accedit vestris vanitatibus. Duo denique mala prodeunt de una radice cupiditatis: dum et vos vanitando peritis, et nos spoliando perimitis. Iumenta gradiuntur onusta gemmis, et ipsa non curatis crura nuda caligulis. Anuli cathenule tintinnabula et clavate quedam corrigie multaque alia tam speciosa coloribus quam ponderibus preciosa mulorum pendent cervicibus. Fratrum autem lateribus nec semicinctia miserantes apponitis. Huc succedit quod hec omnia nec negociationis studio nec proprio manuum exercicio vobis elaborastis, sed nec iure hereditario possidetis: nisi forte et vos in corde vestro dixeritis: Hereditate possideamus sanctuarium dei. Et hec pauperes modo quidem coram deo

cum corda loquuntur. Nec eis apte audent accusari adversum vos: quibus interim pro sua vita necesse habent potius supplicare. Ceterum in futuro stabunt in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt: stante quippe pro eis patre orphanorum et iudice viduarum. Ipsius enim domini vox erit: Quamdiu non fecistis uni ex hiis minimis meis: nec mihi fecistis. Vos autem reverendissime pater: vos inquam absit ut in talibus honorificandum putetis ministerium vestrum. Vident quidem honorifica: sed oculo qui videt in facie, non qui videt in abscondito. Nam que vident in abscondito nullis apparent coloribus fucata: spectabilia sunt tamen; nullis condita saporibus: predulcia tamen: nullis elevata culminibus excelsa tamen. Castitas caritas humilitas nullius quidem coloris sunt, sed non nullius decoris, nec mediocris decoris qui divinos quoque delectare posset aspectus. Quid castitate decorius? que mundum de immundo conceptum semine, de hoste domesticum, angelum denique de homine facit. Diffe

runt quidē inter se homo
pudicus et angelus: sed
felicitate nō virtute. Sed
et si illius castitas felicior:
huius tn̄ fortior eē cognos
citur. Sola est castitas q̄
in hoc mortalitatis loco
et tpe. statū quendā inmor
talitatis et glorie repre
sentat. Sola int' nuptiarū
solēpnia honorē btē illius
vendicat regionis. i qua
neqȝ soliū nubet neqȝ nu
bent. pbens q̄ dāmō
tūis celestis iam illius cō
uersacōis experientiam
Vas iterim fragile qd̄
portamus in quo et crebro
pielitamr̄. tenet castitas
ut monet apls i sancti
ficacōem et instar odo
riferi balsami quo con
dita cadauera icorrup
ta seruant: sensus ipā
et actus cōtinet 7 cōstrī
git ne dissoluant i ocijs:
ne corrūpant i deside
rijs: ne carnis voluptati
bus cōputrescāt: quēad
modū legitur de qbus
dam quia cōputruerūt
iumenta in stercore suo
Hoc itaqȝ tante pulchri
tudis ornamentū digne
diximus sacerdotū hono
rare. qd̄ dilectū deo et
hominibus faciat sacdotē:

rius quippe medulla non
carnis successiōe sed in
spūali bndcōe sit: reddat
qȝ silem in gloria scōrū
in hac licet adhuc regio
ne dissilitudis cōstitutū
Verū q̄ntalibet venusta
te siu castitas eminere
appeat: sñ caritate tn̄
nec pcium habet nec
meritū. Nec mirū; Nō
enī bonū absqȝ illa sus
cipitur. Fides. Sed
nec si montes trāsferat
Sciencia. Sed nec illa
q̄ lingua q̄dem loquit
angelorū. Martiriū.
Nec si tradidero iquit
corpus meū ut ardeā
Nec absqȝ illa qdlibet
bonū suscipit: nec cū
illa q̄libet exiguū res
puitur. Castitas sñ ca
ritate lāpas sine oleo
Subtrahe oleū: lāpas
non lucet. Tolle carita
tem castitas nō placet
Sed o q̄m pulchra est ut
sapiens clamat casta
gnāro cū caritate: cū
illa caritate quā descri
bit aplus de corde puro
et consciā bona et fide
non ficta. Porro pu
ritas cordis i duobus cō
sistit: in q̄renda glā
dei et utilitate proximi:

ut in omnibus videlicet acti
bus suis vel dictis nichil
suu querat epus. sed tm aut
dei honore aut salute pxi
moru aut utruqz. Hoc ei
agens implebit no solu
pontificis officiu sed et
ethimologia nomis pon
tem utiqz seipm faciens
inter deu et proximu.
Ptingit pons iste usqz ad
deum ea fiducia qua no
suam sed illius glam querit.
ptingit usqz ad proximu
ea pietate qua et ipi non
sibi prodesse desiderat. Of
fert deo bonus media
tor preces et vota pplorum.
reportans illis a do bn
dictoem et gram. Suppli
cat maiestati pro exces
sibus malignantiu. vindi
cat in peccis iniuria dei.
Ingratis improbat bnfi
cia pietatis. contempnenti
bus potentie severitate
insinuat. utrisqz tn nichi
lomin9 placare studet i
dignantis furore. nunc
quide homi obtedens
infirmitate. nunc divine
magnitudine pietatis.
Demiqz sive excedat deo
sive sobrius sit nobis.
aut deu sp quitu in ipso
est placare gestit aut ps
tare nobis. non qd sibi

omino utile est querens sz qd
multis. Fidelis pontifex.
qui bona qlibet p manus
suas transeuntia sive divi
na bnficia ad hoies sive
homi vota ad deu colum
bino intuens oculo nichil
sibi retinet ex omnibus.
nec ipli requirit datu sed
lucru nec dei gram usur
pat sibi. Acceptu talen
tum non ligat in sudario.
sed ptitur nummulariis a
quibus usuras accipiat
no sibi sed dno. Non habz
fovea ut vulpes. no tm
volucres nidu. no locu
los quo iudas. no dem
qz sicut nec maria locu i
diversorio. sed imitat pfec
illu qui non habebat
ubi reclinaret caput. Fr
spiritualiu tm vas ptu
quiqz procul dubio futuru
vas in honore et non in
contumelia. Demiqz pdit
aiam sua in hoc mudo. ut
in vita etna custodiat ea.
Hoc tuto puritatis ostme
bono gloriari no pt vera
citer. nisi exteriores glorio
las pfecte respuerit. Is
tm puritatis gla intiori
non fraudat. q dicere pt
cu dno. Si ego glam mea
quero. gloria mea nichil e.
Et cum aplo. Michi vive

Nec ei pure valet dici l' pfi querere lucra
qui ppria no contempserit

cristus est : et mori lucrum
Et cum propheta Obliuioni da
tus sum tamquam mortuus a
corde idest a propria volunta
te Bona obliuio si te ip
sum nescias ut proximo proficias
Bonum autem mortuus a corde
qui dicit Viuo autem iam non
ego Sed si mortuus a se non
tamen a xpo Sequitur enim Viuit
vero in me cristus Mortem
hanc que fit a corde infert
caritas de qua loquitur
sponsa in canticis Vulnera
ta caritate ego sum Fortis
quippe est ut mors caritas
et mortem in nobis non
vitium occidit Vnde et audac
ter minatur O mors ero
mors tua Perimit extinguit
quod anime vitium expulerat ac
animamque restituit in morte hic
Verum si preualet morti ca
ritas ita ut illam in congres
su perimere possit cur dicitur
fortis ut mors et non potius
morte fortior An quia et
ipsa est mors et seipsa forti
or esse non potest Bona mors
non vite sed mortis bona
mors et nequaquam abhorren
da que vitium et si adimit non
perimit Adimit sed ad
tempus restituendam in tempore
duraturam sine tempore Denique
mortui estis inquit et vita
vestra abscondita est cum xpo

in deo Cum autem xpus apparu
erit vita vestra tunc et vos
apparebitis cum ipso in gloria
Libenter igitur ad tempus
carebo ut eternum possidē
am Et ista sufficiat pro eo
quod scriptum est caritas de
corde puro ¶ Sane in
tantum obliuione sui nature
est cor bonum conscientiam esse sibi
quo se in lucra securius fo
ris extendat cum securam
in se reliquerit conscientiam
Quid enim prodest homini si
si mundum vniuersum lucretur
anime autem sue detrimentum
patiatur Sed ordinis
exigit ratio ut qui ad men
suram sui iubet proximum
diligere prius seipsum
diligere norit Itaque duo
sunt precipue que bona reddunt
conscientiam penitere de
malis et abstinere a ma
lis hoc est ut verbis lo
quar beati gregorii et com
missa flere et flenda non
committere Horum neutrum so
lum sufficit Nam si primum
absque secundo sufficeret frustra
dauid hortaretur dicens
Declina a malo et fac
bonum Et ysayas Quiesci
te agere peruerse Et dominus
ipse ad caym Peccasti quiesce
Rursum si secundum per
se post primum bona faceret

& securitatem conscientie

restruurare consciam : sine
causa clamat penitens in
ps. Beati quorum remisse sunt
Et illud. Vide humilitate
mea et laborem meum : et di
mitte universa delicta mea
Et in oroe dnica Et dimit
te nobis debita nra sicut
et nos dimittimus debito
ribus nris Utriusque virtu
tis bn conscius animus : se
cure iam seipm deserat
et quodammodo pdat : ut alios
lucrifaciat Cum infirmatibus
infirmetur : uratur cum scan
dalisatis : fiat etiam si opor
tuerit iudeis iudeus : nichil
quod formidet cum tali consciam
exo ihenne et ~~ezechie~~ ezechi
elis in egiptum vel in calde
am cum transgressoribus capti
uitati : sed et cum scto iob fr
fieri draconum et socius stru
tionum : cum moyse quod grauius
est deleri de libro di :
et cum paulo anathema
esse a cristo pro fratribus non
timeat cum huiusmodi consciam
Ipam denique intrare gehe
nam si necesse est : securus me
dias penetrans flammas
leta decantet consciam Et si
ambulauero in medio um
bre mortis non timebo ma
la quoniam tu mecum es Compa
remus si placet thesau
ros regum et fastigia regni

norum cum huiusmodi fiducia
Nonne cuncta horum felicitas
pre tanti boni diuitiis mi
seria reputabit : Et hanc
fiduciam operatur caritas de
corde puro et consciam bo
na. ¶ Iam vero restat
de fide non ficta : et item
quod ex alio loco venit in men
tem. fides sine operibus mortua
est Duo ista mittunt nos
ad quandam fidei trifariam
diuisionem : ut dicitur fides
mortua, ficta, probata Et
mortuam quidem diffinit apls
eam esse que sine operibus est
id est que non operatur ex dilecti
quasi non habens animam ipam
scilicet dilectionem qua vege
tetur et moueatur ad opera
Fictam autem ego arbitror illam
vocari fidem : que suscepta
quidem ex caritate vitam mo
ueri inchoat ad bene operan
dum : sed non perseuerans de
ficit et moritur tamquam una
abortiua. Eo utique sensu
fictam huiusmodi dixerim no
minatam quo vasa figuli
appellamus fictilia : non
quasi utilia non sint que diu
durant : sed quia fragilia
sunt : diu minime durant De
hac fidei fictione puto illos
notari in ewangelio : qui ad
tempus credunt et in tpe
temptacionis recedunt Inter

rogo eos qui dicunt caritatē
a quo semel accipitur neq̄q̄
ultra recedē. Ait veritas
de quibusdā. Et hii radices
non habent quia ad temp9
credūt et in temptacōis tpe
recedūt. Unde et quo rece
dūt. Utiq3 a fide ad īfideli
tatem. Item quō poterant ne
in illa fide saluari. an non
poterant. Si nō poterant.
q̄ iniuria saluatori q̄ ve tep
tatori leticia. qp hinc rece
dit ubi salus non sit. Siq̄
dem nec saluator zelatur
nisi salutē. nec malignus
īuidet nisi saluti. Si autem
poterant. quō aut sīn cari
tate sunt q̄ diu in illa fide
sunt cū sine caritate salus
eē nō possit. aut deserētes
non etiam deserūt caritatē
cū caritas et infidelitas sil'
esse non pnt. Recedūt er
go quidā a fide quia veri
tas asserit. consequēter et a
salute quia saluator redar
guit. inde nos colligim9 q̄
et a caritate sīn qua salus eē
nō potuit. Et hii sequit radi
ces non habent. Non negat
eos habere bonū, sed ī bo
no potius radicatos nō esse
causatur. Demq3 sequit et
ait. Ad tempus credūt. Nā
ad tempus credūt bonū ē.
sed utināā duraturū. Non

enī qui cepit. sed qui pseuerā
uerit usq3 ī finē hic saluus
erit. Non autē durat. qui ī
temptacōis tpe recedunt.
Utinā si interim rapti fue
rint anq̄ malicia muta
ret cor eorū. nūc vero de
lactantibus et pregnanti
bus in hiis diebus tene
ros utiq3 fetus gestantib9
et de vita recenti facile
in piculis exturbandos
Tales sunt aīē pua adhuc
et teneram adhuc habē
tes caritatē. et ob hoc ea
rum fidem sed fictā necē
est in temptacōē defice.
Vasa figuli ait pbat for
nax. et iustos homines
temptacio illos videlicet
qui ex fide viuūt. Iustus
nempe ex fide viuit. sed
ex fide q̄ viuat. Neq3 enī
q̄ mortua est. vitā dare
possit. Demonū fides nō
adducit in examinacōē. va
cua quippe caritate mor
tua est. Credūt quidē et
contremiscūt. sed timor
non est in caritate. Pro in
de in labore hominū non
sūt et cū hominibus non
flagellabūt. qp extincte
fidei nulla iam debeat
pbacio sed repbacio. So
lam utiq3 iustorū fidem vi
uorū viuam fornax temp

tacionū suscipit examinanda
Sed nō omī iusticia manet
in sclm̄ seculi: qui sunt q
ad tempus credūt et in
tpe temptacois recedunt
Qualis sit cuiusq3 fides:
temptacio pbat Si cui9
deficit aut cū caritate nō
pseuerat: ficta esse dmons
tratur Si cui9 pbata ꝛ pfca
censetur liquet ex hijs sa
tis ut arbitror: non oēs
qui habuerint caritatē
hrē et pseuerantiā in cari
tate Alioquin frustra co
monet discipulos dn̄s ma
nete inquiens i dilcōne
mea Aut eī si necdū di
ligebant nec debuerat
dicē manete sed estote i
dilcōne mea: aut si iam
diligebant necē non erat
moneri de pseuerantia
qua scdm̄ istos priuari nō
poterant Curet igit' ser
uus bonus et fidelis fi
de seruare nō fictā cari
tatem de corde puro et
consciā bona: pluris esti
mans aīe vitam q̄ cor
pis: minus horres mor
tem carnis q̄ fidei

Iam de tribus que sup9
ꝯposuim9 ptractatis: so
la nisi fallor tractanda
restat humilitas Hec dua
bus pmissis virtutibus
in tantū est necia: ut abs
q3 illa ille nec esse vtutes
videant' Nempe ut cari
tas seu castitas detur hu
militas meretur; qm̄ humili
bus deus dat grām Ser
uat acceptas: qm̄ non re
quiescat sp̄us nisi sup q̄
tum et humilem Seruatas
ꝯsumat: nam virtus in
infirmitate hoc est i humilita
te pficit' Immo oīs grē
oīs q3 meritū ~~pf~~ pmi debel
lat supbiam: tn̄ a se q̄ a
ceteris virtutibus supba
illius ꝓpulsat tyrandem
Siquide cū alijs quibusq3
bonis virtutū suaꝝ magis
cipe soleat incrementū
supbia: sola hec omī pro
pugnaclm̄ quodā turris q3
vtutū eius fortiter resis
tit malicie obuiat psup
coī Sola demq3 est de qua
omī plena vtutū maria
sibi gloriādū putauit Au
diens quippe ab angelo
Aue gracia plena: quasi
solam ex ipā plenitudīe
agnosceret in se humilitatē
solam reprehēdisse ac respō
disse meoratur grām: res
pexit inquiens dn̄s hu
militatem ancille sue Quid
demq3 auctor et dator vir
tutū cristus in quo omēs
thesauri sapiētie et scien

tie sunt absconditi / in quo
omnis plenitudo diuinita
tis habitat corporaliter.
Nonne tamen et ipse dominus de humi
litate tamquam summa sue doc
trine suarumque virtutum gloria
tus est. Discite ait a me
non quod sobrius aut castus
aut prudens vel aliquid huius
modi, sed quia mitis sum
et humilis corde. A me igitur
discite. Non ad doctrinam
patriarcharum non ad prophetarum
libros ego vos mitto: sed
me vobis exemplum me for
mam humilitatis exhibeo. In
uiderunt michi altitudinem
quam habeo apud patrem
angelus et feminam ille po
tentie / ista scientiam. Vos autem
emulamini carismata melio
ra: discentes a me quia mitis
sum et humilis corde. ¶ Co
modum reor aliquid indaga
re de superbia: quatenus expo
sito contrario sibi vicio / vir
tutis decor manifestior ap
pareat. Superbia est appetitus
proprie excellentie. Hec in duas
species diuiditur: in ceca et
vana superbiam. Que qui
dem et aliis nominibus possunt
appellari contumacia et
vanitas: quarum prior scientie
posterior voluntatis est vi
tium. Nam ex illa ~~contumacia~~ ra
tionis fallitur oculus /

et ex ista voluntatis appe
titus male afficitur: quod me
lius ex singularum diffinitioni
bus demonstrabimus. Ceca
superbia seu contumacia: vi
tium est quo se existimans ali
quid vel esse bonum quod non est
vel a se esse quod est in se non
in domino gloriatur. Vana super
bia seu vanitas, est vicium
quo quis tam de eo quod est
quam de eo quod non est suis magis
quam dei laudibus delectatur.
Hiis itaque premissis: apteinus
iam contraria humilitati.
singula singulis opponen
tes. ¶ Humilitas est contemptus
proprie excellentie. Contemp
tus opponitur appetitui.
Duabus quoque superbie speciebus:
due michilominus humilitatis
opponuntur. Contra cecam ut
quis nouerit de se sentire
humiliter: contra vanam nec
consentire aliter sentientibus.
Nempe qui de seipso sentire
humiliter nouit / in neutro
ipsius de se iudicium falli potest
videlicet ut aut magis
putet se esse quam sit aut a
se esse quod sit. Et ideo pati
enter carens quod sibi nouit
deesse: humiliter de eo quod
certus est adesse non in se
sed in domino gloriatur. Por
ro aduersus hoc ut de se
altius aliquid sentiat:

Quid sit humilitas nota

solet. ne insolescat verus
humilis sibi iugi meditacōe
revoluere Non alta sapi
entes: sed humilib9 consen
tientes Et illud Non ābu
laui in magnis. neqȝ ī mi
rabilibus sup me Et illud
Qui putat se aliquid esse
cum nichil sit: ipē se sedu
cit Contra hoc aut ut a
se sentiat esse qd̄ se sentit
esse: sollicite seipm̄ intro
gat Quid habes qd̄ non
accepisti. Si aut accepis
ti? quid gloriaris q̄si non
acceperis. Item qui huā
nas laudes consueuit p
fecte cōtempnere! cum se
laudari pcipit de eo qd̄ in
se nouit nō esse: nullate9
acquiescens sibi illud cō
memorat Qui te btificat:
in errorē te mittut Sed
et illius nichilominus ver
siculi recordatur Verūp
tamen vani filij hoim̄ !
mendaces filij hoim̄ in
stateris: ut decipiant ipi
de vanitate ī ipm̄ Proin
de studet sollicite imita
ri aplm̄: ita de se loqtem
Pro aute: ne quis me ex
timet sup id qd̄ videt in
me aut audit aliquid ex
me ¶ Cum vero laudari
se cōpit de bono forte qd̄
se habere cognoscat ! michi

lomin9 q̄stū in se ē studo ve
ritatis curet a se incultū
fauoris repellē dans deo
glam̄ et dicens Grā dei
sum id qd̄ sum Et ꝓpulsās
a se omnē suspicōez ait
dnō Non nobis dnē nō
nobis: sed noī tuo da glo
riam Metuit nimiṝ si ali
ter egerit: ne forte audi
at ab ipō Recepisti mer
cedem tuā Et iterū Glo
riam q̄ ab inicē est q̄ritis:
et glam̄ q̄ a solo deo est
non q̄ritis Refugiens er
go de hoc ad consiliū apli
pbat ipē opus suū et sic
glam̄ habet ī semetipō et
non in altero ! fidelis
sui met custos qui oleum
sibi fauoris sine fraude
reseruet: ne in aduētu
sponsi lampas conscīe
vana extinguat Nō in
altero inq̄ Non enī tu
tum arbitrat labijs hoī
um cōmittē gloriā suā:
arche vtiqȝ sine claue et
sine sera ! nulliqȝ oīno
clause nocere volenti Nō
tutū plane sed stultū.
vbi thesaurū tuū recon
dere vbi non valeas re
sumē cū volueris Si po
nis in os meū iam nō
in tua sed ī mea ptāte
est: cum vtiqȝ pro meo

libitu vel laudare possu
vel derogare tibi Sanu
vas et inconcussu consciã
et secretis seruandis ydone
um! nullis patens insidiis!
nulli violentie cedens! nul
li quippe oculo vel manu
accessibilis; excepto duntax
at spiritu qui scrutatur etiã
alta dei Quidquid in ea re
posuero: securus sum quia
non perdam Seruat viuo:
restituet defuncto Nam
quocumque vado ego ipsa it
mecu; secum feres depo
situ qd seruand accepat
Adest viuo. mortuũ sequitur
vbique vel gloria vel cofu
sio inseparabilis pro quali
tate depositi Bti qui i ve
ritate dice' pnt Gloria
nrã hec est: testimoniu cõ
scientie nre Non pt dice'
nisi humilis: qui nesc' vol
gare prouerbiũ et oculos
campi metue' et siluaru
aures soleat sp hre susp
pectas Btus nempe ho
mo: qui sp est pauidus
Non pt dice' arrogans et
psumptor: qui seipm ipu
denter ostentas, passim
et vbique tamq p campu
incedens totus fertur in
glam Gloriatur etiã cu
malefecerit: et exultat i
rebus pessimis Estimat

se non videri, dum plures
habeat ymitatores q re
phensores certus dũ, certo
Sed habet hic campus
oculos scõrum, procul dubio
angelorũ: quos sp offen
de' solet indisciplinata con
uersacio Non dicet ypo
crita glã mea testimoniu
conscientie mee; qr si iudi
cantiu scdm faciem, vbo
vultu habitu ve simulatorio
illudat opiõm! sed non
eius qui scrutatur corda
et renes fallit vel euadit
iudiciu: siquide' deus nõ
irridetur Timeat ergo
et iste nemoris aures Lin
gua licet manuque cessan
tibus: auri tn vbique pri
ti de quacumque silua latebro
se duplicitatis et spino
se calliditatis tacentis et
quiescentis loquitur cor.
cogitacio cõsitetur Prauu
e cor hominis et inscruta
bile! ita ut nemo sciat q
sunt hominis nisi sps hois
qui in eo est: sed nec ipe
plane; Nam cu apls dice
ret michi pro minimo est
ut a vobis iudicer aut ab
humano die adiecit Sed nec
ego meipm iudico Quare!
Qm nõ possu aut ratam
vel ipe de me pferre sniam
Certe eni nichil m' consci9

sum. non tn̄ in hoc iustifi
catus sum. Non ex toto cre
do me vel ipsi conscīe mee.
quippe cum nec ipsa queat
me comphendē totū. nec
pt iudicare de toto qui to
tū non videt. Qui autē
iudicat me, dn̄s est. Dn̄s
inquit. cui⁹ vtiqȝ sciām
non effugit et sciām nō
subterfugit etiam qđ ipsi
am latet consciām. Audit
deus in corde cogitantis.
qđ non audit vel ipē qui
cogitat. Aderat auris pro
phete absentis. ou furti
ue poscentis pecuniā. Et
ego qn̄tulibet in occulto se
dē cogitans aut pximū
nequiter aut turpiter me
ipm̄ non verear aurem
nusqȝ absentem. Treme
da prorsus auris et verē
da. cui non cessat quies
non tacet silentiū. Deni
qȝ ait. Auferte malū co
gitacōnū vrarum ab ocu
lis meis. An et irā deus
non solū audit sed et vi
det archana. Quales
oculi. qui contemplat̄
cogitacōes. Non sunt co
lorate ut videant̄. sicut
nec sonant qui audiātur.
Solent sentiri a cogitan
te. non audiri ab auscul
tante. non a cōtemplāte
videri. Merito tn̄ dn̄s scit co
gitacōes homīn. qm̄ vane s̄t.
Cur enī nesciret eas. quas
et audit et videt. His
pcipue duobus sensibus
scilicet visu et auditu. ne
mo fidem putet esse negan
dam. Hoc nos scire cōstan
ter astruim⁹. qđ vidimus
et audiui⁹. Merito itaqȝ
non erat opus dn̄o ihū.
ut quis testimōniū phibēt
de homine. Ipse nimirū scie
bat quid esset in homine.
Quid cogitatis aut mala
in cordibus vris. Videe
bat non sermonibus. sȝ
cogitacōibus. Audiebat
non loqntes. videbat nō
appntes. Contremisco to
tus tuam ciā dn̄e ihesu
qn̄tulo possū intuitu cōsi
derans maiestatē. pser
tim cum recordor qn̄tis
ipius aliqn̄ cōtemptor ex
titerim. Sed nūc tn̄ iam
a facie maiestatis fugi ad
genua pietatis. quid am
plius faciō. Vereor ne
qui aliqn̄ contrius extiti
maiestati. et nūc igrat⁹
inueniar pietati. Quid enī
si cessant manus. et nō
cessat pectus. Quid si
os iam silet. et necdum
cor quiescit. Si singuli
illiciti motus aīe mee sūt

singula quedam in te deus me
us conuicia? ut puta iracun
die motus in mansuetudi
nem. iudicie in caritate. in
frugalitatem luxurie tur
pitudinis in castitate imun
dicie filiam. que de scenoso lacu
prurientis pectoris mei
etiam nunc incessanter ebul
liunt inundantes et ipm
gentes in serenitate pre
fulgentis vultus tui? quod
magnum fecit solos cohibe
re actus. actus corrige.
Si has atque huiusmodi quas
foris licet vacans intus
actitare non cesso. Si iniqui
tates obseruaueris domine?
domine quis sustinebit. An
forte iam non ago illa sed
patior. Si patior. agun
tur quidem in me. sed a me
non aguntur si non con
sentio. Hanc si mei non fue
rint dominati tunc immacu
latus ero. et immaculatus
coram eo non solum si caue
ro sed et si obseruauero
me ab iniquitate mea.
Mea dixerim non quia fa
cio. sed quia sustineo. Cor
pus gesto mortis carneque
peccati. sufficit interim mi
si non regnet peccatum in
meo mortali corpore? si cor
pus enim non reputatur
nec ~~tm~~ quod habitat in eo
peccatum si tamen non condelector.
si tamen non exhibeo membra
mea arma iniquitati. Pro
hac orabit ad te omnis sancti
tos quius sanctus in tempore
optuno. supplex inimicum
quod malum sentiat? et nichi
lominus sanctus dum non consen
tiat. Supplex pro periculo.
sanctus pro virtute. Sanctus
plane atque beatus. qui con
delectatus legi dei secundum inte
riorem hominem de malo
quod iam inesse corpori sentit
ut insi pariter cum corpore
carere non possit? merito
sese consolatur et ait. Iam
non ego operor illud. sed
quod habitat in me peccatum
Veruptamen delicta quis
intelligit. Nam si pos
sem dicere cum paulo quod
quidem longe est a me.
Nichil michi conscius sum.
non tamen in hoc iustifi
catum esse oportet me gloriari
Non enim qui seipsum com
mendat ille probatus est.
sed quem deus commendat
Si applauserit michi ius
ticiam humanus dies? pro
minimo habeo. quia ille lu
cet tamen in facie. Homo vi
det in facie. deus autem intue
tur cor. Propter hoc ihero
nimus non satis popularibus
sermonibus velud quibusdam hu

in diei radijs mouebat:
sed fidenter loqbatur deo
Diem hominis nō concupiui:
tu scis Si meus michi ar-
riserit dies: neqȝ me ipm
iquit iudico: qr nec ipse
me satis intelligo Solus
merito constitutus est iu-
dex viuorum et mortuorum:
qui finxit singillatim cor-
da eorum: et intelligit
omnia opa eorum Solum
attendo iudicē qui et solū
iustificatorem agnosco
Pater dedit ei iudicium
facere: quia filius hois
est Non usurpabo michi
vel sup me seruus filij
ptātem: nec me annume-
ro illis de quibus conqri
solet Tulerunt a me hoies
iudicium Pater non iudi-
cat quemqȝ sed omne iudici-
um dedit filio: et ego
modo psumā qd nec ipse
sibi pater assumit. Ve-
lim nolim ipē me astare
necē est ipsi horum que ges-
si in corpe reddē rationē:
cui nec verbum ptervolat
nec subterfugit cogitatio
Sub tam equo libratore
meritorum sub tā immose
aretorum inspectore: quis
gloriabitur castum se
habere cor. Sola psumptio
q non solet gloriari non

nouit psumē: cōtendere
non consueuit: graciam
inuentura est in oculis pi-
etatis humilitas Deus na-
qȝ supbis resistit: humi-
libus autē dat gratiam Nō
cōtendit iudicio nec ptēn-
dit iusticiā qui verē humilis
est: sed dicet non intres
i iudicium cum seruo tuo
dnē Recusat iudicium et
postulat miam: facilius
sibi veniā impetrarē pos-
se qm iusticiam vendicare
confidens Nouit naturā
diuinā naturaliter piā:
q miam nequaqm humilita-
tem abhorreat Nō des-
picit illa maiestas cor
contritum in modo gratie. sed
humiliatum: q corpus humi-
litatis sumē ex eo nō est
dedignata Nescio quo
pacto familiarius sp
humilitati appropinqre solet
diuinitas Deinde se il-
la induit: hominibus ut
appareat: scilicet formā ha-
bituqȝ gestuum humilē:
ipius nobis comendans
virtutis excellentiā:
quam specialiter sibi volue-
rit honorare pnitia Vo-
bis autem dilectissime
vobis precipue tanto ma-
gis hanc arbitror esse ne-
cessariā: quanto maior nos

citur materia suppete su
pbiendi Genus etus sua
cathedra et qd maius e
primatus progatiua cui
non essent insolentie fo
mes elacois occasio
Quamq possint ee et hui
litatis Meditantib qui
dem honores blandiu
tur sed onera pensanti
bus tedio sunt atq for
midini Non aut oes ca
piut hoc verbu Multi
eni non tanta fiducia et
alacritate currerent ad
honores si esse sentiret
et onera Grauati psro
metuerent nec cum tan
to labore et piculo qrui
libet affectarent infulas
dignitatu Nunc vero qz
sola attendit gloria et
non pena puru ee cle
ricu erubescitur in ecclia
seq viles estimat et in
glorios qui quorumq emi
nentiori loco no fuerint
sublimati Scolares pue
ri et ipubes adolescentuli
sub sanguis dignitate
promouent ad ecclesias
ticas dignitates et de sub
ferula trsferut ad prima
pandu pbris lectores
iterim qp virgas euaserit
qp qp meruerint principa
tu nec tam illis blandi

adeptu qp adempt u ma
gisteriu Et hoc quide in
inicio Processu vero tpis
paulatim insolescetes doc
ti sunt in breui vendicare
altaria subditoru mar
subia vaciuare ingris in
imicu in hac disciplia vte
tes ydoneis ambicone et
auaricia Veru qtumuis
industria tua tibi lucra
conquire cautus videaris
qtumlibet vigilantia rem
possis seruare tua qto
cumq studio regu tibi ac prin
cipum gram captare cu
res dicim tn ve terre
cui rex puer est et cui
pricipes mane comedut
Nec dicim quaciq etate
dei gracie puatura sic
nec seram cu multos vi
deamus iuniores sup se
nes intelligere moribus
anticipare dies puerici
re tpa meritis et qd
etati deest copensare vir
tutibus Boni pueri
qui qd etate vident esse
student et malicia Ma
licia inqp sed no sensu
quorum inqp iuxta comonem
cionem apli nemo adoles
cencia contepnat Melio
res bone indolis adoles
centes inueteratis die
ru maloru Puer centu

annorum maledictus est: et est e regione ~~non diuturna~~ senectus venerabilis nō diuturna: neque numero annorum computata. Bonus puer samuel: qui loqenti deo promptus adeat auditor dicens Loquere domine: quia audit seruus tuus. Ac si diceret Paratus sum et non sum turbatus: ut custodiam mandata tua. Bonus puer ieremias: qui ante sanctificatus quam natus cum se excusare de pueritia vellet: nichilominus constitutus est super gentes et super regna. Bonus quoque daniel: cuius spiritum suscitauit deus ut iudicaret iniqua iudicia et sanguinem innocentum liberaret. Deinde quia cani sunt sensus hominis: et etas senectutis vita immaculata. Sicubi huiusmodi puer senex promotus inuenitur: opus dei est. Hiis qui tales non sunt mirandum non imitandum. Ceterum curritur in clero passim ab omni etate et ordine a doctis pariter et indoctis ad ecclesiasticas curas: tamquam sine curis quisque victurus sit cum ad curas peruenerit. Nec mirum de hiis: qui necdum in semetipsis

expti sunt. Videntes quippe illos qui propriis humeros cupite sarcine summserunt: non solum non gemere tamen sub onere. sed insuper appetere plus onerari nō deterrentur periculis que cupiditate ceciti non vident: sed fauoribus amplius quos aliis inuident prouocantur. O insruunta spes ambicio: et insatiabilis auaricia. Cum primos honorum gradus meruerint i emerint meruerint aut vel vite merito vel pecunie sine carnis et sanguinis qui regnum dei non possidebit prerogatiua: non ideo corda quieserunt duplici spe estuantia desiderio: quo utique magis ac magis et dilatentur in plura et ad celsiora sublimentur. Verbi gratia. Cum quis fratris fuerit in quacumque decanus ecclesia: positus archidiaconus aut aliquid huiusmodi: non contentus uno in una plures sibi, ymo quotquot valet conquirere honores satagit in in una quam in pluribus. Quibus tamen omnibus: si locus euenerit libenter unum episcopii proferret dignitate. Sed numquid sic satiabit?

prius episcopus quam archiepiscopus esse desiderat. Quo forte adepto nescio quid altius sompniantes laboriosis itineribus et sumptuosis familiaribus Romanum statuunt frequentare palatium, questuosas quasdam sibi exinde comparans amicitias. Si lucri spiritualis gratia hec faciunt, laudandus est zelus, sed presumptio corrigenda. Nonnulli cum ista non possunt vertunt se ad aliud ambiendi genus in quo nichilominus aperiunt quam habent dominandi libidinem. Nam cum presideant urbibus valde populosis et totas ut ita dicam patrias proprie dyocesis ambitu circumludant, occasione inventa ex quocumque veteri privilegio satisagunt sibi ut vicinas subiciant civitates, quatenus due quibus vix duo presules sufficiebant sub uno redigantur episcopo. Rogo quid hec tam odiosa presumptio? quis hic tantus dominandi ardor super terram? quam principandi tam effrenis cupiditas? Certe cum primum tractus es ad cathedram flebas, refugiebas, vim querebaris, multum ad te et omnino super te esse dicens, ore miserum clamitans et indignum qui non esses ydoneus tanto ministerio tantis sufficere curis. Quid igitur nunc verecundia depulsa formidine sponte ambis ad ampliora? ymo irreverenti audacia propriis non contentus invadis aliena. Cur hoc? Forte ut plures populos salves. Sed et in alienam messem tuam mittere falcem iniuriosum est, ut tue prestes emere. Sed et sponso ecclesiarum non placet tale unius incrementum quod sit detrimentum alterius. Crudelis ambitio et incredibilis, si fidem oculi non astruerent. Vix tenet manus quin illud ad litteram impleant quod legitur in propheta: Secuerunt pregnantes Galaad ad dilatandum terminos suos. Ubi est illa terrifica comminatio: Ve qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis. Numquid in hiis duntaxat exiguus vel illud metuitis? non autem cum urbes urbibus aut provincie provinciis commutatur? Immo etiam respondeat si volunt se ymitari dominum Christum facientes et ipsi utraque unum, adducentes et ipsi ex diversis pastuis greges, ut fiat unus pastor et unum ovile. Huius rei gratia

nō pigritant crebro terē
limina aplōr ī̄uenturi et
ibi qd̄ magis dolendū est
qui sue faueat inpbe vo
luntati · nō q valde timet
rōm quo fine res timnet
sed quia valde diligit mu
nera sequitur retribucōes
Vn̄ nude nuda loquor re
tego verenda · sed inuere
cunda refuto Vtinā pri
uatim et ī cune
ris hec fierent vtinā so
la viderem hec et
audirem · vtinā nec lo
qntibus crederet vtinā no
bis relinquerent moderni ·
vn̄ noē a nobis posset ali
qualiter opiri Nunc vō
cernente orbe mūdi fa
bulam soli taceb'm' · Ca
put meū vndiqz cōquassa
tū est et ego sanguinē cui
quaqz ebulliente putaue
rim eē tacendū · Quodqd
apposuero cruentabit · et
maior erit cōfusio voluis
se celare cum celare nequi
uerint Bona humilitas ·
q et ī psentiarū ab hui'moi
curis mentē facit eē quie
tā · et a minacibus penis
in futuō securā reddet con
sciam Hec vrōs pr̄ ceiōs ·
ab horū om̄i pestifera e
mulacōe cōpescat Audi
te potius pphām · taliter

a talibus dehortantē Noli
ī̄quit emulari ī malignāti
bus · neqz zelaueris facie
tes īniquitatē Emulari ma
gis oportet aplm̄ nō glori
antē ī imensū nec se vlt
se extendētē · nec audentē
se ut ipē fatetur cōpare qbus
dam qui semet ipōs cōmen
dant · sed se sibi cōparante
et metientē scdm̄ mēsu
ram regule quā mens' e
ei deus Audiendo eciā ex
ipius ore Nolite fraudare
īuicem · pprijs placebat ee
contentū Qui et puocās
ad humilitatē · suū illud ar
chiepō non cucitat numa
re Noli altū sape · sed ti
me In alto positū nō al
tū sape difficile est et īn
situtū · sed qnto īusitacius
tanto gloriosius Timor de
adepta altitudine · ledē
magis q placere faciat
altiora Non vos ergo feli
cem qr pestis · sed si nō pro
destis infelicē putate Vt
aut secure pesse possitis
subesse et vos cui debetis
non dedignemini Dedigna
cio quippe subiectiōis placuit
reddit indignū Sapien
tis est consiliū qnto ma
ior es tanto humilia te ī omnib'
Sapientie vō preptū est ·
qui maior est vrm̄ · fiat

sicut iunior. Nam si expedit
etiam iunioribus esse subiec
tum vel maiorum ingum quo lice
bit contempnere. Videat po
tius in vobis subditi quid
redibeant. Intelligitis que
dico. Cum honorem honorem
Omnis inquit anima potestatibus subli
mioribus subdita sit. Si omnis
et vestra. Quis vos excepit ab
universitate. Si quis temptat
excipere: conatur decipere. No
lite illorum acquiescere consiliis:
qui cum xpiani sint: cristi
tamen vel sequi facta vel obsequi
dictis obprobrium ducunt. Ipsi
sunt qui vobis dicere solent
Servate vestre sedis honorem
Decebat quidem ex vobis vo
bis commissa crescere ecclesiam.
Nunc vero illa qua suscepistis
maneat dignitate. Et vos ei
vestro predecessore impotentior.
Si non crescit per vos: non
decrescat per vos. Hec isti.
Cristus aliter iussit et ges
sit. Reddite autem que sunt cesaris
cesari. et que sunt dei deo. Non
locutus est: mox opere adim
plere curavit. Conditor ce
saris: cesari non cunctatus est
reddere censum. Exemplum
enim dedit vobis. ut et vos
ita faciatis. Non vero dei
sacerdotibus debitum nega
ret reverentiam. qui hanc secla
ribus quoque potestatibus exhi
bere curavit. Porro vos
si cesaris successori idest re
gi sedulus in suis curiis
consiliis negociis exstitibus
quam adestis. indignum vobis
erit curiique xpi vicario fa
liter exhibere: qualiter ab
antiquo inter ecclesias ordi
natum est. Que quam sunt inquit
apostolus: a deo ordinata sunt
Videant ergo huius igno
minie dissuasores: quale
sit dei ordinacioni resistere
Valde ignominiosum servo
si sit sicut dominus eius. aut
discipulo si sit sicut magister eius.
Plurimum se vobis deferre
putant. cum vos xpo preferre
conantur. ipso reclamante et
dicente. Non est servus ma
ior domino suo; nec apostolus eo
qui misit eum. Non non de
dignatus est magister et dominus
talisque magister et dominus. indig
num sibi iudicant servus bonus
~~et~~ devotus quam discipulus. Nam
pulchre locutus est beatus ille
centurio. cuius fidei nulla
par inventa est in ysrael. Et
ego inquit homo sum sub potesta
te habens sub me milites.
Non tacuit potestatem. quam
nec solam pretulit nec po
rem. Dicturus quippe habens
sub me milites: premisit
homo sum sub potestate. Prius
se agnovit hominem. quam po

tentem Agnouit nimirum se ho
minē homo gentilis: ut
in se iam impleri ostenderet
quod longe ante dixerat dauid
Sciant gentes quoniam homines
sunt Homo inquit sum: et
homo sub potestate Iam quid
quid subinferas: suspectum
non habemus iactantia Pre
missa est siquidē humilitas:
ne altitudo precipitet Nec
enim locum inuenit arrogantia:
ubi tam clarum humilitatis in
signe precesserit Agnoscis
humilitatē? confiteris subiec
tionē: et iam te sub te habē
milites confitere securus
Reuera quia non confusus
est de subiectione: iure ex
prelatione meruit honorari
Non erubuit super se potestatē:
et ideo dignus qui haberet sub
se milites Ex habundantia
cordis os loquebatur iuxta
quod intus ordinatus affectiones
habuit: foris quoque verba de
center composuit Dedit prius
us honorē prepositis ut ia
a subditis iuste reciperet:
sciens se a superioribus acci
pere quod impenderet inferiori
bus: et quia melius ipse dis
ceret subiectionis experimē
to sua ipse moderari imperia
Forte non ignorabat quod sub
iecto sibi homini deus omnia sub
iecerit sub pedibus eius:

offendenti se infensa reddi
derit Et is quē humilem co
stituerat super opera manuum
suarum: superbus merito co
paratus est iumentis insipi
entibus, et similis factus est
illis Nouerat et fortassis
quod humanus spiritus subditus
conditori subiecta sibi pos
sidet carnē? superbie rebel
lis rebellē inuenerit: fuis
quoque transgressor legis superio
ris sentire cepit aliam le
gem in membris suis repug
nantē legi mentis et cap
tiuantem se in legem pec
Miror quosdam in ordine
nostro abbates monasteriorum
hanc humilitatis regulam
odiosa contentione infrin
gere? et sub humili quod peius
est habitu et tonsura tam
superbe sape: ut cum ne unum
quidē verbulum de suis in
perijs subditos pregredi
patiantur? ipsi propriis contem
nant obediē episcopis Spoli
ant ecclesias ut emancipet:
redimunt se ne obediant
Non ita cristus Ille siqui
dem dedit vitam: ne amit
teret obediam: qua isti ut
careant totum fere suum suo
rum quoque victum expendunt.
Quid hoc est presumptionis
o monachi? Neque enim quia
prelati monachis: ideo non

monachi Nempe mōchū
fuerit professio: prelatum
nimitas Ut aut nō pudi
ret nimitas pfessionī acce
dat non succedat planio
mōchatuū Alioquin quō
illud implebitur · principem
pem te constituert esto ī
ter illos quasi unus ex illis:
Quō tamquam unus ex illis
maneres inter humiles sup
bus! inter subditos rebel
lis! īmitis int̄ mansuetos:
Ut te putem9 tamquam unū ex
illis videam9 tū exhibere
patū quam exigere obediam:
videam9 tam libenter p
positus obtempare subiec
tū quam imparare subiectis Quod
si sp vis obediētes hrē et
numquam esse! probas te non
esse tamquam unū ex illis:
Dū unū esse renuis de obe
dientibus In quib9 dū ipē
supbiendo te segregas:
quoru aggregeris consorcio
patenter aduertim9 Et si
tu vel īpudent̄ gtepnis l
īprudenter dissilas: ī pu
tari pfrō inter illos te no
ueris de qbus sptum est
Alligant onera grauia
et īportabilia et īponunt
humeris hoim · digito
aut suo nolut ea moue
re Quor ergo te dignu
consorciu iudicas: delicta

torū nigrorū quos vox ve
ritatis increpat an obedi
entiū mōchorū quos ami
cos suos cōmemorat: Ait
siquidem Vos amici mei
estis: si feceritis illa que p
cipio vobis Vides ergo
quale sit iubere qd ipē nō
feceris! aut nolle face qd
docueris: Deinde ut tace
am interim de regula ubi
a scō bndicto tibi pcipit
ut que doces discipulis eē
contrria in tuis fris doce
as non agenda! ut ise
ptermittam quam apte diffi
nit terciū humilitatis esse
gradum ut quis pro dei
amore oi obediā se sbdat
maiori: in regula vestiat
attende qd legit̄ Qui sol
uerit inquit unū de hijs
mīs minimis meis mada
tis et docuerit sic hoies:
minimus vocabit̄ ī regno
celorum Proinde tu do
cens et tu rēnuens obe
dire: nō minimū sed maxi
mū cristi mandatū et do
cere et soluere quinceris
Itaque doctor et solutor
mandati: minim9 tu voca
dus es in regno celorū
Si ergo tu putas īiuria
poratus iniorem siimis
videri sacerdotib9! non
magis indignū estima

dum est minimu vocari i
regno celoru. In multu
supbus es. plus minimus
q minor vocari confun
dere. Minor quippe vili
tas est minorem videri q
minimu. longe aut pres
tantius solis subdi epis
q vniusitati. Sed no ppt
me sequit facio; sed pro
emie libertatem. O liber
tas ut ita loquar seru
tute seruilior. Patienter
ab huiusmoi libertate ab
stineam. q me pessime
adicit supbe seruituti.
Plus timeo dentes lupi
q virga pastoris. Certus
su enim ego monchus et mo
nachoru qualiscuq abbas.
si mei quoq pontificis a
ppzys ceruicib9 excutere
iugu temptauero. q sa
thane mox tyrandi me
ipm subicio. Aduertens
nimiru cruenta illa besti
a. q circuit qrens q de
uoret elongatu custodi
am. heu statim insilit i
psumptore. Merito enim
non cunctat psidere su
pbo. qui se iure gloriat
regem sup omes filios
supbie. Cuius dabit mi
centu in mei custodiam
deputari pastores. Qn
to plures sentio gerere
curam mei. tanto securior
exeo in pascua. Stupeda
insania. Ciaru non cunc
tor turbas michi custodi
endas collige. et vnu su
per mea grauior hre cus
todem. Etquide subiecti
me de reddenda roe p se
sollicitant. qui at psunt
michi ipi potius paulo di
cente puigilat tamq p
me ratione reddituri. Illi
etsi honorat onerat. hy
non tam pmut q prote
gunt. Scio me legisse Judi
ciu durissimu hys qui p
sunt. exiguo at concedit
mia. Quid igitur vos o
monachi sacerdotu gra
uat auctoritas. Metui
tis infestacoem. Sed si
quid patim pter iustitia;
beati. Secularitate gtep
mitis. Sed secularior neo
~~pelato~~ pilato. cui dns
astitit iudicandus. Non
hres inquit i me ptate.
nisi datu esset tibi desup.
Jam tuc p se loqbatur et
in se expiebat. qd post
p aplos clamauit dicens.
Non est ptas. nisi a deo.
Et qui resistit ptati. di
ordinacoi resistit. Item
nuc resistere cristi vica
rio; cu nec suo aduersa
rio cristus restiterit. Aut

dicite si audetis siu presu
lis deu ordinatoem nesci
re; cum romanam psidis
ptatem cristus sup se ꝗ
fateatur celitus fuisse or
dinatā. Verū apte indi
cant quidā hoꝝ quid co
gitent; cū multo labore
ac precio aplicis adeptis
pͥuilegijs pro ipis sibi
vendicat insignia ponti
ficalia; utentes et ipsi
more pontificū mitra
anulo atqꝫ sandalijs. Sa
ne si attendit rerū dig
nitas. hec mōchi abhor
ret professio. si misteri
um solis liquet 9grue
pontificibus. Profecto
esse gestiūt qui videri de
siderat. merito qꝫ nō 9tūt
esse subiecti quib9 ia ipo
se compat desiderio. Et
si nomen eis conferre
posset pͥuilegioꝝ auctas.
Quanto putas auro re
dimeret. ut appellaret
pontifices. Quo istu
o monachi. Vbi timor
mentis. vbi rubor fro
tis. Quis vmqꝫ pba
torū monachoꝝ tale
aliquid aut verbo docu
it aut exemplo reliquit.
Duodecim humilitatis g
dus mgr nr edisserit.
Inqͥbs qꝫ distinguit desup

Nouo Monache

tionibus. In quo ipso illo
rū docetur aut cōtinet
qꝫ in hoc fastu delicari
mōchus. has q̄rere de
beat dignitates. labor
et latebre et voluntaria
paupertas hec sūt mona
chorū insignia. hec vitā
solent nobilitare mōsti
cam. Vri aut oculi oē sb
lime vident. vri pedes
oē forū cruent. vrē lin
gue i omib9 audiūt co
silijs. vrē man9 oē alie
nū diripiūt puinciū.
Ent si ita optet ut maripa
ti a subiectiōe pōtificū
pari etiā successorib9 aplo
rum gloria pari cathedra
hysdemqꝫ solepniū vesti
mentoꝝ isignib9 attollamī.
cur nō et sacros ordies ce
lebratis et bndcoes datis
in pplīs. Et multa mo
neor dicere aduersus ipu
dentissimā psūptionem.
sed frenat impetū qꝫ aurī
bus occupatis scribē me
recolens longiori loqͥ ve
reor fieri onerosius archi
epō. et quia res tā mani
festa est ut multitudo re
phendentiū videat ipu
dentiā obdurasse. Et si
et hec ipa ter nūt gratiis
extredē cōpendij metiis
nobis o dne donate. q̄ me

prodere in hoc ꝑpetua coe
gistis impitia du̅ modu
moremq; solepnem in sc̅
bendo seruare nescierim

Ad ludouicum regem francor̅ ex ꝑsona stephani

xxxii (45.) Excellentissimo regi franco 52.
ru̅ ludouico. Ste
phanus abbas cisternen̅
totus q; conuentus abbatu̅
et fr̅m cisterniensiu̅ salute̅
et sospitate̅ et pacem in
cristo thesu. Rex celi et ter
re regnu̅ vobis in terra
donauit: daturus et in ce
lo si id qd̅ accepistis iuste
et sapienter am̅istrare̅ stu
dueritis. Hoc est qd̅ opta
mus vobis et oram⁹ pro
vobis ut hic fideliter et
illic feliciter regnetis.
Ceteru̅ vos q̊ua consilio
eisde̅ nr̅is pro vobis oroi̅
bus quas si recolitis olim
tam hu̅iliter requisistis
modo tam acriter repug
natis. Qua eni̅ fiducia
iam manus pro vobis
leuare ꝑsumim⁹ ad spon
sum eccl̅ie̅: qua̅ ita et sn̅
causa ut putam⁹ ausu i̅
consulto contristatis.
Graue̅ siquide̅ adu̅sum
vos apud eunde̅ sponsu̅
et dnm̅ suu̅ q̄rimonia̅
deponit: dum que̅ acce
perat defensorem sustiet
i̅pugnatore̅. Attenditis
aut cui ex hoc infensum
infensu̅ vos redditis.
Non utiq; epo̅ pisiensi:
sed dn̅o̅ padisi: etquide̅
terribili et ei qui aufert
sp̅m̅ principu̅. Ipe̅ quip
pe est: qui ad epos dicit
Qui vos spnit: me sper
nit. Hec interim vobis
et pro vobis audacter q̊
dem sed amanter i̅tima
re curauim⁹: monete̅s
et rogantes ꝑ illa̅ n̅ure
amicicia̅ nr̅am et fr̅nita
tem cui vos satis digna
ter sociastis. sed nu̅c gra
uiter ipam lesistis: q̊te⁹
a tanto malo citi⁹ desis
tatis. Alioquin si no̅ me
remur exaudiri sed q̄tep
nimur et nos fr̅es et a̅i
ci vr̅i qui cotidie oram⁹
pro vobis et filijs vr̅is
et regno: ex hoc ia̅ no
ueritis puitate̅ nr̅am i̅
quibus valuerit no̅ pos
se deesse eccl̅ie̅ dei et mi̅s
tro eius ven̅li scilicet
pr̅i et amico nr̅o epo̅
pisiensi: qui nr̅as aduer
sus vos interpellas hu̅i
litatem nr̅as. p se ad
dnm̅ p̄pm iure fr̅nitatis
lr̅as requisiuit. Verum
nos iustu̅ ducentes hijs

prius litteris vestram excellen
tiam conuenime. presertim
cum idem episcopus per manum
omnium religiosorum se ad ius
ticiam offert. si tamen prius
quod quidem eadem iusticia vi
detur exigere. res ei sue in
iuste ablate restituantur.
eius interim petitionem
differendo supersedimus. Et
siquidem deo inspirante
placuerit vobis matris pa
tribus aure intimare nostro
consilio nostro studio pa
cem quoque cum episcopo. immo cum
deo reformare. pati sumus
huius rei gratia ad vos usque
fatigari quotiensque vobis
placuerit. Sin alias.
nos amicum audire et domini
sacerdoti obedire necesse est.

xxxiii (46) Ad dompnum papam
honorium

Summo pon
tifici honorio. pau
perum christi abbates hugo
de pontiniaco et berna
dus de clara valle quid
quid potest precatio orationum. Lacri
mabilem episcoporum immo
totius ecclesie querimoniam
nos quoque filii eius si tamen dig
ni dissimulare non possumus.
Que vidimus loquimur.
Magna siquidem necessitas
nos de claustris nostris
ad publicum traxit. ubi

53.

et quod vidimus loquimur
Tristes vidimus tristes et
loquimur. honore ecclesie
honorum tempore non minime
lesum. Iam regis flexerat
iram humilitas vel potius
constantia episcoporum. cum
ecce a summo pontifice
summa preveniens auctoritas
heu deiecit constantiam su
perbiam statuit. Dominus
quidem per mendacium id vo
bis fuisse subreptum. quod ex
vestris litteris palam datur ad
uerti. ut euerti tamen iusti
ciam nostrum interdictum
faceretis. Sed numquid non
vel tandem deprehenso men
dacio metum se sentiet
iniquitas sibi. et non tute
utique maiestati. Est autem
quod miramur. qua namque
ratione iudicatum sit de parte
ab audiatum absenti. Non
quidem non temeraria presump
tione reprehendimus. sed fili
ali amore paterno cor
di suggerimus. quantum ex
hoc et superbit impius et in
cenditur pauper. Ceterum
quam diu illum pati oportuit vel
hunc compati debeatis non
est nostrum prescribere vobis
vos vestra hinc potius dul
cissime pater viscera con
sulite. Ad eundem ex perso
na ganfridi

xxxiv (47) Tristissime historie 54.
vobis seriem et cami
replicare superfluum est. q
iam quippe primitus vre
viscera scribente religio
so pisiensi epo comotam ee
non ambigo. Ne tn̄ si
et ex epo nrm̄ deesset tes
timoniu. que vidi ego et
audiui necc̄m duxi breuit
intimare. Acceptu quide
tn̄ modestia predicti epi q
simonia zenonensis dio
cesis vniuersi epi vna cu ve
nerabili metropolitano
nro. aceius etiam nobis
cu quibusdā alijs religi
osis psonis rege super
grauj iniuria p nos ipos
humiliter ut debuim9 co
uenim9. ut epo nil qde 48 xxxv (48)
tale merito sua que tu
lerat restitueret. Roga
uim9 nec impetrauim9
Sentiens tunde nos ad
arma cure pro eccia vel
le confugere. timuit. an
nuitq sese om̄ia redditurū
Sed in eadē forte hora
superuenientib9 lr̄is vr̄is
quibus eis terrā ab int
dicto solui precepistis.
male in malo confortatus
qd bene pmiserat
non est executus. Die
tn̄ nominatu qua id se
rursū pmisit executurū
eius nos conspectui pre
sentantes sustinuim9 pacem
et nō venit. quesiuim9 bona
et ecce turbacio. Hoc de
inq lr̄is vr̄is sim e. ut
male ablata peri9 tenea
tur. et reliqua passim i
dies rapiantur. eo vtiq
securi9 quo impune illa
retinentur. Soluto nempe
ad vrm̄ imperiū epi iniu
sto ut putam9 interdicto
inq qd probauim9 et
quo sperabam9 pacem co
sequi vrō eius timore sus
penso. facti sum9 i terim
obprobrium vicinis nris.
Quousq. viderit vre
pietatis compassio. Ad ha
mericu sedis aplice cancellariu.
Contra obtrectatores
Viro illustri hame 55
rico sce romane
sedis cancellario. frater
bernardus abbas dictus
clareuallensis salutē et
non in via. Etiam ue
paupi et inopi veritas
odiū parit. et ne ipa
quidē miseria declina
re iniuria pt. Queram
an gloriam q fr̄us sum
et ipe inimicus vera di
cens. Vera dicens an
recta agens. Sed hoc
viderint fr̄es vri qui co
tra lege maledicunt sur

do! et maledictu͂ pphicu͂
non verentes dicunt bo
nu͂ malu͂ et malu͂ bonu͂
Quid i͂ me o boni viri
displicuit sinceritati vr̄e.
Utru͂ ne q͂ apud achalau
nu͂ amotus ē a villicac͂e
sibi credita homo diffa
matus usq͂q͂! q͂ i͂ ecīa
virdunensi cu͂ pfuerit
dissipasset bona dn̄i sui.
Aut q͂ in urbe camerace͂
si monasterij sui maifes
tus destructor fulbertꝰ
cede͂ copulsus est p̄mo
qui omi testimonio fidel'
ē seruus et prudes. An
certe q͂ laudem de pros
tibulo veneris sicu deo
sua͂uum restitutu͂ est.
Propter qd̄ horu͂ me nō
dico lapidatus sed lace
ratus! ut nn͂ꝰ aliqd̄ rem
piam a dn̄o meo. Et
hoc merito atq͂ cu͂ om
gloria tenderem: si quid
in eis meu͂ cognoscere͂
Nunc aut ut quid indi
cor ego de factis alieis.
Aut si meis cur tamq͂
de malis! cu͂ cuncta hec
iuste et preclare gesta
fuisse nulla ip̄rudētia
dubitare ac̄ nulla ip̄ude
tia negare possit. Eli
gite nu͂c utru͂libet. Aut
negate certe, aut fatemi

me horu͂ auctore͂. Si feci!
laude dignu͂ est laudabi
lia pegisse: et nnq͂ re
dargutor unde laudari
meruera͂. Si non feci:
ut laude͂ nō meru͂i sic
profecto nec vituparoe͂
Nouu͂ detractionis ge
nus! et reuera sile͂ ali
quid habens opi balaa͂:
qui ductus et coductus
ad maledice͂du͂ pplō ma
gis bn̄dictionibꝰ cumu
labat. Quid iustius q͂o
iocundiꝰ! ut p que͂ rep
hende͂ intēdis plus co
mendes! ut p crimīs p
couicijs titulis! nesciꝰ
et volens detrahere.
laudes iu͂uitus. Quasi
vero nulla mala mea
inueniat: ut pro mal' in
bona obiciant vel potiꝰ
adiciat aliena. At ego
nec i͂dignis vitupacoi
bus moueor: nec inde
bitis recipio laudes.
Nichil mea de hijs re
fert: quor͂ auctor non
extiti. laudet si volunt:
vel vitupent si audent
De p̄mo quide͂ dn̄m al
banēsem! de s͂cdō ve͂o
dn̄m remense͂! porro
de tercio eunde͂ eiq͂ ar
chiepm͂ siml' et ep͂m
laudunensem cu͂ rege

piter et multis alijs perso
nis reuerendis: qui se vti
que auctores in hijs et prin
cipes extitisse minime diffi
tentur. Si bene egerunt! quid
ad me. Si aliter! quid eciam
ad me. An tota et sola
culpa mea est quia affui. ho
solus latebris dignus soli
michi iudex. soli accusator
et arbiter constitutus! quid
monstret actio quod habet
professio et nomen mona
chi solitaria michi conuer
sacio interpretetur. Affui
enim negare non possum:
sed vocatus sed tractus
Si hoc amicis nostris dis
plicuit: fateor et michi
Vtinam non issem ad illa:
vtinam non irem ad silua
Vtinam et nuper non issem
vbi vidisse aduersus eciam
apostolicam proch dolor auctoritate
violentum armari tyranni
dem: qui non satis per se in
sanisset Cum demum sensi
iuxta prophetam adherescere
linguam meam palato meo:
cum subito pondus subiec
tum est ceruicibus nostris atque
irrefragabilis auctoritatis litteram
Heu obmutui et humilia
tus sum et silui a bonis
et dolor meus renouatus
est: quia vidi repente ad
illas litteras impleri facies

inocentium ignominia! et
letari amplius ipsos quia
male fecerint et exultare
in rebus pessimis. Insertum
est impio ut iuxta dictum
propheticum non discat facere
iusticiam: et in terra sanctorum
qui siqua gessit ipsius terra
iustissimo quo tenebat inter
dicto absolutum est. Propter
huiusmodi et si aliud non sit
grauior interesse causis
quarum presertim mea interes
se cognosco. Grauior: sed
trahor. At vero ab hac
necessitate per quem melius ret
hi posse sperauerim quam per
vos vir optime! cui in
hac re nec potestas deest:
nec voluntas ut comperi.
Gaudeo nempe, quia et vestre
prudentie nostram in talibus
occupacionem displicere cog
noui Et quidem iustissime
et amicissime Age ergo
si ita vultis! primo ita: quia
sic cernitis et decernitis
et aio expediens et mona
cho conuenire Date quaeso
operam quatenus vna vtriusque
voluntas vestra impleatur
quo et vobis scilicet satis
fiat ad iusticiam! mihi ad
salutem anime consulatur. Iudi
cantur si placet clamosis
et sportulis ramis de ca
uernis non egredi: sed

sius contentus esse paludi
bus. Non audiatur in consiliis
in palaciis non nominatur.
ad causas. ad negocia nul
la necessitas nulla trahere pos
sit auctoritas. Dic forsan
ubi possit amicus declinare
presumptionis notam. Nam notam
unde contrahere potuerim ig
noro. cum sciam michi con
silium esse et propositum nunquam
si causa duntaxat mei ordinis
non fuerit exire de monas
terio. nisi aut apostolice sedis
legato aut certe proprio uo
cante episcopo. Quibus nostre
humilitati sicut optime nos
tis contradicere omnino fas
non est. nisi ex quocumque
superioris priuilegio auctoritas.
Quod utique si unquam per manum
uestram ut spero in manus euene
rit. tunc procul dubio et
pax michi et pax erit de
me. Non tamen idcirco etiam
me latente et tacente cessa
re puto murmur ecclesiarum.
si non cesset romana curia
pro uoluntate assistentium
facere preiudicium in absentes

Ad dompnum papam honorium
pro henrico senonensi episcopo

56. Summo pontifici xxxvi. (49.)
honorio, seruus et
indignus et si indignus
tamen indicatur filii stephanus
cisterciensis. hugo pontinia
censis. bernardus de clara
valle quod reuerentissimo domino
quod benignissimo patri. Degen
tes in monasteriis ad que
nos merita patrum compulerunt,
non cessamus orare pro uobis
et commissa uobis ecclesia
dei. congaudentes et spon
se domini super fido custode et
sponsi amico sub tam studi
oso labore. Proinde fiden
ter atque fideliter paternitati
uestre suggerimus. quia in reg
no nostro eidem matri nostre do
lentes cernimus aduersari
quem tamen quidem nos scimus quia
uicem suam rex ludouicus
non tam episcopos quam in episcopis
iusticie persequitur zelum. pie
tatis cultum. habitum reli
gionis. Quod quidem prudentia
sanctitatis uestre uel ex eo facile
aduertere potest. quia qui antea in
habitu actuque secularium ho
norati sunt sublimes iudicati
fideles habiti familiares,
modo inimici sunt, sunt digne
suo sacerdotio conuersati,
et pro omnia honorificantes
ministerium suum. Hinc graui
bus contumeliis et iniuriis
episcopi parisiensis innocentia
pulsata est sed non quassata,
quia dominus supposuit manum
suam cui uestram opposuit.
Hinc et nunc domini huius

tensis constricta coruṫe et
labefacē conat : ut metro
politano qd̄ absit eiecto !
facile ꝓut voluerit gras
setur in suffragātes ;
Postremo quis ambigt
non aliud eum q̄ obpug
nare religionē ! quam
immirū apte sui regni
destructioē, sue corone
ꝓuiciat ĩmina .· Et al
ter herodes xp̄m iā non
ĩ cunabulis habet sus
pectū . sed in celis ĩudet
exaltatū Nec aliud sane
credim⁹ eum habere ad
uersus archiep̄m . nisi
q̄ sp̄m in ip̄o sicut in ce
teris laborat extinguē
Denique si fallere de hys
que attestam̄ falli ve
putam̄ ! vr̄e tn̄ ⁹ iueni
et examinatoris discussio .
si tn̄ qd̄ vehemēter opta
mus et supplr̄ oramus
de wltu tuo p̄r̄ s̄cissime
iudiciū prodeat ! de quo
profecto cōfidim⁹ q̄ cus
todias ĩnocentiā et vide
as equitatē Alioquin .
reduci eum ĩ regis pnti
am atque potentiā ! non
plane est aliud q̄ trahi
heu hominē in manū ĩi
imicorum eius

Ad eundem

Oportebat quidē si

xxxvii.(50) 57

ita vr̄e visū fuisset auctī
ut in vr̄i p̄ntia cū dn̄o ze
nocensis discutēt : ne ĩ
sensus videlicet regi . m ze
gis p̄ntia et potēcia sius
pro se aduersariis respō
surus ẽditus hō videtur
ut in manū ĩimicorū ei⁹
Sed qm̄ ut tenēdo irrefra
gabiliter quidq̄d p̄cipitis
sic spandū ĩdubitāter bo
nū de omī re quā decer
nitis ! id solū a vr̄a p̄r̄ pie
tate deposcit omīs qui ap
nos videntur esse religioso
rum humilitas : ut si se ad
wltū potentis forte ut
assolet senserit p̄grauā
ri confugē liceat ad vise
ra p̄ris ! qd̄ utique oppres
so nemī hactenꝰ negatū
audiui⁹ Alioquin videat
ioseph vir iustus quid
sibi eniā est faciēdū nūc
de puero et mr̄e eius .
q̄r ecce etiam nūc in ze
nocēsi ꝓuincia tristius q̄
ritur ad p̄dendū Nam
ut q̄ verū est manifestius
ꝓferam⁹ ! rex in archiepō
ex eo apte nouā ꝓsequi
religionē dmōstrat : q̄
eum in antiqua sclari
cōuersacōe et habitu si
cut promoueri omīno no
luit sic ab omni penit⁹
seruiciū ĩfestacōe reliquit

57. Ad hamericu romane se
dis Cancellarium. xxxviii (51)

Viro illustri hameri
co sce romane sedis
cancellario : bndus de
claravalle salute et si qd
valet pcoris oro. Quousq
durat illa sna? oes qui
volut pie vive in cristo
psecucoem patient. Quo
usq relinquitur virga
pcoris sup sorte iustoru.
Quis det ut incipiat sta
re in magna constantia
adversus eos qui se an
gustiaverit. Quis iam
feret tiniti inter celum
terram qz discordia? ut
exultantibus angelis sup
emendacoe maloru. filii
adam fremat et tabescat
quasi non sit passus ihus
pacificans in sanguie suo
que in terra sut et que i
celo? aut in ipo deus no
fuerit mudu recocilians
sibi. Laudabatur quida
archieps in desideriis
aie sue : et in seculari
habitu et vita bndiceba
tur. At nuc i pannis isan
tie ihesu qritur symonia
et inter nascentes viru
tes emortuoru vel cada
vera vicioru scrutatur
curiosa malicia. Vides
et nuc stare ihm in sig
nu cui contradicitur? p
ipm vos obsecro. p ipso
supplico vobis. Habet siq
dem et unde illu revere
ami. et unde illi misea
mini. Stare pro ipo nc
in defensione archiepi.
cui quiq et vos astare
hebitis i exaiacoe vestri

Ad eundem hamericu

58. Amicus nr et vester xxxix (52).
dns tarnotes eps
voluit vobis cu p me
certu fieri : qz id qd de
ipo a quibusda dno pa
pe psuasu fuisset qqrit!
ut eu scilicet ierosolima
pmittet proficisci nec
fuerit sui studii nec vo
luntatis. Nam etsi multu
voluisset : pficisci tn no
poterat nisi cu grandi
scandalo omi qui apud
nos sut bonoru. timentii
tes quippe ne plus ma
li eius absentia faceret
suis qz boni alienis pn
tia. Hec pro epo. Ceteru
ut pro me aliquid loquar
scdm id qd scriptura mo
net miserere aie tue pla sequens
cens deo! placet ne vo
bis ut causis oneroi ac
cuperis negociis michil
qz psit occupari. Quibus cu
totus implicer alienis.

Di inuenj gram in oculis
vris. date opam ut pror
sus amoueat ab hui mo
di . q̃tenus michi liceat
pro meis ac vris orare
delictis Etquide michil
michi securius iudico q̃
obedire dni pape volu
tati . sed digneť attende
quid possum Vtina ne
pe nouerit . q̃ ista non
possum aut difficile pos
su Et hoc satis dictu sit
sapienti Quesiuit a me
pfatus eps aliqua ex
meis opusculis que vob
mitteret . sed non fuit
ad manu qd vro digni
credere studio libellum
tm de gra et libero arbi
trio nup edidi . illum
vobis libent mitta cu
vos velle cognouero

Ad eundem

XL. (53) PRo multis
et p multos memini
me scripsisse ad vos . sed
nuc ipe qui loqbar ecce as
sum Tres in duob9 con
spicatis . qm absq3 me
esse non pnt in quor ui
giter pectorib9 requies
co . etquide securi9 atq3
suauis q̃ in xpo Men
tiri videor . sed ei q̃ ami
cicie vim nuq̃ sensit .
qui virtute caritatis ig
norat . qui no credit mul
titudinis credentiu fuisse
cor vnu et aiam vnam .
Qui ergo videt eos videt
et me . et si no me i meo
corpe Et qd loquit ipi
ego pariter loquor . sed eo
ru linguis Corpe fateor
absum . sed hec e exigua
portio corpis mei Por
ro qui videt facie mea
tm . sn culpa et sn nota
mendacij asserit se vidis
se no pte mei sed me .
cu tn no nisi pte mei et
pte modica viderit Cer
to itaq3 verius esse me
dixerim ecia sine pntia
corpis vbi mea sentio
voluntate meu spm et
amore . q utiq3 est ps po
tior dignior q3 mei .
Tribus ergo in corpibus
vnu nos esse noueritis .
non pari sctitate qua am
babus inferior su ego .
sed eadem voluntate et
suma concordia animoru
Cur em inter diuersos
vnitate hanc non faci
at compago veritatis
in vno spu . si carnis
copula efficit vt sint duo
in carne vna . Ceteru
vos addi velim si dig
nu iudicatis . et in ean
dem concurre vnitate

53.

ad [illegible]

dilectionis. Nos facile si non contempnitis obtinebitis. id tamen vos nequaquam contempnere eius cognitum faciatis

Ad eundem.

53. Volo et precor ut harum lator venerabilis alte tumbe abbas vinctus michi ob suam religiositatem fuit admodum familiaris amicus. amicum vos pro dei amore et nostro suo negocio expiat. Et hec pro illo. reliqua aut pro vobis. Quid autem prodest homini si universum mundum lucretur. anime autem sue detrimentum patiatur. Aut quam dabit homo commutacionem pro anima sua. Nec totus mundus sufficeret. Magna res anima que sanguine cristi redempta est. Gravius est anime casus. que non nisi cruce cristi potuit reparari. Si rursus corruat in peccatum duntaxat ad mortem. unde reparabitur. Numquid aut alter cristus aut idem iterum crucifigi habet pro illa. Super hoc vos numquam vellem oblivisci illud sapientis consilium. Fili memorare novissima tua. et in eternum non peccabis XLI (53)

53. Ad ganfridum Carnotensem XLII. (53.)

Fidelissimo ac prudentissimo dei servo gaufrido. bernardus pauperum cristi de claravalle servus. claritate perfundi montium eternorum. Nostri vobis honoris vestra laudabilis vita. tamen affert et oneris laudabilis fama. Ecce enim iste per quem et pro quo presentes litteras accipitis. exemplo ceterorum quos sepe tales non paucos experimini motus et ipse bono odore vestro quem de longe sensit cum rationem cum pietate fiducia requirit. spe utique ductus inveniendi non solum consilium quid agere debeat. sed et auxilium quo perficere valeat Est autem hec eius causa. Quadam se cella pro amore dei ex proposito incluserat. egressionis atque transgressionis sue vobis ipse causas exponet. Et quidem ad propositum redire cupit. sed per vos implere proposuit. si tamen hoc nostris patribus quibus se primum commisit curavit obtinere potuerit. Facite ergo more vestro. Ferte opem misero. pro qua vos debitorem sapi

entibus et insipientibus
cognoscitis erroneam xpi
oviculam de faucibus lupi
festinate eripe. et ad pas
tum reducendo priorem
iuxta aliquod oviculum uro
rum quatinus in cella
iubete includi. nisi forte
aliud quid ei magis expedi
re prospexeritis et ei lice
re iudicaveritis et persua
dere potueritis

Ad eundem.

XLIII (56.) Quod a me de dno 60.
Norberto sciscita
mini. si videlicet iturus
sit Iherosolimam. nescio
ego Nam cum ante hos
paucos dies faciem eius
videre et de celesti fistu
la eius videlicet ore
plura haurire meruerim.
hoc tamen ab ipso non audivi
Verum de antixpo cum
inquirerem durante adhuc
ea que nunc est generatione.
revelandum illum esse cer
tissime se scire protestatus
est At cum eandem certi
tudinem unde haberet sci
scitanti michi exponere vel
let. audito quod respondit mi
nime illud pro certo cre
dere debere putavi Ad
summam tamen hoc asseruit.
non visurum se mortem nisi
prius videret generalem

in ecclesiam persecutionem De ce
tero memorari vestram pie
tatem volo illius pauperis
et exulis huberti nomine.
qui dum Treveris essetis vo
bis supplicabat quatenus ad
comitem theobaldum qui eum
exheredavit intercedere
tis Modo et ego nunc cum
ipso et pro ipso valde a
vestram flagito pietatem Na
nostras litteras de hac re pro
ratorias iam ad ipsum prin
cipem misi. sed gratiam non
inveniens nichil effeci
Iam quod libenter audi
tis. libenter dico dicere
Vir stephanus sic currit
non quasi in incertum.
sic pugnat non quasi
aerem verberans Ora
te quatenus sic currat
ut comprehendat. sic
pugnet ut vincat

Ad eundem.

XLIV (57) Sicut is a
vestra michi parte re
portavit ideo ipsius de
siderio et petitioni huc
usque satisfacere distulistis
quia primum locum pergendi
scilicet Iherosolimam irri
tum vobis videtur fecisse
Super quo si nostram sententiam
requiritis. ego non arbi
tror minora vota debere
impedire maiora. nisi deum

exigere quodcumque promissum sibi
bonum: si pro eo melius ali
quid fuerit persolutum. Enim
vero alicui forte debenti
vobis xii numos si pro eis
die constituto marcam sol
verit argenti: numquid iuste
irasceremini? Iam si ab
huius episcopo aliquid timetis:
securum vos reddo. quia non
solum ei si quod consilium im
penderitis non displice
bit: sed etiam valde gra
tum habebit.

Ad episcopum ebaldum episcopum
Cathalaunensem

61. Domino ebaldo venerabili xlv (18)
cathalaunensis ecclesie
dei gratia episcopo: bernardus de
claravalle si quid potest pec
catoris oratio. Navicule illius
de ecclesia loquor omni scilicet
que sub oculis vestris guber
natore destituta fluctu
at: non est bonum vobis
negligere vel dissimulare pe
riculum. Res quippe vestra vestre
cure est. Unde miror quod eadem
qua ve securitate a clericis
illo qui a religiosis personis mi
ut aput religiosus eidem
ecclesie electus est requirendo
desistitis: etiam si hoc quorun
dam qui in ipsa ecclesia sunt
incuria vel desidia non me
reatur. Cum ut audivimus
illum qui electus est nolentes
nec aliud nisi quod religiosus
est asserentes: de eligendo
alio vestram quoque ausi sint inter
pellare gravitatem. qui quod
si videatur doctior et forte affa
bilior: qui non sit extraneus
sed civibus tamen gratus quoque cog
nitus: morum pace gna
rus: rebus ecclesie tractan
dis ydoneus. Revera ut
ad istos cautissimos consul
tores me vertam: quod vitia
vestra non redarguat qui
misere conversationi vestre
consentiat. aut contradicere non
audeat non sunt audiendi:
sed potius velint nolint
omnino satagendum est vobis ut
is qui boni testimonii est
ecclesie desolate pastor pre
paratur: qui si talis est qual
predicant: deus procul du
bio cum ipso erit: qui ei
gratiam ministrabit placentem
omnibus ~~iudicante~~ et omnibus
facientem. Quod si huic fortas
se istis non merentibus nul
lo modo herere posse contigerit:
alius de alia qualibet do
mo religiosa quod videatur
ydoneus providebitur: non
qualem isti volunt qui nisi quod
sue carnalitati blandiatur
volunt: sed qui sciat dis
ponere negotia rerum exteri
orum. ut norit preponere
curam animarum. Certe duo

bus monasteriis sancti videlicet petri et sancti urbani pastorali aliquo solacio sibi destitutis, bone memorie predecessor vester dominus wilhelmus non longi itineris laborem non hyemis reputans asperitatem bis ni fallor cluniacum semel divionem per seipsum adiit. hic quam virum bonum dominum hugonem qui post est defunctus, illinc virum venerabilem qui adhuc superest dominum radulphum vix multis precibus impetratos abduxit. singulisque singulo presenti monasterio, tutum videlicet non arbitrans cuiquam monachorum domesticorum illam committere curam. Nos ideo vobis in exemplum dixi. ut vestram caritatem commonefaciam qualiter et in hoc quod nunc in manibus est oporteat eam esse non minus cautam sed sollicitam.

Ad henricum tullensem episcopum

XLVI. (61) Venerando patri domino henrico dei gratia tullensi episcopo, bernardus abbas dictus de clara valle. salutem et orationem. 63.

Peccatori huic quem ad nos peccatores ob anime sue consilium vestra ut ipse perhibet dirigere curavit dignatio, nichil ad presens sanius consilii impertiri habuimus, quam ut ad sinum paterne pietatis rediret. et ex ore sacerdotis legem requireret. Nos nostre parvitatis et mensuram officii attendentes. nec nos ultra nos extendentes, dare penitenciam maxime in criminalibus nulli hominum presumere omnino solemus, nisi solis quos in nostram curam suscepimus. Quali namque temeritate tractanda episcoporum negocia et huiusmodi negocia peccatores et imperiti susciperemus? qui ipsi quoque ut ceteri homines quotiens gravior inter nos ~~ob~~ aliqua causa oboritur quam per nos diffinire aut nescimus aut nequimus aut non audemus, episcopali ut dignum est sinui reservamus, et nisi summi prius sacerdotis vel iudicio vel consilio confirmati securi non sumus. Provideatur igitur morbide ovi a proprio pastore et tali pastore qui canones non ignorat congrue prime medicina, ne si in peccato suo quod absit anima pro qua cristus mortuus est moriatur, sanguinem eius

ad henricum tullensem

de manu vra sumus pas
tor requirat Verum nos
deo illi inspirante mu
du relinquere psuasimus
si tn homo senex et paup
in aliquo se recipi intra
dyocesim vram scorum co
uentuu vro obtinere po
tuerit interuentu, plenu
vos dierum suscipiat dies
vna illa melior in atriis
dni sup milia. sancte et
venerabilis pater

Ad henricum virdunens Epistopum.

63. Dno heynrico dei XLVII. (62)
gra virdunensi epo.
fr bernardus dcus abbas
de clara valle salute et
oroem Hec mulieircula
qua cerne iam multis an
nis pplexis peccatorum nodis
sathanas alligauit sup
statu salutis sue nre pu
sillitatis consilium expetiit et
tale accepit ut pus multu
videlz erratum ad ppriu pas
toris sinu pfuga ouicu
la fidenter recurreret q
vtiqz eo citius atqz solli
citius inopi ferret opem
quo se certius sciat atqz dis
trictius de sibi commissa
agno qui pro ipa mortuus
est redditurum rationem
Nam sint deuiante corri
gere, verum sit penitrice
non despice. ymo penite
tem suscipe Et si vera est
sua qua nobis exposuit
infelicitatis historia a
viro suo pori si adhuc
viuit reconsiliari aut
si ille noluerit sicut hac
nuptam sic illum cogere
nec absque uxore manere

Ad alexandrum lincolniens Epm

64. Viro venerabili XLVIII (63)
dno alexandro dei
gra lincomensi epo. ber
dcus abbas clare vallis
velle honorari in xpo ma
gis qm in seclo philippus
vr volens ierosolimam
pficisci compendium vie inue
nit, et cito peruenit quo vo
lebat Ensfretauit i bre
ui hoc mare magnum et
spaciosum et pspere naui
gans attigit iam litus
optatum. atqz ad portu
tandem salutis applicuit
Stantes sunt iam pedes eius
in atriis ihrlm et quem au
dierat in effrata inuento
in campis silue libenter
adorat in loco ubi stete
runt pedes eius Ingressus
est sanctam ciuitatem sortitus
est cum illis hereditatem
quibus merito dicitur
Iam non estis hospites
et aduene sed estis ciues

sanctorum et domestici dei. Cum quibus intrans et exiens tamquam unus e suis gloriatur et ipse cum ceteris dicens Conversacio nostra in celis est. Factus est ergo non curiosus tantum spectator sed devotus habitator et civis conscriptus ihrlm: non autem terrene huius que arabie mons syna coniunctus que servit cum filiis suis: sed libere illius que est sursum mater nostra. Et si vultis scire clara vallis ipsa est ihrlm. ei que in celis est tota mentis devocione et conversacionis imitacione et cognacione quadam spiritus sociata. Hec requies eius sicut ipse promittit in seculum seculi: elegit eam in habitacionem sibi: eo quod apud eam sit et si nondum visio certe expectacio vere pacis illius utique de qua dicitur Pax dei: que exsuperat omnem sensum. Verum hoc suum bonum et si desuper accepit in vestro tamen beneplacito facere cupit ymo se facere confidit, sciens vos sapientes non ignorare sententiam qua filius utique sapiens sit gloria patris. Rogat autem paternitatem

vestram: rogamus et nos pro illo et cum illo quatenus de prebenda sua quod ipse creditoribus suis constituit inmobiliter stare faciatis: ne in aliquo quod absit fraudator debiti. et prevaricator pacti inveniatur: et ita munus contriti cordis quod offert cotidie non recipiatur diu sicut quisquam adhuc habet aliquid adversus eum. Precatur deinde ut domum quam ipse mee sue in terra ecclesie construxerit: cum terra quam ibi delegavit eidem mee quamdiu vixerit concedatis. Hec pro philippo. Reliqua autem pauca pro vobis ipso quidem stimulante ymo inspirante deo adicienda putavimus: pervertere vos in caritate presumentes; ne cursum mundi gloriam quasi stantem aspiciatis et vere stantem admittatis: ne plus vobis quam pro vobis vestra diligatis: et sic vos et vestra perdatis: ne blandiens prosperitas precipitatis sui vobis finem abscondat et adversitas sine fine succedat: ut leticia temporalis luctum vobis eternum et operatur que parit et pariat que opit: ne mors longe esse putetur

et preoccupet impudicum?
et vita dum longa exspec
tatur cito deserat male
conscium. sicut scriptum est
Cum dixerint pax et se
curitas! tunc subitaneus
superveniet eis interitus
tamquam in utero habenti
et non effugient

65. Ad aluisum abbatem

Aquicinctensis monasterii

Aluiso abbati aquis
cincti. bernardus sa
lutem ex corde. Retribu
at vobis deus misericordiam: quam
fecistis sancto filio vestro God
wino. Audivimus enim quod au
dito eius obitu mox ve
lut immemor pristine iniur
ie sed non immemor: con
solatorem vos potius quam
ultorem exhibuistis.
Patrem quippe vos cogno
vistis ut res exigebat
non iudicem: ideo quod pieta
tis quod caritatis est ut vero
filio patris impendere studuistis
Quid melius! quid lauda
bilius! quid vobis dign
ius agere poteratis. Sed
quis hoc crederet. Vere
nemo scit quid sit in homine.
nisi spiritus hominis qui in eo
est. Ubi nunc est illa auste
ritas illa severitas illa
indignatio! quam olim in illa
lingua vultus oculi ter
ribiliter ostentare et
intentare solebant. Ad
unum nempe nuntium de mor
te filii: paterna viscera
commota sunt. Subito quoque hec
omnia que simulatoria sed
dispensatoria ac per hoc
transitoria erant disparue
runt. illa vero que vera
erant sed latebant cari
tas pietas benignitas ap
paruerunt. Siquidem in
religioso animo vero misericordia et
veritas obviaverunt sibi.
et quamvis minimum misericordia superha
bundavit iudicio! iustitia
et pax osculate sunt. Ita
quam tu michi videor conici
endo videre quid animi
tunc haberetis cum ad
ulciscendam illam que vobis
fieri videbatur iniuriam ius
titie zelo accensa veri
tas sese accingeret. illa que
exemplo ioseph pruden
ter antea dissimulabat misericordia
ultra iam latere non fe
rens ne in hoc quidem dis
similiter a ioseph ex abdi
to zelante pietatis eru
pit. seque veritati adiun
gens repressit motum
temperavit zelum pacem cum ius
titia fecit. Tunc de puris
simo placiti pectoris
fonte talium credo limpi
dissimi cogitationum ri
vuli ebullierunt. Quid

Ad aluisum abbatem

opus est indignari. Mise
reri potius oportet et non ob
livisci quod scriptum est: misericordiam
volo et non sacrificium; et im
plere quod jussum est: solliciti
servare unitatem spiritus in vin
culo pacis; et exspectare quod
promissum est: beati misericordes
quoniam ipsi misericordiam consequentur.
Alioquin unde filius meus
erat iste. Quibus vero irasci
filio potest. Nisi forte tunc tantum
filius meus tuum meum fuit:
et non etiam cum me deseruit.
Sed numquid quia corpore a te
prius recessit etiam animo rece
dere potuit. Aut forte
vel ipsa mors michi eum au
ferre poterit. Itane loca
lis corporalis ve necessitas cor
dium sese amantium libertatem
angustat. Certus sum quod
nec locorum distantia nec cor
porum vel mors vel absentia
disiungere poterit quos unus
spiritus vegetat. una caritas
ligat. Denique si justorum anime
in manu dei sunt: profecto
et qui iam in ipso depositam
carnem quieverunt: et ipsi qui
adhuc in carne non secundum
carnem militamus similiter procul
dubio sumus. Meus igitur
vivus erat: meus igitur
mortuus est: meum in patria
recognoscam. Si quis est
qui de manu dei possit

eruere: et a me illum separare
valebit. Itaque pro filio vestro
vobis affirmo satisfecerit. Sed
de nobis pro quo erit. Nunc
nisi de nobis digna satis
factio placebit: quibus utique
pro grandi iniuria imponitis
quod a vobis recedens a nobis
receptus sit. Quid dicam.
Si dicam quod non recepimus quod
utinam sine peccato dicere possem:
mentior plane. Si dixero
recepimus quidem sed iuste:
excusare me velle videor.
Sed tutius respondebo peccavimus.
Verumptamen quantum
non ad defensionem dico. A
quo ille non reciperetur. Quis
nisi illum sanctum aut pulsan
tem repelleret: aut recep
tum expelleret. Quis vero
scit si de vestra habundantia
deus nostram supplere voluit
inopiam: ut scilicet unum
ex multis qui forte apud
vos religiosi tunc erant ad
nos dirigeret: nobis quidem
ad solacium. sed nichilominus
vobis ad gloriam. Filius
quidem sapiens. gloria est
patris. Denique eum non provoca
mus sollicitando: non provoca
mus attrahendo. quo vos
desereret vel ad nos veniret.
Quin potius rogantem pul
santem supplicantem non prius
deus scit consensimus recipe

q̄ remitte ad vos teptaui⁹
Non aut̄ eo acq̄esceᷣe . eius
īportunitati acq̄eui⁹ Hoīem
ergo religiosū peg̃rinū so
lū si culpa ē q̄ suscepim⁹ et
ita suscepim⁹ ! nō erit vob
īdignū semel tm̄ ɔmissā cul
pā talemq̄ȝ culpā dimittere .
cui etiā fas nō est ne vsq̄ȝ
septuagies septies peccati
bus in vos veniā negare
Utinā tn̄ noueritis q̄ non
leuiter vel negligent̄ ꝑmo
q̄ nō īpune feram⁹ . q̄ vin
q̄ reuerentiā vr̄am quoq̄
modo offendim⁹ Sepe deū
testor qđ corpe nō possū me
te ad vos supplici transeo !
sepe genib⁹ flexis huīliter
satisfaciens vobis astare
me video Utinā ipē qui
michi id fortasse īspirat vo
bis spūs inspiret et sentiē
faciat q̄ flebilis q̄ misera
bilis tamq̄ p̄ns ad genua
vsq̄ȝ vr̄a descendo . q̄ freq̄
ter nudos humeros v̄gas
q̄ȝ ī manibus gestans et q̄
ad vr̄am iussionē vapula
re parat⁹ peto veniā ! gra
ciam tremebūd⁹ expecto
Hec qualiter vobis accep
ta sint p̄r si vos nō gra
uat vr̄o cici⁹ scire flagita
m⁹ rescripto . ut si satis ē
iam securi de indulgētia
cōsolem̄ ! siquim⁹ mag̃ ut

dignū est huiliem et am
plius aliquid a nobis si
possum⁹ exigam⁹ quo dig
nius satisfacē debeamus

Ad gauifridū abbatem

67. PRimo p̄cor ut p̄n L(66)
tes lr̄as dn̄o abbi
aquatincti mōsterij diri
gere non grauēris . dein
de ut ad id qđ portat p̄ns
p absente amico satagas
cū veneit locus Neq̄ȝ eni
cuilibet ne dū tanti p̄ris
iustū ī iustū ve aduersum
me debeo scandalū dissi
mulare Nō q̄ nō faciam
loquēs potius q̄ scribens
ei apire forsitan potuisse
Nā solet in talib⁹ accep
tior esse sermo viu⁹ q̄ scrip
tus . et efficatior lingua
q̄ lr̄a Oculi quidē loquē
tis fidem faciunt dictis .
nec ita p̄t affectū exp̄mē
digitus quō vultus Nunc
aut q̄r absens p me nō
possū . p te satisfacio q̄
tū possū Rogo ergo te
et iterū rogo ut de regno
dei qđ est intra nos scan
dalū auferas dū salubri
ter potes . ne si qđ absit
vsq̄ȝ ad anglos qui vtiq̄ȝ
ī fine sc̄li ad id ministeriū
deputati sūt pdurauerit
rancor ! nec ē sit irreuo

cabiliter aut ambos a alte
tum e nobis de medio tol
li. Vn aut ad me tu iam
dudu scripsisti sup tribula
cione vra. Scitis quia iux
est dns hijs qui tribulato
sunt corde. De ipo confidite.
quia ipe vicit mundu. Ipe
scit inter quos habitatis.
et in conspcu eius sut oes
qui tribulat vos. Ipe exau
diet vos in abscondito te
pestatis: qui nuc probat
ad aquas contradictionis

Ad monachos flamanos

41 (87) Dno h pri flamacensis 67
ecclie et fribus qui cu
eo sunt. fres qui in clara
valle sunt salute. Lectis
vris lris. vram reuerentia
propter quenda monchum
qui apud nos est constitu
tam cognouim9. De vra tris
ticia nos q3 contristati su9.
timetes ne sit illa tristicia
de qua aplus quibusda di
cebat Contristati estis
scdm deu. Nam si scdm de
um esset. non adeo vos
commouisset ut nos et si vo
bis ignotos tn fres vros
et si placet amicos vros
quos necdu vel pntes ver
bo couenea tis vel absen
tes scripto pmonueratis
hac pma vice tn subito
tam acriter argueretis. Mi
ramur ut scribitis q fre
b. suscepim9. miramur nisi
vobis eum cito restituam9.
pponitis nobis de regula
de noto monasterio mona
chum no suscipiendu. pro
constanti scilicet habetes
vrm no esse ignotu. Sed
quid si alijs notum. dumo
do nobis notu non sit.
Etsi enim ut verba vra ponu
religionis vre se adeo fama
effuderit ut etiam rome
ecclie vre noticia habeat.
nos tn qui multu citra ro
ma positi sum9 nescio quo
pacto ita pterijt. ut ne vm
quide vrm abbatis scilicet
vel monachoz non ipius
vre habitacois no religio
nis ac conversacois vsq3 ad
hoc temp9 vel tenue noti
ciam habuim9. sed nec
aliqua aliqn mentione no
bis de vobis factam fuisse
memi9. Nec tn miru. q2
et multis terraru spacijs
et diuersis puincijs et dis
silibus linguis abinuicem
distam9. Nec solu epati
bus pprijs absum9. s3 etia
in eode archiepatu non
degim9. Putam9 q non
de quibuscunq3 notis s3 tm
de nobis notis mosterijs
monchos suscipe phibem9

Alioquin cum nullum monas-
terium sit quod alium notum non
sit: nullum nobis relinquitur
de quo quis monasterio regu-
lariter suscipiatur. Quo er-
go illud implebitur quod a beato
Benedicto vel precipitur vel permit-
titur peregrinum videlicet mo-
nachum non solum debere susci-
pi ad habitandum pro hospite quanto
tempore cupit: sed etiam inven-
tum utilem suaderi ad ma-
nendum omni tempore. Quia tamen
nos aliter erga predictum fratrem
egerimus. Nam cum veniens se a
nobis suscipi humiliter pos-
tularet: primo quidem repul-
sus: deinde admonitus est ut
ad monasterium suum rediret.
Sed ille non acquiescens in vicinam
nobis heremum se contulit:
ibique ferme septem menses
nulla iterum calumpnia pas-
sus quiete habitavit. Sed cum
sibi tutum non crederet quod solus
degeret: post primam repulsam id
ipsum quod prius a nobis requi-
rere non erubuit. Rursus
nos amonentes eum de reditu
tum etiam ab eo sue discessio-
nis inquirentes. abbas inquit
meus habebat me medium sed
non monachum. Cogebat servi-
94 re ymo ipse serviebat per me
non deo sed seculo: qui ne secla-
rium malivolentiam incurreret
principum mederi me compelle-
bat etiam tyrannis raptori-
bus exercitatis. Quod ante meum
periculum cum et nunc privatim
nunc palam suggessisse non pro-
fecissem: quorundam tamen sapien-
tium virorum consilio fretus
fugio meam dampnationem non
congregationis: perditionem non
religionis. Consulite salu-
ti querenti aperite pulsanti.
Cuius nos constantiam videntes
causam audientes et nullam contra
eum calumpniam: animum eius iterato
probavimus susceptum: astrin-
ximus probatum: tenemus professum.
Nec intrare compulimus: nec
exire cogemus. Quibus si eum
eiceremus ad vos ut ipse asserit
nec reverteretur: sed magis se
a vobis adhuc elongaret.
Desinite ergo fratres desinite
tam indebitis iniurios lacessere
iniuriis et cassis scriptitatio-
nibus inquietare: quia nec cumu-
latis etiam contumeliis provo-
cari poterimus ut vobis
ipsi quod reverentie est videa-
mus: nec minus extiterit
quo minus monachum teneamus quem
regulariter suscepisse nos
credimus. Ad eosdem

69. Modestie
quidem vestre erit o bo- LII (68)
ni fratres super controversia vestra
pro nostra satisfactione contentos
esse debere: et iam ab inmeri-
torum infestatione quiescere

Sed quia prioribus mala pe-
iora iunxistis et tue(?) iur-
giorum seminaria transmisistis:
que absit ut germinet sicut
nec priora germinaverit in no-
bis: ne tamen non respondendo
culpam que non est cognoscere vi-
deamur hoc etiam exte scdo
et ad ea que pariter obicitis
veraciter respondemus. Hec mea
culpa est contra eam vestra: hec
grandis illa iniuria qua
vobis fecimus quod monachum so-
lum peregrinum pauperem mise-
rabilem. atque sue periculum
fugitantem salute sua solli-
cite querentem pulsantem sup-
plicantem suscepimus seu quod
talem taliter susceptum de-
nuo sine causa non eicimus:
ut quod edificavimus iterum des-
truentes prevaricatores nos
constituamus. Hinc regule hic
canonum hinc ipsius naturalis
legis transgressores iudicamur.
Opponitis ei indignantes
cur venit et a vobis excom-
municatum nobis sociare presump-
simus: quod utique ab alio pa-
ti nolumus. Sed de excommunica-
tione quid respondebimus: qui
vos nobis inde satisfacia-
tis pro nobis facientes, procul
dubio prius a nobis fuis-
se receptum quam a vobis excom-
municatum. Cum autem prius sus-
ceptus dum tamen regulariter

fuerit. profecto non iam in virum
sed in nomine vestre maledictionis
sententiam intorsistis. Nos si contem-
ptum sit vos videritis. Res-
tat ergo sciendum hoc et tan-
quam inter nos: an regu-
lariter susceptus sit. Et vos
quidem qui de ignoto monas-
terio monachum regulariter
posse suscipi negare non po-
testis: verum nobis notum
esse contenditis. Negamus: et
non creditis. Verum si non cre-
ditis simpliciter negantibus: cre-
dite vel iurantibus. In veri-
tate quam deus est vobis dicimus:
nec novimus vos nec noscimus.
Ignotorum scripta suscepimus:
ad ignotos rescripsimus. Sen-
timus quidem simulatores et
inquietatores vestras: sed nec
dum simulatores et inquie-
tatores ipsos agnovimus. Vos
tamen ad convincendum nos de simula-
ta ignorantia invictissimum
argumentum inducitis: non pos-
se videlicet ignotos esse nobis
quorum et abbatis scilicet et
ipsius monasterii nomen in his
inposuimus litteris: qui mox ut
rerum vocabula sciremus etiam
res ipsas novimus. Multum
ergo valet in michaelis gabrielis
raphaelis nomina nosse: qui
ex solo auditu vocabulorum
etiam de ipsorum beatorum spirituum
cognitione iam beatus sum. Non

mediocriter muti pferi quia
didici ab aplo padisu et t
ciu celu nominare. sicien no
raptus cum aplo solis ex
nominb9 secreta celestia ia
noui et audiui ineffabilia
verba que non licz hoi lo
qui. Stultus ego qui iam
sno nome dei mei quid ad
huc supflue gemo. frust
suspirans et dices cu pphā
Vltu tuu dne requira Et
illud Qn venia et appe
bo an faciem dei Et illud
Ostende nobis faciem tua. et
salui erim9 Sed quid est q
vobis facim9 qd nobis fieri
nolum9. Hoc nos vtiqz
nolle putatis. ut quis a
nro monsterio discedes mo
nachus in alio suscipiatur.
vtina oes comissos nob sic
nobis saluare possitis Si
quis ex nris ad vos maiois
pfcois gra et actionis vite
desiderio conuolauerit. non
solu no causam sie ei in tali
studio consulitis sed et mul
tu premimur ut hoc faciatis.
nec offensos nos conqrem.
sed valde in hoc adiutos ee
fatebim. Negatis deinde
qd de vobis audiera9. vro
sulicet iussu vel assensu
frem b qndu apud vos fuit
i medicinali arte scolaribus
deseruisse. ipinqz qui hoc

dixit falsitatis arguitis.
Si mentitus sit nos nesci9
ipe viderit Sed hoc scim9
siue p scipm ut vos fate
mi siue p vos ut ipe testa
hec fecerit. itermi i piclo
fuit Quis vo tu ihuan9
qui sic piclitati no succur
ret si posset. no consuleret
si nosset. Attn si ut asseri
tis non copulsus obedia
sed ppria questus cupidite
ac vagadi curiositate hac
illarqz ptem sua vendicas
discurrebat. quid cause
extitit q a vobis discessit.
An quia ia tande censure
pastoralis districtioe no
ei licebat qd an licuerat.
Cur igit cu iam ap nos
esset volentes eu reuocare
ad psuadedu de reditu
pmisistis ei quiete i clau
stro. nisi qr hoc velle hoi
ne noueratis hec qsisse
meineratis. At ille iam
adepto inter alienos qd
no potuit inter suos. ne
certa pro incertis desere.
tenuit quo ia fruebat. sp
nens qd sero sibi offebat
Desinite itaqz fres desini
te frem sollicitare. de q
non valde nce e vos solli
citos esse. nisi forte qd ab
sit que vra no que ihu x
sint qratis. et mag vrm

de illo solacium quod eius salutem diligatis. Nam tunc si apud vos girovagus fuisset ut scribitis contra suum propositum et abbatis imperium, et in priores usus quod de arte sua conquirebat expenderet; gaudeat qui eum diligit quod apud nos deo miserante sanatus sit. Testimonium enim ei perhibemus quod nusquam modo aliqua occasione vagatur; sed quiete perseverans in monasterio pauperiter inter pauperes sine querela conversatur. Primam quidem fidem quam apud vos promisit sed non tenuit non irritam ut dicitis facies sed ratam. Integramque custodies morum utique conversationem; sine qua sese fallit qui de loci stabilitate confidit. Rogamus vos fratres ut cessat indignatio vestra. et desinat indigna inquietatio vestra. Amantem facite quod vultis; serviat ut vultis; persequimini quem vultis. caritas omnia suffert omnia sustinet

Ad guidonem abbatem de tribus fontibus.

70. Unde te contristatum cognovimus contristatum quidem esse laudamus, sed si non nimis. Contristatus enim es nisi fallor quod ait apostolus secundum deum; nec dubium est huiusmodi tristiciam tuam quandoque converti in gaudium. Itaque dilectissime irascere et noli peccare. Peccabis autem non minus nimis irascendo, quam omnino non irascendo. Siquidem non irasci ubi irascendum sit nolle emendare peccatum est; plus irasci quam irascendum sit peccatum peccato addere est. Nam si malum peccatum est non emendare, quomodo malum non erit augmentare? Si ex rerum eventibus reatum pendet iudicium, non foret culpanda tua etiam ingens tristicia; ibi minimum constitisset quam ingens fuisset et culpa. Tanto quippe culpa gravior quanto res sacrior appetit. Nunc autem quia rerum causa non materia nec exitus actuum sed intentionis propositum culpas discernit et merita, dicente domino si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum lucidum erit, si nequam totum corpus tuum tenebrosum erit. In tuo quidem commisso non tam ut arbitror sacrorum est attendenda maiestas quam propria intentio discutienda. Porro ego et prior noster multum rem ipsam et inter nos pensantes et inter nos conferentes, tuam quidem ibidem deprehendimus ignorantiam, ministrantium quoque negligentiam, sed plane nullius maliciam. Et certe optime

nosti nullũ esse bonũ nisi
fuerit spontaneũ Malũ er
go poterit esse magnũ qd
constat voluntariũ nõ fuisse
Alioquin qđ si fit a non vo
lente bonũ quidẽ nllã graz
malũ at multã conqrit pe
nã; hoc est si circa vnã eã
demq; causam et malũ iputat
et bonũ nõ suscipit Quis
quis ita sentit asserit si
volt; et q nõ sapiẽtia mali
ciam sed malicia vincit sa
pientiã Ut tñ facias satis
iquietiori consciẽ tue et ne
forte hoc malũ mali cui9
piam grauioris latentis
adhuc i mõsterio fuit cõ
modio; p penitẽcia t iun
gim9 septẽ ps pnīales co
tidie vsq; ad pascha pster
nẽdo te decantare; et septẽ
disciplinas accipe In huc
modũ satisfaciat et ille q
tibi ad missã [illã] ministrauit
De illo at qui an sibi ppauc
rat et oblitus ẽ mittẽ vi
nũ in calicẽ; cui9 et maio
rẽ in hoc estia9 culpã si
tñ tu ita putas; tuo arbi
trio delinqmus Hanc si
exit sermo inter fres; et
ipi oẽs singuli singlas acci
piat disciplias ut fiat qđ
legitur Alter alteri9 one
ra portate Deinde q corp
ta sero licet neglige vinũ

fudisti in calicẽ sup hostie
sacrate pticulã laudam9;
nec sub tanto piclõ meli9
fieri potuisse putam9; ar
bitrãtes liquorẽ et si nõ
ex consecratiõe ppa atq; so
lepni i sanguinẽ xpi mu
tatũ; sacrũ tñ fuisse ex cõ
tactu corpis sacri Aiunt
tñ nescio q alii aliud sen
sisse sciptorẽ; nõ posse vide
licet absq; tribus idẽ pa
ne et vino et aqua h9 sa
crificiũ esse; ita vero q si
qđlibet deesse cõtigerit
reliqua nõ sufficerent Sed
de hui9moi; vn9qsq; i sen
su suo habũdat Ego aut
pro meo fateor sensu si m
itidẽ cõtigisset qđ tibi;
vellẽ ad remediũ mali vniu
e duob9 egisse; aut ipm
qđ tu a certe ab illo loco
vbi d' sili mõ p9q cenatũ
est verba sca iterasse et s
cõplesse qđ restabat d sa
crificio Neq; eni dubita
uerim de corpe iam cõse
crato; q vtiq; iuxta ritũ
ecciẽ didici ab ipa qđ et
ipã accepit a dno; panẽ
videlicet et vinũ et siml
apponẽ nõ siml tñ ex his
sacra consicẽ Cũ ergo pus
de pane corp9 q de vino
sãguis more ecclastico cõ
ficiat; si p obliuionẽ tar

Puto ei q si dnō p9 frm de pre
sui corp9 vini gsera3 placauiss;

di9 qd posteri9 sacrandu est
apponat: no video quid sa
tis prentib9 tarditas possit
pupe sequi Penset aliq
du intimitte aut certe pem
tus omitte nichilo9 corp9
masisset qd serat! nec fris
frienda pscribent Nec nego
pane et vinu aqua quide
mixtu dere simul appom. quin
poti9 assero haut alit dere
fieri Sed aliud est culpare
neglige: aliud negare effi
cacia Aliud quippe e q cau
sam non bn quippia fieri,
et aliud qd metim n fieri
Her interim de hac re dixe
rim et senserim; absq piu
dicio vel tue sine si qd me
li9 sapis vel cuilibet sanius
sapientis

Ad eundem

LIV (70) Considerans miseri h9 72.
miserabile codicoez
miseor quide. s veor ne
frust Neq ei no ideo vide
or m frust miserei. q ipo
licet remanete i sua mise
ria mea tn vel m non sit
ifructuosa mia In qua utiq
miam no ppria iclinauit:
sed itimis ea visceib9 pri
miseria et frnus doloz in
flixit Mia quippe affcio e
q nec volutate cohercetur
nec roi subicit: qn no ea
quisq i se ptrahit volunta
rio nutu sed ipas pias mentes
ad copassione dolentiu nemo
cogit affcu: ita ut etia si pum
esset misereri et si mltu vel
lem no possu tn no miserei
Pt quide ratio vel volutas
affcu effectu subtrahe! sed
nequid ipm affcu euellere.
Dicebat ad me q me conso
labant et dixit: q oratio
mea i sinu meo couertetur.
du pro quo emissa e nondu
couertit Nec audio illos
q michi blandietes asserut
iusticia iusti sup ipm erit,
du impi9 i sua adhuc ipie
tate remorat Nō igi re
cipio consolacoez: ubi fris
video desolacoem Si ergo
dulcissime fili tua q mens pia
silr affectu e ymo q aliter
affecta est, qqi t infelix is
te cuctus sue egssiois de
mosterio et denuo regres
sionis regulares vices pcur
risse videt! q tn ipe alit
putat no solu patient sed
etia libenter audiend est
q huiliter culupmat! si
forte tam despate salutis
repande ronabilis ulla
occasio ineniat! quā ut
meciu bn tua itelligit expi
entia difficile qde in con
gregacoe sed mltu diffici
lius foris poterit obtine
Junto itaq omi frm gsilio

omnia que in eum fecisti iudicia
diligentius retractare non dedig-
neris, quatenus tua humilitate
eius contumacia sanetur. si
vel videlicet adinveniri pote-
rit. quo modo adhuc semel re-
gulariter suscipiatur. Nec ti-
mendum est in hac retractatione,
quod displiceat iusto ac miseri-
cordi deo ut misericordia superexalte-
tur iudicio

Ad monachum tiruum fontium

72. QVod nondum veni ad LVI (71)
vos non imputetur incu-
rie. Curamus siquidem vos
tamquam viscera nostra. Si mater potest
filii uteri sui negligere curam:
forsitan et ego in suspicionem
duci potero et argui negli-
gentie. Itaque oportunitatem ex-
spectamus et exspectamus: ut cum
venerimus visitatio nostra non
sit sine fructu. Interim de
absentia patris vestri non tur-
betur cor vestrum. Deus vobis
providebit alium sicut speramus
pro eo ydoneum. sed nec istum
perdetis. Nam et si translatus est:
non tamen ablatus. Tamen qui fuerat
vobis specialis: erit communis et
nobis. Donec ergo venio
viriliter agite et conforte-
tur cor vestrum: et omnia vestra in
caritate fiant

Ad dompnum ramaldum.

73. DIlectissimo suo ramal- LVI (72)
do: bernardus eius non pre-
a dominus sed frater et conservus. quod fra-
terno et fideli conservo pri-
mo ne miretis quod terreat dig-
nitatis nominibus. cum me ipsis
rebus sentiam indignum. Et
te quidem decet ut facis. sed
mihi assentire non expedit Nam
si tibi observandum putes illud
honore invicem prevenientes. et
subiecti invicem in timore dei:
si non frustra utrobique positum
est invicem: intelligis eque et mihi
utrumque congruere. Nam si cogi-
tes tibi illam regule sanctam
observandam iuniores prio-
res suos honorent: mihi e regio-
ne in mente veniat ex regula
veritatis erunt primi novis-
simi et novissimi primi. Et qui
maior est vestrum: fiat sicut
minor. Et quanto maior es:
tanto humilia te in omnibus. Et prin-
cipem te constituerint: esto inter
illos tamquam unus ex illis. Et quia
non dominamur fidei vestre. sed
adiutores sumus gaudii vestri.
Et nolite ab hominibus vocari
rabbi. Et patrem nolite voca-
re vobis super terram. Quantum
itaque attollor favoribus: tantum
hiis molibus premor. Unde merito
in psalmo non canto sed plango
Exaltatus autem: humiliatus sum
et conturbatus. Et quia elevans
allisisti me. Sed verius fortas-
se proferre quod sentio. quia vide-
licet qui me exaltat se humiliat.

et qui me humiliat se exaltat
Tu me ergo exaltando deicis.
et extollendo primis. Sed ne
ita premas ut opprimas co
solantur me hec et hiis similia
veritatis testimonia. que miro
modo dum reprimunt erigunt.
dum deiciunt erudiunt. ita ut
unde pectus inde puer et
tota cum hylaritate vel humi
litate decantem. Bonum michi
domine quod humiliasti me, ut dis
cam iustificationes tuas. Bo
num michi lex oris tui. super
milia auri et argenti. Et hoc
miraculum aut sermo dei
vivus et efficax. hoc id verbum
per quod facta sunt omnia benignissime
ac potentissime operatur. hoc dei
est fuit iugum christi suave et
onus leve. Libet animadvertere quod
leve sit onus veritatis. Nam
vere leve est quod portantem
non gravat sed levat. Quod
eo levius onere. quod non solum
non onerat sed et portat
omnem sui portandi impositum.
Hoc onus uterum poterat
gravidare virgineum gra
vare non poterat. hoc onus
ipsa quibus se probavit sustentam
dum senis symeonis brachia
sustentabat. hoc etiam pau
lum in gravi licet et cor
ruptibili posito corpore ra
piebat usque ad tercium celum.
Quero in rebus si quid

forte huic exonerati oneri
simile inveniam. et occurrit michi
de pennis avium quod eis utrumque
compte. quodam videlicet sin
gulari modo et corpulentio
rem reddunt formam et agi
liorem. Mirum opus nature.
Unde grossescit materia inde
sarcina levigatur. et quantum
crescit in massa tantum decres
cit in pondere. Hoc plane in
pennis cristi oneris exprimi
mus similitudinem. quod et ipse
ferunt a quibus feruntur. Quid
et de quadriga dicam. hec
minimum admota iumento.
sarcinam quam ab ipso moveri non
poterat auget quidem sed
portabiliorem reddit. Onus
oneri addit. et minus onerat.
Sic et oneri gravissimo le
gis accedens quadriga evan
gelii. et auxit perfectionem et
difficultatem minuit. Velo
citer aut currit sermo eius.
Sermo utique ante notus in
iudea tantum. nec se pre sui
gravedine valens ultra exten
dere. quippe qui et ipsius
moysi manus suo pondere
pergravatus distendit. levi
gatus per gratiam et rotis
evangelicis suppositus. velo
citer in omnem terram exiit.
et in fines orbis terre celer
rime provolavit. Sed longe
minus digredior. Tu itaque

dulcissime tessa, iam videbit
magis obrue me horibus
q̃ attolle. Alioquin: actu te
immanitum michi a[n]i[m]a l[ice]t
volu[n]tate co[n]misces. Ipi sut.
de quib[us] soleo soli deo ita
conq[ue]ri i[n] orōibus meis Et
qui laudabat me. adūsu
me iurabat. Ad quā meā
q[ue]rimoniā, deū audio respō
dentē mox et attestante q[uo]d
verax sit. Vere i[n]quit qui te
b[ea]tificant, in errorem te
mittut Et ego. Auertant[ur]
ergo statim inq[ui]t erubesce
tes, qui dicut m[ic]hi euge eu
ge. Nō tm̄ ne putet[ur] in
q[ue]suiq[ue] adūsarios a me q[ui]n[im]o
intorta maledc̄cō vel imp
catio. expone dēō q[ua]liter
intelligā. Precor minim[e] ut
q[ui]cu[m]q[ue] estimant de me supra
id q[uo]d videt i[n] me a[ut] audiut
aliquid ex me auertant[ur]:
id est a laudib[us] meis i[n] q[ui]b[us]
ignari minime ferut[ur] resiliat
et pedē retrahat. Quō.
Nimiu[m] videlic[et] co[n]gnoscētes
plem[us] que imoderati[us] lau
dant; et consequēter eru
bescētes vel suu[m] errorem
vel a[n]i[m]i dep[re]hensā inutili
tatē Et hoc mō utriq[ue] no
centiu[m] gen[us]. et illi scilic[et] q[ui]
volut m[ich]i mala et me adu
latorie co[m]mēdat. et hi qui
licet inocenter tm̄ nocent

dū beniuole quidē sed minime
laudat auertat[ur] retrorsu[m]
et erubescāt: hoc est tā
vilis eis et abiect[us] appeā
q[ua]ten[us] pudeat eos talē ita
laudasse; et sic desinat iā
i[n]discrete laudare Igit[ur] ad
uersus utrosq[ue] laudatoēs
illis duobus me munire
co[n]sueui versiculis; cont[ra]
maliuolos quidē p[ri]ore.
Auertātur retrorsū et eru
bescant qui volut m[ich]i ma
la; contra beniuolos vēo
p[ro]ferēs seq[ue]ntem. auertat[ur]
statim erubescētes qui di
cut michi euge euge Cū
ergo ut ad te reuertar ex
apli tue religiositati nō
d[e]nā[r]i sed congratulari tm̄
debeā et iux[ta] verbū dm̄
vn[us] sit p[ate]r n[oste]r in celis nos
aūt oēs fr[atr]es sum[us]; nō i[m]me
rito dm̄ p[at]ris q[ua]si celsa noīa
q[ui]b[us] me honorandū sed nō
onerādū putasti siculo a
me veritatis reppuli, co[n]gru
enti[us] p[ro] his me fr[atr]em noī
ans et conseruū tu[um] p[ro]p[ter]
eandē hereditatē. tuū p[ro]pter
equā condicōez; et ne si
forte q[uo]d dei ē usurpaue
rim m[ich]i audiā ab ipō. Si
ego dn̄s; ubi ē timor me[us]?
Si pater; ubi hor me[us]?
Et p[at]ris quidē me nō ne
go et habere affim ergā

te: sed autem ke renuo Nec ei
te inmore ut estio quod perno
complector affatu Hec ergo
pro tituli causa. Jam vero
ut ad reliqua tue epistole res
pondeam eandem quam tu de
mei. possem et ego vicis
sim de tui absentia non inme
rito facere conmonitionem. nisi
quod mihi quod ipse non negas
et assribus et fratribus. di
est preponenda voluntas. Alio
quin quoniam ego te comitem in
carissimum. valde que necessarium
quippe obedientissimum in a
gendis, studiosissimum in
inquirendis. in conferendis uti
lissimum. promptissimum in re
meorandis paterer lon
ge fieri a me si non esset christi
in causa. Boni si sic perman
serint usque in finem. spero et
ubique querentes non que mea
sunt. sed que ihesu cristi

Ad eundem.

LVII (73.) Plangis di 75.
lectissime ramalde
super multis tribulacionibus
tuis. probique conmonitionis me que
excitas ad plangendum Nec
enim te dolente possum non
dolere. nec mihi molestus et
anxius tuas molestias et
anxietates audire. Verum quia
hec ipsa mala que te sue
misse causaris et ego pertu
deram et ego tibi si recor
daris predixeram puto leuius
te presentia portare debere. et
mihi unde potes preter moles
tium non esse. Datis namque et
plus quam satis crucior te care
do. te non videndo. te dulcis
simi solatio non fruendo.
ita quod pene peniteat me quod
te elongaverim a me. Et licet
caritas hoc exegerit. quia nunquam
tamen necessitate qua te non vi
deam iussum te plango tanquam
amissum. Tu ergo frater hoc etiam
quodam velut tue pusillani
mitatis baiulo me premis.
qui mihi debueras esse baiu
lus sustentacionis. Tristiciam
super tristiciam ingeris, et cru
ciatum cruciatibus addis. Et si
mihi proprium est nullas tuas angus
tias dissimulare, tibi tamen durum
est sic affecto contristas
Quid ei non est satis sollicitum
amplius sollicitare! et absentia
filij sauciata patris viscera continuo
ribus torquere doloribus. Omnis
meum tibi profitus sum ut filio
ut nato ut fideli coadiutori
meo. vide quomodo opteat te
paternam portare sarcinam. Si ei
sic portas ut me non alleues
sed magis premas! tu quidem es
oneratus. sed ego non sum
exoneratus. Hoc autem onus
amarum est. et infirmari. Nam
qui sane sunt portari non indi
gent. ac propter hoc nec onus sunt

Quoscu(m)q(ue) ergo de tuis fue
neris tristes! pusillanimes!
murmurosos. ip(s)o(rum) te p(rae)em
p(ti)o(n)u(m) noveris esse abbate(m).
Consolando exhortando incre
pando agis opus tuu(m)! por
tas onus tuu(m). et portando
sanas quos sanando portas
Si quis vero ita sanus e(st) ut
magis iuvet te q(uam) iuvet(ur) a
te. hui(us) te no(n) p(rae)em(inere) s(ed) pare(m)!
comite(m) no(n) abbate(m) agnos
cas. Quid ergo causaris te
aliq(uo)ru(m) qui tec(um) su(n)t magis
gravari co(n)sortio q(uam) fruu(n)t(ur) so
latio! cu(m) solus o(mn)i(u)m o(mn)ib(us)
datus sis solaciu(m) tamq(uam) o(mn)ibus
sanior omnibus fortior! qui
o(mn)ibus sufficias p(er) dei gr(ati)am
solariari et a nemine o(mn)i(n)o
indigeas confortari. Denique
i(n) q(uo) tu gravaris i(n) t(antu)m lucra
ris. et i(n) q(uan)tu(m) iuvaris i(n) t(antu)m
tibi tua p(rae)mia minuis. Eli
ge ergo q(uo)s eligas. an qui
gravando iuvant! an q(ui) iuva(n)
do gravant. Hi tibi p(ro)meri
tores; illi fraudatores meri
toru(m) (con)sistu(n)t. Na(m) qui sorte(m)
laboris. p(ro)cul dubio et mer
cedis p(ar)ticipes erunt. Dicis
ergo te missu(m) iuvare non
iuvari; illi(us) te cognosce vi
cariu(m) q(ui) venit ministrare non
ministrari. Plura t(ame)n ad tu(am) co(n)
solatione(m) scribe(re) volebam;
sed no(n) sunt necc(essari)a. Na(m) quid
est opus verbis sup(er)fluis
mortua(m) carta(m) implere! ubi
viva p(rae)s(en)s loquit(ur). Viso
siquide(m) p(ri)ore puto q(uod) ista e(st)
sufficiat. et ad ei(us) p(rae)s(e)ntia(m).
sp(iritu)s tuus revixerit. ita ut
iam scripto consolatore(m) no(n)
requiras! cu(m) iterim licet
verboru(m) illius solatio (con)sole
vari. In quo et p(er) que(m) meu(m)
q(uo)q(ue) sp(iritu)m que(m) tibi i(n) tuis l(itte)ris
mitti postulasti. si q(uo)mo
t(ame)n mitte(re) potui missu(m) e(ss)e
no(n) dubites; cu(m) quippe ut
b(e)n(e) nosti ide(m) meu(m) (con)siliu(m).
eade(m) solet e(ss)e voluntas

Ad eundem.

76. Sperabam k(arissi)me alio(rum) LVIII (74)
q(uo)d me p(rae)cepturu(m) mee
p(ro) te sollicitudinis remediu(m)!
si tua te no(n) indicasse(n)t ne(ces)
sitate(m) i(n)co(m)moda. Vi(di) et i(n) alia
ep(isto)la me(m)ini me ad te mi
serea(m) sic sc(ri)psisse. Et si mi(hi)
m(e)i p(ro)p(r)iu(m) est nullas tuas an
gustias dissilere; tibi t(ame)n
duru(m) est sic affecto (con)tinuas
i(n)dicare. Sed certe v(ir)i meas
in curas credidi leviga(ri)
inde fateor a(m)plius (con)gravari
me sentio. Na(m) an(te) quide(m)
sola que te molestece(n)t p(er)ce
pam. q(uibus) dolebam q(uo)d metue
bam. Nu(n)c aut(em) quid umq(uam) ma
li (con)tinge(re) p(ote)st q(uo)d ego non
metuam. Ymmo v(er)o tuu(m)
ordinu(m) q(uam) ego no(n) timeo

grauiora pericula veris. Ego quippe suspectus omnia. quo incertus de omnibus verum sepe de falsis testimonium contexere cogor. Mens siquidem quam semel afferit caritas. futuris esse non sinit. Metuit quod nescit. dolet quod non oportet. sollicitatur plus quam voluerit et unde noluerit. compatitur nolens. miseretur inuita. Et quare vides fili non meam meticulosam industriam. nec tuam piam prudentiam in hac parte prodesse. michi iam conscio noli celare que circa te aguntur. ne vnum te michi pre ceteris putans magis affligas. Opuscula mea que habes. da operam cum optime potueris ut habeam.

Ad dartardum prumarensem abbatem.

LIX. (76) Unde tue placuit dignationi fratrem hunc nostrum presentium consulere. sic nos quod nobis visum fuit noueris consilium dedisse ut sanioris non preiudicauerimus. Ne ergo rerum quas scis superflua narratione grauemus te. hec summa consilii est. Periculosum quidem est ac fortasse illicitum hominem post diutinam in domo et habitu religionis conuersationem ad seculum redisse. quinque prius et adhuc propria uxore viuente ac consentiente diu ac for-67.

tissime contumeliam tenuit. sed iis rursus amplexibus ineptissime atque inhonestissime se implicuisse. Quia tamen publice et solempniter iuxta morem ceterorum hominum et sine querela vel calumpnia ipsorum clericorum coniugium celebratum fuit. non nobis videtur tutum illum illam non consentiente dimittere. nisi prius episcopalis auctoritate vel consilio fretum vel auctoritate aut certe ecclesiastico canonicorum iudicio. Nam vero hoc tam grande hominis periculum ad te minime non minima ex parte respicere credimus. ex eo quippe quod volente flagitanteque eo suum confirmare propositum nimis sepe distulisti occasione sumpta dyabolus in hec mala precipitauit eum. omnino ex caritate suademus et consulimus ut quantacumque industria quorumque sumptu vel labore potes miserum omnino satagas liberare. conuenienter simul inserere. ut ad illam sponte dittat et contumeliam permittit. aut episcopum ut ambos vocari iubeat. et quod recte fieri posse eorum iudicio separet.

Ad magistrum hugonem.

LIX (bis) Si tibi videor tardius respexisse. scito me tande quam arrepuisse ad quod rescribere. Nam quod inserras non continuo ad me usque platu

est : sed pontinaci diu ante re
tenti. Porro ubi accepi : moram
omnino non feci in rescribendo
Ceterum id brevius quam tua forte
deposcebat intencio ; sed non
plane quam mea occupacio sineret
Curavi tamen ne te utrumque lateret
quidquid super interrogatis ego
sentirem : tuo sane eadem mea
sensa et ocio et ingenio plenius
asserenda relinquens . si ita op
tere cognoveris Nec dubito
ad manum tibi esse rationes certas
et congruas auctoritates : quibus faci
le id possis Is ergo cuius me
videre assertionibus iubes et
nomen taces ! tibi noverit a
me super consultis quod sentio dum
non sibi contendam : etiam si quod
aliter ab ipso sapimus Nam si
verum nos sapimus : veritas ei
contradicit non nos Si ei non con
funditur acquiescere veritati : et ve
ritas cum eo sapit et nos Immat.
servum dei non oportet litigare
sed magis patientem ad omnes
esse Ideoque non querimus pugnas
verborum ! novitates quoque vocum
iuxta apostolum devitamus : patrum
tamen opponimus sententias ac verba
proferimus et non nostra. Neque enim
sapientiores sumus quam patres nostri
Habundet sane in suo sensu
qui vult quantum vult : dummodo nos
patiatur in scripturarum sensibus
habundare quo dicit apostolus Non
quod sufficientes sumus cogitare aliquid

a nobis tamquam a nobis : sed suf
ficientia nostra ex deo est. Ver
bis enim quedam asserere nescio
quem : nam non nominas. Ex quo
primum dictum a domino legitur nisi
quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto non intrabit in
regnum celorum ! ex eo neminem
absque eodem precepto actualiter
visibili sacramento vel eius vice
martirio nullatenus potuisse
salvari. Sed et si forte quispi
am cum vera fide et contricione
cordis expeteret ! sed preven
tus mortis articulo assequi
quod cupit non valeret : inde
omnino dampnari. Ubi primum
quidem de temporis prefixione durum
nimis austerumque videtur !
ut videlicet verbum adhuc
absconditum palam iam noceat
et antequam iudex feriat quam mine
tur ! quodque in tenebris loquitur et
in aure salvator nondum salvet
quidem quia nondum apparet ! et
iam mundum impleat dampna
tis. Itane ergo verbum salu
tis et preceptum vite non prius
vitam restituere voluit quam mor
tem inflixerit ! ideoque eo incre
tius quo et nescientibus adhuc
dum sui voluntatem. Nam gen
tem ignorantem et iustum ut cum
ethnico loquimur debuit inter
ficere deus. Quis ita sapi
at. Non equidem vite creditor
dat auctori mortem quam extima

re venerat : ut mox inicio
viaru suaru ad pruditui
seli transeat adhuc recetis-
simu ignorantie delictum
Nefas profecto de omi bo
noz largitore sentire . qp tm
mali principiu dederit ad-
ueniens Nimne prorsus id
ergo quippia de xpo assense-
rim qd magis ab antixpo
videlicet mesto formidat . qr et ipe
pauerit sagittam suam i pha
retra ut sagittet i obscuro
rectos corde Siti inqi toto
orbe no baptizati moriut .
pfecto ignorantes quid cu
nycodemo ihs nocte secrete
toqz confabularet Quid g .
Necdu lex pmulgat . et ia
puaricantes tenet . Et quo
inqi credent in eu que non
audiert . Quo vero audient
sine pdicante . Quo ergo
pdicabunt nisi mittatur .
Necdu iuncta necdu wlga
ta necdu pdicatio audita
est , et iure pitri neqq ser
ui sinanir tu dur est dns
ut necdu sata ia mete ve
lit et no sparsa colligere . Ab
sit Sed audi magis huius
rei veritate Qui vnus est
mgr in celo et in tra ei q
mgr tm i ysrahel erat fa
miliari puato cq colloquio tra
debat qd traderet . docebat
qd doceret . no qd exiget

et absentibus . non vn psci
bet et hijs qui no audiert
Valde quippe iuste exigitur
obeditio : vbi no pressit au
ditio Neqz em tale est hoc
qp absqz pmulgatione lex nalis
no sinet Quale vbi gra est
illud Qd tibi fieri non vis
alteri ne feceris . Fri ei mag
quodamo est et no nale man
datu Nuc em nati seu ra
tio docet nitua etnaqz salu
te mortaliu neminez posse p'n
pe . cui9 fons corp9 pfusu vi
sibili non fuerit elemeto .
Sacrametu dei altissi e sus
cipiendu non dissuitedu .
veneradu no diiudicandu .
fide sortitu no matu . tradi
tione sortitu no inuentu rone
Porro fide nre est ut audi
tus presserit : dicete aplo
Ergo fides ex auditu . Qd
scri omo no poterat si no
audiret . quo pacto cogo exi
gi debeat et antiq audiret .
Vide aut quo huc refugit aplo .
et de solo auditu quiet incre
dulos Sed dico inqt nuqui
no audiert . Ac si dicat Excu
sari poterat ; si no audisset .
Vbi em no est lex . nec puai
catio Nuc vero cu i omne ter
ram exiuit sonus pdicantiu
et in fines orbis terre verba
eoru ; qr dissilari ia no valet
auditus ; pfecto inexcusabiles

est et contemptus Multa profi
tenda nesciunt: que sciendi
incuria, aut discendi desidia
aut verecundia inquirendi. Et q
de huiusmodi ignorantia: non habet
excusacionem. Sed nunquid forte
tale est hoc quod inquisitum huma
no addisci possit magisterio:
Homo hominis nisi ipso indican
te non intelligit cogitatum:
quanto minus divinum poterit investi
gare consilium nisi cui ipse volu
erit revelare. Audi denique
ipsum. Si non venissem et lo
cutus eis non fuissem: peccatum
non haberent. Non dicit
simpliciter et locutus non fuissem:
sed interserens eis et locutus
non fuissem: ondens sine dubio
non ante censeri inexcusabiles
de contemptu quam ad ipsorum usque
noticiam iussio perveniret. Nam
si locutus quidem fuisset sed non
eis: inobedientie culpam igno
rantia nichilominus excusaret.
Nunc autem inquit quoniam locutus
sum eis: excusacionem non habent
de peccato suo. Unde et aiebat
Ego palam locutus sum mundo:
et in occulto locutus sum nichil.
Non quod suos domesticos mul
ta in occulto privatimque non
docuerat: sed quod tamen nichi
lum internum reputaret: et
nec penam nec premia ea ge
rere que in secreto tradebat
iudicaret donec de medio

fierent et predicaret in lumine
denique et dicebat. Quod dico
vobis in tenebris dicite in
lumine: quod merito videlicet ea
audientibus obediencie vel meri
tum ascriberet, vel contemptum cum
in medium proferetur. Item Qui
vos audit me audit, et qui
vos spernit me spernit. Ac si
diceret Iudicium meum inter
obedientes et contempnentes:
non de mea secreta tradi
tione sed de vestra publica predi
catione pendebit. Sed forte
aliquis dicat eos quidem qui
non audierant et si non de
contemptu iudicari dampnari
tamen propter peccatum originale:
a quo utique nisi per lavacrum
emundari minime potuerint.
At vero quis nesciat et alia
preter baptismum contra origi
nale peccatum remedia antiquis
non defuisse temporibus: Abrahe
quidem et semini eius circumcisio
nis sacramentum in hoc ipsum divi
nitus traditum est. In nacioni
bus vero quicumque inventi sunt
fideles: adultos quidem fide
et sacrificiis credimus expia
tos: parvulis etiam sola profuis
se immo et satisfecisse parentum
fidem. Porro hec ita usque
ad baptismi tempora perdurasse
quo uno substituto vacasse
cetera. Quern minus itaque baptis
mi tempus venit cepit. Ex quo

inquit p[ri]m dictu[m] est: nisi quis renatus fuerit etc. Tene ergo firmiter dictum hoc ad nycodemum utique amicum xpi: occultum tamen propter metum iudeorum: occultum quia illud de nocte requisisse colloquium. Ista aut[em] putas obtusisse iterum ut de gentibus taceam, multa confessorum: cum non dum in lucem prodierit quod de baptismo in tenebris tunc dicebatur. Quid ergo: dampnatos illos omnes dicimus qui baptizati non sunt. Sit ergo iniuria illi antiquo dei ex mandato: si nouo adhuc furtiue quodam modo suppriemente si tamen sufficiente illud iam subito euanuisse putet. Et quidem quam longe post putas publice predicatum: et clamatum super tecta fuisse: si quidam xps uobis non proderit. Quo deinde stabit illud quod a diebus iohannis baptiste regnum celorum vim patitur: si precipue tunc temporis cotigisse constiterit huiusmodi a regno violentam interclusionem: qualis quidem nec ante fuit nec post futura sit. Sanctito quippe noui misterii decreto, sed adhuc secreto quasi mox quo mouentibus iterum ad regnum patrum accessum dum et vetus iam desinit quam a nouo iam excluditur et nouum tamen non subuenit quam dum nescitur non percipitur. O infelicissima illa tempora

quibus sola a seculo omnibus penitus salutis remedio illo vacua transierunt: dum et circumcisio que illo usque viguerat, perdidisse iam scripta precepta baptismate quo valeret: et baptisma quoniam adhuc lateret non sufficeret. Forsitan dormiebat eo temporis deus: fuit iterum qui redimeret neque qui saluum faceret. Satis ex hiis constitutum reor apparet quod dampnatio non baptisatorum et sicut circumcisorum et euacuatio sacrificiorum que forte contingit originale peccatum ritus obseruabat antiquus generaliter. et ubi tempus inmincepit quando nycodemo clamdictum est nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non intrabit in regnum celorum: sed nec quando apostolis palam dictum est: Ite docete omnes gentes batizantes eas in nomine patris et filii et spiritus sancti. Si ex eo tempore tamen cum cepit antiqua obseruatio non valere et non baptizatus quisque noui precepti reus existeret: ex quo preceptum ipsum inexcusabiliter potuit ad eius peruenire notitiam. Sane paruulis et necdum ratione utentibus quia sola creditur ratione peccati contagio non etiam mandati preuaricatio. Tamen dum credendum est antiquum valuisse sacramentum quousque dum palam interdictum non fuisse constiterit. An vero ultra: penes deum est non meum diffinire. Porro in mouente quaestionem quibus post vulgatum ubique bap

tismi remedium renuit aut bap-
tizari: originali originali licet maculae
addit et expresso contemptu superbiae
duplicem servi portat iustissimae
damnationis catenam si sic de corpore
egredi contigerit. Tamen si ante exitum
resipuit et voluerit et petierit
baptizari sed morte praeoccupa-
tus articulo forte obtinere neque-
iverit dum non desit fides recta
spes pia caritas sincera propitius
sit mihi deus huic ego ob solam
aquam si defuit nequaquam omnino despe-
rare possum salutem, nec vacuam cre-
dere fidem nec confundere spem nec
excidere caritatem; tantum si aqua non
contemptus sed sola ut dixi prohibe-
at impossibilitas. Hic quis aliter
sapit; viderit unde sibi quod asserit
persuaserit. Nam me fateor non fa-
cile assentire, si non firmiter in-
duxerit vel ratio ad intelligen-
dum vel ad credendum auctoritas. Sed
miror admodum si novi quidem isti no-
varum inventores assertionum et as-
sertores inventionum invenire in hoc
rationem potuerint: quam sanctos praeteriens
latuerit Ambrosium et Augustinum,
sive auctoritate eorumdem auctoritate potio-
re. Nam si nescit, uterque idem prorsus
sensit quod fatentur sentire et nos.
Librum certe Ambrosii de mor-
te Valentiniani legat si non le-
git: recolat si legit: non dis-
silet si recolit; et audiet eum sine
dubio salutem homini ~~et mortuo~~ non
baptizato et mortuo fidenter

de sola fide salutem praesumere: et
tribuere indubitanter bonae volun-
tati quod defuit facultati. Legat et
Augustinum de unico baptismo
librum quartum, et se aut fateatur impru-
denter deceptum vel probet impu-
denter obstinatum. Baptismi
inquit vicem aliquando implere passio-
nem, de latrone illo cui non
baptizato dictum est: Hodie mecum
eris in paradiso beatus Cyprianus
non leve documentum assumit.
Quod etiam atque etiam considerans
invenio non tantum passionem
pro nomine Christi id quod deerat ex
baptismo posse supplere, sed
etiam fidem conversionemque cordis,
si forte ad celebrandum mysterium
baptismi in angustiis temporum suc-
curri non potest. Et infra. Quantum
itaque valeat etiam sine visibili
sacramento baptismi quod ait
apostolus: Corde creditur ad iustitiam,
ore autem confessio fit ad salutem,
in illo latrone declaratum est. Sed tunc
inquit impletur invisibiliter, cum minis-
terium baptismi non contemptus reli-
gionis sed articulus necessitatis exclu-
dit. Et ipsum non ignoro ipsum in re-
tractatione id quod posuerat testimonium
de latrone minus idoneum ad
confirmanda illa similiter confiteri: eo quod
sane incertum sit utrum non fuit
baptizatus. Ceterum similiter et au-
dacter prosequitur et multipliciter con-
firmat: nec usquam nisi fallor
retractasse reperies. Item et in

alio loco augustin⁹ cu aliquos
pmisisset quos scptura comeo
rat inuisibiliter quide non tn
etiam visibiliter sctificatos.
tande infert Ex hijs colligit
aut inuisibile sctificatoez quibusda
affuisse et pfuisse sn visibili
bus sacrametis. q p tepo
diuersitate mutata sut ut a a
tue fuerint alia no sut Et
paulo post Nec tn visibile
sacrameti omno 9tepnendu
na 9teptor eius inuisibiliter
sctificari non pt Vbi satis eui
denter ondit fidelem et con
uersu ad dnm no si nequiuerit
sed si contepserit baptizari
fructu puari baptismatis Ab
hijs ergo duabus columpnis
augustinu loqr et ambrosiu
loquor. difficile michi e de
auellor Cum hijs inqt me
errare aut sape fateor. cre
dens et ipa sola fide hoies
posse saluari cu desiderio
pcipiendi sacri. si tn pro
adimplendi desiderio mors
anticipans seu alia qcuq vis
inuincibilis obuiauerit Vide
etia ne forte ob hoc saluator
cu dicet q crediderit et bap
tisatus fuerit salu⁹ erit cau
te et vigilanter no repetie
rit qui vo baptizat⁹ no fuerit
sed tn qui vo inquit no crede
rit 9depnabit nimirum innues
sola interdu sufficere fide ad sa

lute et sn ipa sufficere nichil Qua
propter et martiriu vice baptis
mi posse implere credi Hoc
plane no facit pena. s ipsa
Nam abs ipa . quid est martiriu ni
pena. Que ergo martirio pse
tat ut absq vlla dubietate
p baptismate reputet. ipsa
ita infirma et imbecillis p se
erit ut qd dare alti valet so
la non valeat optinere. Et
prsus sanguinis p cristo effu
sio magne cuiusda fidei indu
bitata pbatio. no deo tn s
hoibus Sed quid si d⁹ ad p
bandu pfro qd vult nullis
indiget expimetis eq mag
na in corde cuiuspiam in pace
morientis inspicit fide. mar
tirio tn pdonea. Si recorda
tus fuerit ho necdu salutis se
recepisse misteriu et dolens
penites eq toto desiderio expe
tierit sed assequi mortis celeri
tate pocupat⁹ nequiuerit. dap
nabit fidele suu deus. dap
nabit inqt hoiem pro se etia
pati mori. Paulus inquit
Nemo pt dice dns ihs. ni
i spu sco Huc ergo q i spu
articulo mortis no solu inuo
cat dnm ihm. sed ipi⁹ toto
eq desiderio expetit sacrm
dicem⁹ aut no loqui i spu
sco et falsus erit aplus. aut et
cu spu sco dapnari. Salua
tore habet habitate p fide

quide no iterrogata. martirio

in corde et in ore p ɔfessione. et cu saluatore dapnabitur.

Procerto cu no aliude martiriu
nisi ex fidei merito illa optimu
erit prerogatiua ut singlarit
vice baptismi securitate suscipia
tur. non video cur non ipa
eq̃ et sn martirio apud deu
tantide possit. cui et sn mar
tirio pbatio. procul dubio mo
testat. Posset sane tantidem
diximus qntu ad salutis spec
tat obtentu. no aut ad meri
ti cumulu quo indubitater mar
tiriu excellit legimus. Qui q
odit fratrem suu. homicida est
Et item Qui viderit mulierē ad con
cupiscenda ea. ia mechat9 ē
eam i corde suo. Quid pla
nius q voluntas p facto re
putatur. ubi factu excludit
necessitas. Nisi forte in malo
q in bono putet efficacior i
ueniri voluntas apud deu qui
caritas est. et pmptior esse
ad vlciscendu q ad re
munerandu misericors et mi
serator dns. Quomodo huius q
alieno se teneri debito forte
in extremis positus recolit.
si desit unde psoluat sola
nichilominus penitentia et cor
dis contricōe obtine veniā
credit. ne ia pro eo dapnet.
sic sola fides et mentis ad
deu conversio sn effusione
sanguis et sine pfusione.

ani salute sn dubio opat vo
lenti sz no valenti phibente
articulo baptizari. Et sicut
nulla pnia illi remitti peccati
si cu possit no restituit abla
tu. sic et huic nulla pdest
fides si cu possit non percipit
sacramentu. qm q et ficta co
uincit habere non psumpsi si
neglegit. Vera eni et ple
na fides. vniuersa precepta co
plectitur. Est aut hoc vnu nichilominus
precipuu ex preceptis. Merito
ergo non fidelis sed plane
rebellis atq contemptor repu
tabitur. qsqs obedire renue
rit. Quo denique fidelis. q
dei contempnit sacramentu. Pane
infantes qz hac phibente
etate no psut hre fide idest
cordis ad deu conuersione. consequen
ter nec salutem si absq percep
cōe baptismi moriuntur. non
q vel ipi qui baptizant fide
omnino careant sn qua impos
sibile est vel ipos placere
deo. sed saluant et ipi p fide
non tn sua sed aliena. Dig
nu nepe est et ad dei spec
tat benignitate. ut qbus fi
de etas denegat ppria.
gram pdesse concedat aliena
No eni oipotentis iusticia
ppam putat ab huius exige
da fide. quos nouit ppam
nulla hre culpa. Porro alie
na opus e fide cui sn sorde

non nascunt aliena : qtenus
nec a paruulis alienu sit qd
de omnibus dicit fide mun
dans corda eoru Nec dubi
u q macula 9tracta ab alijs
alioru q fide valeat vel debe
at emundari Hec sut quippe
iudicia diuine iustitie i quibus exul
tas sciens dauid meoz fui i
quit iudicioz tuoz a sclo
dne et consolatus su Asseit
pterea ut dicis oes atiqs
iustos qtqt videlicz cristi
aduetu precesserut tantam
omo huisse pscriam futuroz
qtu nos qui post sui pteri
toru sciam : ita ut nullus
vel simplicium iustoz aliquid
prsus ignoraret ex omnibus
q nobis ewangelica pandit
vel pdit historia : verbi
gra verbu incarnatu ptu
vgmale doctina saluatoris
miracula cruce morte se
pultura descensu ad iferos
resurrectione ad celos asce
tione sic oio omnibus illoru
tpm iustis et apte oia et
distincte singula fuisse pgg
ta quadmodu suo sut tpe
post exhibita et mo cogni
ta nobis : adeo ut nec ius
ti fuerint nec salui sint q
bus ita clare oia et pspi
cua no fuert Et id qdem
slm Veru ad refellendu
tu tanta in epla tua po

suisse videris ut nil addedu
penitus putem , et pene qd
addi possit no inueniam De
homine tn qui ista loquit :
pace ipius dico paucis qd
sentio Videt mi plus noui
tatis curiosus q studiosus
veritatis : singulariqz de oi re
cu alijs sentire et dice qd a
solus non dixerit a pmus Vn
fit ut in hijs que sentire vi
det : modu omo tene aut
nesciat aut dissilet Ecce ei
et in hac assertione sua : i
pares in scia facit oes q ve
tura sperabat hijs q pterita le
gut Deu profecto a nimis p
cu pdicat a nimis largu
oculu discretiois ex nulla
pte apiens Aut enim nim
electoru illius tpis sub pauci
tate redigit paucissimoz
spualiu : quos p sue scitatis
spali excellentia isignes illus
tres qz illis tpibus extitisse
ac spali munere spus singula
riter ventura esset puidere cer
tissime potuisse scriptura 9meo
rat : et sic nimis abbreuiat
manu dei diu pter paucos
illos pfectissimos neme illo
tpe putat posse saluari Aut
certe si et illa tpa multitudine
saluadoz ceria pter istos ha
buisse no diffitet : magna
sed inaudita dum muneris
largitate veteri collatu ppło

asserit: siquide omne illa mi
titudine oia que de misterio
me redeptois supi9 enuiata
sut liquide prognouisse con
stiterit. Cum eni ex hijs sep
tu tuc maifeste nec publice
pdicatu fuisse sit maifestu!
testat ut fateam oia oibus
p spm reuelata fuisse: et sic
omes spuales oes pfectos
oes extitisse pphas quotqt
ab aduetu dni retro iusti et
salui fuert. Fuit itaqz atiqs
tpibus aut prara salus a
nimaru nuosa pfno: quoru
qdlibet sape discretiois ter
mios excede est. Nō si vide
tur tollerabili9 ymo et deo
iustius iudicat replesse po
tius et ditasse scla illa mi
titudie pfcozum qm saluan
dozu tanta paucitate fuis
se contentu qten9 et salu
tue non pauci fierent et
omes nichilomi9 spu pphe
tico repleti necdu reuelata
misteria iam tuc penetra
rent si hoc mq recepit bn
dicim9 quide deu in donis
suis sed quid tpi grave res
uatu: sit nō videm9 nisi q
tepus gre illud poti9 uxta
simam hanc fuit appellādu
in quo tot et tante pplō dei
diuicie spus affluebat ut
illud incredibili felicitate
cernetur impletu qd moy

ses optabat cu dicet. Quis
det ut oes pphetent. Que
so quid sile attulit ewage
liu. Frustra gloriat pau
lus de primicijs spus quas
se putauit cu suis coaplis
accepisse: cu nil tale in die
bus suis poterit experiri. De
niqz aiebat et liquido omes
pphete. Frustra niqz glo
riat de ewagelio suo qr nō
ab homie neqz p hoiem ac
cepat illud sed speciali qua
da prognitiua p reuelacōez
ihu cristi: cu et ani ipm p
spm fuerit etiā pphis reuela
tu. Sed nec apls petr9 pro
fecto debuit pphiam i9 ad
sua tpa torqre! effunda
de spu meo sup filios vros
et sup filias vras et pphe
tabt filij et filie vre: si ha
budatior ia pcesserat trāsac
tis sclis effusio sps. Aut cer
te ppha ymo in ppha deus
Si vero illa tpa aplim cu
hoc dicet. ītuebat: non
plane effunda ~~ne~~ sed sbtra
ha magis de spu meo dix
isse debuerat. Quid eni.
Si filijs ewagelij oes vete
res iustos pares facim9 i
sra! nuqd non et supioes
in gra qsequiter fateri nece
est utpote qs nō lcio sicut
nos aut pdicacō s ipa unc
tio docuit oes de omnib9.

Esto tn̄ Tollerem⁹ nos n̄ram
iniuriā. et aplicꝙ suā . et ipis mi
nimi antiquor etiā iustor ꝗpent
in sciā. pferant in grā . sed et
sane qđ omīo ullo pacto non
merito ferim⁹ ut dn̄s videlicet
glorie sentiat vel falli unꝗ
potuisse vel fallere voluisse
Et quidē ipē ptestatus ē inter
natos mulier maiorē iohāne
baptista nō surrexisse Vide
aut si non vere falsū fateri
cogimi . veritatis h⁹ testimōnii
si tn̄ tribuim⁹ veterib⁹ ꝗtum
nec iohi baptiste vendicare
valem⁹ Non utiqz iniuria fit
hoi si quid ignorasse credit
aut dicit ; minime qđ et ipē nō
diffitet. Sed si quid ptom veri
tatis negat⁹ cont ptomiū ve
ritatis alteri dam⁹ hoc nō
tn̄ iniuria sed et blasphemia
est . et plane contdicē non
hoi sed veritati Quid ergo .
Amicus sponsi quit et dubi
tat Tu es qui ventur⁹ es an
aliū exspectamus . et nos mli
bus homi certitudīe de om
bus mō mendacio cofirma⁹ .
Nec ipos de se veteres ita sen
sisse . paucis anecte possu⁹
Moyses scribit deum ad se
loqntem dixisse sic Ego sum
deus abraha et deus ysaac
et deus iacob . et nomē meū
adonay non indicaui eis sbau
di sicut et tibi Ondit ergo se

de dei noticia plus aliqđ pre
dentibus pr̄ib⁹ accepisse Da
uid qz sup doctores suos et se
niores donū sibi intelligētie
audacter psumit ita dicens
Sup omēs docentes me intel
lexi. qz testimōnia tua meditaō
mea est Et rursū Sup senes
intellexi Sed et pphā daniel
ptransibunt inquit plurimi et mul
tiplex erit sciā . amplioē sciat
rerū noticiā pmittēs et ipē
posteris Si ergo ut ait etiam
scūs papa gregori⁹ scđm incre
menta tpm creuit et sciētia
spūaliū patrū . et qnto viciniō
res aduētui saluatoris extite
rut . tanto misterii salutis
plenius acceperūt . non ē du
bium quin hijs qui pntes fue
runt multo ampli⁹ cotulerit
rerū ipsarum exhibitio atqz
pntia exhibentis Deniqz et
audiunt Beati oculi q vident
que vos videtis Item Vos
aut dixi amicos qz oiā que
audiui a pre meo nota feci
vobis Multi inquit reges et
pphē voluert videre que vos
videtis et non viderūt . et au
dire que auditis et nō audie
rut Quare . ut videlicet clari⁹
largius qz pcipent . qđ uix te
nuiter et obscure psenserat
Alioquin quid opus erat fo
ris videre carnē et carnis au
dire sermones si int⁹ iam a

spiritu fuerant instructi perfecte
de omnibus / presertim cum dominus
dicat caro non prodest quicquam.
spiritus est qui vivificat. Nam si
prophete et qui illustratiores
videbantur in illo populo non omnes
omnia liquido equaliter agnoscere
potuerunt sed alii plus alii minus
prout eis spiritus sanctus dabat divi
dens singulis prout volebat
idque absque preiudicio sue sanctita
tis atque perfectionis / quanto magis
simpliciores quique iusti sine detri
mento salutis salvatoris tempus
modum et ordinem nescire potu
erunt qui cum certa spe et fide vite
promissa fuerant firmissime tenu
erunt. Sicut hodie quoque profecto
in populo cristiano vite eterne secu
lique futuri quod indubitanter cre
dunt et sperant et ardenter de
siderant formam ac statum ne
cogitare quidem vel tenuiter
norunt. Ita ergo multi ante sal
vatoris adventum multi deum
omnipotentem tenentes et diligentes
sue salutis gratissimum promisso
rem / in hac fide et exspecta
tione salvati sunt. licet qui et
qualiter et quo ordine salus
beda promissa fieret ignorarent. Dei
que apte docet apta omnia om
nibus nequaquam fuisse que de cristo
futura erant. quod tu quoque testimo
nium in tua epistola posuisti Unum
sequitur eundemque dominice crucis
tropheum prius propheta et moy
ses quem apostoli noverant et pre
dicabant / sed prophete hoc
aliquotiens figuratis velatis
que sermonibus apostoli autem
apostolorumque successores patente
facta luce evangelii sui aperte
predicabant. ita ut nunc omnis
populus cristianus scire et con
fiteri debeat fidem quam eo
tempore pauci admodum et perfectio
res quique noverunt / quamvis
omnino dei populus etiam tunc eius
de misteria fidei in legalibus
cerimoniis tipice figuratum
portaret. Multa sunt ad hec
garriunt confirmanda. sed modus
epistolaris non patitur nec opus
est Arbitror enim quod ut ita dixerim
me quoque non respondente ea po
tuisse sufficere que tua super
hec epistola continet. Sed hec
addidi ne intactum quid pre
terirem ex omnibus que petis
ti. Iam vero contra assertio
nem tertiam non multum arbitror
nobis laborandum. Cum quod ma
nifesta nimis preferat falsita
tem / cum quod ipse inventor eius
in sua superiori sententia ipsam per
se satis impugnet sibimet
ipsi contrarius. Cum enim de noc
turno illo privatoque susurrio
domini cum nycodemo laqueum
nectat publice dampnationis
per totum orbem ignorantibus /
arbitraris videlicet ex illa ho
ra neminem potuisse salvari

qui non fuisset baptizatus?
Nonne aperte peccatum ignorantie
et peccatum dampnabile confitetur?
nisi forte tam perversus sit ut
deum homines sine culpa
dampnare estimet. Veren-
dum tamen ne si vel breviter
non respondeat stulto iuxta
stultitiam suam putans forte
sapientiam securius spargat in au-
ribus insipientium seminarium
et ita insipientie eius non sit
nimis. Veritatis proinde testimo-
nijs paucis et manifestis
manifestum mendacium confitetur.
Is forte qui asserit non pos-
se peccari per ignorantiam nunquid
qui pro suis ignorantiis dominum
deprecatur, sed potius irride-
at deprecantem et dicentem.
Delicta iuventutis mee et
ignorantias meas ne memi-
neris. Forte reprehendet de-
um exigentem pro peccato ig-
norantie satisfactionem. Loqui-
tur enim in leuitico ad moy-
sen dicens. Anima si peccaverit
per ignorantiam, feceritque unum
ex hiis que [illegible] in lege prohibentur
et peccati rea cognoverit ini-
quitatem suam, offeret arie-
tem sacerdoti inmaculatum
iuxta mensuram estimationem-
que peccati. Et rursum. Qui ora-
bit pro eo quod nesciens fecerit
et dimittetur ei, quia per errorem
deliquit in domino. Si ignoran-
cia nunquam peccatum est cur dictum
est in epistola ad hebreos quod in
secundo tabernaculo semel in an-
no solus pontifex intraret
non sine sanguine quem
offerret pro populi et sua ig-
norantia. Si peccatum ignoran-
tie nullum est, non ergo pec-
cavit saulus quod persecutus est
ecclesiam dei, quam ignorans
fecit hoc manens in incredu-
litate. Bene itaque sciebat
quod erat blasphemus et perse-
cutor et contumeliosus, qui erat
spirans minarum et cedis in
discipulos ihesu, in hoc ipso
quippe habundanter existens
emulator paternarum suarum
traditionum. Non ergo debuit
dicere misericordiam consecutus sum
sed mercedem recepi. quippe quem
ignorantia a peccato reddebat
inmunem, insuper et emulatio
remunerabilem indicabat.
Si ergo nunquam ignorantia nunquam
peccatur, quid ergo causam
adversus occisores apostolorum,
qui quidem non solum malum esse
nescierunt interficere illos sed
insuper id faciendo arbitrati sunt
obsequium se prestare deo.
Sed frustra salvator in cru-
ce orat pro suis crucifixori-
bus, nescientibus quippe ipso
teste quid facerent et ita ne-
quaquam peccantibus. Neque enim
sanus est ullatenus suspicari

mentitum fuisse dominum ihesum
apte phibente illos nescire
quid facerent ; et si forte
de aplo dubitet quis quod zela
ne sua emulans sicut ho
micidam potuerit ubi ait Si
enim cognouisset ; numquam dominum
glorie crucifixissent. Nunquid
non ex hijs satis appet in
quibus lateat ignorantie te
bris ? qui ignorant peccare
posse per ignorantiam. Sed
de hijs hactenus. In
fine michi insinuas cincumbi
liter quidem moueri aliquos
sup quadam mea sentencia ; qua
dixi cum evangelium expone
rem consilium dei nulli etiam
beatorum angelorum virginum revela
tum. Primo quidem inde ut
arbitror quod non satis iuste
mouetur aduertere potest ; quod
eandem sentenciam non constanter
affirmo sed cum temperamento
to suspendes disiunctiua
particula ; vel ideo magis dixi
est a deo. Siquidem premissa
una causa que michi videba
tur cur evangelista cum di
ceret missus est angelus ga
briel nominatim subiecerit a
deo ; alteram quoque temperate quidem
et sub distinctione subiunxi ;
quo et michi non incumbebat
defendendi necessitas ; et lec
tori daretur eligendi facul
tas quam e duabus voluisset

Si igitur una quelibet earum
stare potest ; de altera quid sug
gillor. Quippe neutram af
firmans ; lectoris utraque ma
gis iudicio derelinquens. Quamquam
etsi ex sententia dixerim ignotum
usque adhuc sanctis fuisse dei [angelis]
consilium ; non quia per incar
nandi verbi misteria dei
propositum erat quandoque operari sa
lutem in medio terre ; hoc
enim et multis mortalium et
presciare donatum est et predicare.
sed quod potissimum tempus.
quo loco vel quem modum pri
pue quam virginem ad imple
dum propositum suum elegisset
deus. Si inquam hoc consilium dei
non de ope sed de loco de
tempore modo atque persona etiam sanctos
ignorasse angelos etiam sen
serim et scripserim ; profecto
non video cur incredibile
videatur. Sane ibi unusquisque
in suo sensu habundat se
curius ; ibi aut certe ipsi et
non contepnende auctoritati quod sen
titur non obviat. Que nam enim
me ratio seu auctoritas sentire
cogit etiam tempus illud ab
antiquo angelis innotuisse ;
ubi apostolus postquam inquit venit
plenitudo temporis misit deus
filium suum factum ex muliere
factum sub lege. Credibilius
magis fortasse videtur ; ut
sicut futuri aduentus domini

ipo teste diem presius igno
rant : tum quia potius tempus ne
quaquam presciuerint Nullus scit
enim si modo illo speciali dei
sapientia de primo aduentu suo
et angelis illud locuta sit
quod apostolis post os eius assump
te de secundo legitur redisse :
non est vestrum inquiens nosse
tempora vel momenta que pater
posuit in sua potestate. Que
me rursum crede appellat
ciuitatis angelos iam an
aduertisse ciuitatem naza
reth. quia illo cerneret mis
sum archangelum virginem sa
lutare et partum nunciare
diuinum. Siquidem per elam
bethleem natiuitati iherusalem
passioni : etiam sic apte pre
sentium et predictum est a prophetis
Nam aut et nazareth simile
expressa est conceptioni non tamen
simile pressum fuisse et a prophetis :
euidens inuenit de scriptu
ris testimonium Nam quod loquitur
nazareus vocabitur : profe
ctum tamen qui hoc de propheta
sumunt non tamen ad conceptionem
quam ad educationem referri
satis euidenter ostendit : quod illo
videlicet de egipto repor
tatus fuerit illicque nutritus
Denique iudei ad michodem
mum scrutare aiunt scripturas
et vide quia a galilea propheta
non surgit Et quidem scienti

lege loquebantur et qui magister
erat in ysrahel nichilque spe
ciale inuenit de omnibus eius : et
tamen tota fiducia instabant
monstrantes scripturis non lo
qui christum venire a galilea :
cuius nazareth ciuitas cog
noscitur esse Porrius sane ad
manum fuit eis testimonium de
propheta : ex quo regi locum sus
citanti locum natiuitatis eius
tamen inter bethleem reddiderunt
Itaque natus in bethleem
christus est et in iherusalem passus :
et vtrumque predixisse prophetas
manifestum est Conceptus
est ergo in nazareth ciuitate
galilee : nec tamen visum est oc
currere quippiam vel nyco de
mo : per quod siue galilea siue
nazareth pertinere ad christi
aduentum videretur doceret
Hic quoque nathanael doctus et
ipse in lege : philippo nun
cianti ihesum filium ioseph a
nazareth mox sub interroga
tione admirando respondit : A
nazareth inquit potest aliquid
boni esse. nimirum admirans
quod a nazareth annunciaret
venturus. quod ex nulla peni
tus scriptura recoleret ; Aut
si non interrogando sed magis
affirmando illud respondis
se contendit. meo vtrumque
prophetarum testimonium quia nazareus
vocabitur puer : non tamen

p̄ in nazareth ɔceptꝰ fuerit
ihūs eū agnouisse cōstabat.
tū alie multe cause occur-
rere potuisset cur id ꝓphā
ꝑdixerit Potuit ergo et de
ɔceptiōis loco : ut ꝓphās sic et
angelos dn̄i latuisse ɔsiliū
quodam deinde illū tam incon
prehensibile que et uirgo tū
sollicitu requisiuit ! vnde ɔso
doceri queat angelis fuisse ꝑ
cognitū . Michi veo videtur .
ne ipi quidē ut pace eius dix
erim qui nunciabat . Quod et
ipē fatetur . si eius vba dilige
ter attendimꝰ Respondens
quippe spūs scūs supueniet ī
te : nonne apte mittit ad ma
gisteriū spūs cuiꝰ unctione
docetur de omnibus quod ipse
sibi nō ꝑsumit sciam ! ut dis
cat experiendo qd audiēdo nō
poterat . Deinqz subiungit
et uirtus altissimi obūbrabit
tibi expressius ꝓfecto signis
modū secretissimū archanū
incomphensibilis et ineffabi
lis sacrameti : quo ɔsi ī vm
bra tū sola et in sola vgine
sola trinitas ɔceptū fuerit op
atura dn̄i Ad hec inuestigand
misteriū minꝰ ydoneū se con
fitet magnꝰ ille iohēs : tū
se indignū phibet soluere
corrigiā calciameti . Sed et
ipam vginē rogo ... ꝓbabi
ex nomine vel ex facie an cog-
nita angelis quod ipa videlicet
esset quā deus elegerit in
matrē sibi ! ɔcepto dūtaxat
archangelo : cui et seruāda
ab inicio tradita fuisse cre-
denda est . Porro autē si
dyabolus eam nec pꝰ con
ceptioēm agnouit ! ioseph
utiqz desponsatioē deceptꝰ :
pt et scīs angelis vel ante
minime potuisse innotuisse quod
ipa videlicet mr̄ dei esset
futura . Hanc etiā repbi spō
et si destituti sūt pticipatioē
gratie spiritalis : nō tn̄ vi
uacitate īdustrie natalis
Vides ne in ɔtis salua fide
et veritate scripturaꝝ dn̄i
angeli ɔsiliū poterat igno
rare ! ꝑsertim ut horū re
uelandorū pogatiuā matri
vginis seruaret . Primū eq
dem est tēpus ! scdm locꝰ !
terciū modus : qrtū electio
psone vginalis Hec respō
de fribus qui me rephen
dūt quod dixerim ad laudem
vginis ideo positū a deo ne
cui forte vel btōrū anglorū
suū ɔsiliū deus pusqꝫ vir
gini reuelasse putet : ex
cepto duntaxat archāgelo
gabriele Cum dixi ɔsiliū
nō de ope sed de operis tpe !
de loco ! de mō : de psone
quoqz electione

Ad Sygerum abbtem sci dyonisii

Exiit sermo bonus in ter
ram nostram in bonum sine
dubio bonis cooperatur ad
quoscumque ~~ven~~ pervenerit. Enim
vero audientes omnes qui ti
ment deum quanta fecit anime
tue, gaudent et stupent su
per tanta et tam subita mu
tatione dextre excelsi. Ubique
in domino laudatur anima tua,
audiunt mansueti et letantur,
et mirantur etiam qui te non
noverunt sed tantum audiunt
qualis de quali factus es atque
in te deum glorificant. Auget
in gaudium et miraculum pietas
quod salutis consilium celitus
infusum tibi protinus tuis re
fundere atque ita implere sa
tagisti quod legitur. Qui
audit, dicat veni. Et id
quod dico vobis in tenebris di
cite in lumine, et quod in au
re auditis predicate super tec
ta. Sic strenuus in bello
miles immo sic pius ac for
tis militum dux ubi suos
forte conspexerit in fugam
versos iam iamque hostili pas
sim gladio trucidari, et
si se vel solum videat evadere
posse, tamen libet tamen mori
magis cum illis quam quibus
pudet vivere. Proinde stat
in prelio, fortiter dimi
cat, et inter cruentos gla
dios per medias acies hac

illacque discurrens, voce et
ense quantum valet terret adver
sarios suos. Ubi acrius in
sistere hostes socios quoque gravius
comperit imminere periculum, ibi adest.
Occurrit ferienti, pereunti
succurrit. eo quippe mori paratus
pro singulis quo desperatus de
universis. At vero dum paulisper
retentione et retardatione insequentium inter
tes suos vero quos valet erigit
corruentes, revocat fugien
tes; sicque fit plerumque ut in
manu forti tam gratam quam im
provisam obtinet salutem suis,
hostibus confusionem. Fugat
tandem quos fugiebat, superat
quos pene sustinebat victo
res. et qui prius periclitabantur
de vita postmodum exultant
de victoria. Sed quid nos
tam religiosum tam forte fac
tum secularibus comparamus? quasi
exempla nobis de ipsa religi
one desint. An non liquido
certus erat deo pollicente
moyses si quidem perisset populus
cui preerat se non solum periter
periturum non esse, sed insuper
etiam missum iri in gentem
magnam. Et tamen quo affectu quo
studio quibus pietatis visce
ribus irritatis subvenit
obviat irascenti. Denique
et se obiciens pro delinquen
tibus, aut si dimittis di
mitte inquit, dele me

de libro quem scripsisti fidelis
advocatus, qui quam non querit
que sua sunt. facile optinet
omne quod querit pro plane benignus.
qui tamquam caput cunctis mem-
bris gentis sue firma caritate
te coheres; aut illam salvabit
secum aut non potest nisi idem cum
eis subire periculum. Nehemias
quoque et ipse cunctis suis inseparabi-
liter, sed affectu compassionis
non contentionis assensu pro gentis
exilio et servitute contempsit
natale solum ac propriam volun-
tatem. Quippe cum ceteris mi-
grantibus libere manere in
patria liberum fuit. Sed malu-
it abduci captivus cum populo;
cuius se fore et in ipsa captivitate
noverit necessarium. Paulus co-
dem procul dubio spiritu optans
anathema esse etiam ab ipso Christo
pro fratribus; proprio exprimitur affec-
tu quam vera sit illa sententia: fortis
est ut mors dilectio, dura sicut
infernus emulatio. Videtis quorum
vos imitatorem probaveritis.
Sed addo adhuc quem pene
pretermiseram et summum David.
qui cernens dolens quod populi
sui stragem angelo percutiente
festinus occurrit; et in se po-
tius dominum quam prius sui divi-
nam transferri efflagitat ul-
tionem. Quis hanc tibi persua-
sionem proponebat? Ego tua
fateor audiens de te et si desi-
derabam; non tamen sperabam. Quis
nempe te crederet saltu ut ita
dicam repentino summa occu-
pare virtutum; sublimia meri-
torum attingere. Sed absit
ut pro nostre fidei spei vel angusti-
is ~~ve~~ immensa dei pietas es-
timetur; qui quod vult in quo vult
operatur; accelerans opus et
allevans onus. Quidem enim.
Tua certe; non etiam tuorum erra-
ta sanctorum carpebat zelus
tuus non ipsorum excessibus suc-
censebat; solamque personam
tuam non etiam in abbatia fra-
ternum susurrium murmura-
bat. Solum denique te in cau-
sam vocaverat; tu te corri-
geres; et nil residuum quod
pateret calumpnie. Tempus
mutato more omnis tumultus
concidet; quiescet strepitus
Solumque ac totum erat quod nos
movebat; cultus scilicet ille ha-
bitus et apparatus cum procederes
quod paulo insolentior apparet. De-
ponens fastum habitumque muta-
res; et facile queste omnium pote-
rat indignatio. Ceterum tu et fe-
cisti satis causantibus; et adie-
cisti quod merito collaudemus.
Quid enim tam in humanis operibus
iure laudabit; si hoc summa
admiratione et laude dignissimum
non habet; quamquam non humanum
sed divinum pro certo sit opus tantorum
simul et tam repentina mutatio.

In celestibus magnum suscitat gaudium unius peccatoris conversio. Quid totius congregationis? Quid et istius? Locus quippe ab antiquo nobilis regie dignitatis extiterat, palatiis causis regiisque exercitibus deservire solebat. Sine cunctatione et fraude de sua cesari reddebat, sed non etiam deo que dei sunt persolvebant, eque fideliter. Quod audivimus non quod vidimus loquimur. Claustrum ipsum monasterii frequenter ut aiunt stipari militibus, urgeri negotiis, iurgiis personare, patere mercatum et feris consueuit. Quid inter hec celeste, quid divinum, quid spirituale poterat cogitari? Nunc vero vacatur inibi deo, studetur continentie, discipline invigilatur, laudibus sanctis intenditur. Iuge quippe silentium et ab omni strepitu secularium perpetua quies cogunt celestia meditari. Porro continentie labor et rigor discipline psalmorum ymnorumque dulcedine relevantur, pudor de preteritis nove conversationis temperat austeritatem. Hos autem quos in presenti per patientiam accipit bone conscientie fructus, futurorum quoque bonorum operatur desiderium quod non frustrabitur, et spem que non confundit. Venturi timor iudicii pio cedit sine caritatis

exercitio, mutas vero foris mittit timorem, tedium et accidiam procul pellit sanctarum varietas observationum. Et hec intexuimus ad laudem et gloriam dei tamquam omnium auctoris, non tamen sine vestra tamquam ipsius cooperatoris in omnibus. Potuit quidem ea ipse agere sine vobis, sed maluit vos habere operum consortem ut haberet et glorie. Increpabat salvator quosdam, quod orationis domum speluncam latronum facerent. Habebit ergo sine dubio commendatum qui e regione opera dedit vendicari speluncam a canibus margaritam a porcis, cuius studio et industria volatum officina studiis videtur mancipata celestibus, immo deo sua habitatio reddita et in id potius quod ante fuit ex synagoga sathane restituta. Hanc non ad confusionem cuiuspiam sive improperium preteritam mala retexuimus, sed ut ex comparatione veterum novitatis decus gratius venustiusque appareat, quia tunc recentia evidentius bona clarescunt cum fuerint malis comparata prioribus. Nulla ex similibus innotescunt, sed ex contrariis contraria aut placent amplius aut displicent. Iunge nigra candidis, et mutua collocatione

in xpo queque colore distinctius
candescunt. Hic feda admo-
ta pulchris pulchriora red-
dunt; feda magis feda red-
dunt. Ne qua tamen offensionis
vel confusionis subrepat
occasio; replicamus et nos
vobis illud apostoli. Et hec qui-
dem fuistis: sed abluti estis:
sed sanctificati estis. Iam nullus
scelestibus in domum dei patet
aditus: nullus ad sancta curi-
osis accessus. Nulla iam cum
ociosis fabulatio permiscetur.
solitus puerorum aut puella-
rum strepitus non auditur; so-
lis pueris cristi de quibus dicere
ego et pueri mei meum
locus sanctus patet et expositus
divinis laudibus ac sacris
soluendis votis debita sol-
licitudine et reuerentia cus-
toditur. O quam leta nunc est au-
re quorum permaxima locum
ipsum turba nobilitat horum
clamores puerorum strepitus
quem percipiunt: quibus et vicis-
sim non minori utique sue af-
fectionis clamore respondet. Lau-
date pueri dominum: laudate
nomen domini. Et rursum psal-
lite deo nostro psallite: psal-
lite regi nostro psallite. Hii
manibus pectora. genibus
quem pauimenta tundunt;
votis et deuotis precibus al-
taria cumulant; sordent

gemebundi lacrimis: gemitibus atque
suspiriis miscentur diverso-
ria; et pro forensibus cau-
sis canticis spiritualibus sacra
tecta resultant. Nil supernis
civibus magis spectare libet;
nil regi summo iocundius exhibetur.
Quid enim aliud est quod ait?
sacrificium laudis honorifica-
bit me. O si quis haberet
oculos aptos: quos orando
propheta puero revelavit. Vi-
deret procul dubio quemadmodum
precesserunt principes coniuncti psal-
lentibus in medio iuvencularum
tympanistriarum: videret inquam
qua cura quo ve tripudio in-
tersunt cantantibus: assunt
orantibus: insunt meditanti-
bus: supersunt quiescentibus:
ordinantibus et procurantibus
presunt. Agnoscunt nimirum su-
perne potestates cives suos et
pro hiis qui hereditatem capi-
unt salutis sollicite congau-
dent: confortant: instruunt:
protegunt: providentque omni-
bus omnes in omnibus. Felicem
ego me dixerim quod adhuc
vivam ista et si non videre
quoniam absens sum certe vel au-
dire. Ceterum vero fratres lon-
ge feliciores: quibus ea da-
tum est et actitare. Porro
super omnes benedictus: qui
primatu tanti boni tocius auc-
tor boni dignatus est. De

Rō

qua progenitura merito tibi
papue kme pater ggratu
lam: p quem vtiqz totu e
qd miram Grauaris forsi
tan laudibus nris Sed no
optet sal quippe sile habet
qd loqmur illoru blandiens
qui dicunt bonu malu et ma
lu bonu: atqz ita eu quem
btificant in errore iducut
Blanda et piculosa laus
cum laudatur pccor i desi
deriis aie sue et iniquus
bndicitur Noster qlisnuqz
fauor de caritate pcedit:
et veritatis limite put
sapimus non excedit Veri
us laudatur qui in dno
laudatur hoc est in veritate
Nos no malu bonu sz ma
lu diximus qd malu erat
Veru si malis audacter
cu vidimus oblatrauimus: nc
cum ad bonu ventu est si
lere debemus et no magis
testimoniu phibere bono.
Alioquin corrosores fuisse
conuincimur non correctores:
et mordere qm emendare
maluimus si bonis obmu
tescimus qui i tm reclamamus
malis Justus corripit in
mia: pccor adulatur in i
pietate: ille ut curet iste
ut occultet qd erat curan
du Nichil tibi apud eos q
timentes dnm glorificat

suspicandu est de oleo pcco
ris: quo tuu caput quoda
impinguari solebat Laudamus
te, qm tu facis Vn no nos
sane adulamur: sed in te dei
munere adimpletur qd psallis
Qui timent te videbunt me
et letabuntur: qz in verba
tua supsperaui Et item Col
laudabunt multi sapientiam eius
En tua cpples pdicat sapientia
sed qui porem detestati sunt
insipientia Volo te talium
preconiis delectari: qui tamti
met palpare vicia qm detrac
tare virtutibus Veri isti sunt
laudatores qui ita laudare
bona soleant: ut lactare
i malis no nouerint Sunt
enim ficti laudatores veri aut
adulatores: qs scriptura co
mendo memorat dicens Va
in filii hominum: mendaces
filii hominum in stateris: ut
decipiant ipsi de vanitate
i idipm Hii plane sunt de
uitandi: iuxta csiliu sapie
dicentis Fili mi si te ablac
tauerint pccores ne acqsies
cas eis Habent ergo lac et
oleu pccores: suaue qde
sed venenosu: sz mortiferu
Molliti sunt squit sermoes
eius hoc est adulatoris sup
oleum: et ipsi sunt iacula
Habet oleu et iustus sz mie
sed sinsiracois sz leti spual

Habet etiam et vinū qd̄ aie
insolentis infundat vulneib9
Siquidē dolentis et quā cor
de viderit contrito: oleo me
cōsueuit delinire tristiciam
Ubi corripit vinū infundit:
oleum cum blanditr̄ Et ip̄de
vinū sine odio: oleum sine
dolo Porro inde non oīs laus
adulacio: sicut nec omnis re
phensio de aīi rancore pce
dit descendit Btus q̄ dicē
pt Corripiet me iustus in
miā et increpabit me: oleū
aut̄ ptōris nō īpinguet
caput meū Ad vbi longe
fecisti a te: dignū te pbasti
oleo et lacte scōrum Que
rant sibi iam in puulis ba
bilonis dulces sed truces
mres quibus lac mortis
emulgeant: quos blandis
mulceat fauorib9 ac flam
mis nutriat sempitnis.
Nam ecclie alūpnus ex vbe
ribus sapiē lactis melioris
expertus dulcedinē iam ī eo
crescē cepit ī salutē: iam et
ex eo saciatus ructuat dicēs
Meliora sunt vbera tua
vino: flagrantia vnguē
tis optimis Et hoc ad
mrem Verum ita pbato
et gustato q̄ suauis ē dns:
ut vere prem dulcissimū
ait ad ipm̄ Q̄ magna mł
titudo dulcedinis tue dnē.

quā abscondisti timētibus
te Impletū est pfecto desi
deriū mrm̄ Olim eīm cum
dolens cernere tanta te
auiditate de labijs adulan
tiū mortis escam pcī su
gere fomitē: optinus tibi
et gemens intra me apeba
Quis michi fremi meum
det sugentē vbera mris
mee. Sunt paul iam a te
blandi ac fraudulētī lac
tatores: qui cū in faciē te
bndiceret pbris omī atq;
ludibrijs exponebat: et
corū pns euge orbis tibi
fabulam picebat ymo te
fabulā orbi Si musitant
etiam nūc dicito illis Si
adhuc vobis placerem:
cristi seruus non essem.
Quib9 in malis placui9
eq; et in bonis placere nō
possum9: nisi forte muta
ti prius et ipi incipiant
odisse qd̄ fuim9: et sic de
mū qd̄ sum9 diligē Que
mrīs tpibus orte sūt ī ema
noue et execrande psup
tiones: quaz vna ut pace
tua qmeorem tua ē illa ps
tine querfacōis insoletia
Sed hec auctore deo emen
data ē: ipi ad glam: tibi
ad coronā: ad gaudiū no
bis. omnibus ad exemplū.
Pt etiam facē dus: vti

cuius et super altera consolemur.
Qua sane odiosa admodum
novitate, et vereor proferre
in medium et pertimesco. Quoniam
Turget quippe lingua in ver-
ba dolor: sed timor ligat.
Timor duntaxat ne quem
offendam si palam fecero quod
me movet: quoniam veritas non-
nunquam odium parit. Verumptamen
de huiusmodi odio ipsam que
illud parit veritatem ita me
audio consolantem: Necesse est
autem ut veniant scandala.
Nec me ut estimo tangit omni-
no quod sequitur: Ve autem homini
illi per quem scandalum venit.
Cum enim carpuntur vicia et in-
de scandalum oritur: ipse si-
bi scandali causa est qui fecit
quod argui debeat: non ille qui
arguit. Denique nec cautior
sum in verbo nec circumspec-
tior in sensu illo qui ait:
melius est ut scandalum ori-
atur quam veritas relinquatur.
Quamquam nescio quid prosit si mun-
dus clamat ego tacuero.
Omni passim naribus nectio
fetore solus dissimulo peste:
nec audeo nasum contra
pessimum fetorem propria mu-
nire manu. Cuius enim cor
non dedignatur: cuius vel
clam lingua non submurmu-
rat dyaconum contra evange-
lium deo et mammone pariter
ministrantem: sic quippe subli-
matum honoribus ecclesiasticis ut
nec episcopis inferior videatur:
sic implicatum militaribus offi-
ciis ut preferatur et ducibus.
Rogo quid hoc est monstri
ut et clericus et miles simul
videri velit: neutrum sit.
Par satis utrobique abusio
sive quod dyaconus mense de- regie
putetur in ministerio: sive quod
regis dapifer: ministeriis
altaris inserviat. Quis
sane non miretur immo et de-
testetur unius esse persone et
armatum ducere miliciam.
et alba stolaque indutum in
medio ecclesie pronunciare evan-
gelium: tuba indicere bellum
militibus et iussa episcopi populis
intimare: nisi forte quod in-
tollerabilius est erubescat
evangelium de quo vas
electionis admodum gloriatur. et
confunditur videri clericus
magisque honorabile ducit
se putari militem. Curiam
ecclesie prefert: regis men-
sam altari Christi. et calici
domini calicem demoniorum. Quod
plane credibilius ex eo vi-
detur: quia cum honores non
paucos sed quantos nec ca- multi
nones nisi patiuntur teneat
in ecclesia: unius tamen quem
et in palatio assecutus est
magis ut aiunt gloriatur.

Gregorius super ezech. omel. x. p. libri [illegible]

ex nomine quam decorum quolibet
appellari. Cuiusque sit archidiaconus
decanus propositus que in diversis
ecclesiis: nichil tamen horum tam
eum quam regis delectat vocari
dapiferum. O noua et exosa
peruersitas. Itane plus decet
hominis quam dei famulum ~~appel~~ nominari
~~lari~~: ac tirem quam celestis
dici regis officialem altiorem
ducitur dignitatis. Qui clero
militiam, forum anteponit
ecclesie: dominis pro humana
celestibus preferre terrena vo
luntur. Ergo pulchrius est
vocari dapiferum quam decanum:
quam archidiaconum. Et equi
de: sed layco non clerico. Immo
ta sed ceca ambitio mag
is fimus quam summus delectari. et
cui fines tenderet in prela
tis insaciabili desiderio sta
tora amplexari et pro nichilo
habere statum desiderabile.
Confundit penitus ordines
et utroque officio satis deli
nite abutitur. dum et hinc
delectat eum pompa non mi
litia secularis. et illinc questus
non cultus religionis. In
quo quis facile non advertat
quantum sit dedecoris non minus
utrique regno quam sacerdocio.
Ut enim clericalis constat
non esse dignitatis regum sti
pendiis militare: sic nec
regie maiestatis esse fortium

ministerio per clericos. Denique
quis fuit regum sive umquam mili
cie clericum preferat in bello:
et non potius quempiam fortis
simum ex militibus. Quis item
aliquem clericorum eque sibi non
iudicavit indignum layce cuiusque
persone mancipari obsequiis.
Ipsum certe quod gestat in ca
pite signum: plus regis decet
fastus quam famulatus. Itemque
regule fastidium: magis ar
mis quam psalmis innititur.
Sane si alteri ~~us~~ forte ut
assolet accessisset quod detrahi
alteri quo vel regis videlicet
humiliatio clericum amplius
sublimasset, aut clerici certe
deiectio regio contulisset
honori: ut verbi gratia si no
bilis aliqua mulier viro
nubat plebeyo illa quidem mi
nuitur. sed ex illa crescit ille:
si ita inquam vel rex ex clerico
vel clericus ex rege proficeret:
malum quod ex parte fuisset utrimque
forsitam tollerari debuerat.
Nunc autem cum utriuslibet
diminutio neutrum provehat sed
sive potius alterutri non
modicum detrahat dignitatis:
quia nec clericum ut dictum est
decet esse vocari vel regis
dapiferum, et nichilominus
regem nisi in manu utriusque for
tium regni gubernacula
possidere: mirum valde quo

militi non dyacono

utraque plus hec patitur que
vel etiam non abiunt dyaco-
num militare ! vel curia cle-
ricum non contempnunt Et acrius
istud et multiplicius inculcare
volueram ; nisi epistolaris breui-
tas supersedendum indiceret
Maxime quia quem te offendere ve-
ritus sum peperci homini ; quippe
quem tibi aiunt familiari-
bus iam olim amicicijs esse
deuinctum Sed nollem te hec
contra veritatem amicum Di-
ctum presistis ! verum te amicum
proba et da operam quo et ipse
sit veritatis amicus Cur de-
mum vere amicicie erunt ; si
veritatis fuerint federate
consorcio Quod si ille non ac-
quieuerit tibi ! tene tu quod te-
nes ; hostieque mundam quique
capitis ac tunicam iam dignam
polimitam curam et fucere ta-
larem ! quam cepisse nichil pro-
derit si quod absit perseuerare
non contingat Et hic sit epistole
finis ; ubi tu de fine boni
commonitus es

Ad abbatem lucam

LXII (79)

Bonum nobis te carissime 23.
et bonum valde carum
ondisti ! dum minoris te non
solum non contempseris monita
sed gratias insuper retuleris moni-
tori ; prudenter utique non a
quo sed quid monearis atten-
dens Gratias et ipse ago deo meo
quod mea presumptio gratias egit ma-
gis quam indignacionem meruerit
Tenentes itaque tue humilitatis
insigne ; ampliori iam fiducia
monemus quod et prius monuimus
Obsecramus per sanguinem illum qui
pro animabus effusus est . ne tan-
ti precium paruipendat periculum ;
quod maxime ex virorum et femina-
rum cohabitacione non inmerito
timetur ab hijs qui in scola
dei diu iam contra dyaboli
luctati temptamenta propria experi-
entia edocti dicere possunt cum apostolo
Non enim ignoramus astucias eius
Denique quam non negligenter te op-
teat audire non meum sed ipsius
apostoli de hac re consilium ymo
preceptum aperte clamantis fu-
gite fornicacionem ; ipsius tam
tam turpiter lapsi fratris super quo
et nostram dignatus es consulere
paruitatem . te doceat exemplum
De quo quidem miror quid tibi
visum fuerit me tam remotum ex-
petere consultorem ! cum prope habe-
as virum sapientem nostri ordinis
et precipue tue domus amato-
rem ; wilhelmum scilicet abba-
tem sancti theodrici Sed et apud
premonstratum non ambigo vi-
ros esse consilij ; qui in rebus
dubijs enodandis et prudentes
sint et fideles Verumptamen quia
sic tibi placuit ! videris tu
cur ita placuerit ; ego labia

mea non phibebo Si vero sim
casu quantumlibet graue quantu
libet turpe prior ipse confes
sus fuisset. et curand9 foret
et non effugandus Nunc aut
quia tanti mali aliunde fetor
emersit. nichilomin9 quidem
eius si fieri pt curacionem op
am dare nece est. sed aliter
Fortassis enim non expedit ut
ulteri9 apud vos remorari
sinatur. ne forte qd te non i
merito quide timere scripsisti
pusillus et nouellus grex hu9
modi tabe contaminetur Nec
tn filio quantulibet paruuli pat
na omo claudenda sunt viscera
Arbitror aut et patri prui et
filio tutum ee consului. si grauis ei
quomodo in aliqua e remotiori
bus dni norberti domib9 re
cipiatur. ubi sub districtiori
disciplina mutato loco non
proposito penitenciam agat. do
nec quousque tu tibi visum fuerit
ad locum proprium reuocet Nam
ad mrm ordinem ut transeat
mro fortassis no expedit Et
quidem quia scripsisti illum sepe dix
isse mra se promissione tenere.
quia eum si tu licencia veniret
susciperem9. hoc i mra presentia
etiam ipse negauit Sane si t
no placet usque eum locorum
que dixi mitte ad habitandum.
aut te volente iste forsitan
no consentit. aut tu utrique

complaceat. forte no fuerat
qui eum recipe velit. tunc
optet ut aut urgente necessitate
causa quocumque ad saluandum
aiam sua ire voluerit cum
lris dimittatur a dispensa
te pietatis gra i suo loco re
tineatur. si tn psentiri po
tuerit quod ibidem oibus ei oc
casio iterandi a seminandi
hanc turpitudine penitus sub
trahatur Et de isto ista suf
ficiat Est et aliud ap9 vos
de quo ea psumpcione qua so
leo non cunctabor dicere qd
sentio De molendino illo dico
qd conuersi illi custodientes
feminarum pati cogunt frequentiam
Si michi credit. unum e trib9
fiet Aut videlicet accessus
feminarum omnimodis a molendino
phibebit. a molendinum cu
cuique extraneo et no conuer
sis custodiendum committetur.
aut idem molendinum omo
relinquetur Ad abbatem
sancti iohannis carnotensis

De ea quib9 curasti con LXIII (82)
sulere prudentiam mram
primi quidem no rndere sta
tueram. no quia dubitauera qd
rndere deberem. sed quia
viro consilii consilium dare a
psumptuosum iudicabam a superfluum
Ceterum cogitas quia plerisque
immo cunctis pene contingere
sapientib9 solet in rebus in

Nota bene

deliret dubijs plus alieno
se q̄ suo proprio credē iudicio
et qui alior̄u facile ambigu
a queq3 elucidat in suis co
sueuere scrupulosi9 hesita
re: statutu non arbitror
irronabiliter frango. et
simplr pando qd̄ visū est
michi non preiudicans sanī9
sanius sapienti Dignifi
casti michi ni fallor p viru
religiosū vrsum abbate
sci dyonisij suggeri tibi a
cogitacoib9 tuis deserere
patriam domumq3 cu deo
auctore preces et pgere ihe
rosolimā: vacare deinceps
deo: viuere tibi Etquidē
tendenti ad psiorem pat
riam relinquere fortassis expe
diat dicente dno: egredē
de terra et de cognacōe tua:
sed qua rōe curā tibi credi
tam audiū exponē decās
omo non video Nudeī.
Blanditur depositu sarci
na libertas: Sed caritas
non qrit q sua sūt Forte
quietis prouocat et ocij gust9
suauior: sed euacuat dispe
dio pacis libenter carebo q̄
tolibet etiam spūali questu:
qui non possit acquiri nisi
cum scandalo Vbi em scan
dalū: ibi procul dubio carita
tis detrimentū Vbi aut dimi
nuo caritatis: miror quod

vel quale possit ee spūalis
exercitij lucr̄ Denique si spam
quisq3 quietē omo ptulerit
vtilitati: quis iam veracit
dicere poterit michi viuē
cristus est et mori lucrū:
Vbi em erit qd̄ itē dicit apls
nemo sibi viuit et nemo sibi
moritur: et non qd̄ michi
vtile sed qd̄ multis: et ut
qui viuit iam nō sibi vi
uat sed ei qui pro omnibus
mortuus est. Sed dicis
Vnde ergo michi tātū desi
deriū: si ex deo nō est. Pa
ce tua dixerim qd̄ sentio
Aque furtiue dulciores sūt
Et huiusmoī tñ ut ita di
cam absinthio amariore
dulcedinē ab anglō satha
ne sub ptextu angli lucis
sitienti cordi tuo īfundi nō
dubitat: quisquis e9 astuci
as non ignorat Et reuera
quis alius possit ee scan
dalorū suggestor dissidij
auctor turbator vnitatis
et pacis: nisi veritatis adu
sari9 caritatis emul9 host
antiqu9 gnīs nostri inimic
crucis xpi diabolus: Siqui
dem is cui9 inuidia mors
intrauit in orbem terrarū:
etiam bonis que te facere
videt inuidet Et cu sit men
dax ab initio mentitur et
nūc: meliora pollicens

que non videt Nã namq3 ve
ritas, fidelissime illi sine ob
luctet. alligatus es uxori.
noli querere solucoem. Aut
qui caritas scandalũ suade
ret. q ad omn scandala veri
se phibet. Ille ergo mq3 e
nequissim9 et caritati p livo
rem et p mendaciũ veritati
contrarius. falsum melcum
vero felle pmiscens. dũ p
mittit dubia p certis. mittit
etiam vera pro falsis: non
ut conferat qd frustra spas
sed ut auferat qd fructuose
tenes Circuit et qrit q̃liter
omnibus curã pastoris sbri
piat dũ non sit qui eripiat.
et nichilomi9 pastorẽ horrẽ
do illi maledicto iudicio sbi
ciat Ve homi illi. p quem
scandalũ venit Sed confido
de sapiã tibi a deo data qp
nullis versuciis maligni ab
duci vel seduci poteris: spe
incerti boni certũ inire ma
lum et eq3 deserere bonum.

Ad symonem abbatem sancti mychaelis

36. De persecutione quã ppt iusticiã pateris per LXIV. (83.
litras tuas no sine 9passioe
9gnosceres. licet cristi con
solatio de pmissioe regni c
sufficiat. tn nos qd nrm e
et consolacoem quã possũ9
et consiliũ qd itelligi9 sanũ
fideliter exhibem9 Quis
enĩ sn anxietate videat pe
trũ de medio fluctuũ bra
chia tendente. sn dolore
audiat columbã xpi non
cantante sed gemente. tq
q dicat quõ cantabimus
canticũ dñi in tr̃a aliena.
Quis mq3 sn lacrimis lacri
mas ipi9 tristi de limo p
fundi etiã nũc levantes
oculos suos ut in montes
unde veniat auxiliũ sibi res
piciat. Verũptn nos ad
quos p humilitate respicẽ te
dicis montes no sum9 sed
ipi de convalle lacimarũ
lacimosis conatibus enite
tes adversus 9nitentes
isidias inimici ac mũdial
malicie violentiã terrum
clamam9 Auxiliũ nrm a
dño qui fecit celũ et trã
Oes qui pie volut vivere
in cristo psecutioẽ patiut.
ita ut cũ nuq3 desit eis
pie velle. no tamen sp
assit et pficẽ pro bona vo
luntate Sicut enĩ impiorũ
est pijs bonorũ pposītis
assidue reluctari. sic co
tra pietatẽ non est ppt
multitudinẽ adversantiũ q
iusta et sca desideria pau
corũ plerumq3 non pfici.
Hic aaron sceleratus tu
multuatus ppli cont vo

ad symonẽ abbẽ sci mychael'

liminate suam clamoribus
cessit. sic samuel eidem populo
sordinate regem petenti in-
uitus saulem iunxit. sic
dauid cum vellet templum
deo construere propter infestu-
tum tamen bella innitorum
quia vir bellicosus erat prohi-
bitus est facere quod sancte
proposuit. Fili forma tibi
pre venerande consilium ut
tum sapientiorum consilio non
perducere. contentus ad tempus
propositi tui tibi quam consentire
tui rigorem sic temperes.
ut infirmorum salutem non
negligas. Inuitandi sunt
quippe ad artiorem vitam
non cogendi. quibus utique
semel in ordine illo cluniacensi
pesse consensisti. Illis
aut qui altius viuere desi-
derant aut condescendere
imbecillioribus ex caritate
quantum sine periculo potest suaden-
dum est. aut unde tene-
re quod cupiunt permittendum
si absque utriusque partis scan-
dalo fieri potest. aut certe
de congregatione liberos
dimitti et fratribus aliis secundum
eorum propositum viuentibus
sociari oportet

Ad eundem

Quod me huiusmodi
operi operam dare in-
bes per quod tollendum sit scan-
dalum de regno dei. libenter
amplector. Sed quo id velis fi-
eri necdum michi satis eluxit.
Nam illam tuam dulcissimam
epistolam legens ac relegens.
sepius quippe repetita pla-
cebat. Intellexi te quidem
velle ut illis qui de nobis
tuis obtrectatoribus cluniacensis ordinis congruitur
satisfaciam. quibus videlicet
sciatur non esse verum quod
male hucusque de nobis
putarunt vel putari volue-
runt. Ac si post hac satis
faciendo rursus victus eorum
ac vestitus superfluitatem et
cetera que subiungis quemad
modum iniungis mutare vo-
luero. et michi videbor quod
dicere. et quo sine scandalo
facere queam non video. nisi
forte et ordinem quidem lauda-
bilem et ordinis reprehen-
sores doceam reprehensibi-
les. et nichilominus tamen
ipsius superflua reprehendam.
Si hoc modo vis aut forte
aliter magis expedire vi-
des. manda apertius. et
ut valeam quod vis eo mo-
do quo vis ora instantius. Sci-
to tamen non modico me huius-
modi scriptitacionibus ferire
detrimento. quia multum hinc
michi deuotionis subtrahi-

dum studiu orois intermit
titur . psertim cum nec
usus suppetat dictandi
nec ocium

57. Ad eundem

Si nemo sciat q sunt in Lvi. (85)
homine nisi spus ho
mis qui in ipo est si sola i
facie videt homo qr solus
deus intuetur cor . miror
nec satis mirari possum
quo qua ve ratioe sic tua
atq meā dilectionē adin
uicem pensare et distin
gue potuisti . qtenus nō
solum de pprio sed etiā de
alieno sinam corde pferes
Error quide est huāne me
tis nō mō bonu putare
malu et malu bonu aut
verum falsum et econuer
so . sed etiā certa recipe p
dubijs et dubia pro certis
Forte veru est qd dicis . mı⁹
a me amari te q me dili
gis . s certe certus sum
certum non ee tibi Quo
ergo pro certo affirmas .
qd de quo certu est qr cer
tus minime sis . Meum
paulus si suo iudicio non
credat . sed neq iquiens
meipm iudico Petrus
luget suam qua se fefelle
rat psumpcoem . cu de
suo loqretur dicens Et si
oportuerit me mori tecu .

non te negabo Discipuli
de prodicoe dni nec i suis
confidentes consciis . singli
rndebant Numquid ego su
dne . David sua de se ig
norantiam fatetur . orans
et clamans Et ignoranti
as meas ne memineris Tu vero
nescio qua fiducia nō solum
de tuo sed etiā de meo cor
de tam apte clamas . ut
plus amans inquies mi⁹
diligar. Hec quippe sut ver
ba tua . que nollem fuisse
tua qr nescio si sunt vera
Sed et tu si scis unde scis .
Unde inqi pbasti magis
nos a te diligi . q te a no
bis . An ex hoc qd in tuis
lris adiunxisti . qr videlic
qui vadunt et veniunt p te
de nris nullu tibi a nobis
deferunt monimentu gre
vel amoris . Nō vero mo
nimentu . qd amoris expi
mentu requiris . Numquid
forte scrupulu mouet tibi
q nd plura iam tua ad nos
scripta necdu vel semel re
scripsi . Nequaquam ego maturi
tatē sapientie tue declarari
posse putarem scriptitacioni
bus impiie mee . Dicebat
eni quis dixit Filioli . non
diligamus verbo neq lin
gua . sed ope et veritate
Nu vero unq ope meo

tibi opus fuit et defuit. O
sol v scrutans corda et renes
deus qui unus sol iustitie di
uersa seruorum tuorum corda
diuersis graciis velut radiis
illustras! quod illum diligam do
no tuo et suo merito tu scis
et ego sentio; quantum autem diligam
tu scis et ego nescio. Tu nunquam
domine qui dedisti: scis quantum
dedisti vel illi me vel michi il
lum amare. Audet dicere
plus amans minus diligor. Nisi
forte qui iam in lumine tuo
videat lumen suum! deest in
lumine tue veritatis agnoscat
quanto ardeat igne caritatis.
Ego autem domine interim conten
tus videre in lumine tuo tene
bras meas quoadusque visi
tes sedentem in tenebris et in
umbra mortis! et per te reue
lentur cogitaciones cordium
et manifesta fiant abscon
dita tenebrarum: fugatis quoque
tenebris iam non videat
in lumine tuo nisi lumen. Sen
tio quidem de munere tuo quod
eum diligam: sed necdum
video in lumine tuo si satis
diligam. Neque enim scio si iam
peruenerim ad illam qua nemo
maiorem habet dilectionem:
ut animam suam ponat quis pro
amicis suis. Ila quis gloria
bitur castum se habere cor.
ne deum presumi. O domine qui il
luminas lucernam meam qua iam
video et horreo tenebras meas!
deus meus illumina ipsas quoque
tenebras, ut videam et ordi
nem in me caritatis. sciens et
diligens que diligenda sunt et
quantum et ad quid diligenda
sunt: me quoque nolens diligi
nisi in te et quantum diligendus
sum. Ve etenim michi: si quod ego
valde vereor aut ego plus
ab illo quam merui. aut ille a
me minus quam dignus sit diliga
tur. Veruptamen si meliores
magis diligendi sunt. sunt autem
meliores qui magis diligunt?
quid aliud dixerim quam illum me
plus diligere quem meliorem
esse non dubito! me vero
minus illum quam debeo quia minus
valeo. Sed quanto in te tibi di
co pater maior est caritas tanta
to minus contempnenda est, immo a te
impossibilitas quia etsi plus
diligis quam plus vales non
tamen plus diligis quam vales. Nos
autem et si diligimus minus quam de
bemus! diligimus tamen quantum
valemus: tamen autem valemus
quantum accepimus. Trahe nos
post te ut te apprehendamus!
et tecum amplius accipiamus
unde largius diligamus. Quid
ergo tu interius nos apphen
dere et queris non posse quod
quos iam apphendisti si at
tendisti. et adhuc facere po

teris cum volueris. quales
quidē sum9. non quales spa
bas. Nescio quippe quid aliud
intueris in nobis qđ non
habemus. et sentis p nobis
qđ non sum9. Ideoqȝ nō cen
sentis quia non sufficim9.
et ut denīqȝ in epla tua ius
te causaris deus tibi in no
bis non nos defecim9. Nūc
vero si talia placent qlia
modo nugatus sū mandato
et adiciam. ut cū obediero
psumptōis non timeā no
tam. Prefacciunculā quā tibi
mitti iussisti. non habui mō ad
manū. Necdū enī adhuc dic
taueram. qȝ nec necāriam ee
putabam. Quidqđ tibi vel
amicis tuis recte vis. qui
dedit velle det et pficē pro
bona voluntate oī michi ai
cicie iure colende pie ac re
uerentissime pater

89. Frater bnerdus LXVII (86)
de clara valle. suo illi
qđ suo. Hanc michi tu salu
tacōis formulam tradidisti.
scribendo ille suo illi qđ suus.
Accipe qđ tuū est et agnosce
usurpatione vnanimitatis
esse indiciū. et cum quo michi
est cor̄ verbū amī non dis
tare. Iam ad tuas lrās bre
uiter respondendū est. ppe
Que cū michi in manus ve
nerunt natalis dnī nrī di
es festus eluxerat. cui9
me totū iure sibi deuotus
vendicans michil aliud co
gitare sinebat. Sed et in
cius repedare festinās, vix
vsqȝ in crastinū ut hec iam
festo occupatus qualiacūqȝ
scriberem expectauit. Fugiti
uū itaqȝ fratrē durē a me
ut pote durū corde increpa
tū. michil interim meli9
putaui qȝ ad locū remittē
vn̄ fugerat. quippe quem
iuxta nr̄as consuetudines
dom9 absqȝ consensu abbat̄
sui retinere non debui. Op
tet aūt et a te eum silr̄ aspe
increpari et ad humilem p
uocari satisfcōem. deinde
tuis confortari lrīs ad ab
batem p eo directis. De i
firmitate nrā michil certi9
mō scriptitū tibi indicare
possum nisi qȝ infirmus et
fui et sum. nec min9 solito
nec multū plus. Quod vero
non nisi qȝ insuetus erā
causa est. plus me cauri
scandalū qȝ vni9 corporis pi
culū timuisse. Iam ne qđ
horū de quib9 mandasti omino
pretermittā. venio etiā ad
te. Velle te audire scripsisti.
quid ego te tamqȝ qui oiā
tua norim facere velim.
In hoc nisi fallor mō dice

rem nec tu posses nec ego con
sulerem Volo em̄ et ipse: qd̄
te velle de te iam olim non
latet Ceteru mea atqȝ tua
eqȝ ut equū est voluntate
postposita magis qd̄ velle
deum de te puto: et michi
ut tibi suadeam tutū duco.
et tibi psuadere non meū
modum Tene itaqȝ qd̄ tenes:
meo consilio mane in quo
es: et stude pdesse quibus
pes Non preesse refuge du
pdesse potes qr ve quidem
tibi si prees et non prodes
Sed ve gravius: si qr pesse
metius pdesse refugis

Ad offerium canonicum

LXVII. (37) Totis visceribus caritatis amplectendo fratri offerio canonico: frater B monachus eo.
sed peccator digne deo conversari usqȝ in finem Si tibi videor ad tuas litteras tardius rescripsisse: noveris potius oportunitatem michi defuisse Nos enim nunc primum legis iam dudum crede dictatas: sed ut dixi propter latoris inopiam tardaui mittere qd̄ scribere non tardaui Legi itaqȝ in tuis litteris te illam quā graviter ferebas curę pastoralis sarcinam deposuisse: licentia quidē ab epō impetrata ymo extorta tua importunitate:

et hoc non aliter nisi ut i
eius epatu quocūqȝ alibi
manens ab eius subiectio
ne non recederes Tu vero
cum tibi hoc nō placeret
archiepm̄ adiens et ab
ipō tamqȝ superiori auctē
securitatem accipies: ad
priorem loci et ad tuū abba
tem reversus es Ubi qua
liter post hec vivē debeas
a me doceri flagitas: egre
gio utiqȝ doctore et magistro
incomparabili: Num cū cepo
docere qd̄ nescio: vel tunc
incipiet sciri qd̄ michil scio
Ita ne lanam querit ovis a
capra: aquā molendinū
a furno: verbū sapiens
a stulto: Preterea p totā
seriem litterarum attolles me
supra me: multū de me
laudabilia intermisces.
Quorū quia ipe in conscius
non sum: et tue hec beni
volentie ascribo et ignosco
ignorantie Tu enī vides
in facie, deus aut in corde
Sub cuius tremendo aspectu
si sollicite me circūspicio: cer
tum est qd ex eo ipe michi
notior sum qȝ tibi quo ppior
sum Ideo qȝ magis credo
michi de me videnti me:
qȝ tibi opinanti de me qd̄
non vides in me Nā si quid
forte audisti de me qd̄ pt

prodesse tibi. deo gratias agere
in cuius manu sunt et nos et
sermones nostri. Satisfacis
etiam michi pro eo quod me
um consilium non tenueris.
confortamus te et mone
mus animo non frangi pusil
lanimitate non vinci. sed
portare patienter onus impo
situm quod semel susceptum
deponere non licebat. De
qua re ipse michi sicut
postulas satisfacio pro te.
Agnoscens siquidem sapien
tie mee simplicitatem ymo insipien
tie mee suspectam habens
temeritatem. cum non sit
quod fieri laudo non audeo
nec debeo indignari. desi
derans quemque consultius
agere quam a me accepit. Quo
tiens vero mea sententia eligit
ac tenetur. grauiter fateor onere
me premi sentio. spe rei fine
pauidus et numquam securus
exspectans. Videris tu tamen
si consulte meum de hac re
consilium mutaueris. vide
rint hii quorum sanctiori su
per hoc fretus consilio ani
mose non rationabiliter egeris. vide
ant in quam si liceat cristiano
sibi iniunctam dimittere obedi
entiam ante mortem cum christus
factus sit patri obediens usque
ad mortem. Etiam inquis per
licentiam. Nam consilium eam

ab episcopo et accepi. Ordo. licen
tiam quidem quesisti. sed quo
non licebat. Ac per hoc non
accepisti. sed extorsisti. Ex
torta autem seu coacta licen
tia non est licentia. sed
violentia. Quod ergo impor
tunitate tua victus episcopus fe
cit inuitus. non fuit absol
uere sed abrumpere. Congra
tulor quidem quod sis exone
ratus. sed vereor ne deus
a te contemptum est in te sit ex
honoratus. Cuius prorsul
dubio ordinationi resistis.
dum permotus ab illo tu te
deicis. At si excusans pau
pertatis pretendis necessitatem.
necessitas parit coronam.
Si difficultatem. si impossi
bilitatem. omnia possibilia
sunt credenti. Sed responde
quod verius est. quia scilicet
placuit tibi magis quies
tua quam utilitas aliena. Nec
mirum placet fateor et mi
chi hec quies placeat tibi.
si tamen non nimis. Numquid
aut bonum tibi ita placeat.
ut si recte fieri non possit. pla
ceat tamen fieri eo etiam modo
quo fas non est. nimis est.
ac per hoc iam quia bene non
fit bonum non est. Scriptum
est enim. Si recte offers et non
recte diuidis. peccasti. Aut
ergo oportuit te gregem

diutum nunc seruandu sus
cipere aut nequaquam sus
ceptum relinquere iuxta id
Alligatus es uxori noli q
rere solucionem Sed ad quid
mitor his ratiocinacionibus
Nunquid suadeo tibi redire
ad omnis regimis cui iam
non pateat locus recup
acionis Aut desperare te i
tendo quasi qui te tali li
gaueris culpa quam iam
soluere non possis Absit
Sed tamen nolo id tamquam nul
lum aut pm malu negli
gere ymo sed semper timere
semper penitere semper securum non
esse sicut scriptum est Beatus
homo qui semper est pauidus
Vides certe quem timorem t
mouerem mitor non qui tibi
sit laqueus desperacionis sed
qui spem acquirat beatitudinis
Est siquidem timor inutilis
tristis crudelis qui veniam
quia non querit non consequitur
Est et timor pius humilis
fructuosus qui cuilibet
quantumlibet peccatori facile ve
niam impetrat Talis timor
generat et nutrit et ser
uat humilitatem sed mansue
tudinem sed paciencia sed lon
ganimitatem Quem non
delectat tam inclita ples
Alterius vero misera sobo
les est primaria inmode

rata tristicia rancor horror
contemptus et desperatio Non
hoc ergo qui desperacionem sed
illo qui generat spem times
ne timeres vel parum timeres
tuam tibi culpam sic remedi
randam putaui Est enim ergo
adhuc quo magis timeo t
ne forte sicut de quibusdam
dictum est quia letantur cum ma
le fecerint et exultant in re
bus pessimis tu quoque deceptus
hoc solum non putes culpam
non esse sed insuper quod absit
in corde tuo glorieris quasi te
magnum aliquid et quod a pau
cis solet fieri fecisse dum qui
emancipatus etiam aliis pe
cas contempnens prelacionem
prelato cursus subdi maluisti
Falsa humilitas veram indu
cens superbiam in cor talia
cogitantis Quid namque sup
bius quam spontaneo et tanquam
libere ascribere voluntati
quod vel coegit necessitatis vis
vel pusalimitatis infirmi
tas Quod si nec labore victus
nec necessitate compulsus sed
volens hoc fecisti nichil
quod hoc superbius Dei quippe
consilio tuum pretulisti ma
gis eligens tibi quiescere quam
eius operi deseruire ad quod
ipse te assumpserat Jngitur
vnde deum contempsisti
inde ad maiorem eius glori

cuius contemptu non est bona gloriatio tua. Sed tolle gloriationem, tolle et securitatem, quatenus semper sis sollicitus utiliter, sed humiliter pavidus: non illo scilicet timore qui sicut iam dixi provocat iram, sed illo qui mitigat. Nam horribilis timor si quando terrendo tuum pulsaverit animum, tacite suggerens tuum obsequium Deo non posse esse acceptum, et quod tua sit infructuosa penitentia, quia videlicet unde Deus a te offensus est per te emendari non potest: ne ad momentum quidem recipias, sed confidenter responde et dic: Male quidem egi, sed factum est, et non potest iam non fieri. Quis scit si hoc michi Dominus expedire providerit, et de malo meo ipse qui bonus est bonum michi voluerit. Malum ergo puniat quod ego feci, bonum autem maneat quod ipse providit. Nostris quippe inordinatis seu voluntatibus seu actionibus novit bonitas Dei uti semper quidem recte in sui ordinis pulchritudine, sepe etiam pie in nostram utilitatem. O clementissima erga filios Adam divine pietatis recordatio, que sua non desinit largiri beneficia non solum ubi nullum invenit meritum, sed etiam plerumque

ubi totum videt contrarium. Sed ad te redeamus. Secundum ergo duos timores qui supra scripti sunt volo te timere et non timere, presumere et non presumere. Timere ut peniteas; non timere ut presumas. Porro presume ne diffidas; non presume ut non torpescas. Agnosce frater quantum de te confisus sim, qui te tam acriter increpare tuum factum, necdum michi satis probatum, tam audacter diiudicare non dubitaverim, cum id tamen fortasse rationabiliter a te actum fuerit, quod michi hucusque notum sit. Neque enim tu in tuis fortasse litteris omnes rationes illas quibus excusari possit hoc factum ponere voluisti, vel propter tuam humilitatem vel litterarum brevitatem. De re ergo quam ego plene non novi suspensam teneo sententiam; unum quod fecisti irretractabiliter laudo, quod videlicet deposito iugo regiminis sine iugo tamen esse noluisti, sed amicam repetens disciplinam de magistro denuo fieri discipulus non erubuisti. Nam cum pastorali vinclo solutus posses tui iuris remanere, siquidem pro more abbatis emancipatio est filii, tu tamen hac potestate tu non

vtens sicut alijs domari re
nueras sic tibi qz pesse ti
muisti: quiqz ut mgr esses
aliorū minus te iudicabas
ydoneum ! nec te quidem t
credens tuus fieri discipulus
contempsisti Et merito: qr
qui se sibi mgrm constituit:
stulto se discipulum subdit
Etquidem quid alij de se sen
tiant ignoro: ego de me ex
ptus sum qd dico Et facili9
impare et securius possem
pesse alijs multis: qz michi
soli Prudens ergo humilitas
et humilis prudentia fuit:
qz nequaqz credens ad salu
tem te posse sufficere tibi !
alieno potius arbitrio dein
ceps viuere pposuisti Lau
do etiam qz non nouū vel
mgrm vel locum requisisti:
sed ad claustrū de quo exie
ras et ad prem sub quo p
feceras familiarit tibi redis
ti Rectius quippe fuit ut
domus q te nutrierat sed
pro fraterna caritate dimi
serat excorrupatu reciperet:
qz de eius desolacōe aliena
gauderet Cz tn in hoc
epi licentia non hueris
nolo ut negligenter ducas:
sed aut p te aut p media
psonam qtum in te ē sa
tisfacere non differas Po9
hec conuersare simplicit

inter fres deo deuotus: mgro
subditus ! senioub9 obedi
ens ! iunioribus contemp
ans ! angelis placens ! ver
bo vtilis ! humilis corde :
mansuetus ad omēs Caue
autē ne quia olim in hōre
positus fuisti, etiam nūc
te putes pre ceteris hono
randum : sed magis humi
lem omnibus exhibeas tamqz
qz de ceteris vnum Nec ei
dignū est ut inde exigas
honorem ; vn refugis labo
rem Potest et sic hinc ali
ud nasci piculum : ad qd
te pmonitū et pmunitū ee
volo Nam sicut oēs muta
biles sumus ita et pleruqz
qd heri volebamus hodie
recusemus et qd hodie
nolum9 cras desiderem9 :
sic quoqz suggerente dya
bolo poterit contingere
ut ex memoria relicti hono
ris tui animū pulset cupidi
tas ; ita ut omniā que viri
liter contempsisti pueri
liter desiderare incipias !
Dulcescent tibi que prius
amara fuerut sublimitas
loci . domus cura rerū dis
pensacio obsequia famu
lorum libertas tui . ptas
in alios ! in tm ut ppe re
liquisse te peniteat qd p
us tenere grauabat Cu

pessime pesti temptacōm
vel si ad horam qd absit con
sensum pbueris : non me
diocre dapnū incurres tue
conuersacois En totū illi9
elegantissimi et eloquentis
simi doctoris sapientia : a
quo doceri de tam longin
quo postulasti En illud de
sideratū ac spectatum eu
logiū qd audire tanto tpe
studuisti : hec sūma nrē
erudicois An adhuc aliqd
magnū expectas . Totū
audisti Quid amplius re
quiris . Exhaustus ē fons .
et tu queris aquam i sicco .
Exemplo illius vidue euāgl^re .
de paupertate mea totum
qd habui misi . Quid vere
cundaris . Quid vultum
demittis . Tu me rogasti
Sermonē quesisti . sermo
nē habes Sermonē inqā
iam habes satis longum
sed mutū : verbis plenū
sed sensibus vacuū : non
quo ut petieras in corde
tuo caritas ordinet sed q^o
insciencia mea publicet
Nam unde iam poterit
excusari . Possem forsitā
dicere qz febre terciana
laborans qz pro officio
meo curis occupatus hec
dictauerim : cum scriptū
sit Sapiam querere in ocio

Sed hec recte pretenderē :
si grande aliquid atqz opo
sum opus aggressus fu
issem Nūc autē in tan
tillo opusculo ut occasioi
bus me non excusem : nl
horum certus ptendere
possem qm ut sepe iam dixi
sciē paupertatem Sed habeo
nōnullā mee confusionis
consolacoēm Nam et si
non feci ut petieras : si
non misi qd sperueras :
agnosces certe qz volū
Sufficiet aut voluntas :
vbi deesse vides facultā
tem explendi Demqz et
si tibi nullam cōferat uti
litatem : vel michi pficit
et ad hūilitatē Stultus
quippe dū non loquitur :
sapiens putat Nam qui nō
loquitur : non sensus ino
pia sed hūilitatis custodia
esse creditur Ego itaqz si
adhuc siluissem : sapiens
dicerer non essem Nunc
autem alij insipientē me
ridebūt : alij subsānabūt
ydeotam : alij psūptori i
dignabuntur Putasne
pūi michi hoc conferat re
ligionis emolimentū : cū
hūilitas ad quam vtiqz du
cit humiliacio totius sit spūa
lis fabrice fundamētū . In
quidem hūiliacio via est

ad humilitatem sicut pacientia
ad pacem: sicut lectio ad
scientiam Si virtutem appetis
humilitatis: viam non refu-
gias humiliationis Nam
si non pateris humiliari:
non poteris ad humilitatem
provehi Prodest itaque in-
meam insipientiam sciri
et a scientibus iure confun-
di: cui sepe contingit a
nescientibus iniuste lauda-
ri Terret me apostolus qui
et ipse territus dicit Pro
autem: ne quis me existimet
supra id quod videt in me, aut
audit aliquid ex me Quam
pulchre dixit parco Non
parcit sibi arrogans: non
parcit sibi superbus: non cu-
pidus vane glorie et iac-
tator actuum suorum: qui vel
sibi arrogat quod est vel men-
titur de se quod non est So-
lus qui vere humilis est
parcit anime sue: qui ne pu-
tetur esse quod non est sepe
quantum in se est vult nesci-
ri quod est Grande quippe
periculum: audire quemquam
de se supra quam sentit in se
Quis dabit michi apud
homines tam de veris dig-
ne humiliari: quantum vel
de falsis datum est indigne
exaltari: Illam michi
vocem prophetam iure as-

sumerem Exaltatus autem
humiliatus sum et conturba-
tus Et illud Ludam: et vi-
lior fiam Ludam scilicet ut
illudar Bonus ludus quo
michol irascitur: et deus
delectatur Bonus ludus
quidem: qui hominibus ridi-
culum sed angelis pulcher-
rimum spectaculum prebet
Bonus inquam ludus: quo
efficimur obprobrium habun-
dantibus et despectio su-
perbis Nam revera quid ali-
ud secularibus quam ludere
videmur cum quod ipsi appe-
tunt in hoc seculo nos per
contrarium fugimus et quod ipsi
fugiunt nos appetimus: mo-
re scilicet ioculatorum et
saltatorum qui capite inver-
so deorsum pedibusque
sursum erectis preter huma-
num usum stant manibus
vel incedunt et sic omnium
oculos in se defigunt. Non
est hic ludus puerilis,
non est de theatro: qui
femineis fedisque anfrac-
tibus provocet libidinem ac-
tus sordidos representet:
sed est ludus iocundus ho-
nestus gravis spectabilis
qui celestium spectatorum
delectare possit aspectus
Hoc religioso et casto
ludo ludebat: qui dicebat

Spectaculum facti sum9 an
gelis et hominibus Hoc lu
do et nos interim ludam9
ut illudamur et confundamur
et humiliemur; donec veni
at qui potentes deponat
et exaltat humiles; q nos
letificet glorificet etern
num et exaltet

Ad eundem

94. Omitto nuc impitiam LXIX. (83)
meam; taceo pfessi
onis humilitatem seu humi
litatis pfessionem; nec iam
obtendo vel loci vel nois
mei non dico abiectione
sed mediocritate; qr quic
quid tale dixero tu ho non
necessariam excusacoem sed di
latoriam nominabis occasio
nem. q meam ut michi vide
batur iustam verecundiam
pro tuo libitu nuc indis
crecione nuc falsam hui
litatem nuc etiam veram
superbiam interptaris Ho
rum itaq quia tibi in dubi
um venit pnc nichil affe
ro Illud aut simplr tue
dilcoim intimo qd indubi
tanter te credere volo; to
to scilicet hoc tpe ex quo
tuus nuncius non is sed
alius recessit a me nullu
michi oino fuisse ocium
nisi ad id qd possis ydone
um; tum propter dieru

maliciam tum ppt noctiu
brevitate Sed et nuc q
ita me novissime tue lre
occupatissimu invenerunt;
ut ipas etiam occupationu
causas pro mei excusatione
longu fuerit michi tibi
scribere Vix quippe illas
lras inter prandendu. na
illa hora michi primu red
dite sunt. plege potui; vix
has meas epistulasque fur
tim raptim anticipatis ho
ris breviter succincteq resp
si Quaru quide brevitate
an equo animo feras. tu vi
deris Ego eam ut veru fa
tear propter te im ogeri ipis
turis meis copellor irasci.
qcqd in hijs teste consciencia
soli caritati cupiam deservi
re Cuius profecto impio
qr sapientibus et insipie
tibus debitor sum; ipsa
solum facere potuit ut nec
dum tibi potuerim satis
facere Quid ergo. Cari
tatis tibi denegat qd tu pe
tis ex caritate. Petisti;
quesisti; pulsasti; et cari
tas te frustrata est. Quid
michi indignaris. Si vis
si audes; irascere caritati
De qua namq psumis id
impetrare postulas. ipsa
prohibente fit ne impetres
Et ecce iam longu causat

Ad eund

13

P2

sermone͂ et tibi indignat᷑
qui cogis: non q̄ sibi dis
pliceat zelus quo id facis
quippe quem et ipā donauit
tibi: sed wlt te illum hr͂e
sc͂dm̄ sciam̄ ut cautus sis ma
iora inc͂dribus non īpedie͂
Vides q̄ᵒ cautus aucellor a
longiore eplā: cū ductus
delectatōe tibi colloquēdi
et desiderio satisffaciendi
dn͂e caritati molestus fio:
qua iam dudum impante
finem fieri nec dū taceo
Q̄ q̄ᵒ lata in tuis lr͂is pa
tet materia tr͂idendi Q̄
si digne licuisset ut libuis
set, et tibi forsitan satis
esset et michi Sed q̄ nūc
p̄cipit aliud dn̄a est: ymo
dn̄s est Deus eni͂ caritas
est: et satis agit p̄ impio
q̄tenus debeam potius si
bi obtempare q̄ᵒ vel michi
vel tibi Et q̄m optet cari
tati deo magis obedire
q̄ᵒ hominibus: nolens do
lens q͂ non quide͂ nego
q̄d postulas sed interim
differo: ne dum tue humi
ter cupio satisfface͂ volun
tati: sub p̄textu false humi
litatis p̄ verā supbiam
arcem tante p̄tātis q̄ te
q̄ᵒ veraciter attestate eti
am angelis impat in ce
lis terrenus vermiculus
in terris videar ipugnāe
libellū quem q̄ris ipē q̄
amicq̄ tuus nūcius ad nos
venirit ab eo cui cōmoda
uerā requisiui: sed nec dū
recepi Dabo aut̄ opam
ut vel cū veneris illū īue
nias: videas et legas:
nō aut̄ trāscribas Nam il
lū aliū quem te significas
trāscripsisse ego quidem le
gendū tibi misera͂ non tn̄
scribendū: videris tu qua
vel quorū utilitate trāscrip
seris Q̄ aute͂ te mittente
nūc autem eū habet abbas
de scō theodrico ego q̄dem
nō misera͂: nec tn̄ displiꝫ
michi Ut quid eni͂ libellꝰ
meus eius oc̄los formida
ret: cui se videndū animus
q̄ᵒ meus totū si posset ex
panderet Sed heu in q̄
ta sermōis angustia men
tio se ingessit de tali viro
ne liceat ut dignū erat i
tam dulcissimā nobis me
riam aliq̄du īmorari:
q̄n ~~iamiam~~ iāiamq͂ deside
rat eplā finem Obsecro
te ne graueris optutate
q̄rere quō ad eum p̄gas:
p̄dcm̄ quoq͂ opusculū nō
prius cuiq̄ scribendū vel
legendū exponas q̄ᵒ cum
eo totū p̄uideas pariterq͂
conferatis et corrigatis

que corrigenda sunt; ut in
ore duorum testium stet omne
verbum; et tunc demum an
passim cuilibet an paucis
tantum. an vel cuiquam an forte
etiam nulli expediat de
monstrari Et si illa quam prefati
uncula quam de meis aliis
litteris tu eidem coaptasti ap
te sedeat an vero aptior que
ri debeat; vero utriusque iu
dicio derelinquo Sed iam
pene michi exciderat quod in
principio epistole tue questus
es quod te arguerim mendacii;
hoc aliquando me locutum fuisse
non satis recolo Si quid
tamen fuerit; nam magis me
oblitum quam tuum mirum menti
tum crediderim; iocando
potius quam serio dictum fuisse
non dubites Egone levi
tate te usum putaverim;
aut apud te esse est et non;
Absit a me hec suspicio de
te; qui iugo veritatis bonis
quos portas ab adolescen
tia lascivos annos morum
superas gravitate Nec tam
simplex sum ut simplicem
oris prolationem sine cordis
duplicitate mendacium pu
tem; nec tam incuriosus
tui ut oblitus sim vel quod
iam dudum conceperis in
affectu vel quid ab affectu
impedierit Ad eundem

95. In dignaris forsitan vel (89)
ut temperantius dicam miraris;
quod pro longiori epistola quam a
nobis speraveras. tam bre
vem cartulam receperis.
Sed memento iuxta virum
sapientem omnia sub celo tem
pus habere; et tempus quidem
loquendi et tempus esse tacendi
Non autem suum tempus habe
bit silentium; si hos etiam
sacre quadragesime dies
meam sibi vendicat confabu
latio. Eritque ipsa tanto oc
cupatior quanto laboriosior;
dum non quidem presentes alter
utrum leviter dicere valeamus
que volumus; sed absen
tibus necesse est nobis invicem
diligenter dictare que vel
petimus adinvicem vel petimur
Dum vero absens cogito
scriptito dictito. mitto quod
ad presens legas; rogo ubi
otium ubi silentii quies;
Sed hec inquies omnia facere
potes in silentio Mirum si
ex sententia hoc videas Multus
enim tumultus est in mente
dictantium ubi multitudo
perstrepit dictionum et oratio
num varietas et diversitas
sensuum garrit; ubi sepe
respuit quod occurrit et requi
ritur quod excidit; ubi quid
pulchrius secundum leviam quid
consequentius iuxta sinam quod

plamus propter intelligentiam
quid utilius ad conscientiam
quid denique cui vel post vel
ante ponatur intentissime
attenditur / multaque alia
que a doctis in huiusmodi curi
osius observantur. Et
tu in hoc dicis michi esse
quietem / tu hoc etiam si
lingua sileat silentium
nominabis / quamquam non solum
temporis sed nec mee professionis
est huic rei operam dare
quam postulas nec possibi
litatis implere quod optas.
Siquidem vel monachi quod
videor esse vel peccatoris quod
sum officium non est docere
sed lugere. Indoctus tamen quod
et me fateor esse si presumit
docere quod nescit : nichil in
doctius agitur. Docere
itaque nec indocto est in promp
tu / nec monacho in ausu /
nec penitenti in affectu.
Sed et propter hoc elon
gaui fugiens et maneo in
solitudine / et cum propheta propo
sui custodire vias meas
ut non delinquam in lingua
mea : quia secundum iuxta eundem
prophetam vir linguosus non
dirigetur in terra / et secundum
aliam scripturam mors et
vita in manibus lingue.
Silentium autem dicente ysaya
cultus est iustitie : et bo
num est ut, teste Iheremias, aut ex
spectare salutare dei cum silen
tio. Ad hunc ergo iustitie
cultum, ad hanc omnium virtu
tum matrem nutricem custodem,
ne penitus videar nega
re quodquod petisti et te et
quicumque tui silens perficere
cupiunt in virtutibus instruo
et provoco / et si non verbo
doctrine certe mei silentii
exemplo : ut vel silendo
doceam te silere qui loquen
do compellis me docere quod
nescio. Sed quid ego facio.
Mirum si non rides. quod ego
qui multiloquium tantopere
dampnare videor in tam mul
ta verba tam loquaciter ia
progredior / et dum cupio tibi
commendare silentium : contra si
lentium per multiloquium pugno.
Querritur michi de cuius conversatione
uersatione et prima consolari
desideras : quantum ex fruc
tibus eius perpendimus no
ueris deo digne conversa
ri : dignos quoque deo peniten
tie fructus facere. Libellum
autem quem a me exigis pe
nes me minime non habeo. Qui
dam enim amicus meus eodem
zelo quo tu flagitas : diu
est quod apud se illum detinet.
Sed ne petitionem benignita
tis abire patiar omnino frus
tratam ; alium nuper a me edi

tum in laudibus virginis
meis tibi transmitto Que
re eius exemplar non teneo
rogo quantocius ad me remit
tas. vel si maturius adue
neris ipse tecum deferas

Ad eundem

86. Breues breuibus red LXXI. (30)
didi litteras occasione
utique breuiter rescribendi
de tuarum breuitate libenter
accipies Et vere quid iu
uat veras ut veraciter
loqueris etinas accurias va
nis atque transitoriis iactita
re verbulis. Quid iuuat
versuum diuersitate. verbo
rum multiplicitate. scriptorum va
rietate tuam michi caritatem
ostentare seu commendare
volueris. minus certe scio
te exprimere quam diligis Scio
quod tu de me sentiendo non
falleris Cum tue littere in ma
nus meas venerint. te in
corde meo qui eas miseras
inuenerunt Has quoque meas nunc
me scribere sine te tertius
sum. nec te sine me con
fido lecturum laboramus
quidem uterque ad alterutrum
scriptitando. fatigatur
et nuncius alterius ad alterum
scripta portando. sed nunc
quod spiritus grauant amando.
Cessent igitur que absque
labore actitari non possunt

et illud frequentetur quod quanto
attencius satagitur tanto
minus constat laborari
Quiescant inquam a dictando
ingenia. labia a confabulan
do. a scribendo digiti. a
discurrendo nuncii. non autem
quiescant corda die ac noc
te meditari in lege domini que
est caritas A quo negocio
quanto quietiores sumus tanto
minus quiescimus. quantoque occu
patiores sumus in illo tanto
nos quietiores sentimus ex
illo Amemus et amemur.
in altero nobis in alto profi
ciamus consuletes Nam quos
amamus. in ipsis profecto re
quiescimus A quibus autem
amamur. ipsis nos in nobis
requiem paramus Porro ama
re in deo caritatem habere est.
studere vero propter deum
amari caritati seruire est
Sed quid facio. Ego promis
sor breuitatis. iam teneor
prolixitatis exhibitor In de
sertum cupito desideras Immo
quia desideras scire. sic
currit non quasi in incer
tum. sic pugnat non quasi
aerem verberans Sed quoniam
scit neque pugnantis esse neque
currentis sed miserentis
dei. ipsum rogat a te rogan
ti pro se quatenus qui donauit
uit ei pugnare et currere

det et vincere et pervenire
Abbatem vestrum michi non
tantum propter te sed et propter
suam bonam famam carissimum
corde meo et ore tuo saluto,
gratantissime eum visurus il
lo et tempore et loco quo promisis
ti. Notifico etiam tibi quod et
nunc paulisper aggravata ma
nu domini super me impulsusque ever
sus sum ut caderem; ita ut
securi iam ad radices in
fructuose arboris corporis
mei apposita iamiamque suc
cidi meruerim; cum ecce
tuis ceterorumque amicorum meo
rum orationibus et hac vice pi
us dominus pepercit michi sub
spe tamen promissi fructus in
futuro. Ad abbates
suessionis congregatos

L xx ii (91) Reverendis ab 97
batibus apud sues
sione in nomine domini congrega
tis; servus sanctitatis eorum
frater bernardus abbas dic
tus de clara valle: que rec
ta sunt cognoscere videre con
stituere et servare. Irascor
occupationibus meis quibus im
pedior interesse conventui vestro,
corpore tamen dumtaxat. Nam
spiritu nec spatia terrarum,
nec turba curarum absen
tare queunt; quippe orante
pro vobis atque per in vobis qui
escente. Non mirum si fratrum
potest arcere conventus; nec loci
corporis ve distantia privat
prorsus a consilio iustorum
et congregatione; illo presertim
consilio in quo non hominum
traditiones obstinatius defen
duntur aut superstitiosius ob
servantur; sed diligenter
humiliterque inquiritur que volun
tas bona sit dei beneplacens
et perfecta. Illuc tota deside
rio feror; devotione innoror;
condelector amore; inhe
reo consensu; emulatione pro
sisto. Ne inanum ergo quod ab
sit vos convenisse subsannent;
qui dicunt vobis euge euge;
contendite obsecro bonas
facere vias vestras et studia
vestra quod perfecto minus bona
esse non possunt. Esto quod fortas
sis possis esse nimium iustus;
possis et nimium sapiens; sed
plane bonus ultra modum
esse non potes. Equidem le
go nolite nimium esse iustus;
lego non plus sapere quam opor
tet sapere; nusquam autem. Aut ne
sis nimium bonus aut non
plus bonus quam oportet. Ne
mo esse potest plus bonus quam
oportet. Bonus erat iam
paulus; nequaquam tamen conten
tus libenter se ad ea que ante
sunt extendebat; posteri
ora obliviscens et semper
se meliorem effici studens;

Solus deus melior fieri po-
sito certo esse non vult: quia non
valet. Recedant a me et a
vobis qui dicunt nolumus
esse meliores quam patres nostri
tepidorum et dissolutorum fi-
lios se protestantes: quorum
memoria in maledictione est
qui manducaverunt uvas
acerbas quibus dentes filio-
rum obstupuerunt. Aut si
sanctis et bone memorie patribus
gloriantur imitentur certe
sanctitatem quorum indulgen-
tias dispensationes quia pro
lege defendunt: quamquam sanctus
helyas non sum melior inquit
quam patres mei et non dixit
se nolle patribus meliorem
esse. Vidit iacob in scala
angelos ascendentes et des-
cendentes: numquid stantem
quempiam sive sedentem.
Non est stare in dubio in pen-
dulo fragilis scale: neque in
incerto huius mortalis vite
quisquam in eodem statu perma-
net. Non habemus hic
manentem civitatem: nec fu-
turam adhuc possidemus
sed inquirimus. Aut ascen-
das necesse est: aut descen-
das. Si attemptes stare:
ruas necesse est. Minime pro-
certo bonus est: qui melior
esse non vult. Et ubi inci-
pis nolle fieri melior: ibi
desinis etiam esse bonus.
Recedant ergo a me et a vobis
qui dicunt malum bonum et
bonum malum. Qui dicunt
cultum iustitie malum: quod
nam bonum ita bonum repu-
taturi sunt. Unum ver-
bum olim locutus est
dominus: et pharisei scanda-
lizati sunt. At novos nunc
phariseos: non verbum
sed silentium scandalizat.
In hoc uno certe adverti-
tis: quod occasiones querant
adversum vos. Sed sinite
illos: ceci sunt duces ceco-
rum. Intendite saluti pau-
corum: non murmuri ma-
livolorum. Non valde illorum
vobis curandum est scanda-
lum: qui non sanantur nisi
vos infirmemini. Sed nec ut
vestris ipsis omnia omnibus pla-
cent que statuitis expectan-
dum. Alioquin: aut nullum
aut rarum bonum constituet.
Satius vero ipsorum profec-
tibus quam voluntatibus provide-
tis: fidelius quoque invitos tra-
hitis ad deum quam desideriis
cordis eorum relinquitis.
Commendo me sanctis orationibus
vestris.

Ad abbatem cuiusdam monasterii transmarini

33. Consilium expetitis a LXXIII (94)
me litteris transmarinis:
quod utinam ab alio potius consu-

fetis Coartor siquidem e
duobus Si enim non res
pondero taciturnitas contep
tum quodammodo sonare vi
debitur Respondere aut
sine periculo me posse nõ vi
deo: cum quicquid videro
necesse sit aut scandalum cui
piam generare aut red
dere securum quemquam plus
quam opteat aut certe in quo
non optet Nam a vobis re
cesserunt fratres vestri nec meo
nec meorum fratrum est me sciente
consilio vel hortatu Credi
mus autem ex deo fuisse: quod
nec tantis potuit dissolui
conatibus Credimus hoc ide
et ipsos sentire fratres qui nimi
tantopere consilium flagitant
credo quod remordente eos co
sciencia retro abierunt Alioqui
ibi sunt secundum apostolum: si se nõ
iudicant in eo quod probant
Ceterum quid faciam ut inter
rogatus nec silendo nec
respondendo molestus sim
cupiam. Ita fortassis ex
pediar: si mittero eos qui me
interrogant ad doctorem. et
cuius reverendior sanctior
quam auctus sit Beatus papa
gregorius in libro pasto
rali quisquis inquit bonum
maius subire proposuit: bo
num minus quod potuit sibi il
licitum fecit Ad quod probandum

subiecit testimonium de evan
gelio dicens Nemo mittens
manum suam ad aratrum et respici
ens retro: aptus est regno
dei Et infert Qui ergo for
tiori studio intenderit: retro
respicere convincitur si relictis
bonis amplioribus ad minima
~~convertetur~~ retorquetur Item
ipse in omelia tertia super eze
chielem Sunt nonnulli qui
bona quidem que noverunt
operantur atque hec operantes
meliora deliberant: sed
retractantes meliora que
deliberaverant immutant Et
quidem bona agunt que ce
perant: sed a melioribus que
deliberaverant succumbunt
Et hii minimum ante humana
iudicia stare videntur in
opere: sed ante omnipotentis
dei oculos ceciderunt in de
liberatione Cuius speculum In
hoc non vultum nativitatis:
sed formam reversionis sue
consideret Hic se discuti
ant hic se diiudicet cogi
tationibus suis accusantibus
sive defendentibus Et quidem
apud spiritale: quo omnia di
iudicat et ipse a nemine
iudicatur Quid non vero
malus aut minus superius aut
inferius arcius sive remis
sius sit: quod videlicet reliq
runt an ad quod redierunt.

Ego quidem haut temere
diffinierim: ipi viderint. Et
hoc illud gregorii. Tibi ve
ro p̄r reuerende tam tuta
certitudine q̄m nuda verita
te ego dixerim omo non ex
pedire sp̄m velle extīguē
Noli inquit phibere eū qui
pt̄ bn̄facere: sed si potes
et ipē benefac. Gloriari
aut optet magis in pfec
tibus filiorū: qm filius
sapiens gloria est patris.
De cetero nemo michi mo
lestus sit: q iusticiā dei
non abscondi in corde meo
nisi q forte minus ob vi
tādum scandalū q̄m debui
dixi

Ad archiepiscopum eboracen̄

180. Splendor
operis et opiōnis odor
bn̄ ut coperi in glām tā9
uenerūt. Opinione opus
pbat nec fīam fuisse nec
vacuā: qd cum sparserat
vbiq fama volans res ipā
faciat manifestū. Quo nūc
maxime claruit zelus iusti
cie: eminuit et īualuit sa
cerdotalis vigor: ī defen
sione videlicet paupū q̄b9
non erat adiutor. Olim
quidē opa mīe et elemosi
nas vrās enrauit omnis
ecclā scorum. Sed hoc vob
cōe cū pluribus quippe qd
et a cunctis sbam huius Lxxiv. (95)
mūdi habentibus exigit.
Verum hoc opus epale:
hoc paterne pietatis tam
egregiū speculū. Hic vero
diuin9 feruor: quo p tuen
dis suis pauperibus ille pcl
dubio zelum verū attendit
et accēdit qui facit anglos
suos spūs et ministros suos
ignem vrentem. Hoc totī9
mīsi speciale accessit ad
vre dignitatis decus: in
signe officii ornamentū
corone. Illud est reficere
ventrē esurientē: et aliud
sancti zelare paupertatem.
Ibi enī seruitur nature
hic gratie. Visitabis īquit
spem tuā: et non peccā
bis. Ergo qui alienam ino
piam fouet facit ne peccet:
qui aut alienā sanitatem
honorat: fructificat sibi. Jo
aut desudet elemosina ī
manu tua: donec videas
iustum cui des eam. Quo
fructu. Quī qui recipit
iustum ī nomē iusti: mer
cedē iusti accipiet. Soluam9
pinde nature debitū ne
peccemus: simus grē coad
iutores ut et pticipes eē
mereamur. Sane in vobis
ita vtrūq amīrarī ut
vtrūq datū vobis desup
fateamur: qd̄ diuinis lau
dibus eternaliter inscreat.

quidquid est vobis specialiter
nris necitatibus impedit
merito reuerende et omni
amoris sinceritate colende
atque amplectende pater

Ad bachardum fontanensem abbatem

lxxx (96) Quanta audi tem
Quimus et cognouimus
ca et fres mi vterque gauf
dus x annunciauerunt nobis
quadmodum nouiter recca
luistis igne dei! qualuistis
de infirmitate. refloruistis
i nouitate spu Digitus dei
est iste! subtiliter opans
suauiter reuocans salubrit
mutans. no quide de ma
lis bonos sed de bonis faci
ens meliores Quis dabit
michi ut transea et videam
visione hanc grande. Ne
eni mi9 mira min9 ve iocu
da ista pmocio est q illa
mutatio. nisi q multo facili
us repias multos sclares
querti ad bonu q vnuque
piam de religiosis trsie ad
melius Karissima auis in
terris est. q de gradu que
forte in religione semel at
tigerit vel paru ascendat
Vrm pinde dilissie tam i
signe q salubre sim non
solu nos qui serui sitatis
vre esse pcipim9 sed et
vniuersa merito letificat
ciuitatem dei. quippe quo
carius eo et clarius Erat at
et nimi ad cautela pxima
defectui: mediocritatem
trsirende et declinare tepo
rem qui deo vomitu pio
cat; sed et sic optebat ppt
conscriam Professis siqde
sam regula an citra eius
puritate sistere gradu tutu
sit: ipi sensistis Doleo q
vrgente diei malicia et nu
cio festinate plenu affui
exili cogor designare stilo
et breui cartula lata cpre
hende caritate Si quid de
est: fraterr g viua voce
supplebit

Ad ducem Conrardum

lxxxi (97) Omnis ptas ab ipo
est: cui dicit ppha
Tua est potencia! tuu reg
nu dne: tu es sup omnes
gentes Hinc ergo dignu
duxi tua o illustris prin
ceps cmonere excellentia
q tum te opteat deferre
terribili et ei qui aufert
spm principu Comes ge
bonensis ut accepim9 p
os eius ad iusticia se obtu
lit et offert; de omnibus
que te duis hre aduers9
eum Si sup hec aliena
pgis suadere terra! eccias
destruere! incende domos!
exulare paupes! homici
dia ppetrare. et huanu

fundere sanguinē: non ē
dubiū quin grauiter irri
tes aduersum te p̄rem or
phanorū et iudicē viduāꝝ
Quo certe irato non exped
tibi dominari in q̄talibet
multitudine vel fortitudine
Nichil enī intererit apud
oīpotentem dnm̄ deū saba
oth in multis aut in paucis
cui voluerit volet dare vic
toriam Ipe minimū cū vo
luit fecit ut vnus mille: et
duo fugarent decē milia
Hec pauper ego pauꝑm
ꝑmotus clamoribus tue
magnificētie scribē volui
sciens tibi honorificentius
huilibus consentirē q̄ hos
tibus cedere: non q̄ putē
hostem te fortiorem! sed
q̄ nouerim deū oīpotentē
qui sup̄bis resistit. huilib9
dat grām Huius rei grā
tuam vir nobilis adissem
p̄n̄tiam: si licuisset Nunc
aut pro me hos de fr̄ibus
nrīs destinare curaui: si
forte suis et nrīs p̄cibus
a tua dignatōe obtineat
vel ꝑpetuā concordiam si fie
ri pt̄ aut certe inducias
vsq̄ dum licet nobis fir
mā q̄rere pacem ad dei
voluntatē et honorē tuū
et patrie salutem Alioqn̄
si non oblatam iusticiā

recipis. nec nos p̄cantes
recipis! ymo deū in no
bis de tua te salute cmo
nentem non attendis: vi
deat ipe et iudicet Dem9
q̄d merito formidamus:
difficile posse congredi ta
tos exercitus absq̄ vtriusq̄
ptis grauissima cede

De machabeis ad q̄m scribit

102. Quod p̄ fr̄em ignorat LXXVII[illegible]
Chesselinū tua cari
tas a mea paruitate q̄suluit.
id iam ad me scripserat ful
co spinatensis abbas Cui
ego nichil rescripsi: volēs
si quam forte sup h° repis
sem p̄rm̄ sn̄iam ipam po
tius ei trāsmittere q̄ nouū
vel mīn quippiā cudere
Qua non facile occurrente!
iam q̄d sentio ego sic inter
vtriq̄ video: ut q̄dcūq̄ forte
rōnabilius quilibet vrm̄
sup eadem q̄stiuncula quiq̄
vel legerit vel audierit vl
certe ipe senserit michi vi
cissim impertiri nō negli
gat Queris itaq̄ quid nā
p̄ribus visum fuerit: ut
solis ex omnibus antiquis
iustis singulari q̄dā priui
legio machabeis añiuam
celebritatē cū nrīs mrib9
pari veneratōe decreue
runt in ecclīa solēpniter
exhibendā Di dixero dig

nos merito mrm glã iudi-
catos quibus non impar
fuit in mrio virtus ! erit
forsitan solutu cur ipos
sed nec du plane cur solos
cum et alios nonullos ex
veterib9 constet pari zelo
pietatis occubuisse · non
tn pari tripudio recoli me
ruisse M3 si illis no imeri
to negatur solepnis celebri
tas qr minmu qd prebuit
virtus pripuit tempus !
cur non et eadem in ma
chabeis fuit consideratio.
Siquidem et ipi pro tpe
non ad celi mox gaudia
sed ad inferni tenebras
descenderit : ne cui quide
apparente pmogenito ex mor
tuis qui aperiret credenti
bus regna celoru ! agno
videlicet de tribu iuda q
apit et nemo claudit · ad
cui9 introitu cu oi aucte
supnis ptatibus dicetur
Tollite portas principes
vras ! et elevamini porte
eternales : et introibit
rex glorie Unde si incon
gruu videtur cu gaudio
recolere transitu qui gau
dy non fuit · caveatur
et in istis At si istos ob sue
virtutis meritu festivo p
sequi favore placet ! cur
non itidem deferet et illis

An dicendu est utrosq qde
i morte cãem habuisse cu
mribus pietatis cam ! sed
non etiam utrosq piter ea
dem piter cum illis adep
tos fuisse ~~mrij~~ martirij
forma . Universis nempe
tam veteris q nove testa
menti mribus ex quenit
p iustitia occubuisse · s3 int
est q isti passi sunt qr illa
tenebant ! aly qr non te
nentes reprehendebat ; isti
q eam non deserebant !
illi q deserentes pituros
asserebant Et ut breviter
totum i quo differunt pfe
ram9 : hos cultus illos ze
lus iustitie mrtires fecit
Soli ex veteribus machabei
qr non solum cam sed eti
am forma nove martirij
tenuerunt : iure fortasse
in eccliaq cu novis eccleie
mribus eande consuete
celebritatis glam qsecuti
sunt Instar quippe mrm
morum libare et ipi ons
alienis · patriaq desere !
legem ymo mandata di
tnsgredi cogebant ; ren
nuebant et moriebant.
Non sic ysayas ! non sic
zacharias ! no demq vel
magnus ille ihoes bap
tista ita mortuus est · q3
prim9 sacra fertus sciss

Fuisse

fuisse : secundus inter templum
et altare legitur occisus :
tercius in carcere decolla
tus. Si queritur a quibus : ab
impiis et iniustis. Si qua causa :
pro iusticia et pietate. Si
quo : non tamen eos confite
quod proponendo proponebat ve
ritatem : odientibus eam
Veritas pariebat eis odium
et odium mortem : licet im
pii et iusti. Non tamen tamen
in illis pietatem persequeban
tur. quam a se repellebat :
nec tamen in illorum iusticia
ferebantur quam propriam tue
bantur iusticiam. Aliud est
aliena invadere : aliud de
fendere sua. Non est idip
sum nolle sequi veritatem
et persequi : invidere creden
tibus et increpantibus in
dignari : obturari os con
fitencium et redarguencium
stimulos non ferre pati
enter. Denique misit hero
des : et tenuit iohannem.
Quamobrem : Quia cris
tum predicabat : quia vir bo
nus erat et iustus. Immo
propter hoc magis reuereba
tur illum : et audito eo
multa faciebat. Sed quia
arguebat herodem iohannes
propter herodiadem uxorem
philippi fratris sui : ideo
vinctus, ideo et decollatus

est : passus quidem et ipse
pro veritate. sed quam zela
re videtur non negare
cogeretur. Hinc est quod hec ipsa
tanti martiris passio : multo
rum etiam multo maiorum
festiuitatibus maius festiue
recolitur. Profecto si ta
li ratione et ordine passi
fuissent machabei : ne
ulla quidem fieret de
ipsis mentio. Nunc autem
quia similes illos fecit marti
bus christianis non dissimilis
veritatis confessio : meri
to eos similis prosequitur
et veneratio. Nec moue
at sane quod quemadmodum
martires non ita et ipsi pro
nomine cristi passi sunt :
quia non interest sive sub
lege pro legalibus obser
uanciis : sive sub gratia
pro mandatis ewangelicis
quis patiatur. Uterque enim
eque pro veritate : ac per hoc
pro cristo qui dixit ego sum
veritas pati cognoscitur.
Itaque plus contulit ma
chabeis in hac parte martirii
genus quam virtus : quia ne
hos quidem ex patribus quos
pari constat virtute illo
in tempore pro iusticia certas
se pari etiam honore ecclesia
celebrat prius duntaxat
etiam. Puto quod arbitretur

indignum quantulibet laudabili morti quam tristi mortem precedet. diem festum impedire: presertim cum an illa salutiferam passionem non festiva gaudia sed claustra tenebrosa quosque morientes exciperent Hanc machabeos ideo ut dictum est exceptiones iudicauit ecclesia: quia quod negauit eis tempus contulit martyrii genus Non solum ipsos: sed et qui forte vite sua peruenerunt sive morientes in ipsa sicut symeon et iohannes baptista sive etiam pro ipsa sicut innocentes: quos alia voce luit ad inferos et ipsi descenderint ritu metholor solempni veneram Et innocentes quidem: quia iniustum profecto fuit innocentia pro iusticia moriente vllam vel parum gloria defraudare Iohannes quoque sciens quia a diebus suis regnum celorum vim patitur vnde et clamat penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum: simul quia videns se vitam protinus secuturam: mortem letus excepit Nec utique ab ipso domino moriturus scissitari sollicitus fuit: ac certificari meruit Nam cum per discipulos eum interrogasset: tu es qui

es qui venturus est an alium expectamus: post enarrata miracula plura audiuit Et beatus est: qui non fuerit scandalizatus in me In quo minimo verbo signauit se dominus moriturum: et tali morte quam posset iudeis esse scandalum gentibus stulticia Ad hanc vocem sponsi gaudens: amicus sponsi alacritate pressit quo et illum post venturum iam dubitare non potuit Porro qui letus et tam letus potuit mori: putauit et letam sibi memoriam promereri Sed et senex ille tam plenus virtutum quam dierum morte iam proximam vitam baiulans in manibus aiebat Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum Ac si diceret Securus descendam in carcerem: qui tam presto sentio meam redemptionem Et hic ergo qui tam secura iocunditate et iocunda securitate moritur: merito in ecclesia celebri cum gaudio memoratur Ceterum illa quam vere mors festiua reputabitur: quam nulla gaudiorum festiuitas comitatur. Aut vnde gaudium sumeret moriturus qui se ad infernales tene

bras descendere certus erat.
nec certi quippiam securum fere
bat viri in proximo de sui li
beratione consolaretur. In
de est quod unus sanctorum cum
audiret dispone domui
tue quia morieris tu et
non vives. convertit se ad
parietem et flevit fletu ma
gno. atque ita impetravit pro
se mortis aliquam dilacionem
Hoc demque et miserabiliter
plangebat dicens In dimi
dio dierum meorum vadam
ad portas inferi Et paulo
post Numquid videbo dominum
deum in terra viventium.
Non aspiciam hominem ultra.
et habitatorem quietis Hinc
et alius quidam dicit Quis
michi hoc aut tribuat ut in
inferno protegas me et ab
scondas me donec pertranse
at furor tuus. et constitu
as michi tempus in quo re
corderis mei. Israhel quoque
ad filios aiebat. Deducetis
annos meos cum dolore ad in
feros Quid in hiis solemp
nis leticie. quid festive ce
lebritatis apparet. Nostri at
martires cupiunt dissolui et es
se cum cristo. certi ubicumque
est corpus illo sine dubio con
gregatum iri et aquilas. Vox
ibi magis exultant iusti in
conspectu dei. et delectentur

in leticia. Ibi benignissime
ihesu ibi statim ut de hoc
seculo neque sanctus quisque eripitur.
adimpletur leticia cum vul
tu tuo Una ibi vox resonat
iubilo sempiterno. vox una
exultationis et salutis in ta
bernaculis iustorum Anima
nostra sicut passer erepta est
de laqueo venantium. et nos
liberati sumus Numquid
hoc decantare libeat seden
tes apud inferos in tene
bris et umbra mortis. dum
non erat qui redimeret neque
qui saluum faceret. quoniam nec
dum visitauerat nos oriens
ex alto primicie scilicet dor
mientium cristus. Merito
igitur ecclesia quod gaudere cum
gaudentibus et flere cum
flentibus novit. quos pa
res iudicat in virtute dis
cernit tamen ex tempore. nec tamen
pari putat prosequendum obse
quio et transitum ad vitam
et descensum ad inferos
Itaque martirium facit causa.
tempus genus que discer
nunt Tempus machabeos
a novis martiribus disiun
git. coniungit antiquis.
Genus vero novis congre
gat segregat a veteribus
Et hec quidem in ecclesia
premissis ex causis differen
tie observantur. Ceterum apud

deum vniuerso cetui sanctorum
eius est quod sanctus ait propheta
Preciosa in conspectu domini
mors sanctorum eius Vnde pre
ciosam dixerat exponat
nobis Cum dederit inquit
dilectis suis sompnum ecce
hereditas domini filii merces
fructus ventris Nec pu
temus solos martires esse di
lectos cum recolamus dominum
et de lazaro lazarus ami
cus noster dormit Denique
beati mortui qui in domino
moriuntur Non solum qui
pro domino moriuntur sicut
martires sed et qui in domino
moriuntur sicut confesso
res profecto beati sunt Duo
sunt que martirum videntur
michi preciosam facere mor
tem vita et causa Porro
illa erit preciosissima quam
et causa commendat et vita

78 (81) Fratrem lambertum 106.
quem in aliquibus for
te fluctuantem suscepimus
orantibus quidem vobis pro
ipso constantem remisimus
et nulla iam ut opinamur
scrupulositate pristina la
borantem Causam nempe
aduentus eius necnon et
discessionis eius modumque
et intencionem sollicite no
bis perscrutantibus inten
cionem quidem visus est habere
inculpabilem sed tamen plane
non sufficientem ut tali modo
quasi sine licentia discedere
debuisset Vnde et super hac in
eum iuste correctionis correpcione
increpato ut oportebat et
confirmato in quibus nuta
bat reditui eius persuasimus Et
pro redeunte dilectissimi fratres
persuasimus vos esse placabi
les super fratris presumpcione
presumptione ut videtis satis
simplici et non maliciosa
Non quidem ad dexteram neque
ad sinistram declinauit sed
directo ad nos tramite venit
quos utique pro certo sciebat
vere esse fraternitatis seruos
vere religionis esse amato
res sincerissimos et emulato
res fidelissimos Suscipite
ergo eum vos qui spirituales
estis in spiritu lenitatis con
firmeturque in eo caritas et
excuset malum factum intencio bo
na Immo recuperate eum gau
dio quem dolebatis amissum
contractamque de fratris egres
sione tristiciam effugiet cita
tissima de regressione leticia
Confido autem de omnipoten
tis dei misericordia quia quidquid
exasperauit inordinata disces
sio postmodum delinet
emendatam conuersacio

106. SVper fratre turbato 79 (102).
et turbante fr̃es et co
tẽpnente mgr̃m : breue ti
bi sed fidele dam⁹ cõsiliũ
Dyaboli studiũ est circuire
ĩ domo dñi et q̃rere quẽ de
uoret : tue econtra vigilã
tie in̄spitũ potes nunq̃ locũ
dare dyabolo Certo igit̃ ille
circuis insistet quo a gre
ge infirmã separet ouiculã :
q̃tuis eo licentius rapiat
quo non fuerit q̃ eripiat.
tm̃ emi̇̃us tibi q̃ntum ĩ te
est resistendũ est ne de ma
nu tua possit eruere eam :
neq̃̃ dicat inimicus p̃ua
lui aduersus eũ Itaq̃ ag
gredẽ frem̃ tuũ officio cari
tatis : videlicet b̃nficijs :
salutarib⁹ monitis : secre
tis increpacõibus : publice
exhortacõibus : duris eciã
verborũ et verberũ correp
cõibus : q̃dq̃ efficatius esse
solet tuis ad deum, p eo
frm̃q̃ pijs orõibus Qz si
hec iam fecisti oĩa et nõ
pfecisti : ad apli confugien
dum est consiliũ dicentis
Auferte malũ ex vobis Aufe
ratur ergo malus ne malũ
generet Neq̃ em̃ pt̃ arbor
mala bonos fructus facere
Auferatur autẽ dico sed nõ
quõ wlt ipẽ : ut videlicet tãq̃
ex tua licentia cũ male secu

ra consciã extra congregacõ
nem contra pfessionẽ deu
tinis subiectionẽ sui iuris
esse sua pmittatur viuere
lege : sed abscidatur ut ouis
morbida a grege : ut put
dũ mẽbrũ a corpe : q̃ ĩa
exinde se pcerto nouerit a
te haberi tanq̃ ethnicũ et
publicanũ Et ne timeas
esse contra caritatem si vni⁹
scandalũ multorũ recompen
saueris pace : quippe q̃ sua
forte malicia fratrũ coha
bitantiũ fratrũ turbat fa
cile poterat vnanimitatẽ :
consoletur te illa salomõis
sniã Quem deus neglegit :
nemo pt̃ corrigere Et illa
saluatoris Oĩs plantacio
quã non plantauit pr̃ me⁹ :
eradicabitur Et illa beati
ihõis ewangeliste de scis
maticis A nobis exierũt :
sed non erant ex nobis Et
rursus apud aplm̃ Infide
lis si discedit discedat Alio
quin non est relinquenda
virga pcõrũ sup sortem
iustorũ : ut non extendant
iusti ad iniquitatẽ man⁹
suas Melius est enim ut pe
at vnus q̃̃ vnitas

107. ET si faci̇e ignotus 80 (103)
et corpe remotus a
nobis : amicus tamen es :

et amicicia notum iam no
bis et presentem te facit Hac
tibi te nesciente non copa
uit caro et sanguis sed
spiritus dei. qui wilhelmu
frem tuu eterna nobis so
cietate ac spirituali caritate
deuinxit. ac per eum te quoque
si dignu iudicas. At si non
sapis. contempnis eorum
amicicia quos veritas
beatos clamat ac reges pro
nunciat celorum Qua qui
dem beatitudine non inuide
am. nec enim coitata tibi
nobis minuitur Nec in
pinde tinnni restringuit.
si et tu regnaueris Nec
na modo inuidie esse cu pt.
vbi sortiu magnitudini
consortiu multitudo nil
detrahit. Volo te esse
amicu pauperum. magis
aut ymitatore Ille gra
dus perficientiu est. hic
proficientium Amicicia pau
perum. reges amicos constitu
it Facite inquit vobis
amicos de mamona in
quitatis. ut cu defeceritis
recipiant vos in eterna
tabernacula Vides quanta
dignitas sit sca paupertas.
ut non modo proximu ipa
sibi non creat sed et confe
rat indigentibus. Qua
le est hoc absque intuentu

cuiuspiam vel angelorum vel
hominu sola diuine gre con
fidentia accede per temet
ipm ad vultum glorie. in
spicere summa reru. attin
gere totius magnificentie
culmen. Veru qualibus
ista tu tibi impedias rebus.
vtina sine dissilacoe atten
das Ve ve vapor est ad
modicu parens quod eterne
felicitatis aditum interclu
dit. quod perhennis luminis
incircumscriptu claritatem
abscondit. quod vniuersitatis
scia fraudat. quod summe pr
nat dignitatis honore
Quousque tu tante glorie
pferes feniu quod hodie est
et cras in clibanu mittit.
carnem dico et eius gloriam.
Siquidem omnis caro feniu est.
et omnis gloria eius tamquam
flos feni Si sapis. si ha
bes cor. si tecum est lumen
oculoru tuoru. desine ia
ea sequi que et assequi
miseru est Beatus qui post
illa non abiit que possessa
onerant. amata inqui
nant. amissa cruciant
An non ea satius cum ho
nore spernis. quam cu dolore
perdis. An non ea pruden
tius cristi cedis amori quam
mortis. Est enim insidius
predo. cuius manibus nec

te nec tua potes subt'duce
Non poterit p̄videri q̄r tā̄
fur in nocte ita veniet
Nichil intulisti in hunc
mundū: haut dubiū quia
nec quicq̄ auferes Dormi
es sopnū tuū et nichil inve
nies ī manibus tuis Sed
nosti hec: non est in doren
do te supfluo laborandū
Orando potius ut qd̄ tibi
iam nosse datū est detur et
implere prout oportet

Ad mgr̄m Galterum de
Caluo monte

SEpe meū animi dulcis
sima tui subeunte
memoria. doleo sup te f̄
karissime! cogitās nimirū ill⁹
tue iuventutis decus et in
genij acumen sc̄ie et erudi
tionis ornatum qd̄q; hijs o'i
bus excellentius est in cris
tiano tuos illos mores inge
nuos q̄s sanibus studijs at
teras: dum de tantis mu
neribus non auctori defer
ruas cristo sed rebus tran
sitorijs O si mors iopina
ta qd̄ deus avertat subri
piens ista concusserit! heu
subito cuncta velut ad ipul
sum urentis et furentis
venti tamq̄ fenū velociter
arescent. et q̄admodum
olera herbarū cito deci
dent Quid ergo tecum

tolles de o'i labore tuo q̄
opatus fueris sup terrā.
Quid retribues dn̄o pro
omnibus que retribuit ti
bi. Quid inq̄ lucri pro
tot tibi creditis talentis
referes creatori. O si va
cuā manū invenerit ille
donorū p̄mptus q̄dem auc
tor sed īportunus exactor
Veniet enī veniet et non
tardabit: ad requirendū
utiq; qd̄ suū est cū usura
Suū nempe asserit: oē
qd̄ te in tua patria pom
posis sed piculosis favo
ribus nobilitare videt.
Genus clarū! corpus ap
tum! forma elegans! i
geniū velox! eruditōis
utilitas et honestas mo
rū. gloriosa quidē sūt sed
ei a quo sūt Si tibi usur
pas: est qui q̄ret et iudi
cet Esto tamē liceat tibi
hec interim ascribē noi
tuo et glāri in laude tua
et votari ab homib; rab
bi et face tibi nomē gra
de duntaxat sup terrā!
quid tibi post mortē de
hijs omnibus nisi sola for
tasse media relinquet.
et hoc quoq; solū modo
sup terram. Scriptum ē quippe
Dormierut sopnū suū
et nichil invenerut omēs

viri diuiciarū in manibus
suis Nā si hic est finis omī
laborum tuorū ut pace
tua dixerim quid habes ā
plius iumento. Siquidē
et de tuo palefrido cum
mortuus fuerit phibebi
quia bonus fuit Simul
vide quid tibi ante tribu
nal illud terrificū res
pondendū sit de eo q acc
cepis suauiū aīam tuam
et aīam talem si tñ sue
maris amplius nil elegis
se de mortali et rōnabili
spiritu tuo q̄ qd̄vis pe
cus de suo cum brutus
vtiq; spūs nō viuat nisi
q̄dm viuificat et vno
eodemq; momēto et viui
ficare desinat pariter et
viuere Quid q̄so digni
te iudicabis qui fr̄us ad
ymaginē fr̄oris tanteīn
te maiestatis nō defendis
dignitatem et tu homo
cum esses honorē tuū nō
intelligens cōpatus iu
mentis insipientibus et
silis f̄us sis illis dū nil
videlicet sp̄uale ā etnū
elaboraueris sed instar
beluum sp̄us qui ita ut
a corpe ita et cū corpe dis
soluitur solis fueris cō
tentus corpalib9 ac tpa
libus bonis ewāgeliū

illius surdus auditor con
silij. operaini non cibū qui
perit sed qui pmanet in
vitā eternā. Sceptum ē
autē: q non ascendit in
montē dm̄ nisi qui non
accepit i vano aīaz suā
Sed ne is quidē: nisi etiā
fuerit innocens manibus
et mūdo corde Videis tu
an de tuis hoc opibus
simul et cogitacoib9 psu
mere audeas, attende qd
mereatur iniquitas si sola
suffīcit inutilitas ad dap
nacoem, Et reuera secu
ra non erit spina vel tri
bulus vbi securis infruc
tuose arbori pom videbi
tur; nec preter pungēti q
minatur et sterili Ve igi
et ve iterū; de quo dicet
Expectaui ut facēt vuas
et fecit labruscas Sed no
ui ego q̄ liquido et copio
se hec quoq; me tacente
cogitare sufficias: mater
no vero deuictus amore
nerdū possis abire qd̄ iā
ctepnere noris Et quidē
ad hec rndebo tibi. Vt
mrem deseras. Sed inhu
manū videtur Vt cū ipā
maneas. Sed nec ipī ex
pedit; ut si filio cū pdi
cois fortes ut et mūdo
simul milites et xpisto.

Sed nemo potest duobus dominis
servire. Mater tua vult con-
tra tue, ac per hoc et sue ipsius
saluti. Elige ergo tu e duo-
bus quod vis: aut unius vi-
delicet satisfacere voluntati,
aut utriusque saluti. Verum
si multum eam diligis, dese-
re potius ipsam propter ipsam:
ne si Christum deseras ut ma-
neas cum ipsa, propter te pere-
at et ipsa. Alioquin male
meruit de te que te peperit, si
propter te perit. Quod ei non
perit, si ipsum quem peperit pe-
rimit. Et hec dixerim ut
tuo aliquo modo condescendam con-
siliatique affectui. Ceterum fide-
lis sermo et omni acceptione
dignus: etsi impium est con-
tempnere matrem, contempnere
tamen propter Christum piissimum
est. Nam qui dixit: Honora
patrem et matrem, ipse etiam
dixit: Qui amat patrem et
matrem plus quam me, non est
me dignus.

Ad romanum Romane curie subdiaconum

109 Bernardus abbas Cla- 82 (105)
revallis R. suo quod
suo. Intulisti carissime
et tu nobis per litteras et re-
novans dulce memoriam,
et excusans molestissimam
moram. Minime quidem desi-
deravimus te cordibus ulla
potuit subripere quoque obli-
vio tue dilectionis, sed te tui
fateor pene oblitum esse pu-
tavimus, priusquam illas litteras
videremus. Nunc itaque rum-
pe moras, fac cito quod spopondisti,
et si veraciter salus
expressit affectum, efficacius
opus stili testificet. Cun-
ctandas ipsum quem iam du-
dum concepisti spiritum parturire
salutis. Nil mortalibus
vel morte certius, vel incer-
tius hora mortis. Quidem
tamquam fur in nocte, ita ve-
niet. Ve pregnantibus in
illa die. Si supervenerit et
pervenerit huc tuum saluti
ferum partum, heu perfodiet
domum, semen germen exstin-
guet. Cum enim dixerint
pax et securitas, tunc re-
pentinus eis superveniet in-
teritus sicut dolor in ute-
ro habentis, et non effu-
gient. Volo te mortem et
si non effugere, certe vel non
timere. Justus quippe
mortem etsi non metuit, tamen
non pavet. Denique si mor-
te preoccupatus fuerit, in
refrigerio erit. Moritur
quidem et iustus, sed se-
cure, quippe cuius mors
ut finis est vite,
ita introitus melioris.
Bona mors, si peccato mo-
riaris ut iustitie vivas

Hec mors nece est p(ro)curat. ut sequatur illa secura. In hac vita q(uam) diu durat, (com)para tibi illam q(ue) semp(er) durat. Du(m) vivis in carne morere mu(n)do. ut post morte(m) carnis deo incipias vivere. Quid enim si conciderit mors saccum corporis tui. dum te sublimi(us) circundet leticia. Q(uam) beati mortui qui in d(omi)no moriu(n)tur. audientes a spiritu ut requiescant iam a laboribus suis. Non solum autem. sed et succedit iocunditas de nouitate. ac de eternitate securitas. Bona p(ro)inde mors iusti propter requiem. melior p(ro)pter nouitate(m). optima propter securitate(m). Econt(ra) mors peccatorum pessima. Et audi vnde pessima. Mala siquidem e(st) in amissio(n)e mu(n)di. peior in separac(io)ne carnis pessima in vermis ignis q(ue) duplici contric(i)o(n)e. Eya ergo festina. et recede. moriatur a(n)i(m)a tua morte iustorum. quo fiant nouissima tua horum similia. Q(uia) p(re)ciosa in conspectu d(omi)ni. mors s(an)c(t)orum eius. Fuge queso in via peccatorum ne steteris. Quo viue(re) potes. vbi mori non audes. Cum pa(tri)bus occurre(re) fugienti pa(ra)tos nos esse confido

83.(106.) Ad mag(ist)r(u)m henricum myrdach

Dilecto suo h(enrico) murdach b(er)nardus d(ic)t(us) abbas de clara valle. salutem et non s(er)via. Quid miru(m) si inter prosp(er)a fluctuas et aduersa. qui necdu(m) statuisti supra petram pedes tuos. Ac si iures et statuas custodire iudicia iusticie dei d(omi)ni. quid horu(m) te poterit separare a caritate (christ)i. O si scires. Et quid dicam. Oculus non vidit deus absq(ue) te. que p(re)parasti diligentibus te. Sed tu frater qui ut audiui p(ro)phetas legis. putas intelligis que legis. Nam si intelligis. sentis vtiq(ue) sensum p(ro)phetice lectionis esse (christu)m. Quem videlicet si apprehe(n)dere cupis. cicius illu(m) seq(ue)ndo q(uam) legendo consequi potes. Quid q(ue)ris verbu(m) in v(er)bo. q(uo)d iam caro f(act)um presto est oculis. Iam enim de latibulo p(ro)phetarum egressus e(st) ad oculos piscatorum. Iam de monte umbroso et condenso tamq(uam) sponsus de thalamo suo p(ro)siluit i(n) campu(m) ewangelii. iam qui hab(et) aures audiendi audiat illum clamante(m) ~~et dicente(m)~~ i(n) templo. Qui sitit. veniat ad me et bibat. Et venite ad me om(n)es qui laboratis

et onerati estis: et ego vos re ficiam Tu ergo times deficere? ubi se veritas reficere te promittit. Certe si te tantum delectat tenebrosa aqua in nubibus aeris? quanto iocundius hauri as de serenissimis fontibus salvatoris. O si semel paululum quid de adipe frumenti unde satiatur ihrlm degustares: quam libenter suas crustas rodendas litteratoribus iudeis relinqueres O si te umquam in scola pietatis sub magistro ihesu merear habere sodalem. O si michi liceat purificatum pius tu pectoris vasculum supponere unctioni que docet de omnibus O quam libens tibi partirer calidos panes: quos utique adhuc fumigantes et quasi modo de furno ut aiunt recenter tractos de celesti largitate crebro cristus suis pauperibus frangit Utinam si quam michi guttam quoque de pluvia voluntaria quam segregavit deus hereditati sue stillare dignetur in dulcedine sua paupero deus. mox tibi eam possem refundere: et rursum a te vicissim recipere quod senseris Experto crede aliquid amplius invenies in silvis quam in libris: ligna et lapides docebunt te quod a magistris audire non possis An non putas posse te sugere mel de petra? oleumque de saxo durissimo. An non montes stillant dulcedinem? et colles fluunt lac et mel et valles habundabunt frumento. Multis occurrentibus michi dicendis tibi vix me teneo Sed quia non lectionem sed orationem petis: adaperiat ~~ro~~ dominus cor tuum in lege sua et in preceptis suis Vale. Ipsum sibi wilhelmo et yvo Quid super hoc vobis dicemus. Nos vos videre et ad quid desideremus scitis Quantum vero: nec nos dicere nec vos scire potestis Oramus ergo deum ut vobis qui nos prius debueratis tribuat vel sequi; quatenus et in hoc tantum vos humilitatis magistrum teneamus? cum videlicet non despexeritis magistri sequi discipulos

Thome dilecto filio.

Tibi quod filio Quid opus est verbis. Fervens spiritus et vehemens desiderium: aperiri sola lingua non sufficit Loquantur nobis affectum tuum: et reliqua membra. Pones nobis melius et innotesces: et nos cognosces Iam dudum abiuncte tenemur

alterutrũ debitores. ego fidelis cure. tu humilis obedientie. Probet utrumqꝫ si placet opus. non calamus. Volo te et tibi usurpare et in me probare, illa unigeniti vocem. Opa que dedit m pater ut facerem ea ipsa testimoniũ phibent de me. Hic revera sic unici filii spũs testimoniũ phibet spũi nrõ qꝫ filii dei sumus. et nos cum suscitat ex mortuis largitur opa vite. Non ex foliis. non ex floribus. sed ex fructu arbor bona mala ve dmostratur. Deniqꝫ a fructibus eorũ ait. cognoscetis eos. Opa ergo et non verba discernũt inter filios diffidentie. Opibus pinde desideriũ et api tuum. et experire nrm. Desideramus pñtiã tuam. ꝯtrariũ optatum. ymo pmissam exigimus. Cur tanto. Nil in ea sane expetimus de carne et sanguine. Aut pficere cupimus ex te aut pdesse tibi. Generositas sanguinis. preclaritas corporis. forma elegans. iuuenilis decor. predia. palacia. mensa. supellex. insule qꝫ dignitatũ. adde et mũdi sapiam. de mũdo sunt hec et mũdus quod

suũ est diligit. Sed quousqꝫ. Non solum ei non. ut potest qui non sperit. verum ne diu quidẽ. Diu siqdẽ ista in te mũdus hrẽ non poterit. et te quippe ipm in brevi nõ habiturus. Nam breues dies hominis sunt. Mũdus quippe cũ suis ꝯcupiscentiis trãsijt. sed te prius emittit qm ipẽ trãsit. Mũd te sine fine delectat amor mox finiendus. Nos vero te non tua diligimus. Qua sint a quo sunt. tu tue memor pmissionis tu nobis copiam diuiciis nõ negabis. amantibus te sinceriter et amaturis phenniter. Pure siquidẽ nos amãtes in vita tua. in morte quoqꝫ non erimus sepati. Nam ea que in te vel potius tibi appetimus. non huius corporis sunt nec huius tpis tm. Ideoqꝫ nec cũ corpe deficiunt. nec cum tpe ptereunt. quin ymo posito corpe plus delectant. post tempa durant. Nil sile habent cũ supraenumeratis eorũ ve silibus. que utiqꝫ in sunt tibi non ex patre. sed ex mũdo. Nũd horũ eni vel non puenit mortem vel non ꝯuenit. At vero ista optima pars est. que nõ auferetur meanum. Nũd

istud. Nec oculus vidit:
nec in cor hominis ascendit
Qui homo est et secundum homi
nem ambulat: qui videli
cet ut manifestius dicam
carnem adhuc acquiescit et san
gui quid illud sit penitus
ignorat: quia caro et san
guis non revelabunt que
solus revelat deus per spiritum
suum Animalis ergo homo
ad hoc secretum nequaquam ad
mittitur: siquidem non per
pit ea que sunt spiritus dei Beati
qui audiunt Vos autem dixi
amicos: quia omnia quecumque
audivi a patre meo nota fe
ci vobis Consulum neque quod
solos tuos sic beare soles
amicos ut dei inimicos faci
as: consequenter et indignos
consilio beatorum Plane ei
qui amicus vult esse tuus,
inimicus dei constituetur Ne
si servus nescit quid faciat
dominus eius: quanto minus inimicus.
Porro autem amicus spon
si stat et audit: et gaudio
gaudet propter vocem
sponsi Unde et loquitur
Anima mea liquefacta est:
ut dilectus locutus est Ini
micus itaque mundi excluditur
a consilio amicorum dei qui non
spiritum huius mundi acceperunt
sed spiritum qui ex deo est ut
sciant que a deo donata sunt

sibi Confiteor tibi pater:
quia abscondisti hec a sapien
tibus et prudentibus: et
revelasti ea parvulis Ita pater
quia sic placitum fuit coram
te: non quia sic meritum vel
ab ipsis Omnes enim peccave
runt et egent gloria tua:
ut gratis mittas spiritum filii
tui clamantem in cordibus
filiorum adoptionis abba pater
Hoc quippe spiritu qui aguntur
hii filii sunt: nec preno pre se
arcendi consilio Habent nempe
in se manentem spiritum qui
scrutatur etiam profunda
dei Denique quid ignoret:
quos unctio docet de omnibus:
Ve vobis filii huius seculi
a vestra insipienti prudentia:
ignorantes spiritum salutarem
nec participantes consilio quod
solus soli pater eructuat filio,
excepto cui voluerit filius
revelare Quis enim cogno
vit sensum domini: aut quis con
siliarius eius fuit: Non
equidem nullus, sed rarus
Soli sane qui veraciter dicere
possunt Unigenitus qui est in
sinu patris: ipse enarravit
nobis Ve mundo a strepi
tu Clamat in prophetis quidem
unigenitus: tamquam magni
consilii angelus Qui ha
bet aures audiendi: audi
at Et quem dignos non inve

mit sensus quibus prius co
mendat archanum. texit
parabolas turbis: ut audie
tes non audiant et viden
tes non intelligant Ceterum
amici seorsum audiunt Vo
bis datum est nosse mis
terium regni dei Quibus
et loquitur. Nolite timere
pusillus grex: quia compla
cuit patri vestro dare vobis
regnum Qui sunt hii? Uti
que quos presciuit et predestina
uit conformes fieri ymagi
nibus filii sui: ut sit ipse
primogenitus in multis fratri
bus Magnum secretum con
silium innotuit Novit dominus
qui sunt eius Ideo quod notum
erat dei: manifestum est
hominibus Nec alios sane
dignatur tanti participatione
misterii. nisi eos ipsos quos
suos presciuit et predestinauit
Nam quos predestinauit:
hos et vocauit Quis ei
sane nisi vocatus ad dei
accedit consilium? Quos
autem vocauit: hos et iusti
ficauit Oritur quidem sol.
non is qui cotidie oriri
cernitur super bonos et
malos: sed qui timentibus
deum prophetica promissio
ne promittitur solus ad
consilium vocatis Vobis
inquit qui timetis deum:
orietur sol iusticie Manen
tibus igitur in tenebris fi
liis diffidentie euadit in
nouam lucem hanc lucis fi
lius de preterite tenebrarum: si
tamen iam fidenter deo dicere
potest Particeps ego sum
omnium timentium te Vides
quia precedit timor ut sequa
tur iustificatio. Forsitan
ergo timore vocamur: a
more iustificamur Denique
iustus ex fide viuit. illa
procul dubio que operatur ex di
lectione Audiat itaque in sui
vocatione peccator quod timeat:
et sic accedens ad solem
iusticie videat illuminatus
quod diligat Quidnam est illud?
Misericordia domini ab eterno et usque in
eternum super timentes eum
Ab eterno propter predestinationem.
in eternum propter beatificationem.
Altera tenens principio:
altera nesciens fine. Siqui
dem quos ab eterno predesti
nauit: in eternum beatificat.
intercedente sane media
vocatione vna cum iustificatione
duntaxat in adultis Hic
ad ortum solis iusticie
sacramentum absconditum a
seculis de predestinatis et beati
ficandis emergere quodammo
incipit ex abisso eternitatis:
dum quisque vocatus per timo
rem iustificatus per amorem

presumit se quoque esse de numero beatorum. Sciens nimirum quia quos iustificavit illos et magnificavit. Quid enim? Audit se vocari, cum timore gratulatur; sentit et iustificari, cum ardore perfunditur; et de magnificatione diffidet? Initiatur, proficitur, et de sola consummatione desperabit? Siquidem si initium sapientie timor domini, in quo dicitur esse nostra vocatio, quidni profectus in sapientia est amor dei, is dumtaxat qui interim ex fide est, ex quo et nostra fit iustificatio. Hic abissus abissum invocat in voce cataractarum suarum, cum in terrore iudiciorum suorum immensa illa eternitas et etiam immensitas cuius sapientie non est numerus, cor hominis pravum et inscrutabile intra sua bonitate et potencia educit in admirabile lumen suum. Verbi gratia. Ponamus hominem in seculo seculi adhuc et sue carnis amore retentum et cum terrestris hominis ymaginem portet incubantem terrenis, nil de celestibus cogitantem, quis hunc non videat horrendis circumfusum tenebris, nisi qui in eadem umbra mortis sedet? quippe cum nullum adhuc sue salutis signum eluxerit, cum nec

dum in aliqua interna testetur inspiratio an boni de se quippiam eterna teneat predestinatio. At vero si superna eum miseratio dignatur quandoque respexerit, immiseritque spiritum compunctionis, quatenus ingemiscat et resipiscat, vitam mutet, domet carnem, amet proximum, clamet ad deum, proponatque de cetero vivere deo non seculo; ex qua deinde superni luminis gratuita visitatione et subita mutatione dextre excelsi agnoscat se merito quidem iam non ire sed gratie filium, quippe qui paternum erga se divine bonitatis experitur affectum; qui se utique hactenus in tantum latuerat ut non solum nesciret utrum nam dignus foret amore an odio, verum etiam odium magis et non amorem propria conversatio testaretur; erat ei adhuc tenebre super faciem abissi. Nonne is tibi videtur quasi de abisso profundissima et tenebrosissima horrende ignorantie in aliam quandam quoque trahi abissum e regione amenam et lucidam claritatis eterne. Et tunc demum quasi divi dit deus lucem a tenebris, cum peccator sole illustrante iustitie abiectis operibus tenebrarum, induitur arma lucis.

et is quem prior vita ac propria
conscientia tamquam revera filium
gehenne deputaverat ar-
doribus sempiternis: ad
tantam visitantis se orientis
ex alto dignationem respi-
rans gloriari etiam incipit p-
ter spem in spe glorie filio-
rum dei: quam iam nimirum e
vicino revelatam facie exul-
tans novo in lumine specu-
latur et dicit Signatum est
super nos lumen vultus tui
domine: dedisti leticiam in corde
meo O domine quid est homo
quia innotuisti ei? aut filius
hominis quia reputas eum?
Iam se o bone pater vermis
vilissimus et odio dignissimus
sempiterno: tamen confidit ama-
ri quia se sentit amare: vel po-
tius quia se amari presentit. non
redamare confundit. Iam
apparet in lumine tuo O inac-
cessibilis lux quid boni pe-
nes te etiam cum malus esset
miserum maneret homun-
culum. Amat proinde non
inmerito: quia amatus est
sine merito Amat sine fine:
quia sine principio se cognoscit
amatum Prodit in lucem
ad miseri consolacionem mag-
num consilium quod ab eterno la-
tuerat in sinu eternitatis:
quod nolit videlicet deus mor-
tem peccatoris: sed magis

ut convertatur et vivat Ha-
bes o homo huius archanum in-
dicem spiritum iustificantem: coss-
ipso testificante spiritui tuo quia
filius dei et ipse sis Agnosce
consilium dei in iustificacione tua:
confitere et dic Consilium me-
um iustificaciones tue Omnis
namque iustificacio tua et divini
consilii est revelacio: et quedam
ad futuram gloriam preparacio Aut
certe predestinacio ipsa potius
potius preparacio est: iustificacio
aut magis iam appropinquacio
Denique ait Agite penitten-
ciam, appropinquabit enim regnum
celorum Audi de predestinacione
quod ipsa sit preparacio Percipite in-
quit regnum: quod vobis para-
tum est ab origine mundi
Nemo itaque se amari diffi-
dat: qui iam amat Libenter
dei amor nostrum quem prevenit
subsequitur Nam quid reda-
mare pigebit? quos ama-
vit et necdum amantes. Ama-
vit inquam amavit Habes eius
dileccionis pignus spiritum: ha-
bes et testem fidelem Jhesum
et hunc crucifixum O ge-
minum ipsumque firmissimum
dei erga nos amoris argu-
mentum Cristus moritur
et meretur amari: spiritus
afficit et facit amari Ille
facit cur ametur: iste ut
ametur Ille multam dileccionis

suam ī nobis cōmēdat · iste et
~~aut~~ dat . Ab illo cernim⁹ vii
amem⁹ : ab isto sum⁹ vnde
amem⁹ . Caritatis igit ab
illo occasio : ab isto affectio
Mōta confusio d̄i filiū ingra
tis oculis cerne moriente
Quod quidem facile ꝯtingit .
si desit spūs . Nūc aūt q caritas
tas dei diffusa est in cordi
bus nr̄is p spm̄ scm̄ q da
tus est nobis : amati ama
mus : amantes amplius
merem amari . Si eni cum
adhuc inimici essem⁹ recon
siliati sum⁹ deo p⁹ morte fi
lij eius : mltomagis recōsi
liati : salui erim⁹ ab ira p
ipm̄ . Quid eni . Qui ꝓpo
filio non pepcit sed p nobis
omnibus tradidit illū : quō
et non omīa cū ipō nobis
daturus est . Cū ergo gemi
nū teneamus nr̄e salutis idi
ciū : geminā sanguis et
spūs effusione neutra sine
altera pdest . Nam nec spūs
datur nisi credentibus ī cru
cifixū : nec fides valet si
non opatur ex dilcōe . Di
lectio aūt : donū ē spūs . Mi
si scdōs homo cristū loquor ~~nōs slr~~
frus est . aīam viuentem s̄z
etiā in spm̄ viuificātē ex
vno videlicet moriens ex al
tero mortuos suscitans : qd
michi hoc pdesse pt qd ī
ipō moritur absq eo qd vi
uificat . Denique ipē ait Ca
ro non pdest quidqā : spūs
est q viuificat . Quid est
aūt viuificat n̄ iustificat .
Cū eni mors aīe peccatū sit
aīa quippe q peccauerit ipa
morietur : vita eius sine dubio
iusticia est : qm̄ iust⁹ ex fi
de viuit . Iustus aūt quis ē
nisi qui amāti se deo vicem
rependit amoris . Quod nō
fit : nisi reuelante spū p fi
dem hoī eterni dei ꝓposi
tum sup salute sua futurā
Que sane reuelatio nō est
aliud q̄ infusio grē spūa
lis : p quā dum facta carnis
mortificant homo ad reg
nū ꝓpatur qd caro et san
guis non possidebit : simul
accipiens ī vno spū et vn
se psumat amatū : et vn
redamet ne gratis ama
tus sit . Hoc itaq ē illud sa
crū secretumq ꝯsiliū qd a
pre filius in spū scō acci
piens . suis quos nouit p
eunde spm̄ iustificādo cos
ꝯmcat et ꝯmcando iustificat .
qm̄ id quisq accipit in sua
iustificacōe ut incipiat et
ipē cognoscē sicut et cognitus
est : cū videlicet dat et ipi
psentie aliqd de sumpī⁹ fu
tura btitudine : quādmo
dū ab etno latuit ī p̄sdes

destinatē plenius appiturum i
btificante. de qua tn̄ preptu
ra sui met ex pte noticia i
terim quidē glorietur i spe
nondum tn̄ in securitate. Ve
miserandi. qui ad tum io
cundum iustorumqȝ consilium.
nullum tenet adhuc sue vom
tionis testimonium. Unde. quis
credidit auditui nr̄o. Ut
sapient et intelligent. Uerum
nisi crediderint. nō intelli
gent. Sed habetis et vos
o infelices seculi male securi
amatores. verum seorsum
a iustis consilium. Squama
squame cungitur. et nō ē
spiraculum in vobis. Habe
tis inquā et vos o impij con
trarium adiuuicem consilium. sed
plane aduersus dn̄m et aduer
sus cristum eius. Etenim si dice
te scriptura pietas ē cultus
dei. profecto qui plus amat
mundum quā deum ipius atqȝ
ydolatra esse conuincit. coles
et seruiens creature potius
quā creatori. Habentibus
aut ut dictum est suis atqȝ im
pijs suum ad se quibusqȝ consi
lium. magnum procul dubio
inter vtrosqȝ chaos firma
tum est. Nam iustus quo lō
ge se facit a consilio et con
silio malignantium. ita nec
resurgunt impij omino i iu
dicio. neqȝ peccatores in con
silio iustorum. Est quippe ius
torum consilium. pluuia vo
luntaria quā segregauit deus
hereditati sue. Est consilium
vere secretum. descendens in
intimum sicut pluuia in vellus.
Est fons. cui alienus nō co
mit. Est sol iusticie. qui timenti
bus deum tm̄ oritur. Por
ro ceteros aduertens propha
in sui siccitate et cecitate
remanentes. iustorum quidē
ymbris et lucis exptes. isti
cundos ac tenebrosos con
fusos et auersos subsannat
et notat. Hec est inquiens que
nō audiuit vocem dn̄i dei
sui. Non vultis o miseri dice
re cum dauid. Audiam quid loqui
tur i me dn̄s deus. Utiqȝ
conuersi foras i vanitates et
insanias falsas. similiter op
timumqȝ non requiritis vei
tatis auditum. Filij hominum us
qȝ quo graui corde. ut quid
diligitis vanitatem et quē
ritis mendacium. Surdi ad vo
cem veritatis. ignorantes
consilium cogitantis cogitacio
nes pacis sed et loquentis
pacem in plebē suā et sup
sctos suos et in eos qui con
uertuntur ad cor. Jam in
quit vos mundi estis propter
sermonē quē locutus sum
vobis. Ergo qui hunc ser
monē non audiunt. imm

di sunt. Ceterum tu carissime
huic voci domini dei tui dulci-
ori super mel et favum si para-
tam aurem interiorem, fu-
ge curam exteriorem, ut ex-
pedito et vacante interno
sensu dicas et tu cum Samu-
ele: Loquere domine quia audit
servus tuus. Vox hec non
sonat in foro, sed nec audi-
tur in publico. Secretum con-
silium secretum querit auditum.
Auditui tuo dabit gaudi-
um pro certo et letitiam, si
sobria perceperis aure. Abra-
he precipitur exire de terra
et de cognatione sua, ut vi-
dere et possidere mereatur
terram viventium. Iacob re-
licto fratre et patre et iordanem
transit in baculo, et excipitur
rachelis amplexibus. Ioseph
donatur egipto, mercatione
furtiva patri sublatus et
patrie. Ecclesie iubetur ut
concupiscat rex decorem eius,
obliviscenti populum suum et do-
mum patris sui. Puer ihesus
inter cognatos et no-
tos a parentibus queritur, nec
invenitur. Fuge fratres tuos
et tu, si tuam vis invenire
salutem. Fuge inquam de medio
babilonis, fuge a facie
gladii aquilonis; parati su-
mus cum panibus occurrere
fugienti. Abbatem tuum me
nominabis non re nimio iteri
propter obsequium. Obsequium
dico ne quod exigam sed quod
exhibeam, sicut filius ho-
minis non venit ministrari sed
ministrare, et animam suam
dare redemptionem pro mul-
tis. Verumptamen si dignum
iudicas accipe condisci-
pulum quem magistrum eligis.
Unus sit ambobus magister
Christus, et ipse sit explere fi-
nis, qui est finis ad iusti-
tiam omni credenti.

Ad Thomam de sancto Audomaro

Karissimo filio suo
Thome frater Bernardus
vocatus abbas clare vallis
in spiritu timoris ambulare.
Bene facis agnoscens debi-
tum tue promissionis, et rea-
tum dilate promissionis non
diffitens. Sed volo te non
solum quid, sed et cui promi-
seris cogitare. Ita et ego
nichil michi usurpo ex eo
quod me coram et non michi pro-
missum ipse meum recolis.
Frustra proinde times ex-
probratum tibi iri a me super
frustratoria dilatione, qui
testis accitus sum non dominus
voti. Vidi et gavisus sum.
Et hoc oro ut gaudium me-
um plenum sit, quod non erit
nisi cum fuerit impleta promis-

sio Terminum posuisti: quē
non oportuit trāsgredi Trāsgres
sus es quod ad me. Tu dno
stus aut tacdis Michi sane
decretū est p imminēti piclō
non probris nō nimis age
terū sed mortis: id q̄ quāti
equo admiseris aiō Si me
audieris: bene Si nō: ego
nō iudico quemq̄: est qui
q̄rat et iudicet Qui eñ iu
dicat me: dn̄s est Et hinc
tibi plus arbitror timēdū
ac dolendū: q2 non hoī s3
deo mentitus es Et si ego
tue ut vis vēcundie pcū
coram hominibus: nū illa
q̄ coram deo est impudētia
īpunita relinquitur. Quid
q̄so rōis habet vēcundiā
ad diem hoīs: et vultum
dei non vereri. Nam vul
tus dei sup faciētes ma
la. Tu ergo plus tīes obp
bria q̄ tormenta: et qui
trepidas ad linguā car
nis. ɔtepnis gladiū qui
deuorat carnes. Hec tine
est illa morū pulcherrima
cōpositio. qua informari
te scribis sciē hui9 appre
hensione. cui9 studio et
amore sic ferues ut non
verearis scō pposito pīu
dicium facere. Sed queso
te qd̄ mediale vtutis q̄
laus displicē quibus sciē
pfītus vel artis fructus tre
pidare timore vbi non est
timor: et timorem dnī delin
q̄re. Quā salubri9 disceres
ihm̄ et hunc crucifixum
Quā vtiq3 sciam haut fa
cile nisi qui mūdo crucifix
us est apphendit. falleris
fili falleris si te putas inue
nire apud mūdi magros.
quā soli cristi discipli idest
mūdi ɔteptores dei mune
assequūtur Nec eñ hac
lcīo docet sed vnctio: non
lrā sed spūs: non erudi
sed exercitacio ī mādatis
dnī Seminate inquit vobis
ad iusticiā: metite ad spem
vite. illuiāte vobis lumē
sciē vides q2 non rēc. poīt
ad lumen sciē. nisi iusticie
germen pcedat ad aiam:
ex quo firmetur granū
vite. et non palea glē.
Quid ergo. Nondū t
ad iusticiā seminasti: non
dū spei manipulos messu
isti: et verā te pfitumis sec
tari sciam Nisi forte pro
vera supponit illa q̄ īflat
et stultus erras appen
des argētū tuū nō in pa
nibus et labores tuos non
ī saturitate Obsecro redi
ad cor et aduerte huc an
nū. tam que tu tibi indul
sisti nō esse anū placabilē

dnō. sed discordie sciariū ac
fomite nutrimētū apostasie
qm̄ spm̄ extinguat. gram
iterludat. tepore affecerit
illum qui deo solet vomitū
puocare Heu heu videbis in
vno spū ambulare sicut et
vno cēseri noīe cū altro illo
thoma olim s[upra]posito beuer
le Qui cum se sub mō ordi
et nrē domui toto desiderio
deuouisset cepit induciari
et ita paulatim refrigescē
donec subita et horrēda
morte preptus fuis ē de
medio sclāris et puarica
tor. et duplo filius gehene.
qd ab eo si fieri pt auertat
miserator et misericors do[minus]
Extat eplā quā ad eum scrip
si frustra. nisi q meā ipius
aiam liberaui. denūtians
qd in me fuit q optet fieri
cito. btus foret si me audis
set. dissilauit Mundus ē
sum a sanguine ipius. verū
id non sufficit michi. q[ui]a
et si sim in fro isto securus
de me illa tn̄ q non quit
q sunt caritatis vrget me
lugere illū qui securus nō
exit. qm male securus vix
it O iudicior dei abissus
multa. O terribilis deus
in consiliis sup filios hoi
um Spiritū donauit l.
q erat denuo ablaturus.

ut esset supra modū per
cans primi. et grā sobme
uit ut habundaret delictu
Nō tn̄ non fuit culpa da
tis. sed addentis puaricā
tōem Diu minimu arbitri
erat. q male liber liberū
habuit contristare spm
contēpnere gram. nec man
cipare effrñi suggestu di
ut posset dicē Grā dei i
me vacua non fuit Tu si
sapis illius insipientia pde
rit tibi. et lauabis manus
tuas in sanguine peccatoris
et curaberis cito. absolue
te a laqueo pditionis. me
a timore horribili Ego ei
haut seruus fero fateor aū
sione tuam. q eius scāiorē
meam. qm carissimus frīs
es michi. et paterno te
amplector affectu Excipit
ad omnē ecordacōem tui
aiam mea trāsuerberat gla
dius iste timoris tanto acer
bius. q[uan]to minus te timen
tem cerno Timo nempe.
vbi de talibus legerim
Cum dixerint pax et securi
tas. tunc subitaneus eis
superueniet interitus tanq i
vtero habenti. et non ef
fugient Multa aut p[re]sen
tio imminere pericula tibi
pauenda. tardati t[ra]spice
tanq multa expertus. q o si

cognouisses et tu. Crede g° experto. crede amanti. cui ex altero non falli, ex altero non fallere messe congueris.

Ad illustrem iuuenem Ganfrid de Verona et socios eius

86 (149)

Dilectis filiis ganfrido et sociis eius b. abbas dictus de clarvallensis spiritum consilii et fortitudinis. Sermo qui insonuit multos edificat. sermo vniuersam letificat ciuitatem dei. ita ut letentur celi et exultet terra et omnis lingua glorificat deum de vestra conuersione. Terra mota est quia celi distillauerunt a facie dei synay pluentis istis diebus solito habundantius pluuiam voluntariam. quam segregauit deus hereditati sue. Non apparebit vltra vacua in vobis crux cristi. quemadmodum in multis filiis diffidentie. qui tardantes conuerti ad dominum de die in diem. improuisa morte subtracti in puncto descendunt ad inferos. Ecce refloruit et nunc quasi de nouo lignum in quo pependit dominus glorie qui mortuus est non tantum pro gente. sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ipse colligit vos qui diligit vos tamquam viscera sua. tamquam fructum preciosissimum crucis sue. tamquam dignissimam recompensationem effusi sanguinis sui. Si ergo gaudent angeli super uno peccatore penitenciam agente. quid in tot multis et illis peccatoribus. qui quanto in seculo videbant illustriores sciencia. genere. iuuentute. tanto pluribus erant perditionis exempla. Legeram non multos nobiles. non multos sapientes. non multos potentes elegit deus. at nunc preter regulam mira dei potencia talium conuertitur multitudo. Vilescit gloria presentis iuuentutis flos conculcatur. non reputatur generositas. sapientia mundi stulticia iudicatur. non acquiescitur carni et sanguini, parentum et carorum renunciatur affectibus. fauores et honores et dignitates reputantur ut stercora. ut cristus lucrifiat. Laudarem vos si hec vobis accidisse ex vobis cognoscerem. Ceterum dei digitus est iste. et mutacio plane dextre excelsi. datum optimum est et donum perfectum. nec dubium quin descendens a patre luminum. Idcirco ipsi omne premium vite nostre re

sermnus qui facit mirabilia
solus qui fecit ne in vobis
ociosa iam esset ea que apud
se est copiosa redemptio
Quid igitur opus est fratres
dulcissimi nisi ut satagatur
quo laudabile propositum
dignum consequatur effectum
Studete proinde perseveran-
tie que sola virtutum coronat
Non inveniatur apud vos
est et non ut sitis filii patris
vestri qui in celis est apud quem
nimirum non est transmutatio
nec vicissitudinis obumbratio
Vos quoque fratres in eandem clari-
tatem transformamini a clari-
tate in claritatem tamquam a domini
spiritu Curantes et omnes vigilan-
tia et ipsi non inveniri leves
instabiles fluctuantes Scrip-
tum est enim Vir duplex animo
inconstans est in omnibus
viis suis Et rursum Ve
peccatori terram ingredienti
duabus viis Et ego
carissimi congratulor
vobis tamquam congratulor et
michi qui ut accepi dignus
habitus sum eligi minister
consilii huius Et consilium
do et auxilium spondeo.
Si videor necessarius aut cer-
te si dignus iudicor non
recuso laborem . non detrecto
pro viribus . devotos supponere
humeros et si iam fessus

oneri huic si michi celitus im-
ponatur letus et obviis ut
dicitur manibus excipio tamquam
sanctorum et domesticos dei .
Vos libens iuxta mandatum
propheticum occurro cum panibus
fugientibus a facie gladii .
aquam fero sitientibus Reli-
qua posui in ore meo sermo-
et vestri Gaufridi quidquid
vice mea vobis dixit ille .
meum non dubitetis esse con-
silium Ad parentes eiusdem
ex persona helye monachi

Si filium vestrum deus
facit et suum quid perdi-
tis aut ipse quid perdit .
Fit de divite ditior . de no-
bili generosior clarior de il-
lustri . et quod omnibus his
maius est sanctus de peccatore
Oportet autem eum preparari re-
gno quod sibi paratum est ab ori-
gine mundi atque huius rei
gratia modicum tempus quod
vivere habet manere no-
biscum . donec abrasa spur-
citia vite secularis . ac terre-
no deterso pulvere . celes-
ti mansione fiat ydoneus
Si diligitis eum gaudebi-
tis utique quia vadit ad pa-
trem et talem patrem Ipse
quidem vadit ad eum sed vos
non perditis eum quin po-
tius multos per eum acqui-
ritis vobis filios Et quot

sumus in clara valle ipsum in fratrem vos in parentes suscepimus. At fortassis metuitis corpori eius vite asperitatem: quod nimirum tenerum nostis esse et delicatum. Ceterum de huiusmodi timore dicit: Ibi trepidaverunt timore ubi non fuit timor. Confidite. consolamini. Ego ero illi in patrem et ipse michi in filium. quousque de manibus meis accipiat eum pater misericordiarum et deus totius consolationis. Nolite ergo lugere et nolite flere: quia Ganfridus vester festinat ad gaudium non ad luctum. Ego ero illi pater. ego mater: ego frater et soror. Ego faciam ei prava in directa. et aspera in vias planas. Ego ei sic omnia temperabo et sic dispensabo: ut et spiritus proficiat et corpus non deficiat. Denique serviet domino in leticia et exultatione et cantabit in viis domini: quoniam magna est gloria domini.

33 (iii) De persona helye monachi. ad parentes eius pulchra et nobilia. 119

Sola causa qua liceat non obedire parentibus deus est. Ipse enim dicit: Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. Si me vere ut boni et pii parentes diligitis si verum si fidelem ergo filium pietate habetis quod me patri omnium deo placere satagentem inquietatis et ab eius servitio cui servire regnare est retrahere temptatis. Vere non cognosco: quia inimici hominis domestici eius. In hoc vobis obedire non debeo: in hoc vos non agnosco parentes sed hostes. Si diligeretis me gauderetis utique: quia vado ad meum atque vestrum ymo et universorum patrem. Alioquin quid michi et vobis. Quid a vobis habeo nisi peccatum et miseriam. Hoc solum quod gesto corruptibile corpus de vestro me habere fateor et agnosco. Non sufficit vobis quod me in hanc miseriam miseri miserum induxistis. quod et in peccato vestro peccatores peccatorem genuistis. quod et in peccato natum de peccato nutristis: nisi etiam invidendo misericordiam quam consecutus sum ab eo qui non vult mortem peccatoris. filium insuper gehenne faciatis. O durum patrem o sevam matrem. o parentes crudeles et impios. ymo non parentes sed peremptores quorum dolor salus pignoris quorum consolatio filii mors est. Qui maluit me perire cum eis quam regnare sine eis. Qui me rursus ad naufragium unde tandem mi-

dus euasi rursus ad igne
vix vix semi vstus exiliꝫ.
rursus ad latrones a qb9
semi viu9 relictus sum. Et
miserante samaritano ia
aliqualiter qualiu reuoca
re conatur. et inhitē tristi
cie iam rapto celo trium
phante. quod non i me glori
or sed in eo qui vicit mūdū.
ab ipo iam introitu glie.
trī amem ad vomitū. tī
suem ad lutū ad scluī redu
cere molitur. Mira abu
sio domus ardet ignis in
stat a tergo. et fugienti p
hibet egredi. euadenti sua
detur regredi. et hoc ab
hiis q i medio positi sūt.
et obstinatissima demēcia.
ac demētissima obstinacōe
fugē piclm nolūt t proch
furor! si vos qtepnitis
mortē vram cur eciā appe
titis meā. Si nisi negligi
tis salutē vram! quid iu
uat eciā psequi meā. Qua
re vos non potius sequimi
me fugientē! ut nō ardea
tis. An hoc est vrī cruciā
tus leuamen si me eciā pi
matis. et hoc solū timetis
ne soli peccatis. Ardens ar
dentibus qd solaciū prestare poterit. Que nisi co
solacio dāpnatis! socios
hrē sue dāpnacōis. Quid
ve remediū morientib9 ali
os videre morientes. Nō
hoc michi psuadet diues
ille qui i tormētis desperatus
sui liberacōe rogabat
mictare fratribus suis ne et
ipi venirent in locū eundē
tormentorū. Timeo. p
cul dubio ex suorū crucia
tu augeri suū. Quid igit.
Ibo et consolabor lugētē
mrēm meā mei ad tēpus
visitacōe! ut meū lugē
am et me et ipam suā con
solacōe. Ibo inq et satis
faciā pri meo irascenti pro
mei ad tēp9 absencia con
solando9 et ipē ad tēpus de
eius pñtia! ut postmodū
et quisqꝫ p se et vterqꝫ p
alterutro inconsolabili de
solemur tristicia. An potius
exemplo apli nō acquiescens
carni et sanguini voce audi
am iubentis dimitte mor
tuos sepelire mortuos su
os! et imitabo cū dauid
Renuit consolari aīa mea Et
cū iheremia diem hois
non concupiui dñe tu scis.
Quid enim. Funes ceciderunt michi i preclaris celes
tis quia hereditas preclara est
michi! et terrena adula
promissio. blandit consolacio
carnis. gustato spū. necē
est desipe terrene. Affectam

ti celestia terrena non sapiunt. eterius inhiati fastidio sunt transitoria. Desinite ergo patres mei desinite et vos frustra plorando affligere et me gratis inquietare. ne si adieceritis ultra nuncios mittere ad me. plus elongare cogitis. si autem dimittitis claravallem imperpetuum non dimittam. Hec requies mea in seculum seculi. hic habitabo quoniam elegi eam. Ibi pro meis ac pro vestris peccatis iugiter orabo ibi precibus assiduis quod et vos cupitis impetrabo si potero. ut qui eius amore hoc modico tempore abinvicem separamur in alio seculo simul ac felici societate in eius amore vivamus per omnia secula seculorum amen

Ad Ganfridum luvoniensem

89 (124) Doleo super te fili mi Ganfride. doleo super te. Et merito. Quis enim non doleat florem iuventutis tue quem letantibus angelis deo illibatum obtuleras in odorem suavitatis. nunc a demonibus conculcari viciorum spurciciis. et seculi sordibus inquinari. Quomodo qui vocatus eras a deo revocante diabolum secutus es. et quem christus trahere ceperat post se repente pedem ab ipso introitu glorie retraxisti. In te experior nunc veritatem sermonis domini quem dixit. Inimici hominis domestici eius. Amici et proximi tui adversum te appropinquaverunt et steterunt. Revocaverunt te in fauces leonis. et in portis mortis iterum collocaverunt te. Collocaverunt te in obscuris sicut mortuos seculi. et iam parum est ut descendas in ventrem inferi. iam te deglutire festinat ac rugientibus paratis ad escam tradere devorandum. Revertere ipso revertere priusquam te absorbeat profundum. urgeat super te puteus os suum. priusquam demergaris unde ulterius non emergas. priusquam ligatis manibus et pedibus proiciaris in tenebras exteriores ubi est fletus et stridor dentium. priusquam detrudaris in locum tenebrosum et opertum mortis caligine. Erubescis forsan redire qua ad horam cessisti. Erubesce fugam et non post fugam reverti in prelium et rursus pugnare. necdum finis pugne. nondum abinvicem dimicantes acies discesserunt. adhuc victoria pre manibus est. Si vis nolumus vincere sine te. nec tuam tibi invidemus glorie portionem. leti oc-

curremus tibi. letus te com-
plectemur amplexibus; dice-
mus quod epulari et gaudere
oportet; quia hic filius noster mor-
tuus fuerat et revixit; pe-
rierat et inventus est

Ad sophiam virginem.

ro. Bernardus 90 ep.
abbas de clara valle sophie
virgini; virginitatis servare
tytulum apprehendere fructum
Fallax gloria et vana pulchri-
tudo; mulier timens deum ipsa
laudabitur. Condelector filia
glorie virtutis tue, quod fallacem
mundi gloriam respuisse narra-
ris. Ipsa quidem digne respuitur;
sed quia multi aliter sapientes in
eius estimatione desipiunt tu me-
rito laudaris quia non falleris.
Flos feni est; vapor est ad mo-
dicum parens. Ipse eius quilibet
namque status nonne plus anxie-
tatis quam iocunditatis habet?
Dum vendicas dum defendis
dum invides dum suspicaris dum
ambis que non habes et nul-
lus adeptus acquirendi tepescit
ardor; que requies in gloria tua?
Si qua tamen esse poterit iocundi-
tas non reditura; et manet
anxietas non relictura. Cete-
rum videas eam quamplurimos ap-
prehendere; contempnere paucos.
Cur est hoc? Profecto quia vani-
tas multorum est; virtus pau-
corum. Paucorum namque paucorum
presertim nobilium. Denique non
multos nobiles sed ignobilia
mundi elegit deus. Unde beata
dicta tu in nobilibus que pro gloria
certantibus ceteris de contemptu
glorie gloriosius sublimaris
et sublimius gloriaris. Insigni-
or plane atque illustrior que
de paucis facta es; quam que al-
tera de magnis. Illud namque omni-
um commune tuum est; hoc paucorum. Por-
ro quod tuum est tanto carius est;
quanto rarius. Nam si in viris
virtus rara est avis in terra;
quanto magis in sexu fragili et
nobili? Denique mulierem
fortem quis inveniet? Multo
magis que et fortem et nobilem?
Minime quidem deus est acceptor
personarum; nescio tamen quo pacto
virtus in nobili plus placet.
An forte quia plus claret?
Siquidem ignobilis cum caret
gloria; non facile liquet an
utrum quia nolit an quia non posset
Hanc laudo similiter de necessitate
virtutem; sed plus illam quam ele-
git libertas; non indicit neces-
sitas; Cessant ergo cetere que
spem non habent, pro rerum fuga-
cium atque fallacium vili brevi-
que gloriola; tu spei que non con-
fundit intendere. Tu te interim ei
quod breve hoc ac momentane-
um tribulationis tue supra
modum in sublime operatur pon-
deri glorie reservato. Quasi

tibi exprobrauerint filie beli
al. ille que extento collo fractis
incedunt gressibus composi
te et circumornate ut similitudo
templi. Unde Regnum meum
non est de hoc mundo Unde
Tempus meum nondum aduenit.
tempus autem vestrum semper paratum
est Unde Gloria mea abscon
dita est cum xpo in deo Cum
autem cristus apparuerit vita
mea. tunc et ego apparebo cum
ipso in gloria Usque et si glo
riari oportet. potes tamen ingē
nue. potes secure tamen in domino
Omitto sane cenam quam tibi
dominus parauit in eternum. Sileo
promissiones que tibi in posterum
manent. o felix sponsa ad
mittenda es reuelata facie
speculari gloriam sponsi tui
qui te exhibiturus est gloriosam
sibi non habentem maculam aut
rugam aut aliquid huiusmodi.
qui eternis exceptura amplexi
bus ponet leuam sub capite
tuo et dextera eius amplexabitur
te. Pretereo locum nouatum qui
virginitatis prerogatiua singula
rem a filiis et filiabus in
regno es procul dubio sorti
tura Sileo et canticum illud
nouum quod virgo tu virginibus
singulari melodia dulcique
modulamine cantura letra
beris in ipso et letificabis
ciuitatem dei cantans et
cursitans et sequens agnum quo
cumque ierit Illud siquidem nec
oculus vidit nec auris au
diuit nec in cor hominis ascen
dit quod tibi preparatum est et an
te optetat parari Hec ergo
pretermitto que in futurum reposi
ta sunt tibi. presentia tamen lo
quor que de primitiis spiritus
iam tenes iam tenes spon
si xenia. arras. sponsalia.
benedictiones dulcedinis in quibus
te preuenit. que et seruatur
atque quod deest expleturum
ex spiritus Ille in medium veni
at summo decore spectabilis
ipsisque angelis admirandus
et ornatus. et preferant si
quid simile habent filie babi
lonis. quorum vere gloria in confu
sione Induitur purpura
et bisso. et subinde conscientia pa
nosa iacet Fulget monilibus
moribus sordet Frontibus tu
foris pannosa intus spe
ciosa resplendes. sed diuinis
aspectibus non humanis In
tus est quod delectat. quia intus
est que delectat. nisi forte tu
dubitas habitare cristum per
fidem in corde tuo. denique
omnis gloria eius filie regis ab
intus Iocundare filia syon.
exulta satis filia ierusalem. quia
concupiuit rex speciem tuam si
tamen confessionem et decorem in
duis. amicta lumine sicut

vestimento Nempe confessio
et pulchritudo in conspectu eius
Cuius .s. Speciosi forma pre
filiis hominum : ipsius in quem desi
derant angeli prospicere Au
dis cui places .s. Ama unde
places Ama confessionem : ob
quam amaris Ama confessionem :
si affectas decorem Confessi
oni iungitur decor : iungitur
pulchritudo : habes utrumque
Confessionem et decorem induisti
Confessio et pulchritudo in
conspectu eius Revera ubi con
fessio : ibi pulchritudo ibi decor
Si peccata sunt in confessione
lavantur . Si bona opera con
fessione commendantur Cum
mala tua confiteris sacrifi
cium est deo spiritus contribula
tus . cum dei beneficia immolas
deo sacrificium laudis Bo
num autem ornamentum confessio :
que et peccatorem purgat : et ius
tum reddit purgatiorem
Absque confessione iustus in
dicatur ingratus . et peccator
mortuus reputatur . A mor
tuo tamquam qui non sit perit
confessio . confessio ergo
peccatoris est vita iusti gloria :
et utrumque est peccatori et iusto
nichilominus decet Denique
rectos decet collaudatio se
rica et purpura et tinctura
variorum fucus decorem habent :
sed non prebent Quidquid de

applicas corpori exponit speciem
tuam non deponit : serum
denique tollit cum tollit ipsum
Porro decor qui cum veste in
duitur et cum veste deponi
tur : vestis procul dubio est non
vestiti Tu ergo noli emu
lari in malignantibus et in
ducentibus pulchritudinem
alienam : ubi perdiderunt suam
Nativo quippe et interno
se perdunt decore mendicatus .
quam tanto studio et pretio de
diversis et variis speciebus
eius . quam perierit figuram mundi
foris sibi conficere satagunt :
un oculus insipientium appe
ant speciose Indignum te
iudica formam a pellibus mu
rium et opibus vermium mu
tuari : tua tibi sufficiat Ille
est verus proprius cuiusque rei
decor : quem nulla interiacente
materia per se inest O quam de
centi rubore genas suffun
dit verginitas ingenium gemma
pudoris Que in aures regi
narum huic comparabitur : Nec
inferioris insigne decoris
disciplina prefert O quam com
positum reddit omnem puella
ris corporis statum . nec non et
mentis habitum disciplina
Cervicem submittit ponit su
percilia . componit vultum . ligat
oculos . cachinnos cohibet .
moderatur linguam . gulam

frenat iram sedat. format
incessum Talibus decet pu
dicicie vestem distingui mar
garitis Istiusmoi erudata
varietate v'ginitas cui gle
merito non pfertur. Ange
lice. Angelus habet v'gini
tatem sed non carnem. sane
felicior q' fortior in hac pte
Optimus et optabilis valde
ornatus iste. qui et anglis
possit ee invidiosus Sed adu 91(4)
tite et aliud de eodem pfeto
tanto et tibi et tibi manet
tutus. q'to et pprius Vides
nempe auro et argeto la
pidibus pciosis et oi cultu
demu regio nō tam or'tas
q' oneratas vides longas
post se trahentes fimbras
ipas q' pciosissias et den
sas pulueris nubes excita
tes i aera Non te moueat
hec Ille illa vel i morte de
ponet. te tua scitas nō re
linquet Non sūt sua que
portant Cum interierint
non sumet oia neq' descen
det cum eis gla hec mu
dus cui9 sunt nudis illis
exeuntibus t'uebit. eisde va
nis vanas silr alias seductus
At vō tu9 ornat9 nō sic. firmi
sicut dixi t' manet. ptea
tutus q' tu9 Nullus facile a
cedit iurgis. q' patet isidris
Aduersus h9moi nil furis

calliditas. nil furetis crude
litas pt Nec a tinea rodit
nec vetustate corrupit' n'
cosumitur vsu In morte vi
uit Animaru aie res est nō
corporis et ob hoc simplr
cu aia de corpe exit. non
obit cum corpe Porro aie
non hnt quid faciat. eam
qui corpus occidut

Ad altam sc'imonialem

Magnu michi
gaudiu est. q' ad te ve
rum et pfim gaudiu velle
tendere qpi. qd nō est de tra
sed de celo idest non de hac
covalle ploracois sed de illa
qua fluminis impetus letifi
cat ciuitatem dei Et reuera
illud veru et solum ē gau
dium qd non de catura sed
de creatore concipit' et qd cu
possederis nemo tollet a te Cui
cōparata ois aliude iocunditas
meror ē. ois suauitas dolor
est ome dulce amaru. oe
decoru fedum. oe postremo
qd'cuq' delectare posset mo
lestu Denique tu michi testis
es in hac re. Teipam iter
roga. q' tibi familiari cre
dis Nuquid nō hoc ipm cla
mat in corde tuo spō scius.
An non tibi ia ab ipo pusq'
a me h9rei veritas psuasa ē.
Cu ei tu ferā iuuencula for
mosa et ingenua sic fragi

lem sexui vincens. et etatem
sic spectabilem et formam et
generositatem sic contempnens. In gene-
ra quae sensibus corporis subiacent
in illorum tibi comparatione vilesce-
rent. quae te interius confortavit ut
vinceres et delectavit ut preferres.
Nec immerito. Modica transito-
ria terrena sunt quae despicis,
maxima celestia eterna sunt que
appetis. Solus dicam et verius
dicam. Tenebras deseris et
lucem ingrederis de profundo
fluctuum emergis ad portum
de misera servitute ad felicem
libertatem respiras de morte
denique transis ad vitam. Siquidem
usque modo tua non dei voluntate
tua vivens non dei lege vivens
mortua eras. mundo vivens
mortua deo. sive ut verius
loquar nec mundo vivens nec deo.
Volens quippe sub nomine et habitu
religionis istarum vivens de seculo
conversari solam deum a te voluisti
repuleras. Non autem valens quod simul
te volebas non tu quidem mundum
sed te mundus repulerat. deum
ergo repellens et a seculo repul-
sa inter duas ut dicitur sellas cor-
rueras. Nec deo itaque vivebas
quia nolebas. nec seculo quia non
poteras. Alteri quidem volens alteri
nutu [?] sed tamen utrique mortua.
Sic solet contingere illis qui vovent
et non solvunt. Qui aliud foris
ostentant. et intus aliud appe-

tunt. At vero nunc per dei misericordiam iti- [?]
pus reviviscere. non predo sed iu-
stitiae non seculo sed christo. Scies
quia et seculo vivere mors est. et in
christo etiam mori vita. Ubi nempe
mortuus qui in domino moritur. Ex
hoc iam nec falsum nomen nec vanum
velamen portabis. Ex hoc iam non
voti tui irritum nec cassam
professionem habebis. Ex hoc iam
nec corporis integritas mentis corrup-
tione infirmabitur. nec morum
pravitate virginitatis titulus
obscurabitur. Ut quid enim hactenus
nomina [?] et sanctimonialis votum eo [?]
quae sub sanctitatis nominibus tam non
sancte conversata es. Cur ve-
lum in capite mentiebatur reve-
rentiam et sub velo petulans
oculis exhibebat impudicitiam.
Caput siquidem gerebas velatum
sed elatum. Sub signo verecundie
sermo consonabat inverecundus
Risus immoderatior incessus
lascivior vestitus ornatior quam
placet magis haec quam velatae
congrueret. Sed ecce iam ~~vet~~
vetera christo auctore transierunt
et nova fieri incipiunt omnia. dum
cultum exteriorem interiori commutas
et magis vitam quam vestem appe-
tis ornatum. Facis quod debes. Immo
quod iam olim fecisse debueras
omnia olim iam voveras. Sed spiritus
qui sicut vult ita et quando vult spi-
rat nondum spiraverat. Et ide-
o forsitan quod hucusque egisti

excusa^os hz Cetm si flamate spm
q^o nc r̃valuit sn dubio cor tuu ĩt
te, et ĩ meditacõi^9 tuis exardes
cẽte igne dimu ia extigui piseis
qd aliud r̃stat n̄ ut te illi suam
da noueis igm q̃ no poss̃ exti
gui. Hz extiguat poti^9 idẽ sps
ĩ te ꝯcupiãs carñles ne forte ab
hijs pforato qd absit nup ꝯcep
to sto ꝯsideio ĩflamãs ꝯtigat in
dẽ gehẽnales **Ad qnda sctimõiale**

72 (124) **R**Elatu ẽ m te q^i as **ꝯtretes**
ꝓpois vite ꝯsiderio tuu
mõsteriu velle ꝯserẽ Quare
dissuadẽtibus t aliz oiodis ꝓhi
be^9 spualı mr̃i siue soroib^9 hu
ãquescẽ nolles placuisse tam
de nr̃m sup h^o ꝯsiliu elige
ut quidquid ego laudauerim
id tibi credas expediẽs Debu
eras quidẽ sapientiorẽ ad
hoc ꝯsiliu eligẽ Nuãq tn̄
sic tibi visum ẽ quid hmc m
rectius videat^r no celo Hoc
itaqz tuu desideriu ex q^o ꝯꝯ
tu habui cogitãs atqz reco
gitãs quo ꝯdem spu ꝯcce
pis. facile iudicare no audeo
Potes namqz ĩ hac re zelu
dei habere. ut excusata sit
tua intencio Hz quo scdm
sciam tua talis volũtas ĩ
pleat^r omno no video Cur
inquis. No est sapẽ. ut opu
lentia. ut vrbis freq̃ntia. ut
pinguia fugiã et delicias.
An no mea michi pudici^a

tucior eit m hẽmo? vbi m
pace cu paucis a sola quet
sans. soli placeã cui me ꝓba
ui. Nequaq̃ Nã volenti
ꝑperam agẽ. et desertu habu
dantia habet. et nem^9 vm
bra. et silentiu solitudo q̃ia
lu quippe qd neo videt. ne
mo arguit. vbi aut no ĩue
nitur rephensor. securi^9 ac
cedit teptator. liceti^9 ꝑpet
tur iniq̃tas. ĩ ꝯuentu vo bo
na si qua fiunt neo ꝓhibet.
mala at facẽ si vis. no licet
Mox em a plurĩbus ꝯspitur.
arguit^r. emẽdatur. sicut ꝯtr
rio bonu cu vident. oes mi
rãtur. venerãt. ymitãtur.
Vides ergo filia. q̃ et tua
merita maior ĩ ꝯuentu gla
seq̃tur. et tucior culpas cor
rectio? q̃n ibi sũt et q̃bus
de bonis exẽplu ꝑbeas. et
quas de malo offendas.
Demqz ut ex illa euãgelica
ꝑtiõe. omnẽ tibi auferam
tui excusacõem erroris. aut
de fatuis v̄gibus vna es si
tn̄ v̄go es. a de prudẽtibus
Si de fatuis: ꝯꝯꝯq^o t nimia ẽ
Si de prudẽtib^9: tu ꝯꝯꝯgacoi
Nã si sapiẽs et ꝓbata es r̃li
gio certe q̃ illo ĩ loco nouiter
ĩnouata. nuc vbiqz laudat^r
multu tua discessioẽ ĩfama
bitur et ĩfirmabit^r. ut tieo
dicetur quippe. q̃ bona cum fit

bonum ordinem nequaquam deseres.
Quod si fatua cognita es et rece-
dis. dicemus quia que bonis ma-
le vivere non licet: bonas
mala non ferens. queris ubi
vivere liceat ut libet. Et merito.
Nam ante ordinis emendationem
nunquam ut accepimus inde locuta es.
At vero ubi religio crevit.
sanctior subito facta. fervore repen-
tino cogitare cepisti de here-
mo. Agnosco filia agnosco.
Utinam et tu meum agnosceres ser-
pentinum virus. fraudulentum do-
lum. versipellis astuciam. In he-
remo lupus habitat. Si sola
ovicula umbras nemoris
penetras: preda vis esse lupo.
Sed audi me filia: audi fide-
le consilium. Sive peccatrix sive
sancta sis. noli te separare a grege.
ne quis rapiat. et non sit qui eri-
piat. Sancta es: stude tuo exem-
plo tue socias acquirere sancta-
tis. Peccatrix es: noli addere
peccatum peccatis. Sed age penitentiam
ubi es. ne discedens tu tuo
quidem periculo ut ostensum est.
et sororibus scandalum relin-
quas. et multorum in te provoces
detrahentium linguas.

Ad ermengardam quondam
Comitissam

115 Dilecte in cristo filie sue
E. quondam comitisse eximie,
nunc humili cristi ancille B. ab-
bas claravallis: pium sancte
devotionis affectum. Utinam sicut
cartam nunc pandere ita et meam
tibi mentem expandere possem.
O si legere posses in corde meo
quod ibi de amore tuo suo di-
gito dominus scribere dignatus est.
certe agnosceres quia nulla
lingua vel penna sufficiat
exprimere quod in intimis michi
michi medullis dei spiritus im-
primere potuit. Et nunc quidem
presens sum spiritu licet corpore
absens sim. sed nec michi nec
tibi est ut appeam. Et tamen
penes te unum possis de me
utrumque conicere: et si nondum
cognoscere quod dico. Intra er-
go in cor tuum et inspice me-
um. et vel tantum michi tribue
amoris erga te quantum tibi
erga me inesse sentis. Nec
si nos quidem minus te vero
amplius amare presumpse-
ris. eo te nobis preferre
poteris. quo et caritate
vincere nos putaveris. Ce-
terum tue modestie est con-
sentire de nobis. ut qui te
afficit ita me diligere et
eligere ad consilium tue sa-
lutis ecclesie affecerit et me in
obsequium tue dilectionis.
Tu vero videris quomodo me
tecum retinueris. ego ut ve-
rum fatear numquam abs te abs-
que te recedo. Hec interim et
de via breviter in transitu

scribere volui sperans me i ma- 95 (113)
ior ocio maiora missurum si
deus annuerit

Ad eandem

94 (117) Recepi delicias cordis 125
mei parē tuu. letus su
quia tu leta nunciaris. meq;
admodu aio reddit volumē
tua intelescens alacrius. hec
nimiru leticia nil habet de
carne et sanguine. cu humilis
ex sublimi ex ingenua igno
bilis paup ex divite vidua
sris filij patrieq; destituta
solacio. Sine dubio ergo qd
in te alacritatis natu est.
de spu sco est. Quippe iam
dudu a timore dei concipiens
pturisti tandē spm salutis.
foras utiq; mittente carita
te timorē. Qm libenti9 ista
pns colloqrer. qm scbo ab
sens. Crede michi irascor
occupacoibus qbus frequt
impediri videor ne te videa
et delector occacombus qbus
vel interdu expediri videor
ut te videa. Rara qde dat
hmoi optunitas. sed cara
fateor est m vel ipa raritas
Est eni sane melius videre
te vel nonnuqm. qm nuqm omo
Spero me in proxio ventu
ru ad te. iam nunc plibatu
gaudiu proxie pleneq; ·
venturu. Ad beatricem
nobilem matronam

126 Mirror tue devocois stu
diu. tue erga nos di
leccois affcm. O bona dna
quid tibi et nobis. Vn t
tanta sollicitudo de nobis.
Si filij si nepotes si vl aliq
extrema ppinqtatis linea
tibi iuncti esse9 tua crebra
bnficia frequētes salutacoes.
~~muna~~ innumera tui denique
amoris insignia que cotidie
expim9 non tm nobis mira
da viderentr qm ex debito susc
ipienda. Nunc aut cu gene
re tm dnam no mre9 cognos
cam9. no miru si miramur
sed miru si satis mirari possu9
Quis notoru vel cognatoru
nroru cura habet de nob.
Quis umqm de nra salute
interrogat. Quis mqm non
dico sollicitus sed vel memor
e nri in seclo. Amicis ppin
quis vicinis nris, fri sum9
tamqm vas pditu. sola nos
oblivisci no potes. Inqris
de esse et statu sanitatis nre
de via qua nup egim9 de
monchis quos ad aliu locu
transtulim9. De qbus pmu bre
uiter rndeo qd de tra deser
ta et loco horroris et vaste
solitudinis introducti sut in
habūdantia reru eduliu et
amicoru. in terra deniq; fer
tilē et locu amene habita
cois. letos itaq; i pace reliqm9

lecti nos et in pace reversi sumus. preter quod ego paucis diebus, sed non parum febre redeunte, ita ut mori timerem aggravatus fui. Sed rursum deo miserante cito convalui, ita ut nunc fortiorem sanioremque me sentiam post viam peractam quam ante iter habitum

Ad ducem et ducissam lotharingie

Duci et ducisse lotharingie b. abbas de claravalle sic sibi adinvicem mutuis et castis delectari amplexibus ut solus amor christi exsuperet in ambobus. Ex quo cepimus mittere per nostram necessitatem in terram vestram multam semper invenimus in oculis vestre dignitatis facilitatem et gratiam benedictionem largitatis vestre hominibus nostris cum necesse fuerit liberaliter exhibuistis. passagium transeuntibus et si quod est aliud iuris vestri debitum mercatibus libenter dimisistis. de quibus omnibus sine dubio merces vestra multa est in celis. si tamen verum esse credimus quod dominus in evangelio promittit Quidiu fecistis uni ex hiis minimis meis, michi fecistis. Sed quid est quod ministros vestros que vos donastis exigere rursum permittitis. Dignum est vobis et honorificum ut quod vobis pro salute animarum vestrarum placuit donare: nemo vestrorum audeat repetere. Si ergo vos quod absit beneficiorum vestrorum non penitet, dominis quoque quod in beneplacito vestro a vobis sepe recepimus, eque adhuc ut speramus utrique vestrum complaceat. iubete ita firmiter et iussa teneri quatinus ultra fratres nostri a nullo ministrorum vestrorum timeant propter hoc disturbari. Alioquin non renuimus domini nostri sequi exemplum qui pro se non dedignatus est solvere censum. parati et nos libenter que sunt cesaris cesari reddere. et vectigal cui vectigal. et tributum cui tributum. presertim quia iuxta apostolum non tamen debemus requirere datum vestrum quam lucrum vestrum

Ad ducissam

Gratias agimus deo pro tua devota voluntate quam erga ipsum et servos eius vos habere cognovimus. Quotiens enim in corde nobilium terrenis dignitatibus alto vel minima scintilla celestis amoris accensa videtur: donum sine dubio est muneris non hominis virtus Et nos quidem largitatem vestram in litteris nobis oblata beneficia gratanter amplectimur. Sed cognita illa subita et grandi satis oc

cupacoe quam vos nuc obtineri
nate est. quemes duci vraz
ꝗtu vob placuerit exptue optum
Nec enim ꝗtu i nob e velle ee
oneri pssim i hijs que ad deu ptinet
vbi no datis lucru s; datis fructu
magis que de m9. dice itaq; si pla
cet atq; locu nobis rescribendo p
hunc nuncium notiate. q9 inuate
deo pnti expediti istud in mis
ptibus appropinquare dicatis. et
fre wydone nobis obuiā fro
si quod in tra vra inuenit qd
aptu sit ordi nro pmissa
vra expediti9 atq; alacrius
copleatis Hilarem enim dato
rem diligit dns Aut si for
te non placet vob dilatio
et hoc notificate. qr parati
sum9 in hac re q̄ntu ratio si
nit vre obtpare volutati
Ore vro duce saluta9. et tu
ipm q̄ vos amonem9 ut si
castru p quo gwerra fium
estis vri iuris no ee noueri
tis pro dei amore rl'inquatis
Quid tu ꝗppe e. Quid pdest hoi si vniu'su mu
du lucretur. se at pdat et de
trimentu sui faciat.

Ad ducissam burgundie

79(121) Vestre dignitatis specialis
familiaritas. qua ergan
nos paupes hoies hre vide
mini eousq; pgressa est. ut
quisquis vram dignitate se hre se
tit infensa p nullu facilius
q̄ p nos confidat redire in

199(92)

gram Hinc e q dudu dnationi
tu ecclm hugo de besua multis
me pcibus ad placandu sibi
vram qua meruerat indignatioez
appellauit ut et giugio de fi
lio suo qd vobis q̄de no plac
tu. sed sibi ut putat gmodu
irretractabiliter face statue
rat. amore dei et nro assen
su pberetis Cui9 rei gra ec
ce nuc rursus tanti suis q̄ suorum
pcibus aures vras pulsare
curauit Et nos q̄de illius
vtilitates trenas no valde
curam9 Verumptn qr ut ipse
dicit ita in arto positus ee si
bi videt qtius nisi tu ipi puis
rio neq̄ q̄ possit obuiari co
iugio Hoc vob instare que ieb
duxi9 qr gradus dq ee vtilitas
qd rpiam et vri hois legaliter
pponere debeatis Neq; enim et
puri9 ee et legalis fil mane
poterit Non enim vob no so
lu nulla lucrū. s; et multu vide
am9 grue piclm. si qd dns
fortassis giugio disposuit. p vos
disturbari gtigerit Qua gram
adiciat dns sup vos et sup
filios vros nobilissima mr̄ z sed
dulcis dna Ecce nc tpe ac
ceptabile ecce nc dies salutis.
Erogate vrz frumentu paupibus
ut recipiatis cu vsura recipiatis

Ad henricum anglorum regem.

Henrico illustri anglorum
regi. b. abbas dictus de cla

valle . celorum regi de tircio regno
servire fideliter et humiliter
obedire. In terra vestra tenetur
preda domini mei atque vestri et illa
preda, pro qua maluit mori quam
carere illa. Ego eam secundum dis-
posui. et mitte de vestra milicia
qui in manu valida si vobis
non displicet requirant eripiant
et reducant. Et nunc huius rei
gratia premisi hos quos presentes cer-
nitis exploratores qui esse rei
indaget sagaciter fideliterque
renuncient. Assistite eis tamquam
nunciis domini vestri : et in operibus suo
domini vestri desuite. Ipse vero ad
honorem suum . ad salutem vestram . ad
patrie sospitatem et pacem . le-
tum vos et incolumem in perducat
et bonum ac placitum finem. Amen

Explicit prima pars epistolarum beati ber-
nardi continens centum epistolas

Epistola domini hilde-
berti turonensis
archiepiscopi

Rescriptum ad eundem abbatis
Ad eundem qui nondum recce-
pit papam innocentium
Ad magistrum gaufridum
de loratorio
Ad episcopos aquitanie contra ghe-
rardum engolismensem
Ex persona ducis burgun-
die et aquitanorum ducis
Ad eundem
Ad ianuenses
Ad pisanos
Ad mediolanenses
Ad clerum mediolanensem
Ad universos cives me-
diolanenses
Ad novicios apud mediolanum conversos
Ad petrum papiensem episcopum
Ad eundem
Ad imperatorem romanorum
Ad henricum regem anglorum
Ad lotarium imperatorem
Ad eundem
Ad hubertum abbatem
igniacensem
Ad monachos alpenses
Ad monachos claraevallenses
Ad eosdem

Ad abbēs cistiⁿ ꝯgg̃atos
Ad burchardū balnēsem
abbēm Ad petrū
cluniacēsem abbēm
Ad dnm̄ ppm̄ inocēᵐ
Ad philippū turonēs elcm̄
Ad dnm̄ ppm̄ inocētiū pro
trecensi epo [sup̄]
Ad brūdū ex ordīe carthusien
Ad eund brnardū
Ad dnm̄ ppm̄ inocentiū p
eodem electo
Ad eundē p cleō aurelianen
Ad eundē p interfectione
mgr̄i thome
Ad eund ex pᵃ pisien epi
Ad eundē vn̄ supra
Actio cause lingonēsis ad
dnm̄ papam [sup̄]
Ad fulcone et guidōᵈ thesau
Ad inocēᵐ ppm̄ vn̄ sup̄
Ad epos z cardiales cuīe
Ad dōᵐ ppm̄ inōᵐ vn̄ sū
Ad ludouicū iūorem re
gem francoꝝ
Ad dnm̄ ppm̄ inocēᵐ
Ad eundē ex pᵃ epi gomeſ
Ad ppm̄ falcone lugdunenſ
archiepm̄
Ad priarcha̅ iheꝛosolioꝝ
Ad dnm̄ ppm̄ inocēᵐ ex pᵃ
treuerenſ archiepm̄
Ad eundē ex pᵃ eode
Ad dnz ppm̄ inocēᵐ
Ad eundē Item ad
eūdē p eode Ad henrᵘ
senonenſ archiepm̄

Ad hamericū cancellaᵐ
Ad eustachiū occupatore
valentine sedis
Ad symonē filiū castellai
Ad epos senonas quodam
Dno ppē q̃ qđa epla
petri abaylardi
Ad magrm̄ guidonē
Ad eūdm̄ guidonē cardiale
Ad epos z cardial cuīe
Ad dnm̄ ppm̄ vn̄ sū
Ad epm̄ constantiēsem ꝯt
arnoldū
Ad dnm̄ papam
Ite dnm̄ ppē q̃ heses
Ad guidonē legatū
Ad petrū bisuntinū
Ad dō ppm̄ inōᵐ Ad eūd
Ad mgrz vlgericū andega
uensem epm̄
Ad baldewinū abbēm ra
tini monasteriȷ
Ad clerum senonēse
Ad epm̄ et clerū trecēſ
Ad abbēm scī albai
Ad epm̄ resten
Ad regina̅ iheꝛosolioꝝ
Ad rogeriū regē sicilie
Ad eūd Ad eūd
Ad inocentiū ppm̄
Ad eūd Ad eūd
Ad eundē
Ad eūdē de coite rodolpho
Ad eundē
Ad eūd excusatoria et no
uissima
Ad tres epos cuīe

Ad ludouicu r[e]g[em] francie
Ad eundē vni sup[er]
Ad ioslenu suessionem ep[iscopu]z
et sigeru abbēm
Ad epm̄ suessionem durissime rescribēte
Ad stephan[u]m p[re]nestinu
Ad ludouicu re. frācie
Ad ep[iscopu]z senonen ep[iscopu]z
Ad petru cluniacen abb
Ad tres epos curie
Ad thoem abbat[em] d[e] bilcpo
Ad hubtu ab dumonen
Ad do[mi]n[u]m pp[a]z celestinu
Ad toti curia ro[ma]nā
Ad eosd[em] q[u]i elegerūt pp[a]m eugeniu
Ad dnm̄ pp[a]m euge[niu]m
Ad eundē
d hildefondē coïte sci egidij
Ad tholosanos p[ro]p[ter] post re ditū suum
Ad rōnos q[u]i discesserūt a pp[a] eugenio
Ad rege rōnoru corad
Ad dnz pp. euge[niu]m
Ad eud. Ad eud
Ad e. Ad eud
Ad bndu
Ad do pp[a]z euge[niu]m
Ad eunde
Ad abb[at]z p[re]mostr[atensem]
Ad germu ab. alpen
Ad symonē ab. sci nicolai
Ad ludou[icu]m r[e]g[em] frā[n]c[ie]
Ad do pp[a]z eugeniu
Ad eundē p[er] fr[atr]e philip[p]o
Ad eundē p[er] ab[ba]te[m] rualeō
Ad rualenu abbēm
Ad do pp. eugeniu
Ad epm̄ suessionē
Ad bndu abbēm
Rescriptu ab[ba]t[is] claeuallensis ad eundē
Ad abbatē sci dyonisij in obitu eius
Ad do[mi]n[u]m pp[a]m euge[niu]m
Ad eud. Ad coïte
Ad eugeniu pp[a]m
Ad hugonē epm̄ d[e] p[ro]posito autisiodorensi
Ad do pp. euge[niu]m d[e] autisio[dorensi]
Ad eud. Ad eud
Ad eundem
Comiti henrico
Dno pp[a]e eugenio
Brunonem abbati
Ad regem ludouicu

Tabula prescripta continet ordinationes et dispositiones eplarum postea ponendarum.

Incipit secunda pars eplarum beati bernardi abbatis

Epla hildeberti turonensis archiepi. ad sanctum bernardum abbatem clareuallensem

Balsamum ex odore suo et arborem ex fructu cognosci: paucos comm9 ignorare. Hic et nobis ex opinione tua karine fr innotuit. qm sis et ad sermonium compositus et integer ad doctrinam. Cum enim locorum interstitio longius a te separemur: ad nos tamen usque puenit qd iocundas noctes cum rachele tua ducas: q pgemines ex lya et exuberet: qd totum te exhibeas et cultorem virtutis et hostem carnis. Non alium loquuntur te: quicumque nobis loquuntur de te. Talis est odor olei effusi nominis tui: talia iam tuorum primicia meritorum. Has ex agro tuo spiras ante supremam colligis messionem. In hac enim vita quedam virtutis merces est conspicuum et immortale testimonium. Hoc sibi ipsa comparat: hoc sibi ipsa custodit. Huius splendor non minuitur invidia: non extinctioribus studiis adnullatur. Quippe bonorum existima9 sicut falsis detractoribus auferri non pt: ita nec adulatorum fauoribus augeri pt. Penes ipsos est ea vel ubertate virtutum pficere vel defectu minorari. Hanc de celeberrima opinione tua spes in sinu ecclesie reposita est minime ea casura: quam fundata creditur sup firmam petram. Ex ea nos edocti tuam devotionem desiderio desideramus in sacrarium familiaritatis tue recipi: ibique recordationem tenui esse ubi te ipsum fueris collocans mortalium pro mortalibus loquens cum rege angelorum. Porro huic desiderio nro N. archidiaconus trecensis plurimum adiecit: vir moribus et litteratura conspicuus. Eum tibi censemus commendandum: nisi constaret eos quos dignitas gratia commendationem alia non egere. In nescis: illius etiam attestatione didicimus te in ecclia esse qui ad eruditionem virtutum et exemplo sufficias et verbo. Ceterum ne litteris plurioribus onereris scripto ponimus finem, suspendere petitionem donec exaudiri meamur fine minime posituri. Quod

aut ex h° aīm gerās. doce
ri depcam tuā rursu lrā
Rescriptū abbatis ad eundem

BOnus hō de bono 101 (123)
thesauro cordis sui
pfert bonū. Scriptū glorie
tue smo et mee satis liben
ter accepi uir toti9 reuentie.
tenes in illis uti te nō īme
rito glorificem et ipē nō
īmerito glorier. Siquidem
gla mā hec est. tue sblim
tatis dignatio et tua mē
reputacio puitatis. Nepe
in alto nō altum sape sed
humilibus consentire nil deco
rius. nil rarius apud
hoīes. Quis sapiēs? nisi
qui sapiētie cōsiliis acqui
escit. Ait aut qto maior
es. tanto humilia te ī omnib9.
Hoc tu michi exhibuisti
minori maior. senior iuniori.
Proinde possim et ego tuā
pbatā sapiam nō indebitis
efferre laudibus. et forte
iustioribus hiis qb9 me
dignū ē ipā. Quippe interest
ad danda rerū certitudinē.
quid icertū opinio iactet.
quidqz opus euidēs reddit
īdubitatū. Nō aut certius
pbam9. hoc et pdicamus
securius. Que ergo de me
ad me tibi scribē placuit.
videris tu uti pbaueris.

ego laudū tuāz argumtū teo
nimie dubiū ipas mei lau
datrices lrās tuas. In qb9
alii fortasse delectāt erudi
cōis īsigne. sermo suauis
et purus. orō luculenta.
gratū laudabile qz qpediū.
mi vero p hiis illa dulcit
admiranda humilitas qua
tātillū tantus puenire
curasti. et obsequio salutā
di et promo pdicandi et
pcandi reuentia. Sane qd ad
a me attinet lego de me ī
lrīs tuis non qd sum. sed
qd esse vellem et qd non
esse pudet. Verūptn qd
sum tuū est. et si qd meli9
uniqz dei munē fuero.
tuū fore confido reueren
tissime atqz amantissime pr.
Ad eundem qui papam inocentiū
non recepit
MAgno sacdoti et ex 102 (124)
celso ī verbo glorie
Hildeberto dei grā turonen
archiepō. B. clare uallis
dicus abbas in spū ambu
lare et spualiter omā
examinare. Ut verbis pphete
vos alloquar. cōsolatio
abscondita ē in oclis. qr
mors diuidit inter frēs.
Quidā eī iuxta ysayā vi
dent fedus pcussisse cū
morte. et cū inferno fecisse
pactū. Ecce nāqz xpc dni

iste innocentius positus est
in ruinam et in resurrectionem
multorum. Illa quod dei sunt li
benter iniungunt ei: qui autem ex
adverso stant aut antichristi
sunt aut antichristi. Cernitur ab
homicido stare a facie ter
ribili in loco sancto: qui ut op
tinet incedit regnum sanctuari
um dei? persequitur innocen
tium et cum eo omnes inno
centes. Fugit ille nimirum
a facie leonis, sicut dicit
propheta leo rugiet? quis non time
bit. Fugit secundum precep
tum dicentis. Si vos persecuti fue
rint in una civitate; fugi
te et in aliam. Fugit et in
hoc vere se virum apostolicum
probans quod apostolica forma
se insignivit. Nec enim
paulus erubuit in sporta
dimitti per murum, et sic effu
gere manus querentium animam
suam. Subterfugit autem non
parcens vite sue sed dans lo
cum ire; non ut mortem eva
deret sed ut vitium auferret.
Merito etiam innocentio con
cedit ipsius vicem: que per
eadem vestigia gradientem
cernit. Nec sane otiosa
fuga innocentii. Laborat quidem
sed honestatur in laboribus?
pulsus urbe ab orbe sus
cipitur. a finibus terre occur
ritur cum panibus fugienti

Et si furor semel gyrhardi
engolismensis nodum ex toto quiescit
maledicere david vel
lit nolit petrus quod videt et
irascitur? in quo sicut in con
spectu regum portans coronam
glorie. Aliquid non omnes
principes cognoverunt quod ipse
est vere dei electus. Francorum
anglorum hispanorum et pos
tremo romanorum rex innocen
tium in papam susceperunt,
et regnum sunt singularem
episcopum animarum suarum. Solus ad
huc ignorat gherardus
engholismensis. Achitofel;
suum iam patefactum ac dissipa
tum consilium. Frustra molitur
miser super populum dei malignare
consilium. et cogitamen adversus sanctos
suo firmissime adherentes et
contempnentes curvare genua
ante baal. Nulla fraude prevalebit
principe suo optime regi
mini super israel et super civitatem
sanctam quae est ecclesia dei viventis
columpna fidei et firmamentum
veritatis. Funiculus triplex
difficile rumpitur. Electio plurium
approbatio meliorum. et quod
huius efficacius est morum meliorum
attestatio. innocentium apud
omnes homines commendant: su
mmi confirmat pontificem.
Ad quod sane et virga ex
spiratur: sicut pluvia in
vellus vel fera sua. Non

reprobamus tarditatem que grauiter
redolet: leuitatis abolet no
tam. Illa et maria non statim
credit angelo salutanti: prius
rogitans qualis esset ista salutatio:
et thimotheo precepit nemi
cito manus imponere. Dico tamen
ego notus pontifici nec quo
minus dico ut familiaris et
notus, non plus sepe quam op
tet sepe. Pudet fateor conser
pens vetustissimus noua au
dacia relictis insipientibus
mulieribus etiam robur pecto
ris viri ausus est attemptare,
et tante ecclesie columpnam ausus
est concutere. Confidimus autem quod
etsi concutit non deicit: quia
amicus sponsi stat et gau
det propter vocem sponsi: vo
cem exultacionis et salutis: vo
cem vnitatis et pacis

Ad magistrum gaufridum.

Odor in flore: in fructu sa
por requiritur. Odore pro
uocati carissime frater olei effusi
nominis tui: cupimus ex fruc
tu operis tui cognoscere te. Non
eis nos tantum: sed ipse quoque qui nul
lius eget deus, opus tamen habet
hoc in tempore ope tuo si non
dissimulas. Gloriosum tibi est
dei esse posse te adiutorem:
posse et non esse dampnosum
Porro autem gratiam habes apud deum
et homines: habes scientiam: habes
spiritum libertatis: habes verbum

viuum et efficax et sale conditum:
nec oportet te pro tantis viri
bus sponse christi deesse in tanto
discrimine cum sis amicus sponsi
Amicus siquidem in necessitate pro
batur. Quid enim? Et tu cessas?
et tacet
cessas, mater tua ecclesia grauiter
conturbatur; Habuit sua tempora
quies: et sint ocium hactenus
sua negocia liceter libenterque
exercuit. Tempus faciendi nunc:
quia dissipauerunt legem. Bes
tia illa de apocalipsi cui da
tum est os loquens blasphemias
et bellum gerere cum sanctis petri
cathedram occupat: tamquam leo
paratus ad predam. Altera quoque
bestia iuxta vos subsibilat:
sicut catulus leonis habitans in
abditis. Illa ferocior ista
callidior: pariter conuenerunt in
vnum aduersus dominum et aduer
sus christum eius. Demus operam
cito disrumpere vincula eorum
et proicere a nobis iugum ipsorum
Nos in nostris partibus vna cum
aliis dei seruis diuino igne
accensis deo cooperante
laborauimus in conueniendo
populos in vnum et reges ad
disrumpendum prauorum conse
sum ad destruendum omnem
extollentem se aduersus scientiam
dei. Nec infructuose. Alma
nie francie anglie scotie
hispanorum et ierosolimorum re
ges cum vniuerso clero et populo

fauet et adheret dno inno
centio tunc filio pri tunc capi
ti mebra. sollicti seruare
vnitate sps i vinclo pacis
Merito aut illu recepit
ecclia. cui et opinio clarior
et electio sanior inuenta est.
numero eligentiu et mio
vincens et merito. At tu
fr quid adhuc negligis.
Quousque vicino serpente
tua male secura dormitat
idustria. Scimus qde te
filiu pacis. nulla roe pos
se induci scindere vnitate
Sz pfecto no sufficit nisi
et defensare. atque ipius cos
turbatores totis virib9
debellare studueris Nec
quietis tiens detimetu qd
no puo tue glie incremen
to recompensabit. si ferita il
la vicina vobis tuo stu
dio mansuescat vl obmu
tescat. et tanta ecclie pre
dam comite dico pictauen
sem i manu tua di pie
tas de ore leonis eripiat

Ad quatuor epos ecclamie contra
Gerardu engolismensem.

104 (126) Dnis et prib9
honorandis lemoui
censi pictauensi petragorice
si et santonensi dei gracia
epis fris fr b. abbas de
clara valle gstatia i aduer
sis Virtus i pace acqrit.

in pressura pbatur. approba
tur i victoria Tempus e
q° vtim si qua est. n° latere
ia nec torpere sinat reue
rendi et merito suscipiendi
pres Hostilis siqde gladius
q vinniso cristi corpi morte
denuo nuc tpib internare
videt vris potissimu cer
uicib9 imminet. et in vos
eo acrius quo comm9 deba
chatur. ita ut cotidianis
assultib9 aut resiste fortiter
aut turpiter qd absit cedere
compellamini Nam is q amat
pmatu gere inter vos dio
trepes. non recepit vos
Nec eni agnoscit eu que
tota vobiscu aplectit ecclia
venientem i nomie dni No
huc missu. sz q venit i noie
suo hunc recepit Nec mirz
Et ipe nempe ifatigabilis ad
nomen grande multu anhe
lat. eciam i hac etate Nec sine
falsa vel incerta opione ducor
notare hoiem sup vanitate
isti9 modi. sz de ore suo ipi9 eu
iudico In litis siqde quas nu
p ad cancellariu scripsit fuis
se iactans. nonne legacionis sese
et onere gravari et noie ho tibi
rari, idignus supplicat quo
huiusmodi. Vt tn obtinuisset
imo9 forsitan nocuisset potius
vobis ambire qs frustrata
Tunc quippe soli aut pene

soli nocuisset sibi psertim: nu
vero seuit i orbem Vides
quid faciat amor glie: legacio
sarcina grauis hueris pstim
senilibus Quis nesciat: Et
tn hoi senissio grauior videt
pena: i reliquu id breue dieru
suor vivere sn hac pena
Sed forte causabitur se de sus
picoe iudicari: et nos qdem
temeritatis arguet q de ocul
tis suis rephendi9 qd no p
baui9 Fateor suspicios9 su
i hac pte: et nescio an vel
simplicissim9 quis ser9 sen
tire possit: i quippe i tm mai
festa coniectura Vt ei simplicie
referam actione breuiter: p9
q int pmos scribit ppe more
legacoem postulat no obtinet
Indignat: resilit ab illo tn
silit ad aliu ipi9 se ee lega
tu gloriatur Qr si a ab illo
an no poposcisset a p9 mod
no recepisset ab isto: cu ipo
teat aliu cpiuiqz huisse in
puaricacoe sciutu: et si no
rom aliqz Nuc aut excusa
coem no habet: de abicoe
sua Deiqz ponat eciam nuc
legati vel vacuu nome: na
opus amisit: et ego qdem
hac suspicoe carebo si poteo
Si non: suspicabor iuitus:
et me itpancie rephendam
Veru difficile psuadebit ei:
ego scio Nimiru ho diu

nignus habitus iter suos:
videri sciipo infiorè erubes
cit Agnoscitur is q scriptura
loquit: pudor adduces pec
catu An no grande pecm et
delictu maximu supba ista
verundia: qua terra et ci
nere pudet no dico subici
sed non dnari: Propt h
ergo ho reliquit illu suu
prem scim morentiu sic ei
eu nomabat: et mrem
sua scam ecclam catholica
et adheret scismarchiarche
suo: et sut duo i vanitate
vna Preusseit sed9 adiuice:
et sup pplm dei malignaue
rut csiliu Squama squame
coniugitur: et spiraculu
non est i eis Iste illu ppm
ille huc illu vicissim legatu
scriptitat: ut decipiat ipi de
vanitate i idipm Inuice se
csolant: tuent: cmendat:
cstes tn p se no p iuice Viri
hoies sut se ipos amates
Pari quide studio querut
aduersus dnm et aduers9 xpm
eius: s plac intencoib9 no
coheret Querit nig ex al
terutro vterqz pfco q sua
sut: id est qd audie nephaim
e in hereditate xpi Quid
nisi an oclos vros conat:
si patimini pscribe xpm: Ia
nouos ap9 vos suo ppe iudit
legatus epos: ne sibi soli

sit pp̄. nec mortuus successoēs.
sed viuus maiores tirānica
fretus potentia subtrahunt.
nactus videlicet de malicia
principū ottone. qui suarū ci
vitatū epōs odio psequitur. Iste
hic sedet i insidiis cū diuitib9
i occultis. ut interficiat ino
centes. Pro tale ostiū. itrat
in ouile ouiū. Nunquid at gratis
talia legatus actitat p pp̄ suo.
En ille totū ut is gloriatur
francia atq; burgundia lega
tionem eius atque superaddidit
pp̄ et adiunge medos si
vult et psas. et medios fies
dentipoleos Quare non et
vltra sanchomatus. Et qui
cumq; demq; locū calcauerit
pes suus. suus sit. q̄ vel vani
is noibus glorietur. O hō no
min9 sine fronte q̄ sine mente.
nec dei memor tiorus nec sue
honestatis. Putat se nō videri
cū sit subsannatio et illusio
omnib9 hiis q̄ in circuitu eius sunt.
Merito quidem. Certe enim q
foro sacrio vtitur. et instar
hois negotiatoris quirutis
lucri sui. et mō huc mō illuc
exploratis venditore ut ab
illo demū emat qd̄ amat
a quo vili9 ipetrare valuerit.
ita iste sibi sollicite ecclasticam
dignitatē hinc inde pquirens
eū tandē p suo arbitrio dele
git hrē pp̄m q̄ se legatū eē
consensit. Ergo nisi legat9 tu
fueris. roma hrē pp̄m nō potest.
~~terit~~. Vn h9 tibi priuilegiū i
ecclia dei. Nuius hac te gressit
in xpi hereditate prerogatiua.
Nunquid tu hereditate possides
sanctuarium dei. Donec ei in ob
tienda pudenda peticōe spes
tibi vlla pmerendi dni innocentij
gratiam esse potuit. seruus ille se
bente te et papa fuit. Quo
ergo nunc scismaticū eius marius.
Nunquid tu eadē vana spe
tua illius sil et scitas euanuit
et papatus. Mirū q̄ potuit
ita in breui dulce et amarū
ex vno fonte procedē. Heri ca
tholicus et sanctus et summus
pontifex. hodie neq̄ scisma
ticus et turbator. Heri p̄
innocentius. hodie gregorius
diaconus sci angeli. Ita qde
vno ex ore sed corde pfecto
duplici contraria proferre la
bia dolosa in corde et corde
locuti sunt. Quidem cum cor et
diuerberat consciaz et e et nō
diuariunt linguā. putas q̄
timor ei i mente sit ac i fron
te pudor. Male at iuxta
aplm pudet corā dō et hoi
bus. q̄ more illi9 iudicis
iniqui nec timet deū nec hoiem
reueretur. Et certe ambitio
cū precipit i impudentiā ef
frenata prodit. et cū improbus
affectus se capit. perit effro

Ambicio mr̄ ypocrisis late
bras amat et tebras: lucis
ipaciens ē. Ambicio spūale
viciū in ymo iacet: videt tn̄
oc sublime: sed videri ipa
refugit. Nec mirū. Optato
namq; nīte ē careat: n̄ cure
at arbitros. Quo ei glā plꝰ
affectatur: eo mꝰ apparet
ubi dephendit affectari. Qu
denīq; tā ingloriū q̄ glē cu
pidū dephendi: psertim
inter epos. Nec simplicē
sine cristianū glari oportet
nisi ī cruce dn̄i nr̄i ihū xpi.
Inclitus erit ambiciosus q̄
diu ī nocte versabit: et do
nec turpis lucri negociū
pambulabit ī tebris. Po
terit ypocrita iustꝰ coram vi
deri: s; oculo qui videt in
facie. At ubi forte foras mit
tit ipudentia vl' iprudēcia
qd latet in osciā: nonne itē
pars appetitus appet: ad
confusionē pcior q̄ pmp
cior ad glam. Hic ruera
sic pbatur qd legitur: glā
ī confusione eorū q terrena
sapiut. Et illud dic eꝰ glam
meā q̄ro. glā mea nichil e.
Impleturq; in illo q̄ hꝰ nō
est: qd pphā fr̄us impera
insi fallor ypocritis. Fiat
inquit sicut fenū tectorū:
qd priusq̄ euellat' exaruit.
Non adeo pterijt pudor a

mortalibus ut nuda impu
dens q; vel ab ipis horetur
ambicio: psertim ī sene et
sacerdote quē eo pfro mag
puerilis illa dedecet vani
tas: q° eū maior grauitas
maior q; decet sctitudo. Et si
in facie blandiatur ab adu
lante: s; a tergo sbsannat
ab oībus. Est sobria qdam
et q°dāmō occulta abicio:
moliens saltē caute et si
non caste. Hi valet pfice
clam sua negocia curat. Hi
veō manet in se pudoris
umbrā non deserit. Et qde
talis et si nō dū deū metuit
ad salutē: p ingenita ve
recundia honestatē tn̄ inte
rim retinet: q̄ hoies re
uetur et publicū erubes
cit. Cetm̄ q̄nā ista ē preps
et frōtosa libido dn̄andi
ut p obtētu vix anne qd
certe palā est legunt oīb.
Primū quidē n̄ suo pcit
senio. nec deferat sacerdocio:
dem nec lateri saluatoris
qd in aqua et sanguinē col
ligendi in fidei vnitate
xpi. ptulit redepcionem: ut
qsquis tepturet diuidē
quos ille colliget et inde
redimet: pbaret sese nō
xpianū s; antixpm reū
mortis et crucis xpi. O
ipatiens et inexfrenis tur

pis questus cupiditas! O ar
dor intẽpans . o ceca et pudẽ
da ambicio Apte prius frõ
te seqȝ ut iam dixi et ipẽ pch
pudor nõ diffitet . addit i
digna satis peticõe teptare
catholicum ! dolẽs qȝ repul
sam icunctanter ad scisma
ticu͂ refugit , et accepta de
manu sacrilega male cupi
ta ptate ! latus demũs dm̃
glorie crudeliter gfodere
non veretur Diuidit ec͂
pe ecclesiam , p qua illud i
cruce ẽ diuisu͂ ; visurus
procul dubio et ipẽ i quẽ trã
fixerit Cognoscet . pfcõ dn̄s
iudicia faciens ; q nuc̃ iiu
riam patiens ignorat . Cu͂
enĩ cepit facere iudiciu͂ oĩ
bus iiuriã facietibus et
arguere in eqtate , p man
suetis tre ! putas auferre
poterit aurẽ a carissiã sua
sponsa ! cu͂ clamauerit stãs
aduersus eos qui se angus
tiauerũt . Nõ oĩno nõ po
terit nõ audiẽ plangetẽ
Amici mei et proxi mei ad
uersu͂ me appinquert et
steterũt ! et q iuxta me erat
de longe steterũt ; et vim
faciebant qui qrebat aiam
meam Quõ naqȝ non re
cognosceret os de ossibus
suis et carnẽ de carne sua
pmo vero iã qdãmõ spm̃
de spu͂ suo ! qsi nõ sit ipã illa
dilcã cui9 cõcupiuit rex de
corem . cui9 formã induit
cu͂ se mirabili dignacõe
castis atqȝ idiuiduis deuixit
amplexibus ita nuc̃ ceñt duo
i carne vna vmi i vno spu͂
qnqȝ futuri . Na et si ggucãt
scdm̃ carnẽ xpm̃ ȝ tuc̃ iam
non recognoscet ; qz spus
an faciem e9 xps dn̄s cui
adherens vnus spũs erit cu͂
absorta morte i victoria qd
infimi de carne est in vtute
spus pualuit ! cu͂ exhibuerit
eã sibi sponsus glẽ . glorio
sam columbã suã pfcam̃ sua
formosã suã ; nõ hñtẽ ma
culã pcci neqȝ rugã corrup
cõis q aliqd h9 mor Du libẽ
ter in hijs ~~immoror~~ pene i
~~moror~~ memor cepti fcõ fiñ .
ita cupiẽs redimẽ tpc qm
dies mali sut Excedente duo
rio leuat ȝ reuocat zelus .
et vbi rapior vbi cogor reci
dere et plangẽ dolorẽ meu͂
Audet qd et flens dico inm
cus crucis xpi suis sedibus
pellere scõs . q nolut bestiã
adorare q apuit os suu͂ in
blasphemias blasphemare
nomẽ dei et tabernaclm̃ e9
Altare contra altare erigẽ
teptat gfundere phas ȝ
nephas non cõfundit ! ab
bates abbatib9 epos epis

inititur supitrude! amouere
catholicos, pmoue scismaticos
Miseri et miserandi: qui ita
pmoueri et ab isto gsentiut
Siquide sicut mare et arida
ut faciat unu eptm: et cum
fecerit fit eu filiu gehenne
duplo qm se. Que na putas
est tanti causa furoris. No
alia sane nisi qd displicz mor-
talibus angelica illa pticio
qua gla deo. pax homib9
nunciatur: et du glam usur-
pant turbat pace. Solus
glam meretur qui facit
mirabilia solus sicut dicit
aplus. Soli deo hor et gla
Porro aut cu mo gne bn
agitur si datur sciu pace
dei pacem cu deo: et qde
fideliter et misericorditer
Quo na ergo mo stabit pax
hom vel coram deo vl cu
deo! si deo no pt esse apud
homines tuta sua gla. O
stulti filij adam: q gtepnes
pacem et glaz appetetes!
et pace pdut et glam. Ob
hoc demqz et nuc d9 ultio
nu comouit et terra: et co
turbauit ea. Ostedit pplo
suo dura: potauit nos vi
no gpuctiois. Velim9 noli-
m9 ipleri qnqz necē ē veri
tate spus sci: fieriqz illam
q pphetico spu pnunciata
legitur in scripturis discess
sione. Sed ve hoi p q veit
zelus illi erat: si natus
no fuisset ho ille. Q's vo
ille nisi homo pcti q sup
clero a catholicis catholicu
et canonice locu scm inuasit!
q tn no qz sciis sed qz sum9
e affectauit. Inuasit inq
inuasit armis! igne! pecunia!
no vite merito vel virtuti
puenit in quo stat: et stat
i qd puenit. Na illa qua iac-
tat curatorz suorz no electio
sed factio umbra tm fuit:
et occasio et velamentu ma-
licie dici pt electio! Sz ipude-
ter et mendaciter. Stat qp
pe sima ecciastica et aute-
tica: p9 prima electoem no
ee scdam. Celebrata, pinde
p9 q scdo psupta e no est
scda sz nulla. Na et siquid
m9 forte solepnit m9 ve
ordialiter, pressit i ea q p
cessit ut hostes unitatis
gtendut! nuqd tn psum
altera debuit nisi sane po-
re prius discussa roe cas
sata iudicio. Capp q se supi
gere festinauit qqz temea-
rio temere man9 ipone n'o9
accelleraueri aplo, phi
bete nemi cito ma9 ipo
natis! ipi prul du mauus
ptm hnt: ipi auctores
scismatis! ipi gradus ma-
licie h9 pncipes extitert

Ceterū nūc iudiciū expetit
q° añ debuerat expressisse; et
quā suo loco oblatā renue
rant tandē iustitiā offerūt.
ut videlicet si recuset iusti
vos videamī. Di recipiat
litigātibus inter se ptibus
dilatio redimat tēpus. et
iterim aliqd faciatis. An
de vrā iustitia desperatis et
dapnū iam cēsere nō timetis.
qn̄ciq; cū exitū sortiatur.
Quidqd inquit hacten⁹ fcm̄
sit. imo qm̄ mī⁹ audictū. iu
diciū sbire pati sū⁹. Tergi
uersatio est. Quid ī oī im
pio conatu vrō vobis relin
qtur aliud qd infīre queatis
ad seducēdū simplices. ad
armandū malivolos. ad
vram ipoꝝ maliciā palli
andā. In hoc nō dicere tis.
quid dicetis. Cetm̄ cū dns
iudicaūt qd repetit homo
Iudicaūt at opis euidētia.
nō decreti sniā. Aliquid dī
iudiciū audeat huāᵃ teme
ritas retractare. Quid
si mussetur et clamat p
pphām deus. tulerit hoī
es a me iudiciū. Non est co
siliū contᵃ ꝯsiliū dn̄i. velo
citer currit sermo e⁹. In co
uenendo pplos in vnū et
reges ut seruiāt dn̄o pp̄ē
īnocētio et obediat. quis
reuocabit. Dei ēē iudiciū
censerūt et consenserūt. galte
rus rauēnas. hildegarius
taraconēsis. norbert⁹ mage
deburgēsis. conrad⁹ salse
burgensis archiepī dī esse
iudiciū ꝯgnouert et acquieue
rūt. equibert⁹ mōsteriēsis
bn̄ardus papiēsis. hildebrā
m⁹ pictoriensis. laudulph⁹
astensis. hugo gr̄nopolitan⁹
epī. Horū glā spēalis et pri
pua. sctitas et auctas etiam
hostibus reuerēda. facile
nobis q ī mīorem et offim et
meriti tenemus locū. a cīra
re serum aut sapere psuasit
Tacea multitudinē ceteꝛoꝝ
tuscie campanie lōgobardie
germanie et aqtanie gallia
rū deniq; et hispanioꝝ. om
nec non et vniuerse orietal
ecclē tam archiepoꝝ et epoꝝ
qꝝ nomina sūt ī libro vite.
Hii oēs vnanimes nō ꝯduc
ti precio. nō seducti falla
cia. nō illecti pūato cuiuis
vel cognacōis amore. nō
timore ꝯpulsi potencie secla
ris. sed dei, procul dubio vo
luntatem sicut nō ignrātes
ita nec dissilantes. petrū
leonis ingenue repudiauert
ac serure gregoriū in pa
pā innocentiū susceperūt.
Nostratū sane ncō ex noīe
ī hiis expressus ē lris. q
et oēs ꝯpendiū nō fert et

aliqsi studiosa designatio adu
lacionis notā non effugit Non
aut debeo ptermittē scōs q
mūdo mortui deo meli⁹ vi
uūt quorū vita abscōdita
est cū xpō in deo. vbi certe
studiose squirūt et non du
bie beplacitū dī inuenūt
qui solliciti sūt quō placeat
ei Itaqꝫ chamaudulenꝫ. val
lambrosani carthusien clu
macen et q de maiori mōs
terio sunt mei cꝫ cistercien
et caduinen tyronen et sā
maren vniusitas demiꝫ et
vnitas frm tam clericoꝝ
q̄ mōchorū regularis vite.
pbate cꝫ cōuersacōis sequꝫ
epōs tāq̄ greges pastores
suos innocentia firmiter ad
herent. sincere fauet. hu
militer parent. verꝫ aplōrū
successorē fideliter cognoscūt
Nunc reges et principes
tre. Nōne i eodē spū cum
subiectis sibi plebib⁹ innocē
tiū puer aplectūt. confite
tes et ipsi ipm et epm aīa
rū suarꝫ. Nunc postmō i
quocūqꝫ ordiē vite illustris
et boni nois hō idipm nō
sapit. Et tū adhuc isti
nescio qua gtenciosa ipu
tute et ipu gtencōe recla
mat. vomit in causā or
be. et cū sua paucitate
vniusitē cogitat iudiciū

Et q pdicauerit i eloquē de
cōfirmacōe i iudicio gten
dunt. tuc impere agētes
nō ipostere retractātes
Nunc tantos qsso in vnū co
gē queat ex totius vrbiꝫ or
dinis principū ne dicā ple
bium. et adduce i examina
cōem. Nunc tot scōꝝ mi
libus psuadere sufficiat
qd pri⁹ edificauerit iterꝫ
destruere. et adduce se
met ipos i puaricatores.
Nunc demū locꝫ omnibus
cautius oibus tutus. Vni
uerse quippe ecclīe nego
ciū est. nō vni⁹ cā psone
Videtis q de ipossibili ca
lupnia struitis in vīa vīe.
ymo vobis fouea foditis i
quā precipitemini et laqū nec
titis quo teneamini ne ad gre
mium mris vre reuertamini.
Occasio nunqꝫ deerit ei q vult
discede ab amico suo Sed esto
Mutet cōsiliū suū dns scdm
hominem dico. reuocet sniam.
cōuocet a finibus tre cōsiliū
iudicari vis in idipm. qd ipē
non facit patiatur. quos
nā qsso dabitur iudices sibi.
Omnes quippe i pte sūt et
ptibus de iudicio haud
facile quiescet. atqꝫ ita ad
litem magis q̄ ad pacem
totius gventus fatigabit
Deinde velim scire cum ille

interim velit crede romā quā
tanto amore ex longo studio
tpe ͻcupiuit ! tanto labore
et sūptibus acqsiuit ! tāto
fastu possidet ! tāto pudoē
timet amittere ; ne frustra
cōuenisse sclm̄ oē cernat !
sicut ille cadit a cā nō tn̄ ca
dit a roma Alioquin : quis
eum spoliatus ingredit ? .
Nec leges , pfro rogit : n' ca
nones Et hec dicim⁹ nō de
nrā iusticia diffide⁶ ; s; a
vrā cauētes versucia Iam
eni deus eduxit tā lumē
iusticiā suā et iudiciu suū
tā meridiem ! et si ecco nec
lumen appeat nec meridi
es eluceat : qm̄ sicut tene
bre eius ita et lumē eius
Duo itaq; sūt de quib⁹ con
tendit ; quisnā eo⁊ rectius
videt esse papa Quo⁊ū
pmo quidē si psonas respcs
ut neutri sane vel derogā
re videar vel adulari ! di
cam qd' passim dici repies
et nemīnē arbitrē diffiteri :
q⁊ videlicet innocentij mi
vita vel fama nec emuli
timet . cū alteri⁹ n' ab ami
co tuta sit Dehinc si elcō
nes discucias ; mi itidem
mox occurrit et pinorcoē
purior et rōe pbabilior et
prior tpe Porro de tpe con
stat : reliqua duo merita
pbant et dignitates eligētiū
Hanc eni ni fallor pte saio
rem inuenies ! tu epōs q̄ car
dinales dyaconos siu' pbros
et q⁊ maxīe interest d' elcōe
sūmi pōtificis : et qn̄ti i eli
gendo iuxta prim̄ scita suffi
ciant Quid et de ͻsecratōe .
Nōne hostiense ad quē spēa
liter spectat habem⁹ . Cū
igitur et elcōis dignior et
elcō sanior et actio ordina
bilior teneat ! qua istā rōe
vīmo qua ͻtentōē q̄uis et
fas et vota omī bono⁊ inui
te et renitēti dn̄e ecclie pfire
aliū et illū teptant . Hor
conatui tā maligno , tā indig
tā temerario : totis certe
visceribus remitēdū eē vide
reuerētissi et illustrissimi
p̄res Nō cui oi familie dn̄i tn̄
vobis max̄e viris ͻuenit .
si tn̄ zelus dn̄i ͻmedit aīas
vras Vobis inq̄ viris nr̄e
vigilādū est et orādū : ne
intretis i teptacōem In ea
sane pte opus ē maiore for
titudine et cautela : unde
acrior insistit adusari⁹ et
vis belli maior incubit Q
seuius et callid⁹ hostis insur
rexit in vos ; ipo certe ag
noscitis expimēto Heu q̄
multū iā malicia ipi⁹ in ill'
ptibus p arrepta ptate
pcessit ! utroq; seuiēs ͻtrie

malignādi vi et dolo. Nuqđ
aſ malicia vincet tandē ſa
piam. Sꝫ hᶜ ē hora ipi᷒ et
ptās; cito trāſit. Ne tiream
ne ſeducami. Dei virt᷒ et dī
ſapiā xp̄s vobiſcū ē; q̄ et ī
causa est. Confidite. ipse
vicit mūdū. fidelis est. nō
pmittet vos tēptari ſup id
qđ potestis. Videtis stultū
firma radice. Sine dubio
statim maledicet᷒ pulchritu
dini eius. Non ei diu dēlin
quet dn̄s virgā peccatorum ~~iustorum~~ ſup
sortem iustorū. Verū vr̄e
iterim vigilātie est vr̄is p
vr̄o officio sollicite pvidere
sicut et pvidetis; ut nō exte
dant iusti ad iniq̄tatē man᷒
suas; Orō p catholicis; Bn̄
fac dn̄e. bonis et rectis corde
Pro scismaticis; Imple dn̄e
facies eorū ignominia. ut q̄rat
nomē tuū   Ex psona
ducis burgundie
Guilhelmo dei grā ~~pie~~ 105 (147)
egregio comiti pictauorum
et duci aq̄tanorum. hugo eadē
grā burgūᵉ dux. Timere t
ribilē et eū qui aufert spm
principū. Errorē vr̄m vltra
dissimilare non fero. quippe
carne ppinquus et corde cari᷒
Si quis de pplo deuiat sol᷒
perit. Verū principis error
multos inuoluit. et tantis obest
q̄ntis pest ipē. Nec possum᷒
sicut ſatis ut pdam᷒. ſꝫ ut
regam᷒ subiectos. Pro q̄ reges
regnat ipe pferit nos pplis
suis tuendis nō subuertēdis;
plane ecclie sue scē ministros
nō dn̄os. Cui vos misterio
cū digne alias p vr̄i magnitudi
ne ~~pietatis~~ potētatus et lau
dabiliter defunsse noscamini.
miror quanā versucia mō
vrā illa prudētia ꝯuenta
fuerit candē mrem vrām
et dn̄am deserē ī tpe malo.
nisi forte et hoc vobis vri
illi ꝯciliatrix psuadere conet᷒
ad solā petri leonis domū
vniusale ecclīam ee rdactā
Viri mendaces. q̄s veritas
sicut et caput eorū antixp̄m
destruet spū oris sui. affir
mās eā p os dauid ad vni
uersos fines tr̄e et ad vni
uersas familias gentiū di
latari. hinc tū ducē apulie
sed solū ē principib᷒ ipm
q̄ vsurpate corone merce
de ridicula ꝯpatū. Deiꝗ q̄d
boni q̄d virtutis q̄d honestatis
afferut de sūmo pontifice
suo. ut et vos pvocet ad
fauorem. Sin verā sūt hᶜ que
vbiꝗ diuulgat opinio. nᶜ
vni᷒ dign᷒ ē vituli ptate
Si vera nō sūt deꝫ nichilo᷒
caput eme nō solū vite
hr̄e ſanitatē ſꝫ et fame deco
re. Cuius pinde vobis ē

cognate carissime ut in susceptione universalis pape ab universitatis consensu et consilio non recedatis. Quem omnis religio que regni universitas receperunt vobis quoque honorificum et salutiferum est ut recipiatis. Dominum papam Innocentium: et innocens vita et integra fama et electio canonica commendatur. Priora duo ut nec hostes diffiteantur. Certum calumpniam habuit: sed per christianissimum Lotherium imperatorem falsi calumpniatores in suo sunt mendacio deprehensi. Ad eundem

103 (128) In eo animo et in ea voluntate memini me discessisse dudum a te princeps eximie ut totis affectibus bona tibi tuisque cuperem: totis nisibus salutem vestram et honorem vestrum ubique posse iuvarem: eo quod non redierim fraudatus fructu adventus mei ad vos sed letus preter spem multorum reportaverim meritum pacem ecclesie cum exultatione universe terre. Miror a quo cuius perverso consilio mira illa mutatio dextere excelsi tam subito in deterius est mutata: ut rursum ad iniuriam ecclesie clericos sancti Hilarii de civitate expelleres: et iram dei in te gravius quam prius excitares. Quis te fascinavit a via veritatis et salutis tam cito recedere. Profecto iudicium portabit quicumque est ille. Utinam abscindantur qui vos conturbant. Revertere ergo revertere: et ne et tu quod absit abscindaris. Revertere inquam et revoca amicos tuos ad pacem et clericos ad ecclesiam, quatinus irreprehensibiliter reddas tibi adversum terribilem et eum qui aufert spiritum principum: terribilem apud omnes reges terre. Ad Ianuenses

107 (129) Ianuensibus suis consulibus cum consiliariis et civibus universis: B. abbas dictus de Clara Valle pacem et salutem et vitam eternam. Quod adventus noster ad vos anno preterito non fuerit otiosus: etiam paulo post in sua veritate probavit, a qua et missi fueramus. Honorifice nos et suscepistis et tenuistis exiguum quod apud vos fuimus: et quidem digne vobis sed super nostre humilitatis modum. Profecto ut non immemores, sic nec ingrati sumus. Vicem rependat qui potest: et quem in causa fuit deus. Nos ei vel illum rependemus venerationis cultum: sed obsequium sed affectum plenum amoris et gratie. Non quod nos vero delectemur favore: sed vestre devotionis colletemur. O mei illos festivos dies sed paucos. In eternum non obliviscar tui plebs devota, honorabilis gens, civitas illustris. Vespere et mane et meridie

more utique prophete narrabam et an
nunciabam : et erat audiendi
auditus quasi ita audientium cari
tas Portabam vobiscum panis
Cumque nuncissem filios pacis
requieuit super eos pax nostra Ce
teram plane seminare semen
non meum sed dei ; et cadens in terram
bonam semen bonum fructum
fecit centuplum et tempestiuum
Mira celeritas quia magna cari
tas ! nec tarditatem passus
sum nec difficultatem ; una pe
ne die et serens et metens
et reportans cum exultacione
manipulos pacis Nec compe
messis quam messium Exulibus
captiuis conpeditis et incarce
ratis euadendi atque repatrian
di letam reportaui spem ;
metum hostibus ! confusionem
scismaticis ! gloriam ecclesie ;
orbi leticiam Et nunc quid res
tat carissimi nisi ut amonea
mini de perseuerantia ! que sola
meretur viribus gloriam coronam
virtutibus . Prorsus absque perse
uerantia , nec qui pugnat vic
toriam , nec palmam victor con
sequitur . Vigor virium virtutum
consummacio est : nutrix ad meritum
Nam mediatrix ad premium so
ror est paciencie ! filia constancie !
amica pacis ! amicicie nodus !
unanimitatis vinculum propugnaculum
sanctitatis Tolle perseuerantiam . nec
obsequium mercedem habet , nec

beneficium graciam nec laudem
fortitudo Denique non qui cepit
sed qui perseuerauerit usque in
finem ; hic saluus erit Paul
cum esset humilis in oculis suis
rex est super ysrael constitutus :
non perseuerans in humilitate et
regnum amisit et vitam In
sapientissimis cautela , si salomo
nis deuocio perseuerantiam re
tinuissent ! nec hic profecto
peruaret sapientia nec ille viribus
Hoc summum honestatis insigne ;
hanc totius probitatis unicam
fidamque custodem custodiri a
vobis firmiter hortor et pre
cor Custodite diligenter quod li
benter audistis Mementote
scriptum . quia metuebat hero
des iohannem et libenter eum au
diebat Sed beatus foret ; si
audita libenter eciam seruasset
Denique non qui audiunt : sed beati
sunt qui audiunt verbum dei
et custodiunt illud Seruate
proinde vos patres fratribus vestris omnibus
promisistis ! fidem domino pape ! fi
delitatem regi , vobis honorem
Hoc ei expedit ! hoc decet : hoc
iusticia exigit Audiuimus
ad vos venisse nuncios ~~dni~~ ducis
rogerii ; quid attulerint quidve
retulerint ; nos nescimus
Verum ego iuxta illud poete
ut verum fatear : semper tremui
danaos et dona ferentes
Si quis forte in vobis quod

deus avertat rem tam fedam quod
tere dephendat ! extendere
videlicet manum ad turpe
lucrum : huic, ptim contate et
iudicate hoste nois vri ! criminum
proditorem : venditorem vris ho
ris et honestatis Si quis item
susurro in pplo dyaboli sibi
assumens vicem iurgia sema
re et pacem turbare velle re
periatur quemadmodum ille spiritus
discordie est amator et auc
tor ! huic rigide censure re
medio cunctis obviet eo quip
pe pessime quo intime pesti
hostilis exitus vastat a
gros domos quoque spoliat ! p
va aut consilia corrumpit mo
res bonos : et modicum fer
mentum totam massam corrumpit
Derite plantate ! negociamini :
ut antiqua mala non solum non
iteretis sed etiam de iustis
laboribus vris expiare et
delere possitis Scriptum quippe
est Redemptio anime viri iusti
proprie divicie Et rursum date
elemosinam : et omnia munda sunt
vobis Ceterum si militare placet
et vere fortitudinis ac strenui
tatis iterum experiri vires ! ar
ma probare delectat ! non
equidem id presumendum adver
sus vicinos et amicos cum ma
gis eos licet inimicos expugna
re deceret ; sed et regnum vri
invasam a siculis defensare coronam

Pupillos sane et honestius ami
cis : et iustius possidebitis
acquisita Deus pacis et dilec
tionis maneat semper cum omnibus vobis

Ad pysanos

103(30) Pisanis maioribus consulibus cum
consiliariis ac civibus uni
versis : B. abbas dictus de cla
ra valle salutem et pacem et
vitam eternam Benefaciat vobis
deus, et meminerit fidelis ser
vicii et pie compassionis et conso
lationis et honoris ! quam sponse fi
lii eius in tempore malo et in die
bus afflictionis sue et exhi
buistis et exhibetis Et quidem
hoc iam implet ex parte honora
tionis huius nonnullus capit fructus
Digna plane retributio : celes
tia recompensabit affectum Iam pro
meritis tecum agitur de vestris ! pplo
quem elegit dominus in hereditatem sibi
omnino pplm acceptabilem secta
torem bonorum operum Assumitur
pisa in locum rome et de cunctis
urbibus terre ad apostolice sedis
culmen eligitur Nec fortuitu
sive humano consilio istud contigit
sed celesti providentia ex benigno
dei favore fit ; qui diligentes
se diligit qui dixit cristo suo
innocentio Pisam inhabita : et
ego benedicens benedicam ei Hic
habitabo quoniam elegi eam ; te auctore
re tyrannum ~~fidelis~~ siculi malicie
pisana constantia non cedit ; nec
minis concutitur nec donis cor

rupit n̄ reminerit dolis. Opi
sum pisam mag̃ficauit dn̄s
face vobiscum. fr̄i sui 9 letantes.
Que caritas nō inuidet. Ter
ra depositum vrbs fidelis.
agnosce grām. stude pro
gratitudine nō inueniri ingrata. Ho
nora tuū et vniuersitatis pa
trē. hōra mūdi principes q̄
i te sunt et iudices t̄re. q̃m
te principia reddit illustrē glō
sam famosam. Alioquin si igno
ras te o pulch̄r int̄ ciuitates.
egrediens post greges soda
lium tuorum. pasce hedos tuos.
Dapiferibus satis datum ē. Co
mendo vob̄ mercione en
gelbertū q̄ dnō pp̄e et ami
cus eius missus ē i adiutoriū.
iuueius fortis et strenuus. et
si nō fallor fidelis. Habetote
eū in m̄is p̄rib9 magis comē
datū. q̃r et ego ei vob̄ am
pli9 commēdare curaui. mo
nueq̄ ut vrīs potissimū 9silijs
innitatur

Ad mediolanenses

Uris mediola
nensibus vniuerso vir cle 129 (121)
ro et pplō. Urbanus dei gra val
i dnō salutē. Bn̄ vobiscū fuit
dns. bn̄ vobiscū fuit rō̃ ecclia
Fuit ille qd̄ pr. fuit id qd̄ mr̄.
Et fuerat quid vob̄ debuit
face et nō fecit. In postulas
tis vobis mitti de curia ho
norabiles psonas ad honorē
dni ac vrm. factū est. In postu

lastis 9firmari qd̄ vniuersitas
vrā de veritatis prius viri electione
firmauerat. factū ē. In voluistis
licuisse vobis qd̄ liciti q̄de
n̄ p magna inmitate fieri ca
nones iudicant. tr̄slacoem
episcopi i archiepatū. q̄ces
sū est. In rogastis ciuitatis ci
ues vros de vinculis placē
tiorū. qd̄ ego vtiq̄ p̄mit
te nec volo n̄ valeo. et hoc
factū est. In q̄o postulatio q̃uis
rōnabilis petitio filie non
dico repulsam s̄ vel morā
passa ē apud piā matrē.
En ad cōplemētū palliū p̄sto
est. plenitudo hōris. Ne ergo
audi me inclita plebs. gens
nobilis. ciuitas glōsa. Audi
inq̄ me veritatē dico non
mētior. dilcō̃re tui zelatorē
salutis tue. Romana eccla val
de clemens ē. s̄ nichilominus
potens. Fidele 9siliū et oīa ac
ceptiōe dignū. Noli abuti
clemētia. ne potenciā expma
ris. Sed dicit aliq̄s. Debitā
reuerentiā ei exhibebo. s̄ n̄
amplius. Esto. Fac qd̄ dicis.
q̃r si exhibeas debitā et omnimo
dam. Plenitudo siqd̄ē ptā
tis sup vniuersas orbis ecclias
singlari prerogatiua aplice se
di donata ē. Qui igitur huic
ptāti resistit. dei ordinacōi re
sistit. Que si vtile iudicaue
rit nouos ordinare epatus

vbi hacten9 nō fuerūt. Pt
eciā eos q̄ sūt alios deprimē
alios sbliare, put sibi vō dic
tauerit: ita ut de ipīs tarc
archiepōs liceat et eq̄uisco:
si nrē visū fuerit. Pt a fi
nibus tre sublieēs psonas
astruq3 ecclasticas euocare
et cogere ad suā p̄ntiā:
nō semel ā bis s3 c̄sties expe
dire videbit. Porro ī p̄mp
tu ē ei vlcisci oem̄ īobediā3:
si q̄s forte r̄luctari conat9
fuerit. Denīq3 pbasti et tu.
Quid ei ctulit t̄ vet9 tua re
bellio et recalcitratio male
suasa a pseudo pphīs tuis:
Quē fructū huisti? ī q̄bus
nc̄ erubescis. Agnosce po
tius ī qua p̄tate glā et hō
re suffraganeoꝝ tuoꝝ tā
diu p̄uata extitisti. Nū q̄s p
te valuit ~~obtinē~~ obuiare
aplice aucti iustissīe seueita
ti? cū p̄uomnia tuis excessi
b9 decreuit te tuis illis āti
quis ac p̄clarīs nudare orn̄a
mētis. mutilare mēbris:
Et hodie cfusa et trūcata
iaceres: si nō benignī9 q̄
poteti9 actū tecū fuisset.
Nūq̄s eā p̄hibē valebit eciā
a grauiorib9? si rursū q̄d ab
sit adicecīs p̄uocare. Vide
ne patiaris r̄cidiuū: q2 p
certo ni fallor nō tā facile
denuo poteit īueiri r̄me
diū. Si q̄s itaq3 dixerit tibi p̄ti
optz obedīe p̄tim nō obedīe
cū tu in te expta sis plenitudi
nē aplice p̄tatis. aucte ī sue
c̄tate: nōne hm̄oi a seductꝰ
ē aut seducere wlt. Sed fac
q̄d dico: nā ego te nō seduco.
Couerte mag ad humilitatē. ad
mansuetudīe3. Siquidē humilib9
dat deus grām: mansueti aūt
hereditabūt terrā. Esto cauta
dnē et mrīs tue r̄cupatā ser
uare grām: et sic ei placere
studeas de reliquo: q̄tinus pla
ceat nō solū ei seruare que t̄
reddidit: s3 et adīce que nōdū
dedit. Ad clerū mediolanen

(132)

Benedicti vos sem̄ domi
no a dnō: q̄2 studio et indu
stria citius vrā liberata ē aber
rore: et relicto scismate ad ca
tholicā redijt vnitatē. Exiuit
sermo iste inter catholicos:
audiuit et letata ē syon: et
ē vobis glā corā deo et oī
p̄plō. Nā letis amplexib9 ma
ter ecclīā colligit tot et tātoꝝ
multitudīe3 filioꝝ q̄s se amisisse
dolebat: q̄ leto et sereno wltu
dus p̄2 recepit hoc sacrificiū
de manibus vrīs. Nā at et pa
ci tre intenditis: siquis q̄d si
lij pacis. Et ego fres p̄ticeps
et socius gaudij vri fieri cu
piens: iux petitōem vrām
ad vos cū dilcīs frib9 mīs
nūcijs vrīs venīā: de q̄b9

michi scripsistis plenius secundum ro
nem in beneplacito dei satisfaciemus
Sed quia tempus breve est quo ad con
silium festinamus: non convenit vos
usque ad reditum nostrum sustinere

Ad universos cives mediolanenses

Vestre scriptis
Vestris percipio: nonnullius 111(123)
mi locus gratie apud vos est Et
quam meum non invenio meritum:
divinitus credo datum Non recu
so favorem ingentis insignis que
ipsius: amplector oblatam gratiam
et obviis manibus gloriose civita
tis devocionem devotus excipio:
presertim hoc tempore quo abiecto
errore scismaticorum ad sinum
matris ecclesie cum gaudio totius
orbis reversa est Arbitror
tamen non solum michi gloriandum
quod inventor ad pacem conrenda
et a famosissima urbe cum sim
pauper ignobilis que persona: que
tanti boni mediator atque minister
assumor: sed vobis quam per clem
nobilis nichilominus honor est flec
ti ad pacem atque concordiam vi
rorum vestrorum: quos nec multa
rum situum hostilis impetus
ut bene notum est mundo cedere
aliquando compulit Itaque festinans
ad consilium sponso me reditum per
vos ac probaturum de gratia quam
pretenditis Nunc autem gratiam dedit:
fiat ne in me vacua sit

Ad novicios apud mediolanum

Karissimis fratribus de me 112(124)
diolano nuper conversis ad
deum: B abbas de claravalle in spiritu
consilii et fortitudinis quod bene cep
tum est digno exitu consummare
Benedictus deus: qui fecit vos
vilescere mundi gloriam datoris
sua O quam vani filii hominum: quam
mendaces filii hominum in state
ris: qui secundum illud ewangelii glo
riam ad invicem querunt et gloriam que
a solo deo est non volunt: plane
in hoc decipientes ipsi de vani
tate in idipsum Vos autem non sic
Ab hoc vos obprobrio libera
vit nec domina mea: ut estis
Christi bonus odor deo in omni loco:
ipsi ad gloriam: angelis ad leti
ciam, hominibus ad exemplum.
Si quidem gaudium est in celo sup
uno peccatore penitenciam agente:
quanto magis super tot et talibus
viris et tali urbe conversis.
Et ego fratres tanta leticia provo
catus sum et vocatus a vobis
per carissimos fratres ottonem et
ambrosium quos ad hoc ipsum direx
istis: decreveram simul cum
ipsis venire ad vos Ceterum
melius existimans non articulo
temporis neque in transitu vos videre:
distulimus usque ad reditum
nostrum Properamus quippe ad consi
lium. per vos deo auxiliante re
versuri: consilium et auxilium
quod secundum racionem poterimus
vestro sancto proposito prebituri

Ad petr papiēn epm 113 (125)

SI semen bonū iactū i
tiam bonā fructū at
tulisse videtur: ipi 9 ē glā
qui dedit semē ferēti fecu
ditatē terre semī incremen
tū Quid ī hijs nos capim9.
Ego sane glam̄ di alti non
dabo: multo veō scrupulosi9
vsurpabo michi. pstō lex
dni cōuertit aīas: et nō ego
Testimōnī dni fidele sapiaz
prestās puulis: nō ego lau 114 (126)
datur de bona lrē tozna
tura scribētis man9: nō ca
lam9 Fateor ut multū tbuā
m: lingua mea calam9 scbe
velociter scribētis Ubi igr
sīquis quid affert boni speō
si pedes ewāgelizātiū bona:
Multū p oēm modū Pri
mū qde qz filij sūt prīs sui
q̄ in celis ē: et glam̄ quam
deferūt prī neqq̄ ducūt
a se aliena Na si filij: et
heredes Deide vō qz pprio
rū salute sua nichilomi9 ar
bitrātur: quippe quos tāq̄
seipōs diligūt Tercio qz:
qz labor labioz suoz sibi
penitus pure nō pt poterit
Vnusqsqz ei mercede accipi
et scdm suū laborē Ego la
bia mea non phibui. tu
apuisti et visceā: ideo pct
dubio pl9 receptus qz pl9
laborasti Certus sū em:

qz nō vacat t' qz siccāti tulisti
aquā et cū paribus occurristi fu
gientibus Nō mgis vacat hoz
tamēta salutis: nō officia
huaitatis: qb9 xpi viscēa in
illis paupib9 refouisti Ambo
tn collaboratores ābo coadiu
tores di sum9: ābo pit' spere
mus fructū i retēnōe aiarū
frārū Quis m̄ det nuq̄ meo
riā tuā deserē: nuq̄ ab ipā
deseri Ad eundem
SI tristia sp accideret:
qs sustineret. Si sp psp
pa: qs nō gtēpneret. Sz rex
auctā gubernatrix sapiā hāz
pnciā vicissitudie eo mode
ramnē eleis suis cursū vite
tpalis alternat: ut nec adūsa
frangat nec leta dissoluat
cū poti9 et ista ex illis grato
ra et illa ex hijs tollerabilio
ra reddant Videns deus p
oīa Tristicia mrā versa ē in
gaudiū: accepit oleū p9 vi
nū wlnea mrā Raptores et
pdones gpūcti humiliant: sa
cerdotē dni ī quē ausi sūt mit
tere manū cū hōre remittūt
Spolia que diripuerat et sūi
desidia recolligunt et sūi frau
de restituūt Si quid horū ē qd
īueniri nō possit: dalphin9
p eo satisfaciat ad bnplacitū
vrm Hoc quippe manu sua
ī mrā firmauit Pro quā sua
pmissione adimplenda si ve

nerit ad pedes vre maiestatis
qd et proposuit : muti9 qui pmeru
it supplicam9 agi cu iuuene
Non q volu9 spuitu ee tam
grande nephas facm9 . Sz ut
etiã ita si fieri pt debita satis
factioe honoret' : ut is q satis
facit sup vires paciencie sue
non exaspetur ! et peniteat
hoiem nris acqeuisse gsiliys

Ad impatore romanorum

In recosiliacoe mediolanesiu . 115 (137)
nõ su9 obliti vñ a vrã excellẽcia
pmoniti fuera9 . Nõ et si nõ
monuissetis ! nichilo9 hori
vrõ et regni vtilitatib9 inten
dem9 , sicut vbiqz et sp fideli
qsitu possu9 fcim9 . Nõ at sane
mediolaneses i gratia dni
ppe et ecce vnitate recepti
sut : qusqz pala conrado re fu
tato et abnegato diz nrm
lotharu i suu rege et dnm
susceput ! et rõnore augus
tu vna cu toto orbe gfessi sut .
et de iniuria tu facta iusta co
siliu et madatu dni ppe dig
ne voli satisfacturos ee tacto
sacra[mento] spopõderut . Vñ mag
nas gras agentes dñe bonita
ti q absqz belloz picul' absqz
huam sanguis effusioe inimi
cos vros sic humiliauit ! roga9
vram solito nobis expta clemẽ
ciã ut tpe suo cu redierint p
dci mediolaneses p dmi ppm
vbiqz mediatore sue recosiliaco

nis vram gram benignos atqz
placabiles inueniat ; qtos nec
eos peniteat sanis paruisse co
siliys ! et vos de eis debitu hea
tis et seruiciu et hõre nõ ei
decet ; ut fideles vri qui p hõ
re vro laborat apud vos con
fidant . Confidunt aut ; si
qbus de benignitate vrã spem
idulgẽtie pmiserat ! cu pro
ipis iteruenerint inuenerint
vos qd absit iexorabiles

Ad henricu rege anglorum

Henrico illus
trissimo anglorum regi . B. 116 (138)
abb drs de clara valle hõre
sospitate et pace . Velle nos
istrue de hys psinu q spectant
ad hoestate ; q insipientis est
aut vos penitus igratis happ
re simple itiare sufficit et
hoc paucis ; qui oia teneti fa
cile multa supflua igerut'
In ingressu vrbis su9 ! sal9
ẽ in ianuis ! iustitia nobiscu
ẽ . Sz romis militib9 cib9 iste
nõ sapit . Itaqz iustia placam9
deu ! milicia tream9 hostes .
solis nrys iuria nõ habem9
Nõ opus sit fco ut op9 vrm
gpleat' qd de dni ppe more
mgfica et hõrifica illa sus
ceptoe fecistis . meli9 vos
nostis

Ad lothariu ipatore

Lothario di gra
romãi impy augusto . 117 (139)
B ab de cla val si qd pt pcore

ad Impator romanos

ad henr' r' anglorum . Ad lotharium imperatorem

oro Bsides q vos elegit et
erexit cornu salutis vobis ad
laude et glam nois sui ! ad
repandu ipy decus ! ad sbue
mediu ecce sue i tpe malo !
postremo ad opadu etia nuc
salute i medio tre Ipi9 est
opus qp corona glie vre ita i
dies apliat ! subliat ! mi
rabiliter crescés atq pficiés
i oi decore et mgfice[n]tia apd
deu et hoies Ipi9 pfto nup
op9 fuit et vtus qp iter sa
tis laboriosu et meticulosu
p pate [eccie] regni et ecce libea
coe susceptu i tata pspite
pegistis ! rome sicde spi
alis culmis pleitudie glo
riosissie asseruitus ; idq qd
mai9 fuit i manu no mgr
na ut ai fideiq mgtudo
clari9 emeret Nsi an tan
tillu exitu tra tremuit et
qeuit ! qtus puta9 horror
hostiu corda iuade heat cu
cepit rex pcede i magnitu[ne]
brachii sui ! Aiabit insup
hoestas cause ; p° du[x] pro
cubit ncitas Ilo e meu hor
tari ad pugna ! et n ferrr9
dico, aduocati ecce arcere
isestacoe ecce scismaticor
rabiem ! Est cesaris ppria
vedicare corona ab vsurpa
tore siculo Ut ei qstat iudai
ca sobole sede petri i xpi
occupasse iniuria : sic, proul

118 (140)

dubio oib q sicilie rgie se fuit
qdicit cesari Dicat vtruqz icu
bit cesari estitue ecesari q
cesaris sut et q sut dei deo !
cur apud tullu res minuit
cu cesar ibi nichil lucret !
Vere du est ne minor negle
ipedimetu sit maior hoc
e qd dico Etia sci gengulfi
qtiuter iusteqz ut dicit i il
la ciuitate oppnunt ; et aput
vre prudetie nescio q frau
de subreptu ! ut dno ppe p
iusticia sbueire panti vre
iteruetu pris obmaetis Ob
secro et cosulo qsulti9 agi !
noxia reuocare prem : dari
locu iusticie anqz ecia illa
fudit9 destruat Paup su
ego, fidelis tn vr Et si videor
iportu9 fortissis inde e do
mina ipatrice ; i xpi caritate
oppido salutum9 Ad eundem

Miror eg istructu
vel qsilio vigilantie
vre scripi potuerit : ut hoi
es digni certe dupli hore
et gra qra a vob audiret
Pisanos dico ; q pl et soli ite
rum adh[uc] erexere vexillu ad
usus maiore ipy Cu iusti9
i eos regia iuiduisset idig
tio ! q ppl strenuu et de
uotu qriz occoe offende au
si sut ; eo pripue tpe q° accitti
i militis milib9 suis exercerat
oppugnare tyranni ! vlasci

ad eundem

iuria dm̄ sui : et ipiale de fe
sare corona. Ut ei ꝯgruētissīe
assignē huic genti qd olim
de sto dauid dicebat : q̄ nā
q̄so i oibus ciuitatib9 sic pysa
fidelis egrediēs et regrediēs
et pgens ad ipiu regis. No
ne hij sut q̄ nup rēgim illu ī
uictū ac potētissīmū hoste
ab ísidione neapol fugauē
rut. Nōne hij sut q̄ etiā qd
pene icredibile dīci ē ī vno
ipetu suo expuguert amal
fiā et rebellem et scalam
atq acturnā ciuitates vtiq
opulētissias ac munitissi
mas : oib9qz q̄ an has tēp
tauert vsqz ad h° tēpus ut
aput iexpugn̄biles. Q̄ dig
nū q̄ equū q̄ plenu roē
et iusti° fuerat ut fideliū
tra iterim saltim dū h° acti
tarent ab oī seruīta hoste
ꝯsistēt : tu .p pritia sum
pōtificis q̄ iā dudū exule
pisam apud se cū summo ho
re seruabat et seruat ! tu
.p seruicio ipatoris. p q° et
ipi tūc tpib exulabat sīm
ē nat p ꝯtru : ut grām q̄ of
fēderāt et irā q̄ seruierūt
mererēt. Sed vos fortassis
adhuc ista nesciebatis. Op
tet ergo nc̄ q̄n res ē nota
vobis p° decet et expedit
mutare vos et verbū et aīm.
ut viri regis magis suo

rib9 et muneib9 honorandi !
a vrā pte audiat et recipiat
decreto ut sut digni. O q̄tu
meruē pisam : q̄tu adh°
mereri pnt satis dcm̄ ē sa
pienti

Ad humbertum
hypatem abbatem

Patri atq; tibi t
Pops deus Quid facē
voluisti. q̄s te cōderet ad
tātū, pcipe malū ! hoīeq
tatis pditū bonis. Quo
potuit arbor bona pessi°m
hunc ex se pduce fructū. O
q̄ terribilis dn̄s ī iudicijs
sup filios hom. Nō miror
q̄ dyabolus ista potuit s
q̄ dn̄s pisit : quippe cū
iā tot ānis pure sicut rec
dm̄9 et d̄uote seruisti.
Quid fiet de me pigro vtiq
et negligēti seruo ! q̄ fide
le famulm̄ sui sic vl ad te
pus cōdidit ī aīam īnnocēt
eius. Quid q̄so ꝯōis p̄mo
quid nō ipictatis habet h°
fuga tua ! de qua filij lugēt
aduersarij rident. Miror q̄
te nō terruit arnoldi abbis
exēplū : t9 filis psup° dig°
s pauēdo fine ut bn̄ meministi
ti in breui est vindicata. Et
q̄dē ille ꝯlemēciqz ut ego
bn̄ noui huit tām : nullā tū
Nāquid eni q° mōchi tuis
īobedientes erāt impijs a
ꝯuersi segnes ī opibus aut

vicem forte tibi tuus ve reb9
infesti aut certe modicam et
no sufficies mudi sba? qtos
t lmqre cogeris qs vl rege
vel pascere no suffices. Vi
de ne et te tangat vox illa
dei; qr odio huert me gra
tis Quid em debuit t face
et no fecit. Vinea t plan
tauit electam et speciosissimaz
sepe ei ciridedit voluit co
tinerie; torcular districtis
sime disciplie fodit i ea et
edificauit sre paupertatis
turrim ad celos usqz ptin
gente; te cultore atqz custo
de constituit Honestauit te
i laborib9 tuis; et cplebit
illos si pmittis; Az tu pch
nephas destruis materiam
eius; et racemis optimis
plena expoit omnib9 qui
ptergrediut via Heu qs
phibebit apru de silua ut
no exterminet; et singlarem
fera ne depascat ea. Cu
ru vo si i hoc morti te bn
ppari putas. No quide
ad me scripsisti ut i tato sca
dalo et anathete dm ppe
mori velle non timeas Dem
sita nemini erit no potuit
aliud cosideari tpe n cu
neututib9 vlis eme deti
neor; ut illi misere qua
expoius liceat subuenire
Obsecro te p eu qui pro te
crucifix9 e. ut satis afflictos
amplius cruciare pmis. et tri
ticia sup tristicia addere desis
tas; qr ut veru fatear sic
p hac grauit gnali qs scissu
ra afflictus su ut tedeat aiam
mea vite mee; etia te et tuis
in pace degentibus

Ad monachos alpenses

130 (142) Bonus pr nr atqz vr
auctore do ad altiore
gradu assumptus e Siam9
iz lcmi; qd dicit ppha Ele
uatus e sol; et luna stetit i
ordine suo Sol e ille; p q
alpesis congregacio illustris
vbiqz redditur tqz luna p
solem Eleuato itaqz illo sic
m9 nos i ordie nro qruiqz
elegim9 abiecti ee in domo
dei nri magis qz hitare i
tabernaclis petor Ordo
nr abiectio e huilitas est
obedia pax gaudium in spu
sco Ordo nr est esse sb mgro
sub abbate; sub regula; sb
disciplia Ordo nr e stude
re silencio; exerceri ieiuniis
vigiliis orōibus opi ma
nuum; et sup oia excellentio
re via tenere q est caritas
Porro i his oibus pficere
de die i diem; et i ipis pse
uerare usqz i vltimu diem
Et hc qde assidue vos q
dm9 actitare Cetm opus
vnu fecistis et oes mirat

q tu fri essetis non reputa
vram fritate aliena pticipa
re curastis ut eetis sanctiores
Impletu est qd legit in ewa
Cu feceritis oia q madata vo
bis fuerint: dicite servi inuti
les sum9 Inutiles vos repu
tatis et huiles inventi estis
Rau fare et inutile se iudicare:
apud paucos inveniat Et ido
insti ammiratur: et ubicuq
divulgatus e sermo iste re
plevit oes odore suavitatis
Hec virtus me iudice pfert
etia ptractis ieiuniis et ati
cipatis vigiliis oi deiq corpa
li exrcicio: tq ve pietas q ad
oia valet Nec leto sinu colli
git vos multitudo cistrien:
q alacri vultu spectavit hoc
aglicu celsitudo Novert siqde
illi spus oipotenti deo place
re sup oia fraterna sonctate et
9federacoem: cu dicat p. pphaz
Glutino qd bonu est Et p
aliu Ecce q bonu et q iocun
du habitare fres in unu Item
Fr frem adiuvas: abo conso
labunt Adverti etia hoc frm
huilitate redolere Que q ac
cepta sit dine maiestati: do
cet ille q dicit Supbis deus
resistit: huilib9 at dat gra
Ondit hoc et ipe huilitatis
mgr: p semetipm dicens.
Discite a me: q mitis su et
huilis corde Quid dica de

nro pusillo grege clareval
lensi cui specialius adhesistis:
qto vos et q spali aplectat
affectu. No pt dici vbo tua
qd de mutua caritate int nos
et vos spualis ifusio mira
biliter opatur Supest ut
invocato spu sco maturetis
vobis elige prem Na si me
expectaveritis! vereor ne adve
tus nr differatur i longum:
et illa dilacio esset piculosa
Sed vocate ad vos frem
nrm carissimu godefridu
priorem clare vallis: q et in
hoc sicut et in aliis ipleat
vice nram: ut 9silio e9 vel
forte illoru qs ipe p me in
ferit si venire no poterit nc
non et priis vri garim clez
psona eligatis de qua et
deus honorem habeat et vos
salute Meliores estote mei fres

Ad suos clarevallenses

O mnibus frib9
clare vallis mochis 121 (1421)
quersis novicijs: Fr bern
i dno gaudere sp Ex vobis
ppedite qd patiar ego; Si vo
bis molestu e absentia mea:
nequaq dubitet michi ee moles
tiore No em paris iacture
nc eiusde gravaminis e: me vno
carere vos me q vra vniversi
tate destitui Tot me nece
e affici curis qt vos estis: et
ad singlos quosq vrm dole

te absentiam, tiere psalm. Du
plex contritio ista non me dese
rit: cuiusque meis visceribus eo
teddar? Non quidem vos senti
re pro me non ambigo. Sed ego
unus sum. Vobis ergo una,
michi multiplex incubit tris
tandi ratio: utpote pro omnibus
vobis. Nec solum cruciat quod
absque vobis vel ad tempus vivere
cogor, sine quibus etiam regnare
reputo in misera servitute:
sed etiam quod versari compellor
in hiis que animam quiete omnino
perturbant et meo proposito minus
fortasse conveniunt. Hec scietis:
more mee que mee non est vo
luntatis sed ecclesiastice necessitatis
non oportet vos indignari sed compati.
Spero autem quod non erit longa.
vos orate ut non sit infructu
osa. Detrimenta que interim forte
contingent emolimenta computate,
quoniam deus est in causa. Qui cum sit
benignus et omnia possit, facile
dampna resarciet non solum inte
gre sed etiam cumulate. Proinde
bono animo simus deum habentes
nobiscum: in quo et vobis pre
sens sum, quantumlibet terrarum
spaciis dissitus a vobis videar.
Quicumque in vobis bonum officium
suum seipsum exhibet, humilem,
timoratum, studiosum lectionis orationis
vigilie, fervente caritate sollicitum,
non me putet absentem sibi. Nam
quomodo ei presens spiritu non sum cum quo

est mihi cor unum et anima una. Si
quis autem susurro quod absit extat
inter vos aut bilinguis aut murmu
rans aut contumax aut impaciens dis
ciplinam aut inquietus aut vagus qui
panem ociosus comedere non
erubescat: huic etiam si essem
corpore presens longe esset ab eo
anima mea: eo quod ipse longe a
se fecerit deum moribus non locorum
distancia. Interim fratres dum
vivimus serviamus domino in timore,
ut sine timore quique de manu
inimicorum nostrorum liberati ser
viamus illi. Serviamus in spe quia
fidelis est in promissis. Serviamus
ex debito quia multum in meritis
est. Nam et si certam tuetur: hoc solo
certe non inmerito vitam sibi
vendicat nostram quia pro ea posuit
suam. Nemo igitur sibi vivat, sed
ei qui pro se mortuus est. Cui enim iustius
vivam quam ei qui si non moretur
ego non viverem. Cui deo commo
dius quam promittenti vitam eter
nam. Cui magis ex necessitate
quam flammas eternas minitanti.
Sed servio voluntarie: quia ca
ritas libertatem donat. Huc provoco
viscera mea. Serviamus in
caritate que timorem expellit,
labore non sentit, meri
tum non intuetur, premium non
requirit: et tamen plus omnibus urget.
Nullus terror sic sollicitat,
nulla premia sic invitant, nulla
iusticia sic exigit. Ipsa vos

mecu isepabiliter iugat. ipa
me vobis iugiter repntet.
maxie quib9 oratis kmi et
desideratissi fres. Ad eosde

Tristis e aia mea fres (122 (144))
usqz du veniã. et nõ
vult qsolari usqz ad vos. Nuc
eni mecu qsolaº i tpe malo.
et loco pegrinatois mee. Vo
ne vos in dnõ. Nimirum qde
deserit me qcuiqz iero. dulc
meoria vri. Sed qnto meo
dulcior tanto absentia moles
tior. Heu qz mi qz incolatus
meus nõ solu plõgat9 est.
sz et cumulat9. Et ut eciam iux
pphã sup dolore wlneru
meoru addiderit. q me a vob
aliqn vl corpe sepauerit. Est
vie exiliu ipuqz molestu
satis. q qdiu su9 i hº corpe
pegrinam a dnõ. Huic accesf
sit et speale qd pene me i
patientẽ reddit. ut cogar
vivẽ sn vobis. Longa moles
tia et tediosa experiº vaca
vanitati huic occupari ta
diu manere sbiectu. fetulẽ
ti corpis horrido crudari
carcere. mortis vinclis. fu
inib9 qz pctõru n diu absol
ui. et tanto tpe nõ ee cu xpo.
Certi adiusus hº oia vnu m
vinedu qleniz erat et ve da
tu desup. p voltu vi gle q
absconditus e adhuc vide ite
rum teplu di scm qd estis vos

Ex hº teplo facil' mi videbit
transitus ad i glõsu. ad qd
ppha suspirat dices. Vna
peti a dnõ hac requiram.
ut inhitem i domo dni oib9
dieb9 vite mee. ut videa
volutate dni et visitem
teplu eius. Quid dica. Nu
ens i solu mtpolatu e
mecu. Ecce hº tercio nisi
fallor auulsa sut a me vis
cera mea. puuli ablacta
ti sut an tepus. quos qz qs
p ewãgeliu genui nõ licz
educare. Potea deiqz dsere
et aliena curne cogor. et
dubito pene qd mag egre
feram. an subtractu illis a
strictu istis. Ita ne bone
ihu tota deficiet i dolore
vita mea. et ani mei i gei
tibus. Bonu m do mg
mori qz viuẽ est. nõ tn n
inter fres int domesticos i
ter kmos. Id siqde dulci9
huani9 tuci9qz ee qstat. Pº
vo piu e ut in hº 2mittas
m ut rfrigerer pusqz abea
et ampli9 nõ ero. si placz
dnõ meo ut oculi pris qlis
cuiqz q nõ su dign9 vocari
pr claudat mnib9 filiorz.
ut extma videat. exitu co
solent. spm sius dsideris
leuet ad qsortiu si digniu
iudicauis btõru. cu paupm
corpib9 paupis corp9 sepe

fiat. Hoc prorsus si inveni gratiam in oculis tuis, precibus et meritis eorundem fratrum meorum obtinere toto desiderio affectu. Verumptamen non mea voluntas sed tua fiat, nam michi vivere volo nec mori. Sed dignum est ut qui dolorem meum audistis: etiam consolationem non ignoretis si qua proveniat quidem de omni labore et calamitate quam patior. solum arbitror esse in causa eum cui omnia vivunt. Velim nolim necesse est me vivere illi qui meam spe vite positionem acceperunt: qui et potens est si quid patimur pro ipso recompensare nobis in illa die mortis et iustus iudex. Nam si invitus militavero: eius dispensatio michi tamen credita est: et ero sicut nequam. Si autem volens gloria est michi. In hac ergo aliquantulum consideratione respiro. Deinde quod sepe non meis meritis superna gratia confortavit me in laboribus meis: et gratia illa in me vacua non fuit: sicut in multis expertus sum et vos experte non latuit. Sed et hac vice quamvis nimia etiam dei sit vel fuerit absentia putatis mei dicere ad consolationem vestram: si non gloriarer et doleret. Nunc autem melius est: ut huc per alios

123/1451

consecratis. Instantissima postulatione peratoris apostolico quod mandato necnon etiam ac principum precibus flexi: dolentes et nolentes debiles atque infirmi et ut verum fatear pavidi de metis pallidam circumferentes ymaginem trahimur in apuliam. Rogate que ad pacem sunt ecclesie: rogate que ad salutem sunt nobis ut iterum vos videamus et vobiscum vivamus et moriamur: et sic vivite ut obtineatis. Infirmus in arto temporis certe cum lacrimis et singultibus ista dictavi: teste karissimo fratre nostro baldewino qui stilo ea excepit. quem etiam vocavit ad aliud officium et ad aliam dignitatem. Orate et pro ipso tamen pro unico solatio meo: et in quo spiritus meus non modicum requiescit. Orate pro domino papa: qui me patris et universitatem vestram paterno fovet affectu. Orate pro domino cancellario: qui michi pro matre est: et pro ipsis qui cum eo sunt domino luca et domino grisogono magistro nostro: qui se nobis exhibet fratres veri nos. Qui mecum sunt frater bruno et frater gherardus salutant vos: supplicantes et ipsi pro se orari.

Ad abbates cisterciensis congregatos

In multa infirmitate corporis et cordis anxietate deus scit dictavi ista ad vos homo miser homo natus ad laborem: frater tamen vester. Utinam nunc ipsum

in quo congregati estis mentem
hanc interpellatorem ad vestram
unanimitatem que imprimat pec-
toribus vestris calamitatem
quam patior: quam ymaginem mei
tristem et simplicem sicut est
fratribus aspectibus representet.
Non hoc oro ut crescat in vobis
novam miseriam: quia novi ego quam
familiaris universitati vestre sit
illa virtus: sed hoc oro
ut in intimo sentiatis quo et
quanto vos affectu opteat mi-
sereri. Certus enim sum quia si id
datum fuerit continuo lacrime
de thesauris pietatis erum-
pent: singultus gemitus et
suspiria hinc inde pulsabunt
celos: et audiet dominus et pla-
cabitur mihi et dicet. Reddidi
te fratribus tuis: non morieris
inter extraneos: sed inter tuos.
Tantis siquidem laboribus et do-
loribus affectus sum: ut sepe
etiam tedeat me vivere. Humani-
tas dico propter infirmitatem meam.
Desidero usque dum revertar
ad vos differri: ut non mo-
riar nisi inter vos. De cetero fratres
bonas facite vias vestras et
studia vestra: quam recta: quam honesta:
quam salubria: constituentes et te-
nentes: cum omnia solliciti serva-
re unitatem spiritus in vinculo
pacis: et deus pacis erit
vobiscum. Ad burchardum
valuensem abbatem

Igniti eloquii tui vehemen-
ter: et ignitum illo igne quem
dominus misit in terram legi illud
et concaluit cor meum intra
me: benedixique illi fornaci
de qua huiusmodi scintille
evolassent. Nonne cor tuum
ardens erat in te cum hoc
dictabas. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui
profert bona. Si laboravi
in te ubi tu humiliter me oras:
non me piget. Aravi in spe
pro fructibus percipiendis: et
spes non confudit. Si de fruc-
tu operum meorum faciam vis-
ceram mea in terra aliena: et
sentio ipso meo experimento
semen meum non secus viam
non super lapidem non inter spi-
nas: sed in terra bona et opti-
ma cecidisse. Et si cum parem
testimonia huius: iam non memini
possum pre gaudio: quia natus
est infans in mundo. Infans dixe-
rim malitia non sensu: quem
posset salvator proponere
sensibus ymitandum denuo
dicens. Nisi conversi fueritis
et efficiamini sicut parvulus iste
non intrabitis in regnum celorum.
Infans qui dicat. Adolescen-
tulus sum ego et contemptus iust-
ificationes tuas non sum obli-
tus: qui dicat super senes in-
tellexi quia mandata tua quesi-
vi. Confitebor tibi domine pater celi

et t(er)re q(uia) abscondisti h(ec) a sapien tibus et prudentib(us) et revelas ti ea parvulis Ita p(ate)r q(uia) sic pla citu(m) est an(te) te Tuo placito sunt q(uo)d sunt non suo merito Nec e(nim) inve(n)is merita s(ed) puer(is) Omnes parvuli et o(mn)es egem(us) pueri Tu ergo fr(ater) agnosce puentu(m) et puentu(m) i(n) b(e)n(e)dictioni bus dulcedinis no a me q(ui) nichil su(m) s(ed) ab illo q(ui) me ut de tua salute te monere as pirando puenit Na ut michi tu m(ihi) tribuas plat(a)tor su(m) rigator sum Absq(ue) illo tu q(ui) incre mentu(m) dat quid su(m) Ipsi te i(n) o(mn)i humilitate subicias ipsi tota devotione inherens Me vero ut(er)e eius servo (con)servo tuo comite i(n) via coh(er)ede futuro i(n) patria si tu studio sissime impleveo misteriu(m) ad q(uo)d t(ibi) missus su(m) id q(uo)d (con)tu(m) i(n) me est effectuo ut hereditate(m) rapias salutis Ad ea de q(ui) bus questus es ita r(espo)ndeo Necessitates tuas ut meas por tabo cu(m) venero Ad petru(m) cluniacen(sem) abbatem

125 (148) Dno petro cluniacen abbi B humile dilectionis obsequiu(m) Lectis lris vris le tatus su(m) i(n) eis q(uo)d tu(m) tu(m) (con)stitutus i(n) b(e)n(e)dictionib(us) dulcedinis puenire curastis Certe tu viden di nos i(n)ire et colloquendi p(er) ter q(ua)m dignu(m) iudicatis q(ua)m se offeret i(n) op(or)tunitas q(ua)m co(n) veniens locus q(ua)m iusta occa(sio) Hec iteru(m) paucis v(er)is pauca r(espo)ndimus ap(er)tiora libenter donaturi cu(m) ea vob(is) onerosa no fore (con)fidim(us) Alioquin q(ui)s hoc p(rim)u(m) auderet n(ost)ra pusil litas n(isi) daret ad dignitatem v(est)ram accessu(m) v(est)re dignatio nis humilitas Ad dnm morie(n)ni 126 (150)

Vanitas capitis ho(min)i redundet i(n) me(m)bra. vnguen tu(m) q(uo)d descendit i(n) barba(m) de capi te extrema q(uo)q(ue) fimbria vestime(n) ti p(er)tingit In p(er)cusso pastore diffugerat oves. valente et incolumi revertant ad pas tu(m) Modo dicim(us) h(oc) e(st) De glo rie crebris successib(us) creber nuncius letificat civitate(m) dei. Justu(m) p(ro)inde est ut v(est)ra respi ratio etiam corroborat(io) sit et cu(m) ex altet d(omi)nus electu(m) de plebe sua ip(s)a q(uo)q(ue) se sentiat exaltatu(m) ac de roboris incremento fortiorem agnoscat Na si co(m)passa e(st) et conregnare debet Hic dignu(m) vobis sic nob(is) necc(essariu)m Quid e(nim) In i(n) t(er)rore et angustia ca(ri) tatis vigor no languit non te puit fervor mo credim(us) cu(m) appropinquav(it) ad palma(m) Nunc emicuit i(n) infirmitate s(ed) sublimi tate virtus succubet Q(ui)ne pe i(n) manu valida ordinatu(m) e(st) i(d) nobile monasteriu(m) vizeliac(en)se Nec i(n)famis p(ro) co tumulti

ad petru(m) cluniacen abb(atem)
ad dnm moriem(en)sem

bus ~~hom~~ armatem plebis !
Nec effrem furetu atz obstre
pentiu isanie mochoru : nec
qd hijs fortius fuit copijs
mamone cedend putauit vl
modicu aplica celsitudo Qd
apud sm bndictu . Nuquid
regia idig phibe voluit
spm libtatis ! acresu atz ac
cinctu aduisuanne et sagiuez.
Dic sri menmnei ! sic sri satiri
muro mo ecclie i vintate sut
et de synagoga sathane res
titute sut i sriuariu di vellet
nollet iniqua agetes supuanie
Sed nec leodij ceruicib imm
nes muro barbarici ro pu
lit aresiste iporcunis mpbis
q postulacoi iracundi atq
trasicetis regis Nuis vo dig
ns essent laudib ! q no
nissic dieb istis de manu
potetis eius lictz cessit iaculu
e qf turbatores ecclie accela
tesis. Rueca ne sagitta iona
the no abijt retr su, et hasta
no est auersa In q tn v bo
rex turbatus e : q no ois ihe
rosolia cu illo Magis vo in
tignauit oem ira sua et ipe
tadem erubuit, et timuit
siqde armari frust aduisus
dnm et aduisus xpm e Hinc
ppsius eleuata e magnifice
vra sup celos : tn ut lauda
bile pn condigno exitu por
net. Qd quide vinusi q vos
amat valde exprimit : idq
flagitat maturari Sane sili
zelo et i manu eqz potenti :
ecclie turonesi iam iaq sb
ueme ne e Alioquin ppe ite
ritu est et ipa. n cito fera
tis auxiliu Reuixit ut ayut
spus ghiselbti i philippo,
ipi pfro et nepote eius
et hede ambicois Vita
nepe condnandi cupiditate
et iste nuncius exardescit : i
dicit mris sue ecclie dulti
us et inseabilis cruciatus :
que ea pene eusrcat inser
ut se pturiat i hore Est tn
auctore deo tergiusacoib e
tade sis ipositus : si tn qd
dictate iusti et cpellete ma
licia et pace puocate in eu
actu est aplica auctte hre ra
tu consticeit Absit at ut cfu
dat fideles suos benig ma
iestas : qb ide negociu dig
duxit cmitte tiandu Absit
ut seua ambico cfugiu he
at apud inocetie defensore
Hoc ipm cmite audacie e qd
teptat : cmite demetie est qd
spat Semel et sedo iam apli
ci cteptor madati iusticia
subterfugit, et ne ipudencio
ri temeritate audet denuo
inchoata tante estatis vltib
pntari Cu obscuru e q i
pie cogitet i mamone viri
bus turrim fortitudis op

pugere hō qui de iusticia peritus
nil presumit. Sed securi sumus
quidem quod templum innocentie est.
et filius iniquitatis nō apponet
nocere ei. De certo memoriam ha
bundantie suauitatis tue dulcis
sime pater dum suspiramus penitus inti
me dulciter eructamus. Quia ca
remus illa: in ista cōsolamur.
Hec sedula cordibus: hec oribus
frequens. Sal est in omni sermone.
aures mulcet. dulcorat ora.
corda recreat et inflammat. Ce
leberrima est in quietu fratrum.
colloquia condit. impinguat
preces. ad orandum sollicitat.
Oramus et nunc solliciti pro
vobis et pro vestris. ut etiam meo
dignos vos ipsa eternitas
habeat. cui et pro qua temporali
ter laboratis

Ad philippum turonensem.

122 (151) Doleo super te philippe
karissime. sed quod te ne ride
as dolorem meum. Nam si tibi
minime fortassis videris esse do
lendus: ideo magis dolendus.
Tu videris quid de te sentias.
ego te arbitror cum lacrimarum fon
te plangendum. Dolor meus nō
est dignus subsannatione sed compas
sione. quia dolor meus nō est de
carne et sanguine. nō de amis
sione rerum periturarum. sed de te
o philippe. Non potui expres
sius denunciare magnitudinem ~~causa~~
cause doloris. philippus est in
causa. Cum hoc dico graue certe
prouinco luctum. quod te aliquis suo
gremio confouebat germinantem
sicut lilium. florentem domus
innumeris. Quis tunc temporis non
clamabat bone spei iuuenem.
bone indolis iuuenem. Sed heu
mutatus est color optimus. A quanta
spe recidit francia. que te ge
nuit et nutriuit. Si congruisses
et tu. Cum nostris imponens sarcinam
apponens et dolorem. et dolor
tuus faceret ne nobis omnino esset infruc
tuosus. procedere si sequerer spiritum
meum. sed nolo perferre plurima in
incertum et esse quasi aerem verbe
rans. Sed de hoc scripsi ut mihi utrumque
erga te affectum consideres et
ut nos scires esse proprio. si forte
deus inspiret ~~colloquii~~ et mutui
curam colloquii. et optatum no
bis tui velles exhibere presentiam.
Dum eius viterbi. et te mora
ri in urbe audiuimus. Dignare re
scribere nobis quidquid illud sit
quod de hijs nostris litteris corde cō
ceperis. ut sciam quid futurum
sit nobis. plus vel minus vel de do
lendum. Nos si omnia contempnimus et in
nullo nos audis. ego quidem
fratrem nō perdam litteram que ex caritate
procedit. sed tu de contemptu an
tribunal terrificum reddebis

Ad dominum papam innocentem pro treuerensi Episcopo

124 (152) Insolentia clericorum
eius meus et negligentia episcoporum. vbi
que turbat et molestat.

etiam Dant epi sem carnibus
et nigariciam potius; et illi quer
si conculcat eos Merito quales
fouent tales et sustinent Nos
ditant etenim bonis non corri
gunt eorum mala; malos quoque gra
uati portant Alienis nimirum
bonis locupletati clerici; que
dant fructum terre absque pecunia,
et prodit quasi ex adipe iniquitas
eorum Quos quippe hodie quo
respicit illa vetus scriptura
Sedit populus manducare et bi
bere; et surrexerunt ludere
Mens quippe assueta deliciis
nec exculta disciplinis saeculo;
multas contrahit sordes Porro
inveteratam rubiginem si tempt
tes abradere; nec summis sal
tem digitis contingi patitur;
sicut scriptum est Incrassatus
est dilectus et recalcitravit Insur
rexerunt testes iniqui; homines
quos delectat aliorum vitam rodere
negligere suam Supplicat pu
er vester pro eo cuius in hac discor
dia si non fallor tota culpa est. qui
culpas redarguet clericorum
Hec pro epo In reliquo pro me sa
tisfactio Scripta dignationis vre
quibus me venire ad vos cum li
bere possetis rogare dignan
tissime maluistis; novit prin
cipis vestra ante nativitatem sancte ma
rie nuntium ad me pervenisse Itaque
non dico iuga boum emi quinque
aut villam emi aut uxorem duxi;

sed plane vos ei non ingratis
parvulos me lactare fateor;
et ideo quomodo sine gravi scandalo ac
periculo ipsorum venire possum non
video

Ad bernardum ex ordi
ne Carthusiensium

Petis instanter ego et con 149 (153)
stanter abnuo; sed precis
mi non te spernens Optima tuo
studio ingenioque dignum aliquid
elaborare posse lumine oculorum
meorum; et ipsam quoque animam si
fieri posset prorsus tibi amice
carissime et in christi visceribus im po
tissimum et in omni plenitudine di
lectionis amplectende sed Ceterum ubi
ingenium; aut qui otium mihi suffici
ens ad id quod petis; Neque ei
leve quid aut vile et quod nos pos
simus postulare videris Nunc
quippe pro minimis sic instares
Nam et voluntate tua et cura
in hoc satis produnt ardore eple
tue; et vehementior spes eas
acuens Nimirum proinde id quod
curiosius velle te iudico; tan
to mihi crede scrupulosius acqui
esco Cur hoc; Ne magna vide
licet sperantibus ridiculum pariam
Nimirum hoc vereor et hec causa
cunctationis mee Et sed quod nunc
si vereor dare; quod eodem verecun
dor; Invitus fateor prohibeo;
quod me existimem non tamen eodem
profuturum quasi prodere contempnendum
Quis sane dare velit quod
dedisse se dedeceat; accepisse

se michil p̄cepi : libens do.
iunctus pdo Deinn9 qm̄ sparn
ti grandia modica inmi9
grata veire solet Qd at
nō venit gratū̄ : pditū est
nō datū Tibi studiȝ ē ut po
te ocioso et vacati vtrūq3
pquire inuentura igm̄ q̄ ar
des ut ardeas magis : ut
impleas volūtatē dm̄ tui di
centis Et quid volo n̄ ut ar
deat . laudo : ß si illic ista
q̄ras vbi te fecisti tu p⁹ mo
dū nō q̄raris Erras si ap^d^
nos q̄ras . e^o poti⁹ illa abs
te mendicare debuerā Precor
q̄de dare q̄ accipe beati^9^ ee .
si videt^r qd danti honestū ac
cipienti vtile sit : q̄le vtiq3
penes me q̄dq̄ ee penitus
nescio Qd at h̄eo vereor si
i medium venerit ne te q̄
putasse id pudeat : penitet
postulasse Iȝ quid . Non
meli⁹ nos ap^d^ te ipē excu
sabis Tui tibi ē te fide ochi
faciat Cedo importunitati tue .
ut vel exhibicō tollat suspi
cōez Res est cū amico Nō pro
tā verecundie . Prorsus dū fi
at qd tu vis : insipiētie mee
nō memorabor Sermones
paucos i pri^o^ cātic^r salomis
recens dictatos eū facio
transcribi : et tibi cū necdū edi
dero q̄ citi⁹ mitto In quo
ope cū accepto tēpus ꝯpd

imp̄ate cuiꝰ teptabo . prec̄e
si tū me inde ꝯfortes Filiū
et prem nrm̄ pore vrm̄ cū
ceteris fr̄ib⁹ p te deuote salu
to . et ꝓpicios h̄re apud dm̄
humili corde supplico

Ad eundem

Dissimulare nō valeo testi
monia cordis mei n^c^ pati
or vltra latere te cruciatum
q̄ patior b^r^narde karme Me
mor mee atque promissionis ꝓpo
situm habui et desiderium magnum
nū transire p vos . reuisere qm̄
diligit aīa mea . itineri meo
solatium . laborib⁹ leuamen
pcīs remedium postulare . et
culpis meis factū ē nō ut nol
lē ß ut nō possē Penā siquidē
hic agnosco culpaz : nō cul
pā Certe sis hō dī minime
prorsus arbitrī fuisse iniuria . nō
pigritia nō neglige^n^ciaȝ ß causam
obstitisse placet nō negligē
dam : ß causā dei Nichilomi⁹
tū vermis i^te^ ꝯtinue rodit
me : et dolor me⁹ i ꝯspectu
meo sp̄ Et alias q̄de satis
tribulor : ß ut verū fatear in
nullo eq̄ vincit labores iti
neris calorꝫ q̄modū curarꝫ
anxietates Erre apud volu⁹
amico . tua ē ꝯpati m̄ : h^c^ est
portare meū qd patior ut
releuer ego Tuas et p te
scōrum cū q̄b⁹ es orōes supplex
flagito Sermones sup primā

amicor qs tu petisti et ego p
misera transmitto tibi Quib9
lati peto ut q̄ cito optue
poteris tuo rescripto moea
m vl ad pcend vel ad sup
sedendu

Ad dom̄ inocen̄ papam p eod qui electus est in epm

Dilecti deo et hoibus
barndu de portis pr 100 (152)
ven de
vomitoe vra rogi ad op9
et onus epale audivi9 pba
bilis res ac digna plac vro
aplatu pone i luce lume ab
sconditu ne sibi soli vivat q
et alios ad vita trahe possit
Usq9 nāq latet et ardet in
tumo q et lucere valet Le
vet si placet sup candelabru
ut sit lucna ardes et lucens
s certe ubi no pvaleat vis
ventoru ne forte qd absit exti
guat Siquide isolentia lon
gobardor et iquetudo eoru
cui no est nota a cui magis
q vobis Nobis meli9 nostis
q sit ille epatus dissipat9 q
s do9 exaspans Quid puta9
ee fructu iuvene vib9 corpis
fructu et quetis hem assue
tu i ppło barbaro tumltuo
so pcelloso Nd poteit que
mre tate sritati et tate puer
sitati tate siplici et tate
dolositati Resuet si placet
9struction loco atq alti pplo
cui sic psit ut psit et festina
toe no peat fructu q potit

dare in tpe suo

Ad eund pro clero aurelianen

Usq q° miseri illa aureli 102 (153)
anen ecia icassu vistea
pulsat pus orphanor et iu
dicis viduar Quippe ia olim
iacet i pulue virgo nobil psrt
non solu viduata viro sed
et caris orbata pignorib9
pcholor no e qui sbleuet ea
Quousq et filios no dittitis
cu nunc misera clamat p9 vos
Illos dico q aissis reb9 et do
mib9 capitib9 suis r fugiu
fuenere diffugiu Nd tar
dat itrepida man9 i nll lis
harten9 vel negatu oppssis al
vl resupta psuptoib9 Nd remissa
tardat mei afflictos eripe
de manu fortior et reddere
retbucoe supbis Et si tar
dat no delinquat usq q
Opz mag dilatu auxiliu ve
me validi9 et sbueme p
frins Illa sit si placet moles
te tarditatis recompesao ut
et qui aplica supbe abusi
sut patia michil inde i fine
pr caussent Et q i vbo vro
patiet passi st nc eos sue
qz pigeat patie

Ad eund p iter fre mgri Tho
sti victoris parisiensis

Amatissio pri ac dno 103 (153)
Inocetio b clarevall
abbs minimi id qd est et qd
pt in dno Fera pessia q

Ad dom̄ innoc̄ [illegible] | Ad eund p clero aurelanensi | Ad eund p [illegible]

deuorauit ioseph: tamen mox
iportunitate no ferens ad vre
dicit desesionis auxiliu ofu
gisse. In qnta miseria deuenit
amentia: ut vagu et pfugu
et tremens sup tra illuc potis
simu fuga iuerit ubi plus tre
re optuit. Sceleratissime tu su
me equitatis sede putas
ee speluncam latronu et cubile
leonu. Tu fili rerete adhuc
cruore ore rabido ac ferali
spumans et mastinans fugis
ad sinu mris: prius audens
appere ostpribus. In misisti
audientia arripiat illa si
placet quam vel moyses idul
sit pplo an oflatile curuanti
genu/vel finees forniranti
ysrlite vel mathathias dmonis
imolanti: vel certe ut vobis
de vris aliqd pponam qua a
bto petro ananyas et saphi
ra meruerit; qua deinqz au
dientia dedit negociatibus
i teplo saluator. An ignoras
qrundam patri prede ad iudiciu:
Nam vox sanguinis fris tui
clamat aduersu te de tra. Cre
dimus et mri mris spm que
nouissime diebus istis tua cru
delitas dedit cu ceteris aiq
bus sub throno voce valida sub
altare dei clamare et flagi
tare vindictam: eoqz istantius
quo recentius ipius sanguis effu
sus e sup tram. Sz nuqd ego
inquit occidi eu: Non utiqz tu
sz tui et pter te, an et p te
videat dns et iudicet. Si cau
sabilis tu es cuius dentes arma
et sagitte. cuius lingua gladius
acutus: pinde nc iudri de xpi
morte culpandi sunt: quippe et
ipi manus cotinuere cauti.
Ob illicitas exactiones qs sibi
occasione archidiaconatus i pbros
nimie iam ut osueuerat usur
pare liceret. bti utiqz thome
obuiante zelo atqz idustria ut
pote iustitie amatoris et de
fensoris oderat illu, et i morte
eius iam ipo odio homicida mitari
solebat multi se audiuisse nec
phibent: quibus distrededu no
est. Postremo nepotes eius ut
ipiant manus i sem di mitte
ret; qd aliud unqm adusus
eu huerint ipe certe dicit si pt
Si ergo iste q reus est q mitetor
q etiam ut omi pene suspitio
e existit et dictator furioris:
si is inqm ipune ferat qd utiqz
nimia ipudentia de vra apli
ca auctoritate psuit: qnta puta
ipunitas vra i etiam ptimet
puenda. Vnu e duobus fore
necce est: q nullos ex nobili
bus siue potentibus scdm hoc
sclm admitti decerens ad ho
res ecclasticos: q passim
ad oe illicitu pmitte libere
clericos sacris abuti officiis:
ne forte si ostpia zelo dei

artesius phibere teptaverit. f
ro illico militari reus iusti
trucidet. Atq; q spitali gladio
quid cesure ecclastice qd cris
tiane legi et disciplie qd re
uerentie sacdotali quid demu;
diuos tiori relinqtur. si metu
potencie scłaris nullus mutie
ia audeat qt insolentia clericor.
Quid em isolentius qd ve idig
nius in ecclia ee pt. q ut sibi
quisq; ecclasticas vendicet
dignitates feritate armor no
mor. pbitate. Qobre dne
pr aliquid ut videtis pcus dis
cnendu i hoiem qd ecclie psit.
ut salus sui ho tpe p vos trus
fudat in posteros. ut qq s
int gnatio altera no solu qd
fiut psuptu s; et qliter ultu
Alioquin si serpat venenu
hoc ns sequat piter et anti
dotu. multos qd absit habet
perimere. Ad eund ex psona
stephani epi pisiensis

Dilectissimo pri incoritio (B4(159)
summo potifici. stephanus
miserandus eps ecclie pisien
inug; et iudiciu. Vir religio
sus sci victoris thomas i
obsequio caritatis i itine qd
iniuxerat pietus i ope sco i
sciorū coitatu i dnico die cer
te i sinu meo et iter manus
meas crudeliter ab ipiis p
iusticia excerebratus est. sicut
obediens usq; ad morte. Non

opus est pre ubi pietate melius
i siletio lacrime pnorant. et
singultus q irrupit pre exp
imit affectione. Hec plane co
passione vrim et si no postu
lat meret tn. ut pote q ve
ru indicat pdu' q; dolore
et silacionis fugat ambiguu
Puto pinde suffire m ad
inuenienda primo visceribus cu
laritate quia patior. rem ut
e simplr iunasse. Tristis
flebilis q; historia satis
p se agit apud vos. et sua pssertim
sororis fucari no idiget. Tri
tus aq deduci octh mei e
qui deliquit i me virtus mea
tua et lumie oclor meorū.
et ipm no est mecu. Non ei
illu lugeo. s; me. Na ille
quo pactu lugeat. q mortis priose
gpendio trasiuit ad vita. Res
illu no magis laudibus q
fletibus psequat. cui viue
xps fuit et mori lucru. Epi
nomē ego gerebā. ille exce
bat opus hoīe supto onus
totis viribus supportabat. Iccirco
ille reuera mortuus ad vitā.
ego vivus i morte. Ille mortis
vincla no incidit s; euasit.
hec ecce cruciat me dolores
mortis. et torretes iniqtatis
cturbat me. Ego i re ergo miser
ego miserandus i morte tua
mi fr dulcissie thoma bla
do ablactatus solacio tanto

puatus consilio et etate tuo proci
nio destitutus Expediat me
magis mori pro te quam post te vivere
Propter hoc defecit in dolore
vita mea, et anni mei in gemi
tibus Condolet mihi ecclesia. sed
dolet et prosequitur Commune dampnum omnibus
desolatus est Metu omnis religio
plorat, paternam pietatem inplo
rat consolacionem Sit tamen notum
adierit vos sentiat vel ipse
in se quanti exaudivit dominus
vocem fletus mei Nepotes
ipsius auctores extitere scele
ris ipse causa, utrum et dictator
in quo est Non attendatis
ad verba eius donec veniat qui
mittendus est qui vobis plenius
insinuabit veritatem muta fa
ciat a labiis iniquis et a
lingua dolosa

Ad eundem ut supra

135 (161) Vox sanguinis archembal
di subdecani aurelia
nensis invaluit Nam ecce proch
dolor iusti prophani sanguis
sanguinem tetigit, et filius cla
mat ad vos de francia Cla
mat michi et vocifera uter
que sanguis clamore tam vali
do ut valeat quasi ipsum pala
cium celeste conterere, tam pio
ut saxea pectora deat emol
lire Quid facis ante sposi
custos sponse christi, pastor om
nium crisiti. Putas ne suffi
ciens excogitare remedium? quod

hunc obviet pesti tam nepha
de tam inaudite. Id sane necesse
est invenire et quod recenti ecclesie vul
neri spiritualem medelam afferat
et posteris valeat ad cautelam
lam Ergo accinge gladio tuo
super femur tuum potentissime
Si non steterit nunc phinees
et placaverit. non cessabit
quassatio Si mi[?] vigor eccle
siasticus pepercerit istius homini dico
et cetera et si non manu assen
su forte et instinctu sanguis
morientis effusus est super terram quis
non videat quid fecit. Si
tos in clero horum impunitas
ius et fas faciet, pmoveri
metu utrumque suorum non sine meri
to sanctitatis Novus morbus
novus est obviendus medicamine
tis Utilissime ut michi videtur
iustissimeque eos apostolica falce
ab omni sinu ecclesiastica dign
tate ita ut et habitus careant
et de cetero ad amplius non assurgant

Actio cause lingonensis

137 (164) Cum adhuc rome essemus
contigit illo venire dominum
archiepiscopum lugdunensem Vene
runt et cum eo robertus ecclesie lin
gonensis decanus et olricus ca
nonicus querentes licere sibi et
capitulo lingonensi eligere sibi episcopum
Mandatum siquidem a domino papa nec anq[?]
quam presumere hoc nisi ad consilium
religiosorum virorum Quod dum

p me cupent et peteret obti
nere absit michi nisi sciam et
certus sim quod bona ydonea que
persona intendatis eligere. Unde
rut propositum suum et iterum eundem
de meo pendere arbitrio non aliud
se facturos nisi quod ego consulerem.
Et spoponderunt. Verum me non
satis fidem accomodantem acces
sit ad persuadendum archiepiscopus
Pollicens firmiter idipsum. Et ad
didit quod si servus agere clerici
moliretur quodcumque aliud facerent
minime se confirmaturum nec ratum
habiturum. Adductus est et dominus
cancellarius in testimonium. Nec co
tenti adiuvimus etiam presentiam domini
pape ut eius favore et auctoritate quod inter
nos convenerat confirmare. Post tamen
habita inter nos collatione mutua
ac diutina super facienda electione
et de multis personis quarum ibi
mentio facta est duabus tandem
nominatis a quibus nullus nostrum pe
nitus dissentiret qualibet earum
eligi placuisset. Itaque quod no
bis complacuit dominus papa immuta
biliter observari precepit et
tam archiepiscopo quam clericis firmi
ter precepit. Illis abeuntibus
ego post discessum eorum dies paucos
in urbe faciens ubi a domino me ipse
tracte potius facultatem redeun
di ad fratres iter arripuimus et
transalpina conpimus instante die
qua foret hoc sacrandus in episcopum
lingonensem de quo ultima melio

ra et hoc ex hora audivissem.
Nolo autem dicere que inimicus audivi.
Quid plura. A religiosis viris
non paucis qui nobis salutandi
gratia occurrerat persuasi sumus
divertere per lugdunum quatenus si
fieri posset rem nepharia
ne fieret prohiberemus. Illa et ali
unde ob viae compendium me sta
tueram consules valitudini et las
situdini corporis presertim quod non
liquido fateor credebam rumo
ribus. Nec eis credet tantum virum
tanta uti levitate ut propositum
tam recenti promissione sua insuper
domini sui mandato personae nobi
li manum imponere non tereret.
Itaque consilio religiosorum acces
sentes lugdunum iter direximus
et pervenientes omnino sic audi
vimus sic vidimus. Parabantur ibi
non festa sed infausta solempnia
decernimus tamen et instantia in falloz
pro lugdunensi canonicorum constat
aperte quod dicebatur. Sed et tu
mor pudeo dolebamus quod passim
cohercens et invalescens civitate
repleverat. Non facere. Con
venientes archiepiscopum tueretur
quidem super pacto quod fecerant et
super mandato quod acceperat. et
nihil horum negavit. Causa
vero prevaricationis in filium domini
referens quia constituto consilio crediderat
ne illud turbaret. in illud se
mutabilitatis incidisse dicebat
paris videlicet statutum. Et

intulit qr quidq̃ hactenus
egerit id p mo deinceps arbitro
se fruiturũ. Tu e° grãs agẽs ab
sit inq̃ tn̄ nõ nr̃a sed dei vo
luntas fiat. Que ita forsitan
ꝯgestetur si res ponat̃ ĩ ꝯsilio
epoꝝ aliarũq; religiosaꝝ pso
narũ que hic ad vrãm ipi⁹
quoniã veñi conuenert vl̃ ad̃
vẽture sũt. Vt si inuocato
spũ sc̃o ꝯsensus om̃i vos ad
prendũ in cepto ope aiuue
rit, predite ut cepist̃. Amat
ãmesceñdũ aplõ diceti. Nemĩ
cito man⁹ iponas. Visũ ẽ
ꝯsiliũ placuisse. Interi hõ
ille venisse nũciat̃ ꝫ ĩ hospi
tiũ. nõ ĩ palatiũ. Vespe fe
rie sexte venit. sab̃to mane
recessit. Nõ est meũ dicere
cur nec ĩ curia apparere volu^t
ad quã ei cure fuit longo
itinẽ puenire. nisi q̃ verecun
dia mõachalis hõĩs q; con
teptus forsitan putari possit.
Dñ nõ aliud alia ꝯsecuti sũt
ĩdicaret. Et ĩ ueritã qd aliud
tuc̃ suspicari debuim⁹ qn̄
archieps rediẽs ab illo tes
tatus ẽ corã oĩb⁹ nullo mõ
eũ acquiescẽ voluisse sed q̃d
quid de eo fiẽri fuerit penit⁹
refutare. Deĩq; et mãdauit
mox electiõem fieri h° p q̃sdã
lingonen̄ canonicos tc̄ p̃n
tes h° et p l̃ras q̃ adh̃c extãt.
Quib⁹ ĩ cap° lingonen̄ ob

latis et lc̃is pch pudor legũt^r
igtur ex q̃ p oĩa ꝯtrie illis. as
sentes vtiq; ꝯsecratiõem dila
tã nõ dimissam assignãtes di
em et locũ ad eam desideran
dã quã l̃re priores nũciabat
dimissam. Putares ĩ l̃ris nõ
nõ diuersis ꝫ aduersas sibi lo
qui psonas aduersus se inuice
ꝯtendẽtes nisi q̃ vna eadeq;
ymago cereis ĩpressa vniu
ideniq; nomẽ psignatũ in
sedulis manifeste de vno eod
q; fonte dulce et amarũ ĩd
manare cunctis q̃ aderãt mi
rantib⁹ declarabat. Tenẽ^s
ĩ manibus ꝯdictorie l̃rẽ vtr̃
q; obediẽ si decreueris iube
diens nc̄ce est teãris. Aut
em priorem te r̃piẽte eplãꝝ
posterior ꝯdep̃nabit aut si
posterorẽ sequi eligas prior
murmurabit. Et vtinã sc̃dã
eplã sicut potuit euertere
pmã ita possit sese vl̃ ipã
tueri aduersus terciã. Sed
cc̃e l̃re cont̃ l̃ras mãdatũ
aduers⁹ mãdatũ ita ut nõ ia
q̃admodũ in pph̃a mãda
remanda ꝫ mãdã̃ vl̃ deman
da poti⁹ ĩculcet. Interim
nẽpe hõ qui et ꝯsecratione
fugerat et electõem refuta
rat festinauit ad regẽ regã
liũ ĩuestitũm obtinuit q̃b⁹
meritis ipẽ videat. Mox di
rcis eplis et locis q̃ assignat⁹

fuerat e mutatus et dies ati
cipat9 ut loci tpis q3 optu te
sbtracta et copia agedi pt
subthat 9dicturis et 9secra
tionis dies subripiat appel
laturis Cetm no est 9siliu
cont 9siliu dm rq pudetia
sum est ut ne 9dictores defu
erint nc appellatores Appel
latu e a fulcone dyacono
lugdunen ecclie applatu est
a pontio archiepo lingonen
applatu est a bono aico et
sacdote et canonico ecc lingo
nen applatu e a frib9 nris
brunone atq ganfredo ig
noratib9 quide omib9 hus
Separem cordis eoru s cusu
supuenietib9 haut dubiu
quin di pvida volutate Ta
ta siquide fuit breuitas tim
ni ut vix ex q° restitu9 diem
spatio qtuor dieru nun9 nr
ru lris ocurre potuerit qs
pueniret qd pabat non sa
cramentu s sacrlegiu Et is
q° nichilor9 9dixit et tam
9secradu qi cosectior ad sede
aplicam applauit et ipse
eat lingonensem eccl9 Veritatem
dico no mentior nichil a me
hic dcm psone odio s solo
veritatis aore vedaliter oia
posita teste ipa veritate

Ad fulconem et guidone
thezaurarios

Plaga ut videtis kmi

123 . (165)

ecclie vre mag est et mlta egeat
cura nec mo mlta s et cita
ita ut assidue cu lacrimis me
dico celesti isiste9 dicetes
Dne descede piusq moriat
Vnu e qd magis exacerbat do
lore et pene desspat cura
coem qr imminz inde orta
e tribulaco vn 9sola° spari
debueat Quis na eim o mi
sera malu hoc qd plagis
induxit sup te Pfecto no
inimic9 no is qui oderat te
sed ho vanimis dux tuus
et metpolitan9 tu9 Quo
ab austro et no ab aquilone
padit oe malu Merito
pinde no e dolor sic dolor
meus qm de qb9 potissimu
psuebar9 ab ipis passi sum9
et no ab alijs O lugdunen
pia mr ecclia quomo no spo
su s monstru tue filie pru
rasti nuc No plae miremi
s noueri in h° te sesim9 Ge
ner hic tuus qi loge a no
bili illa tua atq honestate
9uitate pbitate degnat
Quid eni Ego ne id dixe
rim hon le 9nubiu et thoru
inmaculatu qd de tli et tir
fem e In lege sn ordine
sn roe sic 9fusa sut oia ita
fraude cuncta et temeritate
prepta et psurpta fuisse 9stat
ut no dico epm s ne villi
cu quide a theolonariu

quepiam in huc modu deuenerit ordiari Quib9 vos laudibus efferā dilectissimi qui soli condoluistis afflicte et tamen in prima qm in sedā sua defensione oppresse astitistis ascendentes ex aduerso et oponentes vos murum p domo ysrl. Nō e inuent9 filius vobis in illo conuentu q conseruaret legē excelsi qui sacris obtemperet canonib9 qui se demum indueret zelu phinees et lingue mutrone confoderet fornicantes Que cum ita de vob ad dignam viram q ipdem ubiq clarescant restat ut principio tam laudabili condignum exitum dare et hostie capiti caudā adiungere satagatis

137(166) Ad innocentiu ppm vii supra

Iterum clamo iterum pulso et si nō clamosis vocib9 certe lacrimosis gestib9 Cogunt iterare clamores iterata in nos iniuria pastorum et prolongatum iniquitatem suam Confortati sunt addentes pcaricatores apponunt iniquitatem sup iniquitatem et supbia eorum ascendit semp Inualuit furor pudor euanuit et timor dei Que cum tua prius tanq dispoem nō timuerunt eligere etiam p9 appellationē tunc nois ausi sunt exercere Et hoc psupserunt lugdunensis eduensis matisconensis ac clunacensis

In fraude et temeritate illorum heu qm ingens multitudo sanctorum turbabitur Si anguriati fuerint clerici portare iugum taliter impositum prh nefas hoc ita acceptum sunt ac si rogarentur genua curuare baal aut certe iussi sunt pharaonis pactum facere cum morte et cum inferno fedus inire Rogo ubi ius ubi lex ubi sacrorum auctoritas canonum ubiq deinde reuerentia maiestatis Illa q nulli negatur oppresso soli michi nō psunt appellatio Ubi numquam spabat aurum iudicabat argentum leges tandem q silebat locum ro et eqtas nō hebat Eisdē telis qb insolleabilis se arce q apostolici culminis oppugnare minatur Id vero ridiculi fundata e ei sup firma petra Sz quid ago Excessi fateor nō e meum accusare qmpiam vel rephendere sufficit michi ut plangam dolorem meum p9 longam moram multos q labores q pro ferendo ratione certe ptuli cum tandem placuit sanctitati vre reddi tum continuē ad fratres meos et si fractis virib9 corporis tamq male opatis letus tamen ob manipulos pacis qs reportabam ad monasterium cum psperitate puem Credidi me de laborib9 euasisse in requiē licere michi vtriusq resarcire spualium dapna studiorum ac sacre quietis detrimenta que foris incurreram et certe tri

[illegible]

bula et agustia inuenerunt me
En lectulo recubante plus cord
quam corporis dolor excruciat Nec
ego deploro tpale incommodu
ullu aiam meam in manibus meis
et salus eius in causa est placet
vobis ut illi homini credam eam
qui perdidit suam. Immo quia non pla
cet Quapropter dixi aie mee ex
pedire magis inire fugam quam
et merore consumi residuum dierum
meorum et michi locis pro pluribus sa
lutis incide At dominus potius vo
bis inspirauit quod potius est redu
cere videlicet ad memoriam si dig
num iudicatis qualiter vobiscum
egerim et ponere oculos pietatis
tis super puerum vestrum et liberare
afflictum de agustia qui po
tius non oblivisci quanta dominus
ipse fecerit vobis et in quantum
vite recompensationis ad ipsius
gloriam quod tamen pepercam semper
est renouare

Ad Innocentium pro uno vicesimo supra

Clementissime pater nunc pre
piendo precepisti in ligo
nensi ecclesia personam eligi religio
sam atque ydoneam et ad consilium
pueri tui. Nunc dominus lugdu
nensis hoc ipsum mandatum ex apostoli
co ore prius arrepit et tam fi
deliter exequendo quam finiter iniuc
tum ac frequenter inculcatum. Non
demumque et sponspondit. Quid
igitur ei visum est mutare voluisse
quod utilissime et consultius statu

tum fuerat aliud quam sua personam super
cere moliri quod non quiescebat
in vestre ipsius manus contemptum et in
mee pusillanimitatis scandalum.
Quod non erubuit bonus ille vir
apud se est et non inueniri temptans
imponere tam indignum iugum ceruici
bus tam in duobus multitudinis religi
osorum suorum tuorum adiutorio sta
tutum tuum et preceptum suum. In
quire pater inquirere diliget qualis
homo ille cum sciat manum impo
nere testimonium habeat et ab his
qui prope sunt et ab his qui longe
sunt Michi enim interdicit dicere
pudor quod publica fama de eo
dicit hoc diffamatio celebriam
diuulgauit Et quod dicam.
Tristis est aia mea usque ad mor
tem Et ideo forsitam aufugisse
in me contrivisset consolationis
spes quam de visceribus vestris
exspecto Volebam scribere prordi
nem lacrimabilem miserie mee
historiam Sed pre tristitia languet
manus fessus ebescit horret
lingua eloqui malignam frau
dem sed strepitum sed crimine
sed temeritatem sed perfidiam Nec ergo
Filius tuus pontius archidiaconus
qui in hac magister fideliter se
habuit getam tempore pater enarrabit Et
quid semper doleamus et quod frien
dum flagitemus ipsi credere super me
Ego autem hoc unum ut pluries
loquor Nisi isti a tam scelerato
tam que temerario ausu desistat ut meipsum sentio

deficiet i dolore vita mea et
ani mei i gemitibus

41 (68) Ad dnm Innocentiu papam

Vos satis si dignu duci
tis recordari qualiter vobis
cu i tpe malo gsat9 sum
egrediens et regrediens et pfectus
ad ipsu regis psistens atq
pmanens vobiscu i temptacioi
bus vris ita ut gsuptis pe
ne viribus vris p9 redditu ce
litus pace eccie repatriare
potueri Et rcolo h° no glo
rians no impans s3 puocatus
et efflagitatus mones et re
debitu postens vre misericordis affectus
Urget necessitas mo oes rpe
te debitores Ego vo si feci
qd facere debui haut aliud
me ex eo qd sum inutile rpu
to nisi simone dni Unipitu
si feci qd optuit q qd fcien
du fuit ! nuqd meru vapu
lare. Et ecce rediens a vo
bis tribulacoe et dolore i
ueni et nome dni inuocaui.
s3 no pfuit Inuocaui et
vrm. et no valuit Quide
dii fortes tre vehementer
eleuati sut. lugdunen s
archiepc et clunacen abbas
hii gfidentes i virtute sua et i
mltitudie diuiciaru suaru
glantes aduersu me qqpm
quert et steterunt Et no ad
usu me tm s3 aduersu mag
na mltitudiez suoz et adus9
vos qs adus9 serpos q deu
cont oem estate et honestate
Denique posuerit hoies sup
capita nra que pch pudor
et boni horret et mali ri
det Quo ordie v° qd exordi
narie videat dns et iudic
videat et roma ecclia vide
at et doleat misereat et ac
cingat ad vindictam malefco
ru laude vo bonoz Quid
eni. polaret t dna mudi
vniusitatis gstituta videx i nra
iudex i manu polaret iq t
q du supbit ipi9 incenditur
paup et ille paup q p sui
cio tuo cu no hret censu
qd effudet sanguinem no pep
cit. Dignu ne t vide tua
psiu pace et nra no cu
rare n recipe i sorte gso
lacois qs habuisti gsortes
laboris. In iuvem gratia i
oculis vris expite sopem
de manu fortioz e9 egenu
et paupe a diripientib9 eu
Alioquin ut puto ego qde
laborabo i gemitu meo et erut
mi lacrime panes die ac noc
te Vobis at lega illu vsicu
lu Quid tollit ab aio mag
tudie dni deliquit Et illud
Des aici mei recessert a me
Illud qs q iux me erat de lon
ge et vi sui q tpe a mea

Ad dnm Innocentiu ppm

Dignatio vrã ferit me 142 (169)
familiare. familiaritas
psumptorē affit solutā cordis
vrī benignitas ne forte psumps
pariat indignacoēz Audite tn
parent nō solū quid egerim
s et cur egerim si forte ca firm
possit vel aliqualit' excusatione Au
sunt retine clericos lingonen
q vocati erat composita tn pace
int' eos. ipis qz psuasis stare
decrepis de frienda electoē i bn
placito mō et consilio bonorū
sic in lris eorū cōtinet' Tractat
pnarii eos hac vice retinere pp
tras et possessioēs ecclie q dã
te sut pde et direpcoi dū nō
ē qui custodiat ac defēdat
Itaqz psons q nō sint suspecte
q nō querut q sua sut s q ihu
xpi iniungat si placet cura
eligēdi q do placet et finem
tandē accipiat ecclie ia diutur
na et miserãda vexatio Re
liqua vo dicēda cōmisi dnō her
berto abbi sci stephai diuionen
et archidiano lingonen sociis qz
eorū Adicimus etiã ut archim
lingonen et bonū amicū eõde
ecclie pbrm qui fideles in causa
dī extitert eos et res eorū in
defēsioe vrã recipiatis Dignus
est eĩ operarius mercede sua

Ad ludouicum iuniorem magnum re
gem francie

Dignus totus aduersum me orb' 143 (170)
ut quippa moliuer adu
sub regnã maiestr' ego tn deu
tierem et ordinatu ab eo rege
offendē temere nō auderem
Licet ei ignoro vbi legerim
Qui ptrati resistit; di ordina
coi resistit Dz nec me latet
qd oi xpiano qd mee prīpue
pfessioi mētiri sit gravi Veri
tate dico nō mentior qd in
lingonen ecclia de pore mō
firm e pter spem pt' itencoez
et epozu et meu firm est Dz
e qui noletum q dãmõ extor
quet assensū et suo arbito
eciã aduersus homi volūtates
pt' volt subiiure compellit Un
ei ego picūm qd in ~~librū~~ ti
mui illi eqz nō metuerē qd
diligo tm meipm Non enim
ego illorz consortium nō horrere
q alligãt onera grauia et inpor
tabilia et inponut humeris
homi digito aut suo nolt ea
mouere. firm est tn qd firm
ē qt' vos nichil q me plurim
in baculus iberillitatis mee
sublatus ē lumē oculorum meorz
ereptū in absissū brachiū me
u dextrum Quia excelsa ista et
fluctus isti sup me transierunt
In me transiert ire in euade
di nulla ex pte patet via
Vn onera fugio. i de subeo
inuitus et ingratus Durum in sen
tio q stimulum calcitre Tole
rabilius forte qm nolenti et renī spōtaneo
tenti fuisset Nã si qd virum

cautum

t me e none id facili9 meis q̄
aliciis hueris cōtere. Iz atq̄
esto taliter disponeti cui q̄ vtz
a iudicio a viribus cōtende
cautū nc michi omō nec possi le. ß nec
e regi Jrq̄ de tribulis e etiam
ap oēs reges tre Horredu
est inde i man 9di viuetis
etia t o rex O q̄ molestis au
rib9 audieba9 cōtria tā bois
pncipis vris O q̄ amarior
erit meror p9 tata plibata
gaudia si frustri qd absit gti
geit tā iocūda spe singlis
elapei sui vre i dolio sit hac
te9 e cepta Heu corruit vgo
remēsis ecctia nō e q̄ subleuet
ea corruit et lingonen nō e
q̄ porrigat manū Auertat
diuina clemētia a corde et cō
silio vrō sup dolore nrm adi
cere, cumulare tristi a sup tristi
tia Nuus mi tbuat mori ne
videā tāge boc opiōis ß
spei melioris conari di cōsilio
obuiare uritaē adūs9 semet
ipm suum iudicis ura pedes
pris orphaor madefacere lac
mis afflictor pulsae celos
clamoib9 paupm sēor prab9
iustis q̄ crionis caussie
spōse cristi q e ectiā di vi
uetis Absit absit Meliora
spam9 exspam9 iocūdiora
nō oblisset misereī d9 n gti
nebit i ira sua mias suas.
No cōstabit p illū et de illo
eciam sua p q̄ et de q̄ i tatis
ia letificauit Que suo mune co
tulit sua longam te suabit et
si quid alit sapitis et hoc ipm vob
reuelabit et erudiet corde in
sapiā Hoc oram9 hoc opta9 die
ac nocte ho sētite de nobis ho
de nris Non cōstringet veri
tas hec in nobis nō iminuet
honor regis regni vtilitas p
nos Gras at agi9 vre cleme
p benigno rnso. qd vra dignae
meru9 Veruptm dilano tret
nos. q vide9 tra datā pde et
direptoi Terra vra e et i ho
plane cōgsim9 et dole9 de de
cus rgni vri qd vos mre ab
horrere madastis si nō fuerit
qui defendat Na in q alio re
gia maiestas rte in eo qd firm
est immuta dicit. Eleō a
te celebrata est. et elcs fide
lis est Nō at fidelis eēt si vra
n p vos hre vellet Nerdum
ad vra extēdit manū n di
citate vram ingss9 e nerdu
pers9 se intmisit de aliq q̄ q̄
sultacio cleri et ppli et oppres
sorū afflic et vota bonorū
id ab eo vehemētis flagita
uerit Que cū ita sint op9
e ut prudeatis matuiacoe co
silij nō mi9 vrō hōri q̄ ure
nccitati Et nisi p pntes nu
cios exspeanti pplo q e vr
seitatis vra p voto rnderit
mltor rligiosor adiūsū vos

qd no expedit devotioni nec vobis
corda turbabitis et regalibus
viris ipsis q ad ecclesiaz ptinet
no puni ut venimus icomo
du acquiretis

Ad dom ppm Inocentiu

144 (171)

Quit in alior negociis to
ciens exauditus sui : puto
i pso no gfundar Ego in dne
cium archiepi mei mea duco
ut pote mebru qd nil a se du
cit alienu qd capitis sit Nö
tn no dicere si ho ipe sibi as
supsisset honorem et no a deo
mag vocitus tnq aaron Nec
ei ab alio putuius frm q vo
tm tot homi tn facile quierit
i eu ut no dico gditio ß nec
cuctatio villa fuerit Et ito
Est quippe illustris no minus
metis gnositate q sanguis
e sua est vite honestate Dei
q fame eius itegtus n inimici
gdem dente vetur No g
de tli et tali mo frm e dig
nu psto e Ut favor aplice
gre psequtur et honis plei
tudie q sola deest gaudia
plebis sue assuetu benigite
imo debita liberalite attribuet
hoc vinusa etia istitutissima
supplicatioe deposuit h puer
vr solitu psuptoe efflagitat

Ad eunde pro psona lingonen Epi

147 (172)

Inter crebra mala q hijs die
bus i ecclijs videt amide oc
casioe electionu dns de celo ps
pexit sup intem matrz lugdu
nen ecclam q decedete pie
meorie petro archiepo vim
optimu falcone decanu i eo
pare sbstituit Peto dne ut
qui a suis est grorditer electus
utiliter pmotus rite gsecra
tus a vobis honis sui offiu
q pleitudine gseqtur nö
utiqz aude me fecit nö meri
ti gsria ß debiti Debitu dico
non solu q id a me ista ecclia
iure met polito exigit ß q
in h posit sui ut testimoniu
phibeam veritati

Ad ppm falconem lugduny Archiepm

145 (173)

Scripsim ad dnm ppm
dns eps et ego p vo
bis put opte putuius ut
hetis exeplar lrar habe
at i volutate iet na no de
fire vobis p viribus pter
bonu qd de vob gfidimus
Vra at interest facere ut no
gfudam sic gfidetes Dete
ctos si iuem graz i oculis
viris itedite sup egenos et
paupes illos q sut apud
bndtoem dei Nq ei vim
ex illis feceritis, mi p xpo
facietis Ita et paupes sut
et hitat int paupes Hoc
pripue obsecrat ut samaren
morthos phibeatis ab isfes
tatioe eor qui tilupmatur

Ad dnm ppm Inocent ... Ad eund pro p. lingonen epi ... Ad ppm Falconem lugdunen archiepm

eos iuste ut putam9 Aut si se
9fidut hre iusticia iudicante iit
illos Filius mr albeicq et si su
is meritis 9mēdabilioz mis
tri pribus vobi ut 9mēdanoz
sit obsecrm9 Tenere qppe eu
diligo tqi mr vmcu suu et
diliget eu q diligit me Dei
qz in eo expiar si me curatis
Quo eī a me lōge posit9 est
eo magis nriam hz prnam
vram 9solacoem

Ad priarcham Iherosolimoz

147 (175) Patriarchalib9 sciptis se
pi9 visitat9 ingrat9 iā
videbor si nō rescipsero At si
saluto eu q me salutauit
qd apli9 fecit. Tu eī pueisti
me i bñdcoib9 dulcedīs Tu
me prior dignatus es tuis trās
marinis lris eplis visitaē
Tu pimas mi exultat cari
tatis qz pupuisti vias Qd
9dignu iā rferam. Nichil m
reliqsti qd pari rsam rpen
dē vite qr etiā de thesauro
scloz mi ipcuri curasti id ē
de ligno dni Quid tri. De
beo ne omitte qd possu qm qd
qd debeo mime possu. Af
frm salti volūtatē qz apio re
scrbēdo dumtaxat atq resalu
tādo qd solu iterim p tot
vtriqz spacia tre et maris
licet Ostendā at si vmqm ac
cepto tēp9 me neqqm dilige
vbo siue lingua sz ope et

veitate Sup milites templi po
nite qso oclos vros et tāte
pietatis viscera tā strēnuis
ecc̄ie 9pugnatoib9 apite Hoc
siqde acceptu erit dō et gra
tu hoib9 si foueritis eos q aīas
suas p frib9 suis posuerūt
De loco at ad quē nos inuita
tis fr andreas dicet vobis
nram volūtatem

148 (176) Ad dnm ppm moretin

Volūtas cordis mei et desi
deriu meu satis iquie
tu adeūdi et videdi btitudis
vre pntia sz 9gsedi rerti9 q
cr vos sūt rursu9 qliter se ha
beat nra diligēti9 itimādi
iā dudu itineris me amonet
atqz idesinēt sollicitat Cetm
tre ac diei malicia et pter
istantiā meā cotidianā etiā
nonulla mre necitt causa ipe
dit9 voto face satis nō potui
vsqz adhuc sz rdū possu Sz
quid. Dampni nrihi qz ppositi
tu nuqd omittēdu ex toto sz
qr adipleri ex toto nō potuit
Fuit ergo 9siliu p huc ven le
h tullen ecc̄ie archidiaconu
salti iterim aliqtē 9solari
9ceptu iā olim desideriu ai
mi qz quā patioz releuare
Nec eī fidelioz studiosioz cau
tioz ve illo ad manū ēē poti
siue i pferēdo ad vos que nos
illi iniugim9 siu i referēdo ad

Ad dnm ppm moret

nos si qua vre dignitati placuit
remandare Itaque de beneplacito
vro de statu curie ac vre sos
pitate psone et si quid blan
dius auro ferventior q divina
clementia reres forte sperra
verit ecclie adversus scismaticorum
pravitate s resecare rabie de
sudanti de his oib plenius in
strui cupimus et supplicamus.
Porro nram ac nostram
ecclie ta i nro quam i fratrum
regno noveritis forte i fide
pacifica i unitate devotaque i
vra obedientia, pmptam ad fu
turi Neque nos bruncti non
capue nec ipi comme tiret do
sic indiscrete ais propo sinctes ecclie
statui no armis estiari s mei
tis Ipi quide no alii agnos
cimus vocs illas i pos. Si co
sistant adversu me castra no
timebit cor meum Si exurgat
adversu me plium i hoc ego spe
bo Potea et nos q de ecclia
sumus no timebimus du turba
bitur tra et transferent mon
tes i cor maris Eliet tyra
nus siculus quantu vult glorietur
i malicia q potens e iniquitate,
mra at virtus i infirmitate pficit
et Ecclia quam infirmat pauli
magisterio didicit ee poten
cior de didicit e regione et
a salomone q pfirmitas stulto
rum pdet eos didicit et stul
tu firma radice tu viderit

statim maledixit pulchritudini eius
Ideo et cu sco david sesequi i vlt
consolat et hostium videlicet ca
sum et liberatione sua dicit Sicut de
hii in curribus et hii i equis
nos aut i noie dni invocabimus
Ipi obligati sunt et ceciderunt
nos aut surreximus et erecti
sumus Hec pauca vobis consolandi
gra de quibus certus sum fide
li attestatione intimanda putavi
ut ad relevando vel ex aliqua
pte ea q vra viscera incessanter
santer affligit sollicitudo
omni ecclie Addo quod dnm
rege deo cu roboratione fervere
et accingi ad liberatione ecclie
et pare sibi exercitu multu
minis nos quod fideliter ad
hoc ipm p viribus laborare
exhortari et sollicitare quos
possumus et cu tempus advenerit
no expensis no psone pce
pcituri

Ad eundem

Numquid petru expatri
a dno meo. Et si for
te cathedra affratam s non
trevenise Iniebam quippe do
mus exasperante, et ppli du
re cervicis Oderam illos qui
sp in fere discordie iacuissent
ecclie resistentes pquam si quos
labores quos sustinui nom me
piget s huc i fructum nec
spatium n volui laboravi
sustinens libes quide s non

149 (171)

md

ad omnes

hac spe p[ri]m[um] Dura p[ro]i[n]de
nactus su[m] p[ro]p[ri]is meis exigentib[us]
Int[er] cet[er]a q[ui]b[us] angor suffr[a]ga-
neos accepi iuuenes et no-
biles Adiutores ee[=esse] deberent
et vt[i]na[m] no[n] aduersare[n]t Sz sup-
sedeo P[ro]alij[?] malo ut i[n]notes-
cant vob[is] mores eo[rum] et studia
si nescitis Dico t[ame]n Ius su[u]s
ho[ne]stas religio i[n] n[ost]ris ep[iscop]ati-
bus p[er]ierit Malu[m] q[uo]d p[ro] debi-
to officij dissi[mu]lare no[n] audeo
breuit[er] simplic[ite]rq[ue] i[n]tidau[?] ut q[uo]d
no[n] placet p[ro]ude[n]tie v[est]re p[er] me
corrigi p[ro] me s[u]lt[?]im vob[is] q[ui]
corrige[re] potestis i[n]notesc[a]t
ne o[m]i[n]o vacuu[m] videar por-
tare nome[n] archiep[iscop]i Et ni-
esset meli[us] q[u]o[n]de no[n] ascendisse
q[ua]m sic a[scen]dere cu[m] rubore. Sz de
me q[ue]rita[?] Vn[de] q[uo]d dig[nu]s su[m]
patior t[ame]n male op[er]a[n]s Su[m]
certe obp[ro]brio et[ia]m meis sua
spe frustratis qu[ia] de me ut
sibi me p[ro]esse vellet q[ue]repat
du[m] [com]p[ar]ant eccl[es]ie sue p[er] me
magis i[m]minu[tam] dig[ni]tate[m] [quam]
p[er] me et[ia]m antiq[ua] dampna r[e]sti-
tui posse putauerunt Hec
o[mn]ia sustineo et si no[n] libe[n]t[er] tu[m]
patient[er] ne vnq[uam] videar re-
calcitrare obedie[ntie] p[ro] qua et[ia]m
dare me a[n]i[m]am si n[ecess]e sit s[cilicet]
debere fateor Veru[m] h[ec] sol-
licitudine v[est]ram atte[n]de[re] ve-
lim i[n]crem[en]tis i[n]iuria[rum] [com]p[er]ire[?] ad-
crea[n]te et vires quas m[ihi]
subtrahitis vob[is] minuitis et co[n]-
tept[us] meus et deiectio mea
redu[n]dat in vos Multa h[ab]eo
[com]q[ue]ri vobis de vobis s[ed] re-
seruo ea pande[n]da m[ihi] no[n] q[uo]
nou[?] satis i[n]struxi ad hoc
et fidele[m] Dign[um] s[ignific]o et[ia]m nos
sustinere p[er]iclum i[n] f[ra]t[ri]b[us] sc[r]ib[us][?]
Legati quippe scis[ma]ticoru[m]
intrat et exeunt ad q[uo]sda[m] de
n[ost]ris liberi[us] q[ua]m solebat et v[er]ba
t[ur]bat[?] sicuti fac[i]li[?] aditu[m]

Ad d[omi]n[u]m papam Inocentiu[m]

151 (178.) Ac[c]h[?] a[m]atissi[m]o p[at]ri Inoce[n]tio
su[m]mo ponti[fici]. su[us] b. q[uo]d su[m]
fide[n]ter loq[ui]r q[uia] fidelit[er] amo
No[n] e[ni]m sincer[us] e[st] amor ubi
dubietatis scrupul[us] susp[i]-
c[i]o[n]is fere retinet Querimonia
d[omi]n[i] treuerensis no[n] e[st] e[ius] soli[us]
q[ui]b[us] m[u]lto[rum] co[n]q[ue]ri[?] p[re]cipue
q[ui] sinceriori affectu vos dilig[un]t
Vox vna o[mn]i[u]m q[ui] fideli ap[u]d
vos cura [com]plic[?] p[re]sunt iustitia[m]
i[n] eccl[es]ia dissipare e[m]ulla[m] eccl[es]ie
clauicq[ue] ep[iscop]ale o[m]i[n]o vilesceret
auct[orita]te d[omi]ni neq[ue] ep[iscop]o[rum] i[m]p[er]p[et]u[um]
h[ab]eat vl[ter]i[us] i[n] s[upe]r[n]as di[?] nulli
liceat illicita queuis ne m[inim]a
[com]p[er]a quide[m] p[ro]xi[m]a castigar[e]
Causa r[e]fert i[n] vos cur[a]q[ue] ro-
ma[na] Rea gesta ut apud ab ip[s]is
destruitis[?] iuste destructa
statuitis Nu[n]q[ua]m flagitiosi et
[con]te[m]ptosi de p[o]p[u]lo siue d[e] clero
et[ia]m de monasteriis pulsati

ad d[omi]n[u]m p[a]p[am] Innoc[entium]

cīrit ad vos rēdeuntes iactat et
gestiut se obtinuisse tutores
q̄s magis ultores sensisse
debuerat. An nō gladi⁹ phi
nees pmptisse ac iustissime
eductꝰ fuerat ad ꝯdepnād
incestuosū ꝯcubitū drogonis et
mul'. Is ꝯfusus atq̄ retrusꝰ
abiit retrorsū scuto mūimīe
aplice defēsionis opposito. pch
pudor. michi̅ mos res ista mo
uit et mouet euīc mimis
cis ꝗ̄ cum ipis q̄z fortasse me
tu a' fauore a rīo trimte ab
ducti sunt. Ita ꝯfundit fide
lib⁹ insultat epi ubiq̄ i ob
pbriū venit et ꝯteptū ꝯ
dū tm iudicia ꝯtepnit vre q̄
plimū derogat auch. Ipsi
enī q horem vrm zelat q̄ p
pace et exultaroē. vra labo
rat fideliṫ quidē s; vero ne
iessfirmant. Quid vob vires
minutis. q̄d robur vrm de
pmitis. Cur sic redditis ar
ma fidelia militaria vobis
hūiliātis cornua crati vre vir
tutis et salutis. Plorans plo
rat desolaroē suā ap' tulli
ēcia sci gengulfi. n̄ ē q cō
solet eā. Nos enī se opponūt
brachio excelso torrētis ipe
tu sūme arbitro ptatis.
Tandē se sustine btō paul⁹
violētia apud virdunū ꝯqri
archiepō nō valēte eū ia
defende ab infamia mōchoz

quippe aplicis sustētaroib⁹ q
pli⁹ ~~sustētata~~ qi nō sat p̄se
infamiet. Nos ꝯsonoue rōis
tiādē inventū ē ut qd semel
bone fame et vite amoris
vra fuit ꝓuida et nīa dis
pensaroē ꝯgressū. Iō ꝯfirtū
iō nichilo⁹ ut apud robora
tū rursū vexat i mīs ꝯuorēt
i discussione. Siq̄dē et duo
illa sup mcorata p vos michi
loi⁹ sancita p vos et ꝯuulsa
dicit. Talib⁹ hostiis non
pmēt dūs nō placat' ira
nō ꝯciliat' grā nō puocat'
mīā. Pro hiis atq̄ silib⁹ indu
auerit' furor dūi s; adhuc
brachiū e⁹ extetū. Et uirga
illi⁹ ap' iermia vigilas sup
pena nra. Itaq̄ dē mīt⁹ ē d⁹
sasinatiōis. Sz nichol' neqq
spiri⁹. Tua q̄ mether ꝯgu
qd vobis bn aptū ē epi et
clericoz cōtencioē pielitat
Sup q⁹ quid disfinie vobis
placueat vos sātis sz pax
nodū est n̄ pace sūta spat'
Ergo id qd sup hnc mee pui
tati visū ē nō tarea. Et ho
et duo alia tullē se dico et
virdunēse firmanda nego
seruīt⁹ metpolitnō atq̄ ꝯue
meti⁹ posse ꝯfidi putaueri
q' et oīa nouit et i multis
pbat⁹ ēnic testio fidelis
inventꝰ est. Aliogn̄ videte
qd illis epatib⁹ sciatis me

tensi sci[?] atq tullesi qz ut
vrn fatear videt abs epis
et vtina absq tyrannis Ta
les cu desesit sustetat ho
rant fouet mira nimiu
et scandalizat multi q illa
i moribus et vita eoz etissie
struit q magis esset no dico
ecia in i epis sed qbusda sclarib9
dapnada peitus et execra
da Nuc qde et me scribe
pudiut nc vos decuisse au
dire Esto qz neme accusan
te no pnt depoi no tn qs
passim accusat fama apli
ce sedis spali essent familia
ritate donadi vl apli9 ex
altandi Quo ei meito vel
sacerdotalis sitatis vl epal
hoestatis optinuit meter
ut et elcio fru a canonicis
ad nutu e9 vna cu libitate
ecce cassset et pinrei ad
qsiliu e9 ront ecce illi9 pui
legia eligat. Nq iustius
hoestti9 qz si vre placuisset
discrecoi ho maiori dig9
hore debito pro qz no pri
uaret. treuese dico qi ab
hoc et a ceteris dioces sue
tiandis negociis qi sussipiam
a'm9 exceptu no sn innue
mltoz decu tienciu exclu
sistis Credite fideli vro qz
puitie illi qtu e operi omo
non expedit Hec scbes p
sup'pois mrere nota si

nescire cu et nesciet q scba
dz nouit qgesta ma sue tu ne
vram noui et me notu vo
bis et affirm q hc audeam
ap vos dulcissie atq ama
tissie pr Ite de treuerensi
ut status glit e9 nutu sus
cepi opteat et vba que por
tat dico vobis qz mg in loco
tenet i regno isto vob et ecce
di ho fidelis et qstans et
nullate9 maliuolis et sbuer
soub9 assesu pbes a qbus
no deest ei fspis et qtinua
tepta no deerit isulta si
q'm9 eu a vobis exaudiri
qtigerit Nutu i sie qmen
dac volui satis eu sue hoes
tatis q9 medat meritu pcipu
e qz amor spalis et fidelis d
uocio qua ipm vob inherere f
initer sino eodem neqq p eu
tu faciliarit scbem

Ad eunde pro eodem

111 (179)

Quo malicia vicit sapiam!
Nosti pie dne nosti tre
uerensem archiepm. Vnio qz
nosti Nosti et illu sim m'r ini
abbem. puto qz nosti Nos
digior hore illor pou. Vnc
neco digior qfusioe isto sceptr
Et cu iste horatq est. ille obp
brio datus e Nd pauuit ar
chieps. Preda ecce sue e cu
pauit captiua ecciaz de man
layca liberauit Nuquid pro
bono reddit malu! et odiu

Ad eund pro eod

pro dilectione. Hic ipso hic evigilet oculus pietatis et sermonis paulisper comparationibus considerate quantum subreptum sit ei ut talis qualis pudet loqui talis qualem tu ipse nosti fiat opprobrium vicinis suis pater sanctissime per affectus filialis loquitur. Huc usque condolui misero et miserabili archiepiscopo. Verum ex hoc iam si non fuerit emendatum dolor cordis mei et compassio ex intimis medullis tota transibit ad illum per quem potuit emendari. Sunt et alie lesiones prefati viri quas tamen alienaveritis vobis procul dubio laborabitis. Quicquid dulcius sit domini mei nomen decolorat coronam excoriat.

Ad eundem pro eodem. 152 (180)

Iterum supplicamus iterum precibus et denuo repetite non desinet nondesistimus quia non diffidimus bonam tamen habemus et bonum iudicem qui non cunctabitur examinare quod subreptum est cui apparebit quod vim e. Nec poterit iudex irridere quem volt irridere sed ut semper est mentita est iniquitas sibi. Hoc solet habere precipuum apostolica sedes ut non pigeat revocare quod a se forte deprehenderit fraude elicitum non veritate promeritum. Res plena equitate et digna laude ut de mendacio nemo lucretur presertim apud sanctam et summam sedem. Hoc sciens puer vester servus supplicat pro Trecensi et sic instat non quasi incertum. Ego quippe cuius hominis illius novi me-

rita; tamen Senonenses propter quod hunc monachi voluerunt eum lapidare. Quia male meruit. Quia fideliter astitit et multum timuerunt ob cause iustitiam. Quia iustum neque non iniustus causabitur. Quod de manu laica vendiderunt prius recuperavit sedi episcopali monasterium tempore clausum de manu Herculis extorquens in manu fortiori. Ob puritatem Senonensis. Quia primum est reformare religiones in monasterio. Quod iste intendit. Assit Dominus cordi domini mei ne iterum possit ei surripi a monachis non tam ut simulant appetentibus libertatem; quam fugientibus disciplinam.

Ad Henricum Senonensem archiepiscopum. 153 (182)

Pro multis vix sum multotiens scribere fateor propter vos et quod statueram non facere propter vestram odibilem duritiam sed caritas prevalebit. Volo vos amicos vestros retinere et non dignum volo consiliarios iniquos et non patimini. Non vultis parere habere manibus ac pedibus assistentes vestram contubernium sed confusionem sed disponere multiplicantibus vobis accusatores defensores sibi fuerint exaltatis iterum in vos olim sopita discrimina provocant adversarios pronos offenditis. Utique apud vos pro ore volumus totum principio non ex timore Dei. Quis de vobis non ridet immo! non

ꝯquirit aīci. Quod deuestitus
hoīem nō dico iudico nō quie
tū. ſ; nec ūbo quietū. Nitoſ
h⁹ verbū ſcandalizat. q̄t ora
ad ſb̄ſānadū q̄t corda ad ſuc
cendū mouebit. Itane pu
tatis pīſſe iuſticiā de toto or
be ſiē de corde vr̄o. ut hō ſic
ablatū pdat archidyaconatū.
Sȝ vos forſitan pl⁹ amatis
ꝯcede et pcede q̄ gram de bn̄
ficio ꝯtinē. Nolite q̄ſo nolite
face hac rē quā q̄ audierit
oēs mirabit̄. neō laudab̄r
Hec vob mordaci⁹ audaci⁹q̄
q̄ velletis audiē ſ; nō ad iſt
piam vob ſi vellet corrige

Ad henricū Cācellarīū romanoꝝ

154 D Iu̇ibus
Ꝯgrēdē velī ad bn̄fi^a qb⁹
me obruitis idē eit ac ſi ſpe
tis ſagittis ſēſtius dīmee.
ñ q̄ h⁹ loc⁹ videbr̄. i^d dolus
fcā fris ꝯpeſā optȝ Vn̄ id q̄de
iuſtū ē ad me Nā vn̄ ſuffi
cēm paup et modic⁹. Hic
b⁹ paup et vilius. nō volu
ēq̄bo ē bnfi^a vōtis. que fris
nō poſſū Deſideriē dūcs
ſū, affrib⁹ habūdo Et ēte ve
r⁹ bnfic⁹ apl̄i⁹ nō r̄q̄rit
Nā quō bnfic⁹ q̄ nō et bei
uolus ſit. Porro beniuolus
nil ſibi cari⁹ exiſtiat ipā be
niuolētia qua et beniuol⁹ ē
et bnfic⁹ vocat. Deiq̄ beī
uolēcia ſruis ē bnficiū ñ quis
forte bnfiū petit putet qd̄ in
ſpe ſemit a tiore diſſerit Sȝ
quis nō videat h⁹ relictū
venditū. neutȝ datū. Optȝ
ac bnficiū ut vē ſit eē ꝯtuī
tū Danti itaȝ ꝯpedī quidq̄
ꝯtati⁹ ab accipiete nō pt
q̄ ſi gratū hūerit qd̄ ꝯtis
accepit Et h̄ beniuolēcia ſut
de beniuolēcia dantis ī aīo ac
cipientis. bnficio q̄de iutuen
ente Hac me fateor locuple
tē. hac de puro digna ꝑ
fecto offēo ꝯmunicarȝ meo
bnficto͛. hac d̄uot⁹ imolo
ſacrificiū laudis ſrorū omī ꝑ
ſalute mei bnfctoris

Ad euſtachiū occupatorem
valentine ſedis

153 (155) V Iro illuſtri euſtachio.
ſr b Salutē ꝯ vir illuſ
triſſiē et ſi nō ſr̄bo. opto ti
Optaē qs ꝑhibz. Affirm n̄
leges ſpant n̄ pncipes dn̄an
tur libere ē et maxi ſi ſpū du
cuntur. q̄z vbi ſpū ibi libtas
Inde ē ſane auſ⁹ iāē me⁹ de
pnti q̄ ad tuā magnitudinē ꝑ
ſuo ſcribere tiq̄ aliq̄s magn⁹
fateor n̄ iuſſus a te n̄ rogat⁹
n̄ inuitat⁹ Sȝ qd̄ ſi caritas iu
bet. Ali⁹ alit fortaſſis acci
piat eo virū nobilē qd̄ in
me eſt ī vea caritate dece
ut hys lr̄is ſuceṗi⁹ ꝯmonicē
ſalutis excitatē a ſopno ꝯuocā
re ad cor ꝑuociē ad grām

Quus sūt signāt et īgsat
d9 et r̄linquat p9 se bndrcz.
vino ꝗs nescit īaquas et
ꝑtas dīuas sue boīt et lo
gam̄ī thesaurīsaut sup eu
misēator et morb dn̄s.
Deiqz miset̄ ꝑit exspeat
usq3 adhc dissulatqz frēs sicut ho nō au
diens et nō hn̄s ī ore suo re
dargucoēs tardas ferie ꝑa
tq ignoste. Sz tu dn̄e vsqz q.
Tu īnq̄ o bone vir vsqz q̄o
dissilas. ꝗsusqz ꝯtepnīs. du
ru est t̄ ꝯt stimulū calcit
re. An ignas ꝗm benīgtas
dī ad pniaz te adducit. Sz
du at tu sc̄dm duriciā tu
am tor īpeitens thesaurizas
t̄ ūram ī die ire. An nō sc̄dz
duriciā ꝗde. S sc̄dm vcrun
dia. Quid r̄fert sc̄dm ꝗd
peas. O vercudia exps ꝯis
mnia salutis toci9 ignara
hōris et hoestatis Hec ē
ne illa quā sapiēs loqt ꝯ
fusio adduces ꝑcm̄ Ita nc
vercudiā est hoīem viri a
deo. et ꝑbro ducit hūilia
ri sb potētī manu dei al
tissimi. Nō ita reꝯ ī glos
dauid Tibi soli ꝑcaui ꝑcm
tu et malū corā te feci. ut
iustificeris ī sermoīb9 tuis
et vincas cū iudicaris. In
mu victorie gen9 dīue re
de maiestati et aūcti mris
ecclē nō reluctari sum9

hoꝛ et glā. O pusitas non
pudet ignari et ablui pu
det. Est pudor iux sapiete
salonem adduces glam.
si videlicet ꝑcāre pudeat
si nō pudeat vl ꝑcasse et
ita vel seri glā nō careb
r̄ducere nimꝫ pudor qua
culpā fugiūt. Verecūdia
tenet btitudis locū quoꝝ
r̄missē sūt iniquitates et q̄o
tecta sūt ꝑcā. Honorabile
tegumētu de q̄o legi. Con
fessio et pulchitudo ī ꝯspcu
eius. Quis in t̄ buat vide
te in vestitu deaurato cir
cūdam9 et t̄ ꝯfessione et
decore īduisti amictq lūie
sicut vestimēto Recite su
nambs r̄uerte ut ītueam
te. Consurge ꝯsurge īduere
fortitudīe. īdue vestime
to salutis Surge q dormis
et exurge a mortuis et il
luiabit te xp̄s. A mortuo
tā q nō est ꝑit ꝯfessio. Vs
qz q̄o oblisceris te ī fine vs
qz q̄o dormis ī morte de
cus nobiliū fideliū fletus.
Qz diu q̄ more tuū ꝑtinax
ꝯ hōre tui sequestraris ꝯ sa
lute tuā rebellis. Vbi ios
egregios mores actusqz tu
os tā diffili ꝑgis exitu co
summare. Quo etas ī qua
ī tā ubert īquiescē opte
bat om̄ ꝑitorꝝ dieꝝ tuoꝝ

penas luit n^c diluit crpas.
Cur proh dolor sola venerada
canicies sola venatore frau
datur sola sui honore marcescit.
quia vl max^e decuit honari.
Miserere aie tue places deo. Erubesc
q hoib9 placet ofusi st qm
de9 spreuit eos. Breues di
es hois sut. sem mors i ia
nuis e. Modicu habes. p(re)s9
modicu tep9 cu hijs q dicut
t^e euge euge. Dit eciā t^e p mo
dico iudiciu ab ipis q ab hua
no die q aglico exami ia iā
q^3 es pntad9 q ad tribunal
tribunal xpi ipo ia de fru nate
miseand9 vrgeris. Illi te opt3
ppari iudi^o. illi solo oformare
illi9 curie affectaē fauore for
midaē rpulsa. Ne d illor sma
gibais qa n^c laude pbatus
n^c vitupa^ce r pb9 fueris. Dei
q^3 vani sut filij hom. menda
ces filij hom i stateris. ut
decipiat ipi de vanitate i idip3
ppca q te blāsciat i errore i
ducūt dātes vba munera re
portātes. Vana h^c atq3 ia^a q^3
vba aplī9. et decipiut de vani
tate i idipm. q^3 tu mag^s deci
pis illi mi9. Das qppe qd vtriq3
plis est et das igratis das
imeritis. Hiq de tua no te dil^i
gut. ipo cte n^c te n^c tua. q^3 q
sua sut qrut. Tua q ad pote
rut venabut adulacoi9 va
nis et fictis. Molliti st smoes 150.(186.)

eor sup oleu et ipi sut iacula
Et io dicebat dauid oleu at
pctoris no ipinguet caput
meu. Ab hijs lauda pctor in
desiderijs aie sue et iniquus
bndicit. Ab hijs ergo cauere
no ego q^3 sapies docat fili
aut si te lactauerit pctores.
ne acqescas illis. Attede poti9
illi q iudicat i eqitate p man
suetis tre. q tua no pastora
lis dilige^ia pascut q^3 solarios
pmit pote^a. quia no hn(et)
sup eos villa n^i data esset t^e desup
Hz hec e hora vra et ptas te
brar. Attede at. iudicu gra
ue sup hijs q psut fiet. et
potetes potenter tormēta
patient. Hoc si paues caues.
si negligis. Indis et horri
bile est icide i man9 di vi
uentis. Auertat h^o vn9 et ve
rus dns. q no wlt morte
pctoris. q^3 mag^s ut qita^e et
viuat. Plura ad h^c loq con
fert aim9 q^3 no fert audit9.
n^c placet aspa qmuis vera et
salubria. qr q st amara non
sapiut. Pona itaq3 digitu
sup os meu donec siam is
ta aliter accepte. Placebo
at si poteo no stilo neq3 ligua
q^3 ope et veritate. Ad simone filiu

Cognosces di castellam
Clarissime iuuinate albe ro
berto dolpho de varell desi
deare te mei pntia at3 collo

quini delectatus sum admodum tanta
tui erga me devotione non ingratus
benivolentie. Noveris et meę esse vo
luntatis tuo satisfacere desiderio
sed et corporalis molestia impediri tamen
ab huius voluntatis effectu quam et ab aliis
plurimis plurimumque necessariis negociis.
Sed licet absens corpore sum tamen presens
spiritu donec fiat quod deo volente
et corpore et spiritu sim tamen non ore tantum
et lingua sed opere et veritate di
ligamus. Igitur in exhibitione operis
liquebit veritas dilectionis. Hoc
est itaque quod rogo ut quod de meo
est apud te fratres varellenses et
etiam eorum mei gratia diligas
foveas manuteneas ubi necesse
fuerit ut in hoc et tue liberalitatis
insigne prebeas documentum et eius
qua michi presentibus caritatis
clarescat indicium. Quam nunc cari
tatem in eo vel plurimum cupio experi
ri si ligeturiense quam mihi pater tuus
presenti contulit ad opus monasterii tu
que concesseris et domum pro his tuis non
feceris irritum. Nos quidem quod nostrum est
de preteritis gratias agentes et in
reliquum similia sperantes pro te tuisque
illi preces fundimus qui voluntatem
tenentium se faciet et deprecationem
eorum exaudiet. Oramus te et
uxorem tuam et omnes qui ad vos
pertinent bene valere

Ad Episcopos senonas quotan
dos contra petrum

Extant sermo inter fratres multos 187 (187)
et coram vos pervenisse quo
videlicet apud senonas in octa
vis penthecostes vocamur et pro
vocamur ad litem pro defensione fi
dei cum servum dei non oporteat li
tigare sed magis patientem esse
ad omnes. Si mea tamen propria esset
pateret non immerito fortasse pu
er sanctitatis vestre in vestro protinus
gloriari. Nunc autem quia vestra est proprio
plus vestra fidentius moneo et ob
nixius rogo ut amicos vos in
necessitate prebetis amicos dixeri
non vobis sed christi cuius sponsa
clamat ad vos in silva here
sum et in segete errorum quibus
sub custodia et tutela vestra pul
lulantibus pene iam suffocatur.
Amicus sponsi non deseret eam
in opportunitatibus in tribulatione. Nec
miremini quod ita de subito et in
arto temporis vos invitamus quoniam hoc
quoque adversarius potest in sua versutia
et calliditate providit ut impro
visos invaderet et congredi co
geret inermos.

Ad dominum papam
contra epistolam petri amblardi

Amantissimo patri et domino in no 158 (S. II. Ep. 190)
centio summo pontifici frater b
clarevallensis vocatus abbas
modicum id quod est. Oportet referri
ad vestrum apostolatum pericula queque
et scandala emergentia in regno di
ca presertim que de fide contingunt.
Dignum namque arbitror ibi potis
simum resarciri dampna fidei
ubi non possit fides sentire de
fectum. Hoc namque huius prerogative

sedis Tu enim alti aliqui dcm e ego
p te rogaui petre ut no deficiat
at fides tua. Ergo qd sequit
a petri successore requirit et
tu aliqn quersus cofirma fres
tuos Id qde mo nccin Temp9
est ut vrm agnoscatis pr amatissime
principatu . pbetis zela . misteriu horetis In eo plane
petri impletis vice cui9 tenetis
et sede si vra amonicoe
corda in fide fluctuatia qfirmatis
si vra auctte qteritis fidei corruptores
Habem9 i francia
nouu de veteri mgro theologu
q ab ieunte etate sua i arte
dyaletica lusit et nuc i diuinis
scripturis isanit Olim dapnata
et sopita dogmata tam
sua videlicz q aliena suscitare
conat . isup et noua addidit
Qui du oim q sub celo sursu
sut et q in tra deorsu nichil pt
solu nescio nescire dicat po
nit in celu os suu et scrutat
alta dei rediens ad nos refert
vba ieffabilia que non
licet hoi loqui et du de oib9
~~etiam~~ patus e redde ronem
etia q sut sup rone et q fide
psumit Quid enim magis qt
ronem . q ronem roe conari
transcendere . Et qd magis q
fidem q credere nolle quicqd
no possit roe qtingere . Deniqz
expone volens illud sapientis
qui credit cito leuis e corde
cito credere est inqt adhibere
fide an roem cu hoc ille no de
fide in deu sz de mutua inter
nos credulitate dixerit Nam
illa q in deum e fidem btus papa
gregorius negat plane hre
meritu . si ei huana ro pbeat
experimetu laudat aut aplos
q ad vni9 iussionis voce secuti
sut redeptore Iuc inmunis
p laude dcm est i auditu auris
obediuit michi increpat e re
gione discipulos q tardius
credidissent Deniqz laudat maria
q ronem fide puenit et
punit zacharias q fidem
roe putauerit Et rursu abraha
qmendat . q qt spem i
se credidit At contra theo
logus nr quid iquit ad doctrina
loqui pficit . si qd docere
volum9 expoi no pt ut intel
ligat . Et sic pmittes itellcm
auditoribus suis in hijs etia q
sublimiora et sacratiora pfide
illo sinu sacre fidei qtinetur
poit in trinitate grad9 i maiestate
modos nude i etnitate
Costituit deiqz deu patrem plena
ee potentia filiu q da
potentia spmt scm nulla pote.
atqz hoc esse filiu ad patrem
qd quada potentia ad pote. q
spem ad genus qd matiam
ad matia qd hoiem ad aial
qd ereu sigillu ad es Ione
pl9 q aui9 hic . Qus her

ferat. Quis non claudit aures
ad voces sacrilegas. Quis
non horreat prophanas novi-
tates et vocum et sensuum. Po-
nit etiam et spiritum sanctum procedere
quidem a patre et filio, sed minime
esse de patris filiique substantia
unum ergo. An forte ex nichilo
sicut et universa que condidit. Nam
et ipsam ex deo non diffitetur apostolus
nisi videtur dicere ex quo omnia.
Quid igitur dicemus ex patre et
filio spiritum sanctum non alio prorsus
procedere modo quam omnia, id est non
essentialiter sed creabiliter, ac per hoc
de creatum sicut et omnia. Aut
aliquid tertium inveniet sibi
modum quo eum a patre filioque
producat homo qui semper nova querit
et que non invenit fingit af-
firmans ea que non sunt tamquam ea
que sunt. Ac si inquit esset de
substantia patris profecto genitus esset et
duos pater haberet filios. Quasi
vero omne quod de substantia alicuius est ge-
nuo ipsum a quo est habeat genito-
rem. Non vero pediculi aut len-
des aut flegmata vel filii
carnis sunt vel non sunt de substantia
carnis aut vermes de ligno
putrido ~~[illegible]~~ procedentes sunt aliunde quam de
ligni substantia sunt que tamen filii ligni
non sunt. Sed et tinee de substantia
pannorum substantiam habent, generatorem
non habent et multa in hunc mo-
dum. Miror autem hominem acutum
et studiosum ut quidem ipse sibi videtur

quo spiritum sanctum cum fateatur patri filio-
que consubstantialem neget tamen ex patris fi-
liique prodire substantia nisi forte illos
ex ipsius procedere velit quod quidem
inauditum est et nephandum. Sicut at-
nec hic de illorum nec illi de huius
substantia sunt ubi quos consubstantiales. Aut
ergo fateatur cum etiam spiritum sanctum
de substantia illorum esse a quibus non ne-
gat procedere aut certe cum Arrio
consubstantialitatem deneget et predicet
creaturam aperte. Item si filius
de substantia patris est spiritus sanctus non
est differat necesse est a [illegible] non
solum quia spiritus sanctus genitus non est
quod filius est sed et quia filius de
substantia patris est quod spiritus sanctus non est.
Quam quidem posteriorem differentiam
catholicorum etiam usque hunc nes-
ciunt. Si eam admittimus, ubi
trinitas ubi unitas. Siquidem
sancto spiritu filioque nova hac differentiarum
novitate distantibus unitas
dissipatur presertim cum substantiale esse
pateat differentiam quam iste conatur
inducere. Porro autem spiritu sancto a
patris filiique substantia recedente non
trinitas remanet sed dualitas.
Neque enim dignum est admitti in
trinitatem personam que nil habeat in substantia commune
cum reliquis. Desinat ergo
spiritus sancti processione a patris filiique
substantia separare ne duplici impie-
tate numerum et trinitati minuat
et tribuat unitati quod utrumque
abnuit fides christiana. Et ne
de re tanta solus videar huic

mis inter eorbus legat eplam
bti theodori ad amicu et certe
videbit inter ceteras q̄d eedaz
gruit origenis blasphēias eiā
hoc eum detestante q̄ spm scm
dixerit de sbā pris non esse
Btūs athanasius i li° de unitate
trinitate ita loqt Solu deu et
incorātus sum nō sola psona
pris iudicaui q̄z filiu et spm
scm de hac ipā sola sbā pris
nō negaui Hec athanasius Vi
det scitus vra quō isto nō dis
putate ß dementitate et trinitas
nō coheret: et unitas pēdet
Nec istud sane absq̄ iniuria ma
iestatis Quidq̄d naq̄ i° ē q̄d
dus sit id sī dubio ē q° nō pos
set mai9 aliqd cogitari Si g° i
hac unica et sūma maiestate
uis̄ gsideacoem psonaz vl pa
tiū aliquid claudicare tēptam9
dū q̄d uni pl9 datr alti minui
in9 psto est totū abeo q° nl
mai9 valeat cogitari Maius
eni sī dubio ē q̄d totū maxe ē
q̄ q̄d ex pte ē Ille vō digne
p sua possibilite diuina estimat
misfinfice q̄ q̄ nl i ea cogitat
dispar ubi totu ē sūmu nl
distans ubi totu ē unū nl hy
ans ubi totu ē integrū nl
deiq̄ ipsum vel eges ubi to
tu est totū Totū nēpe est pr
q̄d pr et fili9 et sps scs totu
fili9 q̄d ipe et pr et spus scs
totū sps scus q̄d et ipe et pr

et fili9 Et totū unu ē totū nc
supfluidans i trib9 nc minu
tū in singlis Nec eī verū su
mūq̄ bonū q̄d sūt ptitulait
diuidūt qui nc ptitulaiter id
possident ß h° ipm eentualit
sut na q̄d alter ex altēo vel
alter ad alteru vedrisse dici
psonaz sane designo ē non
disso unitatis Licet eī in hac
ineffabili et incomphesibili
diuinitatis eentia alter et al
ter id q̄d e i quiretib9 ppeta
tib9 psonaz sobrie catholi
ce q̄z dicat nō tn est ibi alter
et aliud ß simplex unū ut
nec puidicul faciat unita
ti trinitatis gfessio nc ppetu
sit exclusio vera assertio uni
tatis Ta loge pinde fiat a
sensib9 nris q̄ est et a regula
veritatis exeranda illa de
gnie et spē non silitudo sed
dissilitudo et inchilois9 illa
de ere ereoq̄ sigillo qm cu
gen9 q̄de et spes q̄d ad se i
uice sūt altiu supi9 alt infe
rioz sit de9 aut un9 sit nūqā
bn psto tate eqlit queiet et
tante disparilitati Et rursū
de ere et q̄dam ere q̄d est
ereu sigillu qm i eande vsitr
patr silitudis eonem sile ē
h9moi ideq̄ iudicau Cu eni
spes ut dixi inoz sit et infior
gnie absit ut hanc i pre et
filio diustate cogite9 absit

ut hinc cognoscamus directi hoc ee
filiu ad patrem quod ee speciem ad
genus quod hominem ad animal quod cere
um sigillu ad eius quod aliquam
potentiam ad potentem Aut quippe
contra hec mutua sunt que ex ratione
nature ad se invicem superiora
et inferiora et ob hoc nulla pro
sus admittenda similitudo ex
hiis ad illud ubi nichil est
inequale nichil dissimile Videntis
de equalitate vel inparitate vel
imparitate dissidat harum admi
nistratio similitudinum Adhuc
auctoritate clarius quid sentiat
doceat scribat Dicit ipse et
specialiter ad patrem potentiam
ad filium sapientiam pertinere : quod
quidem firmum est Nam et pater sapientia
et filius potentia verissime sunt sa
nissime quam dicitur et quod est
omnium non est proprium singulorum
Alia illa perfecto vocabula sunt
que non ad seipsos dicuntur sed ad
alterutrum et ideo est utriusque sunt
et non que tamen alterius Nam qui pater
est filius non est et qui filius est
pater non est quoniam non ad se sed quod
quod ad filium pater est patris nomine
designatur et item nomine filii non
quod ad se filius sed quod est ad pa
trem exprimitur Non sic potentia
non sic sapientia neque alia multa
que ad se dicuntur ut pater et filius
non singulariter alter alterius spiritu alterius
Non sequitur licet ad proprietatem
persone patris ipse vel specialiter

invenimus pertinere omnipotentiam quod non
solum cum duabus ceteris personis
eque omnia efficere potest Verum etiam
ipse solus a se non ab alio existe
re et sicut ex se habet existere
ita etiam ex se habet posse .
Unde alterum aristotile An non ea
de ratione si hoc ratio esset et sa
pientia et benignitas pertineret
ipse ad patrem cum et sapere et be
nignum esse eque a se pater et non
ab alio habeat quemadmodum et
esse et posse . Quid si non ab
nuit nec enim de ratione potest quid
ipso fructus est de nobili illa
sua partitione in qua ut patri po
tentiam sic filio sapientiam sic spiritui
sancto benignitatem ipse ac specialiter
designavit . Non enim una et eadem
res ipse poterit convenire duabus
hoc est ut utrique propria sit Eligat
quod volt Aut det sapientiam filio
et tollat eam patri aut patri tribuat
et auferat eam filio et rursum
benignitatem aut spiritui sancto sibi patre aut
patri sibi spiritui sancto assignet aut etiam
desinat nomina propria facere . et
patri quoniam a seipso habet potestatem
non ideo tamen audeat concedere propria
ne et benignitatem sibi et sapientiam
que a se nichilominus habet idem
propriam patri sua ratione assignare co
gitur Sed ad patrem redeamus adhuc et vi
deamus quam ex theorice noster theo
logus in simbolo dei contempletur
Dicit ut dixi ipse omnipotentiam pertinere
ad patrem atque hanc ut sit ita eius

et p̄sūa īgenādo et diffīnēdo
9stituit Porro filio ut dem ē
assigt sapiāz ipm̄qz nō simplr
q̄dem potētiā ꝫ quādā pote
tiā ī deo esse diffinit idest po
tentiā tm̄ diffīnēdi Fortel timet
iniuriā facere p̄ri si tm̄ tribuat filio
q̄ntū et ipi et eū nō audet pote
tiā dare integrā qredit dīdiā
Et qd̄ dicit maifestius d̄clarat
exēplis asserēs potēm diffīnēdi
q̄ est fili9 ita q̄ndā ēē potēm q̄adꝫ
hō q̄ddā est aīal et sigillū ere
um q̄ddā est es atqz h° ēē potēz
diffīnendi ad genēdi diffīnēdiqz
potēm qd̄ est fili9 ad p̄rem qd̄ hō
ad aīal qd̄ ē ereū sigillū ad es ē
Dicit ei īquit qd̄ ē ereū sigil
lū exigit nēriō ut es sit et ex
eo qd̄ est hō ut aīal sit ꝫ nō eq̄
ita d̄finā pote° q̄ est potētia
diffīnēdi exigit q̄ sit diuīa pō
ꝫ nō eq̄ Quid igit̄ ? Vis ut
iuxta tuā silitudinē ad instar
p̄centū etiā ex h° q̄ fili9 sit est
exigat q̄ p̄r sit h° est ut q̄ fili9
ē p̄r sit q̄pp̄ nō eq̄ In h° diuīs
hētiuis es si nō diuīs variat
silitudo Ad qd̄ eīn ip̄am tanto
cruciatu de lōge positis reb9 et
m̄9 cōueniētib9 emēdicās
tanto labore colligens tantā mīrl
cras vana mīsplic̄ite v̄borū
tātūs efferes laudib9 si nō facis
ad qd̄ īducit̄ ut videlz mēbra
ad mēbra q̄grua p̄porcōib9
r̄ducit̄ Nōne h° op9 h̄ labor

ē ut p̄ ip̄am nos doceas eam
q̄ est inter p̄rem et filiū filius
silitudinē ? Tem9 at te docen
te ad hoīs positōem potī aīal
ꝫ nō eq̄ sc̄dm rēgulā dyalectice
tue quia nō q̄ūde posito gnē
ponit̄ spēs ꝫ posita spē poī
gen9 Cū g° p̄rem ad gē9 filiū
ad spēm r̄feras nōne id rō
silitudinis postulat ut silr po
filio p̄rem poī ondas ? nō
quīti ut quō q̄ hō ē nēriō aīal
est ꝫ nō q̄ūti ita ēē q̄ fili9 ē
nēriō p̄r sit et eqz nō quertat̄ ?
Sed q̄ dicit t° ī hoc catholicā
fidē q̄ p̄fitō utrūqz recusat
tu p̄rem videlz ēē q̄ fili9 ē
q̄ filiū ēē q̄ p̄r est Na ali9 p̄cl
dubio p̄r ē atz ali9 fili9 q̄nus
nō a° p̄r q̄ fili9 Na p ali9 et
a° nouit p̄ctis fidei mute it
p̄°az p̄p̄cm° et mōdiū cen̄ ē
virtute diffīnē et mediū iter
tenes r̄gia incede viā ut nec
declinet ad dextrā q̄fuūē p̄ ab
n° r̄spiciat ad sinistrā sb̄am
diuide Cū si p̄ si Fēē dicas ic
q̄sequit ut si fili9 ē nēriō p̄r sit
nil te iuuat cū rō relōis nēriō
exigat ut quīti et eād virtus
cōite quāsam qd̄ nō queunt
adducte d° gnē et spē vl̄ de
cre ereoqz sigillo silitudini
Neqz ei p sim° ēē dūtaxat ue
rissie dicit̄ si p̄r ē filius est et
si fili9 ē p̄r est Ita etiā possu9
mt̄ hoīem et aīal siue inter

ereum et sigillum et es in veritate convertibile tenere consequentiam. Nam et si verum sit dicere si homo est animal est, tamen non est conversa ut dicatur si animal est homo est. Et item si sigillum ereum est necessario sequitur ut es sit, non tamen si es sit necessario sequitur ut sigillum ereum sit. Sed iam pergimus ad reliqua. Cuius ipsum hec comparationis in patre quamdam potentiam in filio dicat nobis etiam de spiritu sancto quid sentiat. Benignitas ipsa inquit que hoc nomine quod est spiritus sanctus demonstratur non est in deo potentia sive sapientia. Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Sic debet cadere qui ambulat in magnis et in mirabilibus super se. Vides frater quibus scalis ymo que precipitia iste sibi paraverit ad ruinam. Omnipotentiam, semipotentiam, nullam potentiam, que audito horreo, et ipsum horrorem puto sufficere ad refellendum. Verumptamen testimonium pono quod turbato interim occurrit ad removendum spiritus sancti iniuriam. In ysaya legitur: Spiritus sapientie et spiritus fortitudinis. Per quod utique apte satis illius audacia, et si non reprimitur convincitur tamen. O lingua magniloqua. Esto ut iniuria patris vel filii remittatur tibi. Numquid blasphemia spiritus? Manet angelus domini qui secet te medium. Dixisti enim: Non est spiritus sanctus in deo potentia sive sapientia. Ita pes superbie ruit cum irruit. Nec mirum si homo qui non curat que

dicat irruens in archana fidei thesauros abditos pietatis tam irreverenter invadit atque discerpit, cum de ipsa pietate fidei nec pie nec fideliter sentiat. Denique in primo limine theologie vel potius stultilogie sue fidem diffinit estimationem. Quasi cuique in ea sentire et loqui que libeat liceat, aut pendeant sub incerto in vagis ac variis opinionibus nostre fidei sacramenta et non magis certa veritate subsistant. Nonne si fluctuat fides, inanis est et spes nostra? Stulti ergo martires nostri sustinentes tam acerba propter incerta nec dubitantes sub dubio remunerationis premio durum pergitu diuturnum inire exilium. Sed absit ut putemus in fide vel spe nostra aliquid ut putat dubia estimatione pendulum et non magis totum quod in ea est certa ac solida veritate subnixum, oraculis et miraculis divinitus persuasum est, stabilitum et consecratum est partu virginis, sanguine redemptoris, gloria resurgentis. Testimonia ista credibilia facta sunt nimis. Si qua minus ipse postremo spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod filii dei sumus. Quomodo ergo fidem quis audet dicere estimationem, nisi qui spiritum istum nondum accepit, qui vel evangelium aut enigma aut fabulam putat. Scio cui credidi et certus sum, clamat apostolus, et tu mihi subsibilas: fides est estimatio. Tu mihi

ambiguū garris? q° nichil ē cer
tius. Sed aug9 aliter fides aūt
nō coniecturādo vl' opiniando hēt
ī corde in quo est ab eo cui9 est;
s̄ c'ta sciā acclamāte ɔsciā Ab
sit ergo absit ut hos fines hēat
fides xpiāna Achademicorū
sint iste estimacōes q̄s ē dubita
re de omnib9 sciē nichil Ego
vero ferur9 ī nigri ysē gentiū
sinaȝ pgo; et scio qm̄ non con
fūdar Placeat fateor illi9 de fide
diffinicō: et si iste, ecīā ipām laten
ter insibilat Fides aūt ē substā
rerū sperandarū argūtū non
apparētiū Vbā sequit rerū sperādarū
nō sanū fantasia coniecturāū
Audis frā nō licet tibi in fide
putare vel disputare p libitū
nō hac illacq̄ȝ vagari p inania
opinionū p deuia errorū Ibē
nomē aliud tibi certū fixū q̄ȝ
psigit. Certis claudēris finib9
certis limitib9 coartaris nō
est em̄ fides estiā° s̄ c'titudo
Sed adutite et cetera Omitto
q dicit spm̄ timoris dn̄i nō fuisse ī
dnō timorem dn̄i castū ī finitū
sclō nō futurū p9 cōsecratoem
pais et talius pora amdetia
q̄ remanet pendere in aere
Demū ī nobis suggestioes
gtactu fies lapidū et herbarū
p ut illorū sagax malicia no
uit harū rerū vires diuisas
diuisis infirmitatib9 medendis q̄ȝ
vinis couenire. Spm̄ scm̄ esse

auaȝ mūdi iux platonē tāto
excellenti9 aīal esse q̄nto me
liorē habet auaȝ spm̄ scm̄.
Vbi dn̄i in'tū sudat quō pla
tonē faciat xpiānū, se facit
ethnicū Hec inq̄ omā alias
isti9 q̄ȝ nenias e9 nō paucas
ptereo Venio ad grauiora Nō
q vel ad ipā cuncta respondeam
magnis em̄ opus volumib9
esset Illa loquor: que tacere
nō possū Misteriū trīe rdep
cōis sicut ī libro q̄da sniarū
ipi9. Et item ī quadā e9 expo
ne eple ad rōnos legi Teme
rarius scrutator maiestatis
ī ipō statim sue disputacōis
exordio cauistarū doctorū
vnā om̄i de hac re dicit eē
q̄stione et ipām poit ac sp
init et gloriat se hēre melio
rem nō verit9 cont' preptū
sapientis transgrd' terminos anti
quos q̄s posuerīt prēs nr̄i
Dicendū est aūt q oēs docto
res nr̄i p9 aplos ī h° conuenit
q dyabl9 dominiū et ptāte hē
bat sup hoiem et iure eum
possidebat ido scilicet q hō ex
libtate arbit'i q̄d hēbat spōte
dyablo cōsensit Aut naq̄ȝ q
si q̄s aliq̄ vicerit. vict9 iure
victoris sumus ɔstituit Ido
sequit sicut dixit doctores hac
necessitate incarnat9 ē fili9 dei
ut hō q̄ aliter liberari nō po
terat p morte innocētis iure

liberaretur a iugo diaboli. Sed ut nobis videtur aut nec diabolus umquam ius aliquod in hominem habuit nisi forte deo permittente ut carcerarius, nec filius dei ut hominem liberaret carnem assumpsit. Quid in his verbis intollerabilius iudicem, blasphemiam an arrogantiam? Quod dampnabilius, temeritatem an impietatem? An non iustius os loquens talia fustibus tunderetur quam rationibus refelleretur? Nonne omnium merito in se provocat manus, cuius manus contra omnes? Omnes, inquit, sic, sed non ego sic. Quid ergo tu? Quid melius affers? Quid subtilius invenis? Quid secretius tibi revelatum iactas, quod tot preterierit sanctos, effugerit sapientes? Aquas furtivas et panes absconditos puto apponet nobis iste. Dic tamen, dic quidquid illud est, quod tibi videtur et nulli alteri. An quia filius dei non ut hominem liberaret hominem induit? Hoc plane nemini te excepto videtur, tu videris ubi videris. Non enim hoc a sapiente, non a propheta, non ab apostolo, non denique ab ipso domino accepisti. Magister gentium accepit a domino quod et tradidit nobis. Magister omnium suam doctrinam fatetur non esse suam: Non enim a meipso loquor. Tu vero de tuo nobis tradis et quod a nemine accepisti. Qui loquitur mendacium de suo loquitur. Tibi proinde sint que tua sunt. Ego prophetas et

apostolos audio, obedio evangelio, sed non evangelio secundum Petrum. Tu nobis novum condis evangelium? Quintum evangelistam ecclesia non recipit. Quid lex, quid prophete, quid apostoli, quid apostolici viri nobis aliud evangelizant quam quod solus negas? Deum videlicet factum hominem ut hominem liberaret. Et si angelus de celo nobis aliud evangelizaverit, anathema sit. Sed qui venerunt post apostolos doctores non recipis, homo qui super omnes docentes te intellexisti. Denique non erubescis dicere quod adversum te omnes sentiant, cum ab invicem non dissentiant. Frustra proinde istorum tibi doctrinam proponerem quos iam proscripsisti. Ad prophetas te ducam. Loquitur sub typo Ierusalem ad populum acquisitionis non propheta, sed in propheta dominus: Salvabo te et liberabo te, noli timere. Queris a qua potestate? Non enim vis ut diabolus habeat vel habuerit potestatem. Fateor nec ego. Non tamen ideo non habet quia et ego et tu hoc nolumus. Si non confiteris, tu nec cognoscis. Cognoverunt et dixerunt qui redempti sunt a domino quos redemit de manu inimici. Nec tu negares, si non esses sub manu inimici. Non potes gratias agere cum redemptis, qui redemptus non es. Nam si redemptus esses, redemptorem agnosceres et non negares redemptionem. Nec querit redimi qui se nescit captivum. Qui autem scirent clamaverunt ad dominum et dominus ex-

et ut itelligas huc inimicu
q sit qd redemit ait de manu
inimici

audiuit eos et redemit eos de
manu inimici. de regioibus co
gregauit eos. Sed primu q de
agnoscite huc ggregatore de
quo mypheas pphetat in euago
qr ihus moret pro gete. Et qui
narrat sequitur dicens. Non tm
pro gente sed ut filios dei q erat
dispsi ggregaret i unu. Quo
erat dispsi. In oes regiones.
Ergo quos redemit de regio
nibus cogregauit eos. Redeit
Non cogregaret nisi redimet.
Erat eni no solu dispsi sed et
captiui. Redemit. et ggregat.
Redemit ait de manu inimici.
Non dixit inimicorum. sed inimici.
Inimicus unus. regioes multe.
Siquide no de hac regione.
sed de regioibus cogregat eos.
A solis ortu et occasu ab aq
lone et mari. Qs iste unus tam
potes dns. q no unam pfuit
regioni sed oibus. Non alius ut ar
bitror qm ille q ab aliquo ppha
dr absorbere fluuiu id est
genus humanu et no mirari
hre at fiducia qp et iordanis
hoc e influat i os eius
Ab ti qui sic influunt ut efflu
ant si intrat ut exeat. Sed
quid. Nondu forte credis pphis
sic sibi gcinetibus de diaboli
ptate i hoiem. Veni mecu et
ad aplos. Dixisti nepe te no
sentire cu hijs q post aplos ve
nerunt assentias vel aplis

si forte tibi et ggigat qd unus
eoru loqr de qbusda ne qn
iquietes det illis deus pniam
ad ggnoscenda veritate ut resi
piscant a diaboli laqueis a quo
captiui tenet ad ipius volun
tate. Paulus aut e iste q hoi
es a diabolo captiuos tene
ri asserit ad eius voluntate.
Audis ad eius voluntate. et
negas ptatem. Si et pau
lo no credis. venia ad ipm
dnm si forte audias et qes
cas. Nepe ab ipo appellatur
pnceps huius mudi et fortis
armatus et possessor vasor
et dicis eu no hre ptate i hoi
es. ni tu aliud putas hoc loco
itelligi atriu qm mudu va
sa qm hoies. Qs si atriu dia
mudus e at et hoies vasa e
quo no dnabat i hoibus.
Ait ite dns capietibus se. Hec
e hora vra et ptas tebraru.
Ptas ista no latuit illu. q
dicebat. Qui eruit nos de
ptate tebraz. et tnstulit i
regnu filij claritatis sue. Hac
ergo dno nc i se qde negat dia
boli ptate. sic nec pilati qui
mebru erat dyaboli. Ait siq
dem no hres ptate i me ulla
ni data fuisset t desup. Qs si m
vide lignu i tm grassatu e
ista desup data ptas i aridu
quo no fuit ausa gtinge. Nec
iniusta puto iste causabitur

ptate datam desup. Discat ergo
dyabolum non solum ptate sed et
iustia huisse in hoies ut ostendit
et hoc videat venisse utique in
carne dei filium ppter liberandos
hoies. Ceterum et si iustam dicimus dia
ptatem: non tamen et voluntatem. Uni
ho dyabolus qui suasit non ho qui me
ruit sed dns iustus qui exposuit.
Non enim a ptate sed a voluntate iustus
iniustus vel quod dicit. Ho ergo dia
quodda in hoies ius et si non iuste
acquisitum sed nequiter usurpatum
iuste tamen pmissum. Sic itaque ho
iuste captiuus tenebatur ut tamen nec
in hoie nec in diabolo illa esset ius
titia sed in deo. Iuste ergo ho addic
tus sed misericorditer liberatus est sic tamen
misericorditer ut non defuit iusticia
quedam et in ipsa liberatione quoniam ho
hoc fuit de iusticia liberantis ut
quod congruebat remedio liberantis
dei iusticia magis quam potentia
uteretur. Quid namque ex se
agere poterat ut semel amissam
iusticiam recuperaret homo suus potentia
uinctus diaboli. Assignata est ei
proinde aliena qui caruit sua. Et
ipsa sic est. Uenit princeps mundi
huius et in saluatore non inuenit
quicquam. Cum nichil omnino in eo
inueniret iniustus quod teneret
amisit quos tenebat quia morti nichil
debebat accepta mortis iniuria
iure illi qui obnoxius erat et mor
tis debito et diaboli soluitur
dominio. Qua enim iusticia id secundo

ho exigeretur. Ho sique qui debuit
ho qui soluit. Nam si unus inquit pro
omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt
ut videlicet satisfactio unius omnibus
imputetur sicut omnium peccata unus ille por
tauit. Nec alter iam inueniatur qui fo
refecit alter qui satisfecerit quia ca
put et corpus est xpus unus. Satis
fecit ergo caput pro membris suis
xpistus pro visceribus suis quando iuxta
euangelium pauli quo conuincitur men
dacium petri mortuus pro nobis
conuiuificauit nos sibi donans
nobis omnia delicta delens quod aduer
sum nos erat cyrographum decreti
quod erat contrarium nobis. Et ipsum tu
lit de medio affigens illud cruci
expolians principatus et ptates.
Ut ergo inueniar in huius spoliis quibus
spoliate sunt contrarie ptates tra
ductus et ipse in possessionem dni. Si
me in seruitute laban arguit quod re
cesserim clam ab eo audiet clam
me recessisse ad eum et ob hoc
clam recessisse. Subierunt me illi ra
secretioribus primum subduxerunt me illi
ro occultioribus iusticie. Aut si gratis
venundatus sum: gratis non redimar.
Si assirus sine causa calumpniatus est
mihi: sine causa exigit euasionis
Quod si dixerit pater tuus adduxit te:
respondebo sed frater meus redemit me.
Cur non aliunde iusticia si non aliunde
reatus. Alius qui peccatorem constituit
alius qui iustificat. Alter peccato alter in
semine alter in sanguine. An peccatum
in semine peccatoris et non iusticia

in xpi sanguine. Hec iustic inquit
et fit meu e quod ad me. Anima iustic
iusti sup eu erit et impietas
impij no erit sup eu. Non gneat
filio portare iniquitate patris, et
patrie fieri exorte iustice. Nunc
vo p hoiem mors, et p hoiem
vita. Sicut em i ada oes mo
riunt ita et in xpo oes viuifi
cabunt. Qm no sic illi attineo,
ut no et isti. Si illi p carnem,
et p fide huic. Et si infectus ex
illo originali cupia, etia et xi
gra spali pfusus su. Qd in
plus imputa de puaricatoe si
gnatoi gnatoem oppono nisi q
spualis e ista illa carnalis. Nec
patit ratio equitatis ut ex equo
contendat sz vincat nec e carne
spus et sit efficacior causa q e po
tior et natura quo plus videlicet
posit gnatio scda q pa nocuerit
Siquidem puenit delictu ad me,
sz pueit et gra. Et no sicut de
lictu, ita et donu. Na iudiciu
ex vno i condepnatoem, gra aut
ex multis delictis i iustificatoem
A pmo hoie manauit delictu: a
sumo celo egressio gre. Vtruz a pa
te illud a pmo, ista a summo. Ter
rena natiuitas pdidit me et no
multo magis gna ccelest conseruat
me. Nec vereor sic erutus de pta
te tenebraz repelli a pre luminu,
iustificatus gratis i sanguine
filij eius. Nempe ipe q iustificat
quis est q condepnat. Non condep
nabit iustu, q miser tus e pcco
ri. Iustu me dixerim, sz illius
iusticia. Que nam ipa. Finis
legis xps, ad iusticia oi credeti
Deniqz q factus e nob inquit ius
ticia a deo patre. Que ergo in
iusticia facta e, mea no est. Si
mea traducta culpa, cur no
mea indulta iusticia. Et sane
mi tutior donata e q innata.
Na ista qde glam hz, sz no qui
apud deu. Illa aut cu sit salut
efficax, materiam no hz gloriandi
nisi i dno. Na si iustus fuero inquit
no leuabo caput, ne vi z rn
su accipiat. Qd habes qd
no accepisti. Si aut accepisti
qd glariis qsi no acceperis. Hec
iusticia hois i sanguine redeptoris
qua ho pdicionis exsufflas et sb
sanas i tm euacuare conatur
ut totu q dns gle semet ipm
exinanivit q minoratus e ab anglis
q natus de femia q conu sat i mu
do q expertus infirma q passus indig
na q demu p morte crucis i
sua reuersus ad id solu putet et
disputet redigendu ut traderet
hoibus forma vite viuendo et do
cendo. Paciendo aut et moriendo
caritatis metha hoibus pfigeret
Ergo docuit iusticia et no dedit,
ostendit caritate sz no infudit, et
sic rediit i sua. Itane hoc totu
magnum i pietatis sacrm qd mani
festatu e in carne iustificatu
e i spu apparuit anglis pdicatu

est hoibus reditu e mudo assup
tu est in gla. Incomparabil doctor
q etiam cpfunda dei sibi aperies et ea
quib9 volt lucida et plana facies
altissimu sacrm et misteriu
absconditu a sctis f' suo medio
nob planu et aptu reddidit
ut tusic leuiter p id posset quis
incusasse et mud9 q dei sapia
cauere nesciret ra neglexerit
qd ipa phibuit et dedeit scm
canib9 et margaritas porcis s;
no est ita Na et si manifestatu
i carne tn et iustificatu i spu
ut spualib9 spualia pferat
et aialis ho no pcipiat ea q
sut spus dei n' fides mra sit i sa
pia hoi s; i vtute dei Vn salua
fiteor tor ait Deiqz saluator ait Co
f' pr celi et tre q abscondisti
h' a sapietib9 et prudetib9
et reuelasti ea puul Et apls
Et si igt aptu e eva'm meu in
hijs no est aptu q peut Deiqz
adiutie hoiem irridere que
sut spus dei qm stulti9 illi vide
et insultate aplo loqti dei sa
piam i misterio absconditam me
hete in eu'm dnm blasphema
te Hi prudenti9 qd no valet co
phende rde digret n' audere
ptepne a crudire sacru reuendisz
philip 45 misteriu loqu est ad ocos e9 icp
tias quas dno struit psilio tri
dere Paucu tn ipseo e qb9 re
tea essent Eu solos igt electos
liberauerit x' quo eos dya'9 pos

sidebat siu i ho' sclo siu i futuro
mag q mo. Unde 9 p' diabol9
qz electos dei possidebat a q sicut
d' apls raptum tebant ad ipi9
volutate ut ei cpositu de ipis
ipleretur op9 fuit liberatore Op
tuit at liberari i ho' sclo ut libe
ros hret i futuo Deim infert
Nusqd etiam paupe illu q i sinu ab
he requiescebat sic et diuite dapna
tu dya'9 cruciabat q etia i ipm
abraha domiu hebat ceteos q;
electos. No sed habuisset si non
liberati fuisset fide venturi sicut
de ipo abraha scptu e Credidit
abraha deo et reputatu e ei ad
iusticia Ite abraha exultauit ut
videt die meu vidit et gauisus
e Ppterea tuc saguis xi rorabat
etia lazaro ne flamas sentiret
q et ipe redidisset in eu q erat pas
surus Hic de oib9 electis sui tpis
sentiedu natos quide et ipos esse
ut nos sb ptate tebrarum ppt ori
ginale pectm s; erutos anq mo
rentur et no n' i sanguie xpi
Scptu est em Turbe at q pre
debat et q sequebant clamabant
dicetes Osana filio dauid bn
dcs q venit i noie dni Ergo xpo
i carne venienti et anq veniret et p9
bndictu e a turbis bndictoru
q'ius peutes plena tuc mine
pseruti sut bndicoes seruata
minime hac progatia tpi gre
Deim laboras docere et psua
dere dyabolu sibi nllu ius in

hoiem redimere potuisse ac de
buisse n̄ pmissu dei et qr sr̄i nu
ria ōpalr mre dūs pfugiu sum
si vellet misereri repetē et solo
vbo ꝯstitue posset qs h̄ qs
diffiteatr ꝓ9 multa īfert aquo
Que itaqȝ necītas a q ro aut
quid op9 fuit cu sola iussioe
sua diuina miseratio libērare
hoiem a pcco posset ꝑ ꝯdepcōz
nram filiu dei carne suscepta
tot et tantas medias obpbria
flagella sputa deīqȝ ipaz cruc
ignominosā et asprima morte
sustinere ? Eidem9 necītas nra
fuit et necītas dura sedentiu
ī tebris et vmbra mortis Opus
ēm nrm et dī ipi9 et scōz an
gloz Nrm ut aufret iugu
captiuitatis nre Dei ut īplet
ppositu voluntatis e9 Anglōz
ut nus īpletur eoz Porro ro
hu9 facti : fuit digniaº facietis
Quis negat oipotēti ad manu
fuisse alios et alios nre ꝯdepcōis
modos iustificacōis liberacōis ?
Veru h̄ non puidicat h9 quia e
multis elegit efficaciie Et fortas
sis is prestat p quē in tra obli
uionis ꝯuenīentius lapsus nri
tot et tantis ꝯuenīentib9 r̄paratoris
forti9 et viuati9 amonerem Ali
as at neo homi nouit n̄ noscē
ad plenu pt qd boi ad graciam
qd ꝯgruētie ad sapiam qd deco
ris ad glam qd ꝯmodi ad salu
tem penes sapiam ꝯticeat hu9
hu9 venerandi misterij īstruti
altitudo quā ppha ꝯsiderās ꝯ
pauit non penetruit et pauit
sorz dīm īdignū se q penetraret dixit
Etēm si nō licet pscrutari diui
ne sacramentu voluntatis licet tn̄
sentire effcm opis : sciam vtilitat
pcipe Et qd nō licet scire nō licz
tacere ! qz glā regni celare vbu
et glā dī inuestigare sermonē
Fidelis sermo et oī acceptōe
dign9 ! qm cu adhuc peccatores
essem9 recꝯciliati sum9 deo p mor
tē filij e9 Vbi rꝯciliatº et rmisso
peccatoz Nā si dicente scriptura
pcca vra sepat iter deu et
vos inimicitie pcco nō ē rꝯciliac
In qº gº rmissio peccatoz ! Hic
calix īquit noui testamēti ī meo
sāguie q p vob effūdetr ī re
missioez pccoz Itaqȝ vbi recō
ciliatº vbi rmissº omi pccoz
Et qd ipa n̄ iustificatº ? Sinē i
recꝯciliatº su rmiss pccoz su
iustificatº sit sine ema ꝯdepcō
vel libeatº de vinculis dia
quo captiuū tenebat ad ipsi9 volūtatē
ꝯterrente morte obtine9 iusti
ficati gratis ī sāguie ipi9
In qº sicut unde dicit he9 re
depcoez p sāguiē e9 rmissa
pccoz scdm diuicias grē ei9
Cur īquis p sāguiē ? qd po
tēat facere p sermone ? Ipm
īterroga cui dī scire licet q ita
cur ita nō licet Nugo dicit
figmentu ei q se finxit cur

me fecisti sic. Sed hec stulticia
ei vident. Non pt tere rursum
Audite aichimos Quo aut iusti-
ficari nos vel reconsiliari deo
per morte filii sui dicit aplus qui
tanto amplius adversus hoies irasci
debuit quanto aplius hoies i cru-
cifigendo filiu suu deliquerunt quam i
transgrediendo primu eius preceptu
per unius pomi gustu. Quasi
no potuerat deo i uno eodem quem
fco et displicere iniqtas ma-
lignatiu et placere pietas
paciencis Et ait Que si tm illud
ade pctm ut expiari no pos-
set nisi morte xpi. qua expiaco-
ne habet ipm homicidiu qd i
xpo comissu est Breuit rndem
ipm sanguinem qm effuderunt et
interpellacoem ipi9 qm omiderunt
Addit etiam Aliqd mors inocen-
tis filii i tm deo pri placuit
ut per ipam reconsiliaret nobis
quia hoc peccando comisimus pp qd i
nocens dns e occisus nec nisi
hoc maximum fieret per pctm i multo
leuius potuit consistere Non mors
sed voluntas placuit sponte mo-
rientis et illa morte expugna-
tis morte opatis ad salute
restituentis inocencia triumphan-
tis principatus et ptates infernos
spoliatis ditatis supernos paci-
ficantis que i celis sunt et que in
terra oia instauratis Et qm hec
preciosa mors voluntate suscipi-
enda adversus pctm no tm

poterat fieri nisi per pctm no de-
leatur qde sed tn bn versus malicia
scelerator et morte de morte
et de pcco dapnauit pctm Et
quanto illorum maior iniqtas tanto
huius voluntas sanctior et eo po-
tencior ad saluandu quibus tan-
tu mediante potencia atque iure id
quamuis grande pctm necio tn
hunc qd in xpo comissu e cedet
tamen minus maiori Nec pcco sine
peccantibus asscribit hec victoria
sed bn utenti pcco et peccantes for-
titer perferenti et gaudenti i usu
pietatis quicquid i ipm ausa e
crudelitas ipiorum Fuit ergo san-
guis qui effusus e tam multus ad ig-
noscendu ut ipm quoque pctm maximum
quo factum est ut effunderetur deleret
ac per hoc de aliquo illius inpote-
lemoris delectione nulla omno
dubietate relinqueret Deinde
iste cum deo iniquit no crudele et
iniquum videtur ut sanguinem ino-
centis i precium aliquid quis requisie-
rit aut ullo mo ei placuerit
inocentem interfici nedum deus tam
accepta filii morte fuerit ut
per ipam i universo reconsiliatus sit
mundo. Non requisiuit deus pr san-
guinem filii sed tn acceptauit
oblatum no sanguinem sitiens sed
salute quia salus erat i sanguine
Salus plane et no sicut sapit
et scribit sola caritatis ostensio
Hic ei cogludit tot calumpnias
et invectiones suas quas in deum

ta ipic et ipite euomuit ut
dicat totu esse qd dꝰ i carne
appuit mram de vbo et exeᵒ
ipiꝰ istitucoez totu qd passꝰ
ē et mortuꝰ ē sue erga nos
caritatis onsione vl' gmedaoz
Cetm quid pdest q nos istituit?
si no restituit. Aut nuquid
fruust istrumm? si no pus des
truat corpꝰ pcti et vlt non
seruiaꝰ pcto. Si oē qd pfuit
xpus fuit i sola onsioe vtu
tu i'stat ut dicat q pada qz
ex sola pcti onsioe nocuerit
Siqde p qlitate vulneis adhi
bita ē medicina Sicut ei in
ada oēs moriut; ita et i xᵒ
oēs viuificabut. Ergo sicut
hᵒ ita et iᵒ. Si vita quā dat
xps no ē aliud qz istituᵒ eius
nᵉ mors quā dedit adā alia
eit silr qz istituᵒ eiꝰ ut iᵉ qde
ad pctm exᵒ suo hic vō exeᵒ
et vbo suo ad bn viuedu et
se diligedu hoies isformaret
Aut si xpiane fidei et no he
resi pelagiane acqesite gra
coe no istitucoe s' ductu i nos
ꝯfiteam' ade pctm et p pctm
morte fateam' nre ē et a
xᵒ nob no istitucoe s' regnacoe
i'stitutu iusticia et p iusticia
vita. ut sicut p vnꝰ delictu
i omes hoies i ꝯdepnaoz. sic
et p vnꝰ iusticia i oēs hoies
i iustificacoz vite. Et si ita ē
quō iste dicit ꝯsilia et ram

i nob

al
regnatoe

racionacois fuisse ut mudu lu
ce sapie sue illuiaret; et ad
amore suu accenderet. Vbi
gᵒ redepᵒ. A xᵒ naqz ut fa
teri digt' illuiaᵒ et puocaᵒ
ad amore. Redepᵒ et libeaᵒ
a quo. Esto q illis aduetꝰ
xpi psit q se illi pnt ꝯforma
re p vita et vite dilcois re
pende; qd de puulis. Qua
dabit vite sapie vix adhuc
captiuitibꝰ luce. Ite vn ac
cendit ad di amore; q nec
du mres suas amare noue
rut. Nichil pdeit eis ad
uetꝰ xpi qz nichil q ꝯplan
tati sut silitudi mortis eiꝰ
p baptismu qm nōdu pnt
phibete etate xm sape aut
q amare. Redeptio itaqz aut
nra est illa suma i nob p x'
passioez dilcio. Ergo puuli
no hnt redepcoz; qz no hnt
suma illa dilcoez. An sic
no hnt vn diligat. ita nec
vn peant; ut no sit eis in
xᵒ necia regnaᵒ ut pote qbꝰ
gnaᵒ ex ada nichil nocuerit.
Si hoc sapit; cu pelagio de
sipit. Quidqd horu sentiat
pz qz tu huane sacraᵒ salu
tis iudeat. qz tu qd i ipo ē
euacuet alti dispesacoem
misterij q totu de salute tri
buit deuocoi regnacoi mih
il q nre glam redepcois et
suma salutis no in vtute

crucis no i pño sanguis ẜ in
me ɔstituit ɔfusiois pfribus
Michi aut absit gl'ari nisi i
cruce dni nri ihu cristi i q°
ē salus vita et r'surx° nra
Et qdem t'a qdam ppua i
hoc ope nre salutis itueor
Forma huilitatis i qua de9
seipm exinanivit Caritatis
mēsurā quā vsq ad mortē et
morte aut crucis extēdit Re
deprois sacramētu i q° ipaz
mortē quā ptulit sustulit
Horu duoz poza sn vltio
sic sut': ac si sup iane pingnis
m̄gnu pscio et valde neim
huilitatis idicium mgr̄m et
oi acceptioe dignu caritat'
exēplu ẜ no hnt fudatu ac
pinde nec statu si desit re
deptio Volo totis visceribus
huilē sequi ihm cupio eu
q dilexit me et t'did' semet
ipm p me qbusda brachiis
vicarie dilcois aplecti: ẜ op
tet me et agnu manducare
paschalē Nisi eni manduca
vero carnē eius et bibero e9
sanguinē': no hēo vitā i me
metipo Aliud ē sequi ihm
aliud tenere aliud et man
ducare Seq salubre ɔsiliu'
tenere et aplecti solēpne
gaudiu': manducare vita
btā Caro ei ei9 vere ē cib9
et sa'guis e9 ve' est potus
panis ē qui de celo descēdit

et dat vitā mudo Q's status
gaudio sn ɔsilio absq vita
Nepe haut ali9 q̄ pictuē abs
q solido Ergo nc huilit' exe
nec caritatis isignia pter re
deprois sacrm sut aliqd Hec
dnē pr̄ de labore manuu
puer' vri ɔtinuauz tenetis ad
usus paucā qde noua hēse
ob capla vbi et si no aliud
q̄ zelu agnoscitis meu. tn
ppe itermi ɔsue satisfeci
Na cu no esset quid agere
p iniuria fidei quā dolebā
ope mi priu arbitr° si illu
moniu cu9 arma potēcia
do ad destructioez ɔtrariu
assertionu ad destruēda
oem altitudiez extollētē se
adusus sciam di et i captiui
tatē redigēdu omez itellcm
i obsequiu cristi Vnt et alia
i aliis ei9 scriptis no min9
mala capla no pauca ad que
nc tēpus nc eple āgustia ēn
dere pmittit Quq̄ nc nemi
putē cu sit adeo maifesta
ut ipa etia wlgata fide facile
refellant' Collegi tn aliqua
et tnsmisi

Ad mgr̄m guidonem
de cancella

VEn̄ li dno et kmo pri 159.(192)
mgro guidoni sce ro
ne ectie di gra pbro cardina
li abb clare vallis vocatus

abbas: non declinare ad dexteram
neque ad sinistram. Iniuriam facio vobis
si ita a vobis aliquem diligi reputem: ut cum
eo pariter eius errores diligatis. Nam 160 (193)
qui ei aliquem sic diligit: nondum novit
quomodo oporteat eum diligere. Talis namque
dilectio terrena est animalis diabolica
nocens eque diligenti atque dilecto. Existi
ment alii de aliis prout volunt ego
adhuc aliud de vobis estimare non
possum nisi quod vivimus in ratione quod ad
lineam perficiat equitatis. Nunda ei
plus iudicatur et prius probatur ego
de potione utrum dulcis sit an a
mara ante gustum non iudicabo.
Magister petrus in libris suis prophanas
vocum novitates inducit et sensuum
disputans de fide contra fidem et ver
bis legis legem impugnat. Nichil
videt per speculum in enigmate sed faciem
ad faciem omnia intuetur ambulans in magnis
et in mirabilibus super se. Melius
illi erat si iuxta titulum libri sui se
ipsum cognosceret nec excederet mensu
ram suam sed saperet ad sobrietatem.
Ego eum non accuso apud premere quem
eum accusat liber suus in quo sibi
male complacuit. Cum de trinitate lo
quitur sapit arrium. cum de gratia sa
pit pelagium. cum de persona Christi sapit
nestorium. Magnus de vestra equitate
presumo si diu vos rogavero ut in causa
Christi nullum preponatis. Illud autem
scitote quia expedit vobis quibus potestas
data est a domino. expedit ecclesie Christi
expedit et homini illi ut ei silentium
imponatur cuius maledictione os plenum

est et amaritudine et dolo.

Ad magistrum Guidonem Cardinalem

Dilectissimo magistro Guidoni sancte
romane ecclesie dei gratia presbitero
cardinali Bernardus clarevallis vocatus abbas.
Diligere iustitiam et odire iniquitatem.
Magister petrus abaelardus sine regula
monachus sine sollicitudine prelatus nec ordinem tenet
nec tenetur ab ordine. Homo sibi dis
similis est intus herodes foris iohannes.
Totus ambiguus: nichil habens de
monacho preter nomen et habitum. Sed quid
ad me? Unusquisque onus suum por
tabit. Aliud est quod dissimulare non
possum quod pertinet ad omnes qui dili
gunt nomen Christi. Iniquitatem in excel
so loquitur. integritatem fidei cas
titatem ecclesie corrupit. Transgre
ditur terminos antiquos quos posuerunt
patres nostri. de fide, de ~~trinitate~~
sacramentis de sancta trinitate dispu
tans et scribens singula pro volun
tate sua mutat auget et minuit.
In libris et operibus suis ostendit
se fabricatorem mendacii et culto
rem perversorum dogmatum hereticum
se probans non tam in errore quam in
pertinacia et defensione erroris.
Homo est excedens mensuram suam
in sapientia verbi evacuans virtutem
crucis Christi. nichil nescit omnium
que in celo sunt et que in terra preter seip
sum. Dampnatus est suessionis cum opere
suo coram legato romane ecclesie.
Sed quasi non sufficeret ei prima dampn
atio facit unde dampnet et iam

nouissi9 error peior e priore
Decurr9 est tn qm cardiales et
clericos curie discipulos huisse
gloriat' et eos i defensione
pterit et pntis erroris assiut
a qb9 iudicari tiere debuit et
dapnari Si qs spm dei heat
illi9 vsiculi i cordet Nonne
qui oderut te dne oderam et
sup inimicos tuos tabescebam
liberet d9 p vos et p ceteros
filios suos eciam sua a labiis
iniquis et a lingua dolosa

Ad epos et Cardinales 161 (100.)

Dnis et patrib9 reuerendis epis
et cardialib9 q sut de curia
puer sanitatis eorum Nulli dubiu
quin ad vos specialit' spectat tol
lere scandala de regno dei insurge
tes fuunde spinas sedare que
las Hic est preceptu moyses cu
monte subiit hens iquens aaro
et hur vobiscum si qd natu fue
rit qstionis referetis ad eos Il
lu loqr moysen qui venit p aqua
et no i aqua solu s3 i aqua et
sanguie venit Et ideo pl9 q moy
ses qr i sanguine venit Et qm p
hur et aaron stat zelus et auct
rone ecclie sup ppl'm di ad ipar
mito referim9 no qones s3 le
siones fidei et iniurias xpi pa
trum pbra atq3 qtemptus pntiu
scandala atq3 picula posteroru Irri
det' simpliciu fides eruscerat'
archana di qoes de altissis reb9
temerarie ventilant' isultat' patrib9

q eas magis sopiendas q soluen
das censuerit Inde fit q ag9 pas
chalis qt dei statutu et aqua
coqtur et crud9 discerpit' more
et ore bestiali Qd residuu est
no igne qburit' s3 gaudeat ita
oia sibi vsurpat huanu igeniu
fidi nil reseruans Temptat altiora
se fortiora scrutat' irruit i diuina sci
temerat mag q reserat clau
sa et signata no apit s3 dirup't
et quidqd sibi no iuenit puiu id pu
tat nichilu credere dedignat' Legi
te si placet petri abaelardi libru
q dicit theologie ad manu e
eni eu sicut glatur a plurib9 lecti
tet' i curia et videte qlia ibi de
sca trinitate dicunt' de generatio fi
lii de processione sps sci et aliis innu
meris catholicis pcensus auri
b9 et metib9 insueta Legite et
aliu q dicit sniarum e9 n'no et
illu qui iscribit' scito te ipm
et animaduertite q'te et ibi silues
cit segetes sacrilegioru atq3 erroru
quid sentiat de aia xpi de psona
xpi de descensu ad iferos de sacramto
altaris de ptate ligandi atq3 sol
uendi de originali pcco de qcupia
de pcco delectacois de pcco ifir
mitatis de pcco ignorantie de
pcci tpe de voluntate peccandi
Et si q de iudicatis me iuste mo
ueri mouemini et vos At ne frus
tra moueamini agite p loco q te
netis p dignitate qua polletis
p ptate qua accepistis qtinus q

ascendit usque ad celos descendat usque ad inferos et opera tenebrarum ausa prodere in luce arguantur a luce in luce ut dum quod publice peccat publice arguatur comprimat sese et alii ponentes tenebras lucem disputationibus in terminis de divinis qui loquuntur mala in cordibus et in codicibus suis mala scribunt et sic obstruatur os loquentium iniqua.

Ad dominum Innocentium papam

162(109)

Amantissimo patri et domino Innocentio dei gratia summo pontifici B. clarevallis vocatus abbas modicum id quod est. Necesse est ut veniant scandala. Necesse est, sed non suave. Et ideo dixit propheta Quis dabit michi pennas sicut columbe et volabo et requiescam. Et apostolus cupit dissolvi et esse cum christo. Et alius quidam sanctorum Sufficiat michi domine aut tolle animam meam neque enim melior sum quam patres mei. Est et in aliquo quod cum sanctis in voluntate conveniat non in merito. Nam et velle et ipse me de medio fieri victus fateor a pusillanimitate spiritus et tempestate. Vereor autem ne sic pariter affectus impariter et impatiens inveniar. Tedet vivere et an mori expediat nescio. Et ideo forte etiam dispar in votis a sanctis quia ipsos provocaret desiderium melioris, [ego] cum scandalis et erumpnis compellar exire. Denique aut dissolvi et esse cum christo multo melius. Ergo et in isto appetitus, et in me pro malis sensus. Sed in hac miseria vita nec ille habere quod appetit bonum, nec ego quod molestum patior non ~~hemus~~ habere valeo et ob hoc certe quidem ambo pari cupimus voluntate sed non pari intentione. Stultum michi dudum requiem promittebam si quidem leonina rabies quievisset et pax ecclesie dei redderetur. Nam ecce illa quievit, sed non ego. Nesciebam me esse in valle lacrimarum, aut quod habitare me oblitus fueram in terra oblivionis. Non attendebam terram in qua habito spinas et tribulos germinare michi succisis succedere novas et rursum ~~novis~~ illis alias succedere, sine fine sine intermissione succrescere. Audieram hec sed melius ut nunc experior ipsa vexatio dat intellectum auditui. Innovatus est dolor non exsiccate lacrime quoniam invaluerunt et prosperatis pruina irruit super eos. Mox ante faciem frigoris eius quis sustinebit. Hoc frigore refrigescit caritas ut habundet iniquitas. Leonem evasimus sed incidimus in dracone qui non minus forsitan noceat sedens in insidiis quam ille rugiens in excelso. Quamquam non in insidiis eius virulenta folia ut adhuc laterent in scriniis et non in triviis legerentur. Volant libri et qui oderant lucem quia mali sunt impegerunt in lucem putantes lucem tenebras urbibus et castellis ingerunt pro luce tenebre pro melle vel potius in melle venenum passim omnibus propinatur. Transit de gente in gentem et de regno

ad populum alterum. Novum cudit
populis et gentibus evangelium, novam
proponit fidem, fundamentum aliud
preter id quod positum est. De virtutibus
et viciis non moraliter, de sacramentis
ecclesie non fideliter, de archanis
sancte trinitatis nec simpliciter nec sobrie
disputat; sed cuncta nobis in perversum,
cuncta preter solitum et preter quam
accepimus ministrat. Procedit Go-
lyas procero corpore, nobili illo
suo bellico apparatu circummunitus,
antecedente quoque ipsum armigero suo
Arnoldo de Brixia. Squama
squame coniungitur, et nec spira-
culum incedit per eam. Siquidem sibila-
vit apes que erat in Francia api de
Ytalia, et venerunt in unum adversus
dominum et adversus christum eius. Inten-
derunt arcum, paraverunt sagittas
suas in pharetra ut sagittent
in obscuro rectos corde. In victu
et habitu habentes formam pietatis,
sed virtutem eius abnegantes, eo decipi-
unt plures quo transfigurant se in
angelos lucis cum sint sathane.
Stans ergo Golyas una cum ar-
migero suo inter utrasque acies cla-
mat adversus phalangas Israel
exprobratque agminibus sanctorum, eo
nimirum audacius quo sentit David
non adesse. Denique in suggillacionem
doctorum ecclesie magnis effert lau-
dibus philosophos, adinventiones illorum
et suas novitates catholicorum
patrum doctrine et fidei prefert. Et
cum omnes fugiant a facie eius, me

omnium minimum expetit ad singulare
certamen. Denique scripsit in solli-
citudine qua de illo archiepiscopus Seno-
nensis, diem statuens congressionis, quo
ille in presentia eius et coepiscoporum suorum
diceret, si posset, statuere prava dog-
mata sua. Contra quem ausus mutire ego fuissem, tum quia iudicarem
indignum rationem fidei humanis com-
mitti ratiunculis agitandam, quam tam
certa et stabili veritate constat
esse subnixam. Dicens ad auctoritatem
eum nec mea referre, sed episcoporum quorum
esset ministerii de dogmatibus iudi-
care. Ille nichilominus et multo am-
plius levavit vocem, vocavit mul-
tos, congregavit complices. Que
de me ad discipulos suos scripsit dicere
non curo. Disseminavit ubique se mihi
die statuto apud Senones re-
sponsurum. Exiit sermo ad omnes et
non potuit me latere. Dissimulavi
primum, nec enim satis rumore po-
pulari movebar. Cedens tamen,
licet vix, ita ut flerem, consilio ami-
corum, qui videntes quod se quasi
ad spectaculum omnes pararent, time-
bant ne de nostra absentia et scan-
dalum populo et cornua crescerent
adversario, et quia error magis con-
firmaretur cum non esset qui responderet
aut contradiceret, occurri ad locum et diem
imparatus quidem et immunitus, nisi quod
mente volvebam illud: Nolite
premeditari qualiter respondeatis;
dabo enim vobis in illa hora quid
loquamini. Et illud: Dominus mihi adiutor

abnui quia puer sum et ille vir bellator ab adolescentia sua

dicebam sufficere scripta eius ad accusandum.

ymo

dicere

nō tuebo q̄d faciet in hō Cōuene
rat at pter ep̄os et abbes plim̄
uiri religiosi et de ciuitatib9 mgr̄i
scolarū et litati multi et rex p̄n̄s erāt
Itaq3 ī p̄ntia om̄i adu̇sario stante
ex aduso — pducta sūt q̄dam capla ex libris e9
excerpta/ Que cū cepisset legi no
lens audire exiuit applans de cleris
iudicib9 q̄d nō puta9 licere Porro
capla iudicio om̄i exāmata īuen
ta sūt fidei adu̇santia ḡria pietati
Hec p me ne leuitate ā certe temē
tate vsus ī tanto negocio putarer
Verū o tu successor petri iudicabis
an debeat hr̄e refugiū ad sedē pe
tri q̄ petri fidē īpugnat Tu inq̄
amice sponsi puidebis quō liberes spō
sā a labiis iniquis et a lingua do
losa Sed ut paulo audati9 loq̄r
cū dn̄o meo attēde etiā tibi ama
tissie pr̄ et grām dī q̄ in te: nōne
cū eēs puulus ī oculis tuis! ipe
te q̄stituit sup gētes et regna. Ad
quid nisi ut euellas et destruas!
et edifices et plātes. Qui ergo
tulit te ī domo prīs tui et vnxit
te vnxione mīe sue et attēde tue
q̄so et deinceps q̄nta fecit aīe tue
q̄nta ecclie sue p te q̄nta in agro
dnico celo et t̄ra testib9 tam po
tēter q̄ salubrit̄ euulsa sūt et des
tructa: q̄nta rursū bn̄ edificata
plantata et ppagata Suscitauit
d̄ns furorē scismaticoꝝ ī tuo tpe
ut tuo ope q̄tererent Vidi stultū
firma radice et maledixi e pul
chritudini e9 statim Vidi inq̄ ipi

163 (195.)

um superexaltatū et eleuatū sicut
cedros libani tn̄siui et ecce non
erat Opz at aut heses et scisma
ta esse ut qui pbati sūt maīfesti
fiant ī vobis Et ī scismate q̄dem
iā ut dcm̄ est dn̄s pbauit te: et
q̄fusit te Sed ne quid desit coro
ne tue: en heses surrexerit Itaq3 ad
q̄sumaciōem virtutū et ne q̄d mi9
fecisse inueniaris a magnis epis
antecessorib9 viris capite nobis
pr̄ amatissie wlpes q̄ demoliū
vineā dn̄i donec puule sūt ne
si crescat et multiplicet quod q̄o
taliū p vos extiatu nō fuerit
a posteris desp̄et Quāq̄ iā non
puule nec paucule s3 certe gran
dinscule et multe sūt nec nisi ī
manu forti vel a vob̄ extiabūt

Ad Epm̄ cōstantien q̄t arnoldū

Si sciret pr̄ familias qua ho
ra fur veniret vigilaret
vtiq3 et nō sineret pfodi domū
suā Scitis q̄r fur de nocte irru
pit domū nō vr̄am s3 dn̄i vob̄
q̄missam Sed dubiū eē nō pt̄ sne
vos q̄d apud vos fit qn̄ id vs
q3 ad nos vtiq3 tā remotos po
tuit puenire Nec mirū si nō ho
rā puidē ac nocturni furis ingres
sū obseruare q̄uistis. mirū aut
si dephensū iā nō agnoscitis.
nō tenetis nō phibetis. expor
tare spolia vr̄a ymo p̄ciosissi
mas xp̄i exinnias aīas videlicz
quas sua ymagie p̄signiuit

suo cruore redemit Adhuc forte
hesitatis et miramini : quemnam dicere
velim Arnoldum loquor de brixia :
qui utinam tam sane esset doctrine quam
districte est vite Et si vultis scire
homo est neque manducans neque bibens
solo cum dyabolo esuriens et siti
ens sanguinem animarum . unus de
numero illorum quos apostolica vigilantia
notat habentes formam pietatis . vir
tutem illius penitus abnegantes
Et ipse dominus veniet inquiens ad
vos in vestimentis ovium intrin
secus autem sunt lupi rapaces Is ergo
usque ad hanc etatem ubicumque conver
satus est tam feda post se et tam seva
reliquit vestigia ut ubi semel
fixerit pedem illuc ultra omnino
redire non audeat Denique ipsam
in qua natus est terram valde atro
citer commovit terram et conturba
vit eam Unde et accusatus apud dominum
papam scismate pessimo natali so
lo pulsus est etiam et abiurare
compulsus reversionem nisi ad ipsius
apostolici permissionem Pro simili de
inde causa et a regno francorum exterba
tus est scismaticus insignis Execra
tus quippe a petro apostolo adhe
serat petro baylardo cuius omnes
errores ab ecclesia iam deprehensos
atque dampnatos cum illo etiam et pre
illo defendere acriter et pertinaciter
conabatur Et in hiis omnibus non est
aversus furor eius : sed adhuc manus
eius extenta Nam etiam ita vagus
et profugus super terram quod iam non licet

inter suos non cessat apud alienos
tamquam leo rugiens circuiens et querens
quos devoret et nunc apud vos si
cut accepimus operatur iniquitatem .
et devorat plebem vestram sicut es
cam panis Cuius maledictione os
plenum est et amaritudine et do
lo : veloces pedes eius ad effun
dendum sanguinem Contritio et infe
licitas in viis eius et viam pacis
non cognovit Inimicus crucis
christi . seminator discordie . fabrica
tor scismatum turbator pacis
unitatis divisor Cuius dentes
arma et sagitte : et lingua eius
gladius acutus Molliti sunt ser
mones eius super oleum : et ipsi sunt
iacula Unde et solet sibi allicere
blandis sermonibus et simulatione vir
tutum divites et potentes iuxta illud
sedet in insidiis cum divitibus in occul
tis : ut interficiat innocentes De
inde cum fuerit de illorum captata
benivolentia secure et familiariter secu
tus videbitis hominem aperte insur
gere in clerum fretum tyrannide mi
litari insurgere in ipsos episcopos et in
omnem passim ecclesiasticum ordinem
desevire Hoc scientes nescio an
melius salubrius ve in tanto discri
mine rerum agere valeatis quam iuxta
apostoli monitum auferre malum ex vo
bis quamquam amicus sponsi ligare potius
quam fugare curabit ne iam discurrere
et conocere plus posset Hoc
enim et dominus papa dudum et adhuc esset
apud vos ob mala que de illo

audiebat fieri scribedo mādauit
ꝗ nō fuit qui faceret bonū. Denīq;
si capi vulpes pusillas demolie̅s
vineā scriptura salubrit' monet
nō multo magis lupꝰ magnꝰ et fe
rus religādꝰ ē ne cristi vncium
pat ouilia oues mactet ⁊ ꝑdat.

Ad papam Innocentium,

164 (91) Reuerendissimo dnō et karmo
pri dei grā summo pōtifi
ci Innocentio. Sampson remorū ar
chiepus Ioslenus suessionen epus
gaufridꝰ cathaulanen almfꝰ
atrebatēsis. Voluntariū debite
subiectiois obsequiū. Auribꝰ occu
patis ad plurima sermone strictꝰ
abbreuatū de plixo negocio
ꝓ eo maxime q2 idipm diffusiꝰ
ac plenꝰ cōtinet' ī lris dnī
Zenonēsis. Petrus abaulardꝰ
xpiane fidei meritū euacuare
nitit' dū totū qd deus ē huma
na roe arbitrat' se posse cōp
hendē. Ascēdit vsq; ad celū.
et descēdit vsq; ad abissos. Nich
il ē qd lateat eū siue ī pfun
do īferni siue in excelsū sup.
Ho est magnꝰ ī oculis suis de
fide cont' fidē disputās ābu
lans ī magnis et mirabilibꝰ
sup se scrutator maiestatis
heresiū fabricator. Iā dudū fece
rat librū de trinitate ꝗ sub le
gato romane ecclie igne exa
natꝰ est q2 inuenta ē ī eo iniqui
tas. Maledcs q̄ reedificauit ruī
nas ī Iericho. Surrexit a mor

tuis liber ille et cū eo multorū
hereses q̄ dormierāt. surrexert.
et apparuert multis. Iā eni extē
dit palmites suos vsq; ad
mare. et vsq; ad romā ppa
gines eꝰ. Hec gloria e' hominis
illius q' liber suꝰ ī curia romana
habet vbi caput suū reclinet.
Hinc cōfirmatꝰ et cōfortatꝰ ē
furor eꝰ. Potā cū in cōspectu epō
rū sup his eū argueret abbas
clare vallen zelo fidi et iustie
armatꝰ nec cōfessus ē nec
negauit sed a loco et iudice
que sibi ipe elegerat sine grauā
mine siue lesione ut sua ꝓlon
garet iniquitate sedē apliam
appellauit. Epi aut qui ppt
hoc in vnū cōuenerat vre
reuerētie deferentes nichil in
ꝑsonā eius egert. ꝗ tantūmō
capitla librorū eius a scīs patri
bus cōdempnata ne morbus
serperet mediciali necessitate
adiudicauert. Quia ergo
homo ille multitudinē trahit
post se et ppłm qui sibi credat
habet. necce est ut huic cōtagio
celeri remedio occurratis.
Vero ei medicinā patur. cum
mala p longas inualuere mo
ras. Processimꝰ ī hoc negocio
cōfusq; ausi sumꝰ. Tuū est de
cetero btissime pr. puidere
ne ī diebꝰ tuis aliqua here
tice prauitatis macula decor
ecclie maculet'. Tibi cōmissa

ē spōsa cristi amice sponsi
tuū ē eandē vni viro v̄gine
casta exhibere cristo

Littre inocentij pape cōtra heresēs petri 165 (194)

Inocētius eps̄ seru9 suoꝝ
dei Venerabilib9 fr̄ibus h
senonēsi. sa. remēsi. archiepis
eoꝝq3 suffraganeis et kmo filio
ī cristo bernardo clarevallen
abbati Salutē et apostolicā
bñdictiōem Testāte aplō sic
vnus dn̄s itā vna fides ēē
dmostrat ī qua tanq̄ inmobili
fūdamēto pt̄er quod nemo
pt̄ aliud ponē firmitas ec
clesie catho^ce inuolata ꝯsis
tit Inde est q̄ btūs petrus
aplōꝝ princeps p̄ eximia
h9 fidei ꝯfessiōē a dn̄o ac
saluatore nr̄o audiē meret̄
Tu inquit es petrus et sup̄
hac petrā edificabo ecc̄iam
meā petrā vtiq3 firmitatē
fidei et catho^ce vnitatis so
liditatē mā̄ifeste designans
Hec siquidē est inconsutilis
tunica saluatoris nr̄i sup̄
qua milites sortiti sūt s3 eā
diuidē minime potuert̄ Cont̄
quā ī inicio fremuert̄ gētes
et ppl̄i meditati sūt ināia
Astiterūt reges t̄re et prin
pes ꝯuēt̄ ī vnū Verū apli
duces dn̄ici gregis et eoꝝ
successores aplici viri ardo
re caritatis et zelo rectitudi

nis succensi fidē defendē et
eam ī cordib9 alioꝝ ppriū
sanguinis effusiōē plantare
nō dubitarūt Demū cessā
te psecutionū rabie impaut̄
dn̄s veritas et fca ē tranquilli
tas magna Sed q2 hostis hūā
ni gn̄is sp̄ circuiens q̄rens quē
deuoret ad ipugnād sinceita
tē fidei fraudulētā hetico2 fal
laciā subinduxit Cont̄ q̄s eccīa
rū pastores viriliter īsurgētes
eoꝝ praua dogmata cū ipis
auctorib9 ꝯdēpnarūt In mag^a
nā3 nicena synodo arri9 here
tic9 dapnatus ē Constantinopo
litana synod9 macheū heti
cū debita sn̄ia ꝯdēpnauit In
ephesina synodo nestori9 con
dignā sui errois ~~ꝯdep~~ dap
natiōēm excepit Calcedonēsis
q3 synodus nestorianā hēsim
et eutinianā cū dioscoro ei9q3
cōplicib9 iustissia sn̄ia ꝯfuta
uit Marcian9 pt̄a licet lapis
xpianissim9 tn̄ impator catho
lice fidei amore succēs9 pdeces
sori nr̄o scissio ppe thoi sc̄ibes
adūsus eos q̄ sacra misteria
pphanare ꝯtendūt int̄ cetā sic
loqtur dicēs Nemo cleric9 vl
militaris vel alti9 cui9libz cō
dicōis de fide xpiana pb^ce trac
tare conet̄ ī posterū Nā iniuri
am facit iudicio reuerentissime
synodi. si q̄s semel iudicata et
recta disposita ruoluē et ite

tum disputationem contendit et in contemptores huius legis tamquam in sacrilegos pena non deerit. Igitur si clericus est qui publice tractare de religione ausus fuerit consortio clericorum removebitur. Dolemus autem quod sicut litterarum vestrarum inspectione et missis a vestra fraternitate nobis errorum capitulis cognovimus in novissimis diebus quando instant tempora periculosa magistri Petri Abailardi perniciosa doctrina et predictorum hereses et alia perversa dogmata catholice fidei obviantia pullulare reperiunt. Verum in hoc maxime consolamur et omnipotenti Deo gratias agimus qui in partibus vestris pro patribus tales filios suscitavit et tempore apostolatus nostri in ecclesia sua tam preclaros voluit esse pastores qui novitati heretice calumpnie studeant obviare et immaculatam sponsam uni viro virginem castam exhibere Christo. Nos itaque qui in beati Petri cathedra cui a Deo dictum est Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos licet indigni residere conspicimur communicato fratrum nostrorum episcoporum et cardinalium consilio destinata nobis a vestra discretione capitula et universa ipsius Petri dogmata perversa sanctorum canonum auctoritate cum suo auctore dampnavimus eique tamquam heretico perpetuum silentium imposuimus. Universos quoque erroris sui sectatores et defensores a fidelium consortio sequestrandos excommunicationisque vinculo innodandos esse censemus.

166 (196)

Ad Guidonem legatum de eodem

Arnoldus de Brixia cuius conversatio mel et doctrina venenum cui caput columbe cauda scorpionis est quem Brixia evomuit Roma exhorruit Francia repulit Germania abhominatur Ytalia non vult recipere fertur esse vobiscum. Videte quaeso ne vestra auctoritate plus noceat. Nam cum et artem habeat et voluntatem nocendi si accesserit favor vester erit funiculus triplex qui difficile rumpitur et super modum ut vereor nociturus. Et unum existimo de duobus si tamen verum est quod vobiscum hominem habetis aut minus videlicet notum vobis esse illum aut quod est credibilius de eius correctione confidere. Et utinam id non frustra. Quis det ex lapide hoc suscitare filium Abrahe. Quam gratum munus susciperet mater ecclesia de manibus vestris vas in honorem quod tam diu passa est in contumeliam. Licet temptare fas viro prudenti cautus tamen erit non transgrediendo dispositum ab apostolo numerum qui ait Hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita sciens quia subversus est qui huiusmodi est et delinquit proprio iudicio condempnatus. Alioquin familiarem habere et frequenter admit-

te ad colloquium ne dicam ad co
niuandu suspitio fauoris e et
inimici hois fortis armatura
secure amminabit et facile
psuadebit que volet doc sticus
et gubernalis legati aplice
sedis Nuus a latere dni ppe
mali quippiam suspicet. Iz et si
i manifesto puersa loqtur. qs
se facile oppone audeat viro
collaterali Deinde videtis
qualia p9 se vbicuz hitauit re
liquit vestigia No sin cu vi
gor aplicus hoiem ytalia
ortu transalpinare coegit re
patriare no patit Nuus est
neorum ad qs eiectus est non
eu omnodis cupet sius reddi
disse. Et ete sic se hre ad
oes ut oib9 odio heat approbatio
bario iudicium e qd portat ne
qs dicat subreptu fuisse
dno ppe Quale e ergo sumi
potificis suggillare sniaz et
illa sniaz cui9 rctitudine illi9
i que data est et si lingua dis
silat vita clamat. Itaqz fa
uere huic dno ppe e qdicere
est etiam et dno deo Pricipiz
em sina iusta detur ab illo
certu e pressisse. qui loqt i
ppha Ego qui loqr iustitia
Cofido at de vra prude et
hoeste qr visis hijs litis de ve
ritate certus no deducemini
qmodo quippiam assentie i hac re
n qd vos deceat et ecclie dei
expediat pro qua legacoe fu
gimi Diligim9 vos ad vrm
obsequiu pati sum9

Ad petrum bisontinu.

Peregrinacoem abbatis 167 (197)
rari loci sic accepi9; qsi
iā mortuū ee videā9 vobis
max qd vehementer doleo
iputat quoq illi pichi innect
quidqd laboris irrubit Non
hoc a vobis expectaui9 qua
nec merui9 Aliu vos puta
uim9 aliud expim Testimoniu
vobis phibent q iterfuert
actionē q nec sincere n sedm
iustitia i ea vos hujusmodi et
credo expte Na et ven abbs belle vallis
no multu sibi qplacet i vobis
Nolite qso nolite psequi seruos
di quib9 deum ab ipo legitis
Qui vos tangit tangit pupillam
ocli mei Nolite radicit9 euelle
de cordib9 nris si qd aliqn bn
sensim9 de vobis no qr vos no
diligim9 sz de medio fiat quo co
tinge pt ut no diliga9 Dico at
vobis tp aīg no expedit vob
neqz ecclie vre ut dno ppe qd ac
tu e sicut actu est inotescat

Ad dnm Inocentiu ppm vii sup 168 (198.)

In cause actioe q p krm fratrem
nrm guidone cailon abbez
vro qspctu pntat satis apper
et lacessentis iniuria et modestia
patientis et iniuria iudicis Dei
qz violentia calupniatis et io
pia iustitie qpuls9 e paup ad

vram ɔfugē pnitiam nō repu,
tans laborē vie non expēsas
nō pı̄clm̄ tpis Dedit ma⁹ mor
ti· ne viuat ī pturbatōe ɔtēis
amator Clement ɔso ꝛ spirite
sup egenū et paupem ne frus
tra vris patrmo auribꝫ ɔtimā
tus sit tātillaꝝ virtutū tātꝰ labor
et dolor Olim p eplās semel
et scd̄o testificatus sū, vobis de hoīe
illo qui huic mō īurrat̄ q sui
esset et puaricator ꝓpositi et
mōsteriȷ dissipator nūc aūt et
flens dico īimicū crucis xpi
scōrum q in circuitu eꝰ sūt vio
lētissimū oppssorē et calupnia
torē paupm Cui ꝓpria pene
iā non hn̄s que deuoret· ī pxi
ima passim more tyrānico de
bachatur· Monachū habitu
mētiens, re exhibet vnū de p
dombus Dn̄io īmeōr rgula
rū obseruationū legū canonū
q̄ ɔteptor frōtosꝰ ad verēcundiā
insensatus ad metū īflexibilis
ad pietatē ad irā preps audax
ad facinꝰ pnꝰ ad īiurias Et mi,
ror quō vir religiosus abbas
case dei ī mōcho tot et tāta vi
cia aut ignorare potuit ā dissilā
re Sed de hoc quid ad nos· Ipe
suo dn̄o stat aut cadit, Ipe vi
derit Nobis suffıcit libeārı
de maibꝫ eius Vob̄ iā ōīodis
flagitaꝰ qd aliud de fruct̄ tepta
tū est Circuīspexīmꝰ et nō erat
auxiliator· ventū ē ad ɔe refu
giū Illo ɔfugimꝰ· vbi ɔfidimꝰ
libeārı Cui assit pietas· nā
facultas nō deest Et qde ex pui
legio aplice sedis ɔstat sūma
rerū ad vram potissimū respi
cere sūmā aūcte et plenaria
ptāte Verū hoc inter cetera
vrī singlāris pmatus īsignia
spalius illustriusqꝫ nobilitat
vrm et īclitū reddit aplatū
si eripitis paupem de manu
fortioꝝ eꝰ Nulla meo iudicio ī
corona vrā preciosior gēma ꝫe
lo illo vrō quo emulari ɔsueuis
tis oppssos nec ɔlinquitis virgā
pctōrū sup sortē iustorū nimiꝝ
ꝓpt illud qd̄ scⁱt ut nō exten
dant iusti ad iniquitatē manꝰ
suas vel ꝓpt illud qd alibi dr̄
qr dū supbit impiꝰ īcenditur
paup et vn̄ alter torquetur ī cor
pe inde alter ɔiuꝰ ī aīā perit
Est itē mōsteriū de ordie mō
nacorū huic qd malorū silr
hoīm grauı īfestatōe vexat
et nō est qui rdimat et q sal
uū faciat Et hoc qꝫ puer vr
prīa viscera vrā lacrīmosis p
cibꝰ ɔmoueāt nō vēttur Cui illi
sunt hoies q otiōes calupni
andi pntiu lator abbas vera
ci et viua voce rfferet vobis
Deus ops vos nob ɔseruet
longis tpibus ad mēm oīm
ptectionē qui ī habitu et
ꝓposito peñitencie paupe vi
tā ducimꝰ ut sū timore et de

manu inimicoꝝ mõꝛu liberati
seruiam⁹ illi   Ad eundem. 169 (199)

Udqꝫ q° supbit
ipius et incēdit paup̃
Usqꝫ q° a tanta ipudētia inocen
tia tanta vexatur ? et h° vno
inocētio pena sn̄ dubio in q
h° facit q̃ dn̄s me⁹ tn̄ sero
aduertit metiētis sibi tn̄ tar
de exaudit clamātes ad se i
hac tn̄ duntaxat Nā alias q̃de
scim⁹ familiare esse dn̄o mō et
nto itellige ac facile misereri
Pt eū qui elegit vos et po
suit refugiū vos oppssorū. po
nite iā tandē finē et maliac
oppssoꝝ et laboꝛi afflictoꝝ qꝛ
satis vtraqꝫ res venit i luce et
maīfestacōeȝ Deniqꝫ ad man
datū bnplanti dn̄i mei tn̄ dis
missa et tantū ē supest ut ipi
aucte data sinā ?finet Ergo
ne si veneit hō me dux aduer
s⁹ tatoꝝ viroꝝ testio⁹ valen
tiū loqꝛ et ?ino politanū audi
et. Iteꝝ supplico et ad pedes
dn̄i mei ca q possū mēte anx
ia deprecādo ne ab hoie iniquo
et doloso rligiosū mōsteriū
destrui patiat Etei nō peet
mō q̃ sunt pene destruxit Vn
addo solūm psūptione In pu
ero vrō rderetis hoeȝ hunc q
bnfinō vre pietatis abutit
i claustꝛ suū remittētis et mā
daretis dn̄o abbi case di ut i
mōsterio qd ille intulit omi

pat vim religiosū pmouet et
rgulare ordinaret quentu Ho
plane dignū vrō aplatu hoc
bnplantū do hoc hoz dn̄o ab
bati case dei suo qꝫ mōsterio
Sic et liberaretis aiaȝ pda
homis et ipm tn̄ incūbat mo
nasteriū   Ad mgrm vlderiu
andegauen Epm

170 (200)

Litteras potī⁹ qꝛ lras da
re libet Dz qm ad neutꝛ
iops ē caritas et has optz dare
et illas nō omitte has vobis
illas in et pusillis mltis m
silibus qui scādalizat Dicitis
forsitan scādalū nō ee p vos
Nūquid ppt vos ee negabitis
Facile cetera portare dūmō vos
nō eetis i causa nā i culpa di
ce nō audeo Nō est meū discu
te hoc, est qui qrat et iudicet
Ve hoi p q̄m scandalū venit In
dicium pfro portabit q̄s q̄s est
iste vel illa Cetm ad vos nc m
sermo Sustinete modicū isipie quid
tie mee qꝛ semel cepi loquar
ad dn̄m meū faciā satis vl ex
pte zelo et affcū q loqr No
vebor etatē dignitate nō terre
bor nō ncitabor ad nō⁹ gran
de mgri vlgerii Nā q° gn̄di⁹
nomen, eo grādi⁹ scādalū
Ppterea me ipm transgdiar et eo
isipiēs sermone increpabo epm
arguā mgrm conabor doce
re ?siliū dare sapiēti Nulli
psūptiois gen⁹ ptedat caritas

et emulacio qua olim p sinitate
et gla nois vri gtepam Cui9
glorie diffusu trucquaqz sp̄ua
lem odore īuidia dyaboli
infpolatu esse vel modice in
p modico nō est s̄ neqz eccīe
dei q vbiqz tā celebri gaudio
ī hoc meridiano luce exulta
re solebat Verū vos qui tu ppa
glam gtepnatis satis appet
laudo sed nō vsqz ad īiuria di
laudo et gstātia qua n̄r sumis
ptatib9 ceditis de iure vro qd
putatis s̄ si nō ptinaci9 qz co
stāti9 id a vobis agi videtur
Nā glōsius et ēte sarti9 vob
illatā īiuria fortiter sustiere
tis et famā vraz ad glam di
custodiretis Nūqz nescio quo
vel gsciam vraz ī tuto esse co
fiditis sub ho scandalo Nec eni
excusat vos si in ppia eciā altm
iure culpā residitis Esto q a9
moueit scandalū Pfco gpesce
vos potestis Nolle copescere
sn culpa erit Malū si ggpmas
tuū reputabit tibi ad iusticiā
si alienū ad glam Vtiqz auctor
sit scandali a vob oiodis exigi
tolli et ī eo loco excusatū dici9
si nō potestis An nō deiqz mis
terui est anglorū tolle scanda
la de regno dei Si dixeritis
quid ad nos arguet vos illa
sima labia sacdotis custodiūt
sciam et lege requirut ex ore ei9
qm anglus dni ē Si hoc scanda

171(205)

lu cu possitis tollere nō tollitis
plane nō impletis misteriu
vrm Nō qde an nulla sit expa
vos indicabitis Ego vō nc ho
suffice dixerim si nō et hoc sum
tis Est qz qd adhuc addā insi q
timidior su fateor qz psil hed
turi9 adduco ingrm q nō vere
atur epc epō apire veritate
hoc ipm īquit delictu est ī vo
bis q causas hetis int vos
Quare nō magis fraude pati
mini Opposuit speculu īsul
sit iusticie sol emicuit veritas
neuus appuit Nichi ē igit nes
cio q possessiuncula i maledcā
ut iam vlteri9 possit a vmbra
re tā maifesta veritate. aut ī
pedire tā optatā correcōne In
spiret dns vobis aniesce gsilio
ut non dicā meo sed oim qui
emulatur vos di emulacōe
reuerende et oī gla psequēde pr

Ad boldewinū abbē reatinū

Epistola qua monstery
misisti affcm tuu ī dolet
mouet meu Et doleo q put
moneor nō possu rescribere
Nec immoror ī excusacōib occa
sionibus scies q sancti me loqr
Nosti sub qua gemā sarcina
et gemitus me9 a te nō ē ab
sconditus Tu vō pre dulce bre
uitate affcm nō esties q nul
la q3 talibet sui plixitate expli
care posset orō Et malicia
qde oim paroz pt facē ut pau

tis scribam: sed non ut parum diligam
Actum sane excludat vel impediat
actus? sed nunquid affirmas? Sicut
mater unicum amat filium ita te
diligebam adherentem lateri meo
placentem cordi meo diligam et
absentem ne solacium meum ex te
et non te videam dilexisse Fratres
puerum meum atque hinc et maxime
claret quam sincere te diligam Hodie
nempe non te caruisse: si quesis
sem de te quam mea sunt Nunc
autem vides quod spretis utilita
tibus meis tuis compendiis non
invidens Ponens te utique ibi
ubi aliquando transponaris super omnia
bona domini tui Tu autem cura in
veniri fidelis servus et prudens
conservus tuus celeste triticum con
mundo absque invidia et absque
desidia erogare et noli frustra
assuere excusacionem quam de tua
novitate aut de imperitia quod pu
tas forte vel simulas Nam nec ste
rilis verecundia grata est nec
humilitas preter veritatem lauda
bilis Officium ergo tuum attende pel
le pudorem consideratione officii age
ut magister Novus es: sed debitor
Et ex tunc noveris te debitorem
ex quo te alligasti Nunquid novi
tas excusabit apud creditorem
dampna lucrorum Nunquid post tempora
vacua preterierit patitur fenera
tor Sed non sum in quibus ad ista
sufficiens Quasi vero devotio
tua accepta non sit ex eo quod habes
non ex eo quod non habes De solo tibi
credito talento reddere rationem para: se
curus de reliquo In multum accepis
ti da multum si modicum id tribue
Etenim qui in modico fidelis non est
nec in maiori Totum da: quia totus
repetendus es usque ad novissi
mum quadrantem Sed sane quod habes
non quod non habes Memento enim
voci tue dare vocem virtutis Ad
illud inquis. Ut opera tua verbis
concinant potius verba operibus ut cures
videlicet prius facere quam docere
Pulcherrimus ordo est et salub
errimus ut onus quod portandum impo
nis tu portes prior et ex te
discas qualiter te oporteat aliis
moderari Alioquin subsanna
bit te sapiens ut potentem pigrum
illum cui labor sit manum
porrigere ad os Arguet te et
apostolus dicens Tu qui alium doces
temetipsum non doces Sed et
notaberis vicio phariseorum
Qui alligant onera gravia et in
portabilia imponunt ea in hu
meris hominum: digito autem suo
nolunt ea movere Sermo quidem
de vivus et efficax exemplum est
operis. facile faciens suadibile
quod docet dum monstrat factibi
le quod suadet Ergo in hiis
duobus mandatis verbi videlicet
atque exempli summam tui officii ad
conscientie securitatem pende intelli
ge Tu tamen si sapis iunges et
tercium studium videlicet orationis

Ad co(m)plementu(m) utriusque t(ame)n illi(us) repe
titionis in ewa(n)g(eli)o de pastoribus om(n)i
bus In hoc noveris i(n)t(er)im t(ib)is
sa(n)c(t)itat(em) i(n) nullo frustratu(m) a te si
pascas verbo pascas exe(m)plo pas
cas et s(an)c(t)aru(m) fructu or(ati)onu(m) q(uonia)m
ue(r)o utrique tria h(a)ec ubi exe(m)plu(m)
et or(ati)o maior aut(em) h(uius) est oratio
Nam et si ut d(ictu)m est vocis et(iam)
~~est~~ sit opus et op(er)i t(ame)n et voci gra(tia)
efficatiaq(ue) p(ro)meretur or(ati)o Heu
auellor abripior no(n) licet ultra
Illud t(ame)n breuit(er) a(d)monit(us) sis ut
q(uo)d cui(us) poteris grauiu(m) me cures
solue cura et si quid sibi uolt q(uod)
q(uo)d inter alia questi(us) e(st) uolu(m)(us) a q(uo)
non sp(er)abas te p(ro)tulisse no(n) neg
ligas manifestius ap(er)ire Id e(nim)
anxie me sollicitat

Ad clerum b(e)n(e)dicti synonen(sem)

172. (202) Restituto pastore v(est)ro op(us)
est k(arissi)m(i) ut de c(on)stitutione c(uius)
sollicite fatigatis Sed sane id
n(on) p(re)cipitanter agendu(m) no(n) tumul
tuose q(uo)d i(n)c(on)sulte ne forte eua(n)
ire(t) q(uo)d p(re)ter ro(n)em et ordine(m)
p(re)sumet(ur) et i(n)t(er) vos impetrat
statutu(m) q(ua)ru(n)da(m) qui i(n) circuitu
v(est)ro sunt De vicinis si placet
eccl(es)iis sumite exp(er)imentu(m) et illa(rum)
vexatio det intellectu(m) auditui i(n)
ca p(re)senti Grandis quippe res e(st)
i(n) manibus nobili zenonensi eccl(es)ie
i(n)staurare pastore(m) Grandis p(er)hu(n)c
ne(c) sit gradi adordienda c(on)silio
Exsp(ect)andu(m) p(ro)inde suffragia (et)
c(on)siliu(m) ep(iscop)or(um) exsp(ect)and(um) (et) c(on)sen

sus religiosoru(m) q(ui) sunt in p(ro)p(ri)a
atq(ue) in eo(rum) tractandu(m) (et) negotiu(m)
Alioquin dil(ect)issimi moleste i(n)
dite i(n)cu(m)bim(us) tribulacio(n)em
eccl(es)ie v(est)re moleste v(est)ram i(m)p(re)ssa(m)
c(on)fusione Nos utriq(ue) c(on)tinget
facile si illud c(on)tingat eccl(es)ia q(uo)d
opteat reuocari Ergo i(n)dicat(ur)
ieiuniu(m) quo ore ep(iscop)i r(e)ligiosi ad
sistatur ne sua q(uo)d absit solep
nitate fraudet(ur) tanti sacerdotis
rite celebranda electio Aderit
ut c(on)fido sp(iritu)s s(anctu)s votis v(est)ris
et honor erit vobis honorifi
cantib(us) ministeriu(m) v(est)r(u)m dum
pari voto et c(on)silio studuertis
q(uo)d gloria sit dei et salus p(o)p(u)li

Ad ep(iscopu)m et cleru(m) tretensem

173 (203) Legimus si q(ui)s erraverit
ex vobis a veritate et co(n)
uerterit q(ui)s eu(m) scire debet q(uia)
q(ui) c(on)uerti fecerit p(ec)catore(m) ab erro
re vie sue saluabit a(n)i(m)am sua(m)
a morte et op(er)it m(u)ltitudine(m)
p(ec)c(at)or(um) Errat ansellus i(m)mo er
rat Cui dubiu(m) s(ed) ... dicimus
eum sic no(n) errabit solus q(ui) m(ul)
tos trahit p(ost) se suo exe(m)plo
illustrissim(us) iuuenis Nec mo
ne(n)tes sed et omnes q(ui) pote
rant eu(m) reuocare n(ec) reuoca
bunt eode(m) errore iudica(m)i(ni)
i(n)uolui Mu(n)dus ego su(m) a san
guine eius Et ei p(er) d(omi)n(u)m per
ep(isto)lam et vobis nu(n)c dico q(uia)
illicita rem p(re)sumit Nec cleri
ci est pugnare armis milita

ad cleru(m) synonen(sem)

ad ep(iscopu)m et cleru(m) ...

ribus; nec subdiatori uxorē du
ce. Annunciate precioso op9 suum ut
ille in precio suo et moriat sa
guinem vero eius de manu vra
requirat qui eā suo redemit san
guine precioso. En de celo cla
mat. Virgo ysrl' corruit et nō
ē qui subleuet eā. Quousq3
ī lutū aurū iacet. Tollite
margaritā leuate splendidis
simā atq3 preciosissima gēma
de sterquilinio leuate eā ante
porcorū id est spurcorū spirituū
pedibus conculcet; et ia non
sit vas in honorem sz ī contumelia

Ad abbtem scī albani

174 (204)

Et tu si facie ignotus es michi
sz nō fama. Nec paru
quid ā vile. tui me contulor te
nere munē illi9. Nā tal' fate
or p eā insinuat9 es meo pec
tori ut licet ī multis occupa
tū ipā tn̄ serenissimā recordaō
tui mi dilectissime frē facile me
plerumq3 ex oībus vediceret sibi
ita ut in ea libēs imorer et
suauit' requiescā. Cetm̄ q° meo
riā plus accepto. eo auidi9
suspiro presentiā. Sed qn̄ istud?
ā si qn̄ istud. Vtiq3 et si nō an
p'ho ī ciuitate dī mī si tn̄ nō he9
hic manētē ciuitatē sz illā inq'
rim9. Ibi videbi9 nos et gau
debit cor nrm̄. Intim̄ ē vo
delectabor et letabor michi loi9
in hiis q̄ dea sūt m' sperans et
exsperans qd' reliquū est de

visiōe corpali ī die dm̄ ut gau
diū meū plenū sit. Adde obsec°
ad ea bona q̄ abs te et de te
nobis assidue veniūt tuas
tuoru q3 p nobis ~~orōes~~ orōes
p' kmie et desideantissie

Ad Epm̄ herefrensem

175 (205)

Dne scribitis nō mereri
Md pauum. Immonui
mgrm robtū pullū aliqn̄tu
tpē facē pisi9 ob famā doctrina
q̄ apud illū ee dinoscit'; tūc pu
taui nām et adhuc puto. Ri
rogaui sblitate vraq3 ut pit
teretis eciā nūc idipm̄ roga
re nisi eā de pōri pte ī digna
tā sensissem. Si dixi hoiem sul
tū gra aitou qr ū ī curia nō
mi9 auctas est id dixi qd vo
bis formidaui et adhuc formido
Nā qp p9 appellacoēz frām certe
distis manū ut arrepi9 ad
res appellatis n' laudaui n'
laudo. Vniptū volūtati vre
ī aliq° contraire n' consului n' cō
sulo. Decetō vri fumi9 corona
vram suscipe et colē sp dig
et debita veneacoē pati; h9
testio° consrie ad' aude9 ad
vos pre duntaxat atq3 cōsilio
ut mgr robert9 cū integritate
gr'e vre possit p aliqn̄tū tpr
pisi9 demorari. Retribuat vo
bis de9 ī via eterna qp vis
cera nra refouistis filios nros
loqr' qs misim9 ad hiberniā

Ad regina iherosolomitanam

Ad abbtem sti albani ... Ad epm herefrensem ... Ad reginam Jerusalem

176 (206) Audiert hoies q loru gre
heam ap vos et insti pfer
turi iheosoliaz se vre petut ex
celle p me gmedari Ex qb9 e
iste inuicis gsaguie9 me9 iune
ins ut caput strenuus i armis
suauis i morib9 Et gaudeo q
ad tpr elegit militae do . mg
q sclo Itaqz frite more vrm et
bn sit huic ppt me sicut et ce
teris om9 ppiquis fuit q p
me vob inoteste potuerit .
Dereto muete ne volup nr
ins et gla tpalis ipediat vo
bis iter 2gm celestis Illa qd
pdest paucis dieb9 rgnare
sup tra . et rg celoz et no p
uari . Itaqz gfido i dno q meli9
frietis et si vez e testio qd
vob phibz carissi9 amici9 me9
adreas cu multu rdi9 . et hic
et ietnu do misericante rgna
bitis Pegrinis egeis et max
relusis cura vram ipendite .
qr talib9 hostijs pmet dus
Itbuite nobis freqnti9 qr et vo
bis nd oberit et nob pdest .
si esse vrm et bona studia ple
n9 ctuisqz nouerim9

Ad rogeru regem ciciliorum

177 (207) Longe satis dilatata e
magnifice9 vra sup tra
Etei vra nois gla qs fies no
attigit . Studete qd i vobis
e hac ipam glaz i ferre ad
illu a q est si no vultis eam
pde a certe pdi ab ipa . Ho

ac sic fiet si it eos qs regie
munificetie celebris opinio
euocat de logniquo disrectiois
oclm apitis manuqz extedi
tis no tn cupidis q egeis Et
ve btis qui itelligit no sup
cupidu s sup egenu et paup
em Illu qppe paupem q tur
tus petit et verude acipt
et acipies glificat prem suu
q in celis e Cu ac deo sua gla
de vro munere ex ore egentiu
iin fideliu 2signabit vberio
ri pcul dubio rmo fluat vob
nnic est ille fons gle q dili
ge se diligit et glificat glo
rificates se ut q sciat i bndic
tionib9 de bndccoi9 et metat
Ph9 obser9 vos pone oclos
vros sup latore psetiu q p
cto ad rgna vraz psetia no cu
piditas traxit s necgt nim
tas Nemitas no dico sua s suo
ru m ltoz vi a qb9 misss9 e
seruoz dei fideliu Audite pa
tiet qd patia . audite et gpa
timi qr si gpatim et 2rgna
bitis Nec gtepnend rgn rg
nare cu talib9 ipoz e ei rg
celoz q gtepsert vitii mudi
Frite vob illos cicos de ma
mo iniqtatis . ut cu defeceritis
a trco vro rg . recipiat vos i
sua et 2gnu Ad cund regem

178 (208) Si me qrutis erre ego et
pueri mei qs dedit m ds
Fertur naqz mea humilitas

ad roger regē ciciliae   ad cund rēg

fuisse gratiam apud regiam maiestatem
ita ut curat videre me. Et quod eo
sum ut dissilem brevi plantatum re
gnis. Amico et qui crebrar er
re assum non in presentia corporis infir
ma in qua desperatur omnium heredes
attractis in visceribus meis. Nam
quis me separabit ab hiis. Deque
ego quocumque ierint. Et si habita
verint in extremis maris non erit
absque me. Habebis regem lumine
oculorum meorum. hebes cor meum
et animam meam. Quod si modicum
mei abest. Corpusculum loquor vi
le in mancipium quod et si voluntas
exponet sed retineret nimis. Non
valet sequi volante animam
quum infirmum est et solum pene
superest illi sepulchrum. Sed quid cu
ra. Anima mea in bonis commora
bitur cum semine meum hereditabit
terram semine meum semine bonum
Germinabit si tamen in terra bona
ceciderit. letabitur et delectabitur
in crassitudine anima mea. quippe
ut confido dabit illi de fructu
manuum suarum. Reposita est hec
spes mea in sinu meo ut pa
tienter feram vel corpe separari
Non mireris rex an elegisse a
corpe peregrinari quam vestros emittere
si solus tu dessees deus. Dum suscipe
illos tempore adventus et peregrinos
virtute cives sanctorum et domes
ticos fidei. Parum dixi cives
reges sunt. Ipsorum est enim regnum ce
lorum iure et merito paupertatis

Non decet frustra elongari esse vocatos et suis sedibus exules inutiliter pe
regrinatione vagari. Putas poterit
cantare canticum domini in terra aliena.
Sed non recte dixerim alienam quam semen
bono spontaneum expandit sinum et
preciosum depositum iam leto in gre
mio pie fovere suscepit. Cecidit
ut video cecidit granum bonum in
terra bona et optima super quod in domino p
radicabit germinabit multiplica
bitur et referet fructum in patientia. Por
ro hinc cum rege patribus et unusquisque
accipiet secundum suum laborem

Ad eundem

Habetis quod petitis. fecistis 79 (209)
quod promisistis. Nos in verbo vestro
exposuimus et nos peregrinari re
gna sunt liberaliter suscepti. Con
vertistis eis cum patribus conduxistis eos
in refrigerium constituistis eos super ex
celsam terram ut comederent fructus agrorum
ut sugerent mel de petra oleumque
de saxo durissimo butirum de ar
mento et lac de ovibus et firmis
de medulla tritici et sanguine
uve biberent meracissimum. Et
hec que terrena sunt sed celestia me
ruerunt. Sic itur ad astra talibus
hostiis promeretur deus. Istorum est enim
regnum celorum qui regere terre in terra vi
ventium reddere poterit. pro hiis
terrenis vitam et gloriam sempiternam
Commisimus vobis magistrum brunonem
olim nunc per multos dies condiudum
comitem nec ad presens militari quem
de curam letarum in christo sed egen

tui in seclo Expiat et ipe misim
manu regis ut augeat nus ai
mor qui pri rapuit i eterna talima
cula Quod illi facitis mi fecitis qr
quod illi deest a me exigit At qr
mansuetum mm nus sufficiens e
ad verum sane quod glosis ee liquet
paupem xpi deserare cupiunt

Ad xpm Inocentium.

180 (212) Vir illustris salmanens
quidam eps ab urbe rediens
no pigritavit reverti ad puerorum
vrm et auxilium ab homis do
flagitare no despexit Quo au
dito recordatus sum prophetie di
centis montes et colles omnia do
humiliabunt et erit prava i di
recta et aspera i vias planas
Dic vos iudex nostris alta rep
me sedare tumentia et enor
mia redigere i mensura Virtutem
tu tragedie sue historia i auri
bus meis ho seriatim exposu
isset laudaui iudicu iudicium
approbaui sz dico vobis compass9
sum iudicato Hic ipse totum suum
illa lacrimosa oroem conclusit tm
i calce ipsius diceret cum propheta Exaltatus
aut humiliatus sum et conturbatus qr e
leuans allisisti me Cuius meo
rarer iustitie vre et velis ai
mi que serueban cepi sollicitudini
re dictas inseruio vrarum qui
i plurimis expertus sum et dixi Ues
stit si gaudet et ignorat dns et
elinquat post se bndictioem. Cer
te i qbus i oib9 et p oia instruit9 e

et emulari et ignoscere et debellare
superbos et pre nichilo subiectis
insistit q mgis semp etiam confuerit
magis exaltare iudicio et arce-
ri solita illa psumptioe loq ad
dnm meu cu sim puluis et ci
nis Et instituit mam spei
pri fiducia pietatis roe q ad
ulterere hoiem no ut assolet
versu i simoem cu idigtoe re
rede et repete natale solu.
molui i scandala sedicioes tep
tare. sz dedit locum ire et iduit
spm mansuetudinis et declinavit
ad vos clamaren et iclinavit
se humilem genib9 humilem precib9
communiuit armis potentib9 do
Hijs telis statuit ad usum vos
dnari et rigoris munimen op
positum sibi tib9 ut iactat pie
tatis machinis labefactare cona
bitur. Confidit q respicies i oroem
humilium n spernens pces eorum et
vinceret pietas q timuit ptates
Ego quoque securus cum tib9 cedo
manus flecto genua supplico p
supplici audacter pmuniens dere
misericordia sua pdesse humilr cui
adeo insolentia sua nocuit n
dere vtute vim q vino i retribu
tione

Ad eundem

181 (213.) Quis mi tribuet iusticiam de vo
bis. Si hrem iudice
ad q vos the posse ia nuc
ondere vobis ut pturies
loq qd miremini Extat q de
tribunal xpi sz absit ut ad id

ad xpm Inocen9

ad eund.

vos appellem q2 illic si vob' nec in
et in possibile eet velle magis
totis vibus stare et rndere p
vobis Interim recurro ad eu cui
i pnti datu e iudicare de vniūs
hoc est ad vos Vos appello ad
vos : vos iudicate it' me et
vos In q° qsso puer vr ta male
meruit de vra pernitate ut
eu iure et isigme placet nom
et noie pditoris. Aliqd me vrm
vicariu dig° vra qstituit i re
qsilia° pet' pysam si forte il
lu d9 p me reuocare a fece scis
matis digret. Si negatis p
babo tot testib9 q° i curia te
pis erat Aliqd no deiqz p9
her iur' b'm dni mei ho i suo
ordie et hore recept9 e. Cre
na g° suo qsilio vel mag' suo
dolo qstitutie vre sbripuit idul
ta repete et que pcessere de
labijs vris fare irrita. Et h°
ego dixerim no ut aplicu rep
hedam rigore et zelu igne d'i
succesu q' scismaticos qui i spu
vehemeti qterat naues thar
sis et instar finees qfodiat for
illud nicatores. iux Nōne q oderut te
dne oderam ! et sup inimicos tu
os tabescebā. Veru vbi no
est par culpa par plane no debet
pcede pena n' qveit eadem
iuolui snia cu q peccat cum
hijs q's peccat no ~~deserunt~~
deseruit pp eu q ut peccoribus
pceret sibi no pepcit

Auferte obpbriu meu et restituedo
qp statuistis vre eciā tā sine et i
tegre fame qsulite Dup lrs ia altā
vice scpserim vob' s3 q2 noie tn
su nichi puto no pueit ad vos
hmoi qd scpseram Ad eundem 152 (214)
SI cura si medzia qtulariqz
mei extitit adhuc i corde
dni mei et si qua portiucla anti
que qre iueit eciā ne i ocliis e9
a puero e9 liceat hac exp'ri vi
ro nobili et huili camerarien epo
Fateor me obnoxiu illi et omi
que p ipo fare valeo debitore
no solu q2 vbicuqz pt honorat
nos et meos sed et ppt' veitute
et masuetudiez et iusticia qeu
eciā apud vos qmendabile red
de pnt Et n' fallor q eu tribulat
falsi sut et no e i ore eoru vei
tas Deniqz vos pbabitis et no
est in vbis laborad' sup h° Est
ptā cu eo vir religios9 et scs b.
abbas p q° silr si qd ad merita
e9 in'a inituēr adde pt obnixe
rogo ut i suis pcib9 exaudiat
arbitror eni nulla illu fare q
no digna sit exaudiri

Ad eundem

SCribo vob' frequētissie vil' 153 (215)
vinicul9 s3 i hac appellor
audacia pcib9 amicoru Fateor
audax su, s3 no medax Non
suspicet dns me9 i ore pueri su
iuentu iri medaciu, i omib9
que ad ipm scpsi Volo amas
gere more, no tn i mea morte

ad ... ad ...

Non ignoro ubi legerim ob qd
meru[it] occidit ciuitas sanitate p[ri]n
de nego, importunitate no[n] excuso
Ipa merat vernia Cetera no[n] ti
mem[us] Amicus est d[omi]n[u]s antissiodo
rensis ep[iscop]us: et p[ro]p[ri]u[m] [eius] Nos nes
ciat. Habet qua aneo g[rat]ia m[...]
amicicitate no[n] s[er]uitate Fidelem
p ip[s]i[us] declinio affecti[on]e excusa[tionem]
absolucionem exigi[mus] Filii s[u]i v[est]ri
p[at]ris qd solita p[ro]su[m]p[ti]o[n]e loquor
q[uod] estis vos Confidim[us] q[uo]d no[n] re
pellet filios p[at]r[e]s s[ed] voluntatem
tiencium se faciet et deprecationem
eorum exaudiet et letos faciet

Ad eund[em] de comite rodulfo

82 (216) Scriptu[m] est qd d[omi]n[u]s co[n]iu[n]xit
ho[mo] non separet. Surrexerunt
viri audaces qui no[n] timuerunt
viros iunctos a deo q[uo]s deus dis
iungere. Neq[ue] illud solu[m] Insup[er] et
adiecerunt iungere no[n] iungendos
addentes p[re]uaricatione[m] laceraut
sacram ecclesie scindunt p[er]che dolor
vestes [christ]i ip[s]as ad cumulum do
loris ab hiis a q[ui]b[us] resarciri
debuerat Amici tui d[omi]ne et proxi
mi adu[er]su[m] te appropinquaverunt et
steterunt Non q[ui] mandatum tuum
transgrediunt no[n] sunt alieni no[n] sunt
exterei a sanctuario tuo s[ed] eor[um] locum
hodie tenet q[ui]b[us] dixisti Si di
ligitis me mandata mea s[er]uate
Comitem rodolphum et uxorem e[ius]
de[us] iunxerat p[er] ministros ecclesie
et ecclesie p[er] deum q[ui] dedit potestatem
talem hominibus Quod q[ui]b[us] etiam co

niunxit ! disiunxit tamen a[...] In q[u]o
facto i[d] solum queritur p[ro]missum est
q[ui] i[n] tenebris sunt sunt opera tenebrarum
Qui enim male agit odit lucem
et no[n] venit ad lucem ut no[n] argu
antur opera e[ius] a luce Non meruit
comes theobaldus Non per
meruit ho[mo] ille. Si p[ro]p[ri]um e[st] q[ui] dili
git iusticiam et odit iniquitatem no[n]
p[otes]t excusari Si p[ro]p[ri]um e[st] q[ui] reddit
r[e]g[i] q[uae] regis sunt et q[uae] sunt dei
deo, no[n] p[otes]t excusari Si ep[iscopu]m
bituricen[sem] suscep[it] ad p[ro]p[ri]um v[est]rum
h[oc] e[st] max[imu]m et p[ro]p[ri]um p[ro]p[ri]um Eius san
guis iste de manu e[ius] exquiritur
Qui retribuunt mala p[ro] bonis
detrahunt ei, q[uonia]m sequebatur bonita
tem Multi clamant ad vos i[n]
toto corde suo ut iniuriam filii
v[est]ri et oppressione[m] ecclesie digna
animadversione vindicetis et casti
getis h[uius] sceleris cu[m] ip[s]o eor[um] capi
te cum quidq[ui]d libuit licuit
ap[osto]lico rigore cohercentis ut
i[n] verticem ip[s]i[us] iniquitas e[ius] descendat

Ad eundem

135 (217) Tribulatio et angustia
invenerunt nos commota e[st] et co[n]t[re]
muit terra i[n] mortibus hominu[m] i[n]
exiliis pauperum ditiu[m]q[ue] vinculis
et carceribus Ipa religio venit i[n]
obprobrium et contemptum p[ro]bro du
cit ap[u]d nos saltem mentione
fuit pacis Nusq[uam] fides nusq[uam]
innocentia tuta Amator innoce[n]tie
et cultor pietatis comes theo
baldus pene tradit[us] e[st] i[n] oblivionem

ad eund. de comite rodulfo

ad eundem

inimicorum eius Impulsus e ut videt
et dns suscepit eu et gaudet q
iustia et vera obedia i ea sit
aplo attestante qui ait Vt qd at
patiunt pp iustitia. bti Et in
ewo bti q psecuc patiunt pp
iustitia Ve nob Hec oia psen
tie s nc pmeruere potius Qd
pla. Vt no peat desolac tra
et oe regnu i seipm divisu gaudet
cpulsus e ille devotissimus filius vr
ecclesie libtat defensor sb iure
iurando pmitte qts sumas exigim
vois a legato vro boe memorie
magro pitone data i tra et in
psona adulteri tyrani q incipud
et auctor existit hor omni malor
et dolor atq i ipaz adultera fa
tet amoveri Qd sane cu psu
tis preceps fecit pce et pcio no
nullor fidelium sapientiuq viror
Ducebat naq id a vob facile et
absq lesione ecclie impetrari Qu
i manu vra sit eande denuo
sumaz q iuste data fuit i gtinenti
statue et irretractabilit gfirma
re qts et nts arte deludat et
pax pinde obtineat et q gliat
i malicia et potes e i iniqtate
nl inde lucret Multa hec di
re vobis s no e opus de oibus
scribe cu pns sit q oia sciat et vi
va voce plenius pt et plenius apie

Ad eund excusatoria et novissima

Dilo et pri rueendiss° more
Michilu id qd e Putabam me aliqn aliqd vl modicu 156 (218)

esse s nuc ut sentio prorsus ad nich
ilu redactus sum. Du nescirem Nec ei
me dixerim omo michilu tc fu
isse cu ocli dni mei sup pueru
suu essent et aures eius ad preces
meas cu oe qd scribebam obvijs
manibus accepisset et vultu hila
ri plegisset benignissime atq ple
nissime ad oia postulata rndes
Modo at me merito no modicu di
co s michilu qm ab heri et nu
diustertius avertit facie sua a
me Cur hoc. Quid peccavi
Multu fateor si pcuniam concordia
lis pitonis boe memorie meo ar
bitrio distributa fuit et no ad
ipius nutu qd utiq ad aures dni
mei fuisse platu m relatu est
Sed confido qz nunc huius rei veita
te cognita et vitiis liberabit
me No sum tam hebes ut ignorare
vrm esse quidqd ie rex sumu
no dederit Sed iam audite sim
pliciter huius rei veritate Si fuit in
ore meo inventum mendacium ipm
os meum condempnabit me Nu
ho exuit hoiem absens eram ego
et valde remotus Audivi at
ab hiis q affuerunt qd ipe fecerit
suum testamentum et qd fecerit fe
cit et scribi et de rebus suis que
voluit qbus ipe voluit dimisit
qd residuum fuit duobus abbatibus
presentibus assistentibus tunc sibi et
michi pter q absens eram dividend gi
sit qp nobis nota esset loca
pauperiora sanctor Porro abbates

156 Ad eund excusatoria et novissima

v 9

illi domum venientes et non inveni-
entes me detinebar enim tunc temporis
de vestro mandato pariis comendens
negociis michi domino meo pecuniam 187 (219)
sicut eis visum est diviserunt me
non solum inconsulto sed nesciente
quid fecerint Cedat iam si
placet manifeste indigno veritati
nec michi deinceps frons rugetur
aut supercilium deponatur sed solita
redeat serenitas blando ac be-
nigno vultu ac suo denuo sole
leta facies induatur Non quidem
item quippe displicuisse me in mul-
tis scriptitacionibus meis hoc me
iam metuere non oportebit quod faci-
le emendabo Proinde scio perscripsi
perscripsi plus quam oportet parum at-
tendens quos cum scriptitare presu-
merem sed quod ad id quod de audiendum
vestra me ducet benignitas non
negabitis Urgebat deinde ca-
ritas amicorum etenim perpauca
pro me scripsi si bene memini Sed ne-
quid minus Dabo si potero de-
cetero zelo meo temperamentum et
ponam digitum super os meum Tol-
lerabilius enim offendam aliquos ami-
corum quam multis pluribus defati-
gem Christum dominum Et nunc quia non
sum scribere ausus vobis de immi-
nentibus ecclesie periculis et gravi
scismate quod tenemus ac plurimis
que sustinemus incommodis Depsi
aut fratres episcopi lateri vestro ad-
herentibus ab ipsis audire po-
teritis si scire placuerit que
scripserim ego

Ad episcopos curie tres

Quantum malum scisma in
ecclesia sit et quam sit detesta-
dum et omnibus devitandum eviden-
ter quondam ostendit famosa et
horrenda mors virorum illorum
quos ab istius modi peste terra deglu-
tiens vivos transmisit ad infe-
ros Ostendit et illa persecutio
gubernima sive burdini severi-
tas quos intra se iam tempora experta sunt
inter regnum et sacerdotium divi-
dentes plaga plene incurabili
et castigacione crudeli Ostendit
et illa que nuper adhuc post multam
et multifariam ecclesie vexacionem
et vastacionem tandem deo miseran-
te finem accepit rabies leonina
Merito proinde salvator in ewangelio
Ve inquit homini illi per quem scandalum
venit Ve nobis qui vivimus plan-
gere que pertulimus dolere que
sentimus tremere que expectamus
Et quod peius est ad tantum malum ~~habitum~~
habitum res huiusmodi devenerit ut
nec rei humiliari velint nec iudi-
ces misereri Diximus iniquis no-
lite inique agere et delinquentibus
nolite exaltare cornu et non
audiunt nos quia dominus exasperans
est Supplicamus huius quoque est precium
arguentes peccantes servare ne ca-
lamum quassatum conterat et li-
num fumigans non extinguat

ad episcopos curie tres

et ipsi magis in spiritu vehementi
contriverunt naves Tharsis. Si enim
animus filiis cum apostolo ut obediant
Pribus
per omnia: qui acre uberamus. Si patri-
bus loquitur ne ad indignationem pro-
vocent filios: in nos potius eorum
indignationem provocamus. Nec delin-
quentes satisfacere nec rectores seu
correctores condescendere ullatenus
acquiescunt. Omnes suum scotichum
sequuntur. et totis viribus funem
in diversa trahentes rumpunt. Heu
necdum recenti ecclesie plage ci-
catrix obducitur et rursum scin-
dere parant rursus corpus Christi af-
figere cruci rursus fodere latus
innoxium rursus vestimentum dividere
atque ipsam que in ipsis est tunicam
inconsutilem quamvis frustra dirum-
pere satagunt. Si qua in vobis sunt
viscera pietatis tantis vos op-
ponite malis ne in illa perpetua
fra scissura fiat. in qua so-
lent sicut optime nostis scissu-
re que resarciri. Nam si auctor
scandali ore suo iudicis tre-
mendo adicitur maledictioni quibus
putamus maledictionibus dignos
huius nequitie fautores et propugnato-
res. De duobus non excusamus
regem. Ipse et iuravit illicite
et perseverat iniuste. Verum id non
voluntate sed verecundia. Nam
opprobrio ducitur sicut optime nos-
tis apud Francigenas iuramentum
non solvere quamlibet male publice
iuratum sit. quamvis nemo sapiens
dubitet illicita iuramenta non esse
tenenda. Vnipt[m] ne in hoc quidem
excusari posse fatemur. Neque enim
excusare nos sed veniam postulare
suscepimus. Vos videte an excusa-
re eum aliquatenus possit ira etas
maiestas. Potest sine dubio si
maior iudicio superexaltanda de-
cernatis. Videlicet quia talis
consideratio in rege et puero habeatur
ut hac et ei vice tali quidem te-
nore parcatur quo tale aliquid de
cetero non presumat. Parcatur sane
dixerimus si fieri possit salva in
omnibus ecclesie libertate simul et ar-
chiepiscopo debita veneratione ser-
vata quem magis apostolica conse-
cravit. Hoc ipse rex humiliter
petit hoc mea universa cit mon-
tima mimm ia afflicta ecclesia
suppliciter deprecatur. Aliqn damnus
manus mortis: tabescentes et
arescentes pre timore et expectatione
que supervenient universo orbi. Si
quidem deprecatio mea super hoc ab
anno priore et precibus meis exige-
ntibus deprecationem meam non exau-
dicio sed indignatio indignationem at de-
solatio pene universe terre subse-
cuta est. Si quid zelo urgente
erupit quod non sunt a secus quam
sunt dicendum sit quesumus apud vos
quasi non dixi ubi vero dixi quod
oportuit et ubi oportuit dixi sit
non frustra dixi. Ad ludowicum regem

Libenter quidem regem
sicut ipse fateri dignum 188 (220)

ad ludowicum regem

etiam propria attestante conscientia que
ad honorem vestrum et regni vestri
utilitatem spectant pro nostro exiguo
posse et quesivimus et querimus. Ce
terum quod mandate humilitati comminamini
super anathemate mox inmovendo
in comitem Rodolphum et vultis
me dare operam omnibus modis ut non
fiat ob multa mala que secutura
inde putatis, prorsus non video
quomodo implere possim et mandato
obviare apostolico. Quod et si pos
sem, non video quomodo conarer pos
se. Doleo quidem de malis si
inde provenient sed non ideo tamen de
beo facere mala ut veniant bo
na. Paratus tamen itaque hoc totum
omnipotentis dei iudicio et dispositioni
relinquimus qui potest facere ut et bo
na que ipse vult fieri fiat et ma
neat et mala que mali moli
untur non veniat aut certe in eos ip
sos potius que ea volunt et conantur
veniat. Valde autem constat vobis
quod in litteris vestre celsitudinis continetur
quod videlicet debeat obviare rex
ista pacis foedere inter vos et comi
tem Theobaldum. An nescitis
vos graviter offendisse in eo quod co
mes Theobaldus violenter compulsus fuer
re vestre contra deum et iustitiam
iurare compulsus est non solum quod que
reret sed quod efficeret ut predictus
comes Rodolphus et frater eius
tam indebite quam tamen illicite
absolveretur. Quid iterum
vultis peccatum precio addere et

ira dei super vos quod absit accumula
re. Quid peccavit comes Theo
baldus ut iram vestram incursus merit
re mereatur quia et absolutionem
comitis Rodolphi licet iniusta
sicut scitis tanto labore et dif
ficultate obtinuit et redimi
via ex consilio vestro omnibus iu
stissime redeunte nunc consuevit nunc
querit utpote quod timore vestro etiam
abiuravit. Nolite queso noli
te domine mi rex regni vestri primo
omni coditori tamen eundem in suo
regno et in sua possessione au
dere resistere et manum exten
dere tam frequenti et nephario
ausu adversus terribilem et eum qui
aufert spiritum principum terribilem
apud omnes reges terre. Acriter
loquor. quia acriora vobis formido
quod non ita vehementer timerem
nisi vos vehementer diligerem.

184 (226) Dilecto et dilecto domino ... Ad eundem
Scitis vos ex quo novum dilexi
et vestrum honorem volui. Scitis
vos quanto labore quantaque solli
citudine toto anno preterito concede
paci vestre intendi una cum aliis
fidelibus vestris. Timeo autem ne fru
stra laboraverim in vobis. Vos
namque ut manifestum est a bono
et sano consilio quod acceperatis
nimium cito nimiumque leviter
resilitis et ad mala priora
que dudum non immerito perpetras
se vos plangebatis adhuc re
centibus illis plagis rursum

me (marg.)
etiam (marg.)

ad eund

ut audio nescio quo dyabolico
consilio festinatis a quo ei nisi a
diabolo procedere hoc consilium dix
erim per quod fit ut incendiis incen
dia homicidiis homicidia adduntur
clamor denuo pauperum et ge
mitus compeditorum et sanguis
interfectorum auribus pulsonet
patris orphanorum et iudicis vi
duarum. Plane hiis hostiis ille
hostis antiquus in rigiis oblec
tatur qui ipse homicida est ab initio
Et nolite frustra occasionem sumere
de comite theobaldo ad excu
sandas excusationes in peccatis cum
vir ille paratum se dicat et hoc
omnibus deprecetur venire ad quae
stiones que inter vos cucurrerit quam
fracta est pax et secundum iudicium
diligentium nomen vestrum coram sanctis
qui inter vos mediatores extiterint
pro omnia satisfacere velit ut si pua
ricationis forte ab ipsis arguiri
poterit quod non existiat conti
nuo ad honorem vestrum corrigere
non cunctetur. Verum vos nec verba
pacis accipitis nec pacta tene
tis nec sanis consiliis acquiescitis
sed nescio quo dei iudicio omnia vo
bis ita vertitis in perversum ut
contra honorem ducatis tuta ti
meatis tienda contempnatis et
quod olim sancto et religioso re
gi david ioab legitur exprobrasse
se diligitis eos qui vos oderint
et odio habetis eos qui vos dili
gere volunt. Neque ei qui vos

instigant poterit iterare malitia
adversus non merente contra in hoc
honorem vestrum sed suum quomodo vel
non suum quomodo sed diaboli volun
tate ut regnis quod absit pote
ntia concepti furoris habeant ef
fectricem qui suis se posse adim
plere viribus non confidunt immo
coronae vestrae regnum manifestis
sunt turbatores. At quidquid
vobis de regno vestro de anima
et corona vestra facere placeat
nos certe filii vestri iniurias
contemptum et conculcationem omnino
dissimulare non possumus qui illi praeter
illa que in ea iam pressisse misera
biliter plangimus iterum de novo
praesumunt inferri praesumunt immine sen
timus. Pro ea stabimus et pugna
bimus et pugnabimus usque ad
mortem si ita oportuerit pro ma
tre armis quibuslibet non scu
tis et gladiis sed precibus fle
tibus que ad deum Et ego quidem
qui me meum praeter preces coti
dianas quas pro pace et salute
vestra atque regno corona domino sup
plex ipso teste fundebam etiam
apud sedem apostolicam literis et nun
tiis cum vestram egisse fateor
usque pene ad propriae conscientiae lesio
nem et ipsius summi pontificis
iusta quod diffiteri non debeo
contra me indignationem ego mihi
assiduus vestris quas cotidie inno
vare non cessatis excessibus
provocatus duo vobis in principio

peitere sup insipiencia mea po
ri qz plus iusto vre adolesce
hucusqz fam et decreto p mea
exiguitate no deero veritati.
No tacebo qz cu exigitatis ite
rato fedus et societate iure
satagitis qz i nece homi co
bustione domor destruc
cia dispsione paupm rap
toribus et pdomib consuit
dicit adhetis ...
Si vi fur c cu eo et cu adulteris
portione tua ponebas quasi
no sat p vos mala face vale
atis No silebo qz illicitu i
maledicumqz iuramentu insul
tissime usurpatu a vob q bitu
ricen ecclie p q heu tot
et tanta mala ia merito pue
nerit nuc ita tande corrigi
tis ut epi ovib ap cathalau
nu pastore pfici no sinatis
insup et fri vro ... militib
sagittariis balistariis qz dom
epales qt ius et fas ihabitu
das et res ecclie i h nos ne
pharios usus pfligandas au
dacter minnu exponatis di
co vobis no erit diu inulti.
sih ita face pgitis Et ido dne
mi rex amabilit moneo vos
et fidelit gsulo vob ut citius
ab hac malicia desistatis si for
te ia pauptis manu ferire
minsuite regis exo pmia et
humilitate puenire possit Dure
loqr qz durio a vob formido

Ded meme tote a sapiete dom
meliora ee verba am ... q
fraudulenta osc'la inimici

Ad Joslenu suessione et suggeri
um abbatem

Scripsi regi arguens eu
sup malis q fiut i regno
eius ipi ut dicit assensu
Et q rescripsit dign dixi vob
q de gsilio e estis insimulare
Miror em si ita credit ut loqt
et si no credit quo gsilio mi vbi
qz omi sicut scitis q ad pare
t formada sui fuerit ista
psuade conat At ei sicut
vide potestis i litris eius ma
la servata ex pte comitis pac
ta conaret onde adh suspe
si manet epi nri adhuc tra mu
iterdicta e Nuasi vo eius
ecclastica absolu iterdicti
ad comitem theobaldu ptrahat
q h ipe aliq mo pepigt se
fcturu Illusus e aut comes
rodolphus et iteru religat
e Et hoc quid ad comitem
theobaldu Nonne quicqd
de hac re pisit fidelit elabo
ravit et efficacit adiple
vit Ipe vo dephensus e
i astutia sua et incidit in fo
vea qua fecit Ecce h totu
cur irrita facet rex pacta
sua que distixerunt labia
vra An pter h deruit
incidesce ira regis cont
se ipm et regnu suu Ita ne

190

ad Joslenu suessionen et suggeriu 166

Ut et h° debuit obliviscı hōris
sui ut ad debellādū hoiem
suū q̄ nō dūo diffidauerat
ß n^c sūmonueāt vel posuerāt
ad 2oem mittet frēm suū
idq̄ȝ p cathalaunū de q̄ potis
simū ċitate suis q̄ rex cū co
mite theobaldo pepigerit.
Sed rex ad h^c aliud addit q̄
mīcioīb9 sibi moliat⁊ quin
ḡe⁹ 9 eius fidelitatē flandre
sem et suessionen Et de fide
litate quidē suspicio ē. non
ċtitudo Porro tantes suspi
ċoes ċertis pactioīb9 ꝓiudi
care q̄le sit vos videitis Q̄ꝫ
q̄ omo id ċdendū nō fuerit
de tali viro Nuq̄d ei regis
sut hostes q̄b9 alliga⁊ comes?
et nō mag⁹ hoīes e9 et ami
e9. Nōne ꝯsāguine9 regis
et sic ipe frate⁊ barul9 regni
comes flandren est. Quid
ergo 9 regis fidelitatē frāt
e9 hō et fidelis ipi9 si aliys e9
amis suoꝝ mīcioīb9 coplat?
Nūquid ꝗs siplici oclo ze ut
ē ꝯsideāt magna poti9 pax
rgm inīgnuūȝ robur et mg
possit putari securitas. Il
lud at mirōr quo rex nō timu
erit dicē ꝗ ꝯscīe se q̄ nouerī
ego comitem theobaldū i pte
sua 9 rege comitem rodolphū
thēre attēptasse Na et vi
na voce nūcio mro pl9 dix
erit q̄ scripserit q̄ madauero

scrip9 dn̄o rodolpho mr̄ ꝯptem
ptroꝝ e9 me suscipe si vellet
coiti theobaldo adherē Si
natus ē hō p̄ quē ista madā
uerim veiat et arguat me
palā Si scripsi l̄ras ꝓferat i
mediū Videit ipe cū ċdiderit
ċt9 e° sit q̄ nuq̄ nouerim q̄d
ıpomit Idem et arbitr⁊ de co
te theobaldo q̄ et ipe oīodis
diffite⁊ Videat ꝓinde dn̄s et
iudicet q̄ nc suspiroē comes
theobald9 arguit⁊ ab eo q̄ mai
feste ꝯt pactiones suas ipm
sibi attraxit comitem rodolphū
9 dn̄i p̄ceptū 9 suām suam po
tificis adulteo et excōicato co
iūctus Aut q̄ȝ rex pene hui9 duos
ꝯuissios oppugtores Et ꝓpha
subsannas irridet Ibi tpidaue
rut timore vbi nō erat tīoz
Ecce iquit oppugnāt q̄ nō oppug
nam9? ꝓsecutioē patim q̄ nō
ꝓsecuti sum9 Quis oppugnat
obsecro q̄s ipugnat? q̄s ve ꝓse
q̄tur. Nō comes obserrat et
humiliat⁊ horaē patus ut rēge
seruiē et obsequi tp̄ dn̄o suo
obnixe q̄ pare supplicas et bo
na regis q̄d in se est sibi grā
ciē satages volūtatē. Esto
q̄ nō sit ita ß mg⁹ comes rēgi
mala oīa moliat⁊ nōne ad id
q̄d statutū fuisse satis fuerāt
ċūrredīt. Sic ei inter se pe
pigert ut si qua de querōib9
illis retuerat siā a dissentio

nascet͛ nichil mali sibi inite
a͛ qrerent facieret donec cora nob trib9
piter et dno antisiodorẽsi ve
tilata res esset et discussa q̄z
et tuc mediatores fui9 et si q̄d
emergẽt ꝯuersie debui9 esse
recosiliatores At id oiodis mo
comes flagitat ꝫ rex abnuit
Demq̄z esto ꝙ oino male meruit
comes ꝫ ecctia di q̄d meruit Ad
sꝙ̄ meruit ia no sola bituricen
ecctia ꝫ cathalaunu ecia et rme
sis pitq̄z et pisien. Heat rex ad
uersꝰ comitem ius Hꝫ de q̄o iure ob
secro de q̄o iure psuit ut ecctiaru
possessioes et tras deuastet. Epi
oiub9 pastores psiti no pmit
tat ut hꝫs q̄de elcoz pmocoe
phibeat alijs vo ꝙ harte9 iau
ditu est dilacoe elcois idicat
donec vniusa ꝯsupserit doni dni
pueit paupu facultates donec
peitꝰ desolet͛ tra. An vos ei
ꝯsulitis tria. Miru valde si gt
ꝯsiliu vrm fuit hc nimiz mg et
mali si vro ꝯsilio fuit Etem co
sule tria maifeste scisma fabri
ecctiaꝫ acillare care ꝯ dō resiste et noua iseru
tute ecctiasticā redige libertate
Vi q̄s di fidelis si q̄s ecctie filꝰ de
pcto stabit et ponet se q̄o ad po
terit muz p domo di Ad et vos
ipi si pare desideatis ecctie sic
optz filios paris quō no dura
tractatis ea vl͛ infestis ꝯsilijs
tā malignis Quidq̄d ei mali
fecerit merito no regi imiei

ꝫ ꝯciliarijs scemb9 iputatur

Ad Epm suession duriss͛e rescribente
et hec fuit salutacio. salute et no
spm blasphemie

Mimme q̄de ego spz blas
pheie hre me arbitror ꝫ
nc tꝑ maledixisse a͛ maledice͛
velle me scio pstim principi
ppli mei Cetm q̄cq̄d illud sit q̄o
se lesa vra dignitas iudicat pe
to venia Ideo ei q̄s dixit Blas
phemiam et obsecro9 Dico
g̊o cu bto iob que locutꝰ sum
vtina no dixisse; et vlt non
adda Ja dno abbi sci dyoni
sij p coi ꝯcordia scribes vtriꝫ
vrm rndera et putauera me
fecisse satis Sed qm ut video
nodu ꝯcessit idig vra q forsita
aduisꝰ ecctie ꝯsiliatores iustiꝰ
sidu isset ecia, dico vob scis
maticos vos a fomite ee sca
dali nec dixi nc scripsi nc cogitaui
et dico securꝰ nc vereor ꝙ me
mea pagina arguat meda
cij Veruntamen ea si placet et
sic ita meritis reu me fatebor
gradibus sacrilegij et fuera si
notatis spu blasphe agita
tu ita scripsisse Nec tn huiꝰ
satisfco spm videat excludere
libertatis doleo fateor et do
leo ꝙ nodu vos ea libtate qua
decet Xristi ꝯpim9 vlcisci iniu
rias ecctie defēde libtate Do
lor iste ꝯpulit me scribe dura

Ad epm suession duriss͛e rescribente ...

R et voꝝ ɔsiliū atq3 ɔsēsū exercetis

nō tñ illa que ꝑpigitis ꝑuta
uerā sicᷓdem et adhᶜ putare
nͦ tīerem vob ī hͦ eē molestꝰ
neqᷓ q̄ sufficiē q̄ scismatis nō
estis auctores nͦ et eos q̄ sūt
R ꝯtrꝗ dignitatis sint totā lib
tate ꝑ virībꝰ coherceatis ꝑu
tare mīq vob glīaꝫ esse ṡi dīcē
possetis et vos Odiui ecciāꝫ
malignātiū, et cū ipīs nō
sedebo Nūquid solū ducebat ze
lus ꝛᶜ ꝑphām et nō hodie qꝫ a
sacᷓdote dñi requirit de qͦ dī
cebat None qui oderūt te dñe
oderā et sup inimicos tuos ta
bescebā. Optarē sane ut sīl
ia vr̄a seīmtate id qꝫ eloquar
hūc zelū exaruisse vos ī pueru
regē q̄ nō tā puerilit̄ q̄ cru
deliter sīn cū irrita ferit et vr̄a
sane ꝯsilia et sua pacta sī cū
rēgnū suū ꝑturbat bella vbiꝫ
celis tris qꝫ suscitat, eccias de
uastat, sacra temerat, exal
tat iniquos, bonos ꝑsequit̄,
ꝑuīt ī more Heu mīq vllem
vos dolere, hīs ꝯdicē et resis
tere q̄ ī vobis ē Sed meū nō ē
ingenīm docere ꝯslenīa īmꝰ at
repħendē epm q̄ magis me et
alios prīantes redarguē et er
rātes corrige debet En ꝑtu
vos fīeo Clausā hētis eplam
q̄ de ꝑoñ apta male suspicatꝰ
estis Nā ego quidē nihil ī hͦ
aliud cogitaui nisi q̄ ad diuer
sos scribentē nēē est iuxta co
suetudīēꝫ eplam cera nō claudē
Nam et ꝑ hͦ qꝫ veniā peto

Ad stephanū gnestinū epm 192 (224)

Loquit̄ iheremias ad deū
ꝑ aduersariis suis ita dicēs
Recordaē dñe q̄ steterim ī
ꝯspcū tuo ut loqrer ꝑ eis boñ
et auerterē īdignacōem tuā ab
eis Et infert ꝑpta īquit da fi
lios eoꝝ ī famem, et deduc
eos ī manꝰ gladij Et adhᶜ ā a
eqꝫ grauia ī hūc modū imp
cat̄ illis Nō ꝑpta nūc apud
vram ꝯuentiā medrand pu
taui q̄m silē ī aliqͦ cū ꝑphā
video accidisse vos eī sītis
quo ego qꝫ ꝑ rege steterim ī
ꝯspcū dñi mei corpe qͦdē ab
sens ſꝫ p̄ns spū ut loqrer ꝑ eo
bonū Bona siqͦdē pollicebat̄
Nūc at ipo reddēte ꝑ bono
malū cogor ꝯtrīa scribē Pu
det erroris et sīe spei quā
de eo ꝯceperam et grās ago q̄
ꝑ eo simplicit̄ supplicās exau
ditꝰ nō sim Putabā me de
ferri regi pacifico et eccē ī
ueior ꝯuissio hosti ecclie asse
tasse Comutat̄ ap̄d nos sacra.
eccia turpit̄ ancillat̄ Nam et
electos epoꝝ ꝑhibe̅t̄ sī et sicubi
id ꝑscriptū fuerit a clericis
electis epari nō sinit̄ Deniqꝫ
sedet ī tristicia eccia ꝑsien ꝑpo
destituta pastore et nō est q̄
de substituēdo aͦ mutire au
deat Non sufficit spoliari bo

mis ꝑntib9 domos epales etiā
in t'ras et in hoies cuiquaqz
deseuit man9 sacrlega toci9 ſu
ꝑ ām ex eis sibi redditus ven
dicando Vrā cathaulanen se
cit q̄dem electū ſ q̄ electus est
esse iā dieb9 mltis desto hōre
frustrat' et sitis q̄ nō absqz
graui gregis dnici detrimēto
Commisit rex germano suo ro
berto vices epi Et ille i cūctis
terris rebus qz eccie ꝑtatue
versans et p vice sua vbiqz
haut segniter agēs infert
celis cotidianas hostias nō
plane pacificas clamores
paupm lacrimas viduarū
planctꝰ orphanoꝝ gemitus
ꝯpeditoꝝ sanguinē īterfec
toꝝ Verū angustiꝰ ē malicie
ei9 ille epatus remēse inuad
atqz in terra scōꝝ iniqua ge
rit nō clericis nō monchis
nō sīmonialibus parcens Denqz
scē marie scī Launiom scī macisii
scī theodrici terras fructiferas
et villas populosas ita i ore
gladii deuastauit ut pene i
solitudinē redigerit vniusūs
frequs in om̄i auribꝰ vox
hēditate possideā9 scuariū
dei Hic rex emēdat qd in
eccliam bituricen hēodiao
ꝯmisit iuramēto Ptea rex
nobis q̄dem nō paꝝ laborati
bus pacē cū comite theobaldo
fecerat firme ut putauiꝰ cum

re federis inerat et cete occasio
nes quit quo recedat ab amico
Atqz hoc grande crime qd impi
git comiti qz cū baronibus
regis de liberis suis ꝯiūt
matrimonia Dispersa ē illa di
latacio caritatis nec se pu
tat regem si se principes ama
uerint Coniciat prudentia vrā
quid ai erga sbditos gerat
q de odio atqz discordia si fuit
int' ~~ferrios~~ suos se estimat for
tiorem Videat et ppendat si
ē hic hō a dō q in suoꝝ ma
gis mutua simultate q̄ cari
tate ꝯfidit cū caritas sit dns
Quod inie faret si sapiam ha
bet illi9 q ait fortis ē ut mors
dilcō dura sic infnꝰ emu
lacio ppt'a ergo pacis ꝯuen
coēs et ꝯstitucoes manifeste
trāsgredit' nec tenet pacta
sua que distinxerat labia sua
Demqz rnotauit i domū sua
et ad ꝯsiliū suū virū adulteꝝ
et exgitatū q ex ꝯstituto eic
cerat et p excenda maiori
malitia aliis mltis neqz ex
exgitatis pluris īcendiariis
hoīcidis rex et aduocat9 eccie
aduꝯs9 ecclie qd nō ē dubiū
amatore et defensore denuo
sociat' iux' id pphe Si videbas
furem currebas cū eo et cum
adulteris portione tua pone
bas Ad hec cogit suo more
epās ad maledicēd benedicēdis

et itm bndicedu maledicedis
Et qm no obtpat p suo libitu
sibi fecit mare et arida ut me
mat iuratores q plurijs q's
fortassis dns giugit p hoies
sepent Qua fronte obsecro
tatope alijs pscribe de gsan
guitate laborat ho qru sua
pala est tcio ferme gsaguita
tis gradu pmanes gsobrina.
Et q̃de int filiu comitis theo
baldi et comitis flandrensis fi
lia et ite int comite suessionen
et filia comitis theobaldi si
gsanguitas sit nescio Orien
ter em illicita mrioma nec
laudaui vnq̃ n'c laudo sed
sciatis vos et sciat dns meus
phibere hor nuptias si quo
mo giugi fas fuerit examinare
etiam est : et multu illi subt
here fortitudine Neq3 alia
puto adusantiu ipis nupcijs
intencoem nisi ut in tris psu
tor principu no possint hre
refugiu ciriq3 audebt godi
te scismati qd mmat Huc
vsq3 zelus meus No possum
ego emedare qd possu r'dar
guere potui et gmone eum
q possit zelus dm mei friet
ho ipm duxi ncim i magno
ctre labore atq3 pirlo gpelle
du et p nullu digm q p
vos qui e9 lateri et spui adhe

tis Apud que gso hete me ex
cusatu q de rege mutato mu
tauerim stilu qui ad ipm dm
mei pphani dixisse scitis Cu
viro mocete mocens eris et cu
puerso puteris

Ad ludouicu rege francie

LVdowico di gra illustri
regi francor et duci aqta
noru Hugo autisiodoren q lis
cuiq3 minster. b clare val ab. Di
lige iusticia et iudicate tra
sapieter Quic e q exssi de doi
bus uris expositus ppis vtili
tatib9 p pace vra et r'gni fi
delit sicut nob d9 testis e la
borauim9 Tristam at q q nul
lu q exiguu nri laboris fcim
adh'c temus Adh'c paupes cla
mat p9 vos Adh'c tra vadit
cotidie i desolacoez Queritis
q tra ! vra an alia . Int em
r'gnu et ex r'gnu vrm ista mala oia
ppetrat Na siue aici siu inimici
vri sint q de guerra i tra paup
ant captiua gterut no aliude
q de r'g'o vro sut In q'o mai
feste immere iaiamq3 videt
sermo saluatois dicetis Oe
r'gnu i seipm disu, desolabi
Huc accedit q ipi diuisores
et desolatores vos gstituert
sibi hui9 nequie capiat et pri
cipe que pripue metuere de
buerat defensore et sentire
vltore Nos tn r'debam9 vos
tactu a do et illuiatu et tam

tamen illorum nequitiam aduertisse et
errorem vestrum agnouisse et cu-
pere omnino consiliis sanioribus a
lapso itinere pedem. Ceterum ab hac
spe pene deiecit nos colloqui-
um habitum corporaliter nuper inter
nos. Deditis enim quo et quam irreuerenti-
liter ut pace vestra dixerimus a
nobis tunc recessistis. Unde firmum
est quod sermonibus illis quibus vobis
in dicto nostro displicuit ad loquen-
dum reddere rationem pro vestra nobis
turbatione non licuit. Quam si
exspectare placido corde digna-
remini forsitan cognouissetis
et vos quod nil vobis indecens
aut importabile dictum fuisset. Sed
quia iam res vestra pressit. Nunc autem
sumus tamen turbati sumus tamen turbatos
nos et confusos quod sciamus du-
bios anxiosque tenetis homines
qui bona vobis cupiunt et querunt.
Quod non est aliud nisi quod sicut scandalum
quorum et rumusculi parum sanctum
hominum dicentium malum bonum et
bonum malum turbant vos. Verum
nos etsi conturbati non tamen omnino
desperati. De auxilio spiritus qui
vestrum animum salubriter super malis
preteritis compunxisse presensimus ad-
stamus et exspectamus ut redeatis
ad cor et quod prudenter cepistis
efficaciter impleatis. Huius rei gratia
misimus fratrem carissimum nobis
Andream de Bladimeto qui vobis
ista plenius insinuet viua voce
et quicquid ad hec respondere pla- 194 (227)
cuerit fideliter renunciet nobis.
Si autem persistitis quod absit non ac-
quiescere sanis consiliis mundi nos
sumus a sanguine vestro. Deus non
permittet etiam suam sive a vobis
sive a vestris diutius conculcari.

Ad episcopum lenonensem

Semper quidem ego in officiis
amicorum hominum mente
et corpore spiritu inserendus sed nec mihi
opus et tempus inserendi cum ur-
gente conscientia et aggrauata ma-
nu domini super me duro me car-
ceri mancipauit dudum iudex in-
mecipum. Si adhuc pre estis nam fu-
isse fateor sentiat illius et ille fi-
lius in quo usque ad hanc diem filiali-
ter quidem nos affectus non deripuit.
Dico sane difficile posse extorque-
ri clauam de manu herculis
et ideo multum iusto quare rem peto
difficile. At quanto difficilior tan-
to violentior ad promerendam re-
tributionem. Gradibus me fatebor
beneficii debitorem: gradibus pre
sens si obtinuero. Nec ignoro
dare quam accipere beatius esse sed
redo uniuersitati? ei contrario pertractis
augustius consilio: honestatibus
plane nunc a dissilator animo.
Cedens itaque honorabiliorem vo-
bis ut dignum est parte mi verecun-
diorem assumo nunc modo ad acci-
piendum verecundior sed importu-
nior ad petendum. Peto ergo

supplex? peto instanter, peto
importune. Nec enim illud peto quod
vos non deceat dare, aut me parum
deceat accepisse. Et si ita
petere modo minus me deceat, nam
si liberabitis pauperem a poten-
te, in hoc multum vobis prestabitis
vobis plurimum. Eya monstrate vo-
bis affectum, et vos satis fructum
prestolatur affluentem.

Ad petrum cluniacensem abbatem

95 (228)

Itane iocari libet? Dignanter sa-
ne atque amabiliter; sed si ita lu-
ditis, ut non illudatis. Nolite
mirari hoc. Nam suspectum id mi-
chi fecit vestra ipsa tam subita et inopina-
ta dignatio. Non enim multum temporis est
quod scribens ad vos debita cum
reverentia vestram magnitudinem salu-
tavi, et non rescripsistis michi verbum. Nec
multo ante rursum scripseram ad vos
ex urbe Roma, et nec tunc quidem verbum
iota recepi. Quod miramini quod re-
vertenti nuper de hispania nugas
meas ingerere non presumpsi. Quod si
culpa est quare ex ea non scripsisse, sin
culpa profecto non erit noluisse me
dicam contempsisse rescribere. Enim
quo per me faceret iustitia quia prius a
me flagitatis ni malle occurrere
gratie redeunti quam retardare eam
[illegible] vel me intulit excusare vo-
lo vel alium accusare. Sed hoc dixi ne
quod clausum in mente retinerem quod ore
non exprimerem, quod vestram recusaret
clementia. Decreto quia caritas omnia
credit, omnis suspicio de medio fiat

Gaudeo quod recaluistis preterite ami-
citie recordari et vel lesum revocare ani-
mum. Libenter redeo revocatus, felix
qui revocor. Nullarum iam meorum sum
iniuriarum. En ego qui fueram vestre sin-
ceritatis profecto servus et nunc et ante.
Gratias ago optime locatus sum in
animis vobis denuo, fratres sic dignum
scribere. Si forte tepueram ut ar-
guitis, haut dubium quin veloci-
ter recalescam vestre fotus cari-
tatis visceribus. Et nunc quod placuit
scribere obviis manibus suscepi, legi
avide, libenter relego et placet
sepius repetitum. Solatium fateor io-
cus est. Est enim et iocunditate gratus
et servus gravitate. Nescio sique-
quo iter iocandi ita disponitis
sermones vestros in iudicio ut et
iocus levitate non redoleat et
auctoritas conservata hilaritatis non
minuat gratiam. Porro autem hus
ita servat ut id sancti viri merito vo-
bis possit aptari: Si quando ridebat
non ridebat. Eya respexit mus
et puto iam iure exigi apostolica
qui promisistis. Dignum est ut faciat
qui apud nos sunt. Rectum est in vul-
tra non egredi de monasterio nisi
ad conventum abbatum apud Cistercium se-
mel in anno. Hic fultus orationibus
vestris et benedictionibus consolatus pau-
cis diebus quibus nunc multo ex-
specto donec veniat immutatio mea.
Amicus sit michi dominus ut non amo-
veat orationem vestram et misericordiam suam
a me fractus sum viribus et legit

tima heo excusacōez ut iā nō
possū disserē ut solebā Redebo
et silebo si forte de expiar qd
de pleitudīe itime suauitatis
scīs ppha eructuat bonū ē mq̄
ens ex spectare dnm ī silentio
Et ne solus videam lusisse in
puto iā nō audebitis me de
hō silentio meo rephendē et
more vrō appellāe soporē qd
ut puto ꝯgruēti9 ac mgꝰ ppe
sīs ysayas cultū iustie noīat
et de qº legitis ī hº ipo ppha
dicēte dnō In silētio et spe
erit fortitudo vrā Comēdate me
oroibus srī ꝯuētus clunacen
salutato prīus ex me sūo omi
si dignū iudicatis

Ad tres epōs curie

196 (231) Vobis audeo loquī qīqd
ī buccā venerit Nā et si
optuerit sustinere modicū qd
isipiētie mee geret, ꝑl dubio
ni more beniuolēa vrā q̄ sapiē
tib9 et isipiētib9 debitrix est
Et hº dico nō q2 cogitē ꝑrpi
tare verbū qd ad rem nō pti
net a leuitate vti mtēdam
q̄ nugari delectet pstim apd
vos q̄ videm9 voluptē ceciē Sz
ex hndantia cordis os loqt̄ Et
veritas doloē vrgēte ītūsero
tantimitatis īpatiēs. ꝑ cinpiēt ī
mediū Mei ei dico vob pene
moti sūt pedes pene effusi
sūt gressus mei q exercitāda ut
videt̄ ꝯfusione tā frequēter

sapiaz vīcit malicia Addat̄ vbiqz
cornua ipīus et exarmat̄ iustie
zelus et nō est qui faciē bonū nō
dico velit sz possit Supbi inque
agt̄ vsqzqz; et nec audet mutiē
qt Et vtinā ī more tuta esset et
ipa iustitia sui met sufficeret de
fesiom Ecce perdiut abbas la
tiniacen. In q bo9 monach9 et
melior abbas; q boē opiōis
et melioris ē vite. An q2 mōs
teriū cui pest et decorauit re
ligioē et bonis tpalib9 ampla
uit; et bonorē suī nō cumu
lauit. En saguis iste de manu
e9 exqrit̄ In crimē est arrep
tū eē dō et hoībus; tollat̄ et
crucifigat̄ Negari enī nō
pt hoc illū eē; celo et tra tes
tibus Dr enī ē esse hospita
le benignm̄ castū humile; deci
dat merito ab īmineris suis ia
nis Reuerā naqz ī his excusa
ri nō pt quinccetib9 se ppe vi
te sīritate et fame glā At ipo
nit̄ ei noluisse suscipe nūciū
dni mei, prsus gnus offensa sit
ita ē Nō negat abbas hoīez
q̄ mittebat̄ ī anglia nō esset
honifice susceptg hospicio qrē
loqui cū eo Sz parati exīē ītue
mit hubtg ppositg dicēs se po
tius exitiū et hoī vice ipi9
satisfactuz In qm9 q optuit
actū sūt cū viro cui9 culpa
sūit vobis vob rliqm9 iudi
candū Accusat̄ item q līcas

dm xpe ipe pdro huberto vio
lent abstulerit et dirupit. Bz
gstant lre itegre et bullate
nc vi eas sicut mētit amisit
s sponte disit gsilio vtiqz co
mitis theobaldi et nro. Dm
gs q qsda mōchos in capcio
ne posueit: atz id qdem slm
Sed si qsda turbatores et co
spiratores i diuisa claust di
uisit ne sil positi pl9 noceret
qb hor 2ce iudicas 2prehedit.
Na de terris et bonis ecclie
qsi distractis et alienatis et
datis ab eo gnatis suis cora
venerabilib9 epis suessionen
et autisiodoren comite qz theo
baldo aduocato vtiqz mōste
rij satis 2uīsum e et rndet
sic illu dedisse suis quod alie
nis idest ad eunde censu vel
9suetudiez. Porro a scło nō
e auditu q mōch9 2ebellis
abbatiosi9 sup pbus puilegiu
xpe libtatis ex aplica aucte me
ruerit. A tpe iude scarioths
nō est īuentus filis illi qsic
īsurgeret i mgrm et fderet sa
guiez iustu. Felix mgr cu cu
mgro omi gis xplm i9 vox
est. Hō pacis mee i q° sprabā
q edebat panes meos mag
nificauit i me fure supplātaciōz.
Et olim qdē eratis q aplm pe
tru dnantes i cleru pmo et
gt coaplm eius paulu dnabi
mini fidei tori9 orbis at nc
iudiciu addidistis vsurpates
apli9 et i ipam religioz. Qd
restat n ut adiciatis et ipis
scis anglis dnari. Nisi q i h°
posteriore iudas pore vicisse
versucia et fraude videt q
cu illi9 facin9 gdiscipli hor
ruerit vniuisi iste nilhdior
potuit ad 9uincedu p° ad fa
uendu sue malicie nō qslibet
s ipos aplorū pricipes cuuei
re. Nō iputo dnō meo cu tq
hoi sbripi potuit et h° oro ne
dus iputet. Absit at vbi veri
tate agnouerit ut pualeat
ta execrabilis maligni h9 fac
tiosus atqz conatus. Et ego de
hac re ad ipm qz solito ausu
scripsisse si nō sensisse ipm qdoq
scrbimo9 mi9 solito acceptare.
Queso dolete vos q mōchi
estis vice mgri vri sci bndci
cui ia ut videtis xpe e ut vbi
qz qdicat et peat ois vigor
mōstice discipline mōchis ad
uersus abbes suos cornua su
metib9 de manu forti

Ad iohannem abbatem de vnsero qui dimisit abbaciam. et iuit in solitudinem

Filio karmo thoi .. fr b
i spu abulare et timere
dm nō derelinqre. Dicere non
possu i qta amaritudie aie
mee et tristicia cordis scribam
ad te thoes kme. p eo q vi
deo me in tot sptitacoi meis 197. (233

pfice michil qr no sapit i te smo
meus Depsi semel et denuo nisi
fallor et exigetib9 pctis meis i
nullo adhuc rndit m labor me9
Ecce tercio iacto seme dni ompo
tente deprans ut no ruertat
ad me vacuu s pspet et fruat
ad qd i mitto letificas nos tm
de aliqn de fcu sue obedie et
salutis Si audieis me ymo si au
dierit me dns lucrat9 su filiu
meu Si no querto me denuo ad
arma assueta orocs vi et lac
mas no qdem g te s p te lugi
et lugebo et anxia traha sus
piria ex ymis visceribus p vis
ceribus meis Ds det te m
frem meu sugente vbea mris
mee Ds renouet te m i illa
qete cu gcordia morn societa
tem sps semitate gsue i qua
te aliqn tenui et possedi Et
ne qd ex me detrimetu i aliq pa
tiaris seu ipedimtu illud flm ee
no dubites qd tibi a q nescio
vel a qbus falsiloquis psua
su audim9 qr ego cogitare vi
delicet sn roe et iudicio a regi
mie fcuaru aiaru audax qd t
rdidera submoue No e h vex
Sed audi poti9 de hac re pauc
qd veru Hoc et si voluisse no
licuisset et si licuisset ego ut de
xpa gscia loqr nullates9 volus
se Hec veitas Si g hoc totu fit
qd auertit cor tuu vitate gpta
qd restat n ut resipiscas redeas
ad te redeas ad nos arguas ipsu
te ipm leuitatis et rdulitatis
stante Si ei tm potuit vna
maledica suspico ad te aliendu
et pcipitadu qitomg nc abso
luta certitudo valere debet dat
ad erigendu et ruocandu te
Turpe e t flitate posse seduci
et veitate rduci no posse ha
beat sane venia arcsemisse ad
tepus palliate falsitati At vo
dephense ia et nudate argres
se adhuc yo et no mltu irasci
qitu gfusiois habet Qobre
irasce et noli peccare si vis nos
vel deu poti9 no irasci Nam
qd subreptu est t misecdroq
poti9 q idigacoem pmeret
Nimiru ho es nauigas sicut
oe humanu gen9 i hoc mari
mgo et spaciosa manib9 vbi
reptilia qr no est nus Qnus
se iactat i eo assiduus non i
pelli ventis no iactari fluc
tib9 Noueris te naufragas
se i eis pculm i fluis incidisse
Iteru dico h veitas Decepts9
fuisti et sps medax in ore
pseudo pphe supplatauit te
Sed ecce euanuit flitas luc
veitatis aborta Si adh qd ab
sit pgis i tua obstinacoe psis
te eo ste nim te no iudicabo
Est q qrat et iudicet Ego at
pro t dissilans et deferes ite
rum i vga venie ad te Porro
ro i mia et spu masuetudis

allicē te nobis curabo si poteō
Nā id m̄i sentio familiari9 eē. et
t̄ psuasibili9 fore nō dubito
Illū sane euaginare sup te gladi
ū nō gtabor q̄ī m̄rno meo p̄
tore iacet regditus cotinu9 vtiq̄
dolor cordi meo et c̄brum ad
deū gemit9 p te donc̄ veias
Q3 si omēs h9 tu pie ferictibus en
sis scdm duriciā tuā et cor ipe
nitens frustrāueris ictus n̄ pos
set quicq3 dicē aīa tua q2 vulne
rata caritate ego sū tu de te
videris nā nō solū iam veitas
sed et caritas liberabit nos Sz
quid dixi. Quō miser nō libe
rabor? effusis visceribus filio
peeunte. Nō quiescat affcs et
si nō sequatur effcs? nō redabit
dolor: nō cessabt lacrime Exhi
bebo tibi q̄ diu vixeō altm̄ sa
muelē. tu vtinā nō altm̄ sau
lem m̄i Rogabo te rogabo p
te ut veias Veni vei pius q̄
moriamr. ut q̄ dilexi9 nos ī vi
ta. ī morte nō sepem̄ Ad hum
bertū abbtem diuionēsem

113 (234.)

Nisi fr̄ ihoēs dixit ī nos vl
scripsit qd nō decuit nō
tn̄ nos lesit q̄ scripm̄ Magis
nāq3 ita scribēdo suā pdit le
uitate: q̄ m̄m̄ depheēdit er
rore Nisi q̄ et si lesisse ī aliq°
m̄m̄ tn̄ nō erat reponē ma
lu attendēs p illo nō qd ille
meatur sed qd me deceat Dona
in iuuem erat a vobis hac culpā

rogo et supplico q̄ magis gloriolā
q̄ maliciā redolē vide ita tn̄ ut
manū deinceps cohibeat a scriben
dis tractandis vis q̄ sup ipm̄ eē
costituerit Nā ut liqdo satis appet
in h° exiguo qd pscripsit opus
erat stilo et aīo maturiori Cer
tū em̄ sat sit vob̄ hoiem liz in
breui pagina aut nō scripsisse ut
sensit. aut nō sensisse ut debuit
Ad papam celestinū de intruso
eboracen epō

O Portet vos scdz

11? (235.)

iusticiā q̄ ex lege ē suscita
re semen fris vri defuncti Nō
dig̃ ipplebit si ppē morem rg
ī heēditate dm̄ successistis et de
fenditis bn̄ gesta et min9 adim
pleta pficitis Ore maib9 ē
in q° id liceat exprimi Tam ebora
cen ecclie p eū fuisse decisā q̄s
nesciat? At quid exercuerit ma
datū sit qd egssū ē de labiis
tanti viri vtinā nesciet Ecce det
ut nō annūciet ī geth neq3 ī cppi
tis ascalonis: Sz vbū abbreuia
tū faciā auribus occupatis Au
diat pauitis dns me9 qd dem
fuerit et qd fcm̄ tecum9 Cū ī
multis accusaret is q̄ sibi vedi
care electm̄ ī pfata ecciā ipse
cupiebat tandem oīs gtuersa
ad testio^m viri illustris wilhel
ipi9 ecclie tuc decani gquestiere
iussa ē ut ii capłm intrusionis
qd huic mr' tecti ipmgebat ic
ipse man9 iuramēto amouet

Ad abbtem diuionēsem ... Ad papam celestinum de intruso eboracen epo

suis omnino conatibus tanta frustre
abiciens Hoc autem non ex iudicio sed ex
ira. sic enim rogaverat ipse Missi
sia plane sancta quippe cum de plu
rimis et pessimis pulsaretur que
nullatenus compulsare valebat sed
victima vel ipsa staret Quid ei si non
sufficit iuri? dummodo sufficiat
ecclesie liberatori. Non causam
sine remissione. qui nil nocuit
Neque enim profuit adversario et si
largior indulgentia que ne ipsum quidem
quod sponte spoponderat implere
prevaluit Nam de quo presumere
visus est deserit ei ne sibi ipsi desi
ceret periuratus Quoniam ei vir bonus
attestatur hominum que rumor publice
opinionis et operis veritas detestatur.
Quid ergo. Ille non iuravit et
ille episcopus est. Rem ingratam
omni dignam et perpetuo si fieri posset
silentio commendandam Unum id sero heu
notus est orbi triumphus dicam ubique
~~ubi~~ protonat plausus iniustissimorum
et planctus bonorum pro eo quod videre
sapientiam vicisse malitiam Monstra
tur digito miris ecclesie turpitudo
patris innocentem verecundia irridet
denudata a servo neque quod mor
tuum putat sed vivit in vobis. In
exitus iminebat. curie longinque
rome est protractata tam spurcissima!
umbra magis et angulo digna.
Cur tanta mari terraque a multis as
sumpta fatigatio. Cur a finibus
terre evocati viri religiosi qui eum
accusaret et pauperem propter mar

subira longi itineris expensis ex
hausta sunt. Non potuit expari
patris infamis quam presso quod invitus
dolens quam loquor. nunquam in illo hor
rebat anglia fama abhorrebat
etiam roma conferret. Numquam me
lius in romana curia tam eius mens
ventilata fuisset et non tangeret
vel sacra limina gravibus atque hor
ribilis fetor Nunquam tollabilius ig
norasset apostolica sedes tam intol
lerabile malum quam toleat mani
festum Quod istud temeritatis fuit.
Publice infamatus an iudice ac
cusatus nec purgatus immo et con
victus etiam consecratus est. Vide
rit qui huic manum post illa impo
suit an magis execratus dici debu
erim. Non ei negabit sic se ex
litteris apostolicis ad se per hunc ipso direc
tis eadem cepisse Putat forte
aliquis quia non est datum iudicium
non fuisse convictum. Ego dico et con
fessum Nam qui ut iudicium evaderet
ultro elegerit ad testimonium Wilhelmi
decani confugere illo sibi deficien
te quod nisi suo iudicio a causa deci
dit ore proprio condempnatus. Que
cum ita sint videte domine pater ne
declinet cor vestrum in opus malitie
quam secundum prophetam declinantes
in obligationes adducet dominus cum
operantibus iniquitatem. Alioquin quod
consilium datis miseris abbatibus il
lis? quos ad accusandum eum vocavit
apostolica roma traxit. Atque et
aliis complurimis ex episcopatu vestris

religiosis sint ne obeditum huic et sacramentum acceptum ab homine bis intruso primo quidem per regem deinde per legatum quippe qui illum in sanctuarium dei contra ius et fas contra mandata summi pontificis in iniuriam summe sedis et totius romane curie cum non potuit per ostium fodit ut caput argenteo sacculo bis impudenter intrusit. An nisi fallor suis sedibus exulabunt qui dare acquiescant manus predolo huic, nisi vera violenta auctoritas obviarit. Ceterum quod sacrilegorum vestrum quasi apostolatum digniori zelo gladium Phinees in confusione duorum tamen simul fornicantium stringentes quod tot filios a de suis fugelons permittitis a contra suas conscientias cogitis remanere

Ad totam romanam curiam

Dominis et patribus reverendis episcopis et cardinalibus curie frater b. clarevallis dictus abbas, salutem et nostras qualescumque orationes. Omnibus scribendum fuit de eo quod spectat ad omnes. Nec vereor ne forte presumptionis arguar quippe qui licet omnium minimus tamen ratione curie iniuriam a me non iudico alienam. Premimur assidue dico vobis premimur vehementer nimis; ita ut tedeat nos etiam vivere. In domo dei vidimus horrenda et que corrigere non possumus saltem suggerimus hiis ad quos spectat. Si quidem emendaverint bene. Sin

ep. (236.)

aut nos animas nostras liberavimus vos excusationem non habetis de peccato. Non ingratis siquidem esse placitum a domino papa bone memorie Innocentio cum vestro et romane curie generali assensu irritam esse Wilhelmi eboracensis electionem pro intrusione nisi Wilhelmus alter tunc decanus quod obiectum ei fuerat proprie manus iuramento repelleret. Nec vos latuit quod plena esset simonia non iudicium sed mentis nimirum cum hoc Wilhelmus ipse confessus esset. Sed utinam et ipsa stet et quod adversus eam fieri est stare non possit. Quid enim? Non iuravit ille et iste in cathedra pestilentie sedet. Quis tribuat ut adversus fornicatorem ista Phinees cum pugione procedat a vivat in sua sede Petrus qui spiritu labiorum suorum interficiat impios. Multi clamat ad vos in toto corde suo ut sacrilegium huius dignam animadversione vindicare studeatis. Alioquin dico vobis scandalum magnum minus erit in ecclesia dei et iactione rationis sedis auctoritas quemadmodum iacturam et detrimentum grande suscipiat nisi in eum qui pervertit generale eius siquidem vindicta processerit et talis ut ceteri timorem habeant. Quid ei de eo dicam quod occultas et tenebrosas litteras habuisse se gloriatur Wilhelmus ille utinam a princi

pibus aplo2 . Et ecce audierut
filij mei fusoru subsanat 2oma
curia a qua pus data maifesta
sunt fuctim datus grias auut
esse lras Quid dica vob . Si
vos no vult scandalu gue q°
scandalizat no pusilli s3 mgni
et psri viri si no gpatimi pau
pibus abbatibus qs a finibus
tre vocatio aplica roma traxit
si no inseim nigms et religios
mosteriis qbus oio sub meu
batore illo destructo immnet.
si qd pimu dice debui zel9 do9
dei no gedit vos nuqd adeo n
mei hois versucia pualebit
ut pru q3 gteptu et ifamia
hanc pessima ecce pncipes
cmmunter ferant . Nd ei si
sacilegam gseratioez ho ille
recepit . Pfecto loge glosi9
erit iā eleuatu dece simoez
q phibere conate Alioquin
quid facient religiosis viris q
omo no ruemut salua gsria
vel ipa coia sacmeta de manu
lepsa suscipe Ante n fallor
eligent fuge q dare ma9 mor
ti et exulare q vesti pdoloti
nis Nd si gt consicas suas
coegerit eos 2oma curia cur
uare genua an baal videat
dns et iudicet videat et curi
a illa celestis i qua nulla po
terit abuti sbuerti iudiciu
In fine oio obsecrat vos pu
er vr p viscera mie di nri si
qs in vob e zelus di inseim
eccle sce saltim vos aici eius
et cptu potestis date opam ne
tam detestabili fco de assesy

Ad oem romana curiam qn elegit
abbatem sancti anastasij in
summu pontificem

Dilis et pribus rueendis
cardialib9 et epis oibus
q sut de curia puer sritatis
eo2 suas glesniz oroes pcat
vobis dns Nd e qd fecistis
Sepultu hoiem reuocastis ad
hoies fugitate curas et tur
bas curis denuo iplicuist et
immisuistis turbis fecistis
nouissimu pmu et ecce nouis
sia hois illi9 pciosiora pou
bus Crucifixus mudo p vos
reuixit mudo et q elegerat
abiectus ee i domo di sui ips
vos i dnm omi elegistis
Cur gsiliu iopis gfudistis
Cur paupis hois et medici
et gpucti corde iudiciu ptur
bastis . Currebat bn qd vo
bis visu e sepire vias e9 ?
autere semitas ? gssy inolue ?
Quasi descēderet de ihrlm et
no mag ascēdet de iherico
sic incid i latrones et q se tm vio
letis qbusda dia manibus
carnis illecebre et gle scli
poteter excussea no tn valu
it effuge man9 vras Num
ideo pysa deseruit ut re
cipet roma . Nu qui i vna

etiam non sustinuit vite dignatum, dignatum in omni etiam reprehendebat. Quid, inquam, consilii seu rationis habuit defuncto summo pontifice repente irruere in hominem rusticanum, latitanti inicere manus, et excussa e manibus securi et ascia vel ligone, in palatium trahere, levare in cathedram, induere purpura et bysso, accingere gladio ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis, ad alligandos reges eorum in compedibus et nobiles eorum in manicis ferreis. Sic non erat inter vos sapiens et exercitatus, cui potius ista convenirent? Ridiculum profecto videtur pannosum homuncionem assumi ad presidendum principibus, ad imperandum episcopis, ad regna et imperia disponenda. Ridiculum an miraculum? Plane unum horum. Non nego, non diffido posse factum esse hoc opus Dei, qui facit mirabilia magna solus, presertim cum audiam usquequaque ex ore multorum quoniam a Domino factum est istud. Sed nec oblitus sum iudiciorum Dei antiquorum, et Scripture recentis plurimos ex privata seu etiam rusticana vita olim assumptos in voluntate Domini ad regendum populum eius. Denique, ut unum e pluribus memorem, talem quondam elegit Dominus David servum suum, et sustulit eum de gregibus ovium, de post fetantes accepit eum. Ita nimirum et de nostro Eugenio in beneplacito Domini potuit contigisse. Non sum securus tamen, quoniam filius delicatus est, et tenera verecundia eius assueta potius ocio et quieti quam tractandis que foris sunt, timendumque ne non ea auctoritate qua oportuerit suum apostolatus officium exequatur. Quid putatis sentire nunc hominem illum, qui de secreto interne contemplationis et amica solitudine cordis, tanquam infans e gremio et sinu matris subito perturbatus, tractum se ad iudicium videt, et quasi ovem ad victimam ductum ad tam insueta et tam insuavia? Nisi Dominus supponat manum suam, heu necesse est obruatur et opprimatur onere insueto et nimio, quod gigantibus, ut aiunt, vel ipsis quoque angelicis humeris formidabile videatur. Verumptamen quia sic factum est, et sicut multi dicunt a Domino factum est, istud vestra interest, karissimi, votis ferventibus, studiis fidelibus, obsequiis sollicite confovere quod vestris manibus constat elaboratum. Si qua ergo consolatio in vobis, si qua virtus caritatis in Domino, si qua misericordia pietatis, si qua compassionis viscera, assistite et collaborate illi in opere quo assumptus est per vos a Domino. Quecumque sunt vera, quecumque pudica, quecumque iusta, quecumque sancta, quecumque amabilia, quecumque bone fame, hec ei suggerite, hec suadete, hec agite, et Deus pacis erit vobiscum.

Ad eugenium papam

202 (239.)

Amantissimo patri ac domino Eugenio Dei gratia summo pontifici, frater Bernardus Clarevallensis abbas, modicum id quod est. Importunus sum, sed heo

excusatioem Eugenij aplatus
excusat me. Aiut vos nō esse
ppm ſ; me et vndiqz ad me co
fluut q̄ hnt negotia n̄r desut
i tanta mltitu^ne aiaꝝ q̄b9 offi
tiu negare nō possu nō solu
absqz scandalo ſ; etia absqz
pctō. Et nec ē etiā d9 excusa^o
nō min9 ydonea/qꝛ ea hoestis
sia est. Cont ydolu i eboraa
cen itedato stilus digit^z ea scri
ncitate q̄ sepenuo h^o telo i
petitu a nob necdu 9fossu ē
Cur hoc.^s Quia/nl forte a
nob tale directu ē q̄lis fuit
gladi9 ionathe q nuq̄ abijt
retrorsu nec sane fuit culpa ia
culi ſ; dirigentis iaculu. Patet
it em qꝛ nō ea q̄ optuit for
titudie emissu est. Nec mir. Nō
em i manu forti sagittas mit
te pt̄ ! nisi fili9 excussoꝝ. Qui
locu petri tenet pt̄ vno ictu
extingue anania vno symone
magu et ut plani9 fiat qd lo
q̄m^r peṗtoria dae senatz ad de
positioez epōꝝ soli9 rōm poti
ficis nosti^r eē, p eo min9 qꝛ si
a^ly multi vocati sut i pte illa
sollicitudis sol9 ipe plenitu^ne
heat ptatis. Dolus p inde si
dice audea i culpa ē si culpa
nō ferit^r q̄ ferienda ē et eo ipe
tu q^o fuit ferienda. Quo at ipe
tu nō dico ferienda ſ; fulminan
da fueit pdcā eboracen ecclia.
vre 9stie delinq^o. Cetm qd

fcm nō est vob ēdi9 reseruatu
ut i ea expiat^r ecia di cui ipo
auctore pestis furore zeli vri
potetia brachij vri et ai sapi
et tneat oīs pplē sacdotē dni.
audies sapiaꝫ di eē i illo ad
faciendu iudiciu. Ad eundem
213 (240) D
Iu cupio sp illa de vob
audire i q̄bus glificet
dus. honoret^r et ministeriu vrm
et aīa mea letificet^r. Inde ē
qꝛ audita visioe vra de q̄bus
da q̄ ad officiu legacois mi
mu videbat^r et ambiciose
aspirare et ipudent^r sperare;
sup qꝛ dice possu9 fri su9 le
tates. Nō at nob tm ſ; et oēs
q̄ diligut nome vrm gau
si sut gaudio mg^o. Porro vi
sis lris vris qꝛ ō, p ea 2cutmen
cime desilastis tuc, p2s9 tuc
repletu est gaudio os m'm
et ligua mra exultaoe. Hcatz
h9i dig sut vro aplatu! su
ma sede nobilitat; decent
place orbis epm. Vn et flec
to genua mea ad ipm vinci
h9 vri pmat9 auctore ut det
vobis sic sape et sic agē ſpi
euellēdo et platado et destru
endo et edificado. Iugdem i
ruina et i resurrect^oz mltoru
ascēdistis hac cathedra. Fuat
fruant q noxie stat erigat^r
digni. Donat^r securis ad ra
dice sterilium purget^r fructi
fere ut fructu pl9 afferat

plantacionu

Presidente mgr̄o humili eugenio
deponat' suppbi de sede et ex
altēt' humiles : esurientes imple
ant' bonis et dites dimitat'
inanes Nup nempe exultacōe
vniuerse tre ita finis e in causa
cuidā paupis epī Age ergo
tr̄iseat iā pietatis zelus et
ad misera illā eciā tr̄isma
rina : q2 tēpus misendi e9
veit Vinea dm̄ sabaoth ē
vinea elcā vinea speciosissi
ma s; heu ī destā pene ꝛdac
ta q2 singlis ferus d̄pascit
eam Cur dicat īter gētes :
vbi ē dn̄s eoꝝ. Vbi qⁱ posu
erūt custode ī vineis. Vbi
man9 putās ? vbi sarcul9 ex
collēctus. Quusq; fineto inutili
occupat' tellus : suffoci ferē.
Et ecce tēp9 putacōis aduenit
Dū q de hō paciis e9 ī q° sꝑauit
ꝑ se purgare deceret : nō pur
gacōe s; ꝯputacōe op9 eē tes
tā' Extat demq; lrē epi9 de
eo ad aplice sedis legatū ī
qb9 manifeste manifestā de
signat īntrusionē : elcōez ne
gat Ita ergo qⁱ sibi defenso
re pauerat : accusatorē sus
tiet At hec que vbiq; de eo
publica fama celebrat etiā
virū militarē posset oī iure
spoliare cingulo militari
Quō iā potest stare vbi multi
plex vobis subē ratio deicie
di : et volūtas nō deest.
legi siqdem zelū vrm̄ ꝑ eccia
illa ī lris vris et iam exigo
de maib9 vris Quanā via
ꝑcen' sit ad eius deiectiōez
neq; ei in vna : videt' nō est
meū dictare sapienti Nec mul
tū mea interest ī qua pte ar
bor īfructuosa cadat dūmo
cadat Dicat tn̄ Qui sibi ꝓ9
ꝯfessionē vendicat furtiuaz
ꝯmercia lrāꝝ i. nōne fur ē
et latro. Deiq; vbi asserit
se huisse cladestinās lrās exe
cracōis sue Aut verū ē q
flm̄ qd loqt' Si vm̄ : reus ē
furti : et sūm ꝑtifices cri
minatoꝛ Si flm̄ debz audire
occidisti insup et possedisti Os
eni qd mētit' occidit aīam
Qz absit ut tata de tli viro
credat' duplicitas : q̄ꝑta ab isto
ei īponit' Nempe mocēcius h
erat Cui si ꝑ se rndē liceret :
ꝓculdu° diceret huic Ergo e°
palā in te dedi sināz : et ī oc
culto locutus sū nichil

Ad hildefordem comitē sti egidij

Quata audiui ꝯet ꝯquer9 204. (241)
mala que ī ecciis dī fe
cit et facit cotidie hēricꝯ here
ticus Versat' ī tra vrā sb̄ ves
timetis ouiū lup9 rapax s;
ad dm̄ designacōez a fructib9
e9 cogsci9 eū Basilice sine
plebib9 plebes sn̄ sacdotib9
sacdotes sn̄ debita rueitia

et sīn xpo demq3 xpiam Ecclie
synagoge reputat̄ sāctuariū dī
sām esse negat̄ sacrā̄ta nō sacā ee
censēt̄ Dies festi festiuis frus
trat̄ solepnijs Morīu hoīes ī
pc̄tis suis Rapiūt̄ passim aīe
ad terribile tribunal heu nc pnīa
rcsiliati nec sca cōione cōmuniti
Puulis xpianoꝝ xpi intclūdi vi
ta dū baptismi nega gra nc sa
luti ppīquare sinūt̄ saluatore
licet pie clamāte p eis Sinite
īquit puulos venire ad me Er
go ne qui hoīes et iumēta sal
uauit quād mltiplicauit mīaꝫ
suā dūs ad solos tn̄ īnocētes nō
patit̄ tn̄ multā mīaꝫ suā puei
re. Quid qso qd inuidet puul
saluatorē puulū natū q nat9 ē
eis. Inuidia hc diabolica ē Inui
dia hac intiuit mors ī orbē trāꝝ
An putat puulos saluatorē nō
egē q puuli sūt. Si ita ē ergo
mgn9 dūs gratis fcs ē pu9 ut omit
tam q flagellat9 ē q sputo il
litus q cruci affix9 q deniq3
mortu9. Nō est hic hō a dō q sic
ctria dō et fcit et loqt̄ pchdo
lor audit̄ tn̄ a plurib9 plurimis.
et pplm q sibi cdat hꝫ O īfelicis
simū pplm Ad vocē vni9 heretici
siluert ī eo oēs ppheticē et apli
cē voces q de vocāda ī vnā xpi
fidē e cūctis naciōib9 eccia vno
veritatis spū cecinert Ergo fe
fellert dīna oracula fallūt̄ om
oclī et aī q qd legūt pdem et
intuēt̄ īpletū Qua cū te maifes
tā oībus veritate sol9 iste stupē
da et p'sus iudayca cecitate
a nō videt a īuidet adīpleta
sil nescio qua mīre dyabolica psua
sit pplo stulto et īsipienti de re
maīfesta nc suis cde oclis fefel
lisse priores errare posteros to
tū mūdū eciā p9 xpi effusū sā
guinē pditū iri et ad solos qs
decepit totas misericordiarū dī
diuicias et vniusitatis graciam
puenisse Et nūc hui9 rei gra lꝫ
ī infirma corporis ī firmitate iter arri
pui ad has ptes qs potissimū
singularis fer9 dpascit̄ dū nō
ē qui resistat neq3 q saluū faciat
Quippe de tota francia p sclīs ef
fugat9 malicie has solas sibi
īuenit expositas ī qbus fiducialit̄
sub tuo dnatu ī rege xpi toto
furore debachat̄ Modo tuo ve
hōri cogruat pīceps illustris
ipse iudicato Nec mirꝫ tn̄ si ser
pēs ī callid9 decepit te qppe
spēm pietatis hns cui9 v'tute
penit9 abnegauit Sed nc audi
qs ī sit hō Apostata ē q relic
to rligionis hitu nā monach9 ex
tit ad spurcicia carnis et sclī
tāq̄ canis ad vomitū ē reuers9
p9 cfusioē aūt hitare iter cogna
tos nō sustinēs vl poti9 nō p
missus ob magnitudinē criminis
succinxit lūbos suos et iter q
quod nesciebat arripuit fcūs
gyrouag9 et pfug9 sup t'rā

Cuiqz mediante cepisset posuit
i suptu eua[n]g[e]lii : na[m] lrat9 erat
Et venale distrahes ubi dī . eua
gelizauit ut manducaret . Si q[ui]d sup
victu elicē poterat a simplicioribz
p[o]p[u]lis vel ab aliqua monaste[ri]o lu
dendo aleis a certe i usus t[em]po
res turpit[er] effūdebat . Frequter
si q[ui]de p9 diurnu[m] p[o]p[u]li plausu
nocte i[n]seruta cu[m] meretricib9 i[n]ue
tus est p[re]dicator insignis et iter
du[m] etiam cu[m] cognatis . Inq[ui]re si
placet vir nobilis quō de lusa
na ciuitate exierit quō de ceno
manis quō de pictaui quō de
burdegali nec patet ei v[e]l sp[er]a
reu[er]sionis aditus utpote qui
feda ubiqz post se reliquit vesti
gia . Tu de tali arbore tande
bonos sp[er]abas fructus . Terre
ap[er]tio i qua ē ferit fete odore
i uniu[er]sa t[er]ra q[uia] nō pt i[n]ueniri sinoez
dn[ic]i arbor mala fr[uc]t[u]s bonos
face[re] . Hec ergo ut dixi[mus] ca[usa] ad
uetus mei . Nec a meip[s]o veio
s[ed] vocatiōe pariter et miseratiōe
eme trahor si forte spina illa
et pua ipi9 du[m] adh[uc] pua sit
gi[n]nia de agro dn[ic]o extirpari
q[ui]ant nō mea q[uia] nullus su[m] sed
f[rat]rorum cu[m] q[ui]bus su[m] ep[iscop]o[rum] manu
tuaqz poteti dextra cooperate
In q[ui]bus p[re]cipu9 ē venerabil[is]
ep[iscopu]s hostien[sis] ab ap[osto]lica sede ad
h[oc] directus h[om]o qui magna fe
cit in ysr[ae]l et victoria[m] dedit
ecc[lesi]e sue i mult[is] p[er] illu[m] dn[u]s
dn[u]s op[er]is . Tua interest vir inclite
honorifice suscipe illu[m] et eos q[ui]
cu[m] ip[s]o sunt ac ne tantus labor
tantoru[m] viro[rum] p[ro] tua potissi[mu]m
tuo[rum]qz salute susceptus i[n]effi
cax sit s[e]c[un]d[u]m p[o]t[est]atem desup[er] t[ibi]
data[m] op[er]am dare

Ad thesolanos post triduu[m] suu[m].

In aduentu carissimi 205 (242)
fr[atr]is et coabb[at]is n[ost]ri b. de g[ra]ndi
silua exultauim9 et letati sum9 in
hijs q[ue] dc[t]a sunt nobis ab illo de
co[n]sta[n]tia et sinceritate fidei v[est]re in
deu[m] de p[er]seuera[n]tia dilc[i]o[n]is et deuo
cio[n]is i nos de zelo et odio adu[er]
sus hereticos ita ut q[ui]squis v[est]r[u]m me
to dicere possit . Nonne q[ui] oderunt
te dn[e] oderam et sup[er] inimicos
tuos tabescebam . P[er]fecto odio
oderam illos inimici f[a]c[t]i sunt michi
Gras agim9 dō . q[uia] nō fuit ocio
sus aduentus m[eu]s ad vos . Et mo
ra q[ui]de[m] breuis apud vos s[ed] nō
i[n]fructuosa veritate inimico[rum] p[er] nos
manifestata manifestatur at nō
solu[m] sermone s[ed] etia[m] i v[ir]tute . De
p[re]hensi sunt lupi q[ui] veniebant ad
vos i vestimentis ouiu[m] deuo
rabat plebe[m] v[est]ram sicut esca[m]
panis sicut oues occisionis de
p[re]hense vulpes q[ue] demoliebant[ur]
p[re]ciosissima[m] vinea[m] dn[i] ciuitate[m]
v[est]ram dep[re]hense s[ed] nō co[m]p[re]hense
P[ro]pt[er]ea dilc[t]issimi p[er]seq[ui]mini et co[m]p[re]
hendite eos et nolite desiste[re] peitus
donec dispereat et diffugiat
de c[un]ctis finib9 v[est]ris q[uia] nō est

tutū dormiē vicinis serpētib9
sedet ī insidijs cū diuitib9 ī oc
cultis ut interficiat īnocētes. Fu
res sūt et latrones q̄les dn̄s ī
ewāg° notat. Subuersi sūt et pa
ti ad sbūertēdū plane macu
latores fame vr̄e corruptores
fidei vr̄e. Corrūpūt bonos mo
res colloq̄a praua. Psertim
taliū sermo sicut d'r btūs apls
serpit ut cancer. Deus dabit m̄
optunitate semel adhuc veni
endi ad vos. Nā volūtate
hēo si q° mō possim ī volūtate
dn̄i sēdo vide vos labore nō
reputātur9 q̄muis īfirm9 cor
pe et debilis p vr̄a exhorta
cōe et salute. Interim at sic
state ī dn̄o kmī, sicut cepis
tis et accepistis a nob. Obedi
te ep̄o ceteris qʒ ppositis vr̄is
magr̄is ecc̄ie. Habete dilige̅qʒ
hospitalitati: q̄r p hac mlti
placuert dō. Abraha pr̄ nr̄
p studio s̄cō qđ ī suscipiēdis
peg̃inis h̄re solitus erat aglos
hospites h̄re meruit. Sic et
loth nepos ei9 p sili deuocōe
et pia gsuetudīe de eor̄ sus
cepcōe exultauit. Et vos itaqʒ
filii forma nō anglos s; dn̄m
anglor̄ suscipite ī peg̃inis
pascite ī egenis opite ī nudis
visitate ī languētib9 redimi
te in captiuis. Talib9 hostijs
pmet' dn̄s q̄ in iudicio dictur9
est. Qđ vni ex h̄is minīs me

is fecistis: m̄ fecistis. Hoc etiā
moneo vos kmī qđ et dicebā vob
cū p̄ns ecem ut nullū exneū
siue ignotū pdicatorē r̄cipiat
nisi q̄ missus a sūmo seu a v-
vr̄o pmissus ep̄o pōtifice pdi
cauerit. Quō īquit pdicabit
n̄ mittat: Ipi sūt q̄ ī ducētes
sibi formā pietatis et v̄tute
eius penitus abnegāt. prophā
nas nouitates vocū et sen
suū tm̄ melli venena v̄bis ce
lestib9 intinxerint. Cauete pm̄
eos tm̄ veneficos et q̄ssūte
ī vestimētis oui lupos rapa
ces. Sit vob cōmendat9 lator
ep̄le ven'l abbas gradis sil
ue et dom9 eius q̄ et m̄a ē
nup nob et ordini n̄rō ab ipo
tradita est et ecclie claeuall'
spālit' associata. Oriōte nob
ī ipo et in sr̄is q̄ cū ipo sūt q̄
tū pfeceritis ex m̄a amonicōe
ī opib9 ime et date ī eis expme
tū vr̄e caritatis et deuocōis
quā h̄etis erga nos. Quidq̄d
illis feceritis m̄ fcm̄ r̄putate.
Gr̄a dī et pax sit vobcū amen

Ad romanos quando discesserunt
a papa Eugenio

ep. (243)

Nobilibus et optiātib9
natʒ vniūso pplo rōno
fr̄ b. claraual vocat9 ab. Declinare
a malo et facē qđ bonū est.
Sermo m̄ ē ad te pple sbl̄imis
et illustris cū sim vilis exigua
qʒ psona ac nulli9 pene mo

meti homicidio. Id quidem verecundum
mihi atque onerosum consideratum quod
quibus scribam sileque quam aliter homo
alius iudicare possit. Sed levius
vereor verecundiam apud homines pecca
torum quam condempnacionem apud deum si
lentio veri taciturnitate et ab
sconsione iusticie. Ipse enim dicit
Annuncia populo meo scelera eorum.
Erit mihi eciam in testimonium ante faciem
domini si dicere potero Iusticiam tuam
non abscondi in corde meo. veri
tatem tuam et salutare tuum dixi.
Post huiusmodi sane non vereor quominus
verecundiam reluctante pro mea
ignobilitate scribere de longinquo
ad populum gloriosum atque hijs literis
tussimo tamus siupoz periculi atque
Pau sermone rationes si forte audiat
et conquiescat. Nos scit significat
ad prece pauperis qui non cedunt
potencium minis non omni arma
ture fortium. Nonne quidam in
babilone ad vocem pueri iunio
ris unius omnis ille populus qui seni
bus iniquis iudicibus seductus
fuerat reversus est ad iudicium
et sic servatus est sanguis innoxius
in illa die. Ita nunc quamquam et si ado
lescentulus sum ego et contemptus
adolescentulus dico non annorum
paucitate sed meritorum potens
est tamen deus conferre eciam voci mee vo
cem virtutis per quam fiat ut et is
populus qui nichilominus constat esse seduc
tus ad iudicium revertatur. Mea ergo
defensio ad eos qui mihi hinc forte

succedendum indignandum ve puta
uerint. hec sit. Denique hoc satis
est. eciam istud adicio. Communis est
causa. et non est distinccio pusilli
et magni. Dolor nempe in capite
est ac per hoc minime alienus ne
a minimis quidem vel extremis quibus
libet corporis partibus. Nec a me
ergo pervenit, perfecto usque ad me
quominus omnium minimum dolor maximus
iste quia maximus est et quia cuius sit
capitis non potest non esse et corporis
cuius membrum sum ego. Numquid non
dolente capite clamat lingua
pro omnibus partibus corporis in capi
te se dolere et omnia per ipsam suum
caput suumque capitis fatetur
condolere modum. Committite proinde quaeso
dittite ut plangam paululum
apud vos dolorem meum sed et to
cius ecclesie. Nonne ipsius vox est
hodie per universum mundum. ca
put meum doleo. Quis namque
vel novissimus christianorum in toto
sit orbe qui non glorietur hoc capi
te quod ambo illi gloriosi principes
terre alter caeso alter submisso
in cruce capite suo triumpho
extulerint. suo sanguine ornave
runt. Ad omnem itaque spectat
christianum iniuria apostolorum. et
sicut in omnem terram exivit sonus
eorum. sic lesio eorum ab omnibus
usquequaque plangitur et doletur.
Quid vobis visum est o romani of
fendere principes mundi. vestros
autem speciales patronos. Cur

rege tre cur deu celi furore tu
intollerabili q incorabili in vos
pit puocatis? du sacra et apli
cam sedem diuinis regalibus
q puilegiis singlarit subli
tam ausu sacrilego incesse suoq
immune hore contenditis? qua
vel soli qt omes si optuisset
defendere debuistis. Hic fa
tui romani no indicatis neq qd
hoestu e discincte caput vrm
atq h omni qd in vobis e de
turpatis. p q magis n vris
ipis ceruicibus pcendu a vob
si ncitas exegisset. Patres
vri vrbi orbe subiugauert.
vos vrbe operatis orbi face
fabulam. En petri heres se
de et vrbe a vobis expulsus
e. En rebus et domibus suis
vris manibus spoliati sut car
dinales et epi ministri dm. O
pple stulte et insipies. o colu
ba seducta no hns cor no e
ille caput et oculi tui erat.
Nuid ergo nc roma n sn capi
te truncu corpus? n sn oculis
frons suffossa facies tenebrosa.
Apri gens misera oculos tuos
et vide desolacoem tuam iam
q imminetem. Qm i breui mu
tatus e color optimus facta e q
vidua dna gentiu princeps
puinciarum. Veru inicia malorum
sut hec. grauiora tiem Nuqd
no ppe interitu es si psistis.
Reuertere reuertere sunamitis

reuerte iam ad cor tuu vl sero
q qta a qbus pateris vl pas
sa sis Recordare quam tu. q fie
p quos et in quos vsus no
loge an hos dies cetus q i te
sut erriaru. ois ornatus et cetus
pfligatus est qcqd i altaribus
et i altariu vasis qcqd i ipis
sacris ymaginibus auri et ar
genti erepit tuc poterat mai
bus impiorum direptu et as
portatu est. Qd ex hiis oibus
i tuis marsubiis nc inuenis.
Porro decor domus dm inc
cupabilit perijt Et nc qd t
visu e iterare malicia? mona
re sup te denuo dies malos.
Quid mo lucri amplioris vl
certioris spei arridet tibi.
Nisi q i eo nouissima tua cer
nut sumtuosiora prioribus qd tuc
qde multi no solu de plebe
s etia de clero et principibus
nonulli p orbe i scismate il
lo fauert t Nuc vo sic man
tuc q oes. sic man omi q te
Nudus e a sagine tuo ma
dus ois pter te sola et filios
tuos q i te sut Ve ergo nuc
t pple misecande et ve duplo
q an no ab exteris nacoibus
no a feritate barbaroru no
no a militibus armatoru
Ve tm a facie tuorum t Ve a
domesticis et ciuis a clade mes
tina a cruciatu precordiorum
a torsionibus viscerum Agf

tis ne iam quia non omnes pacifici
domestici, nec omnes amici qui videntur.
Et si alias noveramus sed nec prop
te manifestius edocemur omnem
veritate illius sermonis domini
quem dixit quoniam inimici hominis do
mestici eius. Ve fratri a fratre in
medio tui: et filiis a parentibus.
Ve non a gladiis sed a labiis
iniquis: et a lingua dolosa.
Usque quo male in malo vos al
terutrum confortatis: et gladiis
labiorum invicem sternitis, invicem
perditis ut ab invicem consumamini.
Congregamini oves disperse
redite ad pascua redite ad
pastorem et episcopum animarum vestrarum.
Redite prevaricatores ad cor.
Non loquor non quasi hostis quiri
tans sed quasi amicus obiurgans.
Habet verus amicus non nunquam
obiurgationes, adulationes nunquam sed
nunquam et obsecrationes. Obsecra
mus pro Christo reconciliamini deo
et reconciliamini principibus vestris
petrum dico et paulum quos vestro
vicario et successori suo eugenio
suis sedibus et edibus effu
gastis. Reconciliamini inquam orbis
principibus: ne forte incipiat
pro eis pugnare orbis terre contra
insensatos. An nescitis quia hiis
offensis nichil omnino valetis
hiis propiciis nil omnino timetis.
Non magis timebis sub horum tutela
milia populi circumdantis te urbs
inclita civitas fortium. Reconciliare

proinde illis simul et milibus martirum
qui quidem apud te sed contra te sunt
propter grande peccatum quod peccasti in quo
et persistis. Reconciliare etiam
omni ecclesie sanctorum que ubique terrarum
audito hoc verbo scandalizati sunt.
Alioquin pagina ista contra te erit
in testimonium. Sed et ipsi apostoli et
martires tui stabunt in magna con
stantia adversus eos qui se angustia
verint, et qui abstulerint labores
illorum. Sed iam fine loquendi
omnes pariter audiamus. Admoniciam
iustitiam promiciam pro diem veri
tate non tantum hortatus sum
ad meliora superest ut quod de
vestra tamen correctione letemur quod
de iusta imminenti dampnatione
territi inconsolabiliter lugeamus mere
rentes et tabescentes pre timore
et expectatione que supervenient
universo orbi. Ad conrardum
regem romanorum

Nec dulcius nec amabilius
sed nec artius omnino regnum
sacerdotiumque coniungi seu complantari
invicem potuerunt quam ut in persona
domini ambo hec pariter convenirent ut
pote qui factus est nobis ex utraque
tribu secundum carnem summus et sa
cerdos et rex. Non solum autem sed
et commiscuit ea nichilominus et con
federavit in suo corpore quod est populus
christianus ipse caput illius ita ut
hoc genus hominum apostolica voce
genus electum regale sacerdotium
appelletur. In alia quoque scriptura contigit

20r (244.)

sut pdestinati ad vita nonne
oes reges et sacerdotes noiant?
Ergo que deus coniuxit: ho no
sepet. Magis at qd divina struxit
it ac auctas humana studeat
adimple volutas et inigat
se animis q iuncti sut institutis
Invice se foueat; invice se de
fendat; invice onera sua
portent. Ait sapiens fr frem
adiuuas abo psolabut. Qn
si alterutrum se qd absit corro
serint et momorderit! nonne
ambo desolabut?. Non veni
at aia mea i psiliu eorum. qui
dicut vel impio parte vel li
btate ecclia vel ecclias pros
pitate et exaltacoez iperii
nocitura. Non em vtrusq in
stitutor deus i destruc eia co
nexuit si i edificacoez. In ho
sitis! qsusq vos gem cotue
liam gem dissilatis iniuria!
Nonne ut aplica sedes ita et
caput imperii roma e. Ut g
de ecclia taceam no hor reg
ni est truncu i maib tene
re imperiu. Et qde igiro qd vo
bis sup ho psulat sapie viri
et pricipes regni! si e i insipi
entia mea loquor: qd scio no
tacebo. Eccla di ab exortu sui
usq ad hc tpa pluries tribu
lata est; et pluries libata e.
Denique audite qd ipa de se
loquit: i ps ipi ei vox e. Sepe
expugnauert me a iu mea etem
no po m. Sup dorsu m fab
ricauert pctores. plo ii sua. Certus es
to o rex qm nc nuc qz r liquet
dns vigam pctorum sup sorte iustoru
Nec e abbiuiata man dni nc
frn ipotes ad saluadu liberá
bit et ho tpe absq dubio
sposam sua q suo sagine rede
mit ea suo spu dotauit ea
donis celestibus exornauit
ditauit michilominus et tremis
liberabit mqz liberabit si si
i manu alterius viderit reg
pricipes id ne ho regis reg
ni ve vtilitas sit. Non e vtiq
Quobrem accinge gladio
tuo sup femur tuu potentissime
et restituat sibi cesar q cesa
ris sut et q di deo. Utriusq
iteresse cesaris psistat et ppa
tueri corona: et eccliaz defen
sare. Altim regi altm eccie co
uenit aduocato. Victoria sic
i duo psidimus p maibus est
Superbia et arrogantia romanorum
plus qz fortitudo eorum. Qd em
Nuqd qspicia inignius vl potes
vbi gra ipator aut rex sedea
rem ista i imperiu pitq sac
dociu psunt. Sed populus hic
maledicus et tumultuosus qui
suas nescit metiri vires co
gitare fine psiderare pruentu
i insipietia sua et i furore
suo ausus e ta grande sacri
legiu attemptare. Absit ut vl
ad momentu stare possit

cum facie regis applausus manus
vulgi temeritas. Ego sum insipiens
quoniam cum sim vilis ignobilis que per-
sona tamquam aliquis magnus consilius
tate magnitudinis tanteque sapien-
tie ingressi et de re magna. At
quo ignobilior atque abiectior
tanto liberior sum ad loquendum
quod caritas suggerit. Unde et adhuc
addo in insipientia mea. Si quis
aliud ~~vobis~~ quam locutus sum vobis
quod non commune suadere conabitur
is profecto qui non diligit regem qui
parum intelligit quid regiam deceat
maiestatem qui certe que sua sunt
querit et non valde que vel dei vel regis
sunt curare convincitur.

Eugenio pape pro aurelianensi episcopo 103 (245)

Ea facie semper consideretur non a quo
sed quid petatur. Pro aurelianensi
episcopo non est exauditus rex minime
tamen offensus quia cor eius in manu
dei est. Modo et si contigisset sustinen-
dum fuerat ne deus offenderetur.
Quis utique ex hoc magis appretiabitur
et cuius respirare faciet a tribula-
tione malorum et dolore si iustitia
tractatur si non relinquatur vestras.
Hec et huius filia que de vobis per
orbem celebri in dies iocunditate
crebrescunt quanta cor meum
suavitate repleat non est facile
dictu. Hec pro huius. De certo si sug-
gestum vobis a quopiam fuit de
me apostolicus onerando sentiote in
vires non suppetere ad ea que por-
to. Mutum mihi tantum parietis et vobis
propositum meum monasterium non egredien-
di credo non latere vos. De fratre
balduino quamvis dileximus quamvis nondum
obeditum est sine mora. De ab-
bate mittendo ad sanctum anasta-
sium si factum non est fiet statim
ut factum non esse fuerimus. Porro
de alia mittenda persona quam in
ultimis litteris vestris michi scripsistis
michi persuasimus certe et hoc
tam celeriter fiet quam vobis accelerare
placuerit. Complementum vobis et
manifestius de hiis omnibus respondebunt
dominus antissiodorensis et frater
balduinus. Modo frater meo reverende bal-
duinus archiepiscopus pysanus fe-
cit in sardinia de exigentia ar-
borensis iudicis quod non nisi iuste
hoc virum bonum fecisse credimus
vestra auctoritate ratum et inconcussum
manere rogamus. Porro certum
iudex quia bonus dicitur esse iudex sed vobis
commendatus et a vobis manuteneatur.

Ad eundem pro eodem qui
depositus est 103 (246)

Tempus est ut ecce scribam non
iam pro episcopo sed pro paupere et
humili monacho utique quod miserabi-
lius est de dignitate et sublimi sed iam
non habet adulatio locum sed miseratio.
Multi pro eo supplicaverunt ut remaneret
episcopus sed multum hoc erat non potuit
adduci eo ut id audere. Nunc
vos scire hunc que esse ipsa exigit
nunc quod ante vitabam. Opes erant
hominis adhuc nam spendi ratio sube-
rat talis. Dicebat valde inui

tatus est rem statu ex quo in
snia purgacionis posita e Et q
dem illa grauē satis accepi: et
q vel ab innocētissimo difficile i
pleri posset Quid nūc tū certa
pene i impossibile visū sit.
Amcius nō est eps ꝫ nec cretis
quidē autisiodoren tūa salpria
iut Copuincialiū sane eporū
p quos me purgari optuit
ps mltā hec est Nō tē pgato
res defiitut mi sed epi vel de
sūt vel nō assunt Quid ergo.
Recē ne a me exigi pt̄ qd iueni
ri nō pt̄ Si res ita iudici cō
perta fuerit mimi si de ipos
sibili snām ferat. a si nō ex
toto impossibile est minimū qd
forte mi cōest leuiter effugit
vltro negligēti cōpstrutatem
Nepe mīāz wlt et nō sacficiū
Que em vtilitas i sanguine
meo: ut grat agstate mea et
ptim meū strutet. Magis
at qz benignū et misōr aliqd
obliuisset aliqd dissilabit
aliqd et de suo addet Quīdē
An nō licet ei qd wlt facere:
Etiā si nō ~~tm~~ qd tū sat ē rōne
mī suppeditare aduit qd m
tota tñ libtate vtet pinpteqꝫ
mīāz superexaltabit iudiciū vir
aplice māsuetudinis et auctis.
Ergo cū sic liceret spare time
ti nc frustra ut sibi sūs qꝫ vide
bat cessit tñ et mō se totū
cōmisit arbitō et ne occoe ipius

dnati cōecclia fatigaret cōsule
te me anticipas tīm et securi
ris ictū vltro epm exuit Vim
ē clemētissime pr̄ vin hoī
gnosb ac vēcundo i tā misea
bili fortuā posset nō paruū
cōsolois affri Queitus quid.
Pcō nō ambulat i magnis
neqꝫ i mirabilibus sup se Suf
ficit sibi si vīā possit i time sacdo
tē q eps fuit cū a nota i fa
mie et ppetue suspicois cauté
rio sītuto bone volūtat vīē
obuibret sibi O digna oī ex
auditu pcem Nō rogat ut
glōsus ꝫ ne iglorius sit qui
exuit glōsus Quidqd i sit
qd mediū est eo cōtētus ē hec
at cadenti a glā hoēsto quo po
tēit mediocritatis sese rape
gradu solacqꝫ nō deuenire in ex
tīmitatē obpbrii Iuuenis est
nobilis gnē est i sublimi te
positus fuit nc tñ huile refu
git locū ꝫ pbrū Nichil uel
mebit ei ista huilitas. Hu
miliat cōē impius achab et p
fuit ei. et i viro fideli ac nobi
li huilitas pciū nō hebit Ab
sit a sūma sede absit a sūa
mēte vīā: cor cōtritū et hu
liatū despice Si dicēm cōhui
liauit se exaltet: inchil i ho
temie a nobis psūptū posse cō
forsitan excusare mimirū
ex regla quā optīe nostis
Nūc at nō dicimus cōexaltet

sed non contulerit, et non confunde
mur ab expectatione nostra. Immo
vero si mala suscepimus de manu
domini, bona quare non suscipiamus. Ali
quid enim potestatem habetis depo
nere potentes de sede, et ex
altare humiles non habetis. Por
ro potestate accepta malle in ma
lo quam in bono uti, abuti est. Pre
terea angitur debitis multis,
cum sit pauper et inops. Iubeat
auctoritas vestra de rebus temporalibus
eam solum. Durum est enim simul
et honore privari, et onere
premi debitorum.

Ad eundem.

ep. 247

Amatissimo patri et domino Eu
genio dei gratia summo pontifici
Bernardus clarevallensis vocatus abbas modicum
id quod est. Placeat vobis domine
quod fecistis. Faciem hominis ve
recundissimi confudistis, et cuius
laus est in ecclesia, ipsum in facie
ecclesie humiliastis, letificastis vox
omnes inimicos eius, sed iustos vos
contristasse putatis. Non est mo
dus condolendi quia talium non est
numerus. Dilectus deo et hominibus, gran
dis crimine sunt penas nullius
convictus nullius confessus. Timemus
phinees fecisse in zelum ysra
helites perfodit, sed non cum ma
dianitide. Imponitur ei quod re
gem coronavit, sed in hoc non exis
timat excessisse se tenorem
privilegiorum suorum. Obicitur ei
quod sciente domino papa presumpserit
celebrare in ecclesia interdicta.
Negat suo tempore probabitur istud.
Esto tamen putetur omnia stare contra
in absentem adversarius eius et liberum
cui licuit loqui. Debetne hoc solo
excessu eius cetera laudabilia
extiterunt tam dure feriri, tam
severe animadverti. Semel
excessisse etiam virtus poterat
reputari si de vero non de
vultu inimicorum eius iudicium
processisset. Denique quod in arto
illo fieri oportebat. Dies ce
leberrime solempnis curia inve
nit rex et quod huius maius est
domini negotium de iherosolimi
tana scilicet expeditione pro quo omnes
convenerat. Prorsus hec omnia
missarum et corone regis solemp
nis debitique honoris frustra
tionem nullatenus admittebant.
Sed nec ipsi bituricensi archiepiscopo
non expediebat ut honor regi
us per eum impediretur. Que cum
ita se haberent estimavimus locum
esse non deesse ubi tanta
necessitas tempus excusat contuma
cie. Aliquid potestatem habetis
tamen parcite, et nequaquam sanare.
Nostis qui dixit percutiam et ego
sanabo. Absit ut cuius tenetis
vicem non usurpetis et vocem
vocem precipue pietatis. Ergo
sola hac vice redeat sagit
ta ionathe retrorsum et si nunc
fuerit in me magis inmittatur. To
lerabilius fateor haberem inter
dici mihi missarum celebrationem.

q̄ archiep̄o pallij usu. Est etiā
qd no mediocriter p[ro] uro ri-
gori obuiat i hac pte q[uod] filio
uro regi lodewico posset hinc
no pue offensiois et irritacois
occasio dari. cu ipe sibi tota
mali h[uius] uideat[ur] ee occasio. Qd
plane tpe isto no expedit ne
bonu qd uro hortatu bono
et mag[is] recepit digni qd absit
no heat exitu si i scandalo
et in pturbacoe h[oc] egerit
De certo madast et obediui
et seruauit obediuiz precipie-
tis aut[em] Siqde amiciam et
locutus sui multiplicati sut
sup nūm Vacuat[ur] urbes et
castella. et pene ia no inue-
niut q[ui] apphedat septe mu-
lieres viru unu. adeo ubiqz
uidue uiuis rmanet viris

Ad eundem

211 (248) Non e mi more mltoru
phensis uti ad vos abi-
tu ve ubor; a re ipa incipio.
Ho fallax veit ad vos r do ut
fallat. S[ed] absit ut vos h[oc] ei
no ni i mltoru discrimen idqz
maxi[m]e posset accide Sp qde si-
cut fallere malu ita falli a
malo e pleruqz et malu Sed
i test qb et i q[uo] fallit. Cito
vra ptas et dignitas maior
tanto ea q vob forte sbreptio
fit no mo piculosior s[ed] et tur-
pior e precipue i ecclasticis
causis Si ubi gra sagiess h[oc]

wlpecula frauduleta grmas
dolos vobis sicut callide co-
gitat illude potit ad vinea
dni sabaoth qua breui tpe
pte no modica demolit[ur] e
vra aut[em] r dicens qsta putatis
malig[nita]te secutura. Heu qd
reliquu e deuorabit Nepe q[uo]
venit wlpecula rdibit leena
et i qsilijs tu cleri q[uam] ppli non
ia calliditate utet s[ed] crudeli-
tate Vigilādu itaqz aduersus as-
tucia ne ad tutu seuicia de-
nuo precipe possit Ho vos
q[uo]modo moueat hois facies mise-
randa. habitus vilis. vultus
sumis. demissa supcilia. v[er]ba
humilitas. s[ed] n[on] ipe lacrime
currere ut apud ad nutu eius
doctu mentiri H[ec] oia i facie
sut Sed fructus q[ui] dixerit Nolite
s[ecundu]m faciē iudicare In his atqz
similibus for[m]a pietatis existit. s[ed]
non s[ed] et virtus Vestimeta
ouiu sut hec. frequt[er] sicut de-
signauit dns usurpata a lu-
pis in strage maxima ouiu du-
no se abscondit qui illi abscondit
venit Inde e q[uod] aliq etia ex mis
scripserut etia p eo tibus cir-
couenti mendacijs paru aduer-
tete q[uod] a sapiete sapiet[er] ac vera-
citer dicit Est qui se humiliat ne-
quiter et interiora eius plena sut
dolo Vos ergo no attedatis ad
verba eius neqz ad corporis ges-
tus opa interrogate a fructibus

ad eund

eius cõgsstetus eu multa et gra
ua dicut de eo dicent et in eu
si est qui cõprat et iudicet Nolo
dice oia que audiui Nec em oi9
credendu est: nc omib9 decredend
Vna breuiter pono mea coniectu
ra certi ne aliqd heat vos iudi
cabitis Cur datos sibi iudices de
clinauit. Ii psonas causat. no
erat suspecti Ii loci iportunitate
erat ho in tra et i cõgnacõe sua
vbi expesis paucis et itine non
longo facile et absqz tiore totu
negociu potuisset explicari Res
tat pinde nichil aliud suspicand q
fugisse hoiez fraudolu accusatu
nil tn9 q eu ex patam im9 pt
copia sequi posset Gras agi9
dno luxonien q zelo dom9 dni
tactus nc marsubio pepcit nc cor
pi Bo9 fr cu studiu e semen
defuncti fris suscitare Gras et
vos agite illi qz vro qz noi hec
ei9 cura no paru cõfire vide q
fit ut conuicta malign9 et sic
deiciat q est gla vra Ad eunde 212 (249)
Q9 i rebus raritas p eodem
preciu facit nl i eccia preciosi9
nil optabili9 e bono vtiliqz
pastore Nepe rara auis e ista
Pinde sicubi talis repiat et occu
det: cõfestim sicucte de sub man9
et totis nisib9 satagend ne qua
vi ne qua arte malicie fraudis
seu pmotio valeat ipediri Audi
uim9 i eccia valetina pari voto
cleri et ppli electu esse priorem

causse dni Mirii si bon9 no fuerit ad
opus ad qd assumit Pace vultis
vri id spere. Bonu id volo no
pt bon9 no esse q bonis placet
nc mi9 validu argutu videt q
bon9 sit si malis e regioe displi
ceat Decet fratute vraz assenc
votis bonoz ne si ab isto forte
resilire cõtigat aliu q nolletis
studio et cõsensu puorũ cõtigat
accipe Ad priorem portarũ 213 (250)
Reuerentissimis patrib9 et dnis
Carissimis b pori portaru
et fris q cu eo sut B clavalvo
tn abbas: salt i dno Ex qda re
scripto btitudis vre cõpi sepsisse
me aliqd qd me iudicaret cõmo
tu: vos qz id no paru metue
Vm id fruist No ei est qd a pueo
vro tiendu sit vob reuendissi
pres q vos et i veritate diligo ut
amicos et suscipio ut fros n forte
ut no a me scz m pro no timuist
affcu q mot9 vobis viderer
no ex roe a si ex roe forte plus
q optet Motus fateor fui sz p
vobis no cõt vos atz id tenuit
satis Ii et ho teme sz no teme
cõfiteor aduisu me iusticia mea
et vos remittetis temeritate pari
mei Cõfsite in sicut me zel9 do9
vre cõedit me No patior plac
qd i me est decolorari tate spe
cl'm fratatis Na corrupi posse
absit ut vear Porsus at displi
cet i pulchro corpe no solu
morbus sz et neu9 No plane

bon9 color si scōrū q̄spiā an̄xie
fr̄e abiectioꝫ suā videa͛ de q̄
etiā nō gaudē͛ et nō ḡlari mi͛9
ē a pfc̄o. Porro ꝓpo͛to pfc̄o͛is
appe͛ ipsi͛m neu9 ē. Ergo hic
color m̄ i fr̄ē natal͛s displicuit.
Nō ei͛ et si castꝫ h͛ fuit coꝛā dō.
Nempe opꝫet ꝓuidē͛ bō etiā co
rā hoībus. Pꝫ dicitis. Nō ipse
ꝯuiter tulit ꝫ nos. Viderit
ti͛. Interim dico qd̄ sc̄io. Cur
vobis ꝯue fuit nō video n͛ q̄z
ipi ꝯue eē sensistis. Vos iudi
cate an hº eū decuerit ꝑsertim
i nouitate vite. Nā an hac ut
salua e9 pace dix̄erim nō caru
it hac nota an vō nec culpa
sue ipi9 consc̄ie v͛l iniqd̄ ē. Et
qd̄ si forte hº cogitauit dn̄s xp̄
cū sicut dicitis eloq̄ e9 assen
tire noluit. Viri q̄ppe ut es
tio linguas obtrectatoꝝ ve
riti festinā nouī hēmite ꝓuo
cē͛n ne ut dixi ligua maglo
qua dicē͛ posset huc eē q̄ sp̄
optauit hēm frēm. Vnū pt̄n
qdqd dn̄s xp̄ intē͛derit sup h͛ sū
aliud me ignasse scriatis, i͛d e9
ꝯsiliū ne q̄s dicat q̄ meo in
stinctu id fecerit. Nā qd̄ ad me
ꝑtꝫ m̄ decretū vbi optīe pos
sem nō solū nō īpedirē͛ ꝫ etiā
totis virib9 et ꝯnabus ut d̄
trahe͛ manibus vbi de grā q̄
i eo ē fructificarē͛ dō valeret.
Nō dabit m̄ hoīes lr͛atos et
scōs, et māis dī pesse pastores
si nō i omnib9 c͛te i plib9 c͛te i
aliquib9 salte͛. Nō ei si nunc
nos aliq̄ olim uixerit egisse
meorat͛. Veteꝛ tn̄sierūt noua
fcā sut oīa. Cōsepult9 ē itm x̄º
p hēm baptismū. Nec olim
sepulta vicia retractabo.
Iam q̄ abbas caziacēn sup̄ tre
ceñ duce dixi͛ scripsisse vobis
oīo cū audiui duxe accep̄i
et cū accepo tēp9 nō dissila
bo q̄ntū quide caritas postu
labit et familiaritas q̄ m̄ p cō
r͛ligiositate ad ipos ē. Deo
aut͛ grās qui dedit vob nō
vinci a malo ꝫ vince͛ i bono
malū q̄z nō ꝛndistis malū p
malo neq̄ maledcm̄ p ma
ledc̄o. Porro illas q̄s ad me
aduersus pfatos abbes an sc̄p
seratis lr͛as n͛ studio n͛ vo
lūtate mea ad ipoꝝ notitiā
puenisse sciatis. Et de hijs satis
tēpus ē. ut nō oblisca͛r mei
Clamat ad vos mea mōstruo
sa vita mea erūpnosa ꝯsc̄iā
Ego em̄ q̄si q̄dā chymerā mei
n͛ sc̄li nec cl͛icū gero n͛ laycū
Nā monachi exui ꝯu͛sacōe͛; nō
habitū. Nolo scribe͛ de me
qd̄ vos p alios audisse ꝯsido
qd̄ actite͛ qd̄ studeā p que
discrimiā verser i mūdo vº
p que iacter ꝑcipicia. Si q̄m
audistis pcoꝛ ut ignatis et
sedm̄ qd̄ audieritis et ꝯsiliū
ipendatis et orōnū suffgia

Ad eund' eugen(ium) ppm 214 (251)

Amatissio pri ac dno d eugeo
dei gra sūo ponti B cla
val dcs ab· modicu id qd est
Balynen mocthi cfuiter deliq
rut. s; no ipune Vob. p hui po
laus et grat actio ab vniusa
debet: etia qz no siluistis no
dissilastis no cseuistis Effer
buistis ut debuistis: purssist
ut sanaretis Nos si obliuisti
misereri deus et cticeat i ira
mias suas: vn sanitas. Fiduci
aliter cpinde p9 iudiciu mia
pstolam: ut mia et iudiciu
cantem9 dno. Denn9 fortim9 non
declinabit vicari9 a vestigiis
ei9 cui9 vicari9 e nimiz cu te
dicat. Qui m ministrat me se
qt. Puit at de illo pphā Quis
scit si cūta et ignsat dns: et
rlinquat p9 se bndcoez. Hac
de vris q3 postioib9 audact
cogim9 Alioqn no decet. ut
pdatis mocente cu ipio Etēi
q malu fecerunt fri de medio sit.
Nō restat n ut alige salue fiat.
Nō m salue q obedierit vob
q obedierit pdecessoi vro pau
lu loqz qui aiebat auferte ma
lu ex vobis. Itaqz misericordiam ill
et no puidicet iniquitas sceleato
ru iusti° mocetia Hoc dico qr
causa e eis cu eductib9 i pntia
vre maiestatis et tient ne no
ceat sibi iniqtas aīorz Sane id
perspue obsecm9 ut concordie

et paci ipoz opam detis Vt sit
sicde bn volu9 atqz ita vtrisqz
cdom9 expedire

Ad eundem, de eboracen epo 215 (252)

Seuit frustrata cibido.
p9 desptat furit Currit
ad laqueu ho pdicois: et debi
ta ia olim i se sniaz dapnatois
accelerat Vel nunc manifesta sut
pecca illius precedentia ad iudiciu
Anticipat manu succisoris arbor
spinosa et maledca: et cunctante
securim i semet puocat Heu qz
iustius illa ia dudu excidisset
qua sci illi qs qt iuis et fas mo
lestando deicerit etem si no staret
m° deiecisset Et illi qdem i ino
centia sua et p inocentia corrue
rut mlto meli9 stutes sz san
guis morius pcul dubio d ma
nu eoz requiret qs fortuitas vi
res tam noxie arbori ne statim
corrueret ministrauerunt Clamat
s capita eoz sagwis scoru de tra
quoz aie i manu di sut et no
tanget illos tormetu malicie
Vmpetu viscera mea erat: effu
sa sunt no tempio de vbis con
solacoem Et si posset ec glniz
solacio siue remedio deficiunt
tn p dolore merore prludut
interludu singultib9 Vnu tn
ipm qz extremu qd vtiqz scribe
qz ploqui possu adhuc audite
vel poti9 legite Si adh steterit
prhdolor vendu ne ipi9 statu
vz sit casus du quiddā adiecerit
ut pote mala arbor q non pt

[illegible] de eboracen epo

nisi fructus malos facere non illi
ia sed vobis merito imputetur

216 (255) Ad abbatem premonstraten.

Audivi audivi verbum vestrum
et timui. Debitis enim conti
me amaritudines. Absit autem ut tu
ronabiliter qui tribuliter Quid
peccavi. An quia semper vestram personam
amavi vestrum ordinem fovi et pro
movi semper quod in me fuit. Fides si
verbis non habetur. opera faciet. Ut
quidem mea in vos gratia reddet. ergo
a vobis debui commendari. Sed
loqui quia gratia potius et scribere libet da
bo ego nichilominus vocem mee vocis
virtutis ex fratrum testimonio. Sed quidem
grave videar imperare beneficia
quod utique non debueram ut minus
sapiens faciam vos me cogitis.
Cum utique vestrum sive virorum nostra
opera opus fuit. et defuit. Primo
quidem locus ipse premonstrati in
quo degitis noster fuit et nostro mu
nere huiusmodi nam nobis frater wydo
hoc nomine primum incole loci per
manum episcopi tum donaverat. De
inde quia heremi de bello loco vobis
se associaverit nostri potissimum
studii fuit. Apud iherosolimam
rex baldewinus dum adhuc viveret
locum sancti samuelis donavit
simul nobis et mille aureos de quibus
edificaret. vos dono nostro et
locum habetis et aureos huiusmodi.
Apud virdunum ecclesiam beati
pauli ut eam vos haberetis quanti
laboraverimus multi noverunt. quam

tum perfecerimus ipsi sentitis. Inquam
regressi, satis vos extant exemplar
ad beate memorie pappam innocentium
huius rei veri iudices et quasi
vivi testes. Illis de septem fon
tibus locum quem primum inhabitave
runt frauchelnas nomine eis nos
contulimus. Propter quod horum voluistis
recedere ab amicis. Numquid red
ditur pro bono malum quia nimia
nimis violare pactum valedicere
paci societatem deserere scindere
unitatem. Sed esto de bo
no opere non me lapidatis sed
de iniuria quia fratrem robertum cum
esset de vestra professione susceperim
rim. Istum enim monachum te debet.
Non inficior apud nos est. Pu
taveram autem super hoc satisfecisse
vobis cum susceptionis illius rationem
ordinem necessitate vivam et veidi
ca voce exposui idque non semel.
Quia vero necdum quievistis non
erit mihi pigrum rescribere quod res
ponderam quoniam vobis durum non
est repetere quod excusaveram.
Comme ergo predictum fratrem robertum
aliquando ut a vobis exiret sollicitata
in magis autem a multis incipi
ente annis non semel sed sepe co
pressi. Quoniam enim non suspectus
haberi possum quia fratrem robertum sibi
duxerim vobis. cum consilio et
hortatu magistrum ottonem habetis.
Si nescitis ipsum interrogate si bene
novit hominem non negabit. Posse
et alios forsitan non paucos

ad abbatem premonstratensem

nominare siue quosos ad vos si,
ue reuersos quos hodie non habe
retis nisi a nobis suasi fuisset
vel coacti. Pro aut eo non inpos
materie : sed verecundie satisfaciens
dicens. Inuenimus eos in claustris
vestris qui ad verbum predicatoris
mee compuncti et conuersi ad nos
venire disposuerant cum esse(n)t
sollicitationibus vestris retrahentes
pedem receptis sunt et retenti in
ordine et habitu vestro. Postmodum
vero remordente eos conscientia exire
voluerunt et in fulliorum exissent
nisi vestro firmaret non assensu
tantum sed et hortatu. Sed iam
audite quod iterum voluitis audire
quo tandem fratrem Robertum sus
cepimus. Dominus papa precepit, nepos
rogatus ab illo et eius amicis.
Dicebat autem verum sese et abba
tis eius assensum pre sua obtinuisse
se ne quis diceret quod precepto ex
torsit. Negatis. Non ad nos.
Ipse viderit. In vobis summum et
solum pontificem sanctitatis arguere
libet ignoscite nobis quod nos tan
te sanctitati non credere et tante ma
iestati non obedire nephas duci
mus. Magister et venerabilis abbas Go
defridus qui de vestris est nam is a
domino papa ad nos huius rei gratia des
tinatus fuerat non plane nega
uerat reportasse se a vobis et
liberam fratris emancipationem et
veram ipsius spontaneam gressionem.
Iam vero de fratre Fromundo

non est quod lacessiatis cum neque enim
sine voluntaria abbatis sui gressione
suscepimus. Non quidem nisi vos la
tuisse amara illa epistola demandat
in qua nobis de soli capituli non
expectata conniuentia calumpniam
struitis. Quasi vero vel in mutua
nostra conuentione prohibitum fuerit
vel emancipatio filii ad capitulum
et non potius ad solum spectet
abbatem. Additis et de domo
quadam fratrum vestrorum de bassofonte
quam eam nos de medio tulimus
licet extra statutos terminos constitu,
tam. Atque utinam prius quam nos ar
gueretis eosdem interrogasset frater
non solum quis eam de medio tule,
rit sed etiam qua de causa neque ei
tacebunt vobis ut confidimus huius
rei veritatem. Ceterum audite nunc
eam vel a nobis. ac deinde si ita
placet ipsos interrogate. Cepe
rat edificare locum ubi aliquas
e sororibus suis constitueret lon
ge ab abbatia sua in confinio aut quidem
duarum grangiarum domus nostre
et prope pascua ouium nostrarum. Ro
gauimus eos nimis tam cito
et quibusdam forte et non inuti
les fuisse. Ne seminarium scan
dali et dissentionum ~~et fre~~
~~feder~~ fomitem sibi pariter et nobis
posteris ~~pugnaret~~ putaret
relinquendum. At illi nichilominus
edificabant. Hec fuit tota vio
lentia nostra : sic nos de medio
tulimus domum illam inexcusabiles

sium9/. si rogare vini erogare est
Fuerat epus qd negadu no e idig
tus no mo q oratoriu i suo epa
tu s3 et q domu i fudo ecce et
tra feodi sui edificare se isssulto
psupsissent cepto intueit opi
ciuiuis frustra Nam nec vetiti ab
eo destiterut Exinde transeunti
mi p tra illam is qui tuc erat
abbas bassifontis occurres indi
cavit q ab edificacoe cessasset
Vniuptu no tam pter nos sicut
ex eius relacoe cognovi q p mili
tem illu qui tra eis visus e de
disse gravabat eos i multis ita
ut de eo plimu quereretur Quicq
et si p sola caritate nra id vo
luntarie dimisisset nc religioez
eo dederunt nc imeritis
forsitan pstitisse bnficiu vide
rent Miror sane vn hc tam
dem qrela emerserit cu et
abbas in bona nisi fallor et
devota ergn nos volutate pn
tem finierit vitam et qui sub
stitutus est ei frequenter et fam
liariter quemcumqz nos i necessita
tibus suis nulla nob qrimonie
hui9 fecerit mencione aliqn.
Denique et postea i ead domo
humanissime susceptus hospicio
michil puto vel ab ipo abbate
vel ab alio quoq audivi Sed
et nobiscu i clara valle p9 mod
pris fuit abbas nec no novis
sime bari ia instante caplo
vero vn lre ille qrule ne dicā

calupniose venerut et nc hic
nec ibi sup hoc siue ab eo siue
a vobis vel tenuit q de memi
me fuisse quentu Ptra causa
mi q domuncula fim vro y
de brena quersus ignaceni
cbusserit Q domunculā Nepe
umbraculu qdda ramo eat
vbi sederet frs q stantes ad hc
i agro segetes custodiret
Nec hoc cbustu malicia sicut
fideli relacoe cognovi9 s3 qd po
situ in agro qdam ignacen
siu firm tra occupaueat qua
excoli optebat Denique vix vno
saxatu e numulo domuncula
hec et abbi de brena ita ia n
fallim sup ho satisfecim ut oio
no conquerat nec heat vn qratur
Di q in9 vbi id nos refac fe
ceritis pati su9 ad deum satis
facem Sed et de abbe longi
pontis vbi po qrela vra ante
pm9 q i fra timos vros do
mu vellet edificare phibui9
eu et ia credim9 destitisse
Dimat et id fiet vbi firm non
ee noveri9 Sup oia plagitis
q eciam sanctu foillanu q de ordie
vro est abbas vr de villarii fe
rit ibamici At forte mistri9 vo
lns fris et coabbis vri de
pdci domo sci foillani ~~q de~~
~~ordie vro est~~ icredibilis ob
stinatio qua siem potifias
irreprehensibilis ca adversio
displiceret Novi siqdem q mlti9

vrorum ipius abbatis animositas displiceat grauiter nimium valde si non etiam vobis. Ita quod dico vobis: hunc indignam siquidem ipse est tumultuosa cupiditas non contrariam fratribus vestris diuina fecit officia interdicti. Et quidem perplexum est hoc negotium et difficile est vniuersa subtiliter per eam epistolam breuitate concludi. Causam tamen interdicti quam breuiter intimabo. Post duas autem plures questiones pacis prius diffinitiuam sententiam iudicij iuxta mandatum apostolicum vel per vestros ac nostros abbates promulgatam auctoritate demum episcopus commeraret ad cuius parochiam locus sancti Foillani pertinere cognoscitur videret abbatem obstinato animo omnia violare etiam sententiam ecclesiasticam eum cogere voluit ut debebat. Ille vero ut redimeret tempus summi pontificis audientiam appellauit. Ventum est ad curiam. Cum per nos quam testimonio tamen vestrorum abbatum quam aliorum religiosorum indubitanter agnouit abbatem sancti Foillani non solum resistere compositionibus sed et iudicio contraire etiam eius iurisdiciamenti iussit donec satisfecisset. Demum rogatis tamen vobis quam ipse dominum nostrum et nos multis quam tamen vestris quam vestrorum precibus extorsistis presente et ipso episcopo qui promulgande sententie interdicti mandatum acceperat: ut pudet adhuc

forma aliqua pacis abbate absente debellari tractata compositio demumque episcopo est ut si vel ipsam obseruaret abbas sancti Foillani abstineret ab interdicto. Discedens autem nec illam tenuit sed dominicam et iudicij sententiam et compositiones omnes diruendam esse diffinierat ita ut semel etiam dictam fuisset atque iterum contra conuentionem et indignum reedificata hanc magis tenuit et tenet et altarium quod superedificauit. Cum in exequeretur episcopus mandatum apostolicum quod acceperat de promulganda sententia interdicti: presertim addita prauaricatione. Ego tamen sperans tandem aliquando vincere in bono malum eandem sententiam differri feci vsque ad octauam epiphanie si forte iterum vir ille recogitaret et ut vel formam iudicij exequeretur vel compositionem aliquam obseruaret. Atque utinam sic contingat faciat deus pacis ut requiescat super eum pax nostra. Cum hec ita se habent non est quod de nobis conqueri debeatis cum iustius nos de vobis ut apparet queri possimus. Felix qui est ut diligentibus vos diligatis presertim solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Illo magis vinculo quod inter nos et vos tamen pacis caritatis quam firmatum est vtiliter quidem et non minus forsitan vobis quam nobis dispendium determinatis non expedit quidem sed nec licere vllatenus puto. Nempe vbi totus est tamen professe

R dimitus isspiatus ernas et eas̄ s̄ra bisti religs

reatus pudicie no deret etsi va
essent q i modi nos dicitis Ego at
fres qsqs faciatis decreui ssp dili
gere vos etia non dilcus Desces
serat qui wlt ab amico recede m
studij est et erit nec cuq aicoz
iusta in me discessiois cam dare
nec scrutari i aliq q hoc quide
ficte h vero neglecte caute fiut
Et q9 scdm pham glutinu bo
nu est soluere potius vl abrupe
vos poteritis sed no me Adhebo
vobis et si nolitis adhebo etsi
nolim ipe Olim me alligaui
forti vinculo caritate no ficta
illa q nusq excidit Cu turbatis
eram pacificus cu turbatib9 q3
dabo locum ire ne dem dya lo
Vincar iurgijs vinca obseqis
sutis pstabo. igratis adicia hora
bo et ptepnetes me Et nuc tris
tis est aia mea q quiq3 offen
derim vos citq3 tristis vsq3 du
vra indulgetia releuet Si tar
dauestis ibo et excusabo p fori
bus pseuerabo pulsas istabo
optune iptune donec vel mear
vel extorqam bndcoem plus q
mediu hyemis trasijt ia et tum
tum in iam vsq3 adhi frustig expso

Ad abbtem alpense gerinu.

217 (254) REuerendo pri et oi venea
dignno dno abbi alpen
G et vniuiss eiusde loci frib9
Fr b vre fritatis fui9; de bono i
melius ssp pfice Reuera nuc i te
pr expior qd i sacris lris legisse

me meum : cu psumatg fuerit
ho tuc incipiet Ja seni reses ia
corona debat einceito et ecce tiq
nou9 in xpo miles noua tibi
iteru excitas bella puocas adu
sariu et re fortiu psimis fess9
senex du ad iteradu certame
atiqum hostem etia qdamo
inuctu opellis Enuero pter
morem tuu morusq3 tradiores
pdecessoz synagogas satha
i cellulas ext cenobiu i qbus
tres vel qtuor ast ordine sn
disciplina hitare solet destruis
ferias a monsterio ceteres ceteis
q3 pictatis at ac disciplie bo
nis solito studiosi9 inuigilas
quod cu p9 et max ille pior
insi videbit et irasce dentib9
suis fremet et tabesset. q3
q cura. Erunt tu i ei9 cofu
sione et tua psolone cotabis
deo tuo Nu timet te videbit
me et letabit: q i vba tua
supsperaui Nec timedu q su
cubat hosti: q n cedit etati Vibi
rit annos anni9 et frigecte iam
corpe feruet factum i corde
desideriu artub9 fatiscetib9
durat tn icolumis ppositi vi
goz. nec sentit rugose carnis
i firma sps pmptus Nec mi
Vt quid ei metuat veteani
domicilij ruina qui fabrica
spualem videt i dies i sublime
psurge pfice i et virtute. Ter
tus naq3 e si tressa do m9 ista

ad abb3 alpe... gerinu

dissolut' q edificacio habet ex
deo domu no manufcam etna
i celis Sed dicet aliqs Quomodo si
morte preuentus fuerit homo
necdu videlicet spuali edifio
9su[m]ato. Pfcus quippe no hz
quo pficiat Et qui pficit eo ipo
p pficit pfcus no ee 9uincit'
Est qd securi de illo plena fi
de videamus Dicens nepe Con
sumatus in breui expleuit tpa
multa Bn multa q2 et vniu[er]sa
co[m]plectitur Quo ei no exple
uit oia tpa q transit ad etnita
tem. Multa sane tpa no loge
uitate s[ed] longanimitate h[oc] est
no annoru serie no dieru nuo
s[ed] mentis deuocoe et iextin
gui[bi]li sp pficiendi desiderio
pcurre potuit tota sibi i me
ritis no i[m]merito vendicauit
Retinet quippe vtute qd ami
sit in tpe Porro vera virtus
fine nescit tpe non clauditur
Vn est illud Caritas nu[m]q[uam] ex
cidit Et item Paciencia paupm
no pibit i fine Et tior dni
stus pmanet i sclm scli Nu
q[uam] iustus arbit[ra]tur se apphendisse
nu[m]q[uam] dicit satis est s[ed] sp esurit
sitit q2 iusticia ita ut si sp viue
ret sp q[uan]tu in se est iustior ee
9tenderet sp de bono i melius
pfice totis virib9 conaretur
No em ad annu vel ad tepus
instar mercenarij s[ed] ieternu
diuino se mancipat famulatui

Audi denique voce iusti In eternu
non obliuiscar iustificacoes tuas
q2 i ipis viuificasti me Et rursu
Inclinaui cor meu ad faciendas
iustificacoes tuas ineternu No igr
ad temp9 pinde iusticia e9 manet
i aliq[uo] isto tpe s[ed] i sclm scli Sem
piterna naq2 iusti esuries sempit
nam meretur refcone Et licet i
breui 9sumet' p tpe iudicat' tn
explesse tpa multa p vtutis ppe
tuitate Quo denique pacto tpis
breuitas bonoru piudicet ppetue
deuocoi q pmanere repboru ma
licia excusare no sufficit. Ob
h[oc] em pcul dubio iflexibilis et
obstinate metis puitur etnalit
malu licet tpaliter ppetratu
q2 qd breue fuit tpe vel ope lo
gu fuit i pmaci volutate ita
ut si nu[m]q[uam] moreretur nu[m]q[uam] velle
peccare desineret v[e]l sp viue vel
let ut sp peccare posset pinde
pt et de isto p 9trariu itide dici
9sumatus i breui expleuit tpa
multa q merito victoriu p[er] omn
tpm recepit vitem q nullo tpe
mala voluerit pmitare icenciones
Itaq2 idefessu pficiendi studiu
et iugis conatus ad pfcoem p
fectio reputat' Na si studere
pfcoi esse pfcm est pfco nolle
pfice deficere est Vbi ergo sut
qui dice solet sufficit nob nolum9
ee meliores q[uam] pres nri. O
monche no vis pfice. Non vis
ergo defice. Neq[ue] q[uam] Quomodo g[ra]o.

Dic michi iquis viue volo: et
mane i q° puem Aler peior fieri
patior: n° melior cupio / h° g° vis.
qd esse no pt Quid ei stat i hoc
sclo. Et ete de hoie spalit dem
fugit velut vmbra et nuq i eod
statu pmaet Ipe deiq hois scls
q auctor qs diu i tris visus est
et cu hoibus quersatus e nuq
stetit. Et quide testate sciptura
ptrisijt bnfacie°: et sanado oes
ptrisiuit aut sicut no isfructuo
se ita no remisse no pigro no
lento gressu s quadmod ite de
eo sciptu est Exultauit ut gy
gas ad crenda via Porro cren
tem no apphendit qui et ipse
piter no crit Et quid pdest xp^m
sequi: si no gtingat et gsequi.
Jo paul9 aiebat Sic crite, ut g
phendatis Ibi tu tristhac fige
tu cursus tuiq pfrius metha:
vbi cristus posuit sua frus e
inquit obedies vsq ad morte
Qtulibet ergo cucreris si ad
morte vsq no pueneris bra
uiu non apphendis Brauiu
xps e Qs si illo crente gradu
tu sistis xpo no appias s te ma
gis elongas tiendu q t est Qd
ait dauid Ecce qui elongat se
a te pibut Itaq si pfice crere
est vbi pfice desinis vbi crere
desinis vbi vo no crere ibi et
defice incipis Hinc plane colli
git qz nolle pfice defice est
Vidit iacob scalam et in scala
angelos vbi nullus resides null9
subsistes appuit s vel ascedere
vel discedere videbat vniusi
qtus pala daret itelligi int
pfcm et defcm in hoc statu
mortalis vite michil mediu i
ueiri s quo ipm corp9 ntrm gti
nue aut cscere gstat aut decrs
cere sic nece sit spm aut pfice
sp aut defice Interest tn q ne
quaq iuxta ordine tpaliu vi
cissitudinu etia spus sua aut
icrementa capit vel patit detri
menta Nam sepe i robusto
ac vegeto corpe ai9 mollior
atq tepidior iacet et rursu in
corpe debili et ifirmo fortior
viget pmptior q spus Qd
se vtiq in se exptu gtestans
aplus qn ifirmor iquit tuc
fortior sum et potes Sed et li
beter gloriat i ifirmitatibus
suis vt inhitet i me xpi vtg
aut Qd qde sic astrui9 exeplis
ut pbem9 et oclis du in te p
maifestu sit nobis qd dicat
Eq quippe etsi ho exterior corru
pit s iterior renouat de die in
diem Vn etem tatus ardor i
nouadi ordis: n ex renoua
metis. Sic bonus ho de bo
no thesauro cordis sui pfert
bona s arbor bo bonos fruc
facit Primi et purissi fruc tu
Sed qua arbor hos ptulit: n
puritas cordis. Alioqn qn
ipurus ai9 tato studio regle

ↄquirēt eligēt q̄ȝ puritatē. Nec
de turbido fōte limpid⁹ ema
nat riuus: nᶜ de sordida mēte
munda cogitaᵒ. Intus ē. ꝑeul
du° ītus est qd̄ delāit et ex iⁿ
pleitudīe ītrinsecā erūpᵗ toᵗ⁹
qd̄ foris exubeat atȝ ī mēte
fulget qd̄ sic placet ī ope. He
qⁱm̄ filij p̄rem ymitatoēs e⁹
estote sicut et ip̄e xp̄i dicite
In odore vnguētoꝝ tuoꝝ c̄rre⁹
Q̄uidem bon⁹ odor xpīⁱ ē ī oī loco
lla ut tātā de vobis q̄ p̄ntes
cōmun⁹ ꝑcipitis fraglantia
tūtam ad nos vsq̄ȝ q̄ lōge ab
su⁹ ex studijs eꝫ bonis ꝑueniᵗ
hu⁹ suauissīe respsiōis vber
tas ut nobis certissīe fiat o
dor vite ad vitā. Puto q̄ et ī
celestibus id iā ꝑsenserint in
odore suauitatis et q̄dā solito
festiuioꝝ exultaᵒⁿᵉ dicātet Que
ē ista q̄ ascendit ꝑ desertū si
cut virgula fumi ex aromātibus
mirre et thuris et vniuꝰ
puluēis pigmētarij. Et iᵈ
Emissiones tue padis⁹ maloꝝ
punicoꝝ cū pomoꝝ fructib⁹
Quicūq̄ȝ inter vos hᵒ mrchis
tubilū nō audit: sudet. Q̄s
quis huc nō sentit odorem
ut om̄i pace dixerim putet

Ad symone abᵗᵉᵐ sc̄i nicolai

Phomde ut videtis 22 (84.)
et nō frustᵃ erronea om
cula vrā q̄ more nr̄m a nob
nō a vobis ꝟ sibi et vob dete
ta ē cū tali ↄguentiōe p° vtilis ꝟb
uenerē ut sᶜti ꝑ arctioris vite
desiderio et ꝑ fr̄is reditu vr̄e
tande nichilo⁹ volūᵗⁱ satisfiaᵗⁱᵐ
~~est~~ sit. Hec aūt dico nō ut nr̄aȝ
erga vos ī hoc velim ↄmēdaē
beniuolentiā quā ꝑ quicq̄d pos
sū face vix sufficeīn sicut ē de
mirarē ꝟ ut certū habatis qd̄
aū vobis dixisse me meini q̄r
sepe īquietos aīos q̄bus sua ī
qua sūt vita nō sufficit dis
trictior expta ↄpescit. Cōsiliū
nr̄m sup ipō fr̄e reꝯsiliato vel
le vos sepsistis audīe. Q̄ȝ nō
putauī nēce fore cū patus velat
nō sua ut solet extorq̄re ꝟ vr̄e a vobis
ut deret volūtati acq̄esc̄e. Dif
ficultatē regressus quā valde
tīet ꝑ ipō et cū ipō supplica⁹ p̄te
tpari et aliq̄ȝto mitiꝰ cū eo agi
q̄ȝ cū ceteris solet fugitiᵘˢ. In sili
bus eīn fr̄is cū dissilis sit̄e re
cusat iudiciū ↄstui q̄ppe dicūt
a se ī q̄ ti°re a odio religiōis de
mōsterio fugit et q̄ ei⁹dē amo
re et desiderio ↄsist ad aliud

Ad ludouicū regē frāncie

Lodowico dei grā excellē 219 (255.)
tisᵒ regi fraicoꝝ. b. c. v.
vōtus ab. fidelis su⁹ salutē
a rege regū et dn̄o dn̄antiū
ipi et dilīe eius et filijs eius
Regna t̄re et iura regnorū tue
tur sane fama suis om̄ib atȝ il
lesa ꝑsistūt si diuinis ordina
tōib⁹ atȝ dispōib⁹ nō resistūt

Cur dn̅e irascat̅ furor tu⁹ cont̅ di
elem̅ q̅ tua q̅ʒ sbli̅mitas suscep̅ et
qde pelegit t̅ in prem̅ filio at tuo eni̅
i samuele Armat̅ regis i dig̅ no
plane i exneos s̅ i semetipam
et i suos Ruiuy̅ sit u̅ scriptura
ira viri iusticia no opat̅ q̅ ppe
q̅ʒ vtilitatis s̅ dignitatis s̅ salutis
fuit sepe ut n̅c manifestu̅ omnibus
aduertat p̅iculu̅ senciās dapnu̅. 220 (256)
colligit̅ q̅silm̅ qd in h̅ deffint̅ re
gie glē ! rgm̅ vtilitatib⁹. Ibi
vm̅ uise ecc̅ie q̅mēdabit̅ ac r̅ meora
bitur excelle̅ vr̅e ppmpta ac spi
talis deuotio q̅ regn̅ p̅m⁹ a r̅te
iter p̅imos rabiei psecutu̅ eande
m̅rem vram strenuissi̅e et xpia
nissime obuiastis Ibi glose ab i
genti illa multitudie̅ debite gr̅e
r̅feritur vobis. ibi a mulib⁹ scoꝝ
orabit̅ p vobis et vr̅is Alias at
q̅ sit hoc tp̅e nr̅mus quetus
epōꝝ null⁹ i̅grat n̅ qui durus
corde m̅ris ecc̅ie angustias no at
tēdat At calor i̅sciut [illegible] est q̅
nos glaciola corpa h̅eamus An
corpa vob̅ mag̅ cōgelata sut
et nemo est qui uir pphām q̅pa
tiā sup̅ q̅trōē ioseph. Ʒ̅ h̅ alias
Nuc at n̅nm⁹ egom r̅g̅ vr̅o s̅
dignitate no fideli̅te dico vobis
non expedit velle i̅pedire tātu̅
et tm̅ n̅c̅m bonu̅ Nec desūt
euidetes cause q̅b⁹ id maifestu̅
fuie possem quas et n̅c pfre i
mediu̅ ad manu̅ m̅ est nisi q̅
sat dem̅ ee arbitr̅ sapieti Tn̅ si

quid ex aplice̅ auctis rigore p̅ces
sit vm̅ se merito ee turbata cel
situdinis vr̅e sciētias arbitrer̅
q̅liter h̅ ip̅m reuoce̅ ut ip̅etur
put optet ad h̅orem vr̅m̅ fide
les vr̅i q̅ aderūt q̅ totis vir̅b⁹
mtent̅ int q̅s nos q̅ʒ si possu⁹
no dissilabim⁹ Ad eugenium
Non ē leue v̅bu̅ papam.
Nq̅d sonuit t̅ste satis et q̅
ue est Et cu̅ t̅ste p̅ vero ru̅ nō
t̅ste. Doli filij irrecur̅ no senti
ut n̅c t̅stant̅ cu̅ t̅stibus s̅ letā
et exultāt i reb⁹ pessimis De
certo q̅d t̅sticia ē q̅ r̅ oīb cū est
Bn fecistis iustissimu̅ zelum
m̅re gallicane ecc̅ie collaudā̅ et
corroborado auc̅te lr̅āꝝ vr̅āꝝ
No ē dico vobis in ea tn̅ q̅nali
et tn̅ graui tepide agend̅ s̅ ne
timide q̅dem legi ap̅d q̅da sa
piente Nō ē vir fortis cui nō
c̅scat ai⁹ in ipa rer̅ difficul̅te
Ergo at dico fideli hōi mag̅ et
iter flagella fidedu̅ Intuert
aque vsq̅ʒ ad aiā̅ xpi tacta ē
pupilla ocli eius Exmēdus ē
mur vterq̅ʒ gladi⁹ i passi̅ōe dm̅i
xp̅o denuo patiete vbi et altā ma
passus ē P̅ que at̅ n̅ p vos.
Petri vterq̅ʒ ē alter suo nutu
alter sua manu q̅ties nece ē
euaginad⁹ Et q̅de de q̅ m̅i⁹ vi
debat̅ de ip̅o ad petr̅ dm̅i ē
Conuerte gladm̅ tuu̅ i vagīā
Ergo suus erat et iste no sua
manu vtiq̅ʒ educedus Temp⁹

et opus esse estid abos educi i
defensioe orientalis ecce Eg
loru tenetis zelu neglige no
debetis Quale est ho principa
tu tenere et principatg misteiu
declinare Vox clamatis de io
therosolima itin crucifige Ad
qua voce et si a tepidi a et
surdi fuerit successori petri
dissimulare no licet lo'st et ipe
Et si oes scandalizati fuerit s
nd ego Non trebit dapnis po
tis exitus qbus mg resarcie
dis opam dabit Aliquid ideo
no debet face ho qd debet q
dus fac qd wlt Ego vo pro
tantis malis tpe xpian et fide
lis meliora spabo et oe gaudiu
existimabo q i varias teptatioes
incidim Reicea pane doloris
gedimis et potati sum vino qpuc
tiois Quid diffidis ante sponsi
qui no more suo vinu bonu ser
uauit usq adhuc benig et sa
piens sponsus Nes scit si querta
tur et remisit dus et relinquat
post se bndccem Et ete sic opa
ri sic iudicare supna diuinitas
solet veniti loq Nu magna
bona mortalib puerut q
no mag puenert mala Na
ut cetera taceā Nonne i vinu
et singlare bnficiu m'e salut
pressit mors salvatoris Tu
ergo amice sponsi amicu te i
nrite pbato Dit pluri illo ao
re de quo tu interrogat est

pdecessor tu q toto corde tota
aia tota vtute xpm dilig ut opt
nichil resuabis i tanto piculo
sponse e9 s qdquid hēs virui
qdquid zeli qdquid sollicitudis
qisqd auctis quid ptatis ipen
des Singlare piculu singlare
exigit opam Fidatur grati et
tpr immeti runie totis e nsib
occurrendu Et hc pter vos fiden
ter qdem s fidelit deu De ceto
vnu istud qd ni fallor audistis
quo videlic i carnotesi quetu
q'na iudi' satis miror me q si
i duce et principe milicie elege
rut Certu sit vob nc qsiliu mei
nc volutatis mee fuisse vel esse
s nc possibilitat mee qtu metiar
vires meas puenire usq illuc
Nes su ego ut dispona castroru
acies ut egdiar an facies ar
matoru Aut qd tu remotu a p
fessioe mea etiam si vires suppe
teret etia si peritia no deesset
Sz neq ho meu e vram docere sa
piam nostis hc oia Tn obsecro
p illa caritate qua m specialiter
debitor estis ne me huanis vo
lutatib exponatis s sic vob i
nubit singlar dmi qsiliu pqui
ratis et opam detis ut sic fuerit
voluntas i celo sic fiat

Ad eunde pro fre philippo

Et negociu qd ceteis no 121 (257)
emiserim qm ceteris aplis
tangit et angit nos e[x]et singu
lari ppe pris istantia philipp9

nr cui se exaltauit humiliatus e sed
cui se humiliauit exaltatus no e. quasi
vtriusque pariter dns no defuisset Rigor
sed sui dispensatoris iudicium sed sui mia
Multi quid negocium no e sic mensu
rauerit sed nullus ita sibi voluit
mensurari Si aut in qua mensura me
si fueritis remetietur vobis. erit pro
fecto iudicium sine mia ei qui no fecerit
miam Capax est vir apostolatus rei
vtriusque; et zeli scilicet et misericor
die Et horror quidem maiestatis iu
dicium diligit sed absit ut ab principi
um mansuetudinis Neque dispensa
tor ille cuius laus est in ewangelio elegit
potius fraudem facere dno suo quam pro
no misereri Denique pro centum nunc
quidem octoginta nunc vero quadragin
ta reddebat Iuste laudatus e qui
dno suo rerum maluit quam proximorum
iacturam facere Et quia dignus e qui
sic operatur mercede sua vno tali ope
quo ille retinuit seruos iste sibi
fecit amicos Quid facimus. Vide
mur strinxisse canem no porrigere pro
tem Non expedit ita Si proximus tu
ita dicere iudicium, precor uos no miam
Nulla mi fiducia in argumentatoribus
istis Non plus quam in telis araneam
frustra iacitur rethe ante oculos pe
natorum Non quam validior mi va
leat uideri presertim a tali ingenio
Quobrem arma mea preces pau
perum sunt et humiliantibus in genere isto
Hijs cedat necesse est machinis
tris fortitudinis; et si alias inex
pugnabilis Non repellet pau

perum preces pater pauperum paupertatis
amator Quia ne isti. Non sum so
lus; et si solus fortasse presumere
possem Des fily vestri quam meum sit
et quam meum no sit in hac supplica
tione quos emittet eos. Solus sane
frater philippus excipitur quia nec
postulat nec petit postulari
et an velit ignoro Magis quidem in
se est elegit abiectus esse in domo
dei Sed nos quidem no pro hoie
sed pro ordine postulamus cuius dispe
sacionem in eo frum no parum presumi
tamen confidimus Ad eundem pro fratre
rualeno
In veritate compescimus rualeno
rualenum necdum respirare in quo
positus e sed nec aliquem receptum
confidimus Quobrem opus e maturo
to consilio no solum illi; sed et mi
Vtrorum dico vobis; quam diu ille mi
scandalo est Nolite mirari hoc
Vna aia sumus nisi quod ego mr ipse
filius Ita prius in eo cessi vobi
et nomen et auctoritate Solus qui
transfundi no potuit mi remansit
affectus qui me excruciat Ma
ter non potest obliuisci fily vteri
sui Id me fuisse quod dixerit ego
adhuc sentio Clamat prem
pectus triste et continuus dolor
cordis mei pro ipso Queritis
de quo querar. De me. De vobis
nichil querar sed vobis Ego fecia
mr et pia filia propriis visceribus
no peperi Vt castigarem cor
meum in obedia caritatis immo
laui de sinu meo carni pigno

ris hostia et no in angaria fa
teor ß i volutate mea parui
volutati q qs vult oes angari
at At ille no ita Remtebat
qnus frust ; plane angariat9
ta a me qa a vobis Aliquid e
time potui tanta obstinatione
sp reinsuru Pp cordis est cede
i portunitati q ad id qd optz ad
duci no patit Alioqn nutu
tene ad qd nutus tractus e
duru p illo fructuosu ne in
est Porro occupare locu et
no face fructu no loco expedit
ß nec vos decet nec nos Neo
ut ait btus ambrosius nutus bn
facit etia si bonu e qd fit
qr nichil pdest sponsio tiorus
ubi no est spo caritatis Obse
cro9 p viscera mie di nri ex
hibete viscera pius et infante
du adhuc vivit remittite ad
ubera matris sue fortassis hic
totus languor e qr sit pprope
ablactatus a melius em vive sin
tur qa dividit Que utilitas i
sagnie ei9 c Vnu sio nec piis
nec maris illa vox erit nec michi
nec tibi ß dividat Sed hec vos
forte no tretis qr no reditis
puentuy Sed sopitatores et
visitatores freqntissie venie
tes i manus meas plene sut no
re isto mutantes hois fuga
et dissioez vel poti9 dirupcoem
no mo a vobis ß a nobis

Ad zualenu abbatem

Satis sup qz affligit nos tua
absentia rualene kme
ß longe magis qpta tua tristi
turbati sum9 Etem iusti9 te qa
mam de te desolaciez seu desti
tucoem plange nobis videm
Et desolao quide no pay dap
nosa et no paru molesta nepe
tam dulci filio ta utili fre ta
neno adiutorio Veru qo veri9
isti de tua amabilitate meora9
eo affectuosi9 copatim merori
tuo plus mlto hntes tuu ipmo
du et longe egri9 ferentes qa
mrm dapnu Demqz no dis
silam9 no qeuim9 no silium9
teptantes sup hoc deu pene usqz
ad irritandu sumu et sum po
tifice ut quariz vel de mro p
riculo te revocare9 Sed qr adhuc
frustrati sum9 i cunctis molicoi
bus et conatib9 nris sup his
tade idurns vel fatigati cede
tes et dantes potenie man9 — al' patiētie
qui qd volu9 no vale9 id velle
cogim qd possu9 Tu fr kme
et desideratissie coforttare in
dno et noli ia qt stimulu cal
citre ne diu pugeris tu plnn
q in dno te amat piter qpun
gat Pce tibi et nobis q
tui amore nec ipi nobis pepcim9
Magis at iduere fortitudiez
qfides et sciens qr gaudiu dni
fortitudo tua Induere leticia
salutari ut et nos de tua iocun
ditate letantes hylare datore

diligenti d(e)o tu p tua pace tum p
mia (con)solac(i)o(n)e laudes et gr(ati)as (re)feram(us)

Ad dnm ppm

224 (261.) Unus de militibus t(em)pli vo
luit monachari i(n) ordi(n)e n(ost)ro
Nec defuer(un)t de n(ost)ris qui ei i(n) tali
volu(n)tate assenserunt Sed cu(m) non
auderent eum i(n) suis claustris re
cipere q(uia) n(on) licebat occulte eum
direxerunt ad qua(n)dam abbatiam q(ue)
dicit(ur) vallis ma(n)dantes et sugge
rentes abbati ut nigru(m) h(ab)itum
de ordi(n)e alio mo(n)achoru(m) facer(et)
ei tradi et sic eu(m) reciperet m(inim)e
q(ue) illi daret Et f(actu)m (est) ita Res
nobis i(n)notuit et p(er) nos delata
ad capitulu(m) est capituli decreto ille
foras missus (est) At fr(atr)es de tem
plo m(aior)e (con)tenti lr(atr)as nichilo(minus) a
v(est)ra maiest(a)te ep(iscop)o cathalaunen(si)
attulerunt q(ui)bus abb(at)em s(an)c(t)i urbar
ni i(d) est q(uo)d militi h(ab)itu(m) tolleat
ab i(n)t(ro)itu eccl(esi)e suspenderent do
nec se v(est)ro (con)spectui p(rese)ntaret Inde
(est) q(uod) abbas de vallib(us) q(ui) (con)gr(e)g(a)t(u)r
ille h(oc) fecit nil mali suspicat(us)
(com)pulsus (est) i(n) m(a)g(n)a anxietate cu(m)
fr(atr)em latorem p(rese)ntiu(m) mitte(re) ad
pedes m(aies)t(at)e v(est)re ut qui p(er) eu(m) irri
tatus est p(er) eu(m) expediat(ur) s(ed) t(ame)n h(oc)
ta(m) ip(s)e q(uam) nos et alii filii v(est)ri a v(est)ra
s(an)c(t)a s(an)ctitate potueri(mus) (pro)mereri

Ad epm suessionensem.

225 (263.) Porrexera(m) p(re)ces tu(as) posse
forte iubere et me putaue
ram exauditu(m) Sed q(uia) (con)p(er)i n(on) ita
esse videor m(ihi) n(on) ta(m) simplex m(ihi)

fore (con)iterq(ue) petend(o) s(ed) clama(n)du(m)
i(n) vociferac(i)o(n)e Non ei tenuiter s(ed)
ex(tre)m(is)miter fero repulsa(m) quam
exptus n(on) su(m) Facite itaq(ue) q(uo)d
debetis facite q(uo)d soletis na(m) co(n)
suetudo debitore(m) vos fecit
Facite m(ihi) et si n(on) q(uia) roga(m)us
f(aci)te q(uia) iubem(us) Itaq(ue) r(e)uertim(ur)
ad iudiciu(m) Nec ei iusti(ti)e vide(tur)
esse ut vir religiosus et ami(cus) n(oste)r
et filius v(este)r abbas casiacen(sis) q(uo)d
iuris (est) sui mo(na)sterii p(er)dat (pro)(p)t(er)
verbu(m) temere a se i(n)(con)sulte q(ui)(dem)
(pro)latu(m) et absq(ue) eccl(esi)e sue assen
su Maxi(m)e et si illi v(er)bo o(mn)i(n)o p(er)tina
citer adh(er)eat adu(er)sari(us) ut pote
iusticie n(on) (con)fidens iusto ut pu
tam(us) iudicio p(ro)cedo abb(at)i non
debet obesse cu(m) viri illi i(n) q(uo)r(um)
(con)mue(n)c(i)a r(e)s posita (est) n(on) (con)cordas
se s(ed) poti(us) dissensisse sciant(ur)
Et h(oc) fac(ia)m(us) q(uia) n(on) (con)stabitis
nos neq(ue) (con)turbabitis sic de(us)
letificet a(n)i(m)am v(est)ram sic vos ab
o(mn)i p(er)turbac(i)o(n)e (con)suet p(er) ama(n)
de et honorande et si o(mn)ib(us) seruis
(christ)i s(ed) nobis specialiter

Epla cluniacensis abbtis ad abbtem

226 (264.) Forti ac clareuallensem
splendide mo(na)stici or
dis p(ri)mo toci(us) eccl(esi)e d(e)i colu(m)p(n)e
d(omi)no b(ernardo) claeuall(ensi) abb(at)i petrus
fidelis cluyacen(sis) abb(a)s salute(m)
qua(m) repromisit d(eu)s diligentib(us) se
Si liceret s(ed) dispo(siti)o d(e)i n(on) obsi(ste)
ret si in ho(m)i(ni)s p(otes)tate esset via
eius maluisse carissi(m)e b(ea)titu

ad dnm ppm / Ad epm suessionensem
Epla cluniacensis abbtis ad abb...

dm̄i tue nexu idissolubili adherē
q̄ vel principari inter mortales
alicubi vel regnare Quod enī
ilone regni omnibus terreni p
ferri a me debet gratia nō so
lu hominibus s; et angelis p̄nis
cohibita9 tua. Contine illorū
si te dixero licet nondū spes
in rem trāsierit p misericordie
di gratiam mendax nō ero Si
plane michi datū fuisset usq;
ad ultimū spm̄ tecū h̄ee dare
forsan p9 hanc vitā et ubi ees
etiā ppetuo essem Quo ei cur
rerem nisi p9 te tractu9 odore
vnguentorū tuorū a te. Nō q2
nō sp̄ datr: ut sp̄ daret Et q2
necdū illud est ultima saltem fre
q̄nter videā missos a te Et h°
q; q2 raro contingit volo ut vel i
pximo sanctitas tua amatem
se p suū nunciū usq; ad orā dm̄i
meū mansiurū visitet i quo tu9
ut m̄ videt' ex pte et me9 ex to
to spūs requiescat Videbo te
scē fr̄ in illo audiā te p illū et
quedā que secreto nota fieri
volo sapie tue mādabo p ipm̄
Sc̄e aīe tue scis q; sub regimine
tuo oīpotēti dō servientib9 me
meos q; q̄ntis possū p̄cib9 q̄nta
possū devotōe commendo

Responsio abbatis claevallis

Quid facis o bone vir. Nr (265)
laudas peccatore. miseriq;
beatificas restat ut ores ne idu
car i errore Induxerat si ta

tis delectatus promissis. ingrate me
cepo Preterea modū id m̄ contigeat
visis lr̄is btitudis tue et bti
tudinis mee Nō btiūs m̄ esse si
vbis beari possem Btm̄ tn̄
me dixerim s; favore tuo nō
meis laudibus: btm̄ q2 diligor
a te q2 diligo te Nūq̄ et hac
m̄ dulce licet buccella liquidā
arbitrū nō omo plenā ut capiat
admittenda curraris cur h° sc̄e
pe non video i me vn̄ diligi
meruerim psertim a tanto Nisi
aut q2 plus iusto velle diligi
m̄ i est a iusto Quis m̄ det tā
te humilitatis isigne tā pximū
posse q̄ mirari. Quis m̄
tribuat scm̄ et desideratū psentia
tua nō dico sp̄ nō dico sepe s;
vel semel i anno frui Puto q2
nulla vice reverterer vacu9
Nō mīq̄ frustr conspicerem virtutis
exemplar, discipline formā: spe
culū scitatis Nō q2 mi9 usq;
adhuc a xpo didicisse me fateor
nō imissū fide oculata p spi
cere qm̄ sis et tu mitis et hu
milis corde Verū si t' pgo facere
qd a te fim m̄ q̄rorr et si veita
tem dīcā veritatis tn̄ legi nō
concordabo in qua legit' Qd t
nō vis fieri alteri ne feceris Tu
iam cōsidera9 petitiūde vrē q
eplam conclusisti Ad quē mitti
vobis iubetis meū mō nō
est s; cū dm̄o autisiodorēn et
ita iferius ut sū mīmo i eo

modo nec ad nos usque posse
adhuc venire dicitur

Ad abbatem sancti dyonisii

228 (266) Carissimo et intimo amico suo
Sugerio dei gratia abbati sancti
dyonisii frater B. gloriam que ab intus
est et gratiam que desursum venit. Ho
mo dei ne trepides exuere hominem
illum qui de terra est illum qui te depri
mit usque ad terram et conatur deprimere
usque ad inferos. Iste est qui vexat,
qui onerat, qui oppugnat. Gaudet
et tremens exuviis quasi ad gloriam itu
rus stolam glorie mox induendus habes.
Presto est, sed vestito non dabit.
Vestire novit illa, non supervestire.
Sustine igitur pacienter, ymo libenter
accipe nudus et non vestitus inveniri.
Denique et deus ipse vult vestiri
sed cum nudus est non vestitus homo dei
non revertetur ad deum nisi is qui de
terra est et terram in terra ierit. Hii enim
duo homines sibi invicem adversantur
non erit pax donec abiuncte separ
entur. Et si pax fuerit non erit pax
dei, non erit pax cum deo. Non es
tu de illis qui dicunt pax et non est
pax. Te expectat pax illa que ex
superat omnem sensum, te expectant
iusti donec retribuant tibi, te ex
spectat gaudium domini tui. Et ego qui
dem carissime vehementer afficior
cum videre te ut benedictio mori
turi veniat super me. Et quoniam non
est in homine via eius non audeo
unde certus non sum pro certo polliceri
sed quod modum video quo possim

satis ago ut possim. Forte veniam,
forte non veniam. Sed quodlibet horum
sic dilexi in principio, diligam
in fine. Confidenter dico non pos
sum perdere sic dilectum usque in finem.
Non mihi perit sigerius cui anima
mea adhesit glutino quod non
dissipabitur et vinculo quod non di
rumpetur. In memento nostri cum per
veneris quo nos precessimus ut et
nobis cito detur venire post te
et ad te pervenire. Interim tamen
nullatenus puta quod tua dulcis
memoria recedat a nobis et si presen
tia dolentibus subtrahatur. Quamquam
potens est deus te adhuc nobis
dare rogantibus servare indige
ntibus: quod utique non est diffidendum.

Ad papam Eugenium

229 (268) Alii vocant maiestatem vo
bis et tremulis labiis ac
digitis quod ad rem pertinet vix
ad illud unquam longis ambagibus
circuitibus que perveniant. Ego contra
vobis utilitatem vestram et honorem verum
tamen non attendentes rem ut est aperte
illam aperio et sine cunctatione et ob
volutione tibi vero mi apostolico
quod opus est intimare non vereor.
Subreptum est vobis et circumventum: quod non
dubium affirmaverim. Quis vobis
suggessit hominem de cabilone
notatum quantum et condempnatum
ad ecclesiasticam regere dignitatem
qui non satis per se ipse se ingerere
voluisset. Nonne ipse est qui sic
memorie lambertus episcopus de ...

sui i maleficiis detestādis que
ipē stimulante abicoē patra
rat nō solū a ꝯdu in q° erat ß
etiā a sp̄e toti⁹ ꝑmocoīs solēp
niter ut debuit degradauit.
Nō est q̄ reuocare smaz et ppt
anxietate sim de corona q. p
hoc clamat ad vos et ob re
uerentiā epi dōci et sui q̄ in hac
re auctor extitit et pp ꝯsciam
Consciam dico vram · nō alte
rius Vnū restat q° p mea cō
scietia ꝯfera Irascimini et noli
te peccare peccatis eī si nō iras
cimini tāti suggestori medām
ta īdig̃ sine sbreptori

Ad eundem 232 (57°)

Qui teptat nos nō dormi
tat nec dormiuit Nun
ne de nouo pseruti sut i mon
tibus īsidiati sut i deserto
Carthusien t'bati sut Turba
ti sut et moti sut sic ebrius
ꝯpe modu: et oīs sapiā eoꝝ
deuorata ē Prias dne mi n
mīq̄ hō hoc ferit Ecō dico
ferit. Et adhuc sut adhī fi
ducia habet ut et illa fratus
īfluat i os eius Esca e⁹ elca
nosti optiē Ecō iā pruarica
tores ꝯstituit aliq°s q°s p se
expugnare nō poterat p q°s
illos īpugnat bello domestico
et īteștino Ab ipa fūdacōe
loci et ordinis nō ē auditu
ut q̄s exies sui satisfcoē recipe
Qui male exierat pei⁹ intra

uerunt adde'b pruaricatoeꝫ Ecō
putas pr sic illi fratri sut q°ꝫ
egssio i trāsgssione, regssio in
supbia ē. Et nūc supbia eoꝝ
ascēdit sp̄ Exultant in re pes
sima quā egert īsultat iniuria
patietib⁹ vincere triumphant
Prior iā nō est p'or du supbit
īpius īcendit paup Exire
etiā volt: q2 nō pt vide destruc
tione ordinis sui Et iā exisset.
si solus exire potuisset Nun
p'or nūc est ut bon⁹ sit. nam
q°ꝫ imitit' ꝯsilio audiui⁹ a bonis
bonos esse Vides ne clemen
tissie pr, q̄tu sbreptū sit tibi.
Nichil ne īdignū recipiet sb
reptoris auctor. Vn bn te nō
in portabit iudiciu ꝯtr̄ ē ille
Venerit ad te i vestimētis oui
um i hitu sc̄o Dpes decep't te
Nud nuq̄. Et tu hō es ℣eō
iā pdita i luce fraude exurgut
zelus: et ptes suas virilit' ex
equat' adusus malignates
Nō veiat aiā mea i ꝯsiliu eoꝝ:
dissipet' ꝯsiliu achitophel.
Teipm custodi Nō paru picli
sūe subripi et zelū dormire
Illud excusat ignatia: h° neg
ligē'a inexcusa'le facit Forte as
cendit ex aduso: et aliud psua
dere conat' ꝯentiat' sugtas
sibi: et non dno meo Ita et
veritas et res sic se habet Nil
vō iocundi⁹ nil iusti⁹ q̄ iudi
tiis vris q̄ tu se illi inoi or

231 (275)

msio pbet si q nocē voluit ca
dat ipe i foueā quā fecit et
ꝯu̇tat doloꝛ eꝰ i caput eꝰ et
i verticē ipiꝰ iniquitas eꝰ des
cēdet zelus dnī mei fecit hoc
Et pꝛorabit itm̄ ut ꝯfido qui
pꝛior fuit ut nō gloriet oīs ini
quitas Alioqn qd nō frustra
ueꝰ nisi ꝗ ꝑus restituat i gra
du suo ordo nō diu erit in sta
tu suo Inspiret vob dꝰ patn̄e
accipe ista et videre bona
ad meam om̄ ꝯsolacōez q
valde desolati sumꝰ et afflic
ti sup vires Dn̄s cysterciē
deseruit nos Plaga magna
i ordine est Michi vō dux
cecidit meroris cō q in vno
hoie et pꝛēm amisi et filiū
Et nūc hēmꝰ ꝑ eo dnm̄ bo
ne vallis abbēm Vt bn̄ pla
citi vri ꝯfortacē eū lr̄is aplīcis
et qd de eo fcm̄ ē vro roborāē
fauoꝛe Nostis eū et nō ē opꝰ
cōmendacōe que ꝯmēdat sua
vita et sapiā sibi data a deo
Dn̄s valētinꝰ cū valet et
vbi valet opat bona Ꝓptea
amatores boni diligūt eū et
ipē diligit bonos In hoc appꝫ
qꝛ bonus ē Virm̄ ē ꝗles dili
gē ac fouere Puer vr plus
solito ifirmatur guttati deflu
it forte nunc dignꝰ q occidat
semel et cito īgrediat ad vitam

DIlctis quia diligo vos

Ad comitem theobaldum.

sz ꝗ̄ntū nouit dn̄s meliꝰ ꝗ̄ vos
Me qꝫ diligi a vobis nō dubi
to sz ꝑp deū Nūc si offendeo
nō erit qd me diligē debātis
cū iam nō fuerit i causa dn̄s
Cꝰs em ego sū ut de me tan
tillo tantus pꝛinceps curetis
n ꝗ̄ deū meū curetis ꝗ̄ dm
deū i me ee ꝯditis. Ergo
ut offenda eū foꝛtassis nec
vobis expedit Offendo aūt
ꝑcul dubio si sic̄io qd requiritis
Na hōres et dignitates ecclīasti
cas nō igro debē hēs q eas
digne ac scdm̄ deū amistra
re et velint et possit Porro
eas acqri puulo filio vro prib̄ꝰ
meis vel vris nec vob iustū
n michi tutū esse nouistis Na
nec cuiq vel adulto plures in
pluribus eccīis hrē licet n dis
pensatoꝛie qde ob magnā vel
eccīe vel psone vtilitatē Maioꝛem ob nōīe
rem si vobis videt hic sermo
durus et placet qd cogitatis
implere petite in i hoc nā vos
satis ni falloꝛ p vos et amicos
vros illud obtinē potestis
Ita n vos minꝰ ꝗ̄ voltis efficietis
n eo pcium Dn̄e wilhelme vro
cupio bn̄ p oīa sz an oīa deum
Hinc ē q ꝓt deū nolo aliquid
hēat ne nō hēat dm̄ Et si aliꝰ
seruus voluerit nolo p me hēat
ne pdam et ego deū Vbi vō
emerserit qd scdm̄ deū hrē
possit ꝓbabo me amicū et op

ad comitē theobaldū

am meã si opus fuerit non ne
gabo Apud amatorem iusticie i ex
cusando eo qd pro iusticia e non
multum in laborandum Vos aut
apud contissam pro ea que vobis
respondi habete me excusatum

Ad Eugeniũ papam. 232 (273.)

Sanctissimo patri et dno euge
nio dei gracia summo pontifici fr b. c.
val vocatus abbas modicum id
quod e. Vox turturis audita e i
templo nro; exultauimus et delec
tati sumus plane eloquium castum
feruidum zelo cautum sciam. Spus vite
spirauit in litteris sps vehemens
intonans et increpans et emu
lans nos dei emulacione Fateor
non facile dixerim quid me a
plus delectauit in illis vra be
nignitas an vra utilitas, irritata
maiestas an erecta humilitas
mordens seueritas an mulcens
prauitas Qui i vobis contulerunt
esuriebat iusticiam refecti sunt
qui nimis compuncti sunt qui ni confusi
sunt Ita quaeso ita faciatis iugiter
Sollicitudo que omnibus debetur
nullo modo hiis quibus quibus specia
lius debetur subtrahenda e sed
compensius adhibenda Caritas be
nigna est dilatare se nouit
non rugare Colligat sane et
alios sed nobiscum Nec alienum
a vro apostolatu fouere huiusmodi
qui cum apostolis loqui possunt, Et
ecce nos reliquimus omnia et se
cuti sumus te. Non sunt reliqui
di qui ipsi se reliquerunt pusilli
dni sunt i ipsum credentes non dese
ret eos fidelis seruus et prudens
is presertim cum creditum e vniuersi
tas Nempe vniuersitatis portio
hec et quidem pusillus grex sed qui
meruerit nisi fallor precem hanc
deum accepturum coronam glorie de
manu dni et dyadema regni
de manu dei nri Nec enim rapi
na arbitrimur esse heredes dei; co
heredes aut xpi Neque audie
runt Nolite timere pusillus grex,
quia complacuit patri vro dare vobis
regnum De hiis iterum satis Ab
bas trium fontium bene plantatus
erat utputa secus decursus
aquarum vereor ego ne arbor bo
num faciens fructum bonum transplantata
faciat nullum Vidimus sterdum vi
tem i prima plantacione fecundam
i secunda sterilem Vidimus lignum
bene plantatum exarere: transplan
tatum arescere Grauiter pinde
vulneratis cor meum si non redimi
tis eum quia suus cor vnum et aia
vna Quod dum diuisum est necesse
erit vtramque pars suo sanguine
cruentet Heu omnis quod ambo
vix portabamus quod portabo so
lus subducto baculo senectutis
mee. Si de me parum e moueat
vos totius ordinis plaga non pura
et ne spe incerti boni: tam certa
iterum fieri mala velitis Quod si
omnino vobis in eo complacuit ut
retineatis eum placeat obser

gmedatū hr̄e ipm̄ ac deinceps
ad deū leuare man⁹ ut digne
p eo viru prude dominu illi de
ceto sup hys que p eoꝝ utilitate
forcius ordinis et p alys q̄s nego
cys eide abbti digni ys nam
iudicam⁹ ad vos p̄senda gmitte
festinatu exposcim⁹ vr̄e benig
nitatis rursum s̄ rursu ubi et no

Ad hugone ep̄m de ppl̄o facti autisiodorensi

202 (474) Penitet me scripsisse p nunc
ne illo et velim si fieri pos
set reuocare partem p qua videoꝝ
approbasse iudiciu caui sup colla
ta et male collata ab eo ppositura
tura q̄d utiqz nō facio n̄ feci
uniq̄ Sed vicit me fateoꝝ ut
sic scribere dilco qua tenebaꝝ
vehementer astrictus audiendo
adolescentis affcu gradi nimis
s̄ min⁹ spali in hac pte Vrgebat
maxie plaga recens de morte
illius Videar leuitate vs⁹ s̄ ma
lo picltari ap̄d dnm̄ meū pri
pitatione scribendi q̄ ap̄d deum
suspiciōe mendacy Nā q̄ caute
et prude de proposita scripsi ad
ipm̄ q̄ indubitater scire duos
ut mem̄i pdecessores eius ipam
aliter ordinasse atqz alias suord
finasse puilegio Tuat sic effi
re poteris ap̄d ipm̄ ut eccłie
puilegiu et puilegio efficaciā
reddat bonu opus opatus es cu
reno sanguis hui⁹ scim purgaret
epm̄ et adolescenti i alys prudet

Ad dom̄ ppm̄ Eugeniū

204 (475) Cum p̄mu vob p autisiodo
ren eccłia scripsi de p̄ma au
dieram electione de scda michil Et
erce me veluti pphante olyphei
um q̄d suspicatus sū secutū e
et timoꝝ que timebā euenit Re
mēbote quo actu sit nuncius
et videte si nō sibi arte primo
fraude nō dissili eode auctore
ut apuit et nūc scda electio psump
ta est ut scilicet vno noiato
duos eiciat et sic demū terciū
que volut subinducat Miserut
et isti ad me ut p sua pte scribe
rem et visu est michi mittere
fr̄em a latere meo qui de utriqz
tertius auctore cognosceret nos q̄
certificaret Qui intrans eciam
et de oib⁹ diligent explorās tes
timonio omi q̄ querant inuenit
nullu pbroꝝ pter unu fr̄em
sci ipi⁹ fris guillelmi dni hugonis
Nullu de dyaconib⁹ pt̄ stephanū
solū ex pte illa ee exceptis hys
q̄ auctores fuert p̄sonis eccłie
auctore archidiacono et ut d̄r
thesaurario neqz ei pn̄s fuit
Porro i pte altā pt̄ alios isioꝝ
ordis diaconos ix et pbros xi
gscrte duodeci⁹ q̄ et archipbr
e p neut pte velle se subscribe
p neut pte scripsisse testabat̄
q̄ poꝝe pl⁹ vellet Sigillu
eccłie p̄fatus hugo tenebat ho
no paris s̄ ptis aliene n̄ gsi
derauit i tradere q̄d debuit s̄ q̄d

uoluit. Dic se res habet. Et e° so
lita psuptione unu isto. Nec ma
licia glari optz nec sapiaz decipi
pi decet nec errã suspendi dutius
expedit. Ad eundem 285 (276)

Adhuc suggero aliqd qd an
no tacuisse si an in opta
fuissz sic nec e. Adest ho q preni
te ferit. ysrl' scdm loqr ipz epm
q cu i morte aliqtu stupid' eet
et turbatus iste cu ~~pene~~ mori se
nt itestatu pene. Cu eni paupib'
leuis a nichil q parui daret
nepoti suo carnali adolescentulo
sclari inutili totu pene acquisierat
mesa epali stepha° suggerente
ac sollicitudine dimisit ut ayut
vij carrucas et decimas et prata i
ipa silua epi. Insup qd pudor e
oi religioni de mobilib' aure
os suos et qpas ceteraturas et
cu mi' ille sufficerent ad cotinuan
du iter ut p hijs fmadis ad
vos venret iussisse fon etia mons
terij ceteratuas. Nigi qde existi
mat epm donatões istas nes
cisse. s stephanu fecisse et sigil
lasse que voluit. Et credendu
Nepe et amo ptito i articulo ut
putabat mortis positu etiaz
quada eide nepoti donari fe
cerit qd donu postea qualesq
res sicut certissime cpcri' fecisse
se nunc r'qquit. Nes deinz cre
dat viz spuale si sapuit si co
pos sui fuit testatu ne fecisse
Nos vel sclarissimi' h° dixerit

testatu sacdotis hecine dispo
hois sobrij et spualis illius qui
oia diiudicat et ipe a nemine
iudicat'. A quo eni si ita remans
ferit siue i celo siue i terra ille
no diiudicabit'. Tu ergo serue
di qui tenes gladiu petri a pu
ta cofusioem a religioe scandalu
ab ecclia obpbriu a psona a
spu omi qui eu i spu et no car
naliter diligebat et tuo ipi'
corde amaritudine et dolore.
Exurge phinees sta et placa ut
sanet quassatio. Ita mqz iflexibil'
adūsus carne et sanguinez q° ari
ete mur cstantie tue filij h' scli
prud diu° cgnite conabit'. vā pie
tas e i auunculu si sup h° qd i ... ipius
teis i nepote. Et hoc scitote qz
viros religiosos decanu scilicz
autisiodoren et priore sci eusebij
tunc p se qz p abbe sci laurentij
ob p'eaz autisiodoren ecclie electoem
patos venire ad vos ps adūsa
p comite niuniesem detinuit et
detrusit ne venret. Diqd e comes ipe
vocatis ad se ~~ipe~~ denunciauit
ne se intimitterent et minis cminissis
ac manifestis phibuit eos sicut
prior ipe a pdco abbe suo et fre
carnali et a decano missg ad
nos ppter h° ipm cfessus et co
questus e nob rogās etia p
nos h° idem notescē vob dixi
et iteru dico memetote frm
qd e niuernis. Ordiatissimu est
mi' i tcrdu ordiate aliqd fieri

claues uras q̄ s[ummi] sapiunt tn̄
altā z i d[ist]i[n]ctioe altaz i p[o]t[est]ate 9stituunt

206 (277.) M Ultū videt[ur] Ad eunde
scribē ad vos p[ro] dnō clunia
ceñ et q[ua]si velle p[ro]oemiu[m] f[a]c[er]e que
oēs sibi h[abe]re p[ro]oemiu[m] desiderat
Hz scribo et si nō n[un]c[ie] illi satisffa
ciens tn̄ affui. affui dico meo
nō alteri9 ip[s]e e[ni]m q[ui]a corp[or]e non
possu[m] p[ro]seq[ui] a[n]i[m]ū p[er]egrinante Qs
nos sep[ar]abit ? Nec altitudo alpiu[m]
n[e]c niuiu[m] frigora n[e]c long[itu]do itineris
Et n[un]c p[rese]ns sum i l[itte]ris h[is] assis
tēs illi si me potit ēē n[e]cc[essar]i[u]m de
bitor sū dign[ita]ti e9 p[ro] qua dign[u]9
habitus sū assumi i id g[ra]tie sed
debito ip[s]a absoluit g[rati]a q[ui]a n[e]c[essi]ta
tas i volu[n]tate t[ra]nsijt Honorate
viru[m] ut vere honorabile mebru[m]
i Xp[ist]i corp[or]e vas ē in honore n[isi] fal
lor plenū g[rati]e et v[er]itatis refertu[m]
plurib9 bonis Remitte eu[m] ad hec
tia q[ua]m plurimos de suo reditu leti
ficaturu[m] Digne[m]ini eu[m] ap[ud] hoc ut
dignu[m] ē g[rati]a et ita de plenitu
dine ei9 oēs eu[m] r[ec]ederit accipia[n]9
Sane si quid peti[er]it i noīe do[mi]ni
ihu. nō debet apud vos pati
difficultatē Na[m] si nescitis s[ci]re
q[uod] manu9 suas extend[it] ad pau
p[er]es ordīs n[ost]ri iste ē qui de pos
sessionibus ecc[lesi]e sue q[uan]tu[m] tum
pace suoru[m] libent[er] freq[ue]nt[er]q[ue]
largit[ur] ad victu[m] In noīe ihu
tu[n]c dixerim audite Si e[ni]m pe
tierit qd̄ suspicor v[er]eor q[uia] dicti
a regimine mōsterij q[uo]d illum
nosc[er]es i noīe ihu petē putet ?
Fallor si nō solito timorat[i]or
si nō s[em]p[er] melior f[ra]t[r]ib[us] sit ex q[uo]
vidistis eu[m] Q[ui]a q[uam] pene ab initi
tu suo i multis ordinē suu[m] me
liora[re] se cognoscit ubi g[rati]a in
obs[er]uatia ieiunio[rum] silentij idu
me[n]to[rum] p[re]ciosor[um] et curiosoru[m]

207 (278.) P Etitioēs filij Ad eundem
v[est]ri ep[iscop]i beluacens[is] q[uod] dig[n]
ne sint exauditu[m] nō ē qd̄ vos
doceam9 Ip[s]e satis p[er] se p[ri]mis
visceribus v[est]ris qd̄ dign[u]m et iu[s]
tu[m] ē facile p[er]suadebit Agim9
tn̄ fouendo iuuenis fauore p[ri]
no et zelus bonus q[ue]m p[ro] sua
ecc[lesi]a gerit nō mō[do] comp[ro]bad9 s[ed]
et adiuuad9 Hic se in dieb[us] de
uotior feruentior fortior fiet
cu[m] vexatoēs et t[ri]bulatoēs q[ua]s nu[n]c
q[uia] desunt illi ecc[lesi]e a mal[ignis] hoīb[us]
manu i deficientis auxilij v[est]ri sen
serit e regioē leuari Petitoem
fratris aug[usti]r[ensis] q[uo]d hoc nō[n] nu[n]cio di
cet vobis Sed et qd̄ petit ab
batissa de parlito p[ro] ip[s]m si dig
nam sūe potestis et facere si
dig[nu]m iudicatis Comiti henrico

208 (279.) A Bbas de castellioē vir
religiosij roma[m] p[ro]ficis
cens i d[e]i et v[est]ra custodia sua
oīa dereliquit Et ecce m[in]isteriales
hoīes symois de belfort ab
stulerunt porcos eo[rum] maluisse ut
dico vob[is] ut mos p[ro]p[ri]os rapuis
sent A vobis req[ui]rim9 illos.
Ad h[oc] 9stituit te p[ri]ncipe sup[er]

tram principes regni tre ut sub
eo et pro eo bonos foueas et
malos arceas pauperes defen
das friens iudiciu iniuria patienti
bus. Si hec facis opus principis
facis et spes e ut tuu de9 dilatare
et roborare deat principatu. Si
no tiendu t ne h9 ipm qd vide
ris hre honoris et ptatis aufeat
qd absit a te. Dopno pape. 229 (280)

Benefactis fcsti et benig ex
auditu tpr breue q h sum
solado tedetem pusillaiez eige
farutis et si no qd melior e
ete qd ad vos decet no qd ad vsu
ppe volutatis tata abuti benig te
delecter patq teste qsria ta equo
arripe aio qd negare q qd pst
tare placuit volo miseri more
sicut et ois ho s no qd iustitie
obuiet qd vitati pudicet qd
vre deiqz displiceat volutati h
p eo ne me suspicemini d no adu
tere bnficiu d igratu ee Nuc
qd res postulat audiat scitas
vra Cu i me igit leuis iactura
e et q leuari facile qat resartior
e plagis qsue mee nlli iudico
accomodati9 mediam tu pbris et
qtuelys No e pinde qd p me
moueat homicio oi obpbrio
dig9 et dsprcoe At si vsqz i xpm
dni maligna forte puerit nu
tat fateor paria et ois pene re
dit masuetudo Nuquid petivi
a dno meo ordiari p me eccias
dispom epatus cari epos Apti

vrz istrumetu formica plaustru
thes Voluisti pmoue hoies dig
fatis n fallor i que nimmy qd di
cat no inuenit ne hyn qdem q
qria volut Innotuit hbus op
tuit misteriu boe volutatis Et
misteriu qde publicatu e firm
vo et vtilitate vsqz adhc frau
dem Queritis qd ferit h s ho
paris vre i quo spabatis ho cui
religio odio cui oneri sapia
cui tron fsti e q dni sui no
e veritus serti pdre pdere
euacuae decretu Nimy q se
tlem apic no egfusus Cui
cu pro gredit liuori ociu vre inuen
no peperit Cofusus ego s q
cura. No recuso qfusioes qua
m obedie zelus meruit A me
no tnsiit calix iste s p me plac
vsqz ad vos ptrsiit In sigilla
coe ne dica depuacoe date
fine cui clarii no sit auctore
et tagi poti9 q denuciatore
Cui9 no potuit isfamari psona
debuit ne isfamai pmotio
Vnu e e duob9 aut stabit smo
que a vobis egssu testati su9
a nos medaces reputabimini si
cut ia reputamini Sz meli9 vro
qz dign9 aplatu no glatur
i malicia q potes fuit i iniq
tate Obeditu tn madato ex
pte est et pte maiori Tribus
qssu erat vno qtepnete duob9
consentietib9 qd restat nisi ut
vox vra suppleat qd min9 est

Et quidem tute hoc. Non est quod timea
tis a scandalo illorum quibus domino dicit
Sinite illos ceci sunt duces cecorum
Quod reliquum est letabitur populus letabitur
pro seniorum cleri etiam ipse letabitur
rex letabitur demumque omnibus etiam sciorum
Quisitu tempora bona ondistis a seculo
mundo ex gratia que data est vobis at
nullum ut arbitror quod magis per gratiam
vestram faciat si sic feceritis. Testimo
nium perhibeo eis quod multos de reli
gione noiauerit non religione delecta
ti sed impotentia qui non possunt ma
iestatem eorum mouere quorum vim compellere
non sufficiat ut quos scitate non a 240 (281)
mat non sit quod timeant potestatem
Comes nimie suis vias patris non
ambulat aduersatur tamen huic rei omne
bonum incubat tras bonis quam etiam
sicut leo paratus ad predam. Paratus
est etiam recipere saracenum aut quempiam
ex iudeis ut isto careat quod solus
sibi videatur quia malicie et calliditati
resistere et nouit et possit. Unde est
quod nonnullis clericorum minis et mani
festis conuiciis ut nobis ipsi confessi
sunt silentium imposuit ne per aduersa
de multitudine glorietur. Et ut breuiter
quod sentio exprimam opere precium in episcopatu
si incidunt ^ depauperari ecclesias gaudeat regionem
monasteria ^ illudi ipsam episcopalem sedem eius propriis
facultatibus et possessionibus inhiat
in seruitutem redigi regina et regina
nullatenus permittatur. Ubi est nunc etiam
spiritus ille quem habuisti in negotio ebo
racensi. Non sentiet ille quod sile op 241 (282)
teptinuerit. Erue eis sic accepisti
spiritum illius veit quod curia aduersus vos
gritauit silentium rit molitur conditum
De negotio domini ludensis reducimus vo
bis ad memoriam. Causa dilationis sublatu
de medio non est nisi ut fiat quod faciendum
erat. Et hoc addiderim. Habe bo
num iustum et bone fame cancellarium
apostolice dignitatis non modicum pars est
apostolice amministrationis non parui cumulum est
apostolice consciencie non mediocris custodia
est. Demum quod nobilis constitutio primo
sa ac post longam deliberationem etiam temporis

R Ecte ne irascaris. Brunoni abbati
ceteris tu modo. Non ut clare vallis
opinor. Conuenit te sinodus tu non
dispositi in iudicio sed precipitati impetus
baronem. Nam iudicium quod tale est me
liora sunt ubera amici quam oscula in
imici. At ego sum ecce vapulo inquis est
to. Nichilominus tamen verbera uborum meorum
amabile cura sonat parum dixi in presen
nam loquitur sollicitudo. Itaque si
culpam non habes nisi te lesum conpassus
satis conscientia. Si habes uel potius non credi
quod tu michi aliquo modo locutus fueras
esto. Credidi querenti de te uel aut quo quid
credere potui quod deridere quod dixeras. Nichil
fac quod locutus es. Solue quod debes
antiquum quod petes ne forte non modo inter
nos sed et in nobis scandalum oriatur.
De nobis at bene de te sentientibus non
deridentibus uel sicut perturbate loquen
tis nescio quod loqueris. Mea sunt uerba
meum loquitur affectum. Ad terrisie ludo

V Olui ergo nunquam in aliquo virum
summum honorem in ipsis dignitate
regum deus sunt nisi uera ut confido consciencia

id vobis videt Videte ne mg̃ illi
q̃ vos faciat q̃ electores disturbat
ne sint i errũs q̃ sicut regi ß ipis
de ecclĩaz redditib9 seruat̃ Ego
electorem antisidorẽ nr̃m fuĩ Coros
fuit qr clerici q̃ an hac i ptes diss
herat sn̄ gdroẽ nūc tãde do mi
serate quenerut Etenim bn̄ nouı9
testiõm ei phibe9 qm bo9 ẽ Nemi
ne prsus arbitr̃ affuisse illi rele
bri q̃ de assesu vr̃o dubitaret ni
mi ide assensus vr̃is lr̃is feret
Q̃s ei h° vel rogutue possit r̃pete
dn̄ altm̃ assesu n̄ sufficiẽ vnũ
psertim vbi nulla extur iteruen
alterã electio Itaq̃ q̃tiẽs dissẽserit
clerici tonẽs requireñd9 eẽt fauor
regis. Nec rõ n̄ qsuẽdo h° habet
Deiq̃ nup si recordami i suessio
nen ecclĩa q°tiens ad eligẽd cleri
ci quenert et iferto nego° dissẽs
serut nec tn̄ existio tonẽs repe
tisse assesu vr̃m qu semel pmeru
erat Ita ẽ dn̄e mi rex nõ ẽ qd
deatis repbaẽ fr̃as electores q̃b9
ut fient semel vos assẽsisse qsti
terit Sed sut aliq̃ q̃ vos qrbant
et qrbaẽ nitũr ecclĩas sua lir̃ ser
tates q̃dq̃ q̃ui9 ẽ sinni potisinis
et serenissimi r̃gis mutuã graz et
hõrem diabol°co studio dirripe
molientes Absit h° Iudiciũ porta
bunt q̃cuq̃ sut illi et rex sp̃ friet
q̃d bo9 rex sicut hacten9 ferit Itaq̃
cito mãdent iocũdiora ne diuti9
sedeat i tristicia ecclĩa tn̄ diu iam
vexata et afflicta De psona n̄r

la suspicio sbeat Aut ẽ° nimiũ fal
lor q̃ fidelis eẽt et bnplacitũ re
gi sic ca Cõfido i dn̄o qr nõ qtsta
bitis nl̃titudinẽ sciõz q̃ sut i illo
epatu nec me seruũ vr̃m q̃ ut ve
rũ fatear n° eq̃ vnq̃ a vob mo
lestũ ptuli q̃ si in h° qrulo q̃d nõ
euenat pstiteitis Ad do^m^ pp̃m   142 (203.)

Apud clunianũ occurim9 ig
marensib9 spe pacis p qua
laboratũ mltipl̃r tn̄ elaboratũ
inchil Illa totũ q̃triduanũ labo
rẽ nr̃m sola demũ ẽ secuta ruina
spei Repetita ẽ iux̃ tenorẽ lr̃arũ
vr̃arũ dapnorũ restitutio ꝛ̃ stitu°
ablatorũ ß imissũ q̃tultũ visũ ẽ
ad eos qr nouert mltũ q̃ppe vl
tra triginta milia solidorũ qputa°
sũt ẽ amissorũ Siquidẽ abbacia
vna ne p singla vagem̃ rõ des
tructa ẽ Cetnĩ de tatis amissis
mlta dittere pati sum9 cũ illi ta
minu obtulert ut ven̄l abbas
clũiacensis q̃ affctuosi9 q̃ efficaci9
pro recupanda pace laborabat
n° dignũ relatũ iudicaret Itaq̃
nõ puenit qpo qr repa° tam ri
dicula offẽbat Dicebat at Q̃da
maligni de nr̃is totũ malũ fe
cert Q̃o ad nos. Ipi viderint
Atq̃ id°dicũ Clarũ eẽt i tota
religioẽ p hoĩes ecclẽ h° grãde
facin9 ppetratũ mõchos q̃ af
fuisse q̃sda. qsensisse oẽs Illa qu
q̃ diceret malefactorib9 ne vnũ
q̃de fuisse vsq̃ ad h° tp̃e audiui9
Demiq̃ ipe dn̄s abbas isti9 mon

terguiuersacões palã refellebat
et quicebat affirmãs iustẽ ab
ecctiã repeti q̃d pecctiãq omissũ ee
gstabat Vltiã iã specta man9
vrã ĩ eo q̃ nõ misi ĩ maũ valida
posse emẽdari sat̃ sup̃ pbatũ ẽ

243 (284) Dñs remẽsis Ad eundem
Dñs remensis visitat̃ in domo mĩq̃mp̃rũ
fuilias tñ̃ vas in hõrem Vi hoc
fratis seruate hõrem e9 hõre ecctie
e9 Vi bñ viru nouĩ q̃o mg̃ hõra
bitis eũ eo pl9 hõrabit̃ d9 p
illũ et ĩ illo Dñs attrabatẽn
hõ simĩ et rẽus et adh̃c pma
nẽs ĩ humilitẽ suã nõ ẽ op9 ut
p aliũ plus humiliet̃ ne pdat
auctẽ ac p hoc et vtilitatẽ Hac
si dignũ duritis date et vos q̃
suo studio nuq̃ hẽbit vt potẽ
sua mg̃ q̃d ĩ sẽ ẽ medioc̃ritate cõ
tẽt9 Et qui aduisat̃ et extollit̃
is plane et humiliet̃ epõ opus
et eidẽ ipsi nõ mi9 supbis rẽsistẽ et
humilib9 dare grãm familiare ẽ
mĩ dñõ mẽo et audisti eũ dicẽtẽ
Qui mi ministrat me sequitur Ab
bas de abbertuc bo9 hõ ẽ sẽdz
bonitatẽ suã rẽndeat̃ ei exaudiã̃
p nuitatib9 suis et q̃ eũ nõ au
diat̃ apostata Betmen dem9
volũtẽ epi et aduocati bonã rẽ
p ecctiã suã ĩ eãdẽ ecctiã gstituit
bonũ ẽ ut vrã auctẽ fimet̃ Vilr̃
et p decimis suessionẽ et ca
meracẽn rogam9 ut dig̃e p̃res eo
rũ exaudiã̃ Puiluati sui9 ĩ fal
sis fr̃ibus et multe lr̃e falsate
sub falsato sigillo mẽo ĩ ma9 m̃ltorũ
exierut Et q̃d magis vẽor eciã vsq̃
ad vos dicit̃ falsitas puolasse
Hac nuitate abiecto illo nouello
q̃d cernitis de nouo vtim̃ gtiente
et ymaginẽ nrãm et nomẽ figu
ram aliã tñ̃ ex nrã pte iã nõ reci
piatis nisi forte p epõ de clãõ mõte
cui sb altõ sigillo lrãs dedi cũ nẽc dũ
istud haberem Ad eundem

244 (285) Pro eccliã sci dyonisij et p pso abbatis
Podonis et si nẽo ã9 scribẽt
ego scribẽ nõ dubitarẽ Cã bona
ẽ et neutra ex pte nutãs Ecctiã
nobilis et abbas boĩ testimonij ẽ
Illud orbi hõ nobis q̃ vicini sum9
notissimũ ẽ Ad h̃c et is et ĩ a spia
lis res vrã est Pro hijs oib9 vl
solus ut dixi ~~scribem~~ si op9 sit scri
bere nõ gfudor Nũc võ tles me
cũ scbunt q̃b9 mĩc dẽcrede eciã
me nõ scribẽte Ipi sũt q̃o ~~q̃~~ man9
satis sup q̃z tractauert de vbo h̃o
Ecce hij sunt quid fecit abbas et
q̃d sunt loquit̃ Decuire pdeũt
porrecte a nobis p̃res p eo cã
ĩ dubitatis fulte testimonijs Decur9
vrãm sollicitudiẽ p vrã ipi9 gpetẽ
sollicito et gpello nẽpe iuasa neq̃ter
vexata atrociter Rogo obsec̃o leua
te manũ extẽdite brachiũ opponite
scutũ Gladi9 petri defẽdat pñoñ
pet̃ frust̃ q̃ de surrexert ĩ hoc̃ q̃ fa
ma pb̃ca sat̃ excusat p̃o celebs gmẽ
dat opio Bonis videlz filij q̃ p̃ris
verẽda tñ curiose scrutati sũ nescio
q̃ ĩ ypta oib9 ẽĩna sopniates Itu

pent q̄ audiunt ad s̄bitū et inopiatū
c̄inacoem Erubescunt q̄r nūq̄ d̄cs
fueat huiusmoi sermo de odone
Sci dyonisii abbas neqq̄ sub modio
latet Sup candelabrū stat ut
etsi velit no posset dissimulare qd e
Et lumie eius et fumus eius ab oibus vi
deat notū est Aliquid uti lintheos
i eū oculos intenderunt videbis que
neo adhuc vide alius potuit. Sus
pcam mi fateor horū delatione mag
aut incredibile reddit unus illorū nōie
raymundus q̄ ut aiunt caput ē hu
iusmoi attemptate malicie ho ut
operi pala loquax clam susurro
anxie ambitiosus adulator blandus
totus compositus ad fallendū ad tur
bandū non minus Notam sub pelle
ovina lupū a certis designum indi
ciis quo iam aut mordere no audeat
aut nocere no valeat. Ad eundem 245(286)

Si susurrationes et stercorationes
pvaluerit adversus abbatem sci dyo
nisii mundus eo sui a sanguine eius constitui
eū qui vice adversus malignantes
Vnipten quā accusatores affert ad
usus hoiem illū. An quia no inveni
ant quod accuset Et quod si rete eū
ipsi accusant excusant a viris oibus
qui recto sunt corde. Accusant quod multa
debita fecerit impigneraverit terras
dilapidaverit bona. Nisi hec vel
nimis vel iuste ex causis no potuerit
contigisse. Mandavit vob de hiis
Vmiusis conventus illius eccie et pro
fidele psona testatus ē aliter quam
vob dicti sunt se habere Vnipten igitur

na certius de hiis oculis quam auribus fide
fecit Et si iniecta fuerit quando illi
maliciose opponunt quod acciderit ab
bas no excusetur. Si no fuerint
delatores nisi de fraternitate lucretur
Insimulant eū de morte si se purgare hominis
re no potest moveatur. Nusquam quis non
videat nisi visillum esse ut quem pau
lo ante de morte eripuerit in morte
conduxerit. Qua fronte hoc audet
susurrare vobis q̄ viderunt et cog
noverunt zelū abbatis in liberatione illorū
qui prius homicidiū perpetraverunt et in
ultionem illorū qui sanguinem
proximum ulti erat. Postremo si
bene nossetis illos possetis pro certo suffi
cere ad credendum quicquid no accipi
tis nisi per eos. Assit dominus sancte me
ti vestre ne quid illi lingua dolosa
adversus innocentem subripere possit

Ad andream amiculum suum 246(288)

Litterae tuae quas novissime misisti
invenerunt me lecto decumben
te Arripui eas obviis manibus libe
ter legi libenter relegi sed libentius
te vidisse legi in eis desiderium
tuum vidi in me legi et metum
tuum pro periculo terre quam dominus sua
presentia honoravit periculo civitatis quam
sanguine suo dedicavit. De principi
bus nostris. In terra domini nichil boni fece
runt in suis ad quas velociter redierunt
incredibile exercent maliciam et
non compatiuntur super contritione ioseph. Po
tentes sunt ut faciant mala bona autem
facere nescierunt. Confidimus quia non repel
let dominus plebem suam et hereditatem suam

non delinquet. Porro dextera domini
faciet virtutem et brachium suum auxilia
bitur ei ut cognoscant omnes quia bonum est
sperare in domino quam sperare in principibus.
Infatuatis fornicantes te comparas. Quid est
aliud quam fornicari quam terrigene et
filii hominum simul et rebus inutilibus atque
inanibus consudantes. Que autem habundantia
homini de universo labore suo quo ipse laborat
sub sole. Ergo ascendamus super solem
et conversatio nostra in celis sit. Iam mente prece
damus quo sumus et corpore secuturi. Ibi
Andrea mi ibi fructus tui laboris
ibi retributio tua. Sub sole militas
sed sedenti super solem. Hic militiam inde
donativa exspecta. Merces militie
mee non de terra non de deorsum est procul
et de ultimis finibus precium eius. Sub sole
penuria est: super solem habundantia est. Men
suram bonam et confertam et coagitatam
et supereffluentem dabunt in sinum
vestrum. Desideras me videre et de
meo ut scribis arbitrio desiderium tuum
pendere asseris. Nam mandatum super hoc
meum te indicas exspectare. Et quid
dicam tibi. Et cupio ut venias et timeo
ne venias. Ita inter velle et nolle
positus coarctor e duobus et quid eligam
igro ignoro. Unum ne videlicet tuo satisfaciam deside
rio et meo pateris. In eo quidem magna cele
bri de te opinione que terre illa parentum
predicamus ut de tua absentia non me
diocris illi desolatio immineat credatur.
Itaque quod mandare non audeo opto
tamen ut te videam antequam moriar. Tu
melius id videre et considerare potes
quo sine dampno et sine scandalo illius

gentis venire possis. Et si fieri posset quod
adventus tuus omnino non esset inutilis for
te favente deo non deesset qui te sequeren
tur revertentem ad subveniendum ecclesie dei
quoniam omnibus notus et dilectus potest facere
dicens ut tu cum sancto Iacob patriarcha
loquaris. In baculo meo transivi Ior
danem istum et ecce cum turbis turmis
regredior. Unum dico si veturus es
ne tardaveris ne forte venias et
me non invenias. Etenim iam delibor
nec puto me longum facere super terram.
Deus michi tribuat tua in voluntate
domini amabili et dulci presentia vel ad
modicum refrigerer priusquam ab
eam. Reginam scripsisse sic voluisti et
gaudeo de bono testimonio quod ei
perhibes. Magistrum et omnes fratres vestros
de templo vestro et eos de hospitali
per te in domino salutamus. Inclusos quoque et
omnes sanctos ad quos optime loqui potes
per te in domino salutamus eorumque nos orationibus
commendaveris. Esto pro me apud eos. Gaudfridum
virum qui in domo mea aliquamdiu quievit satis et
et nunc ut audivimus episcopus factus est et
ipsum affectu magno devotissime salutamus.

Ad reginam Iherosolimorum

Dilecte in Christo filie Melisendi regine
Iherosolimorum. B. Clarevallensis vocatus
abbas inmeritus a deo salutare suo ami
ror quod annuo iam tempore non vidimus litteras
tuas nec solitas salutationes habuimus.
Quasi nos obliti simus antique tue
erga nos devotionis quam in multis
probavimus. Audivimus fateor nescio que
que sinistra et que si non pro certo credi
dimus doluimus tamen sed veritate sit

medacio tuã aliqñ dẽre ꝯtolorarĩ
opione. Hanc ꝯseruerit adrerãs ca
rissi9 amiculꝰ meꝰ cui ĩ nullo de
rodẽ possũ9 scripto suo nob̃ sigfi
cãs meliora qꝫ s. masuete et pa
cifice tẽ heas sapient et ꝯsilio sapi
entũ te et tua rgas frẽs de te
plo diligas et failiares heas
picul' imminẽtib9 tr̃e scdm sapiaz
t' a do datã salutarib9 ꝯsilijs et
auxilijs. pinde et vigilãt occur
ras Talia. pr̃s9 tliã detet opa
miserere forte huic ẽ viduã sublime
rgina. Licet em rgiã es ĩdigni
t' viduã qꝫ si voluisses nõ ẽẽs.
Puto qꝫ glã t' ẽ pcipue ñ xpiã
nos nõ m9 viue viduã qꝫ rgnaz
Illud successiõis ẽ hº vtutis. iº
t' ex gnẽ. iº ex mune dei Illud
felicitt nã tu es hº vilit' nacta
Dut' hoi alter scdm dm alt' scdz
sclm vterqꝫ a do Nec pu9t' vide
at' viduitatis hoĩ de qº apls
hõra iqt viduas q̃ vẽ vidue sit
Hes certe teipm failiarẽ ꝯmonito
riũ huic te ꝯitte rgẽdã huic do
rendã quõ regẽ dẽas Disce tũ
vidua qꝫ sit mitis et huil' corde
Disce tũ rgiã qꝫ iudicet ĩ iusti
pauperes et arguat ĩ eqtate p
masuetis tr̃e Ergo tu cogitas
digtãte attẽde et viduitatẽ qꝫ
ut pace tua apd te q̃d scito pfe
ctũ nõ potis ẽẽ rgiã bona si bo
na nõ fueris vidua Queris vn
bona vidua efficiet' Ex hijs pfro
que apls dicit Si filios educaũt

si hospiº recep' si scõz pedes lauit
si t'bulã pacientib9 subministrauit si oẽ op9
bonũ subsecuta ẽ. Si hc facias btã
es et bn̄ t' erit. Benedicat t' dñs
ex syon eximia ĩ dño filia et oi
veneãcõe dig. Admoniõ pmissa
ẽ pseruº iã a vr̃a digtõe exspecta'
Oratõ data ẽ excusaº nõ admitti'
Si nõ rnouatũ a nr̃a pte failia
ritas failiarib9 ꝯmicepts q nob
vbis et lr̃is fiplet'. Dño hostien p
Petr̃ misit legat9 p' forda' cardinali
P vr̃ de gẽte ĩ gẽte et d rgº
ad pplm altm feda et horrẽda
vestigia apd nos vbiqꝫ rlinqũs
a radice alpiũ et regº theutoi
coz p oẽs pene ẽcias frãce
et normaie et cetiqꝫ ꝯuenis
vsqꝫ ac rothõgũ vir aplicũ ĩ ple
uit nõ ẽtiã sz sacrilegio Turpia
fert' vbiqꝫ ꝯmisisse spolia ẽciaz
asportasse. formosulos pueros
ĩ ẽciasticis hõrib9 vbi potuit
pmouisse vbi nõ potuit. voluisse
multi se rdemerũt ne veniret ad eos
Ad q̃s puenire nõ potuit exegit
et extorsit p nũtios In scolis
ĩ curijs ĩ triuijs fabulã sẽpitũ
fecit. Sclares rligiosi oẽs mala
loquũt' de eo pauperes et monachi
et clerici ꝯqrũt' de eo hoĩes qꝫ
sue pfessiõis ipi sũt q̃ mg' horret
et famã ei9 et vitã hº testiõ" lz
et ab hijs q̃ ĩtus et ab hijs q̃ fo
ris sũt Nõ sic dñs ihs p eos nõ
sic cui9 laus ẽ ĩ ẽcia q̃ppe honorificã
tis vbiqꝫ ministeriũ suũ legite

248 (290)

has lras dno meo ipe videit qd
de tli hoie friend sit e libeaui
aiaz meã Dico tn ppipita qua
soleo boniu e ei si purget ipe cu
riã suã et libet gstiaz suã Dec
uera istu tace ß veñ por mõ
tis di ad hoe me ipulit et aiaut
ut scbem Et sututo te m9 me dz
isse q pubte pdicat

249 (291.) Dno ppe p mõsterio engedi

S Cr engedi nobile mõsteiu
olim diuys et rligioe fa
mosu si va sut q dicui ppe iestu
e Ner dedenda oia domos vi
tinas nobis vob notas ptines
ad ipm ptria destructas pti i
dies destrui cinm9 et dolem9
Que i mebris vide9 hc et hys
gruiora vide9 de capite fama mi
niate prepi9 Sz nuqd deo ego
ne malor vob qz no e nus re
texe macoez Ic. lator ptitu
moch9 pdci mõstern et azthe
gud9 por ho nobil ab atiq9 p
sua hoeste et rligioe dilsus po
terit vobi ptraze que meli9 no
rut et si no oia Nos ei h9 posset.
Tot et tata p[ro] cto q aplira secu
ri etsi dissilante etsi dormete
mius si no scinde et ferie gpel
lat Ego libeaui aiaz meã Sed
no sufficit m msi mõstiu libet
In maib9 vris mors et vita illi9

250 (292.) Ad qnda dehortante nouit qustum

E Tsi ignot9 nob fanc ß
no fama Ipa rsente di
diti9 qp sis ho sapies et scdm
scdm horatus Volut at dilcs fili9
me9 petr9 tui et notior et fuih
arior sanguis affinite videis
ut t scribem9 p9 2escbere Tu
ei scpseras illi et vtina ut te de
ruisset et illi expedieet Nosi fe
cisti Nouu xpi milite ausus es
dehortari a seruicio dni sui Di
co tibi e qui grit et indiret no
sufficiebat t pma tua
habes tpe friendi ß qd dni hitur9
Vitu supest vite t pstim ia se
nescet vapor e ad modicu pa
res et deiceps eradicabi Ia sa
pis no velet sup te i9 maledno
Vidi stultu sirna radice et stati
maledixi pulchtudi e9 Pulche
stulti pseudo sapiete ver9 sapies
appellauit fries sapiaz h9 mudi
stulti quee ap dm Vt sapes et itel
liges ac nouis9 puderes sapes
q di sut itelliges q mudi sut pudes
q iferni sut Pro iferna horreres
supna petes q st ad malu gtep
nes Multa suggeit ai9 vo sps
loqt de salute aie tue ß don te
scpto no uerim qlit 2ecepis i9 no
adiiica vlt ne fia onerosi9 tui volo
de ceto ee aicus et adiutor si vo

dno ppe p mõsterio engedi [illegible]

lucris ad salutem. Valeam in Christo nobis
uxore tua pro te licet immerita salutatus.

Petro abbati de cella. 251 (293)

Unde mihi scripsistis ita condoleo
vobis molestiam domni [illegible]
nulli arbitror molestiorem quam mihi. Sed
puto vos non latere voluntate et prep-
to ipsius iam ex longo illum monachum fratrem
meum et in ipsum obedientiam promisisse
et me curam illius suscepisse. Nunc tres
ex tunc venire volentem repuli venien-
tem remisi recordari facile non est.
Tandem vos veniente me nolente re-
mansit et nullo modo ei reditum persua-
dere potui. Dicebat quod si nos precee-
iturum se longius et nil latere redi-
turum. Sed nunc sic assensum meum habuit
propterea et quod consilium meum instituit. Aliquo utique
introitu salva conscientia eum prohibere non
potui nec precari possum ut potest ut
dixi iam olim in mea receptum curam et
de quo redditurus sum rationem. Verum
fateor periculum huius conscientie mee dissimula-
veram propter molestiam boni hominis illius
et adhuc dissimulasse si in meo tantum consilio
acquiescere voluisset. Nunc vero cum iam sit
verum est consolari hominem et deliniri
tristitiam eius excusatum me habere de
tam rationabili causa. Postremo ipse quantum ut
sentitis in pendulo est et se cogitat ut
relinquere domum suam. Ideo si vellet
nec effectum mancipare ego non prohi-
bere propterea quia in ea non sum magis amici-
tate confisus.

Ad papam Eugenium. 252 (294)

Hic est episcopus Cenomanensis ipse
est si nescitis de cuius veritate
et honestate nullus dubitat nisi
qui bene non novit hominem. Michi quidem
ab ineunte iuventute sua notus et di-
lectus est tamquam pro incorruptis virtutibus quas
per annos bonis moribus suis. Si quid
aliud presentium vestre insinuatum est aut
ego fallor aut ille mentitus est in ca-
put suum. Audite eum et cum plenitu-
dine gratie vestre remittite. Deceptus
sum ei si bene non fuerit collocata.

Abbas Vindocinensis qui specialis noster
est rogatus ut et ipse specialem inveniat
gratiam et rationabilis eius petitio haud
difficile assensum mereatur efficiatur. Dominus
Andegavensis mittit nuntium suum et
pro se et pro nobis aliquid petens exaudi-
atur et ipse in sua iustitia et non audiatur
quoniam cum suspiro me dicat. Dignum est enim
ut qui omnibus virtutibus omnibus pro meritis
faveatis.

Ad abbatem Arronensium 253 (297)

Lator presentium
ad petitionem vestram dudum re-
ceptus in consortium nostrum instultitia
et levitate sua irrequieto habitu suo
a nobis exiit. Sed quia ductus penitentia ut
videtur redire cupit. Et se iterum recipi
humiliter petit, petimus et nos ut
iterum recipiatur penitentique amore Dei
et nostro misericordia et humilitas non negetur.

Domino pape de Nicolao apostata. 254 (298)

Nicolaus exiit a nobis quia
non erat ex nobis. Exiit autem feda
post se relinquens exempla. Et quidem longe
ante hominem noveram et exspectaba-
m ut aut Deus eum corrigeret aut instar Jude
ipse se proderet quod et factum est. Preter
libros denarios et aureos multos
in ipso exitu eius inventa sunt super eum

ta sigilla vnu ppriu e9 altm pouis
zm nrm no aliquu s3 nouellu qd
ob ipi9 dolos et furtias sbrepco
nes mutac nup coacti9 fuera ho
ci est qd vob furtiuo noie stpsisse
me memini q vi3 pcidutati sum9
i flis frib9 Nos possit dice ad 256 (300)
q mltas psonas sub noie meo
me ingrate que volunt stpsit
Nos inclin det ut eo mote q
meru sut sutis valeat excusai
apd equestos et puestos spude
tissis e9 medantis Nos m det
ut de ipa curia vra ad puru
purget fere medancio e9 Vo
bis q i eade statute stpsisse pti
quieti9 ptym gfessi9 e De spi
tudib9 eius qb9 tra sordet et
fere sut oib9 i pabola supsedo
pollue labia mea et aures vras
Vi ad vos venerit na et ho glat
et aitos se hre gfidit i curia
memetote arnoldi de brixia
q2 erre pl9 q arnold9 hic Nul
lus ppetua digo2 irlusioe n e9
ppetuo siletio iusti9 Ad comite

255 (299) Nolite mirai eugem de brixia
si giues nob vide ta gra
dis redditus q de tra illa brixie
a frib9 nris exigit q2 tle aliqd
no gsueui9 na mltas feri9 abba
cias et nulla ea tli sbiaret
exactioi s3 q2 vos ita wltis et
d9 pl9 acceptat volutaru q
q coactu bo sustie9 iuxta que9
qua nri fres vobiscu fecerut
dons d9 meliore vob rspiret
volutate qd no diffidi9 De ceto
diligite eos fouete defedite ma
nutenete q2 tuc securi9 stabit
an tbunal xpi si paupes e9 ha
bueritis e9 vri dilcores et p vob
itercessores Ad blesense comitissa
Q qui i vos fili9 vr visi9 e
excessisse dolui9 et dole9
no mi9 excessu filii q mris su
na q tri et ipe excusal i adoles est
ceti filio Nepe delicta iuuetutis
ipa q gsistit excusat etas pclu
o2 An nescitis q2 pni sut sens9
hois et cogita de malu ab ado
lesce9 Cofidedu multu n i
meli9 pus e9 meritis et elcosinis
ppria isistedu magis magisq vo
tis et pcib9 ad dm p eo q2 et si
ille m9 iterdu q debuit filia
le affem exhibuit mr tn p suis
visceib9 m9 desiste no deb3
s3 nc affem valet Nuqd pt m2
oblivisci filii vteri su Et si q9 ista
oblita fuit e9 tn no oblivisar
tui Orem9 et plore9 cora dno
ut d9 tate i dolis iuuene prne
pbitatis ymitatore qd no diffidi9
sua pietate friat Agedu cu eo m
spu lenitatis bladis q3 obsequiis
q2 sic meli9 ad bo opa puocabi
q si irritacoib9 et increpacoib9 ex
aspet Ita sane de e9 cita letuq3
mucoe letificari gfidi9 cor vrm
et nrm pter Nd m e9 totis
cupia visceib9 cotidie serpo fiei
meliore vt quale fuem i me ta
lem sp i oib9 inemia Nu dei

1 sepe put optut

ptu ad nos umq volu et no fent
Retribuat ei dns Cetm p vob sic se
pe petistis monu et moebo put
2 optut Ad sancta sorore vgis hispa

Quod frm e de recep doldanos
Q nostery fratis p me no 257 (301)
frm ee utpote absente et igrate
quod fiet frm at p mos no nego
gsilio tn mltoy religiosoy epi gm
uetia et assesu nobil q dne q lo
cu illu i ppa posses fudaut peti
oe et volu pb ut accepi et n
i absrodito frm e Estrabat at se
libere posse suscipe locu q i dei
libitate et sn alti9 eccie sbiec fu
datu q fudaueat assebat et pule
ut apit p maib9 erat Cetm qz
rronoten fres sibi i h frat iniuria
ut scribis gqrut n audie salone
q ait Noli phibe eu q bn vult fa
re. si potes et ipe bnfac nobis i
tu sco ope gdicit et qm seruos
di no optz litigare gsily nob fuit
ad vrm potissimu gsiliu cum re
mitte ut vra auc et opa ois i
cepta et iusta ut auit calupnia
gqesiat et ordo i domo di recepty
ad e9 glam et vram pri9 salute
deicps i pace pmaeat Na et
fr winard9 q mltu gtula de vob
satis i h de vob gfide monuit
tu ppt vram ergu nos spalem
deuotoez tu etia pp bona qua au
diuit a vob de hipo pssione Im
at vris qd no cdnm9 salutaib9 mo
nitis a gtilys qdictoes illi arces
re noluit tuc duoy iudicio epoy

ad qs duo i loca uic e prochiali
ptine nostri ois int eos ne gto
uersia timetur Qdqz ab eius iu
dicatu su gstitutu gcordit fueit
vrm erit ratu hre et de ceto fir
miter tenere manu Si timetis
deu no patiemi ipedie tatu bo
nu n bona illa inscere frustri
a desiderio suo n fres illos sue
deuocois puari fructu n deu de
mqz tu accepto sibi reforti ordis
defraudai sacfiro Obsecm9 vos
et p nouella platacoe vra Illos
loqz de spina ut eis viscea vre
exhibeatis qtus vro bnficio siste
tati i seruicio di et suo ordine pse
uerent Legatis aplicis p magu

Dilis et pribus tinen Epo
reuendis aplice sed lega 258 (302)
tis Puer fritutis coy bn9 cla val
votus abbas p oia do place et
gtos frnose sue legacois maplos
i portare licz tempe i motis affcu
et volu bona vob gppiqmus
opta et orates dirigi actg et stu
dia vra ad oe qd decz et expedit
Inde e q audie nnseand illu epz archi
magutinen vocatu ad vraz pntia
ibiqz rnsuru aduisarys suus ausi
su9 vram p eo itpellae bonitate
In h ei cdi9 honfica misteiu urz
sicq sa salua iusti licet pieti iclnato
et macie depulse huicros vre auc
suppoitis n calamu gssatu gtei
n lmu fumigas qd i vob e extigui
pitiatis Detuat obsecm9 sibi pfu
isse et vraz pcem et sua siplic

ob quam fert a filiis fratribus rquetus
potius quam iuetus in aquo dignitati depositi
Ludouico maiori regi francorum
259 (303.) Si homo ille de britannia dicte
vellet adultam ut possit sol
ui anathematis vinculo quo tenetur ut in
primam hereditatem suam secundum diuisionem
suam quam fecit cum fratre suo a vobis re
quireret et si hoc ipso indignum non esset
forsitan recusandum ut per eum potentis
viri seruitium et auxilium haberetis
Alioquin non est consilium huius fidelis
vestri credi vllatenus quod terram eius neo aut
nostri fauore domini exercitato et inesti
mabili ne quod deus auertat quin et vos
audiatis. Si videbatur futurum esse et eum
adulterio post tempus. Non tamen video propitiater
et qui ex abrupto rupe consulendum. Agen
dum autem per fidelem et prudentem nuntium
quibus si fieri possit induciae et tempus
reformatur. Quod si et hoc renuerit 261 (305.)
et malignari maluerit fidendum in
domino quia non preualebit quamquam de iustitia
quam regem esse est per rege. Nescio autem
an episcopus cenomanensis satis idoneus quod
sit ad hoc. Non quia fidelis non sit etiam
de fidelissimis sed quia odit illum nec
sum ut vereor consilium credet ei. Ipse
tamen paratus est per vestram voluntatem facere
quod poterit. Si quid est quod ex parte
mea vobis secreti suggerit a me
hoc illum recepisse sciatis et tamquam ex
ore meo accipiatis. Homo est enim quem
multum diligo et satis credo ei vos quia nisi
fallor illi credere quod voluit seruire potest
260 (304) Ad eundem pro se in infirmitate sollicito.
Litteris quas misit dignitatis vestra letificauit

animam meam letificaret vos ipse qui in causa est
dominus. Quamuis sim ego autem quam est dominus pius
mei ut de morte vel vita mea
maiestas regia cogitaret. Et nunc
quia tanti habitus sum ut de meo esse
sire curetis sciatis me aliquantulum
conualuisse et ut me sentio mortis
iterum ereptum periculo debilem tamen
et debilem valde. Decreto vos scire
volo dominum robertum germanum vestrum
dignanter et deuote satis visitasse nos
se in infirmitate nostra sed et sic locu
tum in auribus nostris ut gaudium nobis
et spem de se meliorem reliquerit.
Diligite eum quia si dominus fuerit compen
sat complacebit vobis in illo et si dig
num iudicatis sic vobis placere nostro
et bonorum consilio decreto se acce
turum. Sigillum non erat ad manum quando
legit ag... stilum quia ipse dictaui
Ad eundem pro electo beluacensi
Filius vester beluacensis qui di
tere et nimium non insolentia
redolet applatus ad vestram pre
sentiam veniebat libens utpote de sua
seruitutis iustitia et de vestro prono fa
uore non dubius. Sed obstiti ego
et vix eum potui retinere quippe cupi
dum videndi faciem vestram. Cur autem
retinere voluerim multe occurrerunt
cause in precipuum fuit quod dubitaui
de vestra voluntate. Deinde propter quasdam
huiusmodi tempestates non paucas quae obuiare
viderentur. Ipse et frater eius non ambu
lant in uno spiritu et non erat satis tutum
diu abesse a suis. Nolo quod me
consciente cum sit culpa non est mea

inculpare quecumque sufficiant in excusa-
cionem quidquid inultatur quodque obse-
qui pro sua parte potuit vidimus exhibe-
te et nichil proficiente Undique totum quod
timeat quidquid amicum deat sine
mora venturum ubi vobis placitum
cum fuerit Persona eius et res eius in
manu vestra Nec enim in sibi commisso
ita agit vel cursat ut se tibi indig-
num putet prorogatione Itaque per se
direxit istum fratres qui ad presentem di-
riget Sicut placet quod mutuum sit
ei nichil ex iniuncto agere sed totum co-
mittere vestro consilio de quo totus pen-
deat ipse Neque fiduciam habet non
modo iudicium causam suam a vobis sed iu-
uari sed foueri sed manuteneri Si
placet eam committere domino remensi ar-
chiepiscopo ~~maut~~ maturius posse sor-
tiri finem domino auxiliante confidimus
si tamen appellacionis suffugium parti utrique
subtrahatur

Domino hostiensi.

Te mundo ab scandalis ego
vos scandalizo eo quod vobis scan-
dalo sum Nos hoc credebat posse contin-
gere in cui notum non esset unanimi-
tas nostra mutua caritas et quod in
domo dei ambulauimus cum consensu Probi-
ta et dolenda mutatio quod me por-
tabat nunc parat opprimere quod me de-
blasphemis fensabat nunc terret minis impetit
arguit prevaricationis Prothoplaus-
ti super cunctum et singulis peccato sunt requi-
siti confessionem Zodomite non de au-
ditu sed magis de visu puniti sunt me-
cum eo differentius agitur quo contemptibi-
lius actum est et non sum reputatus qui

262 (306)

ponerer ad rationem quod mutarer ad
satisfactionem quam iam requireret quia per me
in dedi facultate arripere Non
quietus iudicatus sum non quietus
condempnatus sum Et nunc audite si
dignum in excusationem meam et si for-
te minus sufficiente vobis Verum
tamen noluistis loco meo substituere
fratrem nicolaum et eius meminisse non
diffiteor Ita queriens vobis presentem
et mihi fore commodum propter quod locutus sum
quia ita non est fratrem nostrum fuerit non
duplicitas fratres in discordiam visa
est Et quod dicam in discordiam concordia
magis fuit Tamen concordiat omnes discor-
des ab hac nostra conniventia fuerunt
sunt ut non videlicet unus quidem sum mo-
nachus sive conversus preter duos aut
tres qui inrates erant acquieverit
consentire Teptum minus nichilominus tamen
in multis arguitur nunc tirone nec bla-
diendo quod res esse infirmis secreturetur
sed ut unanimiter ita et perhibant
obstiterunt posse vim facere et sic
parat in duobus quam predo illi omni-
sium cum ne homo verum et pusillus
corde ut nostis et fugitivus oneris
in hoc tanto tribunali remanet Nam
preter ea que extrinsecus sunt que pro-
bastis et vos super vires eius esse omnia
videbatur Itaque tollentes eum in-
sius propositum eius omnibus quod colerius
fratrem quoque a nostris pariter porturetur
Est enim locus novitur ordinatus de
fratribus nostris et vicinior nobis ut
possit a nobis frequentari facilius
De abbatibus ad locum pertinenti

b9 qr assensu vrm no tebam9
michil ausi frem robtu q° neo
mg' ydone 9 ad manu tue vsq9
e dare volui9 cu trusu e nob q
vra discretioe ~~et~~ fuisse phibitu Eo
plura. Arrepuit hoiem q vre
ut arrepi9 displiceret scitati Nec
latet eu Inhoestu ut ait pbre
pditatis et ob turpitudis no
tu p'oi mosterio trusu tu an
pfuerat Pt ita extitisse me q
tu recordai valeo vsqz ad h°
tep9 no audisse h9cei vbu de
illo testor deu et aglos e9 Iz
neqz ipe archieps cu eu amo
ne o2od mitet' tale qd vl scpto
vel nuncio vob agn sigiut Ego
ne tpitudis assetator fore a
ihoesti Vi ita de me sentitis vi
dete ne vram qz excellentis pit
iuoluat h9i nubilu qppe cu
eg°di tu nota oib9 familiaritate atz
amicicia semel nita tanto studio
huc vsqz hustis Et de archiepo
qd dicitis qd sentitis An et ipe
q tlez staret n° ei poterat nescire
cu notus ess ex logo p°or pmo
uet i locotu ipe pfuerat Nunc
e° vel temuiter suspicor i'tio de
tli viro et tanto amatoe hoest'
Et q de e q pmouit ipe et amouit
no negarim Quare h° fecerit
viderit ipe nam mltis displicuisse
scm q qsstit' nepe n° roez n° qsue
tudiez i e9 amotioe cnetibus
Tm archieps sic voluit et ne
qstare cu mo hortatu iste in

pace ressit et ded' locu ire Vnu
dico ex q° ad nos itrauit stes
no nris habet ab oib9 michil i co
qd pmotoi huic obuiaret qptu
e sn qrela qusatus e Adh'c no
deest hoi lratura qgruens no
doct'a no affabilitas no gra
i vultu et smoe Iz suspta e vob
bruitas tpis q nobiscu fuit fa
teor et m fortass bn fcriet for
tassis male Veor oia opa mea
et qd opor no itelligo vn c'tq
no su certu vos m fore fuire possu
fcm e et qd fcm e no pt no fieri
Vi pphai fuisse no vtiqz fecisse
vn aiu offendere scm t'bare
Quid vultis ut faciam s' scm e tli
nmite tli ordie Excusatio mea si suf
ficit tollat' de medio scandalu si
m9 e° iudiciu portem qd et qle
decreuitis Nasi qd edificaui tan
to itm destruat qme si forte queri
eius supueneit ta qd fortasse pas
su tpis aride pt Vi vultis amo
ue eu ptate hetis no obsisto no
me oppono torrenti Imqz no egi
si isipient egisse videor i pmptu
e vob isipiaz mea corrige a' si
h° dign9 iudicatis etia et punire
Dico tn si pie si xpiane mecu agit
corripiet me iustq9 i mia et icpa
bit me no i ira ap' a'd'os isfamabit
Hetis forma mea hic n et idignu
pntib9 lris nepe qpta p alios
et no p vos vra idigtoe mutata
~~no~~ habui non zephende vire s mos
vobis de vobis p pntia scpta co

qri Decreto biuoris duos q et ho qd
dedecat et de quo m forte imodera
tius bladiebar solariu apte exi
tu tulit vraz fet dni mei graz
ut vel ppo exprimenda dilm no po
mea ne spe i hore

262 (307)

H Estime ista dicto et ob hoc
amius festiue Siquide viator
tristis festinans vrget Kesmira
et magis leta Sr fultus cu lris dni
mei pit et vris sil'r pntu lator
pegns vno pene momento af
fuerit deo ita sn dubio puidente
ut hrem qd festinant rescribere
qd utiqz cupienti m no potuit sat
ee festinu Inde qd i ifirmitate mea
ipe dictaui qd no essz m alt ad
manu De dno beluacen qd
pm posuistis pmu ita cudeo
dui uris e Ja no i mea e ptate
sz neqz i ritate vita e et quisio
di ferus qi deret vel debz it du
agit dolere possu sz emedare
put volo no valeo Vmptu
qd vob suggestu e de vagacoe e
nimiu extitisse i eo vsqz adhuc
no prim q n inde notatu apud nob
qz audiui Ex quo ad eu venit
fratrem cobitu qui cu eo e tpe a que
aliqd ppetisse a epo psuasisse
ad aures nras nodu omo no
puenit et m si ad vos potuit
puenire Dabo tn opa fare qd
voltis de reuocacoe e si sign hoes
te et optune potuero Jaqz fersis
se si cu pace epi potuisse et no
timuisse inutilioze hmc subro

gandu In quadrage veit ad nob
ipe eps patz ire ad curia ca cu
da appellacois et veisset n nob
dissuasisse Porro dissuasiois
inter fuit q no videt ee ita patz
sn psilio sn consatu ut uniueis epi
deruisse psona pposita tn e est
pferisti tpe optuo Sr m e frate
cu illo mir ut adiusu e no
pualeat adiu eu Velle vos
poti ad ipm q ad nob scpsisse
et sr ne monuisse sup hys q de
eo audistis Deinde sup statu
corpis mei quiu vob ee sollici
tu Vm qd audistis et ifirmatus
su vsqz ad morte sz iterum r uo
catus a morte atz ho ut me scito
no dui longe ei debilioz su qi redi
possit Nos tn dixerim absqz piu
dio dne puide q et mortuos
suscitare pt et i ho sit rensu nomo
vobis sz et dno meo Cui et vo
lo et oro ut qitacius duorde po
testis arrito pit vob dno tusru
lano plenissias gres referatis
p tanta digne et ta pia sollici
tudie Ja de dno lugdunen au
dite qd vm est et qd ctu sit nob
Vir i e aggssus e iter cu mlta
pecunia et hon comitatu put
decebat tatu archiepm et erre
vndiqz i ipo pene prinetu issi
die inimicoz Nos fuerit vir de
sideriz pgredi no licebat et de
siste a pposito sibi gui oi capti
tate indicabat Comites suos
ptm rimisit pti dissposit massa

petiue se gronea aut modicum re-
tentis vn cu paucis pfire possit
via. Nō pluā. veit cu fb9 a eor
mistris ipe mehilo9 i hitu mi-
trātud sr ꝗ strata pbra cu t ba
pinscua pegnor tq̄ vn9 ex ill
pucit ad stm egidiu. Cuiꝰ if
maet ptnsht vsq; ad motem
pessulanu. Ibi aliqādiu gmo
ratus cu medicis expedit et qd
hebat et qd no hebat

Ad arnold ab bone vallis

264 (310) Dusterpi9 caritate vraq; i cari(tate)
et nō i voluptate. Que ei
volup ubi totu se vendicat ama-
ritudo. Nisi qd solu n gede vtruꝫ
delca e est. Sopn9 recessit a me
ne vel bnfico sopiti sensꝰ dolor
vnq recedat. Defcō stōchi fe
totu qd patior. e frequent i die et i
nocte exigit gfortai modico ad-
mod gliruꝫ liqre. Na ad solidu
oe iexorabilit rdigit. Ho pay qd
digna aditte nō sn gnu moles-
tia sut ꝗ tiet gruiore si se varum
oio diserit. Qui si plusculu qd iter
du aditte acresesat id ghussi
Pedes et crura itumuert qd ad
ydropicis solet gtige. Et i hijs
oib9 ne qd lateat aiui de statu
aiti sollicitu scdm iriore hoiem
ut mi9 sapiens dico spus pmpt9
e ifirma i carne. Orate saluatore
q nō vult morte pctoꝝ ut tepes-
tiuu ia exitu nō differat ꝗ custo-
diat. Curate munire votis cal-
caneu nudu meritis ut is q insi-
diat' veniens nō possit vn figat
dente et vulnus infligat. Hec
ipe dictaui sic me hns ut p no-
ta vob' manu agfstatus affec.
Vmptri escpsisse qd scpsisse maluerim

265 (174)

Incipit epla bti bnardi abbtis ad Canoicos lugdunen de gcep bte marie vginis

Inter eccias gallie gstat pfco
lugdunen hactenus pminnsse sic
digte sedis sic hoestis studijs et
laudabilib9 istitut. Ubi etei ex
viguit disciplie censura moru
gruitas gsilioꝝ maturitas. auct
podus antiqtatis isigne pstim
i officijs eccias. haut facile
vnq repetitis visa e nouitatib9
acrescere nec se aliqn passa e iuue-
nili decolorari nouitate ecclia plena
iudicij. Vn miram satis qd visu
fuerit ho tpe qbusda vrm voluisse
mutare colore optimu noua i du-
cēdo celebritate qua ritꝰ eccie nes-
cit nō pbat rō nō gmēdat aliq(ua) al' antiqua
traditio. Nuq qd pib9 doctiores aut
deuociores su piculose psumi9
qcqd ipoꝝ i talib9 pruden pterierut
Nec vo id tale e qd n pteunda fuit
pri(us) gquerit oio diligen pterisse.
At valde honanda e iquis mr dni
Bn amones ꝗ hor regie iudicium
diligit. Virgo regina falso non
eget honore veris cumlata honoris
titulis gfalis dignitatu. Honorab

Incipit epla b bnardi abbis ad canoicos lugdunen de gcep...

Ad arnold abbm bonvallis

same integ^re anim^s vite sanitate in
rare seruditate i v^gine. ple venanc
diuina extolle nescientem vl i gnpie^o
gnupiaz vl i piendo dolore p̄dici
reuenda angl^is desiderata gentib^9
p^riarchis p̄signata pph^is qz p^9g^9
tu Eleam ab oib^9 p̄lata oibus
Magsticu g^re iuentrice mediat^
ce salutis r^staurat^icem s^clor^u Ex
alta deiqz exaltata sup choros a
gelor^u ad celestia r^gna Hec in
de illa celtat eccl^ia et me eade
docuit decelt^ac eccl^ia Ego v^o q^d
quid ab i^a arrepi senur^9 et t^eo et
t^do q^d no^ scrupulosi^9 fateor ad
miseri Arrepi sane ab eccl^ia i^ca
die cu su^9 ventroe r^colend^o quo
assu^mpta de s^clo neq^m celis i^tulit
celebrior^u festa gaudior^u Sz et
ortu v^gis didici nichilo^9 i eccl^ia
et ab eccl^ia i^dubitanter h^re sem
atqz festiuu^ sim^isse cu eccl^ia sen
tiens i vte^o ea^ arrepisse ut s^ca p^di
ret Et de Jheremia siq^de lego q^d
p^iusq^m de vulua exiret scificatus sit
Et de ihoe bap^ta no^ secus sentio
qui ex vte^o dnm i vte^o sensit Vi
deas eciam tu an de s^co dauid id
ip^m liceat opinari. p eo q^d dicebat
deo In te ait c^ofirmatus su^ ex vtero
de ventre m^ris mee tu es ptector
me^9 Ite^ de ventre m^ris mee deus
me^9 es tu ne discesseris a me Et
Ihe^re q^de sic dcm e p^iusq^m te forrare
i vte^o noui te et anq^m exires de
vulua scificaui te Q^z pulchre
iter figuracioe^s i vte^o et p turi^as
ex vte^o dn^ni distingit^ oraclm ut
i^a tm progtu et s^citatis mune^re
portu ondet ne q^s pphe progna
tiua^ de sola p̄sencia^ seu p̄destina^cone
putauit estimanda Esto tn ut h^o
de Jheremia c^oceda^9 quid r^ndebi^9
de ihoe bap^ta q^d angl^s p^nu^nciat
sp^u s^co repletu iri adh^uc i vte^o
m^ris sue p^ror^sus h^o ad p̄destina^c^o
p̄senam ve i^ferre posse no^ arbi
tror Verba nempe angli sic ipe
p̄dixit c^opleta absqz dubio fuit
i tpe suo Et q^d locut^9 e sp^u s^co
r^plendu no^ e fas c^rede no^ r^pletu
eodqz loco et tpe q^o p̄dix^it Certu^s
sic aut sp^o s^co q^d reple^t scificau^t
Cetm q^ds adu^isus orig^inale pec^m
h^oc ipa scifica^co valuerit su^ p^isto su^
p illo ppha vel si q^s ali^9 sili p
uenitus g^ra fuerit no^ teme^re dixeri
Scificatos tn no^ dubitaueri di
ce q^s d^9 scificauit et cu ead^e scifi
cacoe p̄disse ex vto qua arreperit
i vte^o ut reatu ut q^d i c^orep^co tpe
rit valuisse nullate^9 hor^u natal^i
ia donatu ipedie seu p^ripe
bindoe^s Attn q^s dicat sp^u s^co
r^pletu mane ad^r filiu nichilo^9
ire et si mori c^otingisset cu hac ple i vtero
nitudie sp^s penas luitur^u a
dapnand^o Duru e c^ommeo tn au
sus sim hinc c^oppia mea sma dif
finire Sz q^dq^d de h^o sit mero eccl^ia
q^i ecletor^u no^ natiuitate s^z morte s^cor^u
iudicat et p̄dicat preciosa sing^li
q^da^m c^orepcioe festis p̄fert gau
dijs veneat^r s^z illi^9 natale de

quo in curiate angelo singulariter legitur. Et
multi in nativitate eius gaudebunt. Cur ei
non sit illius exitus sanctus ac proinde festi-
vus ac letus qui potuit exultare in
utero. Non utique parcius mortalium
constat fuisse collatum fas certe non est
suspicari tante virginem esse negatum
per quam omnis mortalitas emersit ad
vitam. Fuit procul dubio et mater Domini
ante sancta quam nata. Nec fallitur omnino
sancta ecclesia sanctum reputans ipsius natalis
diem et omni anno cum exultatione uni-
verse terre votiva festo celebrandum suscipi-
ens. Ego puto quod et copiosior
sanctificationis benedictio in eam descenderit
que ipsius non solum sanctificaret ortum sed
et vitam ab omni deinceps peccato custo-
diret immunem quod nemini alteri in na-
tis quidem mulierum creditur esse donatum.
Decuit nimirum reginam virginum sin-
gulari privilegio sanctitatis ab omni peccato
ducere vitam que dum peccati mortisque pa-
reret peremptorem munus vite et iusticie
omnibus obtineret. Sanctus igitur ortus quoniam
immensa precedens ex utero sanctitas sanctum
fecerit illum. Numquid addendum putamus
his honoribus. Ut honoretur inquiunt
conceptus qui honorandum precessit partum
quoniam si ille non precessisset nec iste esset
quem honoramus. Quid si alius propter eandem
etiam utriusque parentis eius festos honores
asserat defendendos. Sed et de avis
et proavis idipsum posse pari similiter
quilibet flagitare et sic tenderetur in
infinitum et festorum non esset numerus. Pa-
trie est non exilii frequentia hec gaudio-
rum et numerositas festivitatum cives

deceret non exules. Sed profertur scriptum
ex producere in quo virgo videatur idipsum
mandare et de parentibus suis iuxta
Domini mandatum dicentis Honora patrem
tuum et matrem tuam. Ipse mihi facile
persuadeo scriptis talibus non moveri
quibus nec ratio suppeditare nec certa inveni-
tur favere auctoritas. Nam quo consequentie habet ut
quia sanctum precessit natale conceptus
precedens sanctus reputetur et ipse sanctus. Numquid quia
precessit eum fecit sanctum. Et si precessis-
set ut esset non tamen ut sanctus esset. Un-
de ei ipsi sanctitas quam sequenti trans-
mitteret. An non potius quia precessit abs-
que sanctitate conceptus. Oportuit nimirum
sanctificari conceptum ut sanctus sequeretur partus. iam
An forte mutuatus sanctitate sit a
posteriore prior. Potuit sane ei
que iam concepta fuit esse sanctificatio ad ipsum
quod sequebatur transire natale. Retro vero
retrorsum ad conceptum qui precesserat iam omnino
non potuit. Unde ergo conceptus sanctitas. An
dicetur sanctificatione preventa quatenus iam sancta concipe-
retur ac per hoc iam sanctus fuerit et conceptus quemadmodum
sanctificatam iam in utero dicitur ut sanctus consequenter
et ortus. Sed non valuit ante esse sancta
quam esse. Siquidem non erat antequam conciperetur.
An forte inter amplexus maritales sanctitas
se ipsi conceptioni immiscuit ut simul et sancti-
ficata fuerit et concepta. Nec hoc quidem
admittit ratio. Quomodo namque aut sanctitas abs-
que Spiritu sanctificante aut Sancto Spiritui socie-
tas cum peccato fuit. Aut certe peccatum
quomodo non fuit ubi libido non defuit.
Nisi forte quis dicat de Spiritu Sancto eam
et non de viro conceptam fuisse. Sed hoc
hactenus inauditum lego. Dico enim Spiritum

sc̄m i eam nō cū ea veisse dicete q̄ ilo
ǝps sc̄o supueiet i te Et si luz loq̄
qđ etiā sentit et vim̄ ipa sentit dico
glosam de sp̄u sc̄o ǝcepisse nō at ǝ
repta fuisse Dico et pepisse vgīez
nō tñ et ptā a vgīe Alioqđ ubi
erit ṗrogatiua m̄ris dn̄i q̄z singlat
rdit̄ exultare et de mune plus et
de itegritate m̄ris ṡ si tm̄ de dedeis
et m̄ri ipi9 Nō e h̄ vginē honare
ṡ vgīs honi dethere Si ṫ an co
ceptū suū sc̄ificari m̄r potuit q̄m
nō erat ṡ n̄ ī ipō q̄de ǝceptū pp̄t
pc̄cm qđ ierat r̄stat ut p9 ǝceptū
ī utero ia exn̄s sc̄ificat̄ oez accepisse
rdat̄ q excluso pcō sc̄am fecit
natiuitate nō tñ et ǝceptioē Qnob
re et si q̄b9 vł paucis filioz hom̄
datū est cū sc̄itate nasci nō tñ et
ǝcipi ut vni sane suaet̄ sci p̄ro
gatiua ǝceptus q̄ ut oēs sc̄ifica
ret solus absq̄ pcō veiens pur
gacoez faceret pcōz Solus itaq̄
dn̄s ihs de sp̄u sc̄o ǝcept9 e Quo
excepto de ceto vniuīsos r̄spicit
ex ada natos qđ vn9 humilit de
semet ipō ac veracit̄ ǝfitē In ī
quitatib9 ineris ǝcept9 sū et ī
pc̄cīs ǝcepit me m̄r mea Cū h̄
ita se heant qna iā erit festiue
ro ǝceptiōis Quo pacto nimir̄ et sc̄s
asserit̄ ǝceptus q̄ de sp̄u sc̄o nō
est ne dicā de pcō ē q̄ festus
hebit̄ q̄ mi sc̄s e Libeter glosa
h̄o hore carebit q̄ vel pc̄cm ho
rari vel falsa ī duci videt̄ sc̄itas
Alioqđ ei nulla rōe placeb̄t ǝtra

eccl̄ie ritū p̄sūpta nouitas mr̄
temeritatis soror supsticōis filia
leuitatis Nā si sic videbat̄ consu
lenda erāt p̄us aplice sedis auc̄ꝰ
et nō ita p̄cipitāter atq̄ ī ǝsulte
paucoz seqnda sīplicitas īpitoz
Et an̄ q̄dē apud aliquos errore
ǝperā ṡ dissilabam pcēs deuo
tom q̄ de simplici corde et aōre
vgīs veniebat Verū apd sapie
tes et ī famosa nobiliq̄ eccl̄ia
et cui9 sp̄ali t filī9 sū sr̄ supsti
toē dep̄hensa nescio an sū gra
ui offensa eciā vr̄i oīm dissilare
potuerim Que aut̄ dixi absq̄
p̄iudicio sane dc̄a sint sani9 sa
pientis Rōne p̄sertim eccl̄ie atq̄
auc̄ti atq̄ exami totū h̄o sicut et
cetā q̄ h̄i9 sūt vniūsa reseruo
Ipi9 si quid alit̄ sapio pat9 iudi
tio emendare Ad honoriū pp̄m

Dn̄o pap̄ honorio fr̄ b. 260 (13)
p̄fess̄ q̄dē monach9 consūare
pc̄oz scrip̄m ǝtullus e Aiut apd
vos pl9 valē paupis prem ǝ
potētis voltū De qua vr̄i singlar̄
dignacōe cū sit opīo fuit me dignita
tis celsitudinez nō verī q̄o mi9
audeā loqui ad vos id p̄sertī
qđ caritas suggerit De ecclīa di
co dn̄e cathalanensi cū ǝptū ī
me e nec valeo n̄ deo dissila
re p̄iclm Videm9 nimirū iā iā q̄
iminē sentim9 nos q̄ vicini
sum9 pacē vr̄ q̄ecoīate eccl̄ie
ǝuiter mox ee turbādā si elcōis
illi9 illustris viri ⁊ mḡri albri

Ad honorium pp̄m

ci i ep totus vitz, ta cler9 q ppls pari
voto et voce querat et queuit vre
pietatis assesu ipetrare nequierint
De qua re si et mea querit cicurat
sma noui9 hoiem sane fidei et
doctrine hacte9 extitisse i diuinis
pariter et huanis prudetem ee et
spam9 i domo di si tn ipe elegit
eu fore vas i honorem et vtile futuri
no solu illi s; et o gallicane ecctie
Vre at discretiois e iudicare an
merito flagite a vob friendu dispe
sa° vn talis pt spari cpesacio

267 (14) Summo potifici Ad eunde
honorio b. ab cla val salute
et si qd pt peccoris oro Dito ad
vos tiore scriba, nouit ipe q ti
me9 i vobis Sed ut audeam dna
caritas facit qppe q spat et vobis
Pro ecctia diuionen rogatus fuisse
pi fuice prem s; qd potissimu prin
ri deam pene dubito Na sic tep
tare aliqd vl pre vl pro adusus
iusticia iniquu e sic p iustia mitu
laborare apud iusti amatore supfluu
Vm et si nos qd ore9 sic optz nescim9
9fidi9 tn q vra benignitas pstnm i
tu religiosoz ociosa ee no poterit
Etqde sri vre prude sollicitaqz
discussio qd iuctura sit ego nescio
Sz h° dico qd audiui et frqt audio
qr videlicz logo et igrusso tenore
fert diuionen ecctia possedisse ea
de qb9 aduss9 ea cuisti lugonen eta
ut hu q vide antiqores de vicinis
trare et idigne noua abhoiabil
calupinia Hanerico cancellario

268 (15) Viro illustri h aplice sedis can
cellario b. de cla v. Que rec°
sut obliuisci et ad ea q an sut apl
seq Nd latet aios nros q me fin
lari affcu diligitis et tate in fe
licitatis frem iudec si sol9 hre
voluero Monachi diuionen ob ati
qua illi9 ecctie religioem mi carissi
sut Veniat si placet q no sit
ador ociosus siue vr ad nos siue m
ad illos salua tn i omnib9 iusticia
q qua ne aim respice fas est

269 (16) Ad petr pbrm cardinalem
Karissimo suo dno pet° pbro
cardinali fr b ab cla val salu
te et no i via Ego cuisti no heo
cari tn diuionen monachoz qr vi
ri religiosi sut mea frio Manute
nete eam ut mea sic tn mea ut et
iusticie sit Qd vtiqz et nos 9fidi9
et tota fere patria testat

270 (19) Ad petr dyaco° cardinalem
Tempus est ut pmissu exigam ut
q pbe ne forte frust spe de
vobis 9fisus sim Ex q° vtz noti
meru et aicicia Monachi sicde vos
psumpsisse 9fidite qdo opis vre i h
rmeses legati pstolsibi ee psense
runt No qr me tati pute h audeam s;
vos pmisistis vtz ne digne vos videstis

271 (20) Ad hanericu cancellarium
Viro illustri dno haimerico sce
rome sedis cancellario b de cla
val salute et oroes Nuq semel repi
loquar et loqr ad vos eroqz ipor
tun9 s; iportun9 caritatis s; veritatis
s; iusticie Na et si tati no sii ut

rome heam ppa negocia nulla tn
q dei esse gstituerit a me iudico aliena
Quappter si ve id m gre ap vos
vos manet qd multoz hz opio liceat
illud obsec° legatis dni archiepi
remesis i psnti negocio expiri Nil
quippe eos n qd iustu e pferre gre
q suspicam

Ad hubaldu lugdunensem 172 (22)

Reuerendissio dno et
pri suo hubaldo lugdunen
archiepo rome sedis legato fr
b cla val abbas Dignio pt pnoris
oro Dns eps melden arcep lras
vras forte tuc ad nos visitadi
gra venebat Cuiz iq e domo
ma resscribe paret sius mras tip
vri familiaris lras iunge curauit
suo spans negocio psutuas.
Cui cu no posse negae qd vellet
id solu vre reuentie familiariter
breuit q itimadu putaui qz si
aduisus epm qrente qsut ihur
hoies seipos armates et qsua
sut qrentes audieritis h° n° vre
dig° ggruit n° officio Vale

Ad stephanum metensem E. 173 (29)

Stephano
dei gra meten ecclie meten
archiepo strenuo mist° Cuius i
xpo humiles fres de cla val slm
et oroem Ex q° duduu si recolitis
me vos frm dignat sociastis
mris vos oroi9 humilit qmedast
sp sollicitu fui9 ut debui9 aliqd
fre de ee vro et euety vros t
bros sinsitai studui9 a qb9 po
tui9 desiderites iugiter oran
tes vos psperari i dei ope ad qd

assuptus fueritis et gressus vros
dirigi i semita madatoz ipi9 Bn
dns itaqz dns q no amouit oroez
nram et miaz sua a vob letifi
cauit vtiqz nos et p huc ven fre
wilhelmu nrm pfro nos no mi9
vbis qz mris cordi9 ronul de vra sos
pitate et psprte et pace p vos
ecclie reddita Cogratulam vob
s dam9 glam do faetes qd estis
et qd potestis ipi9 no vrm ee qd
et vos sp sentie i vobis ainbit
admoe9 ne nichil ee et posse ip
piatis siquid alit sapitis et
vris qd absit mentis vl viribus
qppia horu ascribitis Alioquin
verendu ne pax vra i pturbatoez
et psspitas vra qutat i aduersita
tem sic nimiz 1° iuste iudicate
qui ut humilib9 gram dat ita et
supbis resiste gsueuit qt et no
solu cu sco scs s cu puso puisus
i ps legit° .n° tm facies pace s
et creans malu p pphaz describit

Ad alberonem metensem 174 (30)

Domino vro alberoi di gra
meten ecclie primicerio fres
q i cla val. sut qliuz obsequio
sunt do salutes et oroes Fidele
curam vram i hijs q di sut et si
ia olim ut audiea9 et videam9
licet nuc i nobis ipis expiedo
psesi9 Cetm cu i hijs quip q
vobis missi fres vro sqde qsilio
suggessert epo et vram beniuo
lentia et ipi9 epi pmptu tea
mus assensu qz tn dei qz bn

plm i hys oib9 max q ad deu
ptient an oia et sup oia nee est
nos iquire et custodie Idcio ad
qpbandu certi9 q ipe poti9 de
hac re velit · rem sicut int epm
et mochos guenerat vra vtiqz
idustria mediate ordinate glut
fieri deret et hortate ut celerit
et aduuate ut horabilit fiet no
quide ostenda sz vsqz p9 messio
ne tu p vra tu p tpis optutate
expectanda nemo itmittenda ee
putam9 Ia vo tur si et epi volu
i eode psiteit et vobis nichilo9
io ipm eqz ut mo placuerit tali
s gniectua di qz ee grdiu seruri9
gfidentes spam9 nos vtusqz vre
deuocoi iux qd diffitu erat satis
ee fucros Arbitimur ei accept9
esse do si qjtu i nob est nemi one
ri ee studuer9 ne no ta scrm
qp datu i ho ~~ho~~ e9 negocio
requir qd absit videam et
pripue vris nob maioib9 atz i
stacoib9 occuparo9 sb h9 rei
occoe iportum9 igere et mo
lestos cu nrre no est vob exhi
be et ho gtu no ee do et nris sri9
morib9 no ggrue Ad eundem

275 (43) P Riours pris mee benig suf
cep9 pbet aplicod spandi
fiducia pmissa itaqz duotissia
gray actioe p expta beniole9
ium audeo pete q ptandis gra
tys sedo me fiut debitore qbs vi
molistmen certe ipaz etiaz p q
se vram semitate quoq mo do

lebat ead libte tene gredatus p de quo
cessor vror tpib9 ea rtui e tenuisse

276 (44) V Idetis rte qjtu Ad eundem
V psuma de vra beniole ut
n celbra ipetra pces fiat et to
ties exauditu rursus peator ac
cede no veor iptun9 Nag qde
psupo sno met idigtoem q
de caritate no de temeri dndit
menit nisi fallor vra prmtas
q dudu crebris qrelas vnnisas
quas p ecca tenoma aduisu
molismen mochos dqm hucu
tis p aore dei et mros peritus
oi sistis Et ecce yde mochi qq
rut q nescio qs nouas et ut
ipi aiut i debitas vob gsuetu
dies i p dca ecca vedurtis
Obser ergo et eas dicti gfides
me ne i hac qde vice passuru
repulsa ut q ia de maiorib me
rui no repelli i obtiendis mno
rib9 cofundar Ad magistrinen

277 (368) V Enli dno et kmo Archiepm
V pri he · magistro archepo
B cla val abbas Inuenire gram
ap dm Itras dilcois vre debitu
venerone suscepi sz p multi ne
gocioz breuis e rnsio Deposi
tu qrele vre ap nos sigte e et
pign9 dilcois et pripue huilit
idiciu Os ei e fui a q dom pris
mei ut ad me i fecit archiepi
gtept9 et metpolitae sed iuria
Nonne e fui puer paruul9 igrias
itroitu et exitu meu Vnipm
no igro vbu vitatis vsqzqz qd

obumbilasse

ad vid

ex ore altissi, precedit nunc e ut
veiat scandalu ve at illi p q vent
Ho iste de q° agit' i lris vris neqz
ab hoie nz p hoiez s3 neqz a do
missus venit q si se mochu chem
tu iactat et ex eo sibi assuit sibi
vel officiu pdicatois pt fnie et
debz q mochus no hz docetis sed
plagentis officiu qppe cui oppi
du carcer ee debet et solitudo
padisus hic vo a gins et soli
tudine, p carce et opidu hz p
padiso O hoiez sn pectoe cu
stultitia eleuatu e sup candela
bru ut appeat oib' q i domo st'
Tria sane sut i eo rphsioe digs
sia vsurpa° pdicatois, gtepts
epo2 hoicidy appbatu libtas
Nonu ge9 potenie Nuqd
tu maior es pre nro abraha
q eode, phibete gladiu depo
suit ? q° iubete leuauit. Nuqd
tu maior es aplo2u pncipe
q gsuluit a dno. dne si pcutim9 i
gladio. Sed istructus es oi sa
pie egiptio2, i sapia h9 mudi
q stulti e ap° deu Alio mo
solus goez pet q i te q dixit
mitte gladiu i locu suu Oe
q accepit gladiu, gla° pibit No
ne copiosi9 triuphat etia de iu
deis p singlos dies l' gutes
vel gutes eos ? q si semel et sil
gsumet eos i ore gladij Nuqd
missu e i9 gstituta vniusalis
ecce o2o q fert' p pfidis iude
is a sol' o2tu vsqz ad occasu ut

d9 et dns auferat velame d co2
dib9 eo2 ut ad lume vitutis q
sius tebris eruat Nisi ei eos
q icreduli sut edoctos speraret su
pfluu videt' et vanu orae, p
eis Sz qz gsidabat ordo pietat'
q dns hz rsspcm, gre ap° eu
q reddit bona p malis et di
ligit hoiez, podio vbi e ergo istud
qd dcm e Videas ne occidas
eos. Vbi e cu plenit° gentiu it
uit: tuc ois ysrl' salu9 fiet.
Vbi e edificas ihrlm dns? dis
psiões ysrl' ggregabit. Tu ne
es iste q mendaris fans pphas?
et euacuab' oes thesauros
piet' et mie ihu xpi. Tua doc
tria no e tua s3 e9 q misit te
prius Sed rdo suffiat t' si sis
mgr tu9 Ille ei erat hoicida
ab inio ille mendax et pr me
dacij O mostruosa scia, o sa
pia ifnalis. gria pphis. aplis
inimica, sbuersio piet' et gre
O imudissima hesis o metr' sacte
ga q ipregnata de spu falsit'
gcepit dolo2e et pepit iiqtate
Libet si no liz vlt' pgdi ad vl
timu ut oio que sentio sup his
bnt' gpndam Ho e mg9 i ordis
sius plen9 spu arrogatie et si
cut vba et opa e9 ptendut co
na sibi face nomie gnde uytu
nome mgri q sut in tris s3
no hz supty ad pficiedu Valete

Plaut is q Ad eundem 278 (57)
vra mi pte i portauit

ideo ipi9 desiderio et peticioi usq
adhuc satisfacere distulistis qr
p^m voti pgedi i iherosoliam urri
tu vobis fecisse videt. Sup q°
si mram 2quiritis sima e° arbitr
mora voti nō ipedie dere ma,
iora n^s deu exige qn̄iq sibi
pmissu bonu si p eo melī9 aliqd
fuerit psolutu Et mureo amu for,
debeti vobis xij numos niqd
si p eis de gstituto marca solue,
rit argenti iuste irasceim Ia
si ab h° epō aliqd tietis securu
vos reddo qr nō solū ei si qd huc
auxiliu ipenderitis displiceb^t s
etiā valde gratu hebit.

Ad guilgelmu lingonien epm

278 (59) Dilō suo et pri guilhel°
di gra lingonien epo.
fr b. claval ab. ssepm Audito
obitu dm̄ wineri archidiacon
nrīn duxi9 vram prim^te pnb9
pueniire p° pmuinre graliosi tn
dig^m pūtatis moitis mēacq,
este pūtatis Quante9 de rb9
sci stephani diuionen qb tebat
placeat libealit^u vre maz sup
exaltare iudicio Hoc de nō ig,
norami9 qp i ma9 vras deant
rdie iux qd i caplo lingonen
dispositu et sptā fmatu fuis
se etia nos meim9 qn fili9 vr
hibertus i etia ia p9 abbas
regularis gstitut9 e Sed qr camo
meis grauis scandali et abbti
nīsin ppetuu ordiem soe gtui9
si ad ea q diu tenuit i^a etia q,
nisq ordoe manu vram exte delis,
gcurrentibus quppe illis de illo qsi
qui principiu mali dederit aduc
mens mi e9 cui et ade9 i situ
etiā dapnu incurrit pietati vre
supplica9 et supplicā° cosuli9: ut
tot pusillis xpi a tanto scandalo pru,
tis: et huc xpi tironu a tanto
ppetio sit liberare curetis grede°
enie vtiq qd hacten9 curis enie
fuisse gstituitur

Ad eundem

280 (63) Supplicaus que a nob placuit
excelle^e vre scisitan anos
fallim^t a is q vobis ea retulit ipse
fallit Siqd tn fuit suspicaz heo
mea quā nouit labile meōria
ne tanta m fre qui h^c loqt suspi
cer fluitte Hoc me cuisse scire
gfido et vos idubitat^e scire vo,
lo nemi me sup noie vro rep,
he^dis aliqu ul accusatoris vba
fecisse l iuxisse Absit h^c a nra
pusillam^te temeritas: ut q epos
et abse^tes loq que ad nos nō atti,
net audiam9 pstim que nō pba
ui9 Idem qp mraz noti^a dignat
expetitis gtater arripui hi da,
tus nos et notesce vob et vos
noste cupie^b Qua ia sanc
fidu^a psta^e vre supplica9: vt
vram gfidet gmoe9 benivole^tz
de loco i° qp sub tutela vro ut
aiut hortatu fr xenend9 et co
abbas mr dns guido de trib9
fontibus gstrue suscep^t In i° nob
qp tn vos curatis ondite et qp
ei feceritis nob sim 2putate Ite

Ad archandu pliaren abbtem 281 (79)

QVidq gre et dilcois ipende
sibi pnt abse aici puto
et me dere t et m deberi a te no
solu ob ysortiu ppo et pfesois
s enia ex debito me iure psthe
sorietatis q ta gta vtiq tuq de
bita deuocoe qtu i vno q mm
feruecat i nullo euidenti yag fre
seu motesce possu q si altutr
no relem si qd fortasse de altut
qd no deceat audi Audiui at
ego de te q de sto queretu tuo ab
baria i hispania ystruere velis.
qd m mmmr i mg admira ve
nit ; qd te vi sit qd gnly qd ve
vtilitatis q filios tuos exulae
nupis i loca vtiq ta logiquia
tanto suptu et labore et xpend et
edificamd ; nu ppe te hre possis
vbi eos colloces ia edificatu et
bn ppatu Nec ut reor hinc te
excusae potes q locus i tuo no sit
nu rtissime sua q facile si vis
hi ee possit Aliquid na dns
abbas q illud tenet requet t ne
gnet ; vo si velles ampe gtissim
hret ; no qr bo no e s qr sibi ne
sitis op no e Uenio t valde e
pit et m si sollicite i opi mis
nd sua qd apls dicit Nec ado
lesce tua gtepnat Cum qr inue
nes sui de leui notem s qsid
qr tu ysulti ages et locu q vin
mor et ia ystructu e eliges ; q
circo qde teneri nostri onere ee t at
mini fore Ad guidone abbtem

QVato t i hac qua audiui tua
qadisit gdolea affri no
ut affruit omi dus ggto bor
missor Sed rursu cu ysideo no
p q s a qo rmissa sit h tbula
q t de pnti molestia gpatior ;
tm de pspi mor futi speo co
gtulari ; si tn tu yalui i ptba
no aditte idipm meti sapias
et de manu dni mala sic et bo
nu sto iob eqnimit suscipias Vo ni
sto dauid no tn hns etsi finis tuis
p tatis malis i digri q sb pote
ti manu di q prul du illos m
sit ad malesa t humlu te op
tere sias Vim qr ad te ystat
ptine corrcoes illor ut pote suo
ru erre t ymisse ; dig e ut p
ta nephaia psupcoe sui neq
corripiat ; ac de r b eor dap
mosterii aqua ex pte reqpeset
Sz ne tua mg i h vlcisn iuria
q illor ferre culpa videaris ;
rogo rogas q ysulo no ta quo
illi digni sut peses ut qd t dig
nu e no ysides ; ut vis ma in
di superalte et i tua modestia
d yglifice Porro illic filiu tuu
m q p te et p seipm satis mru
ore tuo et nro spu ymoe ; ut ne
cate sua et si iusta i dig debi
et ; qts omi illi prepti obli
ru qo percutieti vna maxilla in
bem pbe et altam Ad gerardu

SCripsisse me ab plateriens
aliqd ad comite mmese 283 (81)
i tue psoe accusaom n rrordor

nec unum est. Ceterum si super ecclesia tua ad
eundem principem litteras misi, hoc non
adversum te, sed pro te egisse me arbitror.
Siquidem audieram ipsum tuo et assen-
su et consilio proposuisse venire ad
nos visitandos, ad probandum de-
tectis malis que de domo vestra Dei
vulgabantur, an vera essent an que culpa
essent, ut quod forte sinistrum reperiret
ibidem eius et studio et sollicitudi-
ne corrigeret. Cuius et tam iustum et
tam pium propositum si hortatu nostro
roborare curavi, certe inde lesum iure
conquerentibus non video. Puto enim me recte
fecisse, si de domo Dei zelum Dei
habens, eius providentiam que emenda-
tor esset commovi. Quod autem ex auc-te
scripture arguis me peccasse, qui quod
prius te non corripuerim, scito me
nullam de persona tua querelam habere, sed
solum ut fiat pax in ecclesia tua ex
caritate providere et procurare. Denique
ipsius rei veritatem plenius cognosces,
si ad nos tecum ut dixisti attuleris.
Poteris autem mecum invenire quamdiu instan-
tis ebdomade die libuerit.

Ad Henricum Wintonensem episcopum

284 (93.) Viro illustri domino Henrico Dei gratia
Wintoniensi episcopo, B. abbas dictus
de Claravalle, in Domino salutem. Aliorum
relatione iam letabundus accepi locum
gratie non infimum humilitatem nostram
apud vestram celsitudinem obtinere.
Non sum meritus, sed eo non ingratus.
Itaque refero gratiam pro gratia, et si non
condignam, certe quo possum. Hec vero
gratula sit oblatio vel potius rela-
tio a vobis sponsionis qua et amanter prome-
reri et dignanter persolvere curastis.
Verum plura modo scribere supersedi, donec
vestro si dignum iudicatis rescripto hanc agnoscam
paucam qualiter receperitis. Que autem
rescribenda vel iungenda verbo placuerit,
abbati Ogerio bene committere potestis,
per quem et hec nostra recepistis. Pro quo
etiam vestram excellentiam compellamus,
quatinus ex hoc et notum habeatis et com-
mendatum, utpote hominem honestate sua
religioneque commendabilem.

285 (99) Nuntium quo te dixis fuisse exha-
ustum frater Gwilhelmus non sua sed
tua nutibilitate ad te putavit dirigendum.
Siquidem ipse suo more Dei gratia fortiter
agit aliena a se iterum ad friens
iam fines. Vir duplex animo inconstans est
in omnibus viis suis. Vias quippe domini simpli-
citer per hoc confidenter ambulans non sentit in-
ve de quo dicitur: Ve terra ingredienti
duabus viis. Hec autem audientes, in discor-
dia versari domum vestram non sine gravi
scandalo abbatis et fratrum deseruisse
solumque habitare in nescio quo satis incon-
venienti loco. Quo rumore nobis
permotis anxiique querentibus si quo-
modo tibi a nobis posset consultum iri, nil
prius commodum occurrere potuit quam ut te vocato
nobis pro te de te certiores effici curare-
mus, sicque quod in promptu esset pariter
providenti consuleremus. Sed iam tuo scripto
nostroque rescripto utriusque ab alterutro
fraterne suspicionis timore depulso pariter
confessus unius hac felicitate que vera sit
ad nos invicem dilectio comprobatum est. Et
eisdem per hanc mutuam nostri sollici-

tudine no infructuose nuc reno
natam esse putauerim Cum igitur et
nos quidem copiosum speremus
accipe si tu nobis copiam non optu
tate daret Alioqui optimum duci
mus vestra grates uos ee in copia quam in pro
huius copia habundare

286 (
Si minus vos pro tanti operis sui
receptione fuere confisi hora
dominus nobis super hoc et obsecratus
estis Nunc vero cum primo sinuauit nos
vestra paucitates donatio instat ut ei
a quo bona cuncta procedunt et grates
referamus pro bono quod dedit velle
et fundamus preces ut adiuuet et perfi
cere pro bona voluntate In gau
dium meum non tacebo vobis Quas
nempe putatis cordi meo delicias
afferat vestra huius intencio Delecta
bitur in ressitudine anima mea si infati
gabile conspexero vos in studiis salu
taribus et honestis Gaudeo ergo non
quia quero donum sed requiro fructum liben
ter recipio beneficium quod potest dari
alioqui nequaquam ambulo in curiositate
que non querit que sua sunt Et inde nobis
in hoc beneficiatis sed vobis melius
ni forte excidit vobis quia summa beatius
est dare quam accipere hoc placet deo episcopus
hoc sacerdotium verum commendat ornat
corona nobilitat dignitate si quod
ministerium prohibet esse pauperem
amministratio prohibet pauperem amato
rem Non enim paupertas virtus reputatur
sed paupertatis amor Demum beati pau
peres non rebus sed spiritu
Ad priorem suum godefridum.

287 (317)
Frater godefrido fratri b. salutem In octava
pentecostes ipsa die completum
~~dominus~~ deus desiderium meum eorum vim
et verbi dando pacem Nam illa die
filii petri leonis scilicet in die humilia
uerunt se ad pedes domini pape et fra
trum hoies eius et iurauerunt ei le
gittimam fidelitatem Clerici quoque qui
in scismate erant scilicet cum ydolo quod
erexerant humiliantes se ad pedes
domini pape obediunt ei iuxta morem pre
ferunt et fratri est leticia magna in populo
~~de~~ habens pacem misimus quam ~~[illegible]~~ quidam se
~~morte preferunt~~ ciuitate ex
ultatum tamen diu vobis expectaui
sem ita diu veissem De cetero
iam nichil est quod nos hic detineat fu
no quod inpassus venia vitimus in veio
Erre veio cito et merces mea me
cum est victoria christi et pax ecclesie Sex
ta feria post diem illum egressus sum e
de ciuitate Itaque venientes venie cum
exultatione portes manipulos pa
cis Et quidem verba pulchra sunt sed
pulchriora sunt facta Et ei tam pulchra
sunt ut quisque non letatur in eis alienus
tamen sit a neque Ad petrum albanensem

288 (147)
Domino patri reverendissimo
pe du abbati suus b. quod suus
Visitet te oriens ex alto o bone vir
quia visitastis me in terra aliena et in
loco peregrinationis mee consolatus es
me Beneficisti intelliges super ege
num et pauperem Absens eram et
absens eram longo tempore et recorda
tus es nominis mei homo magnus et occu
patus magnis Benedicens sis anglis

tuus q pio pectori tuo id suggessit
Benedictus dns m q persuasit. Bi te
neor vm glorier apud exteneas
lras vras et illas lras tuas i qb
m aiaz tua effudisti. Glorior q
me non modo heas i meo' sed i gra
Glorior de pulegio dilectionis tue ze
fruis su de habundantia suauitatis
pectoris tui non solu at s et glo
rior i tribulacoib9 si qs dign9
289 (149) hitus su p eterna gpati hc plane
gla mea et exaltans caput meu
eme triumphus. Na si sociy fuei9
laboris erim9 et gsolacois. Col
laborand sunt et gpatiend mi
ne et de nobis qret dices. Qui
iuxta me erat de loge steterit
et vnu faciebat q qrebat aiaz mea.
Deo at gras qui dedit ei victo
hoestauit eam i laboib9 et co
pleuit labores illi9. Tristicia
mea i gaudiu et luct9 m i cytha
ra versus e. Hyemps transiit ym
ber abyt et recessit. flores appa
ruert i tra ma tep9 putacois
adueit. Amputatu e sarmetu
inutile putre mebru. Ille i siqu9
qui peccare fecit ysrl morte ab
sortus e et ductus i ventrem
iferi fecerat. quippe scdm pphaz
pactu cu morte et cu iferno fed9
inierat. Jdqz iuxta ezechielem
feus e pdino et no subsistit i e
ternu. Aliuis q omn sic mag9
iru et pessi9 inimic9 michilom9
abscisus. Et is erat vn9 ex ai
cis eme s illis de qb9 solet

qri et dice. Amici mei et px adme
app et ste. Sed requiescat ito spa
m9 de filibus ide iudicau. ppe e
ut reuertar ad fres meos si vita
comes fuerit p vos sicut iten
do transitus. Interim gmedo me
sus oroib9 vris. Salutate gfrem
camerariu et oes q ei vob sut
ni r liqua sru multitudie. Ad eud
Qua nolim fr qd vre putem
obuiare reuen fdo vram
sinceritate no latere. Cu fiducia
suggere vob no dubito qd sugge
rendu videt. De monsterio sci bti
m velle vos modeati9 age q re
pistis. Na et si ho vob i pace sbi
tere et absqz oi gdictioe posse
tis ne tui qd vram i fret vido
Neqz em vidermi vos hdre de
leiiri cu tanto onere. Nuc vo cu
nc absqz mag9 labore vediare
vobis psatu monsteriu nc i pace
ut caput gatis posside hoesta
vobis ut m videt pbet gefredi ocio
timor ingetandi. Ad hugone ab
290 · (302) Dilco et ven dno leonio ab
bti et vniuso gue tui eme
sci bertini B spm veritatis q
mud9 no pt acipe lras dilcois
vre dilcissimi fres recepi9 i dices
voluntatis et peticois vre. Be
ficioz que nobis et mis plena
manu hylari mete vultu sereno
exhibetis i et nu no obliuiscar
Sed quid si no su oblitus et im
tus inemor. Nuqd sola meo
ria hebit me excusatu. vino

acerbius accusabit. nec in me coram nec
ingratum animis meis exhibebo me
noui. Si tamen non habeam que retribuam
pro omnibus que accepi a vobis: ut
sapiens minus loquar: dominus retribuet pro me. De
alienis liberalis sum quoniam inops et
pauper sum ego. Honorem eterne vite
et decorem domus domini que in vobis est
quantum diligam ipse novit qui solus
profunditatem humani cordis ingreditur.
Hec nec vereor verum dicere in hac
parte. Ego diligentes me diligo, sed
non in hoc iustificatus sum nam et
ethnici hoc fecerunt. Non multum lau
dis habet si amatus me amave
etiam ro: sed si non amavero hoc sceleratus
pro scelere iudicabor. Dilexi vos
et ante meritum querere etiam et post
meritum non diligere. Nos ei etiam
etsi nulla merita precessisset ho
norari oportuit. pro beneficia non ho
norare plus quam iniuria est. Diligam
vos semper karissimi fratres in domino et tamen omni
amore servivi vobis in eo quod servi
estis; vero christi cuius membra estis sed
in vobis honorabo. Verumptamen ut commendabile
sit obsequium meum et honor irreprehensibilis
quod vobis exhibeo decet nos prudenter et
caute id fieri oportet: quia honor regis iu
dicium diligit. Super hiis ergo que
mistis [illegible] respondeo caritati vestre: quia
nec ego [illegible] audeo nec vos debetis
prohibere [illegible] eum qui benefacere potest. Non
enim renuere habemus apostolo dicente: spiritum
nolite extinguere. Neque enim securum
est extinguere quod extinctum accendere
non sit tue potestatis. Et ubi est illud

Unusquisque in ea vocatione qua vocatus
est permaneat. Vocatus est magister thomas
non a me sed ab eo qui vocat ea que non
sunt tamquam ea que sunt. Quid ad nos in spi
ritus quod ad nos invenimus in hoc facto,
tamquam opus hominis sit et non dei. Non
ab homine neque per hominem: sed a domino
factum est istud. Non enim homo sed deus est qui
operatur [illegible] in cordibus hominum ad
inclinandas eorum voluntates quocumque
voluerit. A domino magister factum est istud:
et ideo non solum mirabile sed et immu
tabile esse debet in oculis vestris.
Quis enim vel quid est homo: ut adiuvet
sensum domini vel ~~sensit~~ eius spiritum:
Novit ille qui quit omne positum et quod
curat et ubi curat et quo et unde
revocet et ubi collocet: sicut ea
velit non perdat. Quem ergo dominus
vocavit vide ne revoces; quod deus
erexit tu inclinare noli: nec ponas
ei offendiculum: cui dominus manum por
rigit ascendendi. Sed iam videndum est
quid ponderis habeat illud: quod dicitis
eum oblatum a parentibus. Videat pru
dentia vestra quid habeat plus vigoris
et rationis: utrum id quod factum est de ipso per
alium ipso nesciente; an id quod prudens
et sciens de seipso fecit. Non autem ipse
sed gratia dei: que nolentem fecit ut vellet
que volentem subsequitur ne frustra vellet.
Ego autem dico quod votum parentum integre
manet: et oblatio eorum non est exina
nita sed cumulata. Ille et idem of
fert et eidem offert cui prius obla
tus est et quod prius a solis parentibus
oblatum fuerat nunc offertur a filio.

Postea sup hoc v̄bo p̄pe vob̄ n̄l
habeo; ꝯsiliū aūt do a dn̄o ꝯsec̄us
ē sermo Nolite īpedire cursū gr̄e
dī; nolite repime p̄micias bo
ne voluntatis. Nā ei q̄d ī eo rep
tū est de sp̄u s̄to est. Vos aūt no
lite dissilare iniuria quā nob̄
īfertis; cū nūq̄ vos leserim⁹ ī
hac p̄te; ut fr̄es q̄s d̄s misit ad
vos vellem⁹ subt̄he vobis. No
uerit aūt ip̄e thomas sicut tu
fecit ip̄e votū suū cui me teste
adhibuit; nouerit d̄s q̄ccitiz sit ī
q̄ eū ad h̄ ip̄ulit; q̄ pascedā ex
aduerso et stabo ꝯt eos ī die
dn̄i. Sed iterum meli⁹ ē et nob̄
et vobis; seruare vnitatē sp̄s ī
vinclo pacis **Ad alvisū atrebaten.**

Ven͞li p̄ri et amico **Ep̄m.**
Amico alviso dī gr̄a atrebaten
ep̄o B salutes et ꝯlestiu⁊ mēas
oroēs. Rogastis nos p̄ ecc̄ia su
btimi quā et vos diligitis et nos
ip̄i dilig̃i⁹ et dilexi⁹ ab initio.
Vnp̄tū q̄d n̄c rogat ven͞l abb̄s
ei⁹d mōsterij ut dilig̃ti⁹ ꝯside
rasset prudēcia v̄ra q̄le sit illud
nō dicā facere s̄ rogare (vel). Neq⁊ eī
dubito qn̄ redarguisses eū tāp̄
q̄ delinquēt ꝯtuter et adūsum
nos amicos suos et adūs⁹ thomā
ip̄m cui aiā ꝯrit; v̄o et adūsus
dn̄m cui conatur īmutare ꝯsiliū. Nō
eī dn̄e p̄r id vob̄i p̄suadei potuit;
ut ab amico v̄ro t̄le aliq̄d peteris.
Vocat dn̄s thomā de celo; vo
cat ut exeat de t̄ra sua et de
cognacōe sua et de domo p̄ris sui
et veiat in locū q̄ ip̄e ei ondit.
Et q̄s sū ut p̄hibeā sp̄m dī; q̄ de
beā īpedire eū qui p̄p̄as oues
vocat p̄p̄o noīe et ip̄e an eas va
dit ut aliū nō sequā s̄ ip̄m.
Thomas paup̄tate elegit; le⁹ eū
ad diuicias delicias q̄ remittā.
Nec igit̄ q̄n possint ap̄d sīm b̄ti
nū fr̄es suā ip̄oꝝ opari salute;
s̄ q̄s illic vocauerit d̄s; ut vn⁹ ꝯs
q̄ ī ~~vo~~ quā votus ē ī ea p̄mae
aūt. Pro s̄no vbi legerim neo
mittēs manū suā ad aratꝝ et
ret⁹ ~~sp̄exit~~ r̄spiciēs; apt⁹ est
r̄g⁹ celoꝝ. In quo c⁹ neq̄q̄ ~~fraudare~~
fraudare velim km̄i km̄i filiū
meū thomā; et aiā q̄m a deo
ꝯmissa ē. Vn̄ satis miroꝝ q̄o nam
mō sīrip̄i potuit tātē discreti
oīs te h̄⁹ternoī postulare. Ego
eī qui de v̄ra sicut sat̄ dilcōe
p̄ suo pauloni⁹ r̄ndeꝝ q̄d aūt
dn̄s ad filios zebedei nescitis
q̄d petatis; nisi q̄ cogitauī nō
s̄ de cari^te p̄suenīo ut nō cui
sacerdotali cathedre ōferret. Si
nite g⁹ moꝝ v̄rm̄ ī honorificate
eciā ī hac p̄te misteriū v̄rm̄;
et v̄liter vnitate habet̄ sp̄o
xp̄i; ut eū ad quē vocat sp̄o
sus thalamū suū offē... sue suū di
lacōe meruit intrare. Agite ip̄
ut amici sp̄osi, q̄ stat et gaudio
gaudet p̄p̄ vocē sp̄osi. Et h̄o si
cut bn̄ vniare soletis ceteros
sic vniate et istos ut nō solum

qd absit extinguatis spm di; sed
et coadiutore e9 fidele vos ee
pbetis Hoc em omo ctu sit p2m
vre qm meo gsilio su pmissioe mea
nusqm decliabut Dico ei qm ipe per
care et iposspamre facere; siqd eis
aliud gsulere vel gcedere Reddat
ergo vota sua que distinxerut labia
sua! Aliogn viderit ipi qb9 cdat
dicentib9; ecce hic e xpus ecce illic
est; qm optebit eos in an tribu
nal xpi sup voto suo r9 e testis
su videre. **Ad abbatem lestien** 292 (400)

Venli pri lestien mostey ac
filiis eius bi seruor di qi
clara valle sut utilis su9 Serue
dno i tiore et exaltae ei cu tremo
te. Remisi9 vob frem robtu! p9
ea eo eo et p eo pantes ut cleme
tius agat cu eo in recipiedo; q
cu ceteris solet fugitis rueteti
bus No em par debet ee pena;
ubi dispar e cu Dem ut ab obia
in qua cu piclo ut ipe dicit aie
sue diuti9 inuti9 detentus e amo
ueat; et ad alia i q seruri9 et sa
lubri9 viuat trasseat Aliogn q
cu intencoem hois attedo; tieo
ne illa irrcuocabilit arctatis Ce
teru at audiui9 dnz abbe3 gtinuer
sfinari; r9 nobis vita vl morte
eci9 flagita9 renuciari; ut q
de vita licet mortali recipta9 gau
diu aut de morte lz vitali luctu!
su ut veri9 fatear; de qlibz et gau
diu simul et luctu De vita qdem
ipi gdoles q sit rtardat9; s no

bis gaudes qb9 ee rseruat9 De
morte vo nimiru ipi ggtulas p adep
to pmio; nob at gemetes p adep
to nitio **Ad hamericu cancellarium** 293 (157)

Speciali aico suo ha pro eisd
meico dig cardiali et aplice
sed cancellario fr b. dec. v. lucre sapie
et vtutis claescere Nisi q2 vraz no
ui et ei afflictos gpasso3 et cont
pteruos i dignior3 optiue ipotue
istare vob p mgro wil madu
nen et socys e9; gpellem vos ad
usus oppssores et calupatores
cor9 Nc at sufficiat meorasse; vrz
e ope pbae cito qd rued sufficiat
Ad eundem pro eodem.

Dno ha caris
Dvelli. sce ro ec. digno cardiali 294 (160)
et cancel stepha9 pisien qd dno et
aico Amus i neri te pba qd dico
no de sincei te dilcois vre q2 dubi
tem; s ne gtigat ut dubite Co
figet at pel dno; si zelu illi vrz mo
qd absit dissilare gpeo Porro
dissilacois id in argu tu iexcusa le
foe nouitis; si i notheriu rempe
gpmitis geuiqz occoe gtigit; q di
midiu aie mee nepotu suor ma
nib9 eodeli abicoe psridit; soli
quiciatu pte rliqua resuata
Ad Conrardu regem Romanorum 295 (180)

Ecpta vra et salutacoes fr de
uot9 suscepio. q modicu
su ad illa Modicu dixeri dig te
s no duocoe Mucrionie rgis
nri sut et mar i qua dignater
gpmitis de suasioe ipi regis

dederis. ergo in dominicum nunquam vo
lui. volens odit animam meam. Legi quip
pe omnibus animam potestatibus sublimioribus sub
ditam sit. et qui potestati resistit dei or
dinationi resistit. Qua tamen sinceritate cu
prioris vos et omnibus modis custo
dire exhibere curavi semper et apostoli
ce sedi et beati petri vicario. sicut
ipsam vobis vultis ab omnibus ser
vari impero. Sed que non putavi
scribenda. pro his ea fortasse optu
mus statuerem. Ad dominum papam innocentium

296 (184) [H]rem adream leti colume
qui recepi et leta nunciante.
de vestra incolumitate et gloria de prosperitate
et pace ecclesie de curie statu flore
te et valete. Post haec nomine de gratia et
benivolentia quam nobis apud vos perseve
rat. Sed sua misericordia deus dignetur e
facere vobiscum. fratribus suis letites
Unum de mittendis ad vos fratribus
quod vobis placet difficile ad complendum.
presertim cum non sit copia personarum que esse
solebat. Quidem pro illos quos habemus
et tamen ad diversa destinati sunt loca.
itegra tria ex eis nova monasteria ex quo a
vobis discessimus ordinata sunt. et
adhuc restat aliud pro ordinanda.
Curamus tamen unumquemque nostrum quos vo
bis mittamus. cupientes per omnia vestris
obedire mandatis. Ad eundem pro

297 (323. alviso atrebatensi episcopo
[A]mantissimo patri et domino dei gratia
summo pontifici innocentio. bernardus modicum id
quod est. Nec novum nec mirum est. huma
num animum posse falli seu fallere
Cavendum et hoc et istud. quia verbum

piculum. Ad utrumque nobis cautelam ap
posuit magni consilii angelus: ait quam
dixit. Estote prudentes sicut serpentes
et simplices sicut columbe. ut nec pru
dentia decipi nec simplicitas deci
pi possit. Quoniam venerunt ad vos
in spiritu mendacii et spiritu erroris
adversus dominum et adversus christum eius.
verbum iniquum constituerunt adversus
atrebatensem episcopum. cuius conversationis et
vite bonus odor fuit hactenus in omni
loco. Qui sunt isti qui ut canes mor
dent. qui dicunt bonum malum qui
ponunt lucem tenebras. Qui sunt
isti qui contra legem maledicunt surdo.
et coram ceco ponunt offendiculum.
Quare domine irasceris in filium tuum.
Quare letificasti inimicos eius. Ubi
est illud apostoli. Nolite omni spiritui credere.
sed probate spiritus si ex deo sunt. In
domino confido quoniam dissipabit consilium
eorum. et cum apparuerit quod verum est
evacuabitur quod ex falso est. ut men
tita sit iniquitas sibi. Auribus meis
audivimus. quam fideliter quam constanter
locutus sit in conspectu regis et princi
pum. pro fidelitate romane ecclesie. Ve
nit ad nos in innocentia sua in die
vocationis sue. Premisit autem filium suum
archidiaconum presentium latorem. cuius
personam et mores vestre mansuetu
dini commendamus. De cetero venit ad
vos abbas sancti vedasti. homo placens
inimicis sibi suis et ecclesie sue. Iste
quia accepit suavi nomine abbatis
Querit ea que sua sunt non que ihesu christi
Sed et aliis pro talibus filiis quem tu eo

est, qui nec conscientie nec sue fame pepercit?
Observamus et illusio huius qui in cenobio
eius fuit. Sic loquitur monachus eius. Ipsius
veritatis dicit vobis Ordo de luce a tene-
bris dicit vobis: reprobare malum et eligere
bonum. Ad lembertum abbatem sancti Michaelis.

Humili et amico suo domino Lem- 218 (399)
berto sancti Michaelis abbati, fra-
ter eorum qui in Claravalle sunt, suorum dei inutilis
servus: debitum dilectionis affectum. Hic
filius vester peregrinationem quam etsi vestra
licentia suscepit, meo consilio dese-
rens ad vos reversus est. Cum enim
cognovissemus viam illam et eum recessis-
se pro levitate, et vos ob illius improbi-
tatem amisisse, duxi ut dignus erat
increpatum reverti persuasimus. Sunt siqui-
dem quietum querere potius levitatis
et improbitatis perversitate ardente,
tedio emendacionem pollicente. Recte
tamen iudicamus quemlibet reum in
suo monasterio monachum penitentiam
agere, quam foris vagando penitentias
exquirere. Neque enim terrenam sed celestem
requirere Ierusalem monachorum propositum est,
et hoc non pedibus proficiscendo, sed af-
fectibus proficiendo. Vos autem precor non
molestum habeatis eius reversionem; et si
suspectam habetis eius conversacionem,
Deum potius gaudete quia hic filius
vester mortuus fuerat et revixit, perie-
rat et inventus est. Ad aluardum monachum.

Dilecto filio suo A. frater B. clarevallensis 219 (401)
plene dilectionis affectum. Conque-
ritur frater Adam quod ei immanis amari-
us extiteris, non solum quia te agente
domo expulsus sit, sed quia te prohi-
bente reconciliari non possit. Et ego
quidem non nisi bono zelo te id facere cre-
derim, sed cum zelo tuo illius
obstinationis qua te ut scribis arrogantia
fiducia soleo sepe imperare. Vereor
ne isdem zelus tuus non sit secundum
scientiam. Nam ut ipsa regule verba po-
nam: quante audacie est quempiam recedere
aut excommunicare nedum eliminare
abbate absente et nesciente. Anne
non magis tue humanitatis erat, alii
non facere quod tibi nolles fieri. Immo
tue professionis esse debuerat, apostolum
potius imitari dicentem: Fratres si in
firmos confirmamus ut infirmos lucrifacia-
re. Et rursum: Vos qui spirituales estis,
instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, consi-
derans teipsum ne et tu tempteris.
At prior inquies illum eiecit, non ego.
Et hoc quidem ipse non, sed te suadente,
te omnibus compellente. Unde et nunc cum
eum sicut audivi ipse prior misericordia
seratus cupiat revocare, te in
tua perdurante duricia non sinit
emendare quod compulsus est indiscretius
egisse. Rogo que est securitas, ut
ceteris omnibus miserantibus, ipso etiam
domino abbate propicio, tu solus implaca-
bilis flecti non queas ut recipiatur? An non
legisti: iudicium sine misericordia fiet ei
qui non fecit misericordiam. An oblitus es
quod rursum scriptum est: in qua mensura
mensi fueritis remetietur vobis. An
vero contempnis, quod in moribus tuis possit
esse quem ipsi misericordia consequetur? Sed
nescis inquies quam iuste expulsus sit.
Sed iuste an iniuste expulsus sit non

qro: n̄ curo mo Sz h° tm̄ qror h°
causor h° vehemeter ammror.
q hu̅ilit satisfacies īstanter
petēs patiēter sustiens emen
dacoez pmittēs n̄ sit qde ex
audiri pmet. ut iux aplm
9sime ī eo caritas: et sedz mgrm
m̄m pbet itm̄ pbet ī oī paria
Certe si iniuste expulsus fuerit,
iustū ē ut reuocet. Si iuste pu
ē ut recipiat. Vn̄ et h° m̄m co
siliū licz idiscussa tn̄ arbitto su
ee seruz q° fit ut sit p iustia su
p mia̅z a iusto et miorde do
nō recedat. Rogo ergo te dili
gētissime fili ut qd̄ ī suis ap
te prib9 nō meruit. t'mis quas
tn̄ deloge 9sunt valeat adipisci

Ad dn̄m ppm̄ inocentiū

301 (240) Dn̄m sapsone ī mese vre
gle 9meda9. no tm̄ de
ceteris. s ve p ceteris vnū sdqz
tn̄ secure q̄ seruiri su9 de sua er
ga vos fideli deuocoē sincea
dilcoē; volūtate sbdita ac obe
dientissia Honet; qui vas e m
hōrem Sentiat qd̄ ī vob ē no
frustra hys pollere morib9: qb9
hōretur dus ornet eciā; q deiqz
deceant dn̄i sacdotem Ad eund̄

302 Amatissio pri et dn̄o
inocē° su° pō. fr b modiū
id qd̄ est Vadit ī mteitū ī meß
eciā; data ē ī obpbriū ciuitas
glosa. clamat trāseuntib9 p via
q nō sit dolor silis dolori eius.
fons ei pugne ītus tiōres. Sz
et ītus pugne. qm̄ filij e9 pug
nat q̄ eam: n̄ hz ppugtore q li
beret eā. Vnica spes e9 inocē9
q absterqat lacrimas a maxillis
e9. Sz vsqz q° dn̄e clipe9 ptec oīs
vre nō oppoīt. Vsqz q° 9culcabi
tur. n̄ inueniet sblevante. Ecce
rex humiliauit se, et iā gemit ī dist
e9 Mo g° supe. n̄ ut ma9 aplica
supponat afflicte. plagis 9cu
ra adhibes et fomēta. Qmi
itaqz ee cōm9 ut mature elaō
ne īsolētia remesis ppli dissipat
siqd residuū ē: n̄ ī brachio ex
celso furori ei9 resistat. Si h° rite
celebratū fuerit. 9sidi9 q̄ ī relī
quis q̄ dat9 sit dn̄s grāz et effiz

303 (242) Graciam q̄ fuem Ad eundem
ī oclis vris nolo hre solq
cū amīs volo eā dīdere, nō em
tueō ne forte nō sufficiat m̄ et
illis Magna ei est m̄ltos possu
face pticipes e9 . vmptū e° exi
namit9 nō ero Modo g° gtis ac
cepi, gtis dabo. et libealē me
facit vra libealitas. s de vro
portitū latore vir 9mēdabile vo
bis 9meda9 cur9 ē dn̄e paupm
x et su9 suorz tuorz. Peto dn̄e
si quid hūerit ap° tuā excellēciā
ut eū p tua pietate p nob exau
dias. p° p ipo. q talis ē ut p
se tm̄ merito deat exaudiri

304 (241) Dn̄s mitualrien Ad eundem
vir bon9 et testio9 hnis
a bonis iniuste ī eam tēnt et ab
agēdo violent retinēt. pbabat

iter; nam in vestra presentia fuerat tractan
da, et ecce interrupit a turbine et
a tempestate bellorum. Sit excusatus
apud vos; cum molesta est excusandi
necessitas; cum qui presumit de iustitia,
cum qui desiderio desiderabat videre
faciem vestram. Addit et hoc preter vestrum,
ut si qua alicuius petitio est venerandis sacerdo
tibus, cuius admittatur; quanto dignior est qui
petit. Audeo adhuc et quia semel ce
pi loquar ad dominum meum. Ille an
tiquus fidelis suus devotusque filius
Robertum loquor Laudunensem episcopum cla
mat ad vos quia occupator rei que
eum preterit in sede qua deo aucto
re ipse sortitus est, ipsi commune va
dia fratres quod distraxerit, et dis
tracta restituere noluit. Rogo quod sit
furiosum et qualiter corrigendum mee
humilitatis non est tante sapientie predi
care.

Ad episcopum Suessionensem pro parte 205 (225)

Laboravimus sed de profectu ad hoc
incerto est. Decidimus multum et
studuimus parum. Fatemur nos egisse
opera vestra et presentia; verum quod ea
non recessimus in tanta necessitate, pro
amicum generem sancti Dyonisii abbatem
dolebimus. Nunc itaque ne de ce
tero dissiletis sed secundum sapientiam vobis
a deo datam studeatis que ad pacem
sunt; monemus sanctam sollicitudinem
vestram. Ita rogandus non estis pro li
te qua utique constat non modo valde
honorificari ministerium vestrum; sed tur
pari admodum si negligitis in in
dicta celebritate apud sanctum Dio
nisium speramus videre vos

Si vera sunt que audivimus de abbate   Ad 3 episcopos
sancti Theofridi non potestis   206 (232)
ea dissimulare sine periculo vestro; et propter
officium et propter conscientiam. Conscientiam
dico non tantum vestram sed et aliorum.
Sunt autem verisimilia eo quod et verba
verax est qui testimonium perhibet de
his presentium lator. Unde hoc quod scimus
querimus. Facite ergo literarum missarum
a vobis sententiis quos convocavimus quia sint et re
ridicula sunt; et omnes ille preter continet
tam laudes et preconia huius quem illi
horrendas blasphemias quem
accusat. Ad eosdem

Modo sic vobis in sublimitate posuit deus   207 (230)
sunt, ut tanto maiori cure
sue utilitate vivatis; quanto eminentio
ri in ea auctoritate prestitis. Alioquin depo
net iste prefulgens potestates de sede,
quia parcepta potestate inventi fue
rint suis utilitatibus defuisse.
Multa sustineat sponsa Christi dampna
in episcopatu Meldensi et si nos apostolis
horremus quia vicinores sumus; tamen et
vos arbitror non latere. Ecce quantus
lupus in ovile Christi cum insidiis tum mani
festis insultibus cotidie molitur
irrumpere, et dispergere oves Christi san
guine congregatas, id est non ab
heri et nudiustertius sed ex quo adhuc
fuerat lupitellus non cessat illud
omnium gregem quibus potest viribus infes
tare et vastare rapinis incendiis
homicidiis. Ego itaque quod in me est de
monstro lupum istum ego canes; iam
quid intersit vestra vos videtis;
meum non est docere doctores.

308 (259) Ad papam pro aurelianensi episcopo

Et si quid aliquando volui quod vel-
le me noluistis, mansuetu-
dinis vestre dignatio eo me provocat
ut quod vultis non modo velim sed et
audeam velle. Placet vobis ut fr(ater)
rualenus sit abbas apud sanctum anas-
tasium et mihi placuerat et ante, sed
quia tunc minus volebat, placitum in
non placitum verterat. Porro vero bene pla-
cito non conveniente, rursus conversum
est non placitum in beneplacitum redit. Ex
parte licet stultum est quod precepistis non
quia precepistis sed voluistis. Ex vo-
luntate ergo, et non quasi ex ~~necessitate~~
tristitia aut ex necessitate. Execucio maturata
mandati obedientiam probat. De volun-
tate filius interrogetur. Si contentus fo-
re mandatum fuero, non evitabo vere
dominum: inutilis servus eram solvens de-
bitum. Nunc autem quia addidi velle iam
non sum servus sed filius.

309 (262) Ad eundem pro monachis mosomensibus

Non possum deesse domino re-
mensi in petitione sua presertim
cum dignus sit exauditum. Rogamus
presentem et omni instantia supplicamus pro pau-
peribus mosomensibus, ut ab eorum
oppressione quam sustinent sic placato-
re presertim nosse potitus erit, conus li-
beret, et ab eis iniurie sui aliqui pro-
me malignantium in manu vestra va-
lida expulsent. Hoc enim est pro quo pau-
peres de longe miserunt, clamantes
ad vos. Iam quale responsum a vobis op-
teat reportare, doceat vos amatum
tam iustitia quam paupertas, et pro

310 (269) fatigatione viri qui pro eo instituerit et vos
non parum diligat reverentia. Ad eundem

Serpens decepit me.
Homo versipellis et versutus instru-
ctor et audire fugitavit, ipse conscientie
immemor sue, ne iniurie intubas nes-
cienti mihi litteras per se per dominum belua-
censem elicuit. Quod enim a me ille non
obtineret. Si non vultis velit mo-
dum onerare conscientiam meam, nil luare-
tur subreptione dolosus, nec de
litteris vestris opprimat innocentes. Dign-
ne hoc quod est mihi satis fuerit, ut et
penam portet quam meruit surrep-
tor maligissimus et amaissimus exactor.

311 (263) Ad abbatem cluniacensem

Filius vester frater galterus frater
noster secundum regulam, id est, omnia mea
tua sunt et tua mea. Non sic minus
familiaris quam communis sed sit quod possit
grata sit familiarior atque acceptior
ut mihi quia video est sic vobis quia noster est.

312 (272) Ad papam Eugenium

Vestri sumus. Si hoc scitis pro
quia non ingratus relator pro
nos vobis et pro vos quantus omnibus quos of-
fendisse videtur efficient. Sumit quoque
requiescet. Alioquin offendimus que
verum non negatis: quod omnino facere
non audetis ex quo epistolam recepistis
nullam adhuc a vobis benedictionem accepimus,
neque sacculum neque peram neque cal-
ciamenta in pedibus.

313 (298) Ad guidonem abbatem et monachos

Venerabili guidoni abbati et
fratribus qui cum eo sunt, fratribus suis, frater B(ernardus)
servus servitutis eorum: servire domino

in fritate Petis carissie michi
guido abbas et ceti p'it qui
tecu sut fres dictaé me vobis
aliqua legeda solepnit vel
cantanda i festitate sci victoris.
cu9 apud vos corp9 scissim requies-
cit Cunctanti istas dissilante
urges mea et si iusta verum
dica dissilans ipe Adhibes
ni et alios peratores, q̄si sit
aliqd ad iclinadu me tue vo
luntati tua ipa volu^te rogetius
Vm tu vel ppo iudicio gsules
rogitaé debueras no erga
me affem tuu s3 meu i ecciā
locu Dame altitudo negocij
no cicu desideat s3 eruditu s3
dignu cu auctas potior vita
factior stil9 matuior ut op9
illustret et gsonet fritati Cy
tul9 e i pplo xpiano cu lre m
ecciis lectite Aut qtula
m igenij eloqi q3 facultas ut
a me potissimu festiua et plau
sibilia reqrant Quid Que
celi hnt laudabile et lauda-
tu ego de nouo laudaé impia
sup tram Supmis velle ad
de laudib9 det he est No q
glificatos ab anglis hoies ia
laudaé no audeat s3 q i cele
britate solepni no nouella
audiri decet vl leuia s3 rte au
tetica et atiqua q et ecciā
edificet et ecciastica r doleat
gruitate Cy si noua audie libet
et cu reqrit ea ut dixi recipi

enda resueri q cordib9 audie^m
quo gratiora eo utilioā r ddat
et eloqi digtas et auctois Por
ro sensa i dubitata r splēdeat
vei^te sonet iustiuā humilite
suadeat doceat egtate Que
ecia lumine metib9 paciant for
ma moib9 truce viciis affri
bus deuotoe sensib9 discipliā
Cantus ipe si fuit plen9 sit oi gui
tate n lasciuia redolet n rustici
tate Sit suauis ut no leuis sit
sic mulceat aures ut moueat
corda Tristiciā leuet ira miti
get sensu lre no euacuet s3 fe
cundet No e leuis iacture gra
spualis leuitate cātus abduci
a sensu utilitate et pl9 i sinuā
dis itende vocib9 q rebus En
q̄lia optet ee q i audiētia ecclē
veniut qle ve hon auctore Nu
quid talis ego a tlia que pauu
Et tamē de paup^te mea te pulsā
te te iquietate etsi no qr amicus
es rte ob tua iptui^te surges ut
v'u dem psstiti qd petisti psstiti
dico no qd t ad votu s3 qd m ad
manu venire potuit p posse vti
q3 meo no p velle tuo Seruatu
in veritate atiqaz sriptoz que tu
m trāsmiseras De vita sci duos
sermoes dictaui qlicuq3 sermoe
meo illud qtu potui caues ut
ut n breuitas obscuros n plyxi
tas redderet onerosos Dein qd
ad cantu spectat ymnu gposui me
tri negliges ut sensu no deessem

rnsoria duodecim cu añ xxxvii
sius i locis disposiu addito rnso
rio uno qd' prorib9 uis assignau
Itemqz duob9 alijs breuib9 ipo
die festo p ueram regularem psuetu
dine uno ad laud' alt' ad uesperas tam
dis. et p hijs oib9 merede flagi
to. sequitur textum Mod in seq.
Si placeat sui nō mea nō refert.
q qd' habui dedi Ecce merces mea
ora' uera   Ad adam cardinalem

314 (295) Sic tibi qm in serbo et ho q ti
ens t serbo Ubi ei tu es me
ee pfido. qppe que tpr meipz di
ligo Si me tu ergo diligis ut qr
diligis vide ne dns cenomanen
ex te qd ex te e i aliq redeat co
tstatus Aliogn eo pt starer i hoie
qp satis p sua hoestate diligo et
a te diligi volo   Ad dom hostien

315 (296) Qvida clericus   pro eodem
Qd aures dni mei rquenisse,
a q epm suu et cuiu mm p sua
cupidi te molit9 Si mei cura est
vob Fo iuste dm date opam
ut nichil lucret de suo meda su
surro malig9 n' leda i aq mo
res eps et fidelis cinus
Ad epm hybnien i trsitu malachie

316 (374) Religiosis frib9 q i hybnia
sut et hijs mx pgregacoi9
quas bte meo malachias eps
fudauit Fr b clau vocatus abbs
Paclitij psoloez Si hre9 h'maente
citate copiosissie cure lacrimis pla
gem9 nos tlem amisse graue Ce
tm si futam mg' i spu ut opz. e
qde no modum dolois onco tam
unio duce destitu Debet tiz ze
lu tpare sua. et dolore spei de
lime fiducia Nec mira qppia
decet si gemitu extorquet affcs
si desolao lacrimas exprimit. imo
du tn adhibe nre est ut et no
modice etia psolai inuet no q
videt z q no vide Que ei vi
de tpalia sut qat no vide et
prima qde pgtulad aie fre ne
nos arguat de iopia caritatis,
dices et ipe qd ad aplos dns
ait Si diligetis me gauderetis
utiqz, qr vado ad prez puenit
nos ad prem spuu spes prus mi,
n no caritatis iopes z rectitudis
ee rei etia pvincim sup oib9 q
p eu nobi bnfi q puenire, si non
pgtulam ei qui de laboe ad re
quie de piclo ad secui te de mu
do trsijt ad prem Itaqz et piu
e malachia defle defunctu. et
piu mag malachie pgaudere
deflen uiuent Nuqt no uiuit.
Utiqz et bte De hic etia utili
ppe psida o exultand nob sugge
rit et letand q tn potes nos
patn9 ad celeste curia tn fide
lit precessit ad uot9 . cui9 et
fuctissia cui b oblivisci nequat
filioz et pbata sititas obticeat
graz ap dm Eo ei nec mala
chia scm a un9 posse pdesse
a un9 suos dilige audeat sus
picari. Postro cu dilige plus
ma(i)ora nr a do sue dilcois rap t

Visus e ocul' is inspicietiu mori i at e in pace

experimenta, id est cum dilexisset suos
in fine dilexit eos. Absit autem ut
tua o anima sancta minus efficax esset
oratio sancta quam prius vivendo esse suppli
catione maiestatis: nec enim in fide abun
dabas sed in spe regnabas. Absit ut immi
nuta necdum exinanita tua in aeternum
opposita caritas reputetur: cum ad fon
tem caritatis et nunc propius pleno
hauries ore, cuius et ipsa prius stil
licidia sitiebas. Non potuit mor
ti cedere caritas fortis ut mors
immo et morte fortior ipsa. Nam et
credebas non erat immemor vestri affec
tuosissimus vos commendans deo, et nostram
quoque exiguitatem solita in sua man
suetudine et humilitate exorabat: ut
vero non oblivisceremini. Unde et dignum
duximus scribere vobis ut sciatis nos
et in spiritualibus si quid nostra in huius
exiguitatis pro beati huius patris nostri me
rita potuit unquam, et in corporali
bus si qui forte optimus probare omnes vo
bis consolatorem impendere toto devotione
paratos. Et nunc quoque dilectissimi hybern
um eum esse quem habet destitutorem
toto miseramini affectu, et eo am
plius vobis compatimur quo nos amplius
in hoc novimus debitores. Confitemur
enim dominus fuerit nobiscum, cum longe
minus dignus est beate mortis huius hora
re presentia, et possessione corporis
eius locupletari thesauro. Nec
vobis molestum sit quod apud nos habe
at sepultum, quam sic ordinante deo
secundum misericordiam suam ut vos eum
vivum haberetis, nobis eum liceret habe

vel defunctum. Et nobis siquidem pater sic si
vobiscum erat et est, nam et in morte
ipsius hoc nobis confirmatum est testamento. Nempe
ob hoc sic nos huius tanti patris gratia
universos vos tanquam germanos fratres
totis amplectimur visceribus caritatis.
Sic et de vobis sentire spiritualis ipsa   idem
cognatio persuadet. Hortamini autem vos
fratres ut beati huius patris nostri semper inherentes
vestigia imitemini, eo studiosius
quo vos certius sanctam eius conversationem diuti
nis experimentis innotuit. In hoc enim
vere vos filios eius vos esse probabitis
si paterna viriliter instituta fueritis, et
ut in eo vidistis et audistis ab eo
quemadmodum oporteat vos ambulare, sic et
ambuletis et habundetis magis. Quoniam de
gloria patris sapiens filiorum. Nam et nostram
non mediocriter excitavit desidiam et re
novavit virtutem cepit patris nobis tante
perfectionis exemplar. Atque utinam nos post
se trahat, ut tam recenti virtutum eius odore
audius alacriusque currentes. Orante
pro nobis universitate vestram christus custodiat

Domino hostiensi pro abbate sancti
Dionysii

Domnus abbas
sancti Dionysii accusatus ab hominibus   317
iniquus, sed a bonis omnibus conscientia et in
nocentia sua excusatur. Pro qua tanto affectu   eius
suus rogamus caritatem vestram: quanto me
liore de eo et huius et hec conscientia
me inde contestet, pro eo vestra benignitas. Et si
non quero aliquid nunc, certe quero nunc vestrum
nec vestrum consilium quam in ponunt. Et divum quam iuratus
esse debitus cum eundem fuit presulibus ipsius
conspectus fere nulla sit debita ad id quod
impositum est. De fratrum districtione

eundem flictus comprobat. Nam de morte
et ne ipsos quoque adversarios eorum eum po
tuisse habere suspectum: quippe qui eundem
et suos et omnes consiliarios ab hostibus
mortis ab ipso articulo multo quidem labore
eripuit. Pro hiis omnibus maxime est
imprimendi non ... recogitans nobis
versutia attentius rogamus ut abbas
florentinus vestra sollicitudine tueatur.

218 (362)

Ad rolandum cardinalem et cancellarium

Dilecto et amico karissimo Rolando dei gratia
sancte romane ecclesie presbytero cardinali
et cancellario: frater B. salutem et devo
tas orationes. Recepimus dilectionis vestre co
affectu recepimus, quo spero esse apud vos in be
nedictione et memoria vestra. Nec sane
egere nos credimus humana gratie ver
bis aut commendatitiis epistolis ad
vos: quandoquidem utique nemini indubi
tabile nisi fallor testimonium exhibe
spiritus veritatis: quod sincere et diligimus
vos et diligimur a vobis. Ille siquidem
spiritus per quem diffunditur caritas ista
in cordibus nostris. Benedictus deus qui
secundum magnam suam eugenium nostrum pro
sinu pervenit in benedictionibus dulcedinis
pacem fecit ... proposito suo: et promittens
virum fidelem adiutorem eius: et magnam
quoque plurimam consolationem. Nam cum moles
tum esset amico amici vocem et absentiam
eius nimium penitus deplorabat ferunt in
domino. Iam tunc ut manifeste video
cogitabat ipse cogitationes pacis et
non afflictionis, et dicebat: Quod ego
facio tu nescis modo: scies autem postea.
Quapropter sollicitus esto karissime pro eo
cui te consolatorem et auxiliarium ordi
navit deus: et observa caute secundum
datam tibi sapientiam, ne forte inter tam
multiplicium negotiorum tumultus
malignorum fraude inveniri possit,
ut surripiat ei verbum quod indignum
sit eugenii apostolatu. Age magis dilecte
pro loco quem tenes, per eam quam adep
tus es dignitatem utiliter et prudenter
exercere quod in te est zelum dei ad gloriam
eius et salutem tuam et ecclesie sancte
plurimam utilitatem: ut dicere possis
et tu gratia dei in me vacua non fuit.
Hactenus quidem eruditionem multorum
fidelis et utiliter constabas celo et
terra testibus. Sed iam tempus faciendi
domino ne patiamur quod in te est dissi
pari ab impiis legem eius. Cura proinde
dilectissime et desiderantissime pre ceteris etiam in
hac dispensatione inveniri fidelis domini
servus et prudens: quatenus per te floreat
columbina simplicitas et per eam que tuc
maxime fidei et sollicitudini credita
est domini tui sponsa adversus venena
tas maligni et antiqui serpentis versu
tias militet prudentia serpentina: et in
utroque glorificetur deus. Multa quidem haec
vobis dicere: sed non est opus longa epistola
ubi prius vox viva. Quapropter
vestris precibus et nostris occupationibus precedens
posui verba mea in ore pariter fideli
tamen me ipsos audite. Ad G.

219 (368)

diaconum cardinalem

Dilecto et amico karissimo G. dei gratia
sancte romane ecclesie diacono cardinali
frater B. salutem et devotas orationes. Bene
dictus tu domino quia tam copiose prevenis
ti nos in benedictionibus dulcedinis.

ut si qua mee viscera si qd affectionis
si qd caritatis fuerit in nobis totu
sibi merito vendicet illustris an tua
tam devota humilitas humilisque de
uocio Nam et ante exultabam omno
et gratulabar zelo bono quod in te esse
fratrum nostrorum relacione didiceram Sed
iam eo amplius si quid possum in domino
tue dileccioni me fecisti debitorem quod
devocius et humilius prius nostre germe
datum te reddere studuisti Unde et
sollicitus fui fratribus nostris in dictes
tui pectoris legere litteras plenas
devote affectionis plenas pietatis
et gracie [illegible] huiusmodi quam
quam destinavi[illegible] ueras exhi
bere et perpere sicut rogasti in
memoria tui et tuorum temporibus in vasis
missarum solempnia celebrari Faciat
te dominus in magna domo sua vas in
honorem ut de te quod nos tenemus tui
operum testimonio quod plurimi desi
deramus inveniamur audire quam
vas eleccionis mee esse Talis enim
testis est nobis spiritus veritatis per
quem et diffunditur caritas illa in
cordibus nostris quo te cupiam in
visceribus ihesu christi Quam magis enim
laborum te dei emulacione non modo est
ad eum per te deprecamur nostra sed eciam
ad te ipsum ut sollicite prudeas
quo te oporteat conversari in domo
dei et in sorte ministerii huius dico
enim non de persupcione dominus sentit
sed de caritate quam indicium sue
huius quod possunt si non eciam prodesse
laborat et econtra quod bene ministrare

nerit quod deum bonum auferet Tu ergo
dilectissime et desiderantissime domine de
clama obsecro magis ac magis a
malo et fac bonum ne nunc careas
in christi hereditate quem es qui tua sunt
sed memor esto apostoli illius nichil
intulimus in hunc mundum haud du
bium quia nec quicquam auferimus Quo ob
rem eam que immortalis est animam tuam sua
tenere ne qua oracione evelli a
eradicari queat ab affectu cordis
tui quod loquitur in ewangelio dominus Quid
prodest inquit homini si universum mun
dum lucretur se autem ipsum perdat et
detrimentum sui faciat Miseri
prorsus miseri qui in bonis ducunt di
es suos ut in puncto ad inferna
descendant Cum enim interierint non
sumet omnia nec descendet cum eis gloria
eorum quam vapor est ad modicum
parens Hec rogitur dilectissime hec
meditare iugiter et in corde tuo
describe ea ne a memoria tua vo
latenus recedant Valete

Fratribus de sancto anastasio 320 (345)

Dilectissimis in christo filiis
nostris de sancto anastasio fr
b salutem et devotas oraciones Teste
deo in celis quam multum vos omnes cu
piam in visceribus ihesu christi quanto si fi
posset desiderio desiderarem vos
videre non propter vos tantum sed propter me
cui magnum certe solacium et pgra
dis esset leticia amplecti viscera
mea gaudium meum et coronam meam
quod estis vos At quum id nondum co
cedit concedet enim sicut bene con

fido de manu dei. et cum videbim9
nos et gaudebit cor nrm et gau
diu nrm neo tollet a nobis In
terim aute mag9 est m gsola° et le
ticia multa; i hijs que de vobis
audiui p dilrissimu frem et co
abbate nrm venerabile bnardu
vrm Multa em vobis habeo
gram qp tam bn sibi gplaret i vo
bis pro disciplia vra et ordis
zelo. p obediencia et volutaria
pauptate. p qbus sn dubio mer
tes multa e in celis Vn rogo
vos fres et multu obsecro sic
agite sic state in dno dilrissi
solliciti sp ere custodia ordinis
ut ordo custodiat vos; solliciti
suare vnitate sps i vinculo
pacis. mutua i vobisimetipis
maxie qz ad platos caritate
humilem hntes. q e vinculu
pfcois humilitate an oia sup oia
pace sectamini pp ihitantem
spm di i vobis; q no n sup
getu et humile requiescit Cetm
Vnu petijt
a me q de ven abbas qd m
m e bonu videt Credo at qp
et e° spm di heam; et gsiliu
dei in hoc Scio eqde qp i regi
one hitatis ifirma, et mltis
aliq ex vobis laborat i firmi
tatib9 Sed memento te qs dixeit
libent glabor i infirmitatib9
meis ut ihitet i me vtq xpi
Et cu ifirmor tunc fortis sum
tior sm ~~et potes~~ Copatior e
et multu vtiqz gpatior ifirmi
tati corpm Sed timeda mltomg
ifirmitas aplius qz caueda aiaz
ppterea minime copetit religiom
vre medicinas qrere corpales
s nec expedit saluti Na de vi
libus quide herbis et q paup
cas deceant mtdu aliqd sume
tolerab e est et ho aliqn solet fi
At vo spes emere qre medi
cos accipe potioes religiom
idecens est et gra pauptati.
maxie qz ordinis nri nec ho
nestati ggruit nc puritati Hec
em omnia gentes iquirunt Dei
m9 aut qr [illegible] q in car
ne viuunt do place no pnt
Spitalia pinde spitalib9 co
panda, et qrenda potio hu
litatis et paciene. et clama
du in toto corde. sana dne
aiaz mea qr peccaui t. Huic
sanitati fres dilrissimi opam
date. hac sectamini hac sua
te; qr vana salus homi
Ad eschylu londen archiepm
Amatissio pri ac dno E
dei gra londen archiepo
fr b votus abbas i vo salu
tari salute Scripta et saluta oes
vras simo affcoes cord vri tm
libent suscepi. qp spalit diligo
vos et diligor a vob Inde
e qp auditis tribulacoi9 vris
eas no solu meas feci s et
inueni. qr no possu te dolete
no dolere dilrissie pr. n n
molestus et anxi9 tuas mo

lectionis et amplexibus audire. Tangit
et angit cor meum quod de te quoque tuum ex-
asperat, et quicquid id sit quod te perse-
quitur, non solum te persequitur sed me-
tecum. Quandoquidem enim gratie et di-
lectionis sibi impendere possunt absentes
animi, puto et me debere tibi et
michi deberi a te. Audax sum
sed non mendax. In hanc audaci-
am me compellit tue sublimitatis
dignatio. Non enim id presumere
ego, qui tantus tantillus et a tan-
to gratiam sperare auderem. Nam
si ego retribuere non potero, non est
mortuus retributor meus quia dominus
retribuet pro me. Dominus in quo et
per quem tanta nos duorum complexione
tanta stringis affectione. Unde scio
angelus tuus qui prope pectori tuo id
suggessit. Unde scio dominus noster qui persua-
sit. Gloriosior privilegio amoris tui.
Refectus sum per carissimum fratrem nostrum
filium tuum Gwilhelmum de hinda-
na sinu pectoris tui. Refectus
sum per nuntium tuum, refectus sum per
litteras tuas, refectus sum per omnes qui a te
usque ad nos vel per nos evadere possunt.
Utinam michi datum esset desuper hec
dicere non dictare, ut me potius
loquens quam scribens aperte valere.
Profecto acceptior esset sermo dum
quam scriptus efficacior lingua quam
littera. Oculi quippe loquentis fidem
facerent dictis et michi affectum
vultus exprimeret quam digitus. Sed
quia istud absens per me non possum,
per litteras quod secundum in hiis locum obti-

net satisfacio quantum possum. Mancu[m]
tamen nunc magis exultacione vidimus
et negociorum tuorum quecumque potius commu-
niumus ad dominum nostrum. De secre-
to autem verbo illo quod tu ardet aspe-
dit in corde tuum reddebit tibi ex parte mea
Gwilhelmus tuus, tuus inquam et specia-
liter tuus, in visceribus Ihesu Christi. Po-
situm enim verbum meum in ore eius et ipsum
audies tamquam me in negocio isto.
Heu auctor abreptor, non licet
ultra. Anotavit diei malicia, fuo-
rit verba sapientium, et epistolas
potius rapiunt quam finiunt. Sed
numquid quia faciunt ut paucis scri-
bam, facere poterunt ut parum
diligam? Actum excludit a me,
non affectum. Ille semper tecum quasi suus in-
tus est, et tecum erit quamdiu fuerit
omnimodis animi cultu recolende pie ac
reverende dilectionis pater. Ad malachiam
hyberniensem archiepiscopum

Venerabili domino ac dilecto patri Ma-
lachie dei gratia hiberniensi episcopo
apostolice sedis legato, frater b. vo-
catus abbas, invenire gratiam
apud dominum. Inter multiplices es-
tus et curas pectoris mei pre
multitudine quarum vita mea turba-
ta est valde, fratres de terra longin-
qua venientes ut serviant domino,
epistola tua et baculus tuus ipsa me
consolata sunt. Epistola in ostensione
bone voluntatis, baculus ad sus-
tentandum corporis infirmitatem; fratres
qui domino deo serviunt in spiritu hu-
militatis. Omnia suscepimus, omnia pla-

cent: omnia pit cooperantur in bonum
Nos autem voluistis duos de fratribus
mittere vobis ad providendum locum con-
siliato cum fratribus consilio dignum duximus
non eos separandos abiunce do-
nec plenius in eis formetur Christus,
donec ad integrum doceantur prelia 223 (356)
in prelia domini. Cum ei fuerint in scho-
la sancti spiritus eruditi cum induti vir-
tute ex alto: tunc demum ad patrem
filii revertentur: ut cantent canti-
cum domini non iam in terra aliena, sed in
sua. Vos autem interim iuxta sapientiam
vobis datam a domino secundum huius
divine locorum que vidistis apud
nos providete et preparate eis lo-
cum: a tumultibus seculi separatum.
Tempus enim prope est: in quo vobis
operante dei gratia novos homines de vetere-
ribus hominibus producemus. Benedictum no-
men domini benedictum in secula. De cetero com-
mune videtur ut quos habeam filios
vobiscum: quos mea plantatio pri-
mo plantavit et vestra exhortatio
rigavit; Deus autem incrementum dedit.
Caritatem vestram rogamus ut verbum
domini predicetis: ad dandam scientiam
salutis plebi eius. Duplex enim
vobis incumbit necessitas: et ex
officio legationis, et episcopali ne-
gotio. Decreto quoniam in multis offen-
dimus omnes: et omnes inter homines seculi
frequenter positi multum de pulvere 224 (357)
mundi contrahimus vestris et vestrorum
orationibus me commendo: ut in fonte
misericordie sue nos lavare et emundare
dignetur ipse fons pietatis

Ihesus Christus: qui dixit Petro: Nisi la-
vero te: non habebis partem mecum.
Sed et hoc ipsum non solum pro fratribus
sed et vobis etiam qui ex debito religio-
nis ego clamare ad dominum pro vobis si
quid potest peccatoris oratio.

Ad eundem

Malachie dei gratia episcopo sedis apostolice [archi]
legato B. si quid potest peccatoris
oratio et si quid pauperis devotio
prodest. Scire vos volumus quod prosperitas
vestra et si non ut dignum est prospero
ut possumus prospere fuit. Cete-
rum apud nos malitia ubique gras-
satur ut vix id pusillum quod semi-
navit. Dispensamus tam exiguum se-
men quod videtis: ad sciendam
vel modicam partem agri illius
in quem venerat ysaac quando exie-
rat ad meditandum cum primum ad-
ducta est ei Rebecca per puerum
Abrahe per quem coniugio felici
copulanda. Nec contemptus semen:
de quo id in partibus vestris experimentum
impletum hoc tempore. Nisi dominus saba-
oth reliquisset nobis semen:
quasi Sodoma fuissemus: et quasi Go-
morra similes essemus. Itaque cum semina-
mus: rigate vos: et Deus incremen-
tum dabit. Fratres omnes qui apud vos
sunt per vos salutamus: humiliter nos
ipsorum et vestris sanctis orationibus commendantes.

Amantissimo patri Ad eundem
et domino reverendissimo mal-
achie dei gratia episcopo et apostolice sedis le-
gato: suus frater B. salutem et qlesfriz
mras oroes. Quam dulcia fau-
cibus meis eloquia tua domine pro-

q̄ recordaĉ tue memoria s̄itatis
Si ergo quid affcōnis si qd aīm
ī vobis ē totū sine dubio sibi
vendicat tue dilcōis caritas
Nec opus ē v̄borū mlitudie
vbi mltū viget affcus Cōfido
em̄ q̄ testimoniū phibeat spūi
tuo spūs que habes ex deo
tuū ē modicū id qd sū9 Tu q̄z
pr̄ amatissie et desiderātissie
ne t̄dās obliuioī aīaz paupis
tui caritatis nexibus adhe
rente tibi et aīam paupis tu
ne obliuiscaris ī fine Neq̄z eī
quasi de nouo ꝯmēda9 nobis t̄
tu ī multo iā tpe gl̄emur in
dnō q̄ i iuentute meruit pau
tas nr̄a grām ī oculis s̄itatis
tue Sed oram9 ut dilcō iā
nō noua nouis pficiat in re
mētis ffilios nr̄os p̄o et vr̄os
tanto obnix9 ꝯmēda9 vob
q̄to ap̄li9 ꝯmoti sūt a nobis
Vos scitis qm̄ tota p9 d̄ū fidu
cia nr̄a fuit ut mittē9 eos qm̄
s̄itatis vr̄e p̄ribus nō āpfestē
illicitū videbat̄ Facite qd vos
decet ut totis visceribus cari
tis āplectamini eos et foueatis
Nequaq̄ccccc aliq̄ cā eos sol
licitudo et dilige tepescat
et peat qd plātauit dextera
tua Iā q̄dē q̄ bn̄ pficiūt dom9
et ex vr̄is lr̄is et ex frm̄ nr̄o
rū relacōe didicim9 mlti
phcabūt tā in tpalib9 q̄ in
sp̄ualib9 Vn̄ et ꝯgtulamur
plurimū et toto aīo grās agi9
deo et pr̄ne sollicitudi vr̄e Et
qm̄ mlta adhc op9 ē vigilātia
tp̄ ī loco nouo et t̄ra tam
īsueta p̄o et ī recepta nostre
religionis obsecra9 ī dno ne
subtrahatis manū vr̄am s̄z qd
bn̄ icepistis optie pficiatis
De frib9 nr̄is qui redierūt a loco
illo nobis bn̄ placuiss̄z si re
mansisset Et forte nō nullam
occōez pbuerūt eis frm̄ qui de
t̄ra sunt mi9 disciplinati mo
res ī eo max̄ q̄ mi9 facile coy
ꝯaln̄s acq̄esce videntur ī hmōi
rebus quaꝝ p̄us fuerānt ī recep
ti Carissimū filiū vr̄m et nr̄z xpianū
remisim9 ad vos q̄ tū potui9
īstructū plenī9 ī hiis q ad or
dinem ptinet et de ceto cā obs
uātias eius sollicitiore fuim
ut sp̄am9 Nec mirem̄ q̄ nō
ples cū eo misi9 fr̄es q facile — qm̄ nec ydoneos īuenim9 fr̄es
acq̄escerēt nc̄ ī iutos coge co
siliū fuit Dilcissi9 fr̄ nr̄ ro
bertus p̄rib9 nr̄is acq̄euit et
hac vice tp̄ filij obediē Vr̄m
est iuuare eū ut possit iā ī
edificiis et in ceteris necciis p
mouerī dom9 vr̄a Illud q̄z
p̄inutati vr̄e sugger9 ut viris
religiosis et q̄s sp̄atis vtiles
fore mōsterio psuadeatis
q̄s ad eoꝝ ordinē vēiant
qm̄ hec erit sūa vtilitas dom9
et vob facile acq̄escent loge
valeat s̄itas vr̄a m̄ ī semp

meor in xpisto Ad eundem

325 (324) Aki et aico kmo robto abbi fr b de cla val qd aico kmo Et tarde noty et cito eb in A latus robte curssie Ded gsoloz q de solo corpe patior hoc. na spu sp eb meru Qd tn vl ipm qui ego eximit tolerarem si so lus no esset i ea deus. Erit est qui reddem nob. qui et gsez de se et vterqz de iure plene gaudebi pntes nobis in vtraqz porcoe mri i neutra demqz ab alteri dideo Glutinu est tale gunctiois qui ca ruit est tatille separatois. pnts ppe tuo fututs nobis. pntes nos nob ppetuo servatis Saluta9 oes fi lios vros et nros. et rogamus ut orent p nobis Ad eundem

326 (325) Amatissio fri et coabbati suo roberto de dunis. fr b salt Sup hoc fre q adeo no solu inuti lem s etia onerosu ee nunciastis absqz eo qd intriseus latet. qle nobis ipis tale et vre dilcoi dam9 gsiliu Nobis sicut de videt. p hijs que de ipo retulistis q i. pbacoe sua se nec pbabilem exhibuerit nec rceptibile. et ideo meruit ut ronabilit et sana gsilia valeatis malu auferre a vobis Vmptn si pie vre placeat mag supersal tare iudicio adhuc potestis eu rtinere sn pfessioe. qsito vobis tpe videbit hoc at omo dissua dem9 ne eu in hoc statu rcipiatis ad pfessioez s iterim pbet.

si forte se tale exhibe valeat q lem debet. Smaut ferro absci sionis tue vtend est. ne vna ouis morbida totu grege conta minet Baldwino nouiomen epo

327 (402) Dno baldwino nouiomensi epo fr b cla val abbas melius q meruit Mitto vob pueru istu pntiu latore gmede panie vrm ut pbem de auai vra vtz cu tristicia id fereitis Nolite luge re nolite flere. puui ventre habet. paucis gtetus erit Gra cia tn vobis hebim9 si doctior a vobis q pinguior rtesserit Maneries locucois p sigillo sit qr ad manu no erat. na neqz gruifon videt Ad papam

328 (350) Iuuenis iste mgr Inocentiu nunn9 ut auit et strenu9 i ope militari. ut meliore mili tet milicia. pficisit ihrlm Ro gat puer vr rogatus ab ipo ut i bono ope qd recepit vram meat pape gsolocem. s fauore s oroem s bndicoem. ppinqu9 mr est et ideo mea iuxta gphaz no debui despexisse Henrico

329 (367) Predecessor vr Cancellario bone meo hamericus can cellari9 dnm meten epm spali a plexabat dilcoe. et nuncios e9 quociens roma venerent plimu acceptabat et iuuabat studiosi9 vni rogo vos p eade gradi vesti gia. et nobili epo i mgr nitita te posito animo errie sbuenire

Ad waldinu de castelliano
Est in ho cognu q diligitis 320 (401)
nos; qui timuistis nobis
vmptm gaude q2 tior q tiebas
no accidit nobis Diligeter est
res iquisita quad monuisti;
et ivcentus est dolus iore eius
qui ista dixit tibi Vnu e duob9
nullate9 dubites; hoiez vi3 q
ex maligni^te aut ex suspicioe
locutu Maldu9 quertet do
lor eius icaput eius; et i verti
cem ipi9 iniquitas e9 dndet Re
us est eni illius rei qua alteri
conat^z impingere Ad henricum 321 (403)
Dilco hen archi^o; archidiaco^n
fr b salt et oroes Breuit
vobis de pposita quoe rndem9;
sri pudicio sam9 sapietis hap
tu ex vteo pueru pp piclm mor
ut dicitis tis lauus qdeb baptizauit gein
vborum forma no teneb3 di
ces Baptizo te i noie di et sce
et ve crucis Queritis vtz na bap
tizatus sit puer; an mgs si vi
uit batizados Ego vo huc bap
tizatu puto no sonu vocis ver
tati fidi et pietati itencois piu
diare potuisse Vt ei tacea qi i
noie di vna expssit sbaz trinitis
ieo ipo q addidit sce et vere
crucis; maifeste gmeda^t dnica
passioez Nisi forte puta9 aplm
9 id qde qd i a^o loco dixeat. q
glat^z i dno gloriet^z ipalign
sba et no mgs icrucifixi gla gla
ri cu dicet Michi at absit glari
ni i cruce dni mi ihu xpi Neqz
eni cu iuxta gem ecce gstitu9z
baptizates dicim9 i noie pris
et filij et sps sci aliud itelligedu
est; q i gfessioe trinitatis Por
ro aut gfessio sce crucis no nisi
xpi crucifixi gfessio est legi9 sane
i actibus aploru no mo i noie
pris et filij et sps sci; veru etia
i noie dni ihu aliqs baptiza
tos Petitis at q^re de ipo bap
tizatore vtz na pmeruerit an
vo et alijs forma hac hreat ymi
tari; qi veo gsequo sit ut si i sco
hoio ipa eu videt excusare simpli
citas ut a nulla a no mgs^{tm} penam
fuerit, gtinue iueriant^z excusa
biles; q sua temeritate q forma
ecce nouu batizadi vellet idu
cere more Nos si qs eu pcrisse
gtedit; ego tn no cidermm fu
isse peni. ut baptisatois l'ipi9
qui baptizatus e potuit piu
diare saluti Neqz eni ecciasti
cam gtepsisse forma ß ex deuo
coe quada sestinatis fidei m
hac voce erupisse videt^z
Ad mochos ecce sci bertini 322 (385)
Dilectissis sibi in xpo vnu
so quetui moster sci bti
m; b. clara val vocto abbas salt
et oroes Ita qsso ita frite dilac
si discipl9 qxpc pfinetb gla e
mgri Qsquis i scola xpi no
pficit e idign9 inagisteio; pf
tim cu ibi sim9 vbi michil m
eode statu pmact. et no pfi

cere sine dubio deficere est. Neq(ue) p(ri)m(us)
dicat satis est sic volo manere: suf
ficit mihi esse sicut heri et nudiustercius
In via resedit qui eiusmodi est: in
scala subsistit ubi neminem patriar-
cha vidit nisi ascendentem vel des
cendentem. Dico ergo qui se existi
mat stare, videat ne cadat
Ardua et angusta est via: et non
hic sed in domo patris mei mansio
nes multe sunt. Itaque qui dicit
se in xpo manere, debet sicut
ille ambulavit et ille ambulare.
Ihesus enim ut ait ewangelista cresce
bat et proficiebat sapientia et etate
et gratia: apud deum et homines.
Ille ergo non restitit sed exul
tavit ut gygas ad currendam viam:
et nos quoque si non desipimus curre
mus post eum: trahe me post te
in odore unguentorum ipsius. Alio
quin si elongaverit gygas erit
periculosior anime et laboriosior et
periculosior via: dum nec odorem
percipere: nec certa possit asse
qui vestigia longius abeuntis.
Sic ergo currite fratres ut comprehenda
tis. Non sane ita fiet si nequaquam ar
bitremini vos comprehendisse: sed obli
ti que retro sunt: extenditis vos in
anteriora: si apprehenditis disciplinam
nam: nequando irascatur dominus et
pereatis de via iusta. Qui edit
me ait scriptura adhuc esuriet:
et qui bibit me adhuc sitiet:
ut noverit piger qui digne pre
sus lapidatur stercoribus boum

fastidium tibi non de sanctitate sed
de media gratiari. Denique quia
omnia cooperantur in bonum hiis qui
secundum propositum vocati sunt sancti:
moneat nos ipsum quoque scelaris cu
piditatis exemplum. Quem enim
ambiciosum vidimus aliquando contentum
adeptis dignitatibus ad alia non
anhelare. Sic et curiosi utique non
saciatur oculus visu, nec auris im
pletur auditu. Nonne eorum qui
avaricie serviunt aut amatores
sunt voluptatum seu vanas sec
tantur hominum laudes: non ne et
ipsorum insaciabilia desideria ar
guunt nos negligentie et tepidi
tatis. Pudeat certe spiritualium
nos bonorum minus cupidos inve
niri. Erubescat anima que iusti
ciam ad deum minori affectu sectari iu
sticiam quam iniquitatem anima sectatur.
Est enim causa quoque dissimilis. Stipen
dium quippe peccati mors: fructus
autem spiritus vita eterna. Pudeat
proinde negligentiores nunc in vitam
quam prius in mortem ire: et minori
studio salutis acquirere quam pri
oris augmentum. Ita ut omnino
simus inexcusabiles: in via vite
quo curimus eo facilius curritur: et
leve salvatoris onus quo crescit
amplius: eo portabilius est. Nonne
et aviculas levat non onerat
pennarum suarum plumarum numerositas
tas ipsa: Tolle eas et reliquum
corpus pondere suo fertur ad
yma. Sic disciplina cristi sic

suaue iugu sic onus leue q° de
poim9 eo depinmm ipi : qr por
tat potius qi portat. Uero
si videt alicui silenty discipli
na. Ded. ppha magis robur qi
onus ee gsideras ait. In silen
tio et spe erit fortitudo vra.
In silentio igitur et in spe, qr bo
nu est pstolari dnm i silentio.
Enarrat quippe aiam pritui co
solacio : roborat ex spei° futor
Bn g° fecistis dilcissimi ad
de aliquid ad pore silenty re
gula qd minimu pdeo attesta
te ppha cultus iustitie e. Bn
fecistis alienado vos mg ac
magis ab actib9 h9 scli : q e
munda et imaculata religio
Modicu quippe fermetu fres
totu massa corrupit : et musce
morietes extiant oleum suaui
tatis. Quid pdest tati corpal
piter ac spitalis laboris atq
exticy fructu vilissia aliqua
gsolacoe ymo desolacoe nri9
acceptabile fieri : aut certe et
piclitari. Ultum iterne co
solacois dulcedine et gra vi
sitacois diuie ipedit h9i nu
garu vapor ad modicu pares.
Psertim nos monachi q°u rte
velim9 nolim9 i labore vita e
Plane miseabiliores su9 oib9
hoibus : si p tu exiguus tata
patim detrimenta. Quid em
isipie ymo quid isanie e ut q
maiora relinqim9 : i minora nu

tuito discrimine team9. Si mu
du gtepsim9 vniusu si abrenu
ciam9 affinibus ppiquor si
monsterior carceri mancipaui9
nosmet ipos : si demiq no ver9
fuce volutate nram sz iposui9
homines sup capita nra : quid
non optet fieri ne forte non
gtingat hec oia nobis i insipi
entia nra et neglige^a depire.
Agite ergo dilcissimi et i hns
que incepistis solliciti estote
pseuare et habudae mag : ut
augeat in dieb icremeta fru
gu iustitie vre. Etem qui pce
semat pce et metet : et qui se
minat in bndcoibus : de bndcoi
bus et metet. Et ete modicu se
mis icremetu : no modica
messis multiplica° est. Hec nos
fres quia audito pfcu vro ~~au~~
~~dun~~9 exultaui9 et delcati sum9
dignu duxim9 scribere cari^tri vre :
cupietes amonitos vos esse : ut
obsuacoes fris q saluare pnt
aias vras digna deuocoe sus
cipiatis et amplectamini. Hilaris
em : qr hilarem datore diligit
deus. Orante p nobis vniusite
vram x° custodiat

Ad henricu abbatem.

Amico suo kmo sri btim
ven^li abbati : fr b salute
in eo q madat salute iacob.
Ut meito gfida de vob caritas
vra pala fecit : q fuenta orroe
scripam motestendi no potuit 391 (383)

latere sub modio. Gratissima heo
1a officina humanitatis: que fratrib9
nris impenditis: q instant apd
vos. Nõ illis facitis in faciatis:
y9 sic in mg facitis qm si in face
retis. Obsecro ergo ut psenet
hec sollicitudo vra pe eis: qui
longe facti sut a nobis: ut
nõ possim9 eis put opt3 assis
te. Sit ergo vre benignitatis
vicem nram supplere: ut vos
ipis in prem: et ipi sint vob
i filios. Si forte venerit tep9
quo tante caritati rnde possi
m9: qm nõ sum9 igrati fides
oculata mostrabit. Valete

Ad monachos ecclie sci bertini

334(384) Universis q sut in eccla sci
bertini amadis in xpo:
fr b. Seruire dno in letia. Ad
gratiam actione ad rddend
dilcois officiu: meritis vris et
bnficiis vris puocam. Nuia
em acceptu bnficiu et meo
ifigend est: bnficiis que fri
bus nris ipno que ingtulistis
n iimeo esse debeo n igratus
Meu est quodcq meis ipendit
m datur quodcq ifundit i visce
ribus meis. Scio cui credidi et
et certus sum. Scio q diligitis
nos non vbo nec lingua: s ope
et veritate. In argumentu quippe
dilcois et gre qua fres nri nuc
nerut i oculis vris nõ vba, pre
dut s opa: eo utiq putiora apd
deum et gratiora apd hoies:
quo de sola gra dantis pueniunt
pter meritu accipientis. Pro h9 i c
gras agim9 vniusit vre: p his
omib9 debitores sum9 vobis si
quid sum9 si quid possum9: et
nos et fres nri. Sed ne parum
vobis sit acceptos ee hoib9:
accepti estis et deo meo. Illa qd
vni ex minimis e9 fecistis: ipi
fecistis. Nõ qd nõ vni tm: sed
plib9 ex minimis e9 fecistis. In
In oib9 his penes me nõ est re
tribuo multa: qui iops et pau
p sum ego s dns retribuet p
me. Ipse q retributor e omi
bonor retribuat vobis: qui
paupes eius pueistis i bndicti
bus dulcedis et in exemplo
caritatis. De pteritis gras agi9:
de futuro pcamur ut bonum faci
entes nõ deficiatis: tpe ei suo
meteris de semine boni opis ma
nipulos pacis et glie. Qd
vobis pstet de9 amen

Ad reginam anglor

335(315) Illustrissime dne et dilissie
i xpo filie. gd nõ ex psup
tõe logr s ex affcu. m di gra
anglor rgie: fr bn9 vob abbs
salute. Sic de vra sblimte pre
suo nõ est mir. Ja em in hoc non c
solus sentio s et oes pene
noverunt quo nos acceptetis
et qto nos diligitis affcu pr
qd rogat9 su a q da acto mo
ven abbate de capella ut p
dena quada vos roge9: vn si

bu memistis bolome vos roga-
ui; vos qz more vro benigo au
distis me. Sed qz nondu firme
qd rogaui9; tepus e ut id peti
illa marripet effcu. De cetero
bri seruate m filiu q nc pepis
tis; qz et ego qz si regi no dis-
pliceat in eo vendico m por-
tione. Valete. Ad herbertu inclusu

Frater b de cla val hber-
to incluso; bonu certame
certare. Petis a me ut nescio
qua ieiunij obsuantia qua a
me int tua cella rexsieras ac
mulierculaz colloqa qt et tibi
viz a me rcordaris fuisse phibi-
ta mea lice possis admitte; q viz
p iopia ut scribis no potes eui-
tare. Ego id sup te nulla vsur-
po m ptate. Consiliu t dedi
no preptu sp vel sel i die gme-
de. Feiatu visitatores vl collo
quia omo no admitte; tuqz
te ope manuu sustetare; m
taqz alia que longu e mo gme
morare. Qy si hmoi supt me
quaqz tibi ad opus tu suptuo
sum suppete cernes; no debe-
res mcipe qd gsumare no pos-
ses. Hoc tutu tibi reddidi gsi-
liu; h nec meo cogeris tenere
prepto; n tu meo mutab gsilio.
Vale

Dilo g abbati; fr b qcqd
sibi. Scitote frem g ex q
venit de cista vbi medicamia
suspsit quentu tamqz vnu de
validiorib9 fmissie tenuisse; n
ei quidqz i alimetis pter qd coe
fuit idultu fuisse; ad vigilias
iugiter cu alijs stetisse. Ex hoc
iam si alit ap vos egeit no ei
gsentiat; e tu sit vob no corpis
egritudine s aie esse passione

Ad abbtissam fabrimacen

Bernardus vocatg
abbas de cla val A. abbisse
fabmaten; pudiri et gre tutu
la. Fres isti p gsilio aiaz suaz
putate mram adeutes d vro
bono studio qd i emedado loco
cui gra dei pestis hre vos phi-
bent; no parum nos letifica-
uert. Monem9 aut et obsecrm9
deuocoez vram; q sicut i refici
endis domib9 ita i renouadis
morib9 opam detis. No solum
at de mosterio; s eciā de hospi-
tali domo dei cui submanu vra
pori fres deseruiut itentissie
nece est cura geratis; qtn vide
licet ab oi exactioe et infestacoe
mistroz seu clientiu vroz seru-
ram ac libera custodiatis.
No est illoru pro ut audiuim9 gei-
lio eidem domui ab alijs an vos
abbissis collatu abstulistis; p
cam ut restituatis. Sicut em
ad vram sollicitudine ptinet
aliaru malefca destrue aut cor-
rigere; sic illaru si qua bona
egerut no solu firma et icon
cussa tenere; s et augmetare
et multiplicare debetis. phrm

quoniam qui in ipsa domo habitans suam
adhuc foris habere rem videtur:
aut proprium deserere aut de do
mo exire cogatis. Valete. Et
propter bonum quod de vobis audivimus
de nobis si quid valemus fiducia
liter confidite. Abbati belli loci

339 (407) Fratri et amico suo G. abbati
regularium clericorum belli lo
ci frater B. clarevallis dispensator indignus
salutem. Depositum huius hominis quod ut
ipse ait apud vos servandum commi
sit nec bonum est vobis nec ho
norificum quod detinetis: si tamen de
tinetis. Hinc enim deplanctum ad
me facere venit: utique propter famil
liaritatem specialemque amicitiam quam
inter me et vos esse audivit. De
qua etiam ipse presumens ad reve
rentiam vobis dico: quare non po
tius calicem de altari vendidistis
quem tam importuno clamore repri
meretis: si bos vel equus non
erat vobis qui vendidari posset
ut is quod suum erat reciperet. Parci
te persone vestre parcite bono nomini
domus vestre parcite sacre quam nunc
est quadragesime: et pauperi quod sibi
excusatione debetur sine dilatione
reddatur antequam res amplius divul
getur: et iam non sine maiori de
decore persolvatur. Ad abbatem
trecensem

340 (408) Amico et conservo suo domino
W. abbati canonicorum cleri
corum Treten.: frater B. ecclesie clarevallis
servus inutilis: salutem in domino

Clericum istum relinquentem seculum et
nobiscum manere cupientem: ad
vestrum potius ordinem transmisimus ne
nimia difficultate frangeretur con
fugere persuasi. Commendamus ergo
vobis eum ut potestis nobis bene
gestum ut honeste morigera
tum ut in litteris eruditum: postre
mo tempore dei servum: quem per dei
gratiam credo vobis futurum fidum
solatium. Neque enim ipsum tam pro
se quam propter vos quem diligimus sicut
nos ire volumus: quem propter
vite sue meritum libenter reti
neremus: nisi esset illa causa:
quod clericum delicatum laboris igi
ptum suscipere formidamus.

Ad hugonem de abbatis villa

341 (409) Viro illustri nobis quoque dilecto
de abbatisvilla B. clarevallis
vocatus abbas salute et mas
oroes. Relatum est ad nos quod
gratum tibi esset si presentie et col
loquii mei copiam habere valeres:
et hoc ideo: quia unum de servis
altissimi me esse credit tua be
nignitas. Et ego dico tibi quod pro
hac tua humilitate et pro bona
tue voluntatis fama quam au
divi mihi quoque iocunda foret tua
presentia. Sed licet hoc in nobis
humane pietatis bonum lauda
bile sit: non tamen perfectum. Nam hec quidem
corporalis est visio et brevis: et
nobis cum ceteris animantibus communis.
Magis ergo ad illam eterne so
cietatis iocundissimam visionem

suspirare debemus; et bonis operibus insistere, ut ad illam pervenire mereamur. Rogamus tuam dilectionem ut terram illam quam tui vicinis est in parochia de thu de qua dilectus et familiaris noster abbas de alch tecum locutus est; et quam deserta et inculta tibi tuis quoque antecessoribus usque nunc inutilis fuit, ecclesie de alch in elemosinam concedere digneris pro tuis et anime tue et animabus antecessorum et successorum tuorum apud deum hoc tuum perficiat beneficium Vale.

Epistola domini iohannis abbatis Casemarii ad bernardum.

Dilecto patri ac venerabili domino 142 (386)
suo bernardo dei voluntate ac gratia clarevallensi abbati reverendissimo frater Io minister suus quilisquis casemariensis abbas feliciter currere ac feliciter cursum pietate consummare. Memor dulcedinis ac familiaritatis quam michi indigno pietas vestra quodam exhibuit aperire cogitationes cordis mei presumitur vestre qui coram positus presumo; vestram magis de mansuetudine confisus; quam de offensa suspectus. Ipso namque affectionem et dilectionem quam erga vos habeo pietatem vestram non latere. Si aliquid stultum dicere; confido vos benigne ac mansuete quasi patrem filio ignoscere. Dictum est michi pater carissime; quod de hac re quam non ita

prospere ut forsitan volebatis contigit de via Ierosolima loquimini multum contristamini, eo quod nec cum dei et gloria non sicut desiderabatis accreverit. Nuper quod michi super hoc diu cogitanti dominus ut credo in corde inmisit vobis humiliter suggero; minime perpendens quod sepe parvulo cuilibet dominus aliquid ostendit quod alicui magno et multis donis repleto videre nequaquam concedit; sicut moysi sancto furie ad faciem cum deo loquenti per alienigenam consilium dedit. Videtur itaque michi quod opus deus de hac via multum fructum fecit; non tamen eo ordine quo ipsi victores arbitrabantur. Inquam si hi recte perambulant 1 qo
sicut decet christianos iuste ac religiose, prosequi vellet deus cum eis esset; ac pinguem fructum per eos perfecisset. Sed quoniam ipsi ad mala sunt devoluti et hoc neque domino qui auctor vie fuerat a principio latere potuit ut sua providentia in sua dispositione non falleretur malicia eorum in sua convertit clementiam; et inmisit eis persecutiones et afflictiones quibus purgati ad regnum pervenire possent. Denique confessi sunt nobis qui videbant; quod vidissent ibi multos morientes qui libenter se mori dicebant; neque velle reverti ne amplius in peccatis reciderent. Ne in dubium veniat quod dico

quasi pri meo spualis ↄfessio
ne apio q patris mri loci be
ati thoes et paulus sepi9
nos visitare dignati sut Nos
ego sup hac re iterrogai sepi!
et huiusmoi sniaz rnderut:
dicebat multitudine anglor
qui reciderut de illis q ibi mor
tui sut esse rstauratā Hoc at
scitote q magna viri meo rnd
huerut: finecz viri cito ven
turu porrexerut Quia ergo
bn res etsi non sedm hoim
desideriu tn sedm dei ppositu
euenit! vre erit prudetie i
ipo de hac re ↄsolari: cui9
solius glam querit et deside
ratis Iddo naq vobis et ex
hortandi et opandi grām i
hoc negotio dedit: qr bonū
qd inde futurus erat puidit
Ipse igitur cursu viri felici
ter ↄpleat: nosqz vobiscu
i sua gloria constituat Amē

Explicit eptare bti Ber
nardi Abbatis Claraualles
ordinis Cistrensis

487